

268

ΠΡΑΞΗ 71/82

5

Σήμερα, 27 Σεπτεμβρίου 1982, ημέρα Δευτέρα και ώρα 09.30', το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βάρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τορπαίδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ειδικός Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμ. Ζαραφονίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας, Δ. Σακκάς και Ι. Σκορδίλης γιατί είχαν άδεια κανονική.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- 1.- Οδηγίες μαθημάτων δέσμης 1982/3.
- 2.- Νέα Ελληνικά Γ' Λυκείου (διδ. βιβλίο - έκθεση ιλπ.).
- 3.- Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γυμνασίου.
- 4.- Μαθήματα πρακτικής ωφελιμότητας.
- 5.- Οδηγίες για τη διδασκαλία του μαθήματος Θ.ι. Οικονομίας στο Γυμνάσιο.
- 6.- Διδασκαλία Τεχνολογιών μαθημάτων.

Στήν αρχή της συνεδρίας διαπιστώθηκε απαρτία και το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερησίας διατάξεως.

Στην αρχή της συνεδρίας ο Πρόεδρος ανακοινώνει ότι με υπηρεσιακό σημείωμα θα ζητήσει, αν συμφωνήσουν, από τους κ.κ. Η. Ξυρδούλο και Α. Αδαμόπουλο να έρθουν σε επαφή με τους κκ. Κ. Χάρη και Γ. Ιωάννου για την άμεση οργάνωση των επιμορφωτικών σεμιναρίων που ο Υπουργός αποφάσισε να πραγματοποιηθούν σε επίπεδο ΓΕΜΕ, το συντομότερο και ως τα μέσα Δεκεμβρίου, για τους εκπαιδευτικούς που θα διδάξουν τα μαθήματα δέσμης (Προσοχή στα Μαθηματικά ΙΙ!). Οι ενδιαφερόμενοι συμφωνούν.

Ανάλογο θέμα υπάρχει και για την οργάνωση, στα μεγάλα αστινά κέντρα, σεμιναρίων για τη μετεκπαίδευση των καθηγητών που θα διδάξουν τα νέα μαθήματα Κοινωνιολογία (και Οικονομικά). Μήπως, θα ήταν πρόθυμοι να αναλάβουν το έργο αυτό - πάλι σε συνενόηση με τους παράγοντες του Υπουργείου - οι κ.κ. Φ. Βάρος και Σ. Παπασημακόπουλος; Οι ενδιαφερόμενοι συμφωνούν.

Και στις δύο περιπτώσεις θά χρησιμοποιηθούν ως ομιλητές όσο το δυνατό λιγότερα μέλη του Τμήματος (που έχουν χίλιες άλλες δουλειές) και όσο το δυνατό περισσότερο οι αποσπασμένοι μας και άποιοι άλλοι (επιθεωρητές κλπ.) κριθούν κατάλληλοι και επιστρατεύουν AD HOC.

Βλέπω όλο και πιο επείγον το θέμα του προγράμματος 1983/4... Δε θα το ονομάσουμε οριστινό, αλλά απλά και μόνο Νέο Πρόγραμμα. Θα μου επιτρέψετε σε μια πρώτη φάση να ασχοληθώ προσωπικά με αυτό επιστρατεύοντας όποιον θα χρειαστώ από το Τμήμα, αλλά και από τους αποσπασμένους.

Θέμα 10.- Ανακοινώνεται το έγγραφο αριθμ. Γ2/1661/16-9-82 ΥΠΕΠΘ.
Ο Πρόεδρος λέγει:

Έχουμε πάρει απόφαση για το φετινό ΑΠ της δέσμης και βέβαια μας είναι εύκολο να διατυπώσουμε και τις οδηγίες προτάσσοντας ένα γενικό σημείωμα για τη διδακτική αυτών των μαθημάτων - θα το ετοιμάσω σύμφωνα με τις παρατηρήσεις που έγιναν στο Τμήμα και θα το διαβάσω για έγκριση. Η ολοκλήρωση των οδηγιών διδασκαλίας πρέπει να γίνει ταχύτατα, γιατί βέβαια το ΑΠ και οι Οδηγίες θα αποτελέσουν υλικό για αξιοποίηση από την επιτροπή που θα οργανώσει τα ενημερωτικά σεμινάρια. Εξάιρεση θα αποτελέσουν τα νέα μαθήματα, που για αυτά οι οδηγίες θα καθυστερήσουν και θα διανεμηθούν μαζί με τα βιβλία - μικρή η ζημιά καθώς για τα μαθήματα αυτά θα έχουν γίνει και ειδικά σεμινάρια.

Μπορούμε να ορίσουμε την Παρασιευή για οριστική συζήτηση; Ο κ. Σπυρόπουλος ειφράζει τη διαφωνία του με την ουσία του εγγράφου και προτείνει να καθορισθεί όριο για την ύλη του τριμήνου και ενδεικτική διάρκειη της ύλης σε πέντε μηνιαίες ενότητες.

Ο κ. Βήρος διαφωνεί και αυτός με το πνεύμα του εγγράφου.

Ο Πρόεδρος ανακοινώνει ότι το περιεχόμενο του εγγράφου θα συζητηθεί σε συνδυασμό με τις εισηγήσεις του κ. Ν. Βαρουχάκη και Φ. Βάρου που αφορούν συναφή θέματα.

Θέμα 2ο. - Εισηγήση κ. Φ. Κακοιδή :

Τα ΝΕ της Γ' Λυκείου, μάθημα δέσμης και την ίδια ώρα μάθημα κοινό για όλες τις δέσμες - βέβαια και για όσους δε θα συνεχίσουν στα ΑΕΙ - , αποκτά από φέτο ιδιαίτερη σημασία που μας υποχρεώνει και να το προσέξουμε ιδιαίτερα.

Τα δεδομένα τη στιγμή αυτή είναι ότι καλύπτει τέσσερις ώρες την εβδομάδα, που από αυτές δύο αφιερώνονται στα Νεοελληνικά Αναγνώσματα, που δεν εξετάζονται, και δύο στην ένθεση, που αυτή εξετάζεται και στη δοκιμασία των ΑΕΙ και στο Λύκειο; -ρωτώ-, ή μήπως θα περιορίσουμε την εξέταση της ένθεσης στη δοκιμασία επιλογής, και θα καθιερώσουμε στα Λύκεια μέσα εξέταση των ΝΕ Αναγνωσμάτων, όπως γινόταν με το Αναδημαϊκό Απολυτήριο του 1965;

Δεδομένο είναι ακόμα:

1. Ότι η διδασκαλία και η εξέταση διδρθωση της ένθεσης, όπως γίνονται, έχουν επανειλημμένα κατηγορηθεί ως αναχρονιστικά, ατελέσφορα κλπ. Αναφέρω πρόχειρα τα άρθρα των κκ. Γ. Κουμάντου (Βήμα 27-7-80) Δ. Μαρωνίτη (15-3-80 και 10-5-80), Α. Βουγιούνα (9-10-80 και 11-10-86) και το πρόσφατο της Β. Τοιατζίδου (20-5-82), όλα από μια εφημερίδα, αλλά υπάρχουν και πολλά άλλα αλλού.

2. Ότι το βιβλίο ΝΕ Γ' Λυκείου είναι καλό και ακατάλληλο. Πρέπει να αποιτησουμε καινούργιο, και η ανάθεση να γίνει αμέσως, αν θέμε να προλάβουμε τη χρονιά που έρχεται.

Ύστερα από αυτά προτείνουμε:

1. Τη δημιουργία μιάς ομάδας εργασίας με σιοπό τη μελέτη του θέματος των ενθέσεων στο συνολό του - προθεσμία ως το τέλος Απριλίου 1983, για να προλάβουμε τις οδηγίες του 1983/4, που βέβαια προγραμματίζουμε να τις στείλουμε μέσα στον Ιούνιο.

2. Την ανάθεση μιάς πρώτης εισήγησης για το ΑΠ των ΝΕ στην Γ' Λυκείου και της συγγραφής του βιβλίου ΝΕ της Γ' Λυκείου στη γνωστή ομάδα των ανθολόγων, που τυχαίνει να υπηρετούν τη στιγμή αυτή αποσπασμένοι όλοι στο ΚΕΜΕ. Σύμβουλο-Σύνδεσμο και Εισηγητή των προδιαγραφών κλπ. προτείνω τον κ. Δ. Τομαΐδη.

Το θέμα θα αντιμετωπιστεί στη γενικότητα του και από το Τμήμα

όταν συζητούμε το Νέο Πρόγραμμα.

Το Τμήμα ύστερα από συζήτηση υιοθετεί την εισήγηση.

Θέμα 3ο.-

Ο Πρόεδρος εισάγει το τρίτο θέμα διαβάζοντας ένα υπηρεσιακό σημείωμα που προτείνει να προωθηθεί στους αποδέκτες του.

Τα κείμενα ΝΕ Λογοτεχνίας του Γυμνασίου είναι σε γενικές γραμμές σωστά βιβλία - και ανατυπώθηκαν για το 1982/3 - χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δέν επιδέχονται καλυτέρευση (π.χ. στην εικονογράφηση), ή και βαθύτερη ανανέωση στο πλαίσιο του Νέου Προγράμματος που θα ξεκινήσει το 1983/4 και θα συνεχιστεί τα επόμενα χρόνια.

Παρακαλούμε, παράλληλα με κάθε άλλο έργο που ειτελεzte, να φροντίσετε και για την αναθεώρηση των βιβλίων αυτών, αρχίζοντας από το χρονολογικά παλαιότερο και προχωρώντας στα νεότερα.

Μην από κάθε άλλο κρίνουμε σκόπιμο η ομάδα σας να αξιοποιηθεί (με τρόπο που εσείς θα προτείνετε) την πείρα των καθηγητών που χρησιμοποίησαν και χρησιμοποιούν τα βιβλία, τα σχετικά δημοσιεύματα του τύπου και τις τυχόν επιστολές - έγγραφα κλπ. που υπάρχουν στο αρχείο του ΚΕΜΕ.

Η έιταση και το βάθος των αλλαγών, οι συγκεκριμένες προσθήκες και διαγραφές στα κείμενα κλπ. θα αποτελέσουν το περιεχόμενο των προτάσεών σας, που θα υποβληθούν στο Τμήμα το αργότερο ως το τέλος Φεβρουαρίου, για να προλάβουμε την ανατύπωση του 1983/4. Θε τότε είμαστε στη διάθεσή σας για κάθε πρόσθετη πληροφορία και βοήθεια.

Το τμήμα ύστερα από συζήτηση συμφωνεί με την εισήγηση.

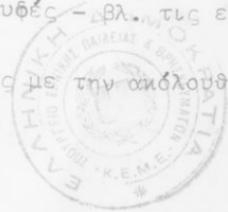
Θέμα 4ο.-

Ο Πρόεδρος εισάγει το τέταρτο θέμα διαβάζοντας ένα υπηρεσιακό σημείωμα που προτείνει να προωθηθεί στον Πρόεδρο του Κ.Ε.Μ.Ε.

Ένα από τα πιο επείγοντα θέματα που τη στιγμή αυτή χειρίζεται το Τμήμα ^{είσης} είναι ο προγραμματισμός της διδασκαλίας των μαθημάτων "Πρακτικής ωφελιμότητας", από το 1983/4, σε όσους μαθητές της Γ' Λυκείου δέν επιθυμούν να εξακολουθήσουν σπουδές - βλ. τις εξαγγελίες του Υπουργείου.

Προτείνουμε τη δημιουργία Ομάδας Εργασίας με την ακόλουθη σύνθεση.

1. Στ. Παλαιοιρασάς, Σύμβουλος Α'
2. Δ. Σακιάς, Σύμβουλος Β'
3. Ν. Ηλιάδης, δ. φ., Καθηγητής ΣΕΛΕΤΕ
4. Γ. Ξανθάκου, Φιλολογος (αποσπασμένη)
5. Η. Κόκοτας, Ψυσιός (αποσπασμένος)

Handwritten signature

Έργο της ΟΕ θα είναι η μελέτη του θέματος των μαθημάτων ΠΩ από τις ακόλουθες απόψεις.

1. Ποιά μαθήματα - π.χ. Ξένη γλώσσα (δεύτερη; ή μήπως η ίδια που μάθαιναν τα παιδιά πέντε χρόνια και θα συνεχίσουν να μαθαίνουν στα μαθήματα Γενικής Παιδείας;), Λογιστικά/Εισαγωγή στους Η/Υ, Γραφομηχανή/Στενογραφία κλπ. - κρίνεται σκόπιμο να συμπεριληφθούν στο πρόγραμμα των 16 ωρών των Μ.Π.Ω.;

2. Μήπως ορισμένα από τα μαθήματα δέσμης (π.χ. η Κοινωνιολογία και τα Οικονομικά) μπορούν και πρέπει να συμπεριληφθούν και στα Μ.Π.Ω με το ίδιο ΩΠ και ΑΠ; Είναι δυνατή η συνδιδασκαλία Μ.Δ. και Μ.Π.Ω.;

3. Το πρόγραμμα Μ.Π.Ω. θα είναι ενιαίο για όλα τα Λύκεια, ή μήπως θα υπάρξουν και παράλληλα/εναλλακτικά (ή και κατεπιλογήν) μαθήματα, π.χ. αγροτικά, ναυτιλια-αλιευτικά, βιομηχανικά, ανάλογα με τις περιοχές;

4. Ποιό μπορούν και πρέπει να διδάξουν τα παραπάνω μαθήματα;

5. Ποιά βιβλία μπορούν και πρέπει να χρησιμοποιηθούν για την διδασκαλία των παραπάνω μαθημάτων; - Υπάρχουν, ή μήπως πρέπει να αναθέσουμε (αμέσως!) τη συγγραφή τους;

Τα παραπάνω προβλήματα, και όποιο άλλο σχετικό προκύψει στις συζητήσεις της ομάδας, θα εξετασθούν σε δύο επίπεδα.

(α) μακρόπνοος προγραμματισμός του θεσμού

(β) συγκεκριμένος βραχυπρόθεσμος προγραμματισμός των μαθημάτων

ΠΩ, όπως θα αρχίσουν να διδάσκονται από το Σεπτέμβριο του 1983 ως ενδεικτική προεσμία για την υποβολή ενός πρώτου σχεδίου προτάσεων προτείνουμε να οριστεί η 30-10-82 -όμως ορισμένες συγκεκριμένες προτάσεις μπορούν να υποβληθούν και νωρίτερα, αν απαιτούν άμεση ενέργεια.

Αραναλώ να χιρίνετέ τον παραπάνω προγραμματισμό
Τό μήμα ύστερα από συζήτηση συμφωνεί με την εισήγηση.

Θέμα 5ο.-

Ο κ. Κων/νος Φούσιας, Εισηγητής λέγει:

Ύστερα από την απόφαση που διαφοροποιεί το Ω.Π. της Οικιακής Οικονομίας στο Γυμνάσιο, η διδασκαλία του μαθήματος για το σχ. έτος 1982/83 ε ι σ η γ ο ύ μ α ι να γίνει ως εξής:

Τάξη Α', ώρες διδασκαλίας 1.

Κεφάλαιο ΙΙΙ "ΚΑΤΟΙΚΙΑ" του Α.Π. (Π.Δ. 908/78-ΦΕΚ 219 τ. Α'/14-12-78).

Τάξη Β', ώρες διδασκαλίας 2.

Κεφάλαιο ΙΙ "ΔΙΑΤΡΟΦΗ" (μέρος Β') και ΙΙΙ "ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ" του Α.Π. (Π.Δ. 908/78 - ΦΕΚ 219 τ. Α'/14-12-78)

Τάξη Γ', ώρες διδασκαλίας 2.

α) Όλη η προβλεπόμενη από το Α.Π. ύλη για την τάξη αυτή (Π.Δ. 908/78 - ΦΕΚ 219 τ. Α/14-12-78).

β) Στην περίπτωση εξαντλήσεως της ύλης και ανάλογα με το χρόνο που μένει, μπορούν να διδαχτούν στους μαθητές επιλεκτικά από το διδάσκοντα κεφάλαια από το Α.Π. της Α' ή της Β' τάξεως, τα οποία παραλήφθηκαν.

Τό Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση.

ΘΕΜΑ 6ο - Διδασκαλία τεχνολογικών μαθημάτων.

Εισάγεται το έγγραφο αριθμ. 2520/8-9-82/Β' ΓΕΜΕ ν. Φθιώτιδος.

Ύστερα από συζήτηση το Τμήμα αποφασίζει ομόφωνα να επιτρέψει τη συνέχιση της πειραματικής διδασκαλίας του μαθήματος της τεχνολογίας, εφόσον δεν θύγονται άλλα προβλεπόμενα από το Α.Π. μαθήματα.

Στο σημείο αυτό (ώρα 13.45) το Τμήμα διακόπτει τη συνεδρίαση.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΠΡΑΞΗ 72/1982

Σήμερα, 29 Σεπτεμβρίου 1982, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.30, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδρισεών του (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φ. Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Ελαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρδόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Βιένκοβ Σύνβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεόδωρακόπουλος, Κ. Φούσκα, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφώνιτου, φιλόλογος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Θέματα αξιολόγησης και βαθμολογίας (1982/3) Εισηγητής: Φ. Βώρος.
2. Διδασκαλία και εξεταστέα ύλη στις δέσμες (1982/3).
Εισηγητής Ν. Βαρουχάκης.
3. Γενική αντιμετώπιση των οδηγιών διδ/λίας μαθημάτων δέσμης (1982/3)
Έγγραφο αριθ. Γ2/1661/16-9-82 ΥΠΕΠΘ.
4. Ανακοινώσεις.

Στην αρχή της συνεδρίας, διαπιστώθηκε απαρτία και το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Ο κ. Βάρος λέγει: "

1.- Φαίνεται αναγκαίο να διακρίνουμε από την αρχή δύο πτυχές του θέματος:

α) Τυπικές διαδικασίες (ποιά μαθήματα, πώς βαθμολογούνται, πώς εξάγεται ο γενικός χαρακτηρισμός, ποιές οι διαδικασίες εξέτασης κλπ.).

β) Ουσιαστικές διαδικασίες: τί επιδιώκουμε να διαγνώσουμε με τη εξέταση, πώς μπορούμε να το διαγνώσουμε, ποιός είναι ο πιο αντικειμενικός τρόπος διάγνωσης-αξιολόγησης;

2.- Επειδή όμως οι παραπάνω διαδικασίες (α,β) έχουν συνδεθεί για την γ' τάξη με το πολύ κρίσιμο πρόβλημα της επιλογής υποψηφίων ΑΕΙ και κατά συνέπεια αποκτούν ξεχωριστή σημασία για τους ενδιαφερόμενους μαθητές και για την Πολιτεία (που οφείλει να προστατεύει και μέσα από τις εκπαιδευτικές διαδικασίες τη δικαιοσύνη), γι' αυτό φαίνεται επίσης αναγκαίο να δούμε χωριστά πώς οι διαδικασίες αυτές (α,β) μπορούν να λειτουργήσουν για τους μαθητές της γ' λυκείου γενικού και επαγγελματικού-τεχνικού (δημόσιου, ιδιωτικού, ημερήσιου, εσπερινού, κλασικού).

3.- Πριν προχωρήσουμε στη διερεύνηση των επιμέρους θεμάτων, όπως περίπου περιγράφηκαν πιο πάνω, είναι σκόπιμο να υπογραμμιστεί ότι η διαμόρφωση των παραπάνω διαδικασιών (α,β) επηρεάζει έμμεσα την ίδια τη διδασκαλία και τον τρόπο σκέψης και μελέτης των μαθητών. Επηρεάζει ακόμη και τους στόχους της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών (δε λέγω και τη βασικής παιδείας τους γιατί αυτή προστατεύεται από την ακαδημαϊκή ελευθερία και ασυλία και ασυδοσία!). Κατά συνέπεια, το θέμα που μας απασχολεί αναφέρεται στα θεμέλια του εκπαιδευτικού συστήματος. Γι' αυτό ελπίζω θα με συγχωρήσετε που νιώθω υποχρεωμένος να σας κουράσω.

4.- Θα μπορούσαμε βέβαια να παρακάμψουμε όσα αναφέρονται στις τίξεις του γυμνασίου και τις δύο πρώτες του λυκείου επειδή την ώρα αυτή έχει διατυπωθεί με σαφήνεια ότι έχει προτεραιότητα η απάντηση στα προβλήματα αξιολόγησης-επιλογής των μαθητών της γ' λυκείου. Οφείλουμε όμως

να παρατηρήσουμε ότι οι διαδικασίες (β), που αφορούν την ουσία της αξιολόγησης, θέτουν τα ίδια θεμελιώδη προβλήματα για όλες τις τάξεις. Κατά συνέπεια η παράκαμψη ενός μέρους του όλου προβλήματος, όπως θα τη θέλαμε ίσως, δεν είναι παιδαγωγικά θεμιτή. Αντίστροφα, η συνολική αντιμετώπιση μας δίνει τη δυνατότητα να δούμε τις διαφοροποιήσεις που είναι δυνατές από τάξη σε τάξη, ανάλογα με την ηλικία - πνευματική ανάπτυξη των μαθητών. Έτσι θα επιχειρήσουμε μια συνολική αντιμετώπιση των διαδικασιών α και β στο γυμνάσιο και το λύκειο, με χωριστές παραγράφους για τη γ' λυκείου, όπου υπεισέρχεται και μια διαφορετική σιοπιμότητα και θεώρηση.

5.- Η τυπική πλευρά των εξετάσεων και της βαθμολόγησης:

α. Για τις τάξεις του γυμνασίου και τις δύο πρώτες του λυκείου, δε νομίζω ότι είναι ανάγκη αυτή την ώρα να προτείνουμε διαφοροποιήσεις.

β. Για τη γ' τάξη όμως του λυκείου διαμορφώνονται για το 1982-83 οι ακόλουθες τυπικές διαδικασίες:- βαθμολογία όλων των διδασκόμενων μαθημάτων κατά τη μεταβατική περίοδο, του α' τριμήνου.

- βαθμολογία των γενικών μαθημάτων, των 10 ώρών, κατά τη περίοδο από Γενάρη ως Μάη 1983
- βαθμολογία των μαθημάτων "δέσμης" κατά το ίδιο πεντάμηνο μέσα στο σχολείο
- γραπτή βαθμολόγηση των μαθημάτων "δέσμης" σε ενιαίο ακαδημαϊκό διαγωνισμό
- γενική βαθμολογία απολυτηρίου (με ποιά στοιχεία?)

γ. Για εναργέστερη παρακολούθηση της δράσης αυτής της "πενταπλής συμμαχίας" ελπίζω ότι είναι χρήσιμος ο ακόλουθος πίνακας:

(1) Μαθήματα α' τριμήνου:

Όλα έχουν χαρακτηριστεί ως μαθήματα ολοκλήρωσης της γενικής παιδείας ορισμένα απ' αυτά διακρίνονται (π.χ. νομογραφία, αρχαία, μαθηματικά, διακρίνονται ως γενική παιδεία) αυτά βαθμολογούνται πανονιό το α' τρίμηνο και για τα επόμενα τρίμηνα εφαρμόζεται η ρήτρα:

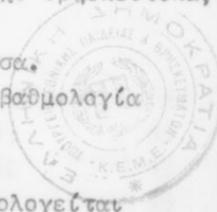
(νοείται η ίδια βαθμολογία). Για όσα δε διακρίνονται, π.χ. θρησκευτικά, ξένη γλώσσα, φυσική αγωγή, ισχύει η επόμενη παράγραφος.

(2) Μαθήματα γενικά από Γενάρη και πέρα π.χ. ξένη γλώσσα.

Γι' αυτά υπάρχει βαθμολογία α' τριμήνου, προσθέτεται η βαθμολογία β' και γ' τριμήνου σύμφωνα με τις γνωστές διαδικασίες.

(3) Μαθήματα "δέσμης" από Γενάρη 1983 και πέρα:

Από τα μαθήματα αυτά το ένα (πέμπτο όπου υπάρχει) βαθμολογείται ως γενικό και εντάσσεται στις προηγούμενες ομάδες, π.χ. η πολιτική οικονομία της "δέσμης" Α και τα μαθήματα της "δέσμης" Β.

Τα άλλα τέσσερα βαθμολογούνται χωριστά και αποτελούν χωριστή κατηγορία πάνω στον τίτλο (απολυτήριο).

(4) Για όλα τα παραπάνω μαθήματα (ομάδες 1,2,3) η βαθμολογική διαδικασία ολοκληρώνεται με το τέλος του διδακτικού έτους:

με γραπτή εξέταση σε όλα

με γραπτή εξέταση σε μεριανά

χωρίς γραπτή δοκιμασία

(5) Οι ακαδημαϊκές εξετάσεις θα αφορούν τα μαθήματα "δέσμη", τέσσερα συνολικά. Θα είναι γραπτές με όλες τις εγγυήσεις, αδιάβλητες διεξαγωγής και δίκαιης κρίσης (οι λεπτομέρειες αργότερα). Οι βαθμοί των τεσσάρων αυτών μαθημάτων εγγράφονται σε ειδική στήλη στον τίτλο των μαθημάτων, σύμφωνα με τις εξαγγελίες που έχουν προηγηθεί.

(6) Υπολείπεται το ερώτημα: θα γίνουν ή όχι γραπτές εξετάσεις μέσα στο λύκειο για να ολοκληρωθεί η βαθμολογική θύση στα μαθήματα των Ομάδων 1,2,3; Η άποψη του εισηγητή διευκρινίζεται με το παρακάτω απόσπασμα υποθετικού βαθμολογίου:

μαθήματα γενικά

α' τριμήνου

	α' τρίμ.	επανάληψη		γραπτό	μ. δ.
α	14	14	14	-	14
β	14	14	14	-	14
γ	15	15	15	-	15
δ κλπ.	16	16	16	-	16

και με γραπτή εξέταση.

μαθήματα γενικά από Γενάρη 1983

	β' τρίμ.	γ' τρίμ.	γραπτό	μ. δ.
α θρησκ.	15	15		15
β έιθεση	15	15	14	15
γ ξ. γλ.	14	14	12	13
δ				
ε				

μαθήματα "δέσμης"

	β' τρίμ.	γ' τρίμ.	γραπτό	μ. δ.
α	15	15	15	15
β	14	14	12	13
γ	15	16	14	15
δ	17	18	18	18
ε	16	16	17	16

Τα άλλα τέσσερα βαθμολογούνται χωριστά και αποτελούν χωριστή κατηγορία πάνω στον τίτλο (απολυτήριο).

(4) Για όλα τα παραπάνω μαθήματα (ομάδες 1,2,3) η βαθμολογική διαδικασία ολοκληρώνεται με το τέλος του διδακτικού έτους:

- με γραπτή εξέταση σε όλα
- με γραπτή εξέταση σε μερικά
- χωρίς γραπτή δοκιμασία

(5) Οι ακαδημαϊκές εξετάσεις θα αφορούν τα μαθήματα "δέσμη", τέσσερα συνολικά. Θα είναι γραπτές με όλες τις εγγυήσεις, αδιάβλητες διεξαγωγής και δίκαιης κρίσης (οι λεπτομέρειες αργότερα). Οι βαθμοί των τεσσάρων αυτών μαθημάτων εγγράφονται σε ειδική στήλη στον τίτλο των μαθημάτων, σύμφωνα με τις εξαγγελίες που έχουν προηγηθεί.

(6) Υπολείπεται το ερώτημα: θα γίνουν ή όχι γραπτές εξετάσεις μέσα στο λύκειο για να ολοκληρωθεί η βαθμολογική θύρα στα μαθήματα των Ομάδων 1,2,3; Η άποψη του εισηγητή διευκρινίζεται με το παρακάτω απόσπασμα υποθετικού βαθμολογίου:

μαθήματα γενικά
α' τριμήνου

	α' τρίμ.	επανάληψη		γραπτό	μ. δ.
α	14	14	14	-	14
β	14	14	14	-	14
γ	15	15	15	-	15
δ ιλπ.	16	16	16	-	16

κοιτά γραπτή εξέταση.

μαθήματα γενικά από Γενάρη 1983

	β' τρίμ.	γ' τρίμ.	γραπτό	μ. δ.
α θρησι.	15	15		15
β έιθεση	15	15	14	15
γ ξ. γλ.	14	14	12	13
δ				
ε				

μαθήματα "δέσμης"

	β' τρίμ.	γ' τρίμ.	γραπτό	μ. δ.
α	15	15	15	15
β	14	14	12	13
γ	15	16	14	15
δ	17	18	13	18
ε	16	16	17	16

(του πέμπτου μαθήματος, όπου υπάρχει, η βαθμολογία μεταφέρεται στον πίνακα των γενικών μαθημάτων).

(7) Με την προφορική και γραπτή ενδοσχολική βαθμολογία χορηγείται στο μαθητή απολυτήριο.

Ο ειδικός λόγος για τον οποίο προφείνεται και γραπτή εξέταση στα μαθήματα αυτά είναι τούτος:

α) στην πρώτη περίπτωση είναι μαθήματα όπου απαιτείται διακριτική εγρήγορση, ανανέωση, βελτίωση γιατί τα μαθήματα αυτά χρειάζονται σε κάθε επόμενο βήμα ζωής και σταδιοδρομίας. (Δεν υποτιμάται των άλλων μαθημάτων η συμβολή, αλλά είναι η φύση διαφορετική: έχουν μπει στη συνείδηση, στον τρόπο σκέψης και δράσης).

β) Στη δεύτερη περίπτωση (των μαθημάτων "δέσμης") η γραπτή εξέταση νοείται ως προάσπιση, δοκιμή της άλλης, της επίσημης και κρισιμής που θα ακολουθήσει. Και δεν εννοώ - λέγοντας γραπτές εξετάσεις ούτε ειδικό χρόνο ούτε ειδική ιεροτελεστία* μπορεί να είναι μία συνήθης "πρόχειρη" γραπτή εξέταση χρονικά τοποθετημένη μέσα στο μάθη και ενώ θα συνεχίζονται τα μαθήματα, η διδασκαλία.

Τίτλος (χωρίς να αναμένεται το αποτέλεσμα των γενικών ακαδημαϊκών εξετάσεων) σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις:

Ο τίτλος αυτός είναι αξιοποιημένος για όποια περίπτωση εντός ακαδημαϊκή* ο κάτοχος του μπορεί αργότερα να πάρει μέρος σε ακαδημαϊκή εξέταση (δέσμες) αν το θελήσει.

Ο παραπάνω απολυτήριο τίτλος (χωρίς ακαδημαϊκή κατηγορία "δέσμης") υπόκειται σε βελτίωση βαθμολογίας με τις ισχύουσες διατάξεις ή αυτές που θα ισχύουν.

(8) Ακαδημαϊκή υποψηφιότητα περιβάλλεται ο κάτοχος του απολυτηρίου, εφόσον σ' αυτό αναγράφονται σε ειδική θέση, η ειδική κατηγορία, οι 4 γραπτοί βαθμοί των μαθημάτων "δέσμης", βαθμοί που αποκτήθηκαν με τη συμμετοχή στις ακαδημαϊκές γενικές (όχι ενδοσχολικές) εξετάσεις.

Και οι βαθμοί αυτοί - έχει εξαγγελθεί - είναι βελτιώσιμοι ή και ολικά αντικαταστάσιμοι με ένα άλλο σύνολο άλλης "δέσμης".

Στο ερώτημα "αν η βαθμολογία "κατοχυρώνεται" ή όχι" η θέση του εισηγητή είναι κατηγορηματική καταφατική για τους εξής λόγους:

α) Οι υποψήφιοι για τους οποίους μιλάμε έχουν αποτύχει τουλάχιστο μία φορά* δικαιούνται κάποια ανθρώπινη κατανόηση,

β) Δεν είναι επιτρεπτό να αφήσουμε να συνεχιστεί η αντικοινωνική ψυχολογία που καλλιέργησε το σύστημα των Πανελληνίων, ότι δηλαδή αντιδικούν μεταξύ τους οι διαδοχικές γενιές μαθητών* άλλωστε ειλέγει

ο λόγος διαμαρτυρίας αφού τώρα επαναφέρεται η δυνατότητα απεριόριστων δοκιμών.

γ) Το νέο σύστημα επιλογής θεμάτων για τις ακαδημαϊκές εξετάσεις η βελτίωση βαθμολογίας σε κάποιο μάθημα δεν θα είναι απλό ζήτημα απομνημόνευσης (βλέπε κεφάλαιο δεύτερο της εισήγησης αυτής) *θα σημαίνει ουσιαστική βελτίωση όλης της επιστημονικής, συλλογιστικής, εκφραστικής ικανότητας του υποψηφίου.

δ) Το ίδιο δικαίωμα "επιμετρήσιμης" βελτίωσης θα έχει κάθε νεότερος.

ε) Για να εξαλείψει οπωσδήποτε το άνοιγμα της αντιδικίας των γενεών μπορεί η Πολιτεία να προβεί και στην ακόλουθη δήλωση: όσοι επιτυγχάνουν με τις όποιες διαδικασίες βελτίωσης εισάγονται ως υπεράριθμοι (τα στατιστικά των προηγούμενων ετών δεν είναι ανησυχητικά).

στ) Η πείρα (και η στατιστική) έχει διδάξει ότι οι υποψήφιοι στην συντριπτική πλειοψηφία τους προσπαθούν 1-2 χρόνια ύστερα από την πρώτη αποτυχία * ύστερα αποσύρονται από το στίβο. Γιατί λοιπόν να μπει φραγμός που μόνο αρνητικό κόστος θα έχει (γιατί έμμεσα τραυματίζει την προσδοκία του: (απεριόριστος δοκιμές).

ζ) Θυμίζω: πρώτο, ότι για την απόκτηση του G.C.E. ισχύει η κατοχύρωση (και η Βρετανία δε βούλιαξε απ' αυτό) * δεύτερο, ότι άλλες χώρες προσφέρουν και πριμοδότηση στους παλαιότερους, εφόσον βέβαια έχουν εργαστεί παραγωγικά σε εργοστάσιο ή αγρόκτημα.

Θεωρώ δηλαδή ότι η βαθμολογία του απολυτηρίου του Ιουνίου 1983 θα διαμορφωθεί ως εξής:

- α. Βαθμολογία όλων των μαθημάτων του α' τριμήνου.
 - β. Βαθμολογία όλων των γενικών μαθημάτων από Γενάρη και πέρα.
 - γ. Βαθμολογία των μαθημάτων "δέσμης" ως το τέλος του διδ. έτους.
 - δ. Βαθμολογία γραπτή των μαθημάτων "δέσμης".
- Ακαδημαϊκή σφραγίδα.

Ο κ. Σπυρόπουλος προτείνει. (1) Όλες οι εξετάσεις να γίνονται τον Ιούνιο, με τα μαθήματα να τελειώνουν στις 30 Μαΐου* (2) και τα μαθήματα του α' τριμήνου να εξετασθούν γραπτά τον Ιούνιο.

Ο κ. Βόρος λέγει:

Νομίζω τελικά ότι η βαθμολογία η ετήσια μπορεί να εξαχθεί με τα ακόλουθα υποσύνολα:

- 1.- μ.δ. όλων των μαθημάτων της μεταβατικής περιόδου ως τα Χριστούγεννα.
- 2.- μ.δ. όλων των μαθημάτων "γενικής παιδείας" 10 ώρες και του πέμπτου μαθήματος της "δέσμης" Β' και "δέσμης" Δ'.
- 3.- μ.δ. των τεσσάρων μαθημάτων "δέσμης" (δηλ. πλήν μαθημάτων Β' και πλήν οικονομίας στη Δ' "δέσμη").
- Μ.δ. των τριών συνόλων αποτελεί βαθμό απολυτηρίου με ή χωρίς γραπτή εξέταση ενδοσχολική στο τέλος του διδ. έτους.
- 4.- Γραπτή βαθμολογία των μαθημάτων "δέσμης" που θα αποτελέξει ειδική κατηγορία και θα έχει βαρύνουσα σημασία για την ακαδημαϊκή υποψηφιότητα.

Αιτιολογικό της πρότασης:

1. Αποβλέπεται σε όλες τις προσπάθειες, ό,τι τους αφήνει και διατηρούν την ταυτότητα που τους έχει δοθεί: συμπληρωματική παιδεία, γενική παιδεία "δέσμες ενδοσχολικές", "δέσμες" σε γενική γραπτή εξέταση.

2. Αποφεύγουμε προκαταβολικά οποιαδήποτε παράπονα ότι βαθμολογήθηκαν κάποιoi με χαμηλές επιδόσεις στο α' τρίμηνο χωρίς να έχουν ειδοποιηθεί για την κρισιμότητα της.

3. Προλαβαίνουμε την κριτική ότι θα έπρεπε να προβλέψουμε για τα ιδιωτικά σχολεία "επιτροπές" για το α' τρίμηνο.

4. Αχδεχόμενες αιτήσεις βελτίωσης της γενικής βαθμολογίας θα ανατρέχουν και στην ύλη του α' τριμήνου; Ή θα τις αρνηθούμε; Θα είναι αυτό σύμφωνο με την εξαγγελία "των απεριόριστων προσπαθειών";

Παρολειπόμενα:

1. Η εισήγηση δεν ασχολήθηκε ειδικότερα με επιμέρους θέματα που έχουν αντιμετωπιστεί με τις επίσημες εξαγγελίες* περιορίζεται να τα υπενθυμίσει:

α. Οι μαθητές ιδιωτικών λυκείων εξετάζονται στην τελική γραπτή δοκιμασία της χρονιάς από επιτροπές δημοσίων επι/νών λειτουργών σύμφωνα με τις ρήτρες που ισχύουν, για τους μαθητές της γ' τάξης των ιδιωτικών λυκείων,

β. Η βαθμολογία των τριών τάξεων του λυκείου λαμβάνεται υπόψη με ποσοστό 25% για την εισδοχή στα ΑΕΙ.

γ. Η ετήσια επίδοση κατά μάθημα εξάγεται έτσι, έτσι και έτσι.
2. Δεν μπορεί όμως η εισήγηση να παρακάμψει μία περίπτωση που θα προκύψει από τον Ιούνιο 1983:

α. Απόφοιτοι 1982 που δεν έγιναν δεκτοί εφέτος στα ΑΕΙ και που θα θελήσουν να παρακολουθήσουν στο Αναδημαϊκό Φροντιστήριο τα μαθήματα "δέσμης": (1) θα έχουν βαθμούς στα μαθήματα "δέσμης" (για το 75%) και (2) θα έχουν ένα γενικό βαθμό από την β' λυκείου και άλλον βαθμό από την γ' λυκείου, αλλά ποιόν; με τα μαθήματα επιλογής όπως βαθμολογ

. / .

θησαν με γραπτή εξέταση στις "ανελλήνιες"; ή χωρίς τη γραπτή επίδοση στις "ανελλήνιες"; είναι σχεδόν βέβαιο ότι η γραπτή επίδοση στις "ανελλήνιες" τους μειώνει. Προτείνω να θεωρηθούν ετήσιες επιδόσεις όσοι πέτυχαν πριν από την στιγμή των γραπτών "ανελληνικών" διαγωνισμών και να εξαχθεί γι' αυτό ο μ.ό. Δίπλα σ' αυτόν να εγγραφεί η νέα βαθμολογία των μαθημάτων "δέσμης".

δ. Τέλος η οργάνωση των γραπτών εξετάσεων για τα μαθήματα "δέσμης" τα προπαρασκευαστικά είναι ζήτημα διοικητικό κυρίως και θα γνωμοδοτήσουμε αργότερα γι' αυτό.

Μεθόδευση για την εφαρμογή .

1. Διατυπώνουμε σε τελική μορφή ότι δεχτούμε από την εισήγηση.
2. Το δίνουμε σε όλους όσοι θα πάρουν μέρος σε σεμινάρια (εισηγητές σπρωατές).
3. Συνταρρύνουμε τους καθηγητές να αναλύσουν στους μαθητές τους τι σημαίνει εξέταση και να διαμορφώσουν ανάλογα τη διδασκαλία τους.
4. Για την καλύτερη υλοποίηση της προηγούμενης παραγράφου συνοδεύουμε τις οδηγίες με παραδείγματα συγκεκριμένα από κάθε επιστήμη.
5. Το θέμα αξιολόγηση-εξέταση-διδασκαλία το περιλαμβάνουμε σε όλα τα επιμορφωτικά προγράμματα με τρόπο ενιαίο.
6. το ίδιο θέμα αναλυτικότερα το μεταφέρουμε στους βαθμολογητές κάθε μαθήματος.

Ο κ. Ακριβής προτείνει τα ακόλουθα (σχηματικά).

ΠΡΟΦΟΡΑΚΕΣ
 α' ζήμι.

ΠΡΟΦΟΡΑΚΕΣ
 β' ζήμι.

ΠΡΟΦΟΡΑ
 γ' ζήμι.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ
 ΔΟΚΙΜΑ-
 ΓΙΑ ΤΩΝ.

Μέσος όρος αποδοτικότητας
 (κατά μαθητή)

ΓΚ.	α	β	γ	δ
ψ. Πολ.	α	β	γ	δ
ΕΟΦ.	α	β	γ	δ
Γλώσσα	α	β	γ	δ
Ελλιν.	α	β	γ	δ
Εδδιν.	α	β	γ	δ
Ρίθ	α	β	γ	δ

για όλα αυτά ισχύει ο γνωστός
 τύπος του μέσου όρου:

$$\mu.ο. = \frac{\alpha + \beta + \gamma + 2\delta}{5}$$

Μαθ.	-	β	γ	δ
------	---	---	---	---

$$\mu.ο. = \frac{\frac{\beta + \gamma}{2} + \beta + \gamma + 2\delta}{5}$$

Αγγλ.	α	β	γ	-
-------	---	---	---	---

$$\mu.ο. = \frac{\alpha + \beta + \gamma}{3}$$

Μαθ.	α			[δ]*
Μαθ.	α			[δ]*
Μαθ.	α			[δ]*
ΕΟΦ.	α			[δ]*

για όλα αυτά το α
 μεταφέρεται αυτομάτως
 ως βαθμός του μαθητή
 στο αποδοτήριο

ΚΥΚΛΟΣ ΙΑΤΡΙΚΟΣ - ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΣ ε.λη.

ΜΑ	Πεφ. βαθμ. α' ζμην.	Πεφ. βαθμ. β' ζμην.	Πεφ. βαθμ. γ' ζμην.	Γραμμ. δοκιμ. Ιουν.
σκ.	a	b	γ	δ
μ. Πολ.	a	b	γ	δ
σοφ.	α	β	γ	δ
Δωδεκα	α	β	γ	δ
Ελλην.	α	β	γ	δ
ικί	α	β	γ	δ
κεία	α	β	γ	δ
μαρ.	α	β	γ	δ

Μέσος όρος αποδοτικίου (κατά μαθήματα)

για όλα αυτά ισχύει ο γνωστός τύπος του μέσου όρου

$$\mu.ο = \frac{\alpha + \beta + \gamma + 2\delta}{5}$$

ον.-βια.	-	β	γ	δ
κί Αγ.	α	β	γ	-

$$\mu.ο = \frac{\frac{\beta + \gamma}{2} + \beta + \gamma + 2\delta}{5}$$

$$\mu.ο = \frac{\alpha + \beta + \gamma}{3}$$

Ελλ.	α		[δ]*
εία	α		[δ]*
κοφ.	α		[δ]*

Σε αυτά τα μαθήματα το μακρότερο αυτοί ως βαθμός του μαθήματος για αποδοτικίρις

Γ' ΚΥΚΛΟΣ ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΟΣ - ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚ

ΘΗΜΑ	Προσ. βαθρ. α' ζήτησ.	Προσ. βαθρ. β' ζήτησ.	Προσ. βαθρ. γ' ζήτησ.	Γραμμή δοκίμ. λου.	Μέγος όρος αποδότηριου (κατά μαθήματα)	
α. κ.	a	b	γ	δ	<p>για όλα αυτά ισχύει ο μ.ο. ως προς τον μέγος όρο</p> $\mu.ο. = \frac{\alpha + \beta + \gamma + 2\delta}{5}$	
μ.φ.ποδ.	a	b	γ	δ		
οσοφ.	a	b	γ	δ		
γ. γ. β. α. α	a	b	γ	δ		
Ελλω.	a	b	γ	δ		
υ.φ.α.κ.α	a	b	γ	δ		
α.κ.ι	a	b	γ	δ		
μ.ε.α	a	b	γ	δ		
σ. Αρωρι	a	b	γ	-		$\mu.ο. = \frac{\alpha + \beta + \gamma}{3}$
κ. Ελλ.	a	-	-	$[\delta]^*$		<p>για όλα αυτά το <u>a</u> μεταφέρεται αυτούσιο ως βαθμός του μαθή ματος στο αποδότηριο</p>
ο.ε.α	a	-	-	$[\delta]^*$		
μ.ο.φ.	a	-	-	$[\delta]^*$		

- 13

Δ' ΚΥΚΛΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΟΣ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	Προσ. βαθμ. α' ζήτη.	Προσ. βαθμ. β' ζήτη.	Προσ. βαθμ. γ' ζήτη.	Γραμμή δοκίμ. Ιουνίου	Μέσος όρος αποδοτίου (κατά μάθημα)
ΟΚ.	a	b	γ	δ	} για όλα αυτά ισχύει ο γνωστός νόμος του μέσου όρου
Γρ. Πολ.	a	b	γ	δ	
Οδογ.	α	β	γ	δ	
	α	β	γ	δ	
Ελλωγ.	α	b	γ	δ	
μακία	α	b	γ	δ	} μ.ο. = $\frac{\alpha + \beta + \gamma + 2\delta}{5}$
εία	α	b	γ	δ	
ύποδογ.	-	b	γ	δ	} μ.ο. = $\frac{\frac{\beta + \gamma}{2} + \beta + \gamma + 2\delta}{5}$
νομικά	-	b	γ	δ	
Αγγλικά	α	β	γ	-	μ.ο. = $\frac{\alpha + \beta + \gamma}{3}$
αία Ελλ.	α			[δ]*	} Σε αυτά τα μαθήματα το α μεταφέρεται αυτούσιο ως βαθμός του μαθήματος στο κενό κενό
αία	α			[δ]*	
αία	α			[δ]*	
αία	α			[δ]*	

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

<u>Μόνο φέτος</u>	το α' ζήτημα τελειώνει	22 Δεκ. 1982
	το β' ζήτημα τελειώνει	18 Μαΐου 1983
	το γ' ζήτημα τελειώνει	27 Μαΐου 1983

Οι γραπτές εξετάσεις που εγκριώνονται ως [δ]* γίνονται μαζί με τις άλλες στο τέλος της χρονιάς και αφορούν μόνο όσους από απουσίες ή κάποιου άλλο λόγο δεν έχουν περάσει βαθμό (α' τριμήνου) στο αντίστοιχο μάθημα, καθώς και όσους μαθητές από περασμένη χρονιά εξετάζονται για να βαθμολογήσουν το βαθμό τους. Ο βαθμός στην εξέταση αυτή αποτελεί και το βαθμό απολυτηρίου στο αντίστοιχο μάθημα.

Ο κ. Σακιάς υποστηρίζει την άποψη του κ. Βάρου.

Ψηφοφορία

Σχορδύλης	πρόταση Κακριδιά
Συριόπουλος	" "
Τομπαΐδης	" "
Παπασημαϊόπουλος	πρόταση Βάρου
Αδαμόπουλος	" Κακριδιά
Παπαδόπουλος	" "
Βάρος	" Βάρου
Σπυρόπουλος	" Σπυρόπουλου
Βαρουχάκης	" Κακριδιά (με επιφυλάξεις για τα ίδια)
Σακιάς	" Βάρου
Κακριδιάς	" Σπυρόπουλου

Ψηφίζεται η πρόταση του κ. Κακριδιά με πλειοψηφία 6:5.

Ύστερα από συζήτηση ο Πρόεδρος εισάγει σε ψηφοφορία την πρόταση του κ. Σχορδύλη. Η φετινή χρονιά για την Γ' λυκείου να χωριστεί σε δύο περιόδους βαθμολογικά ισότιμες. Στην περίπτωση αυτή οι προφορικοί βαθμοί που προβλέπονται στην απόφαση του Υπουργείου θα είναι μόνο δύο. Η διαδικασία βαθμολόγησης και οι αντίστοιχοι υπολογισμοί θα απλοποιηθούν.

Ψηφοφορία

Σχορδύλης	πρότασή του
Συριόπουλος	όχι
Τομπαΐδης	"
Παπασημαϊόπουλος	πρόταση Σχορδύλη
Αδαμόπουλος	" "
Παπαδόπουλος	" "
Βάρος	όχι
Σπυρόπουλος	"
Βαρουχάκης	"
Σακιάς	"
Κακριδιάς	"

Η πρόταση του κ. Σχορδύλη απορρίπτεται με πλειοψηφία 7:4.

Ύστερα από συζήτηση ο Πρόεδρος εισάγει σε ψηφοφορία την πρόταση του κ. Σακιάς. Τα μαθήματα των Θεσηκευτικών Σ. Δ. Π., Φιλοσοφίας, να εξαιρεθούν από την γραπτή εξέταση που προβλέπεται να γίνεται στο τέλος του σχολικού έτους.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

Καρολίνα	όχι
Καρολίνα	"
Βασιλική	" (για φέτος)
Αικατερίνη	όχι
Αδαμάντιος	"
Καρολίνα	"
Βίβρο	"
Καρολίνα	όχι (για φέτος)
Βίβρο	" (για φέτος)
Καρολίνα	ναι
Καρολίνα	όχι

Η πρόταση του κ Σιμόν απορρίπτεται με λαοφρονία 219.

Η συζήτηση για το 1ο θέμα θα συνεχιστεί τη Δευτέρα. Στο σημείο αυτό απειρνήθη ο κ. Βίβρο.

Μετά από δεκάλεπτο διάλειμμα το θέμα επιστρέφει και συνεχίζει τη συζήτηση του άρθρου της Η.Δ.

Στο σημείο αυτό τελείωσε η συζήτηση του 1ου θέματος.

[Faded and mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

ΘΕΜΑ 2ο - Διδακτέα και εξεταστέα ύλη στις δέσμες (1982-83).

Ο κ. Βαρουχάκης λέγει: Θα υπενθυμίσω πρώτα ότι η διδακτέα ύλη ενός μαθήματος είναι ύλη που θεωρείται ότι είναι δυνατό να διδαχθεί σ' ένα "μέσο" σχολείο. Σ' ένα τέτοιο σχολείο υποτίθεται ότι έρες διδαντικές δε γίνονται παρά μόνο όταν αυτό είναι αναπόφευκτο και ότι ο ρυθμός διδασκαλίας είναι "κανονικός".

Με βάση αυτή τη διδακτέα ύλη έχουν αναπτυχθεί οι οδηγίες του ΚΣΜΕ στις οποίες προγραμματίζεται η διδασκαλία για 25 περίπου πλήρεις εβδομάδες αντί των 30 περίπου ημερολογιακών.

Η εξεταστέα ύλη στα μαθήματα των πανελληνίων εξετάσεων ως σήμερα και στα μαθήματα δέσμης τώρα, συνδέεται άμεσα όχι με τη διδακτέα που θεωρητικά προσδοκούμε να διδαχθεί αλλά με την ύλη που πράγματι διδασκεται.

- Η διαφορά διδακτέας και διδαχθείσας ύλης μπορεί να οφείλεται σε
- διδκωση της διδακτέας από λαθασμένη εκτίμηση
 - σπάεια διδακτικών ωρών (έλλειψη προσωπικού, απεργίες, σποχές έκτακτα τοπικά γεγονότα κτλ.),
 - βραδύ ρυθμό διδασκαλίας που οφείλεται σε υπαιτιότητα του καθηγητή ή στις ιδιαίτερες συνθήκες της τάξης,

Στις πανελλήνιες εξετάσεις εξεταστέα ύλη για κάθε μάθημα οριζόταν η ελάχιστη κοινή διδαχθείσα ύλη σε όλα τα λύκεια της χώρας. Έτσι η εξεταστέα ύλη καθοριζόταν από το πιο "καθυστερημένο" λύκειο και γι' αυτό ήταν συρίσκυμένη πάντα σε απορόδεκτο βαθμό.

Ένας ολόκληρος μηχανισμός είχε στηθεί για το συντονισμό και την παρακολούθηση της διδασκόμενης ύλης με ειδικές ομάδες σε κάθε ΓΥΜΕ, με επεμβάσεις και ελέγχους, συσκέψεις όλου του εποπτικού προσωπικού, αποσπίσεις καθηγητών, αλλαγές προγραμμάτων κτλ. Ο μηχανισμός αυτός, που κινητοποιούσε όλα τα κλίμακία της εκπαίδευσης αποσκοπούσε να "σπρώξει" αυτή την ελάχιστη ύλη σε κίπως ανεκτά όρια, τις περισσότερες φορές χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα. Ακόμα και ο Γ. Γραμματέας του Υπουργείου

απέρριψε μέρος του χρόνου του σ' αυτή τη δραστηριότητα, αλλά και πάλι η κατάσταση δεν άλλαξε.

Και δε μπορούσε να αλλάξει όσο μαθητές και εκπαιδευτικοί είχαν στραμμένη την προσοχή τους στον εντοπισμό "καθυστερούντων" σχολείων, για να εφησυχάσουν και να συντονίσουν τα βήματά τους. Κατά το Φεβρουάριο π.χ. ήταν εύκολο να διαπιστωθεί, με τα στοιχεία που συγκεντρώνονται από όλη τη χώρα, ότι πολλά σχολεία που εργάστηκαν κανονικά είχαν κληθεί όλη που ήταν αδύνατο να καλυφθεί ως το τέλος του χρόνου από σχολεία που καθυστέρησαν. Οι καθηγητές αντιμετώπιζαν το δίλημμα να προχωρήσουν στην εφαρμογή του προγράμματος ή να ενδώσουν στις πιέσεις των μαθητών που ήταν εξίσου ενήμεροι - για επαναλήψεις, εμβαθύνσεις και φροντιστηριοποίηση του μαθήματος. Ήταν τόση η πίεση, που και το Υπουργείο στο τελευταίο τρίμηνο υιοθετούσε ανατροπή του προγράμματος και έδωτε όριο διδασίας ύλης που ήδη είχε ξεπεραστεί από πολλά σχολεία. Στο μεταξύ στο τελευταίο αυτό τρίμηνο πολλοί μαθητές -και καλοί μαθητές- εξαντλούσαν όλο το όριο των απουσιών που είχαν δικαίωμα να σημειώσουν.

Συνοψίζοντας μπορούμε να ότι ο καθορισμός της εξεταστέας ύλης με βάση την ελάχιστη διδαχτέα έχει βέβαια το βασικό πλεονέκτημα ότι οι εξετάσεις γίνονται πάνω σε ύλη που και το τελευταίος μαθητής, παρά τις οποιοσδήποτε αντιξοότητες, διδάχτηκε. Έχει όμως ως συνέπειες το σύστημα αυτό

- την επικίνδυνη μείωση του προσφερόμενου μορφωτικού αγαθού
- την πλημμελή αξιολόγηση των υποψηφίων για τα ΑΕΙ αφού υπήρξαν περιπτώσεις που η ύλη ήταν τόσο περιορισμένη ώστε να μη βρoσχονται κατάλληλα θέματα εξετάσεων
- την άσκοπη απασχόληση εκατοντάδων εκπαιδευτικών σε έργα αστυνομικού μεθώσεως των συναδέλφων τους
- τη διατάραξη της σχολικής εργασίας και της ομαλής λειτουργίας του σχολείου.

Για την αντιμετώπιση αυτής της απρόβλεπτης κατάστασης προτείνεται από καιρό ένας δεύτερος τρόπος για τον καθορισμό της εξεταστέας ύλης: Να γνωστοποιεί από την αρχή του σχ. έτους και να είναι υποχρεωτική για

δλους. Όμως μια τέτοια εξεταστέα ύλη:

- ή ταυτίζεται με τη διδαντέα, όπως τη νοούμε στην αρχή αυτής της εισήγησης οπότε θα υπάρξουν σχολεία, ίσως πολλά, που δε θα μπορέσουν να την ολοκληρώσουν ουσιαστικά για λόγους αντικειμενικούς και όχι από υπαιτιότητα των μαθητών. Τότε η πολιτεία είναι επιτεθειμένη στους μαθητές αυτών των σχολείων τους οποίους ωθεί έμμεσα στα φροντιστήρια,

- ή είναι λιγότερη από τη διδαντέα δηλ. λιγότερη από όση μπορεί να διδαχτεί στο "μέσο" σχολείο. Στην περίπτωση αυτή πέρα πολλά σχολεία και δικίχονται να περιοριστούν σε όλη λιγότερη από τις δυνατότητες τους

Για τους λόγους αυτούς, δε θα συμφωνήσω ούτε με το δεύτερο αυτό τμήμα καθορισμού της εξεταστέας ύλης, αν και οπωσδήποτε είναι προτιμότερος από εκείνον που ισχύει (της ελάχιστης ύλης). Θεωρώντας τους δύο τούτους ως ακραίες λύσεις θα προτείνω μία ενδιάμεση.

Η πρόταση αυτή για τον καθορισμό της εξεταστέας ύλης για τα μαθήματα δέσμης, συνίσταται στα ακόλουθα:

α) Καταργείται κάθε σύστημα "παρακολούθησης" της διδασκαλίας ύλης (δε θίγονται τα καθήκοντα του Λυκειάρχη ή του ΓΕΜΕ).

β) Με φροντίδα του Συλλόγου των καθηγητών: λαμβάνεται κάθε μέτρο ώστε οι ώρες των μαθημάτων δέσμης (οι προγραμματισμένες) να μη χάνονται. Ώρες από αυτές τελικά χάνονται, όχι από υπαιτιότητα των μαθητών, να αναπληρώνονται σε πρώτη ευκαιρία.

γ) Ετις αρχές Μαΐου φθάνει στο Υπουργείο Δελτίο με την ύλη που διδύχτηκε και τις ώρες που τελικά πραγματοποιήθηκαν, κατά Λύκειο.

δ) Εξεταστέα ύλη για τα μαθήματα δέσμης είναι η αντίστοιχη διδαντέα ύλη μειωμένη κατά ένα τμήμα της, το οποίο προσδιορίζεται στο τέλος του σχ. έτους από την Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων έτσι ώστε:

1) το αφαιρούμενο τμήμα να υπερκαλύπτει ύλη που αντιστοιχεί στο μέγιστο αριθμό "χαμένων ωρών"

2) το υπόλοιπο (εξεταστέο) τμήμα να έχει διδαχτεί ως 90% των σχολείων τουλάχιστον.

ε) Η εξέταση όλη γνωστοποιείται αμέσως και οι 1-2 τελευταίες βδομάδες του σχ. έτους μπορούν να χρησιμοποιηθούν ή για επαναλήψεις ή για συμπλήρωση της ύλης στα "υστερούντα" σχολεία, στα οποία καταρτίζεται ειδικό πρόγραμμα για το σκοπό αυτό.

Είναι φανερό πως μια τέτοια ρύθμιση έχει τις ακόλουθες συνέπειες

α) Είναι αδύνατος ο εντοπισμός "κοθυστερούντων" Λυκείων (σε ποσοστό 10%). Έτσι καθώς ο ανταγωνισμός των σχολείων "προς τα κάτω" π.χ. το σχολείο μιας περιοχής που έχει μείνει πίσω στην ύλη, έχει κάθε λόγο με τη συνεργασία μαθητών και δασκάλων, να εντατικοποιήσει τις προσπάθειες για αύξηση του ρυθμού διδασκαλίας, για να μη βρεθεί στο 10% των υστερούντων. Εξάλλου το "προχωρημένο" σχολείο δεν έχει λόγο να μειώσει το ρυθμό γιατί κανένας δεν αναλαμβάνει την ευθύνη να διακινδυνεύσει την ένταξη στο 90%. Όλοι έχουν συμφέρον, ο ρυθμός να μην είναι χαλαρός άλλως φυσικά η αφομοιωτική ικανότητα της τάξεως είναι αυτή που τελικά καθορίζει αυτό το ρυθμό σε κανονικά από παιδαγωγική και διδακτική άποψη επίπεδα.

β) Είναι αυτονόητη μια αισθητή αύξηση του προσφερόμενου μορφωτικού αγαθού.

γ) Με την αντίστοιχη αύξηση της εξέταστος ύλης γίνεται καλύτερη αξιολόγηση των υποψήφιων για τα ΑΣΙ.

δ) Η ύλη που διδάχτηκε οβίιστα, ελεύθερα και υπεύθυνα δίνει ένα μέτρο σύγκρισης διδακτέας και διδαχθείσας ύλης που μπορεί και πρέπει να οδηγήσει σε αναπροσαρμογές Α.Π. και Οδηγιών.

ε) Διασφαλίζεται η κανονική λειτουργία των σχολείων ως το τέλος του σχ. έτους.

στ) Αξιοποιείται ένα όχι ασήμαντο δυναμικό εκπαιδευτικών που τώρα ασχολούνται με το έργο της αστυνομείσεως του ρυθμού διδασκαλίας.

η) Ο κηθηγητής καθορίζει ελεύθερα και υπεύθυνα το ρυθμό διδασκαλίας του μαθήματος, με τη συνεργασία και κατανόηση των μαθητών και με βάση τις πραγματικές δυνατότητες της τάξεως.

Σε σύγκριση με ό,τι ισχύει τώρα, το προτεινόμενο σύστημα σ' ένα μόνο σημείο θεωρητικά (και φαινομενικά) υστερεί στο ότι μπορεί να υπάρξουν μαθητές περιθωριακών περιπτώσεων που τελικά δε διδύχτηκαν όλη την εξεταστέα ύλη. Σ' αυτό θα παρατηρήσω τα εξής:

α) Το όφελος για τη συντηρητική πλειοψηφία των μαθητών βαραίνει πολύ περισσότερο.

Αντίστοιχο παράδειγμα στον τομέα Υγείας είναι ότι επιτρέπεται η χορήγηση φαρμάκων που έχουν παρενέργειες και σε ορισμένες ελάχιστες περιπτώσεις μπορεί να είναι επικίνδυνα. Γενικά στους στατιστικούς ελέγχους ένα καθιερωμένο "επίπεδο εμπιστοσύνης" είναι το 95%.

β) Η προτεινόμενη ρύθμιση συνεπάγεται αυτομάτως την αύξηση της ελάχιστης κοινής ύλης όλων των σχολείων. Εξάλλου το άνοιγμα μεταξύ κοινής ύλης του 90% των σχολείων και ελάχιστης κοινής ύλης λογικά δεν πρέπει να είναι μεγάλο και πάντως μπορεί να μειωθεί αν αντί 90% ληφθεί το 95% ή και το 99% ώστε να μείνουν εκτός εξεταστέας ύλης οι εντελώς περιθωριακές περιπτώσεις.

Ακολούθησε συζήτηση και ψηφοφορία

Ψηφοφορία

Εκορδής	ΝΑΙ
Ευριδπουλος	ΝΑΙ
Τομπάζης	ΝΑΙ
Παπασημακόπουλος	ΝΑΙ
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Παπαδόπουλος	ΝΑΙ
Εκυρόπουλος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Σακκάς	ΝΑΙ
Κακριδής	ΝΑΙ

Η εισήγηση του κ. Ν. Βαρουχάκη γίνεται ομόφωνα αποδεκτή.

Θέμα 3ο. - Εισάγεται το έγγραφο αριθ. Γ2/1661 που ΥΠΕΠΘ.

Ύστερα από συζήτηση το Τμήμα συμφωνεί με το πνεύμα του εγγράφου θεωρεί όμως ότι η κατανομή της διδ/τέας ύλης στους συγκεκριμένους μήνες της διδασκαλίας των διαφόρων μαθημάτων δεν υπηρετεί τον στόχο των οδηγιών, όπου πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον κάποια ημερολογιακή ευκαμψία, και κυρίως δεν προσθέτει τίποτα το ουσιαστικό, δεδομένου ότι η κατανομή σε διδακτινές ώρες μπορεί κάθε στιγμή να εφαρμοστεί και ημερολογιακά. Το Τμήμα θα αντιμετωπίσει σύμφωνα με το πνεύμα του εγγράφου το θέμα των οδηγιών Η.Δ.

Θέμα 4ο. - Στο Τμήμα ανακοινώθηκαν τα παρακάτω έγγραφα:

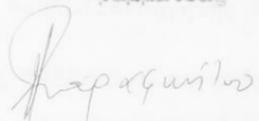
- 3796/23-9-82
- 3721/21-9-82
- 3712/20-9-82
- 3750/22-9-82
- 3715/20-9-82
- 3718/20-9-82
- 3717/20-9-82
- 3716/20-9-82

Στο σημείο αυτό διακόπτεται η συνεδρίαση (ώρα 1.55').

Ο Πρόεδρος

 Δ. Καυρδής

Η Γραμματέας

 Δ. Ζαροφνίτου

Επισημαίνεται ότι η συνεδρίαση διακοπείτο επειδή υπήρξε πρόβλημα με την είσοδο των εκπαιδευτικών στην αίθουσα.

ΠΡΑΞΗ 73/1982

Σήμερα, 1η Οκτωβρίου 1982, ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.30, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Ξυρρόπουλος, Φ. Βόρος, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκακας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος. Ο κ. Γ. Γρατσέας απουσίαζε.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- 1ο.- Υποδοχή Αμερικανών σπουδαστών. Εισηγητής κ. Θεοδωρακόπουλος
- 2ο.- Ν.Π. Μαθηματικών (1983-4)-Α.Π. και βιβλία. Εισηγητής Ν. Βαρουχάκης.
- 3ο.- Οδηγίες διδασκαλίας μαθημάτων δέσμης 1982/83. Εισηγητές κατ'ειδικότητα.
- 4ο.- Θέματα αξιολόγησης και βαθμολόγησης 1982/3. Εισηγητής Φ. Βόρος.
- 5ο.- Μεταλυκειακό προπαρασκευαστικό κέντρο. Εισηγητής Φ. Κακριδής.

Στην αρχή της συνεδρίας διαπιστώθηκε απαρτία και το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θέμα 1ο.- Ο κ. Θεοδωρακόπουλος λέγει:

Η Δ/ση Διεθνών Εκπαιδευτικών Σχέσεων του ΥΠΕΠΘ με το έγγραφο της Ι/938/25-8-82 που το υπογράφει ο κ. Γενικός Γραμματέας μας στέλνει επιστολή του JAMES HADEMENOS, καθηγητή στο Πανεπιστήμιο του SAN ANGELO του TEXAS (USA), ο οποίος πρόκειται να πραγματοποιήσει με μια ομάδα σπουδαστών και εκπαιδευτικών επιμορφωτικό ταξίδι στην Ελλάδα από 30 Μαΐου μέχρι 5 Ιουλίου 1983. Το ΥΠΕΠΘ μας πληροφορεί ότι ο καθηγητής HADEMENOS χρειάζεται βοήθεια για την καλύτερη οργάνωση του ταξιδιού του και μας παρακαλεί να στείλουμε σχετικές προτάσεις και το όνομα και το τηλέφωνο ενός προσώπου της υπηρεσίας μας που θα συνεργαστεί με τη Δ/ση ^{Διεθνών} Εκπαιδευτικών Σχέσεων για την ενημέρωση των Αμερικανών σπουδαστών κατά το παραπάνω χρονικό διάστημα.

Επειδή ο συνεργάτης που ζητεί το ΥΠΕΠΘ από το ΚΕΜΕ μπορεί να είναι ο Σύμβουλος Α' κ. Γεώργιος Βάζος, προς τον οποίο άλλωστε κοινοποιείται το έγγραφο, εισηγούμαι να μην οριστεί άλλο πρόσωπο από το ΚΕΜΕ για τον ίδιο σκοπό. Η απόφαση του Τμήματος να κοινοποιηθεί στο ΥΠΕΠΘ με επείγον έγγραφο, αφού πρώτα λάβει γνώση του περιεχομένου της ο κ. Πρόεδρος του ΚΕΜΕ.

Ύστερα από συζήτηση ο Πρόεδρος προτείνει στο απαντητικό έγγραφο που θα απευθύνουμε στον Πρόεδρο ΚΕΜΕ να υπογραμμίσουμε ότι δε θεωρούμε έργο του ΚΕΜΕ (Τμ. Μέσης) την επιδότηση προγραμμάτων για τις επισιπέφεις ξένων φοιτητών στην Ελλάδα. Να πούμε όμως, ότι αν έρθει η ώρα, είμαστε έτοιμοι να διαθέσουμε ένα μέλος μας να κατατοπίσει τους φοιτητές αυτούς για τα θέματα της Μ. Σ. Η χρησιμοποίηση ή όχι του κ. Βάζου, και η στάση των άλλων τμημάτων είναι θέματα που δε μας αφορούν και βέβαια δε θα αναφέρονται στο έγγραφο.

ΘΕΜΑ 2ο - Ν.Π. Μαθηματικών (1983-4) και βιβλία.

Ο κ. Ν. Βαρουχάκης λέγει:

I.- Το περιεχόμενο αυτής της εισήγησης διαμορφώθηκε, όπως είναι φυσικό, με γνώμονα τις εξαγγελίες του Υπουργείου για τα νέα εκπαιδευτικά μέτρα, κυρίως σε ό,τι αφορά τη νέα δομή του Λυκείου και το αντίστοιχο ωρολόγιο πρόγραμμα (Ω.Π.).

Όμως, έλαβε υπόψη η εισήγηση και τα ακόλουθα:

1.- Η προσπάθεια που άρχισε στο ΚΕΜΕ για τον εκσυγχρονισμό της μαθηματικής παιδείας και που οδήγησε στη σύνταξη νέων αναλυτικών προγραμμάτων (ΑΠ) και τη συγγραφή νέων διδακτικών βιβλίων για όλες τις τάξεις του Γυμνασίου και την Α' Λυκείου, ουσιαστικά σταμάτησε το 1979. Μετά το έτος αυτό, και παρά τις έντονες διαμαρτυρίες που έφθαναν από παντού για βιβλία "ανάγκης" που χρησιμοποιούνταν, χωρίς ευθύνη του ΚΕΜΕ στις υπόλοιπες τάξεις του Λυκείου, κανένα βιβλίο δε γράφτηκε ως σήμερα (Λεπτομερέστερα αναφέρομαι στο θέμα σε εισήγησή μου στην πράξη 60/1981).

Είναι καιρός τώρα να ολοκληρωθεί η μεταρρυθμιστική εκείνη προσπάθεια και να υπηρετηθούν οι σκοποί διδασκαλίας του μαθήματος όπως διατυπώθηκαν από το Τμήμα, μέσα στα πλαίσια που χαράζει η νέα εκπαιδευτική πολιτική του Υπουργείου.

2.- Με τη χρησιμοποίηση των νέων βιβλίων κατά τα τελευταία χρόνια, εντοπίστηκαν, όπως είναι φυσικό, ορισμένες αδυναμίες τους, που υπαγορεύουν δυνατές βελτιώσεις ή και απαραίτητες μεταβολές.

3.- Τέλος είναι καιρός να λυθεί οριστικά και αμετάκλητα το πελώριο ηθικό θέμα της εκμετάλλευσης των παιδιών μας με τη μέθοδο των λυσαρίων. Αρκεί γι' αυτό να υλοποιηθούν οι σχετικές προτάσεις του Τμήματος που τεκμηριωμένα εκτίθενται στην Πράξη 66/1981.

II.- Είναι λοιπόν επιτακτική ανάγκη, για τη σταδιακή και συνετή εφαρμογή Νέου Προγράμματος στα Μαθηματικά, να προγραμματίσουμε μία σειρά δραστηριότητες για τη συγγραφή νέων διδακτικών βιβλίων, τη συμπλήρωση, βελτίωση ή προσαρμογή άλλων κτ.

Ευγκεκριμένα προτείνω τα ακόλουθα:

Α' ΦΑΣΗ

Για το 1983-84, με βάση τα βιβλία της Α' Λυκείου να ολοκληρωθεί η σειρά των βιβλίων Λυκείου ως εξής:

1.- Συγγραφή βιβλίου Γ' Λυκείου της Α' Δέσμης

Η ύλη του βιβλίου, διαρθρωμένη σε δύο κλάδους, θα διδάσκεται 8 ώρες την εβδομάδα σύμφωνα με το Ω.Π. που έχει εγκριθεί και θα περιλαμβάνει:

- θέματα που αναφέρονται στα φετεινά Α.Π. Μαθηματικών των Δεσμών Α και Δ και
- ορισμένα άλλα θέματα όπως π.χ. μερικά της ύλης "επιλογής" της Β' Λυκείου.

Η ύλη αυτή θα αποτελεί φυσική συνέχεια της ύλης που διδάσκεται σήμερα στις τάξεις Α και Β.

2.- Συγγραφή βιβλίου Γ' Λυκείου για τις Δέσμες Β και Δ

Το βιβλίο αυτό θα περιλαμβάνει τα θέματα του αντίστοιχου Α.Π. που ήδη προτείναμε με την Πράξη 64/82. Ουσιαστικά το βιβλίο θα είναι ένα απλοποιημένο τμήμα του προηγούμενου που θα καλύπτει 4ωρη διδασκαλία.

3.- Συγγραφή βιβλίου 'Αλγεβρας Β' Λυκείου

Το βιβλίο, εκτός από κλασσικά θέματα 'Αλγεβρας που περιέχονται και στο φετεινό Α.Π. της τάξης αυτής, είναι ανάγκη να περιλαμβάνει και ορισμένα στοιχεία από την Ανάλυση. Έτσι θα είναι η φυσική συνέχεια το βιβλίου 'Αλγεβρας Α' Λυκείου που χρησιμοποιείται σήμερα και το οποίο περιέχει τα βασικά στοιχεία για τους πραγματικούς αριθμούς και τις συναρτήσεις.

Τα παραπάνω 3 βιβλία θα πρέπει να αποτελέσουν με το βιβλίο 'Αλγεβρας Α' Λυκείου που γράφτηκε στο ΚΕΜΕ, ένα ενιαίο και αρμονικό σύνολο απόλυτα συντονισμένο, το οποίο θα εκφράζει μία πρώτη άποψη του ΚΕΜΕ για το τί πρέπει να είναι η ύλη των Μαθηματικών (εκτός από την κλασική θεωρητική Γεωμετρία) στο Λύκειο, κατά το προηγούμενο της σειράς των βιβλίων του Γυμνασίου.

Η συγγραφή των βιβλίων αυτών είναι απαραίτητο να αρχίσει άμεσα και να γίνει με τη συμμετοχή, εποπτεία, καθοδήγηση και ευθύνη μας, όπως με το βιβλίο 'Άλγεβρας Α' Λυκείου. Γι' αυτό:

α) Στις αντίστοιχες ομάδες συγγραφής θα μετέχουμε ο συνάδελφος κ. Α. Αδαμόπουλος και ο υποφαινόμενος, ο οποίος θα έχω την ευθύνη της όλης εργασίας.

β) Οι Ομάδες θα πλαισιωθούν με συναδέλφους που ήδη αποσπάρθηκαν εδώ καθώς και με άλλους που θα διατεθούν αργότερα. Για την ώρα προτείνω να διατεθούν αμέσως οι πολισοί και δοκιμασμένοι συνεργάτες μας, διδάκτορες Μαθηματικών:

Θ. Εξορχάκος, καθηγητής Π. Ακαδημίας και

Ν. Αλεξανδρή, Γυμνασιάρχης

γ) Στις Ομάδες, οι οποίες θα επεξεργάζονται συγχρόνως και την τελική μορφή των αντίστοιχων ΑΠ θα κληθούν να μετάσχουν εκπρόσωποι της ΟΑΜΕ και της ΕΜΕ.

δ) Η τελική σύνθεση των Ομάδων θα οριστικοποιηθεί αργότερα με κρήριο την καλύτερη αξιοποίηση των συναδέλφων που θα χρησιμοποιηθούν.

ε) Τα βιβλία θα παραδοθούν σε δύο τεύχη το καθένα με προθεσμίες τέλος Μαρτίου και τέλος Σεπτεμβρίου αντίστοιχα.

στ) Φύσιμά μαζί με το κείμενο και τις Απαντήσεις-Υποδείξεις για τ λύση των ασκήσεων, θα παραδοθούν και πλήρεις Λύσεις των ασκήσεων που θα περιληφθούν σε Παράρτημα σύμφωνα με τις απόψεις του Τμήματος.

4.- Θεωρητική Γεωμετρία Α' και Β' Λυκείου

Σήμερα η Θ. Γεωμετρία διδασκείται στις τάξεις αυτές από δύο διαφορετικά βιβλία άσχετα και ασυντόνιστα μεταξύ τους. Προτείνω να ανατεθεί στους συγγραφείς του βιβλίου Γεωμετρία Α' Λυκείου (που γράφτηκε ύστερα από ανάθεση του Τμήματος) τους κ.κ. Δ. Παπαμιχαήλ και Α. Σκιαδά να ολοκληρώσουν τη συγγραφή τους και ως προς το υπόλοιπο τμήμα της Γεωμετρίας με τις ακόλουθες προδιαγραφές:

α) Να αναθεωρήσουν και βελτιώσουν ορισμένα τμήματα του α' μέρους που ήδη χρησιμοποιείται και να αποσυμφορήσουν τις Ασκήσεις από τις μη απαραίτητες.

β) Να προσαρμόσουν την όλη συγγραφή για 5ωρη διδασκαλία και για τις δύο τάξεις.

γ) Να παραδώσουν μαζί με το κείμενο και πλήρεις λύσεις των ασκήσεων που θα προσαρτηθούν στο τέλος του βιβλίου.

δ) Η υλοποίηση των παραπάνω θα γίνει με βάση συγκεκριμένες οδηγίες που θα δοθούν στους συγγραφείς.

5.- Βελτίωση της σειράς βιβλίων του Γυμνασίου

Παράλληλα με τις παραπάνω δραστηριότητες, που είναι απόλυτα αναγκαίες, μπορεί να ανατεθεί σε ολιγομελή ομάδα από τους συγγραφείς των βιβλίων Γυμνασίου:

α) Να επιφέρουν σ' αυτά βελτιώσεις και απαραίτητες μεταβολές με βάση τις παρατηρήσεις από την ως σήμερα χρήση των βιβλίων καθώς και τη νεότερη συγγραφή που υπέβαλαν ύστερα από σχετική προκήρυξη (η οποία κριθηκε από το Τμήμα ως καλύτερη των άλλων 4 σειρών που υποβλήθηκαν).

β) Να αποσυμφωρήσουν τις ασκήσεις από τις μη απαραίτητες και να παραδώσουν πλήρεις λύσεις των ασκήσεων για να ενσωματωθούν ως Παράρτημα

Με τη μεθόδευση αυτή, το 1983-84 θα έχουμε όλα τα βιβλία μαθηματικών Γυμνασίου και Λυκείου γραμμένα σύμφωνα με τις προδιαγραφές που έχουμε θέσει το Τμήμα.

Β' Φάση

Για το 1984-85 πρέπει να προγραμματιστούν:

1.- Αναθεωρήσεις, βελτιώσεις και προσαρμογές των βιβλίων του Λυκείου και ιδιαίτερα:

- Της Α' τάξης, με βάση τις παρατηρήσεις από τη χρησιμοποίησή τους τα τελευταία χρόνια και

- Της Γ' τάξης, επειδή θα έχει στο μεταξύ χρησιμοποιηθεί νέο βιβλίο Β' τάξεως.

2.- Αναθεώρηση των Α.Π. του Γυμνασίου και Λυκείου και σταδιακή αντικατάσταση ή προσαρμογή των αντίστοιχων διδακτικών βιβλίων χρόνο με το χρόνο.

III.- Κύριοι συνάδελφοι, πριν εμφανίσω αυτή την εισήγηση στο Τμήμα, έκρινα σκόπιμο να έχω μία διερευνητική συζήτηση με την ηγεσία του Υπουργείου, ~~χωρίς~~ ώστε να είμαι βέβαιος ότι οι σκέψεις που σας εξέθεσα δεν

αντιστρατεύονται τυχόν ειλημμένες κυβερνητικές αποφάσεις. Με μεγάλη ευχαρίστηση πληροφορώ το Τμήμα ότι ο κ. Υφυπουργός με διαβεβαίωσε για την πλήρη συμπαράσταση και εμπιστοσύνη του, την παροχή κάθε δυνατής διευκόλυνσης, την ελευθερία επιλογής συνεργατών κτλ., παρέχοντας έτσι μία πρώτη σημαντική ηθική ενίσχυση.

Τώρα, ζητώ και τη δική σας συμπαράσταση και κατανόηση, τη δική σας ηθική ενίσχυση ώστε να μπορέσω, με το συνάδελφο κ. Αδαμόπουλο, να φέρω σε ευτυχές πέρας το πραγματικά δύσκολο αλλά και ωραίο έργο για το οποίο σας μίλησα.

Υστερα από συζήτηση το Τμήμα αποφασίζει να ευχαριστήσει τον κ. Βαρουχάκη για την υπεύθυνη εισήγησή του, και την εγκρίνει ομόφωνα όπως είναι στο σύνολό της. Στη συζήτηση ο κ. Βώρος έχει συνεισφέρει τα ακόλουθα:

1.- Για το Γυμνάσιο, ναι: να ανατεθεί στους συγγραφείς που προκρίθηκαν στο παρελθόν αφού όμως επανεξεταστεί το αναλ. πρόγραμμα με τη συνεργασία και των πρόσφατα αποσπασμένων συναδέλφων. Γιατί έχουν διατυπωθεί κρίσεις για τα προγράμματα των.

2.- Ανάλογη διαδικασία είναι ανάγκη να ακολουθηθεί και για τα προγράμματα μαθηματικών λυκείου: Α Β Γ ("δέσμες" α, β, δ) προς το παρόν άκουσα ένα κριτήριο "η ύλη γ' λυκείου θα αποτελεί συνέχεια της ύλης των α και β τάξεων". Αρκεί αυτό το κριτήριο;

3.- Όσον αφορά την προσωπική ανάληψη της προσπάθειας από τους συναδέλφους δεν έχω καμιά εγώ επιφύλαξη. Υποθέτω ότι έχουν ξεπεραστεί οι επιφυλάξεις που είχαν άλλοτε διατυπωθεί στις πράξεις 59 και 60 του 1984. Και το διαπιστώνω αυτό με χαρά.

Ο κ. Παπσημακόπουλος λέγει: Έχω να παρατηρήσω ότι πριν οι Μαθηματικοί αποφασίσουν οποιαδήποτε μεταβολή προγραμμάτων και βιβλίων στο Γυμνάσιο να προβούν σε μια συστηματική έρευνα της αποδόσεως των προγραμμάτων αυτών. Ακούγονται πολλές κριτικές γύρω από τα προγράμματα αυτά (θετικές ή αρνητικές) και θα ήταν σκόπιμο να γίνει μια σοβαρή έρευνα αφού η κατάργηση των εξετάσεων από τα Δημοτικά στο Γυμνάσιο χαμήλωσε το Μ.Ο. του διανοητικού επιπέδου των παιδιών που παρακολουθούν στο Γυμνάσιο

Θ έ μ α 3ο.- Οδηγίες διδασκαλίας μαθημάτων δέσμης 1982/83. Ο κ. Κακριδής λέγει:

"Μου δόθηκε συχνά τελευταία η ευκαιρία να υποστηρίξω ότι η μεθόδευση της ανανέωσης των εκπαιδευτικών μας προγραμμάτων ξεκινά από τις συγκεκριμένες λύσεις που δίνουμε στα συγκεκριμένα προβλήματα, ένα ένα, όταν έρτει η ώρα τους.

Ακόμα, μιλώντας σε μια παιδαγωγική συνάντηση των προηγούμενη βδομάδα έκρινα πως ο εκπαιδευτικός λειτουργός χρειάζεται κάποιον πλάι του να τον συμβουλευτεί (δηλαδή να σκεφτεί μαζί του') και όχι κάποιον πάνω από το κεφάλι του που θα του πει ορθά κοφτά τι πρέπει να κάνει.

Συνδυάζοντας τις δύο αυτές απόψεις, που ελπίζω να τις ασπάζεται και το Τμήμα, επιχειρώ στο γενικό σημείωμα που ήρθε να προτάξουμε στις φετινές οδηγίες των μαθημάτων δέσμης να αποφυγώ το χαρακτήρα της υπηρεσιακής εντολής, και σας ζητώ, όπως εγκρίνατε το περιεχόμενο να εγκρίνετε και τη "φιλική", ας πούμε, διατύπωση που αναλύει το πρόβλημα και παρουσιάζει τη λύση ως απλή εισήγηση."

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΔΕΣΜΗΣ (ΜΔ)

Ο χωρισμός των προπαρασκευαστικών ΜΔ από τα μαθήματα Γενικής Παιδείας δημιουργεί ένα πρόβλημα και κάποιο κίνδυνο.

Πρόβλημα είναι αν ο τρόπος διδασκαλίας των ΜΔ, ιδιαίτερα αυτών που εξετάζονται στη δοκιμασία ακαδημαϊκής επιλογής, θα διαφέρει ή όχι από τον τρόπο διδασκαλίας των άλλων μαθημάτων. Ο κίνδυνος είναι η φροντιστηριοποίηση της σχολικής διδασκαλίας.

Σ κ ε π τ ι κ ό

Πρόθεση της πολιτείας δεν είναι βέβαια το να καταργήσει τα φροντιστήρια εισάγοντας την εκπαιδευτική τους νοοτροπία στα Λύκεια, γιατί τότε το όριο κοινωνικό κέρδος εξαφανίζεται μπροστά στη ζημιά που θα προκαλούσε ο αποπροσανατολισμός των Λυκείων: η γενική εκπαίδευση έχει βέβαια στόχο τη μόρφωση των μαθητών και όχι την προετοιμασία τους για ένα διαγωνισμό εισαγωγής στα ΑΕΙ ή όπου αλλού.

Στά ΜΔ περιλαμβάνονται και μαθήματα που δεν εξετάζονται στη δοκιμασία ακαδημαϊκής επιλογής. Ακόμα, φέτος θα έχουμε μέσα στις αίθουσες των ΜΔ και πολλά παιδιά που δεν προσριζονται για τα ΑΕΙ, παιδιά που θα έχουν τη δίκαιη απόκτηση το σχολείο να εκπληρώσει

απέναντί τους τη βασική του γενικά μορφωτική αποστολή.

Από την άλλη μεριά, μελετώντας τη διδακτική των ΜΔ δε γίνεται να μη λάβουμε υπόψη ότι το βασικό μας ακροατήριο το αποτελούν παιδιά με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και ικανότητες στα μαθήματα αυτά, που και τα διδάξαν ως άξονες της επιστημονικής και επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας.

Π ρ ό τ α σ η

Σε γενικές γραμμές δεν υπάρχει κανένας λόγος η διδάσκαλα των ΜΔ στην Γ^α Λυκείου να διαφέρει, και δεν πρέπει να διαφέρει από τη διδάσκαλα των άλλων μαθημάτων και τάξεων. Διαφορές θα έχουμε μόνο στο ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο της διδασκαλίας και στο σύντομο ρυθμό εργασίας.

Το επίπεδο της διδασκαλίας θα εξασφαλιστεί από την ανάθεση των ΜΔ στους πιο έμπειρους και ειδικούς καθηγητές, που βέβαια υπολογίζουμε ότι θα αγωνιστούν στη δύσκολη αυτή μεταβατική χρονιά για την επιτυχία του νέου βεσμού. Ιδιαίτερη προσοχή υπολογίζουμε ότι θα δοθεί και στο ρυθμό της διδασκαλίας, όπως τον καθορίζουν για το κάθε μάθημα οι οδηγίες που ακολουθούν. Ανεξάρτητα από το σύστημα καθορισμού της ύλης των εξετάσεων της ακαδημαϊκής επιλογής, οι συνδιδάσκαλοι θα καταβάλουν κάθε προσπάθεια, ώστε να αφυγούμε τις μεγάλες και μικρές καθυστερήσεις και ανισότητες ανάμεσα στα σχολεία της χώρας.

Με την πρόταση αυτή και το σκεπτικό της συμφώνησαν όλα τα μέλη του Τμήματος ΜΕ του ΚΕΜΕ, χωρίς βέβαια να υποστηρίζει κανείς ότι έτσι το πρόβλημα της διδακτικής των ΜΔ λύθηκε μα για πάντα. Η φετινή εμπειρία θα μελετηθεί και θα οδηγήσει σε μια συμπλήρωση, ή και βασική τροποποίηση, αν χρειαστεί, των Οδηγών διδασκαλίας και της φιλοσοφίας που τις προσδιορίζει. Για το έργο αυτό υπολογίζουμε στη βοήθεια των συναδέλφων που θα επωμιστούν, πρώτη φέτος χρονιάς, τη διδασκαλία των ΜΔ.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

Σχετικά με το προοιμιακό κείμενο κρίνω αναγκαίο να παρατηρήσω:

1. Να αποφύγουμε οποιαδήποτε αντιδραστική προς το Φροντιστήριο.
2. Να υπογραμμίσουμε την κρίσιμότητα που έχει η διδασκαλία των "προπαρασκευαστικών μαθημάτων" για τα παιδιά από αυτή απορρέει η πρόσθετη παιδαγωγική - διδακτική προσπάθεια που θεωρούμε αυτονόητα και με προθυμία δοσμένη από όλους τους φορείς (Υπουργείο, Διευθυντή Λυκείου, Διδακτικό Προσωπικό).
3. Ο ρυθμός διδασκαλίας έτσι που διαφαίνεται στην εισηγήση φαβόμαι ότι θα μας

οδηγήσει στην εμπλοκή των Πανελλήνιων Εξετάσεων με την περιφημη "Διδαχθείσα Όλη" που τη χαρακτηρίζουμε εκπαιδευτική συμφορά.

4. Δεν ευσταθεί η προκειμένη κρίση που περιέχεται στην εισήγηση ότι: στις "δύσμερες" φέτος (1982-83) θα έχουμε μαθητές με ειδικό διαφέρον και ιδιαίτερη ικανότητα. Η παραδοχή αυτή για τώρα είναι αστήριχτη και κατά συνέπεια μένει αθεμελιωτό το συναφές συμπέρασμα και οι συναφείς σκέψεις - αποφάσεις.

Ψ η φ ο ρ ο ρ ί α. Το Τμήμα εγκρίνει την εισήγηση, Μειοψηφεί ο κ. Βάρος, και ο κ. Σακκάς ψηφίζει λευκό.

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει:

1. Με δεδομένο ότι κατά το διάστημα από 8-1-1983 ως τα τέλη Μαΐου το μάθημα θα διδάσκεται μόνο σε τμήματα του γ' κύκλου (φιλολογικά), που θα αποτελεστούν από μαθητές με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα αρχαία ελληνικά, είναι λογικό να απαιτηθεί και συντονότερος ρυθμός διδασκαλίας και ουσιαστικότερη ερμηνευτική προσέγγιση των διδασκόμενων κειμένων.

2. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εξασφάλιση της πραγματοποίησης του προγραμματισμού που ακολουθεί είναι: σε όλα τα Λύκεια να έχουν διδαχθεί, σύμφωνα με τις οδηγίες που έχουν σταλεί για το διάστημα από 13 Σεπτεμβρίου ως 23 Δεκεμβρίου, στα τμήματα των Γ' Λυκείων από τα οποία θα προέλθουν οι μαθητές του γ' κύκλου του νέου συστήματος:
α) Ο Πρωταγόρας του Πλάτωνα (ως τις 30 Νοεμβρίου) και β) Ο πρόλογος του Οιδίποδα Τυράννου του Σοφοκλή (στ. 1-150), τον Δεκέμβριο.

3. Υπογραμμίζεται ότι η διδασκαλία που θα ακολουθήσει πρέπει να θεωρηθεί ως αδιάσπαστη συνέχεια της σχολικής εργασίας που έγινε στο Λύκειο από 13 Σεπτεμβρίου και εξής. Στη νέα φάση σχολικής εργασίας, θα ακολουθηθεί ο εξής πρόγραμματισμός:

Α'. Από το διδακτικό εγχειρίδιο "Κείμενα Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου" θα διδαχτούν:

α) Από τον Οιδίποδα Τυράννο (ώρες 5 την εβδομάδα από 8 Ιανουαρίου ως τις 15 Μαρτίου), με ρυθμό 15 περίπου στίχους κάθε διδακτική ώρα:

β) Ως τις αρχές Φεβρουαρίου το α' επεισόδιο (στ. 216-463, αλλά οι στ. 276-299 θα δοθούν σε σύντομη περιγραφή), αφού προηγουμένως σε δύο το πολύ διδακτικές ώρες-γίνει αναφορά στα προηγούμενα και διδαχθεί από μετάφραση η πάροδος (στ. 151-215).

ii) Ως το τέλος Φεβρουαρίου θα πρέπει να έχουν διδαχτεί από το β' επεισόδιο οι στ. 698-862 και από το γ' επεισόδιο οι στ. 1047 - 1084). Στην ίδια περίοδο θα διατεθούν: 1 ώρα για τη διδασκαλία από μετάφραση του α' στάσιμου (στ. 463-510), 1 ώρα για τη περιληπτική απόδοση των στ. 511-697 του β' επεισοδίου, 1 ώρα για τη διδασκαλία από μετάφραση του β' στάσιμου (στ. 862 -910), 1 ώρα για την περιληπτική απόδοση των στ. 11-1046 του γ' επεισοδίου και 1 ώρα για την από μετάφραση διδασκαλία του γ' στάσιμου (στ. 1096-1108).

iii) Ως τη 15 Μαρτίου θα διδαχτεί το γ' επεισόδιο (στ. 1110-1185). Στη συνέχεια θα διατεθούν 2 ώρες για τη διδασκαλία του δ' στάσιμου από μετάφραση (στ. 1186-1222) και την περιληπτική απόδοση των εξόδων (στ. 1223-1530). Οι 2 τελευταίες ώρες θα διατεθούν για την γενική θεώρηση του Οιδίποδα Τύραννου.

β) Ο Επιτάφιος του Περικλέους του Θουκυδίδη (5 ώρες την εβδομάδα, από 16 Μαρτίου ως το τέλος του διδακτικού έτους) θα διδαχτεί με ρυθμό 10 περίπου στίχων κατά διδακτική ώρα, ως εξής:

i) Από 16 ως 31 Μαρτίου η Εισαγωγή (2 ώρες) και στη συνέχεια το κεφ. 34,35 και 36.

ii) Τον Απρίλιο το κεφ. 37-43.

iii) τον Μάιο τα κεφ. 44-46. Οι τελευταίες 2 ώρες θα διατεθούν για τη γενική θεώρηση του Επιτάφιου β'. Το διδακτικό εγχειρίδιο "Αρχαία Ελληνικά Θεματογραφία" (3 ώρες την εβδομάδα από 8 Ιανουαρίου ως το τέλος του διδακτικού έτους) μπορεί να διδαχτεί σχεδόν στο σύνολό του (15 θέματα, που η διδασκαλία του καθενός τους απαιτεί 3 διδακτικές ώρες), με ρυθμό 1 θέμα την εβδομάδα. Σε όσα λύκεια για οποιοδήποτε λόγο η διδασκαλία και των 15 θεμάτων αποδειχτεί αδύνατη, συνιστούμε να παραλειφτούν τα θέματα αρ. 8, 11 και 14.

Η διδασκαλία της "θεματογραφίας" θα εξυπηρετηθεί από τα νέα διδακτικά εγχειρίδια "Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής" του Αν. Μουμτζίκ και "Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής" του Μιχ. Οικονόμου.

Η εισήγηση του κ. Σπυριδίου εγκρίνεται ομόφωνα.

Στο σημείο αυτό αποχωρεί ο κ. Ηλ. Σπυριδίου.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει για την ιστορία.

Έχουμε δύο βιβλία:

1. Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη (15ος 20ος κ.λ.).
2. Ιστορία Επιλογής: Διαφωτισμός- θέματα από την Ιστορία του Εικοσίου (το κεφάλαιο Βιομ. Επανάσταση περιέχεται στο δημοσιευμένο αναλυτικό πρόγραμμα αλλά όχι στο βιβλίο).

1. Για το δευτερο βιβλίο έχουν γραφεί ορισμένες οδηγίες που έχουν καταχωριστεί στο τεύχος Α' Οδηγίες κλπ. σελ. 88-89 της έκδοσης 1980, σελ. ~~80~~ 82 της έκδοσης 1981.
2. Για το πρώτο βιβλίο φαίνεται σκόπιμο να επισημανθούν προκαταβολικά τα εξής ιδιαίτερα γνωρίσματα της Νεότερης - Σύγχρονης Ιστορίας, που χρειάζεται να έχει υπόψη του ο καθηγητής πριν αρχίσει τη διδασκαλία του.
 - α. Η Νεότερη Ιστορία αρχίζει με την απελευθέρωση της επιστημονικής σκέψης από μυθολογικές ερμηνείες, προλήψεις αυθεντικές και άλλους περιορισμούς.
 - β. Παράλληλα, διευρύνεται γεωγραφικός ορίζοντας για τους Ευρωπαίους, που τότε βρήκαν θαλάσσιους δρόμους προς τις άλλες ηπείρους και συνειδητοποίησαν τα όρια του πλανήτη μας.
 - γ. Η ανακάλυψη των νέων χωρών συνοδεύτηκε από κυριαρχία του λευκού ανθρώπου πάνω σ' αυτές και γενικότερα στον υπόλοιπο κόσμο, κυριαρχία σε νομική, επιστημονική, τεχνολογική, γενικότερα πολιτιστευτική, που κράτησε ως τα μέσα του 20ου αιώνα, οπότε άρχισε να αμφισβητείται και σταδιακά να υποχωρεί και να αντικατασταίνεται από τη ζωτική και δυναμική παρουσία άλλων φυλών, κίτρινης, μαύρης.
 - δ. Η Νεότερη Ιστορία βαθμιαία έγινε πραγματικά παγκόσμια ιστορία με το νόημα ότι η οικονομική, επιστημονική, τεχνολογική, ιδεολογική, πολιτική δραστηριότητα των ανθρώπων έχει προσλάβει παγκόσμια διάσταση, δηλαδή οι οικονομικές, επιστημονικές, τεχνολογικές κλπ εξελίξεις που συμβαίνουν σε ένα αίμα του πλανήτη επηρεάζουν με πολλή αμεσότητα πια τη ζωή στον υπόλοιπο πλανήτη.
 - ε. Η Νεότερη Ιστορία αφηγείται ένα θρίλαμ του ανθρώπου στον τομέα κυρίως της επιστήμης και της Τεχνολογίας και την κυριαρχία του ανθρώπου πάνω στη φύση. Ο θρίλαμπος γέννησε και συντηρεί πολλές καλές προσδοκίες, αλλά δεν οδήγησε στην επίλυση των διεθνών προβλημάτων, τουλάχιστον ως σήμερα.
 - στ. Ανεξάρτητα από την τελευταία αυτή παρατήρηση, η θριαμβική πορεία και η μέθη της επιτυχίας του ανθρώπου γέννησε και συντήρησε την πίστη του στην πρόοδο, που είναι αναμφοιβάτη και αισθητή σε ορισμένους τομείς (λ.χ. επιστήμη, τεχνολογία), αμφισβητείται όμως σε άλλους τομείς (ανθρώπινη κατανόηση και συνεργασία).

Ζ. Τέλος, η αίσθηση του ανθρώπου ότι έχει τη δύναμη να ελέγχει τη φύση και ότι, άρα, εξαρτάται από τη βούλησή του να οργανώνει τη ζωή και την κοινωνία του, δημιουργεί πολύ λογικά το αίσθημα της ευθύνης του ανθρώπου, για την πορεία συλλογικής και προσωπικής της ιστορίας του.

Παράλληλα όμως οι ιστορικές εξελίξεις σε ορισμένους τόπους και χρόνους γεννούν την εντύπωση ότι η ανθρώπινη βούληση και δράση καθορίζονται κατά τρόπο αναγκαστικό από τις συνθήκες της ζωής. Η αντιπαράθεση ελευθερίας και αναγκαιότητας συνεχίζεται. Ο αγώνας παραμένει άκριτος.

Η Σχετικά με τη χρησιμοποίηση και αξιοποίηση του ειδικού σχολικού εγχειριδίου:
(1) Θυμίζουμε μια διευκρινιστική προσημείωση που υπάρχει στη σελίδα 5 του βιβλίου και αναφέρεται στη σημασία της χρονολογίας και την ανάγκη αποφόρτισης από το πλήθος των χρονολογιών. (2) Προσθέτουμε ότι τα κείμενα οι χάρτες, τα σχεδιαγράμματα και οι εικόνες, που συνοδεύουν το αφηγηματικό μέρος του βιβλίου αποτελούν άμεση τεκμηρίωση του περιεχομένου της αφήγησης η διευκρίνιση κάποιου σημείου η ανάληψη μιας ιδέας. Και έχουν κατά την εκτύπωση τοποθετηθεί όλα αυτά τα συνοδευτικά στοιχεία σε θέση τέτοια που να διευκολύνεται άμεσα ο συσχετισμός τους με τα αντίστοιχα στοιχεία της αφήγησης. Ο λόγος είναι προφανής και η υποχρέωση του δασκάλου αυτονόητη, όταν μάλιστα λάβουμε υπόψη ότι τα συνοδευτικά στοιχεία αποτελούν την άμεση φωνή της ιστορίας, της ιστορικής δράσης, της ιστορικής ζωής, ενώ το αφηγηματικό μέρος του βιβλίου είναι έμμεση προσπάθεια ανασύνθεσης, αναπαράστασης, αναβίωσης της ιστορίας που είναι για μας παρελθόν. Ο λόγος όλων αυτών των συνοδευτικών στοιχείων είναι: μέσα απ' αυτά να ζήσουμε κάποιες στιγμές της ιστορίας, όπως την έχουν εκφράσει κάποιοι από κείνους που την έζησαν ή και τη δημιούργησαν. Ταυτόχρονα εισάγουμε τους μαθητές στην επιστημονική σκέψη: διάλογος της αφήγησης με τις "πηγές" της, διάλογο του σημερινού συγγραφέα με τα ίχνη του παρελθόντος. Ύστερα από το διάλογο με τις "πηγές" μπορεί να μας πεί την ερμηνεία του και τη γνώμη του.

Η εισήγηση του κ. Βάρου εγκρίνεται ομόφωνα.

Ο κ. Θεοδωρακόπουλος λέγει για το μάθημα των Λατινικών:

(α) Πρόγραμμα Γ' Λυκείου Κλασικό

Υπάρχει ασυμφωνία ανάμεσα στο δημοσιευμένο ΑΠ των σχολείων αυτών και την εξεταστέα ύλη της δοκιμασίας ακαδημαϊκής επιλογής. Στην πραγματικότητα τα Κλασικά Λύκεια έχουν από χρόνια ευθυγραμμιστεί με τα υπόλοιπα. Αυτό προτείνουμε τώρα να καθιερωθεί και επίσημα κατά το ακόλουθο σχήμα:

Λ Α Τ Ι Ν Ι Κ Α

Γ' τάξης Πρότυπου Κλασικού Λυκείου

1. Ερμηνεία κειμένων.

α) L'HOMOND, DE VIRIS ILLUSTRIBUS URBIS ROMAE, ώρες 2 από την αρχή του διδακτικού έτους ως το τέλος Φεβρουαρίου.

β) P. VEBGILII, AENEIS, ώρες 2 από 1 Μαρτίου ως το τέλος του διδακτικού έτους.

2. Γλωσσική διδασκαλία.

Συμπλήρωση της διδασκαλίας της γραμματικής και του συντακτικού με ιδιαίτερη έμφαση στα ιδιόμορφα συντακτικά και γραμματικά φαινόμενα της Λατινικής.

Το Τμήμα εγκρίνει ομόφωνα την εισήγηση του κ. Θεοδωρακόπουλου.

(β) Οδηγίες διδασκαλίας Λατινικών Γ' Λυκείου (Δέσμης).

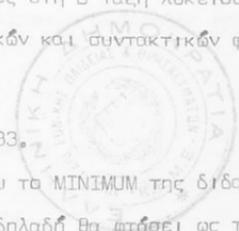
Λ Α Τ Ι Ν Ι Κ Α

1. L'HOMOND, ώρες 4 ως τις 31 Μαρτίου 1983. Επομένως οι συνολικές ώρες διδασκαλίας κατά τη διδακτική περίοδο Ιανουαρίου-Μαρτίου 1983 μπορούν να υπολογιστούν σε 45 περίπου και ως MINIMUM διδακτέας όλης 225 στίχοι κειμένου. Η διδασκαλία δηλαδή θα φτάσει υπολίσχιστον ως και το κεφάλαιο 18 του βιβλίου.

Μέσα σ' αυτές τις διδακτικές ώρες θα γίνει και η προβλεπόμενη από το Α.Π. γλωσσική διδασκαλία. Θα γίνει πρώτα, με γαργό ρυθμό, επανάληψη των βασικών φαινομένων της γραμματικής και του συντακτικού που διδάχτηκαν οι μαθητές στη Β' τάξη λυκείου και θα ακολουθήσει τη διδασκαλία των υπόλοιπων βασικών γραμματικών και συντακτικών φαινομένων, ώστε να καλυφθούν όλα ως το τέλος Μαρτίου 1983.

2. ΑΙΝΕΙΑΔΑ, ώρες 4 από 1 Απριλίου ως το τέλος Μαΐου 1983. Μέσα στις 24 περίπου ώρες της περιόδου Απριλίου - Μαΐου το MINIMUM της διδακτέας όλης κειμένου υπολογίζεται σε 95-100 στίχους. Η διδασκαλία δηλαδή θα φτάσει ως το στίχο Α 296.

Κατά τη διδασκαλία της Αινειάδας θα γίνεται, ευκαιριακά και με αφορμή αντίστοιχα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα που συναντώνται στο κείμενο, επανάληψη και εμπέδωση της όλης της γραμματικής και του συντακτικού που διδάχτηκαν οι μαθητές στη Β' τάξη λυκείου (1981-82) και στο τρίμηνο Ιανουαρίου - Μαρτίου 1983.

Το Τμήμα ομόφωνα εγκρίνει την εισήγηση του κ. Θεοδωρακόπουλου.

Ο κ. Δ. Τορπαϊδής, λέγει για τα Ν.Ε.

Ισχύουν οι οδηγίες που περιέχονται στα προγενέστερα τεύχη Οδηγιών διδασκαλίας για το Λύκειο.

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει:

Ανθρωπολογία - Βιολογία

Προγραμματισμός δέσμης

Το μάθημα θα διδαχτεί παράλληλα και από τα δύο βιβλία (Ανθρωπολογία Ασπιώτη-Βιολογία Κριμπά) από την αρχή της διδασκαλίας των μαθημάτων δέσμης (10 Ιανουαρίου 1983) δηλαδή δύο ώρες την εβδομάδα Ανθρωπολογία και δύο ώρες Βιολογία.

Ο καθηγητής θα πρέπει να μην παραλείψει τις ευκαιρίες να συνδέει τις ενότητες των δύο βιβλίων, όπου αυτά είναι δυνατό, πχ. όταν διδάσκεται η ενότητα για τις ιδιότητες των μυών που περιέχεται στο βιβλίο της Ανθρωπολογίας, θα πρέπει να γίνει υπόμνηση αυτών που διδάχτηκαν προηγουμένως στην ενότητα της κυτταρικής αναπνοής η οποία παρέχεται στο βιβλίο της Βιολογίας.

Επίσης στη διάρκεια της διδασκαλίας και των δύο βιβλίων θεωρείται σκόπιμο να γίνεται εκμετάλλευση αυτών που έμαθαν οι μαθητές από την ανθρωπολογία και βιολογία στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο, ώστε να επιτυγχάνεται αποδοτικότερη αφομόρφωση της διδασκαλίας του μαθήματος.

Η υποβοήθηση της διδασκαλίας με εποπτικά μέσα είναι αυτονοήθη.

Για τον συντονισμό της διδασκαλίας σ' όλα τα Λύκεια προτείνεται ο ακόλουθος προγραμματισμός:

Βιολογία (Βιβλίο Κριμπά - Καλοπίση)

10/1 -31/1	διδασκτικές	ώρες	6	όλη	που	θα	διδασχτεί	θα	φθάσει	ως	τη	σελ.	36
1/2-28/2	"	"	8	"	"	"	"	"	"	"	"	"	72
1/3-31/3	"	"	8	"	"	"	"	"	"	"	"	"	108
1/4-30/4	"	"	8	"	"	"	"	"	"	"	"	"	172
1/5-30/5	"	"	4	"	"	"	"	"	"	"	"	"	190

Ανθρωπολογία (από το βιβλίο του Ασπιώτη)

10/1-31/1	διδασκτικές	ώρες	6	όλη	που	θα	διδασχτεί	θα	φθάσει	στη	σελίδα	58*
1/2-28/2	"	"	8	"	"	"	"	"	"	"	"	97
1/3-31/3	"	"	8	"	"	"	"	"	"	"	"	142
1/4-30/4	"	"	8	"	"	"	"	"	"	"	"	180

* Το μάθημα θ' αρχίσει από τα οστά σελ. 15

1/5-30/5 διδακτικές ώρες 4 όλη που θα διδαχτεί θα φθάσει στη σελίδα 199

Φυσική

α) Προγραμματισμός για τους μαθητές του Β' κύκλου της Γ' Λυκείου

Υπολογίζεται ότι για τα παρακάτω χρονικά διαστήματα θα πραγματοποιηθούν οι αναγραφόμενες διδακτικές ώρες και θα καλυφθεί η αντίστοιχη όλη σε σελίδες όπως δείχνει ο πίνακας. Οι σελίδες αναφέρονται στο βιβλίο κορμού για τη Φυσική Γ' Λυκείου του Α. Μάζη.

13/9-30/9	διδακτικές ώρες 5	θα διδαχτεί όλη μέχρι τη σελίδα	21
1/10-31/10	" " 8	" " "	45
1/11-30/11	" " 8	" " "	70
1/12-22/12	" " 6	" " "	83

β) Προγραμματισμός δέσμης

Στη συνέχεια, μετά τις 10-1-1983 από τις 5 ώρες που θα διδάσκεται η Φυσική κάθε εβδομάδα ως μάθημα δέσμης, δύο ώρες θα διδάσκεται από το βιβλίο του κορμού και τρεις από το βιβλίο επιλογής της Γ' Λυκείου Α. Μάζη. Θα αφιερωθεί ένα μάθημα (μιά διδακτική ώρα) στο οποίο θα γίνει επανάληψη της Φυσικής που διδασχτηκε από την αρχή του διδακτικού έτους μέχρι τις διακοπές των Χριστουγέννων. Υπολογίζεται ο ακόλουθος προγραμματισμός:

Από το βιβλίο του κορμού:

10/1-31/1	διδ. ώρες 6	θα διδαχτεί όλη μέχρι τη σελίδα	99
1/2-28/2	" " 8	" " "	123
1/3-31/3	" " 8	" " "	147
1/4-30/4	" " 8	" " "	170
1/5-30/5	" " 4	" " "	187

θα διδαχτεί επίσης Φυσική από το βιβλίο της επιλογής τρεις φορές την εβδομάδα παράλληλα με τη διδασκαλία από το βιβλίο κορμού

Ο προγραμματισμός που υπολογίζεται είναι ο ακόλουθος:

10/1-31/1	διδ. ώρες 9	θα διδαχτεί όλη μέχρι τη σελίδα	33
1/2-28/2	" " 12	" " "	67
1/3-30/3	" " 10	" " "	93

1/4-30/4	διδ.	ώρες 12	θα διδαχτεί	όλη μέχρι	τη σελίδα	128
1/5-30/5	"	" 6	"	"	"	148

Χημεία

α) Προγραμματισμός για τους μαθητές του Β^ο κύκλου της Γ^ο Λυκείου

Υπολογίζεται ότι για τα παρακάτω χρονικά διαστήματα θα πραγματοποιηθούν οι αναγραφόμενες διδακτικές ώρες και θα καλυφτεί η αντίστοιχη όλη σε σελίδες όπως δείχνει ο πίνακας. Οι σελίδες αναφέρονται στο βιβλίο της Χημείας του Γ. Βάρβογλη για τη Γ^ο Λυκείου:

13/9-30/9	διδασκτικές ώρες 2	θα διδαχτεί	όλη μέχρι	τη σελίδα	17
1/10-31/10	"	" 4	"	"	" 35
1/11-30/11	"	" 4	"	"	" 48
1/12-22/12	"	" 3	"	"	" 56

β) Προγραμματισμός δέσμης

Μετά τις διακοπές των Χριστουγέννων αρχίζει η διδασκαλία των μαθημάτων δέσμης με τρεις ώρες την εβδομάδα Χημεία. Θα αφιερωθεί η πρώτη διδακτική ώρα μετά τις διακοπές για επανάληψη των όσων διδάχτηκαν μέχρι τις 22/12. Ακολούθως θα συνεχιστεί η διδασκαλία της οργανικής Χημείας από το ίδιο βιβλίο δύο ώρες την εβδομάδα ενώ παράλληλα θα διδάσκεται μία ώρα την εβδομάδα η επιλογή της Β^ο Λυκείου και συγκεκριμένα τα κεφάλαια: Χημική ισορροπία, ιδιότητες των ηλεκτρολυτικών διαλυμάτων και οξείδωση και αναγωγή, από το βιβλίο του Π. Ο. Σακελλαρίδη.

Ο προγραμματισμός της διδασκαλίας υπολογίζεται;

Από το βιβλίο του Γ. Βάρβογλη

10/1-31/1	διδασκτικές ώρες 6	θα διδαχτεί	μέχρι	τη σελίδα	66
1/2-28/2	"	" 8	"	"	83
1/3-31/3	"	" 8	"	"	105
1/4-30/4	"	" 8	"	"	130
1/5-30/5	"	" 4	"	"	142

Ο προγραμματισμός της διδασκαλίας των ειδικών κεφαλαίων από το βιβλίο της επιλογής της Β^ο Λυκείου του Π.Ο. Σακελλαρίδη υπολογίζεται με τον ακόλουθο τρόπο:

10/1-31/1	διδ.	ώρες 3	θα διδαχτεί	όλη από τις	σελίδες	142-148
1/2-28/2	"	" 4	"	"	"	158-166

1/3-31/3 διδ. ώρες 4 θα διδαχτεί ύλη από τις σελίδες 167-175
 1/4-30/4 " " 4 " " " " 176-186
 1/5-30/5 " " 2 θα χρησιμοποιηθούν

για συμπλήρωση ύλης από την οργανική Χημεία, για προβλήματα κηλ.

Το Τμήμα εγκρίνει την εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου.

Ο κ. Βαρουχάκης λέγει:

Για τις οδηγίες του Πολυτεχνικού κύκλου (Μαθηματικά Ι) να γίνει παραπομπή στις οδηγίες του Λυκείου. "Αν χρειαστεί μπορούμε να προσθέσουμε ότι στην αρχή του Γενάρη θα γίνει επανάληψη της ύλης που διδάχτηκε ως και το Δεκέμβρη (θεωρία πολυωνύμων, ακολουθίες).

Κατά την επεξεργασία των Οδηγιών για τα Μαθηματικά ΙΙ, με βάση τα υπάρχοντα βιβλία, προσεκτικότερη εκτίμηση των δυνατοτήτων έδειξε ότι είναι προτιμότερο να χρησιμοποιηθεί μόνο το βιβλίο του Σ. Παπαδόπουλου και για την κάλυψη της ύλης Αναλυτικής Γεωμετρίας που προβλέπει το Α.Π. Έτσι θα αποφευχθεί η συμπληρωματική διανομή και χρήση και δεύτερου βιβλίου (του Γ. Τσίγκα) τα Μαθηματικά ΙΙ. Το κείμενο των οδηγιών για τα Μαθηματικά ΙΙ είναι το εξής:

Τα περιορισμένα χρονικά όρια που υπάρχουν και οι δυνατότητες σε βιβλία, επιτρέπουν να διδαχτεί μέρος μόνο του αναλυτικού προγράμματος που αναφέρεται στα στοιχεία Αναλυτικής Γεωμετρίας, Αναλύσεως και Στατιστικής. Για τη διδασκαλία της παραπάνω ύλης θα χρησιμοποιηθεί το διδακτικό βιβλίο "ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ" Στ. Παπαδόπουλου, έκδοση 1982, χωρίς να εξαιρεθούν οι εφαρμογές και τα παραδείγματα που σημειώνονται με αστέρισκα. Οι προτεινόμενες παρακάτω από κάθε ενότητα ασκήσεις, αποτελούν το ελάχιστο πλήθος ασκήσεων που πρέπει να διαπραγματευτούν οι μαθητές. Ειδικότερα δίνονται οι ακόλουθες οδηγίες:

Α*

1. Έννοια και στοιχεία διανύσματος - Πράξεις με διανύσματα - Ευθεία πραγματικών αριθμών (Ενότητες 1, 2, 3) σελ. 1-17.

Να διατεθούν 3 διδακτικές ώρες.

- Ασκήσεις: παρ. 1.5: Αριθ. 1,4,5
 παρ. 2.4: Αριθ. 4
 παρ. 3.5: Αριθ. 1, 2, 4, 7, 8

[Handwritten signature]

2. Συντεταγμένες σημείων και διανυσμάτων-Εξίσωση ευθείας.

(Ενότητες 4 και 5) σελ.18-34.

Να διατεθούν 5 διδακτικές ώρες.

Ασκήσεις: παρ.4.4:Αριθ. 2,6,7

παρ.5.3:Αριθ. 1,2,4,8,10

Ασκήσεις για επανάληψη (σελ.34):Αριθ.2,4,5,6.

3. Πραγματιές συναρτήσεις (γενικά)-Κυκλικές συναρτήσεις.

(Ενότητες 6 και 10) σελ. 35-50 και 84-94.

Να διατεθούν 7 διδακτικές ώρες.

Ασκήσεις:παρ.6.6:Αριθ. 1,2,3,4,6,7.

Ασκήσεις για επανάληψη (σελ.83):Αριθ.4,6,8.

4. Ο κύβλος και η έλλειψη (Ενότητα 7)σελ.51-58.

Να διατεθούν 4 διδακτικές ώρες.

Ασκήσεις:παρ.7.4:Αριθ. 1,3,5,6,7,8.

Ασκήσεις για επανάληψη (σελ. 83):Αριθ. 11.

5. Η συνάρτηση με τύπο: $y = ax^2 + bx + c$ -Η παραβολή (Ενότητα 8)σελ.58-6

Να διατεθούν 3 διδακτικές ώρες.

Ασκήσεις:παρ 8.4:1,2,3,4,5.

Ασκήσεις για επανάληψη (σελ. 83):Αριθ.9.

6. Η συνάρτηση με τύπο: $y = \frac{ax+b}{cx+d}$ - Η υπερβολή (Ενότητα9)σελ. 69-82.

Να διατεθούν 5 διδακτικές ώρες.

Ασκήσεις:παρ.9.4:1,2,4,5.

Ασκήσεις για επανάληψη (σελ.83):10,11.

7. Οριακή τιμή και συνέχεια συναρτήσεως (Ενότητα 11) σελ. 95-110.

Να διατεθούν 8 διδακτικές ώρες.

Ασκήσεις:παρ. 11.5:Αριθ. 1,2,3,4,5.

8. Παράγωγος και εφαρμογές της (Ενότητες 12,13,14)σελ.110-140.

Να διατεθούν 15 διδακτικές ώρες.

Ασκήσεις:παρ. 12.4:Αριθ. 1,2.

παρ. 13.5:Αριθ. 1,2,3,4.

παρ. 14.5:Αριθ. 1,2,3,4,5.

Ασκήσεις για επανάληψη (σελ. 153):Αριθ.1,3,8,14,16,17.

9. Το ολοκλήρωμα (Ενότητα 15)σελ.141-153.

Να διατεθούν 5 διδακτικές ώρες.

Ασκήσεις:παρ.15.5:Αριθ.1,2,3,4,5,6.

Ασκήσεις για επανάληψη (σελ.153):Αριθ. 15,19.

10. Στοιχεία περιγραφικής στατιστικής (Ενότητες 1,2,3,4.)
σελ. 157-181.

Να διατεθούν 5 διδακτικές ώρες.

Ασκήσεις (σελ. 180): Αριθ. 2,3,4,5,7,8,10,11,12,13,.

B'

1. Των παραγράφων 1.1,1.2,1.3,2.1,2.2,3.1, και 4.1 να γίνει απλή υπόμνηση, δεδομένου ότι οι έννοιες που αναφέρονται σ' αυτές είναι γνωστές από προηγούμενες τάξεις.
2. Στην ενότητα 7 (ο κύβλος και η έλλειψη) να διδαχτεί και η μορφή $(x-\alpha)^2 + (y-\beta)^2 = R^2$ της εξίσωσης του κύβλου, με αφορμή τις ασκήσεις 6,7 και 8 της παρ. 7.4.
3. Επειδή οι μαθητές δεν έχουν διδαχτεί σε προηγούμενη τάξη την έννοια του "λογαρίθμου", η λογαριθμική συνάρτηση (σελ.48, στίχου 17 μέχρι 27) θα αναπτυχθεί ως εξής:

"II) Διαπιστώσαμε προηγουμένως ότι η εκθετική συνάρτηση $y = 10^x$ είναι γνησίως αύξουσα στο πεδίο ορισμού της R και έχει πεδίο τιμών το R^+ . Συνεπώς η αντίστροφη της σχέση είναι επίσης συνάρτηση και μάλιστα γνησίως αύξουσα με πεδίο ορισμού το R^+ και πεδίο τιμών το R .

Η αντίστροφη συνάρτηση $x = 10^\psi$ της εκθετικής συναρτήσεως $y = 10^x$ λέγεται λογαριθμική συνάρτηση με βάση 10 και συμβολίζεται

$y = \log_{10} x$ ή απλούστερα $y = \log x$

Έτσι από τον ορισμό θα έχουμε:

$$x = 10^\psi \iff \psi = \log x$$

Από τον πίνακα της σελίδας 47 βρίσκουμε:

$$\log 10 = 1, \log 100 = 2, \log \frac{1}{10} = -1, \log \frac{1}{100} = -2, \log \sqrt{10} = \frac{1}{2}$$

Η γραφική παράσταση της συναρτήσεως $\psi = \log x$ είναι η γραμμή $A_1 B_1 \Gamma_1 \Delta_1$, συμμετρική της $AB\Gamma\Delta$ (σχ. 6.5) ως προς την ευθεία με εξίσωση $\psi = x$ (τη διχοτόμο δηλ. των γωνιών $\widehat{\chi\phi}$ και $\widehat{\chi^1\phi^1}$). Παρατηρούμε ακόμη ότι ο κλάδος $\psi = \log x$ με $0 < x \leq 1$ της καμπύλης ($\psi < 1$), έχει ασύμπτωτη την ευθεία $\psi' \psi$.

Οι ιδιότητες της λογαριθμικής συναρτήσεως προκύπτουν από αυτές στοιχειές ιδιότητες της εκθετικής συναρτήσεως. Αν είναι $x_1, x_2 \in R^+$ και $\psi_1 = \log x_1, \psi_2 = \log x_2$,

οπότε θα είναι $x_1 = 10^{\psi_1}, x_2 = 10^{\psi_2}$, τότε έχουμε:

(i) $x_1 \cdot x_2 = 10^{\psi_1 + \psi_2}$ ή $\log(x_1 x_2) = \psi_1 + \psi_2 = \log x_1 + \log x_2$

και γενικά $\log(x_1 x_2 \dots x_n) = \log x_1 + \log x_2 + \dots + \log x_n$

Δηλαδή, ο λογάριθμος του γινομένου ενός πεπερασμένου πλήθους θετικών αριθμών, ισούται με το άθροισμα των λογαρίθμων των αριθμών αυτών.

(ιι) $\frac{x_1}{x_2} = 10^{\phi_1 - \phi_2}$ ή $\log\left(\frac{x_1}{x_2}\right) = \phi_1 - \phi_2 = \log x_1 - \log x_2$.

Δηλαδή ο λογάριθμος του πηλίκου δύο θετικών αριθμών, ισούται με τη διαφορά των λογαρίθμων του αριθμητή και του παρανομαστή.

(ιιι) Για κάθε $\alpha \in \mathbb{R}$ είναι $x^{10^\alpha} = 10^{\alpha \phi_1}$ ή $\log(x^{10^\alpha}) = \alpha \phi_1 = \alpha \cdot \log x$.

Δηλαδή, ο λογάριθμος δυνάμεως ενός θετικού αριθμού ισούται με το γινόμενο του εκθέτη της δυνάμεως και το λογάριθμο της βάσεως.

(ιiv) Από την ιδιότητα ιιι έχουμε $\log \sqrt[n]{x} = \log(x^{1/n}) = \frac{1}{n} \log x$.

Δηλαδή, ο λογάριθμος της νοστής δυνάμεως ενός θετικού αριθμού ισούται με το λογάριθμο της υπόριζης ποσότητας διαιρεμένο με το δείκτη n της ρίζας"

Στη συνέχεια θα γίνουν απλές εφαρμογές που για τη λύση τους δεν απαιτείται η χρήση λογαριθμικών πινάκων. ι.χ:

- Να λυθεί η εξίσωση: $5x^2 + 3x^4 = 25$,
- " " " " : $\log(x+3) - \log(x-2) = 1$,
- Να δειχτεί η ισότητα: $\log 3 + 2 \cdot \log 4 - \log 12 = 2 \cdot \log 2$
- Αν $\log 3 = 0,477$, $\log 5 = 0,699$, να βρεθεί ο λογάριθμος της παρα-

στάσεως $y = \sqrt[7]{\frac{150^2 \cdot 81^3}{2500 \cdot 125^2}}$

4. Στην παρ. 7.2 (σελ 52) και ακριβώς μετά τον ορισμό της ελλείψεως, να γίνει από τον διδάσκοντα η σχεδιάσή της, όπως περιγράφεται στη σημείωση της σελ. 54. Το ίδιο θα γίνει ακριβώς μετά τον ορισμό της παραβολής (παρ. 8.2, σελ. 62) με τους δύο κινόνες και το νήμα και μετά τον ορισμό της υπερβολής (παρ. 9.2, σελ. 75) με τον κινόνα και το νήμα

5. Επειδή από τη φύση του το κεφάλαιο "ΟΡΙΑΚΕΣ ΤΙΜΕΣ ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΩΣ" είναι θεμελιώδες στην Ανάλυση (π.χ. η παραγωγή της είναι μία οριακή διαδικασία), κρίνεται σκόπιμο ο διδάσκων, πέρα από όσα δίνει το βιβλίο, να διαθέσει και όσα άλλα εκφραστικά μέσα θεωρεί πρόσφορα, ώστε το κεφάλαιο αυτό να γίνει ιτήμα των μαθητών. Δηλαδή πρέπει να τονιστεί ότι, η μελέτη των παραδειγμάτων 1ο και 2ο της παρ. 11.1 δείχνει ότι σ' αυτά εξετάζουμε τη συμπεριφορά μιας συναρτήσεως F , όταν η μεταβλητή x παίρνει τιμές γειτονικές στο 2 ή, όπως λέμε, πλεσιάζει (ή τείνει) στο 2. Η μελέτη αυτή βέβαια προϋποθέτει ότι η F είναι ορισμένη σ' ένα σύνολο, όπου υπάρχουν στοιχεία-πραγματικοί αριθμοί "ακριτά κοντά στο 2". Έτσι γίνεται φανερό ότι:

[Handwritten signature]

- (ι) η μελέτη τελεινά περιορίζεται σε σημεία x_0 που μπορεί και να μην ανήκουν στο πεδίο ορισμού της συναρτήσεως και επομένως η συνάρτηση ανδέχεται να μην ορίζεται στο x_0 , και
- (ιι) η μελέτη περιορίζεται σε σημεία x_0 , τα γνωστά σε μας ως σημεία σωρεύσεως.

Έτσι μέσα από τα παραδείγματα 1ο, 2ο της παρ. 11.1 στην κατάλληλη στιγμή πρέπει να δώσουμε την έννοια της περιοχής ενός σημείου $x_0 \in \mathbb{R}$, δηλαδή

$$P(x_0, \epsilon) = \{x \in \mathbb{R} : |x - x_0| < \epsilon\}$$

(ανάλογα και όταν χρειαστεί η περιοχή του $+\infty$ ή του $-\infty$)

Τα παραπάνω γίνονται περισσότερο κατανοητά, αν παράλληλα δίνονται και οι αντίστοιχες γραφικές παραστάσεις.

Ο μαθητής μπορεί να βοηθηθεί στην κατανόηση του ορισμού του ορίου συναρτήσεως (σελ. 96), αν συμπληρώσουμε την γραφική της παράσταση με τη χάραξη της τομής δύο ταινιών: της κατακόρυφης $x_0 - \delta < x < x_0 + \delta$ με μεσοπαράλληλη την ευθεία $x = x_0$ και της οριζόντιας, $a - \epsilon < y < a + \epsilon$ με μεσοπαράλληλη την ευθεία $y = a$.

Ακόμη θεωρείται σκόπιμο να λυθεί, με τη βοήθεια μόνο του ορισμού του ορίου, μια άσκηση, όπως π.χ. η "να δείξετε ότι $\lim_{x \rightarrow 1} (3x-1) = 2$ "

- 6. Με το πνεύμα της παρατήρησης 5 να εξετασθούν με κατάλληλα παραδείγματα που περιέχονται π.χ. στην άσκηση 1 της παρ. 11.5, όλες οι περιπτώσεις του $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = a$, όπου $x_0, a \in \mathbb{R} = \mathbb{R} \cup \{-\infty, +\infty\}$ (9 περιπτώσεις).

- 7. Στη σελίδα 96 μετά τον τέταρτο στίχο από πάνω, να συμπληρωθεί: "Συναρτήσεις όπως η παραπάνω, για τις οποίες ισχύει $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = f(x_0)$, αποτελούν ειδική κατηγορία συναρτήσεων, οι οποίες, όπως θα δούμε παρακάτω, ονομάζονται συνεχείς. Υπάρχουν περιπτώσεις και τις οποίες η ύπαρξη της $f(x_0)$ δε συνεπάγεται και την ύπαρξη του $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x)$ και ότι $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = f(x_0)$. Π.χ. η συνάρτηση του παραδείγματος 4ο (σελ. 97), η συνάρτηση f με τύπο:

$$f(x) = \begin{cases} +1, & \text{για } x \neq 0 \\ 0, & \text{για } x = 0 \end{cases} \quad \text{κ.τ.η. } \gg$$

- 8. Τέλος το παράδειγμα της συναρτήσεως με τύπο $y = \sqrt[3]{x}$ της σελίδας 12 να επεξηγηθεί και με τη σχετική γραφική παράσταση.

Οι οδηγίες για τα νέα μαθήματα της κοινωνιολογίας και των οικονομικών θα δοθούν αργότερα με ξεχωριστό φυλλάδιο ή εγνύλλιο.

Στο σημείο αυτό τελείωσε η συνεδρίαση.

Ο Πρόεδρος

 Ψ. Καριριδής

Η Γραμματέας

 Δ. Ζοραφωνίτου.

ΠΡΑΞΗ 74/1982

Σήμερα, 4-10-82, ημέρα Δευτέρα και ώρα 09.30', το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ, συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα Ολομέλειας. Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Είδυκοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Βασ. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφονίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβε μέρος ο κ. Γρατσέας, γιατί βρίσκεται σε αναρρωτική άδεια.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Θέματα αξιολόγησης και βαθμολογίας 1982/3. Εισηγητής: Φ. Βώρος.
2. Μεταλυκειακό προπαρασκευαστικό Κέντρο. Εισηγητής: Φ. Κακριδής.
3. Επιλογή βιβλίων για τη δωρεάν διάθεσή τους στους σπουδαστές της ΕΑΣΑ (1982/83) Εισηγητής: Ι. Σκορδίλης.
4. Το μάθημα της Ιστορίας στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο. Συζήτηση πάνω στην εισήγηση του κ. Φ. Κακριδή.
5. Ανακοινώσεις.

Αφού διαπιστώθηκε απαρτία το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Θέμα 1ο :

Το Τμήμα εγκρίνει το ακόλουθο συμπληρωματικό κείμενο του κανονισμού εξετάσεων.

ΥΚΙΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ - ΝΟΜΙΚΟΣ κ.λπ.

	Προσο- ρικός δ'ζμω.	Προσο- ρικός β'ζμω.	Προσο- ρικός γ'ζμω.	πρακτι- δοκιμα- σία των.	Μέσος όρος κλοδοτυρίου (κατά μαθήματα)
	α	β	γ	δ	για όδ'κ αστά ισχύει ο γνωστό τύπος του μέσου όρου: $\mu.o. = \frac{\alpha + \beta + \gamma + 2\delta}{5}$
α	α	β	γ	δ	
α	α	β	γ	δ	
α	α	β	γ	δ	
α	α	β	γ	δ	
α	α	β	γ	δ	$\mu.o. = \frac{\frac{\beta + \gamma}{2} + \beta + \gamma + 2\delta}{5}$
α	α	β	γ	-	$\mu.o. = \frac{\alpha + \beta + \gamma}{3}$
α				[δ]*	για όδ'κ αστά το α μεταφέρεται αυτοάσιο ως βαθμός του μαθήματος στο αποδοτήριο
α				[δ]*	
α				[δ]*	
α				[δ]*	

Προσ.
βαθμ.
1' 3μη. Προσ.
βαθμ.
6' 3μη. Προσ.
βαθμ.
1' 3μη. Ξενοί
δοσιμ.
ισυν.

Μέσος όρος αποδοτικότητας
(Εκτά μαθήματα)

a	b	γ	δ
a	b	γ	δ
α	b	γ	δ
α	b	γ	δ
α	b	γ	δ
α	b	γ	δ
α	b	γ	δ
α	b	γ	δ

για όλα αυτά ισχύει ο
πρωτός τύπος του μέσου όρου

$$\mu.o = \frac{\alpha + \beta + \gamma + 2\delta}{5}$$

-	β	γ	δ
α	β	γ	-

$$\mu.o = \frac{\frac{b+\gamma}{2} + b + \gamma + 2\delta}{5}$$

$$\mu.o = \frac{\alpha + b + \gamma}{3}$$

α	[δ]*
α	[δ]*
α	[δ]*

Σε αυτά τα μαθήματα το
μαθητέρας αυτού ως
βαθμός του μαθήματος για
αποδοτικότητα

ΜΑ	Προσ. βαθμ. α' ζων.	Προσ. βαθμ. β' ζων.	Προσ. βαθμ. γ' ζων.	Γραμμή δομικ. λου.
α	a	b	γ	δ
κ. ποδ.	a	b	γ	δ
σε.	a	b	γ	δ
μίσση	a	b	γ	δ
κω.	a	b	γ	δ
αυτή	a	b	γ	δ
α	a	b	γ	δ
α	a	b	γ	δ

Μέσος όρος κλαστικής
(κατά μαθήματα)

για όλη αυτή ισχύει ο
πρωτός νόμος του μέσου όρου
$$\mu.ο. = \frac{\alpha + \beta + \gamma + 2\delta}{5}$$

Αρμυρι	a	b	γ	-
λλ.	a	-	-	[δ]*
α	a	-	-	[δ]*
σε.	a	-	-	[δ]*

$$\mu.ο. = \frac{\alpha + \beta + \gamma}{3}$$

για όλη αυτή το α μεταφέρεται
αυτοόμοιως βαθμής του μαθη-
ματος στο αποδυτήριο

ΚΥΚΛΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΟΣ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ

	Πρωτ. βαθμ. α' ζήτησ.	Πρωτ. βαθμ. β' ζήτησ.	Πρωτ. βαθμ. γ' ζήτησ.	Γραμμή δοκίμ. Ιουνίου	Μέσος όρος υπολογισμού (και μεθόδων)
	a	b	γ	δ	για όλα αυτά ισχύει ο πρώτος νόμος του μέσου όρου $\mu.ο. = \frac{\alpha + \beta + \gamma + 2\delta}{5}$
αλ.	a	b	γ	δ	
	α	β	γ	δ	
	α	β	γ	δ	
κω.	α	b	γ	δ	
ακία	α	b	γ	δ	$\mu.ο. = \frac{\frac{\beta + \gamma}{2} + \beta + \gamma + 2\delta}{5}$
	α	b	γ	δ	
λογ.	-	b	γ	δ	$\mu.ο. = \frac{\frac{\beta + \gamma}{2} + \beta + \gamma + 2\delta}{5}$
ακία	-	b	γ	δ	
μυρί	α	β	γ	-	$\mu.ο. = \frac{\alpha + \beta + \gamma}{3}$
Ελλ.	α			[δ] *	Σε αυτά τα μαθήματα το α μεταφέρεται αυτούσιο ως βαθμός του μαθήματος στο αποδυτήριο
	α			[δ] *	
α	α			[δ] *	
ακία	α			[δ] *	

Π Α Ρ Α Τ Η Ρ Η Σ Ε Ι Σ

1. Μόνο φέτος το α' 3μηνο τελειώνει 22 Δεκεμβρίου 1982
(για τη Γ' Λυκείου) το β' 3μηνο τελειώνει 18 Μαρτίου 1983
 το γ' 3μηνο τελειώνει 27 Μαΐου 1983

2. Οι γραπτές εξετάσεις που σημειώνονται ως (δ)* γίνονται μαζί με τις άλλες στο τέλος της χρονιάς και αφορούν μόνο όσους από τις απουσίες ή κάποιον άλλο λόγο δεν έχουν προφορικό βαθμό (α' τριμήνου) στο αντίστοιχο μάθημα, καθώς και όσους μαθητές από περασμένη χρονιά εξετάζονται για να βελτιώσουν το βαθμό τους. Ο βαθμός στην εξέταση αυτή αποτελεί και το βαθμό απολυτηρίου στο αντίστοιχο μάθημα.

3. Το Τμήμα προτείνει στο ίδιο αυτό γραπτό διαγώνισμα να επιτρέπεται να παίρνουν μέρος και από τους μαθητές της ίδιας χρονιάς όσοι επιθυμούν να βελτιώσουν τη βαθμολογία τους. Στην περίπτωση αυτή ο μέσος όρος του μαθήματος για το απολυτήριο θα υπολογίζεται από τον τύπο:
$$\frac{a + \delta}{2}$$

4. Η εξέταση και βαθμολόγηση των μαθημάτων, που θα διδαχθούν φέτος μόνο στο πρώτο τρίμηνο, θα γίνει στα Ιδιωτικά Σχολεία σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, μόνο που ειδικά για τα μαθήματα αυτά η μικτή επιτροπή θα κάνει τις εξετάσεις μέσα στο δεύτερο δεκαήμερο του Δεκέμβρη 1982.

Θέμα 2ο : Μεταλυκειακό προπαρασκευαστικό Κέντρο.

Ο κ. Κακριδής λέγει:

Πρόταση για την Εισήγηση του ΚΕΜΕ σχετικά με το

Μεταλυκειακό Προπαρασκευαστικό Κέντρο (Μ.Π.Κ) 1982/3

1. Χρόνος λειτουργίας:

Από τις 15 Ιανουαρίου ως το τέλος Μαΐου 1982.

2. Ποιοί συμμετέχουν

Όσοι απόφοιτοι παλαιότερων ετών επιθυμούν είτε ξανάδωσαν και απότυχαν, είτε πρώτη φορά δοκιμάζουν να λάβουν μέρος στην ακαδημαϊκή δοκιμασία 1983 και

- είτε ακολουθούν το παλιό σύστημα
- είτε εντάσσονται στο νέο

3. Δηλώσεις συμμετοχής

Όσοι επιθυμούν να παρακολουθήσουν φέτος το Μ Π Κ πρέπει να το δηλώσουν (ύστερα από δημόσια πρόσκληση - αναλυτική) το αργότερο ως τις 20 Νοεμβρίου, για να δοθεί χρόνος στο Υπουργείο, τους Επιθεωρητές και τους Λυκειάρχες να φουρνίσουν τις "τεχνικές λεπτομέρειες (αίθουσες, διδάσκοντες, Ω Π κ.λ.π.).

Προσοχή :

Οι δηλώσεις θα γίνονται κατά μάθημα (όχι κατά κύκλους ή δέσμες), γιατί:

- πολλοί από τους "παλιούς" θα ενδιαφέρονται μόνο για τὰ μαθήματα όπου υστέρησαν,
- και όσοι ακολουθούν το νέο σύστημα δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι θα θέλουν να ακούσουν όλα τα μαθήματα της δέσμης που διάλεξαν.

Τύπος λειτουργίας: Οι πρωτεύουσες νομών, ή και άλλα αστικά κέντρα (ανάλογα με τις δυνατότητές μας).

Προσοχή: να ειπωθεί από την αρχή ότι στα Μ Π Κ θα διδαχτούν μόνο οι δέσμες και τα μαθήματα που θα συγκεντρώσουν ικανό αριθμό υποψηφίων (10 για τη δέσμη - πέντε για το μάθημα) - αλλιώς κινδυνεύουμε να απασχολούμε αίθουσες και ποσοπικό για ένα ή δύο υποψηφίους.

Πρόγραμμα - ύλη

- Η ύλη που θα διδάσκεται στα Μ Π Κ ταυτίζεται με τη διδακτέα ύλη, που καθορίστηκε για το αντίστοιχο μάθημα δέσμης.

- Φυσικά διδάσκονται μόνο τα μαθήματα που εξετάζονται.
- Το Ω Π σωστό είναι φέτος να ταυτιστεί με το Ω Π που καθορίστηκε για τις αντίστοιχες δέσμες συγκεκριμένα:

Φιλολογική - Νομική κλπ.

Έκθεση	2 ώρες
Αρχαία	8 ώρες
Λατινικά	4 ώρες
Ιστορία	4 ώρες
<hr/>	
Σύνολο	18 ώρες

Κοινωνιολογική - Οικονομική

Έκθεση	2 ώρες
Κοινωνιολογία	4 ώρες
Μαθηματικά ΙΙ	4 ώρες
Ιστορία	4 ώρες
<hr/>	
Σύνολο	14 ώρες

Πολυτεχνική-Φυσ/θηματική

Έκθεση	2 ώρες
Μαθηματικά	8 ώρες
Φυσική	5 ώρες
Χημεία	3 ώρες
<hr/>	
Σύνολο	18 ώρες

Ιατρική - Φαρμακευτική

Έκθεση	2 ώρες
Ανθρωπολογία - Βιολογία	4
Φυσική	5 ώρες
Χημεία	3 ώρες
<hr/>	
Σύνολο	14 ώρες

Το Τμήμα σημειώνει δύο ακόμα δυνατότητες:

1. Τα προγράμματα μπορούν να ενισχυθούν αν δοθούν στο μάθημα των Ν Β (Έκθεση) μία ή δύο παραπάνω ώρες.
2. Τα κάπως βαριά (σε σχέση με τους δύο άλλους κύκλους) προγράμματα του Φιλολογικού - Νομικού και Πολυτεχνικού - Φυσικομαθηματικού κύκλου μπορούν να ελαφρώσουν κάπως αν αφαιρέσουμε ώρες από τα ειδικά μαθήματα των κύκλων αυτών, διδάσκοντας π.χ. Αρχαία 7 (αντί 8) ώρες, Λατινικά 3 (αντί 4) ώρες - Μαθηματικά Ι 7 (αντί 8) ώρες.

Διδακτική και διδάσκοντες

Ο χαρακτήρας της διδασκαλίας στα Μ Π Κ θα είναι συνοπτικός, με συχνό έλεγχο της προόδου των μαθητών και ιδιαίτερη έμφαση στην κατανόηση και εμπέδωση των δυσκολότερων κεφαλαίων της ύλης, στην

- Φυσικά διδάσκονται μόνο τα μαθήματα που εξετάζονται.
- Το Ω Π σωστό είναι φέτος να ταυτιστεί με το Ω Π που καθορίστηκε για τις αντίστοιχες δέσμες* συγκεκριμένα:

Φιλολογική - Νομική κλπ.

Έκθεση	2 ώρες
Αρχαία	8 ώρες
Λατινικά	4 ώρες
Ιστορία	4 ώρες
<hr/>	
Σύνολο	18 ώρες

Κοινωνιολογική - Οικονομική

Έκθεση	2 ώρες
Κοινωνιολογία	4 ώρες
Μαθηματικά II	4 ώρες
Ιστορία	4 ώρες
<hr/>	
Σύνολο	14 ώρες

Πολυτεχνική-Φυσ/θηματική

Έκθεση	2 ώρες
Μαθηματικά	8 ώρες
Φυσική	5 ώρες
Χημεία	3 ώρες
<hr/>	
Σύνολο	18 ώρες

ΙΑτρική - Φαρμακευτική

Έκθεση	2 ώρες
Ανθρωπολογία - Βιολογία	4
Φυσική	5 ώρες
Χημεία	3 ώρες
<hr/>	
Σύνολο	14 ώρες

Το Τμήμα σημειώνει δύο ακόμα δυνατότητες:

1. Τα προγράμματα μπορούν να ενισχυθούν αν δοθούν στο μάθημα των Ν Ε (Έκθεση) μία ή δύο παραπάνω ώρες.
2. Τα κάπως βαριά (σε σχέση με τους δύο άλλους κύκλους) προγράμματα του Φιλολογικού - Νομικού και Πολυτεχνικού - Φυσικομαθηματικού κύκλου μπορούν να ελαφρώσουν κάπως αν αφαιρέσουμε ώρες από τα ειδικά μαθήματα των κύκλων αυτών, διδάσκοντας π.χ. Αρχαία 7 (αντί 8) ώρες, Λατινικά 3 (αντί 4) ώρες - Μαθηματικά I 7 (αντί 8) ώρες.

Διδακτική και διδάσκοντες

Ο χαρακτήρας της διδασκαλίας στα Μ Π Κ θα είναι συνοπτικός, με συχνό έλεγχο της προόδου των μαθητών και ιδιαίτερη έμφαση στην κατανόηση και εμπέδωση των δυσκολότερων κεφαλαίων της ύλης, στην

ευμέθοδη λύση των ασκήσεων, τη θεματογραφία κλπ. Έχοντας ως δεδομένο το ενδιαφέρον των μαθητών για το αντικείμενο και το χρόνο που θα διαθέτουν για την προετοιμασία της δοκιμασίας τους οι καθηγητές θα μπορούν αντίστοιχα να αυξήσουν τις απαιτήσεις τους για μελέτη στο σπίτι και να πολλαπλασιάσουν τα γραπτά διαγωνίσματα.

Τα παραπάνω, που προσεγγίζουν τους φροντιστηριακούς τρόπους διδασκαλίας, στοιχειοθετούν μέθοδο διδασκαλίας διαφορετική από τη μέθοδο που θα ακολουθούν οι καθηγητές στη διδασκαλία των μαθημάτων δέσμης της Γ' Λυκείου.

Έτσι, θα ήταν σωστό, επειδή είναι δύσκολο ο ίδιος δάσκαλος να διδάσκει το ίδιο αντικείμενο παράλληλα με διαφορετική μέθοδο, η διδασκαλία στα Μ Π Κ να μην ανατεθεί στους ίδιους καθηγητές που θα διδάσκουν τα Μ Δ.

Η επιλογή των καθηγητών είναι πάνω απ' όλα θέμα διοικητικό° όμως το Τμήμα σημειώνει ότι θα έβλεπε με χαρά να χρησιμοποιούνται ειδικευμένοι καθηγητές που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο έχουν αποδείξει τη φροντιστηριακή τους δεινότητα.

ΘΕΜΑ 3ο - Επιλογή βιβλίων για τη δωρεάν διάθεσή τους στους σπουδαστές της ΕΑΣΑ (1982/83).

Ο κ. Ι. Σκορδύλης λέγει: Με τα αριθμ. Φ.2/6254/Γ4/585/4-8-82, Φ2/6395/54/667/14-9-82 και Φ2/6406/59/748/16-9-82 έγγραφα του ο κ. Υπουργός μας διαβιβάζει τα σχετικά έγγραφα των δύο Ακαδημιών Σωματ. Αγωγής, καθώς και τις πράξεις των συμβουλίων σπουδών τους που αφορούν τις προτάσεις τους για τα διδακτικά βιβλία που θα διανεμηθούν δωρεάν στους σπουδαστές στην παρούσα ακαδημαϊκή χρονιά, και μας παρακαλεί, σύμφωνα με το άρθρο 1, παραγρ. 2 και το άρθρο 2, παραγρ. 5 του Ν.186/75, να προβούμε στην κρίση τους και στην επιλογή.

Σημαντικό στην περίπτωση αυτή είναι πως ο κ. Υφυπουργός με το πρώτο έγγραφο του μας παρακαλεί η κρίση μας να είναι ουσιαστική, να επιλέξουμε μόνο τα πολύ απαραίτητα βιβλία, ένα για κάθε μάθημα και εφόσον αυτά καλύπτουν όλη την ύλη του αναλυτικού προγράμματος της σχολής και θα χρησιμοποιηθούν ως βοηθήματα στις διδασκαλίες και ως τμηματικές ή πτυχιακές εξετάσεις.

Επίσης για να βοηθηθούμε στην κρίση μας κρίνω σκόπιμο να σας γνωρίσω τα εξής:

1) Οι Ακαδημίες μας υποβάλλουν πίνακες των βιβλίων αυτών που περιλαμβάνουν το όνομα του συγγραφέα, την τιμή του βιβλίου, τα ονόματα των καθηγητών που τα προτείνουν και τις τάξεις που θα χρησιμοποιηθούν αυτά.

2) Οι σπουδαστές και των δυο Ακαδημιών θα υπερβούν εφέτος τις 200 που θα κατανεμηθούν σε πολυάριθμα τμήματα και που για την κάλυψη των ωρών διδασκαλίας θα αποσπασθούν εφέτος, όπως κάθε χρόνο, 150 περίπου καθηγητές Φ.Αγωγής και άλλων ειδικοτήτων από τη Μέση Εκπαίδευση.

3) Η χορήγηση των βιβλίων αυτών γίνεται σύμφωνα με το Ν.Δ. 95/196 όπως αυτό διαμορφώθηκε με το Ν.Δ. 160/1973.

4) Το ΚΕΜΕ από της ιδρύσεώς του με αποφάσεις του Τμήματος Μέσης διεκπεραιώνει τη διαδικασία αυτή, που θέλω να πιστεύω πως η παρούσα θα είναι και η τελευταία, γιατί όπως είναι γνωστό οι Ακαδημίες ανωτατοποιήθηκαν με πρόσφατο νόμο, θα ενταχθούν στα Πανεπιστήμια Αθήνας και Θεσ/νίκης και συνεπώς η επιλογή των βιβλίων αυτών θα γίνεται στο εξής από

άλλους φορείς.

5) Με τις προαναφερθείσες πράξεις τους τα συμβούλια σπουδών των Ακαδημιών μας προτείνουν για κρίση και επιλογή τον εξής αριθμό βιβλίων κατα τάξη.

Στην Αθήνα. Για το 1ο έτος 24, το Βο 17, το 3ο 16 και το Δο 14, σύνολο βιβλίων 71.

Στη Θεσ/νίκη. Για το 1ο 21, το Βο 19, το Γο 16 και Δο 17, σύνολο 73.

Στους αριθμούς αυτούς πρέπει να προστεθούν τρία βιβλία για την Αθήνα και δύο για τη Θεσσαλονίκη που μας υποβλήθηκαν με μεταγενέστερες αποφάσεις και έγγραφα.

Τα βιβλία αυτά στο μεγαλύτερο αριθμό τους, εκτός αυτών που εκδόθηκαν το τελευταίο έτος, έχουν εγκριθεί από εμάς με αποφάσεις μας των προηγούμενων χρόνων και κατά συνέπεια δεν παρουσιάζουν στο θέμα της καταλληλότητάς τους ιδιαίτερα μεγάλες δυσκολίες. Παρόλα αυτά όμως για την τρέχουσα ακαδημαϊκή χρονικά υπάρχει σοβαρό πρόβλημα και δυσκολία στην επιλογή και την έγκριση των βιβλίων, πρόβλημα που δημιουργείται από την αντιδιαστολή των απόψεων του κ. Υπουργού σε σύγκριση προς τις προτάσεις των δυο Ακαδημιών.

Οι Ακαδημίες προτείνουν, όπως σας ανέφερα προηγουμένως, έναν πολύ μεγάλο αριθμό βιβλίων, σχεδόν το σύνολο της ελληνικής βιβλιογραφίας, που φυσικά πολλά από αυτά δεν καλύπτουν την ύλη του μαθήματος για το οποίο προορίζονταν, άλλα περιέχουν γενικότερα θέμα της Φυσικής Αγωγής που δε διδάσκονται στην Σχολή και δεν εξετάζονται και τέλος άλλα που το περιεχόμενό τους παρομοιάζει με αυτό άλλων βιβλίων που χορηγήθηκαν στα προηγούμενα χρόνια ή καλύπτονται από άλλα που θα χορηγηθούν στη χρονικά αυτή. Η άποψη του κ. Υφυπουργού είναι να επιλεγούν μόνο τα πολιτικά απαραίτητα βιβλία.

Μετά από τις διαπιστώσεις αυτές, τη συνεργασία που είχα με τη Δ/νση Φυσ. Αγωγής του ΥΠΕΠΘ και τη Δ/ση της ΕΑΣΑ και ιδιαίτερα μετά την εξέταση και τη σύγκριση των στοιχείων που έχω στη διάθεσή μου, τις προτάσεις των Σχολών, τα ωρολόγια και τα αναλυτικά προγράμματά τους και τα βιβλία που επιλέξαμε τα τελευταία χρόνια, εισηγούμαι στο Τμήμα να επιλέξει και να εγκρίνει για τη δωρεά διάθεσή τους στους σπουδαστές των

12
δυσ Γυμν. Ακαδημιών τα εξής βιβλία:

A.- Για την Ακαδημία της Αθήνας

Έτος Α'

- 1) Η βασική τεχνική του Μπάσκετ-Μπώλ Μ. Αναστασιάδη
- 2) Πετοσφαίριση (θήλεων) Δ. Μερκάτη, Α. Μαργαρίτη
- 3) Το Ποδόσφαιρο (Αρρ.) Ε. Παλάτζα
- 4) Ενδργανη Γυμναστική Γυναικών Κ. Εμμανουήλ, Σ. Αντωνίου
- 5) Αθλητική Αγωγή Π. Μπελίτσου
- 6) Τεχνική της Κολυμβήσεως Γ. Νικολόπουλου
- 7) Βόλλευ Μπώλ Τεχνική Β (Αρρένων) Ν. Μπεργελέ
- 8) Τα όπλα. Είσοδοι, έξοδοι Ι. Σατρατζέμη
- 9) Ασκήσεις Μονοζύγου-διζύγου Ι. Σατρατζέμη
- 10) Δρόμοι ταχύτητας με εμπόδια Σ. Σμυρνιώτη
- 11) Αθλητικές ρίψεις Α και Β τόμος Π. Παπαγεωργίου
- 12) Η Φυσική Αγωγή Αθλητισμός διαχρονικός Θ. Γιαννάκη
- 13) Ανατομία των Ανθρώπων τεύχος 1 και 2 Π. Δημακόπουλου
- 14) Ελληνικοί Παραδοσιακοί χοροί Η. Δήμα
- 15) Εξεικτική Ψυχολογία Ι. Παρασκευόπουλου

Έτος Β'

- 1) Ομαδική τακτική στο Μπάσκετ Μ. Αναστασιάδη
- 2) Βόλλευ Μπώλ Τόμος Β' Ν. Μπεργελέ
- 3) Η διδακτική της Φυσ. Αγωγής Κ. Εμμανουήλ
- 4) Επιστημονικός Αθλητισμός Β. Βυτινάρου
- 5) Η επιστήμη της κολυμβήσεως εργομηχανικές αρχές-τεχνική Δ. Παναγιωτόπουλος
- 6) Ασκήσεις εδάφους και δοκού ισορροπίας Ι. Σατρατζέμη
- 7) Αρχαιογνωσία Φιλοσοφία-Αγωνιστική Θ. Γιαννάκη
- 8) Επίτομος Φυσιολογία Ι. Χατζημηνά
- 9) Μαθήματα υγιεινής Δ. Τριχοπούλου - Χ. Τσαχαγιά

Έτος Γ'

- 1) Πετοσφαίριση-Διδακτική της τεχνικής
θεωρία και άσκηση Α. Κατσικαδέλλη

δυσ Γυμν. Ακαδημιών τα εξής βιβλία:

Α.- Για την Ακαδημία της Αθήνας

Έτος Α'

- 1) Η βασική τεχνική του Μπάσκετ-Μπώλ Μ. Αναστασιάδη
- 2) Πετοσφαίριση (θήλων) Δ. Μερκάτη, Α. Μαργαρίτη
- 3) Το Ποδόσφαιρο (Αρρ.) Ε. Παλάτζα
- 4) Ενδύργανη Γυμναστική Γυναικών Κ. Εμμανουήλ, Σ. Αντωνίου
- 5) Αθλητική Αγωγή Π. Μπελίτσου
- 6) Τεχνική της Κολυμβήσεως Γ. Νικολόπουλου
- 7) Βόλλευ Μπώλ Τεχνική Β (Αρρένων) Ν. Μπεργελέ
- 8) Τα άλματα. Είσοδοι, έξοδοι Ι. Σατρατζέμη
- 9) Ασκήσεις Μονοζύγου-διζύγου Ι. Σατρατζέμη
- 10) Δρόμοι ταχύτητας με εμπόδια Σ. Σμυρνιώτη
- 11) Αθλητικές ρίψεις Α και Β τόμος Π. Παπαγεωργίου
- 12) Η Φυσική Αγωγή Αθλητισμός διαχρονικός Θ. Γιαννάκη
- 13) Ανατομία των Ανθρώπων τεύχος 1 και 2 Π. Δημακόπουλου
- 14) Ελληνικοί Παραδοσιακοί χοροί Η. Δήμα
- 15) Εξελικτική Ψυχολογία Ι. Παρασκευόπουλου

Έτος Β'

- 1) Ομαδική τακτική στο Μπάσκετ Μ. Αναστασιάδη
- 2) Βόλλευ Μπώλ Τόμος Β' Ν. Μπεργελέ
- 3) Η διδακτική της Φυσ. Αγωγής Κ. Εμμανουήλ
- 4) Επιστημονικός Αθλητισμός Β. Βυτινάρου
- 5) Η επιστήμη της κολυμβήσεως εργομηχανικές αρχές-τεχνική Δ. Παναγιώ-
τόπουλος
- 6) Ασκήσεις εδάφους και δοκού ισορροπίας Ι. Σατρατζέμη
- 7) Αρχαιογνωσία Φιλοσοφία-Αγωνιστική Θ. Γιαννάκη
- 8) Επίτομος Φυσιολογία Ι. Χατζημηνά
- 9) Μαθήματα υγιεινής Δ. Τριχοπούλου - Χ. Τσαχαγιά

Έτος Γ'

- 1) Πετοσφαίριση-Διδακτική της τεχνικής
θεωρία και άσκηση Α. Κατσικαδέλλη

- 2) Διδακτική της Φυσ. Αγωγής και του Αθλητισμού
 Α. τόμος (θηλέων) Δ. Πληθάκης
- 3) Μεθοδική διδασκαλία της Κολυμβήσεως Ε. Μπουρατίνου Μεσσήνη
- 4) Εργοφυσιολογία Β. Κλεισούρα
- 5) Βιομηχανική αθλητικών κινήσεως Ε. Τσαρούχα
- 6) Εγχειρίδιο Φυσιοθεραπείας Ε. Μπάρλου
- 7) Η διδακτική της Παιδαγ. Γυμναστικής (Άρρεν) Τ. Καπατασάκη

Έτος Δ'

- 1) Το παιχνίδι Α. Γκαζιάνη
- 2) Βόλλευ Μπώλ Τεχνική Τόμος Β' Ν. Μπεργελέ
- 3) Προπόληση Ποδοσφαίρου (Άρρ.) Ε. Παλάντζα Χ. Μητσιώνη
- 4) Βασικές αρχές εργομηχανικής Ι. Ζέρβα
- 5) Προπονητική της Κολυμβήσεως Γ. Νικολόπουλου
- 6) Ανδρών-Γυναικών. Ασκήσεις εδάφους και δοκού ισορροπίας Ι. Σατρατζέμη
- 7) Ανάλυση-Αλληλεπίδραση Ι. Ζέρβα
- 8) Εισαγωγή στην επιστήμη της Κοινωνιολογίας Α. Νικολάου Σμοκοβίτη.

Ο κ. Κακριδής λέγει: "Δε συμφωνώ να εγκρίνουμε τα βιβλία του Ι. Παρασκευόπουλου. Τα βιβλία κάθε άλλο είναι παρά αξιόλογα. Γλωσσικά είναι φανερό ότι έχουμε μασκαρεμένα καθαρεύουσα. Από άποψη περιεχομένου πάλι έχουμε συγκέντρωση διαφόρων, αμερικανικών κυρίως, απόψεων, χωρίς ενότητα, χωρίς σύστημα και, φοβούμαι, με λάθη. Για τους σπουδαστές της ΕΑΣΑ χρειάζεται ένα πέρα για πέρα διαφορετικό βιβλίο, απλό και ουσιαστικό, σύμφωνα με το αναλυτικό τους πρόγραμμα.

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέγει: Τα βιβλία που προτείνονται από τις δύο Σχολές (Αθήνας και Θεσ/νίκης) για να δοθούν στους σπουδαστές των ΕΑΣΑ σχετικά με το μάθημα της Ψυχολογίας-Ψυχολογίας του αθλητισμού είναι

- 1.- Ι. Ν. Παρασκευόπουλου: Ψυχολογία ατομικών διαφορών, Αθήνα 1982
σελ. 192.
- 2.- Ι. Ν. Παρασκευόπουλου: Εξελικτική Ψυχολογία, τόμ. 1-4 Παιδική ηλικία και τόμ. 4 Εφηβική ηλικία, Αθήνα 1982 (OFFSET).

Ούτε το ένα ούτε το άλλο έχουν σχέση με το μάθημα, όπως τουλάχιστον διατυπώνεται ως τίτλος στο πρόγραμμα των Σχολών. Το πρόγραμμα προβλέπει μια γενική εισαγωγή στην Ψυχολογία και επιπλέον Ψυχολογία του αθλη-

τισμού. Μια προϋπόθεση της Ψυχολογίας του αθλητισμού είναι βέβαια η γνώση της εξελικτικής Ψυχολογίας και με βάση την προοπτική επαγγελματικής δραστηριότητας των σπουδαστών στη Μέση Εκπαίδευση, θα μπορούσε κατά παραχώρηση, να δοθεί η Εφηβική Ψυχολογία. Το αντίστοιχο τεύχος όμως του Ι. Παρασκευόπουλου παρουσιάζει τα εξής μειονεκτήματα:

1) Δεν είναι πλήρες από άποψη θεμάτων του κλάδου, περιορίζεται στις σωματικές και νοητικές αλλαγές. Σχετικά με τις δεύτερες παρουσιάζει αναλυτικά τις απόψεις του PIAGET (σελ. 111-158), που ούτε χρειάζονται ⁶ αυτή τουλάχιστο την έκταση, ούτε και ισχύουν απόλυτα σύμφωνα με νέες διαπιστώσεις.

2) Γενικεύει επιμέρους απόψεις για την ψυχική κατάσταση και τη συμπεριφορά των εφήβων (βλ. σ. 101, επιθυμία να μένει μόνος του", 102 β, 104, ε, ζ, η, κτλ.).

3) Υπερβάλλει και αναφέρεται σε συμπεριφορά των εφήβων που ίσχυε πριν από αρκετές δεκαετίες (βλ. σ. 107 "υπερβολική σεμνοτυφία").

4) Στις αναλύσεις και περιγραφές της συμπεριφοράς των εφήβων δίνει την εντύπωση ότι πρόκειται για ψυχοπαθείς. Δεν τονίζει δηλ. ότι πρόκειται για ορισμένες φυσιολογικές εκδηλώσεις στην ηλικία αυτή και υπερβάλλει (βλ. σ. 108, "ονειροπόληση").

5) Εξαρτά τη συμπεριφορά των εφήβων σε όλες τις πτυχές της από τις αλλαγές στη νοητική δομή παραγνωρίζοντας την προσωπικότητα του εφήβου σε συνάρτηση με το περιβάλλον του.

6) Επίσης από άποψη μεθοδολογική δεν παρουσιάζει καλή συγκρότηση δεν κυριλεκτεί, πράγμα βασικό σε ένα ψυχολογικό εγχειρίδιο (βλ. σ. 186 δεν αναφέρει τις πηγές των όσων σημειώνει ως "ομολογίες" των σκέψεων των εφήβων, σελ. 187 "κατάθλιψη" αντιπροπογήτευση κτλ.)

Αν θα πρέπει να δοθεί ένα βιβλίο Ψυχολογίας του εφήβου στους σπουδαστές, προσωπικά έχω να προτείνω ένα πολύ καλύτερο, του Τρυφανόπουλου Αθήνα 1980 (εκδ. Τολιδή). Είναι απλό, κατανοητό, προσφέρει γνώσεις συγκεκριμένες και προβληματίζει τον αναγνώστη. Ακόμη παρουσιάζει συχνές αναφορές στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Έλληνες έφηβοι και έχει πληρότητα θεμάτων του κλάδου.

Αν θα πρέπει να δοθεί και ένα εγχειρίδιο γενικής Ψυχολογίας και

εισαγωγής στην Ψυχολογία, τότε προσωπικά έχω να προτείνω ως τα πιο καλά τα εξής:

- 1.- Παυλάκη, Ε.: Ψυχολογία η επιστήμη της συμπεριφοράς, Αθήνα 1977, σελ. 346
- 2.- Γκίκα, Σ.: Γενική Ψυχολογία, Αθήνα 1977, σελ. 246 και
- 3.- Πατρικίου, Ι.: Ψυχολογία, Αθήνα 1971.

Τέλος για να αντιμετωπιστεί το δεύτερο σκέλος του προγράμματος, Ψυχολογία του αθλητισμού, επειδή δεν υπάρχει τίποτε σχετικό στην ελληνική ψυχολογική βιβλιογραφία, θα πρέπει ο αντίστοιχος καθηγητής να προβεί στη σύνταξη σημειώσεων που να δοθούν στους σπουδαστές, γιατί ο επιμέρους αυτός κλάδος είναι για τους γυμναστές οπωσδήποτε αξιοπρόσεκτος και κάποτε πρέπει να υπάρξει κάποιο εγχειρίδιο και στη χώρα μας.

Ο κ. Βάρος λέγει: Για το βιβλίο Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία της Α. Νικολάου-Σμοκοβίτη, επιθυμώ να παρατηρήσω τα ακόλουθα: Ένα μέρος του βιβλίου, κυρίως στην αρχή, όπου επιχειρείται μία επιστημολογική τοποθέτηση της Κοινωνιολογίας, δέ δείχνει πολλή επιστημονική ευστάθεια.

Άλλα όμως κεφάλαια του βιβλίου, όπου έχουν εκτεθεί ιστορικά οι κοινωνιολογικές θέσεις και συστηματικά, έχουν σαφήνεια και πληρότητα αρκετή.

Επειδή στη βιβλιαγορά μας δεν έχουμε ευχέρεια επιλογής (τα επιστημονικά εγχειρίδια Α. Τσαούση, Τ. BODTHOMORE κινούνται σε άλλο επίπεδο) προτείνω να θεωρηθεί κατ' οικονομία χρήσιμο (κατάλληλο) για την ΕΑΣΑ το βιβλίο της Α. Νικολάου-Σμοκοβίτη, Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία.

Στη συνέχεια το τμήμα εγκρίνει ομόφωνα την εισήγηση του κ. Σκορδύλο στο μέρος που αφορά την ΕΑΣΑ Αθηνών με την εξαίρεση του βιβλίου του κ. Παρασκευόπουλου, που απορρίπτεται.

Ύστερα από αυτό (ώρα 11.30') η συζήτηση του θέματος διακόπτεται, και τα υπόλοιπα θέματα της Η.Δ. αναβάλλονται, γιατί έχει συγκληθεί έκτακτη συνεδρία της Ολομέλειας.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΠΡΑΞΗ 75/1982

Σήμερα, 6 Οκτωβρίου 1982, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ, συνεδρ
ασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Ατ-
τικής) με πρόεδρο τον κ. Άνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδό-
πουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαδής, Σύμβουλοι Β*, Κ. Συριόπουλος,
Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκακας, Εισηγη-
τές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφώνιτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Γρατσάς, γιατί έχει αναρρηκτική άδεια και ο κ.
Σπυρόπουλος γιατί ήταν απασχολημένος σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- Θέμα 1ο.-Επιλογή βιβλίων για τη δωρεάν διάθεσή τους στους σπουδαστές
της ΕΑΣΑ (1982/3). Εισηγητής Ι. Σκορδίλης.
Θέμα 2ο.-Πρόγραμμα - περιεχόμενο ομιλιών επιμορφωτικών σεμιναρίων.
Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.
Θέμα 3ο.- Θέματα αξιολόγησης και βαθμολόγησης (1982/3).
Εισηγητής Φ. Βώρος.
Θέμα 4ο.- Το μάθημα της Ιστορίας στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο. Συζήτηση
πάνω στην εισήγηση του κ. Φ. Κακριδή.
Θέμα 5ο.- Ανακοινώσεις.
Θέμα 6ο.- Γνωμοδότηση για το Σχ. Π.Δ/τος. Αύξηση οργανικών θέσεων διδ.
προσωπικού μέσης γενικής Επι/σεως.
Εισηγητής Δ. Σακκάς.

Στήν αρχή της συνεδρίας αφού διαπιστώθηκε απαρτία το Τμήμα
άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θέμα 1ο.- Επιλογή βιβλίων για τη δωρεάν διδασκαλία τους στους σπουδαστές της ΕΑΣΑ
(1982/3). Εισηγητής Ι. Σκορδίλης.

Ο κ. Ιω. Σκορδίλης λέγει:

Β/ Για την Ακαδημία της Θεσ/νίκης

Έτος Α'

- 1) Το σύγχρονο Μπάσκετ Μπάδ
- 2) Βόλλευ Μπάδ
- 3) Τεχνική στο σύγχρονο Ποδόσφαιρο
- 4) Ασκήσεις εδάφους
- 5) Αθλητική Αγωγή
- 6) Η Τεχνική της κολύμβησης
- 7) Η Φυσική Αγωγή στο Σχολείο
- 8) Ασκήσεις Μοναζόγου-Διγύζου γυναικών
- 9) Ελληνικοί Παραδοσιακοί χοροί
- 10) Φυσική Αγωγή και Αθλητισμός διαχρονικά
- 11) Το παιχνίδι
- 12) Ψυχοπαιδαγωγική
- 13) Εξελικτική Ψυχολογία
- 14) Στοιχεία Ανατομικής του Ανθρώπου (3 τεύχη)

- Ε. Παπακυριακού
- Κ. Κοράνα
- Π. Ποταμίδα
- Γ. Αμοιρίδη
- Π. Μπελιτσου
- Γ. Νικολόπουλου
- Ι. Σεραφειμίδα
- Ι. Σατρατζέμη
- Η. Δήμα
- Θ. Γιαννάκη
- Α. Γκαγιάννη
- Χ. Φράγκου
- Ι. Παρασκευόπουλου
- Μ. Πολυδώνη

Έτος Β'

- 1) Το Βόλλευ Μπάδ
- 2) Αρχαίογνωστα-Φιλοσοφία-Αγωνιστική
- 3) Ρίψεις
- 4) Κολύμβηση-Καταδύσεις-Ναυαγσσωστική
- 5) Ενόργανη Γυμναστική Γυναικών (Β Θηλ)
- 6) Διδακτική Παιδαγωγικής Γυμναστικής
- 7) Αθλητική Φυσιολογία
- 8) Φυσιολογία Α και Β τμήμα
- 9) Η επιστήμη της Κολυμβήσεως. Εργομηχανικές αρχές και τεχνική

- Ν. Μπεργελέ
- Θ. Γιαννάκη
- Β. Κοκκόλα
- Δ. Πληθακή
- (Κ. Ερμανουήλ
Σ. Αντωνίου)
- Τ. Καρατασάκη
- Ν. Ασπίδη
- Ν. Ασπίδη
- Δ. Παναγιωτόπουλος

Έτος Γ

1) Πετοσφαίριση-Διδακτική της Τεχνικής θεωρία και άσκηση	Α. Κατσικαδέλλη
2) Διδακτική της Φυσ. Αγωγής και του αθλητισμού	Δ. Πληθόκη
3) Προπονητική της Καλύμψεως	Γ. Νικολόπουλος
4) Εργοφυσιολογία	Β. Κλεισούρα
5) Εργομηχανική	Ι. Ζέρβα
6) Άλματα	Ι. Σατρατζέμη
7) Το σύγχρονο Μπάσκετ Μπώλ Καλαθοσφαιρική κινήσιολογία	Ε. Παπακυριακού
8) Εγχειρίδιο φυσικοθεραπείας	Ειρ. Μπάρλου
9) Προπονητική Ποδοσφαίρου	Π. Πατσίδη
10) Επιστημονικός Αθλητισμός	Β. Βιτινάρος

Έτος Δ

1) Ασκήσεις εδάφους και ισορροπίας	Ι. Σατρατζέμη
2) Οι αθλητικές ρίψεις	Π. Παπαγεωργίου
3) Βόλλευ Μπώλ	Κ. Κορόνας
4) Επιστημονικός Αθλητισμός	Β. Βυτινάρος
5) Εισαγωγή στη Γενική Κοινωνιολογία	Β. Γιούλτση
6) Ιστορία της Φιλοσοφίας	Ν. Μασσούκα

Μετά την εισήγηση του κ. Γ. Σκορδίλη, για την ΕΑΣΑ Θεσσαλονίκης ο Πρόεδρος λέγει: "Τα βιβλία του κ. Ι. Παρασκευόπουλου έχουν ήδη απορριφθεί από το Τμήμα. Για τα καθαρά Γυμνασιακά έχουμε εμπιστοσύνη στον Εισηγητή. Μένει να συζητήσουμε τα δύο θεωρητικά βιβλία που περιέχονται στην Εισήγηση".

Ο κ. Δ. Σακκάς λέγει: Δεν κρίνω κατάλληλο για τους σπουδαστές της ΕΑΣΑ το βιβλίο του Β. Γιούλτση "Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία" για δυο ιδιαίτερα λόγους:

1.- Στο σύνολό του, εκτός από το μέρος 4, αναφέρεται σε μεθόδους ερεύνης, συγγραφές επιστημες, διαίρεση της κοινωνιολογίας κτλ., πράγματα που είναι ελάχιστα αναγκαία και χρήσιμα για σπουδαστές που προορίζονται για εκπαιδευτικούς. Το βιβλίο δεν ασχολείται με την ουσία της Κοινωνιολογίας, κινείται στην προϊστορία και την περιφέρειά της, είναι θα έλεγα, έξω από το αντικείμενο που πρέπει να διδάσκονται οι σπουδαστές της ΕΑΣΑ.

2.- Το βιβλίο έχει έντονα συντηρητικό χαρακτήρα, εξετάζει το αντικείμενό του από μία ορισμένη σκοπιά-ιδίαιτερα θρησκευτική και έχει γι' αυτό υποκειμενικό χαρακτήρα.

Δείγμα της υποκειμενικότητας του είναι και το ότι παραλείπει να αναφέρει στους μεγάλους στοχαστές στην περιοχή της Κοινωνιολογίας το Μάρξ, που δεν μπορεί να τον καταργήσει κανένας αντικειμενικός ερευνητής ή συγγραφέας βιβλίου Κοινωνιολογίας ή Οικονομίας, όσο ανενπιθύητος και αν του είναι.

Δεν έχει επίσης το βιβλίο πίνακα προσώπων και πραγμάτων, όπως θα έπρεπε.

Ο κ. Πρόεδρος διαβάζει το ΑΠ (ΦΕΚ 205, 30-11-78) και θεωρεί ότι δύσκολα το Τμήμα μπορεί να εγκρίνει ένα βιβλίο που απέχει τόσο από τις απαιτήσεις του προγράμματος.

Ο κ. Βώρος λέγει: Έχω διαβάσει πρόσφατα το βιβλίο αυτό και άλλα 10 της ίδιας οικογένειας.

Συμφωνώ με τις παρατηρήσεις του κ. Σακκά τις οποίες μου έκανε την τιμή να μου ανακοινώσει από χθές. Το βιβλίο έχει αδυναμίες. Στις πιο πολλές όμως σελίδες του γράφει με σαφήνεια.

Επιπλέον, δεν έχουμε άλλο στη βιβλιογορά μας που να κλύπτει αυτή την ανάγκη. Πρόχειρα θυμάμαι το βιβλίο της κ. Κουτλοσκά, που είναι ίχνος και δεν έχει λιγότερες αδυναμίες, πάντως χρησιμοποιήθηκε επίσης στην ΕΑΣΑ.

Επισημαίνω με την ευκαιρία ότι επιστημονικά βιβλία Κοινωνιολογίας έχουμε μόνο των: Δ. Τσοτσόση, Γ.Β. ΒΟΤΤΟΜΟΡΕ και Γ. Καβαβάδα (α' μέρος μόνο) και της Ίμογκεν Ζέγκερ (ως ένα βαθμό). Αυτά όμως είναι άλλου επιπέδου βιβλία.

Τέλος, σημειώνω ότι το βιβλίο του Β. Γιούλτση έχει και τούτες τις αρετές (εκτός από τη σαφήνεια που μνημόνευσα):

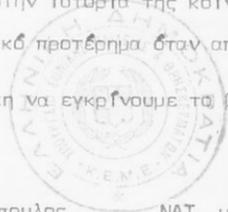
α) Έχει κεφάλαιο Κοινωνιολογίας των διαφόρων δραστηριοτήτων του κοινωνικού βιβλίου
β) Έχει κάποια καλή παράγραφο για τους Σοφιστές ως πρώτους κοινωνικούς στοχαστές, ενώ οι πολλοί κοινωνιολογοί ή τους αγνοούν εντελώς ή τους κακολογούν.

γ) Το ότι αναφέρεται ο συγγραφέας αρκετά στην ιστορία της κοινωνικής σκέψης και της κοινωνιολογίας ως επιστήμης το θεωρώ διδακτικό προτέρημα όταν απευθύνεται σε αρχάριους

Φρονώ τελικά ότι κατ' οικονομία είναι ανάγκη να εγκρίνουμε το βιβλίο του Β. Γιούλτση

Ψηφοφορία

Σκορδύλης	ΝΑΙ	Παπαδόπουλος	ΝΑΙ με επιφυλάξεις
Συρίδουλας	ΝΑΙ	Βώρος	ΝΑΙ
Τομπαζής	ΟΧΙ	Βαρουχάκης	ΟΧΙ
Παπασμακόπουλος	ΝΑΙ	Σακκάς	ΟΧΙ
Αδαμόπουλος	ΟΧΙ	Κακριδής	ΟΧΙ

Το Τμήμα απορρίπτει με ψήφους 5:5 το βιβλίο του κ. Τρ. Γιούλαση "Εισαγωγή στη Γενική Κοινωνιολογία", γιατί ο Πρόεδρος ψήφισε αρνητικά.

Το Τμήμα επιφυλάσσεται να γνωματεύσει για το βιβλίο "Ιστορία της Φιλοσοφίας" του κ. Ν. Ματσούκα, και παρακαλεί τον κ. Κ. Κατσιμάνη να εισηγηθεί σχετικά την Παρασκευή.

Θέμα 2ο:

Ο Πρόεδρος λέγει ότι ο κ. Σπυρόπουλος είναι απασχολημένος, αλλά την εισήγηση την έχει αναλάβει ο κ. Αδαμόπουλος, που και αυτός έχει ανάθεση του Τμήματος να ασχοληθεί με την προετοιμασία των επιμορφωτικών Σεμιναρίων.

Ο κ. Αδαμόπουλος λέγει:

Ύστερα από τη συνάντηση που είχαμε στο υπουργείο, ο κ. Σπυρόπουλος και εγώ με τον κ. Ιωάννου και τον κ. Χάρη, παρακληθήκαμε να συντάξουμε ένα σχέδιο για την οργάνωση των επιμορφωτικών σεμιναρίων. Σύμφωνα με το σχέδιο που συντάξαμε προβλέπεται να συγκροτηθούν 10 κλιμάκια τα οποία στη διάρκεια του Νοεμβρίου θα επισκεφθούν τις 60 περίπου έδρες των ΓΕΜΕ και θα ενημερώσουν τους καθηγητές που θα διδάζουν τις δέσμες των προπαρασκευαστικών μαθημάτων.

Κάθε κλιμάκιο θα αποτελείται από 2 φιλολόγους ένα μαθηματικό και έναν φυσικό. Τα σεμινάρια θα γίνουν σε 4 συνεδρίες. Θα αρχίζουν το απόγευμα της Δευτέρας ή της Τετάρτης και θα λήγουν, αντιστοίχως το μεσημέρι της Τετάρτης ή της Παρασκευής. Έτσι κάθε κλιμάκιο θα κάμνει δύο σεμινάρια την εβδομάδα. Στην α' συνεδρία θα γίνει μια γενική εισήγηση για τα νέα μέτρα και μια για τον τρόπο αξιολόγησης των μαθητών. Στις υπόλοιπες β', γ', δ' συνεδρίες θα συζητηθούν κατ'ειδικότητα τα προβλήματα που παρουσιάζει η διδασκαλία των μαθημάτων ειδικότητας.

Η γενική εισήγηση για τα νέα μέτρα στις έδρες των παλαιών εποπτεϊών θα γίνει από συμβούλους του ΚΕΜΕ.

Οι εκπαιδευτικοί που θα πλαισιώσουν τα 10 κλιμάκια θα βρίσκονται στο τριήμερο 12-15 Οκτωβρίου εδώ στο ΚΕΜΕ προκειμένου να ενημερωθούν για το περιεχόμενο των σεμιναρίων. Επομένως πρέπει να προετοιμασθεί το Τμήμα για την υποδοχή των συναδέλφων αυτών.

Οι δύο γενικές εισηγήσεις που θα γίνουν στην α' συνεδρία επιβάλλεται να έχουν το ίδιο περιεχόμενο. Γι' αυτό προτείνω το Τμήμα να καθορίσει τις γενικές γραμμές των εισηγήσεων αυτών και αν είναι δυνατόν να παγιωθούν δύο κείμενα και τα οποία θα ανακοινωθούν στις έδρες των ΓΕΜΕ από τους επικεφαλής των κλιμακίων. Για την ενημέρωση που αφορά τα μαθήματα ειδικότητας δεν υπάρχει θέμα καθορισμού ενιαίας γραμμής γιατί η ενημέρωση αυτή θα γίνει με βάση τις οδηγίες διδασκαλίας που έχουν συνταχθεί από το ΚΕΜΕ.

- Το Τμήμα συζητά το περιεχόμενο της εισηγητικής ομιλίας που θα αφορά -
- τα νέα μέτρα ως σύνολο (με βάση το ενημερωτικό φυλλάδιο που γράφτηκε για τους μαθητές της Γ' Λυκείου)
 - Το μεταβατικό χαρακτήρα της χρονιάς
 - τη γενική διδακτική των μαθημάτων δέσμης (σύμφωνα με την απόφαση του Τμήματος).

Οι λεπτομέρειες - και ορισμένα κείμενα - θα παγιοθούν στο τριήμερο, με τη συνεργασία των ομιλητών που προκλήθηκαν.

Για τη θεωρία του εξεταστικού (ίσως και για τις τεχνικές λεπτομέρειες, αν έχουν ως τότε αποφασιστεί) θα ακολουθήσει ειδική ομιλία.

Θέμα 3ο:

Ο κ. Βάρος λέγει:

1. Η αξιολόγηση του μαθητή είναι έργο παιδαγωγικά σημαντικό για λόγους περισσότερους από έναν: πρώτο, γιατί ανταποκρίνεται σε μια προσδοκία του μαθητή σε σύγκριση με τον προηγούμενο εαυτό του ή με τους συμμαθητές του και ενδέχεται η αξιολόγηση να τον ενθαρρύνει ή να τον αποθαρρύνει, να τον καλλιεργήσει το αίσθημα δικαιοκρίσιδας από το δάσκαλό του ή αδικίας και, αντίστοιχα, αίσθημα εμπιστοσύνης προς το θεσμό του σχολείου ή δυσπιστίας. δεύτερο, γιατί η αξιολόγηση αριθμητικά εκφραζόμενη μπορεί να γίνει κριτήριο εισδοχής σε ίδρυμα ανώτερης-ανώτατης εκπαίδευσης και άρα μέσα επιστημονικής σταδιοδρομίας και κοινωνικής ανόδου. Κατά συνέπεια, η αξιολόγηση είναι από μια άποψη παιδαγωγική πράξη πιο σημαντική από την ίδια τη διδασκαλία που 'ναι το κύριο έργο του σχολείου. Μια αποτυχημένη διδασκαλία (από κόπωση, έλλειψη καλής ετοιμασίας, από άλλους αρνητικούς παράγοντες) μπορεί να αναπληρωθεί με δύο άλλες επιτυχημένες από τον ίδιο το δάσκαλο που συνειδητοποιεί σχεδόν άμεσα την πρώτη αποτυχία: μία όμως σφαλερή αξιολόγηση μπορεί να έχει απροσδιόριστους δυσμενείς επιπτώσεις για το μαθητή, την ψυχική του υγεία, τις σχέσεις του με το δάσκαλο ή το θεσμό του σχολείου γενικότερα, επιπτώσεις για τις παραπέρα επιδόσεις του μαθητή ή και για όλη τη σταδιοδρομία του.

2. Πολύ μεγαλύτερη είναι η παιδαγωγική ευθύνη όταν πρόκειται για αξιολόγηση που γίνεται από τρίτους, οπότε απουσιάζει η έγνοια του δασκάλου που θα μπορούσε να αποκαταστήσει και κάποια προηγούμενη ακούσια υποτίμηση (αδικία) του μαθητή του. Στην περίπτωση αυτή το αξιολογούμενο στοιχείο είναι ένα απρόσωπο αντικείμενο και μόνο αυτό. Μέσα όμως από αυτό κρίνεται, ίσως για όλη του τη σταδιοδρομία, η επίδοση ενός μαθητή, που είναι συνισταμένη πολλών παραγόντων: του οικογενειακού και κοινωνικού περιβάλλοντος, των φυσικών καταβολών του μαθητή, της ποιότητας του βιβλίου, της ποιότητας διδασκαλίας και της ποιότητας λειτουργίας του σχολείου.

3. Η Πολιτεία μπορεί να θεωρήσει ότι είναι υπεύθυνη για όλους τους παράγοντες αυτούς εκτός από τη φυσική καταβολή, οι εκπαιδευτικοί όμως είναι υπεύθυνοι τουλάχιστο για τους δύο τελευταίους και ο καθένας προσωπικά νιώθει υπεύθυνος οπωσδήποτε για ένα παράγοντα: την ποιότητα της διδασκαλίας του.

4. Η τελευταία αυτή παρατήρηση οδηγεί στη σκέψη ότι με τη σαφή διατύπωση των στόχων και των μεθόδων αξιολόγησης επηρεάζεται αναδραστικά⁺ η ποιότητα της διδασκαλίας πού 'ναι ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες της επίδοσης και κύριος σκοπός του σχολείου.

Από όλα τα παραπάνω προκύπτει ότι η αξιολόγηση δεν είναι απλά η τελευταία φάση της διδακτικής εργασίας αλλά κρίκος που η ποιότητά του κρίνει την ποιότητα και αντοχή και δικαιοσύνη^{ΤΥΣ} όλης παιδαγωγικής και κοινωνικής λειτουργίας του σχολείου. Ελπίζω γι' αυτό ότι θα συγχωρηθεί αυτή η προοιμιακή μακρηγορία.

5. Τώρα λοιπόν διατυπώνουμε το ερώτημα: Τι μπορεί να αξιολογηθεί με την εξέταση;

- (1) η κατασκευαστική ικανότητα του μαθητή;
- (2) η δεξιότητα του σε μία κατασκευή;
- (3) η φαντασία και η επινοητικότητα στην επίλυση μιας δυσχέρειας;
- (4) η απομνημόνευση μιας σελίδας βιβλίου, άρα η αναπαραγωγική μνήμη;
- (5) η ικανότητα εφαρμογής της θεωρητικής μάθησης σε συγκεκριμένα πρακτικά προβλήματα;
- (6) η συλλογιστική του ικανότητα για την υποστήριξη μιας θέσης ή την ανασκευή μιας άλλης;
- (7) η πληρότητα της επιχειρηματολογίας του ή η αντικειμενική ευστάθεια των παραδοχών;
- (8) η ακρίβεια, η συντομία, η σαφήνεια των λόγων του, της έκφρασής του;
- (9) η δυνατότητα διατύπωσης γνώμης προσωπικής για επίμαχα προβλήματα και η συνακόλουθη επιχειρηματολογία;
- (10) η επίμελεια και η καλαιθροσία στην έκφραση και γραφή και η ευπρέπεια αποδοχής ή άρνησης;

6. Ανάλογα με τη φύση των διαφόρων μαθημάτων και την ηλικία των μαθητών όλα αυτά τα στοιχεία είναι δυνατό νά'διδαχτούν, να εξεταστούν και να αξιολογηθούν. Απόλυτο κριτήριο αξιολόγησης δεν υπάρχει, λειτουργεί όμως πάντα σχεδόν ως κριτήριο διαρθωτικό της αντικειμενικότητας η σύγκριση των επιδόσεων των μαθητών και η πιθανότητα να υπάρχουν μαθητές με επιδόσεις υψηλές χαμηλές ή ενδιάμεσες.

⁺ Στην κοινωνιολογία "ανάδραση" των θεσμών λέγεται η επίδραση που ασκούν στη συμπεριφορά του ίδιου του δημιουργού τους· ο άνθρωπος δημιουργεί τους θεσμούς και οι θεσμοί επηρεάζουν έπειτα την πορεία του ανθρώπου.

7. Η αξιολόγηση του μαθητή κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους μπορεί να βασίζεται στις επιδόσεις του σε όλα ή μερικά μόνο από τα σημεία αυτά, εφόσον ανάλογως στόχους έχει η καθημερινή διδασκαλία (και εφόσον οι στόχοι ανταποκρίνονται στην ηλικία και αντίληψη των μαθητών - βλέπε και την επόμενη παράγραφο). Οι επιδόσεις του μαθητή μπορούν να διαπιστωθούν με την καθημερινή "παρουσία" του στην αίθουσα, τη συμμετοχή του την προφορική, τις γραπτές εργασίες του, το τελικό δοκίμιο της χρονιάς.

8. Από τα αιτούμενα της παραγράφου 5 προσορίζονται στις δυνατότητες των μαθητών του γυμνασίου τα 4 πρώτα και το τελευταίο, χωρίς να αποκλείονται δοκιμές για τή πέμπτο ή το όγδοο ή άλλο.

Η διδασκαλία στο λύκειο μπορεί να αποβλέπει σε όλους τους στόχους της παρ.5, κυρίως όμως στον 5ο και τους επόμενους ως τον ένατο, χωρίς να λησμονείται ο δέκατος. Αυτονόητο ότι και η εξέταση και η αξιολόγηση μπορούν να αποβλέπουν στους στόχους αυτούς, με την προϋπόθεση ότι λαμβάνεται πρόνοια έγκαιρα να ενημερωθούν όλοι οι καθηγητές για τους στόχους διδασκαλίας, εξέτασης, αξιολόγησης.

9. Η υποχρέωση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία όταν μιλάμε για τους καθηγητές όλων των τάξεων του λυκείου, γιατί όλοι οι μαθητές έχουν δικαίωμα προς τους παραπάνω στόχους να γυμνάζονται, αφού προς αυτούς οι επιδόσεις τους θα κριθούν.

Η υποχρέωση προενημέρωσης των καθηγητών έχει παιδαγωγικό νόημα για τους ίδιους, κοινωνικό και πολιτικό για την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας.

10. Σύμφωνα με τα παραπάνω το γραπτό δοκίμιο του μαθητή της γ' λυκείου είναι δυνατό να αξιολογηθεί ως προς όλα τα σημεία της παρ.5, ιδιαίτερα όμως τα σημεία (5)-(10), εφόσον η διατύπωση των ερωτημάτων που δόθηκαν τα απαιτεί.

Είναι πράγματι δυνατό το ένα ή όλα μαζί τα θέματα που θα δοθούν σε κάθε εξεταζόμενο μάθημα να ζητούν;

- (4) κάποιο πληροφοριακό στοιχείο (που υπάρχει στο βιβλίο το σχολικό).
- (5) κάποια εφαρμογή θεωρητικής γνώσης σε συγκεκριμένο πρόβλημα πράξης.
- (6) κάποια συλλογιστική κατασκευή που στηρίζει οδηγεί μία θέση ή αναιρεί μία άλλη.
- (7) πληρότητα της παραπάνω συλλογιστικής προσπάθειας
- (8) ακρίβεια, συντομία, σαφήνεια για όλα τα παραπάνω

(9) γνώμη προσωπική για ένα επίμαχο θέμα (αυτονόητο ότι εδώ κρίνεται η πληρότητα της επιχειρηματολογίας, όχι η ελεύθερη κρίση του μαθητή).

(10) επιμελημένη, καλαίσθητη και ευπρεπή διατύπωση των απαντήσεων.

Δέν είναι απαραίτητο μία εξέταση ενός μαθήματος να περιέχει όλα αυτά τα α-αυτού-μενα αξιολογούνται όμως εφόσον η συγκεκριμένη διατύπωση των θεμάτων τα απαιτεί.

(11) Για να εξασφαλιστεί ενιαία γραμμή και δικαιοκρίσια για τους μαθητές της γ' λυκείου που μετέχουν σε διαγωνισμό για περιορισμένες θέσεις των ΑΕΙ είναι ανάγκη:

α. Να ενημερωθούν οι καθηγητές για τις παραπάνω απόψεις ή όποιες διατυπώσεις συλλογικά τούτο το σώμα ώστε να διαμορφώσουν αντίστοιχα τη διδασκαλία τους.

β. Να ενημερωθούν στη συνέχεια οι μαθητές για το πως θα περιμένουν την εξέταση-αξιολόγηση και πως δικαιούνται να ζητούν να είναι η διδασκαλία.

γ. Να διατυπωθούν τα θέματα από Επιτροπή στην οποία τον κύριο λόγο θα έχουν καθηγητές κοινών ελληνικών σχολείων.

δ. Να βαθμολογηθούν τα γραπτά δοκίμια όλων των μαθητών για κάθε μάθημα από ενιαίο επιτελείο βαθμολογητών που θα επιλεγούν με κριτήριο την επιστημονική και διδακτική επάρκεια στο συγκεκριμένο μάθημα και θά πάρουν μέρος σε ειδικό βραχυχρόνιο σεμινάριο ώστε να διαμορφώσουν κατά περίπτωση ενιαίο τρόπο αξιολόγησης των απρόσωπων γραπτών.

Τα θέματα των εξετάσεων διατυπώνονται έτσι ώστε με κάθε θέμα να ζητούνται τα ακόλουθα στοιχεία:

α. Κάποια πληροφορία που περιέχεται στο βιβλίο των μαθητών (θεώρημα, νόμος χημείας, παράγραφος ιστορίας, οικονομίας, κοινωνιολογίας κλπ).

β. Κάποια εφαρμογή αυτής της γνώσης σε συγκεκριμένο πρόβλημα ή σε συγκεκριμένη κατάσταση (επίλυση άσκησης, χημική ανάλυση, αίτια ή συνέπειες του ιστορικού περιστατικού, εφαρμογή του νόμου της οικονομίας ή του κανόνα της κοινωνιολογίας κλπ). η ζητούμενη εφαρμογή να είναι ανάλογη ή συναφής προς άλλες παραλήψεις που έχουν διδαχτεί με βάση το σχολικό βιβλίο.

γ. Επίλυση προβλήματος όμοιου με εκείνα που περιέχει το βιβλίο ή διατύπωση προσωπικής κρίσης για τα γεγονότα που περιέχει το βιβλίο ή για τους νόμους και κανόνες που περιέχονται στο βιβλίο.

- δ. Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας για την υποστήριξη μιας θέσης ή την ανασκευή μίας άλλης (από κείμενα που περιέχονται στο βιβλίο). Αυτονόητο ότι στην περίπτωση αυτή όπως και στην προηγούμενη το αξιολογούμενο στοιχείο δεν είναι η προσωπική γνώμη του μαθητή αλλά η ευστάθεια και η πληρότητα της επιχειρηματολογίας του.

Υστερόγραφο

Αν οι θέσεις που ανάπτυξα για το περιεχόμενο και τη μεθόδευση της αξιολόγησης γίνουν δεκτές κατ' αρχή, επιφυλάσσομαι να παρουσιάσω συγκεκριμένα παραδείγματα θεμάτων που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν για την ενημέρωση διδασκόντων και διδασκόμενων.

Παραλείπόμενα:

1. Η εισήγηση δεν ασχολήθηκε ειδικότερα με επιμέρους θέματα που έχουν αντιμετωπιστεί με τις επίσημες εξαγγελίες· περιορίζεται να τα υπενθυμίσει:
 - α. Οι μαθητές ιδιωτικών λυκείων εξετάζονται στην τελική γραπτή δοκιμασία της χρονιάς από Επιτροπές δημόσιων εκπ/κών λειτουργιών σύμφωνα με τις ρήτρες που ίσχυαν για τους μαθητές της γ' τάξης των ίδιων λυκείων.
 - β. Η βαθμολογία των τριών τάξεων του λυκείου λαμβάνεται υπόψη με ποσοστό 25% για την εισδοχή στα Α.Ε.Ι.
 - γ. Η ετήσια επίδοση κατά μάθημα εξάγεται έτσι, έτσι κι έτσι.

2. Δεν μπορεί όμως η εισήγηση νά παρακάμψει μία περίπτωση που θα προκύψει από τον Ιούνιο 1983:

Οι απόφοιτοι 1982 που δεν έγιναν δεκτοί εφέτος στα Α.Ε.Ι. και που θα θελήσουν να παρακολουθήσουν στο Ακαδημικό Φροντιστήριο τα μαθήματα "δέσμης": (1) θα έχουν βαθμούς στα μαθήματα "δέσμης" (για το 75%) και (2) θα έχουν ένα γενικό βαθμό από τη β' λυκείου και άλλοι από τη γ' λυκείου, αλλά ποιόν; με τα μαθήματα "επιλογής" όπως βαθμολογήθηκαν με γραπτή εξέταση στις Πανελλήνιες; η χωρίς τη γραπτή επίδοση στις Πανελλήνιες; Είναι σχεδόν βέβαιο ότι η γραπτή επίδοση στις Πανελλήνιες τους μειώνει. Προτείνω να θεωρηθούν ετήσιες επιδόσεις όσα πέτυχαν πριν από τη στιγμή γραπτών Πανελλήνιων διαγωνισμών και να εξαχθεί γι' αυτά ο μ.ό. Δίπλα σ' αυτόν να εγγραφεί η νέα βαθμολογία των μαθημάτων "δέσμης".

- δ. Τέλος η οργάνωση των γραπτών εξετάσεων για τα μαθήματα "δέσμης", τα προπαρασκευαστικά, είναι ζήτημα διοικητικό κυρίως και θα γνωμοδοτήσουμε αργότερα γι' αυτό.

Μεθόδευση για την εφαρμογή

1. Διατυπώνουμε σε τελική μορφή ό,τι δεχτούμε από την εισήγηση.
2. Το δίνουμε σε όλους όσοι θα πάρουν μέρος σε σεμινάρια (εισηγητές-ακροατές).
3. Ενθαρρύνουμε τους καθηγητές - να αναλύσουν στους μαθητές τους τι σημαίνει εξέταση και να διαμορφώσουν ανάλογα τη διδασκαλία τους.
4. Για την καλύτερη υλοποίηση της προηγούμενης παραγράφου συνοδεύουμε τις οδηγίες με παραδείγματα συγκεκριμένα από κάθε επιστήμη.
5. Το θέμα αξιολόγηση-εξέταση-διδασκαλία το περιλαμβάνουμε σε όλα τα επιμορφωτικά προγράμματα με τρόπο ενιαίο.
6. Το ίδιο θέμα αναλυτικότερα το μεταφέρουμε στους βαθμολογητές κάθε μαθήματος.

Ο κ. Βαρουχάκης λέει:

Οι γενικές αρχές που περιέχονται στην εισήγηση του κ. Βάρου είναι τόσο γενικές, ώστε να είναι δύσκολο να υπάρξουν διαφάνεις. Εκείνο όμως που πρέπει να επισημανθεί είναι η ανάγκη να υπάρξουν ειδικότερες, κατά εξεταζόμενο μάθημα δέσμης, αρχές και κριτήρια επιλογής θεμάτων για εξέταση.

Ο κ. Κ. Κατσιμάνης λέει:

Με βρίσκουν σύμφωνο όσα είπε ο κ. Βάρος γενικά για το θέμα της αξιολόγησης. Όσα ανέπτυξε συμφωνούν με την πάγια θέση του Τμήματος και του ίδιου του κ. εισηγητή να τοποθετηθεί το όλο πρόβλημα της αξιολόγησης σε σωστή βάση, ώστε η αξιολόγηση να προβεί το έργο του σχολείου αντί να το απομυζά και να το καταβροχθίζει - για να θυμηθώ το "Μινύταυρα των ξεστάσεων", που με επιτυχία είχε στο παρελθόν διευκτραγωδήσει ο κ. Βάρος. Ερχόμενος τώρα στις λεπτομέρειες, θα είχα να συστήσω στον κ. Βάρο να προσέξει λίγο τη διατύπωση και την ανάπτυξη της β' και γ' περίπτωσης, ώστε η καθεμιά τους να αποκτήσει την ιδιοτυπία και να αποφευχθούν οι επικαλύψεις. Τό λέω αυτό, γιατί μου δημιουργήθηκε η εντύπωση ότι δεν είναι σαφής ο διαχωρισμός μεταξύ της β' και γ' περίπτωσης. Επίσης η δ' περίπτωση πρέπει να δουλευτεί καλύτερα, γιατί όσα ~~γίνονται~~^{γίνονται} για ικανότητα του μαθητή να αναπτύσσει - αν κατάλαβα καλά - το ίδιο πράγμα από δύο αντίθετες πλευρές

δε νομίζω ότι θα μπορούσαν να μεταφερθούν στο χώρο των λεγόμενων θετικών επιστημών. Χαιρετίζω και πάλι την απόφασή της Πολιτείας και ημών των ίδιων να ελέγχουμε στο εξής την πνευματική συγκρότηση, την ευρηματικότητα, την αυτενέργεια κτλ. των μαθητών και όχι την ικανότητά τους να απομνημονεύουν. Πρέπει όμως να προετοιμαστούμε για τη δυσφορία που θα συναντήσουμε σε μια, τουλάχιστον, μερίδα της κοινής γνώμης, η οποία, ενώ συμφωνεί για την πανθομολογούμενη ανάγκη να παραμεριστεί η μηχανική αναπαραγωγή από το μαθητή διδαγμένης ύλης και να αποδοθεί βαρύτητα στην κρίση και τη δημιουργικότητά του, αντιδρά και διαμαρτύρεται κάθε φορά που αυτό εφαρμόζεται στην πράξη, ιδίως για την επιλογή φοιτητών στα Α.Ε.Ι. Τα λέω όλα αυτά, γιατί έχω υπόψη μου το ότι, όταν, σύμφωνα με το καταργημένο πια σύστημα των πανελληνίων εξετάσεων, έφταναν οι μαθητές να διαφωτίζονται σε μερικές μόνο σελίδες σε ορισμένα μαθήματα και, επομένως, η έκθεση ιδεών ήταν το μάθημα όπου η πνευματική συγκρότηση του υποψήφιου έβρισκε τις δυνατότητες να διαφοροποιηθεί, τότε ακριβώς άρχισαν οι διαμαρτυρίες εναντίον του μαθήματος και η επιχειρηματολογία - σε εξω-υπηρεσιακού κύκλους - για την κατάργησή του. Με την προσπάθεια όμως και τον ενθουσιασμό πιστεύω ότι θα ξεπεράσουμε τις δυσκολίες.

Ο κ. Αδαμόπουλος προτείνει να παγιωθεί ένα κείμενο για σεμιναριακή χρήση.

Ο κ. Κακριδής λέγει:

Στο θεωρητικά πρώτο, αλλά στις συζητήσεις μας δεύτερο αυτό μέρος της εισήγησης του κ. Βώρου, έχουμε πάλι δύο μέρη:

Ένα καθαρά θεωρητικό: μια έκθεση της εξεταστικής θεωρίας, με συμβουλές (και ορισμένα παραδείγματα) εφαρμογής.

Ένα άς πούμε πρακτικό μέρος όπου γίνεται λόγος για το πως η θεωρία (αυτή ή άλλη) θα περάσει στους καθηγητές με φυλλάδια, σεμινάρια κλπ, ώστε να εφαρμοστεί στη φεινή βαθμολόγηση μέσα στα λύκεια, όπου οι βαθμοί έχουν ιδιαίτερη από φέτος βαρύτητα, αλλά και πέρα από αυτό να τη λάβει υπόψη της η επιτροπή που θα δώσει τα θέματα της ακαδημαϊκής δοκιμασίας και οι βαθμολογητές.

Παίρνω πρώτα το θεωρητικό μέρος. Έχουμε εδώ μια συλλογιστική που αποδεικνύει τη σημασία των εξετάσεων και μίαν απόπειρα να διερευνηθεί το τί εξετάζουμε και πώς

αυτή διαμορφώσουμε τα θέματα θα μπορούσαμε να εξετάσουμε και να βαθμολογήσουμε σωστά.

Δηλαδή έχουμε ένα κεφάλαιο παιδαγωγικής θεωρίας "περί εξετάσεων γενικώς" - γιατί ο κ.Βόρος δεν εξετάζει χωριστά το κάθε μάθημα - που καλούμαστε να το υιοθετήσουμε, αν συμφωνούμε και να το τοποθετήσουμε ως βάση για κάθε παραπέρα πρακτική εφαρμογή. Όμως ως τί και σε ποιο επίπεδο;

- Άν πρόκειται για επιστημονική θεώρηση, τότε βέβαια είναι πρόχειρη και ατεκμηρίωτη. Υπάρχει ωκεανός βιβλιογραφίας στο θέμα των εξετάσεων, και βέβαια υπάρχουν τα συνθετικά - συστηματικά κεφάλαια στα παιδαγωγικά εγχειρίδια που πρέπει να μελετηθούν.

Η υιοθέτηση ενός τέτοιου κειμένου ως επιστημονικού οδηγού από το ΚΕΜΕ φοβούμαι ότι θα έβαζε σε κίνδυνο τη σοβαρότητα του σώματος.

- Άν πάλι πρόκειται για εμπειρική κατασκευή που βοηθά τους συναδέλφους να οργανώσουν τη σκέψη τους σχετικά με το εξεταστικό, τότε φοβούμαι ότι η θεωρητικολογία που προηγείται, τα πρώτον, δεύτερον κλπ που υποτίθεται ότι συστηματοποιούν το 'τί μπορεί να αξιολογηθεί με την εξέταση', πιά πολύ θα μπερδέψουν παρά που θα ξεκαθαρουν τα πράγματα.

Τελικά καταλήγω ότι δεν έχουμε εδώ ένα κείμενο που να μπορούμε να συζητήσουμε αν το δεχόμαστε ή όχι και να το προωθήσουμε. Έχουμε μια διατριβή του κ.Βόρου για την εξεταστική θεωρία, χρήσιμη ως ακρόαμα, για να φανή πόσο σύνθετα είναι το θέμα, ένα κείμενο που συμφωνώ να χρησιμοποιηθεί στα σεμινάρια που προετοιμάζουμε, όπου θα ήταν σωστό οι συνάδελφοι να ακούσουν και κάτι για το εξεταστικό - όπως άλλωστε προτείνει και ο κ.Βόρος (11α).

Έτσι πηρούμε και στο πρακτικό μέρος, όπου ουσιαστικά και ο εισηγητής μας και εμείς ως Τμήμα έχουμε να απαντήσουμε στο ακόλουθο ερώτημα:

Τί συγκεκριμένο μπορούμε να κάνουμε, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, για να υπάρξει κάποια βελτίωση στους τρόπους αξιολόγησης των μαθητών από τους συναδέλφους μέσα στα σχολεία και από τους διορθωτές στις δοκιμασίες επιλογής;

Βοηθητικές στη σκέψη μας πρέπει να κρατήσουμε και τις εξαγγελίες του Υπουργού

(Δ.α./Β.82) "Μεταβάλλονται ριζικά οι μέθοδοι εξέτασης και βαθμολόγησης των γραπτών των προπαρασκευαστικών μαθημάτων. Η εξέταση θα πάψει να κατατάξει δοκιμασία απομνημόνης που αναστέλλει την ανάπτυξη της κρίσης, στραγγαλίζει τη σκέψη και υποβαθμίζει τη

διδασκαλία στο σχολείο. Ειδικά για τη βαθμολόγηση των γραπτών των προπαρασκευαστικών μαθημάτων έχουμε συστήσει ομάδα από αρμόδιους παιδαγωγούς που επεξεργάζεται σχέδιο συγκρότησης σώματος βαθμολογητών κατά μάθημα. Το σώμα αυτό θα αποτελείται βέβαια από καθηγητές που θα έχουν διδάξει το αντικείμενο το οποίο θα καλούνται να βαθμολογήσουν, αφού όμως θα έχουν παρακολουθήσει ειδικό σεμινάριο για την αξιολόγηση και την αντικειμενικότερη δυνατή βαθμολόγηση".

Για όλα αυτά και πέρα από ορισμένα πολύ βραχυπρόθεσμα μέτρα (σαν τις διαλέξεις, που σήμερα κιόλα μπορούμε να αποφασίσουμε να ενσωματωθούν στα σεμινάρια που ετοιμάζουμε) λύση άλλη δε βλέπω από το σχηματισμό μίας ακόμα ομάδας εργασίας από όλες τις ειδικότητες με εντολή να προχωρήσει το θέμα στα δύο επίπεδα που συνηθίζουμε να δουλεύουμε: (α) μακροπρόθεσμη θεραπεία - όσο είναι δυνατή* (β) βραχυπρόθεσμη βελτίωση.

<u>Επικεφαλής</u> παιδαγωγός	Δ. Σακκάς
<u>Μέλη</u> φυσικομαθηματικός	Λ. Αδαμόπουλος (ή Σ. Παπασημακόπουλος)
φιλόλογος	Φ. Βώρος (ή Τομπαΐδης)
κοινωνιο-οικονομολόγος	Ν. Παπαδόπουλος
και ο κ.Κ. Κατσιμάνης	

Το Τμήμα εγκρίνει την τελευταία αυτή πρόταση και ορίζει προθεσμία για την πρώτη εισήγηση την 30 Νοεμβρίου 1982.

- 1^η Γεν. Συστ. - Ανατολική Ευρ. - Αρχαία Ελληνική Ιστορία
- 2^η Γεν. Συστ. - Βαλκανική Ιστορία - Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - με διαβίβασμα για την Τουρκοκρατία στο Βαλκανικό, ιδιαίτερα στην ελληνική γλώσσα.
- 3^η Γεν. Συστ. - Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, από τη γαλλική κωνσταντινούκας σφραγίδα, με διαβίβασμα στην κωνσταντινούκας '21 και τη καλύτερη ελληνική Ιστορία.

Προσυνθήσεις

- 1^η Η ιστορία των ανατολικών λαών αποτελεί στη σύγχρονη ιστορική ενδοιαστική μεθοδολογία για την ανακάλυψη της παρ.ελληνικής και βαλκανικής ιστορίας και πρέπει να εδραιωθεί στην έρευνα και τις ανάγκες.
- 2^η Σε γενική μορφή: 1/4 Ιστορία ανατολικών λαών 2/6 Αρχαία Ελληνική Ιστορία + 1/2 Βαλκανική Ιστορία.

Θέμα 4ο:

Ο κ. Κακριδής λέει:

Στο νέο Πρόγραμμα (1983/4...) το μάθημα της Ιστορίας θα πάρει τη σημαντική θέση που του ταίριαζει, η ύλη του, απαλλαγμένη από κάθε περιττή και άγονη γνώση, θα κατανοηθεί ορθολογικά, και τα βιβλία θα προγραμματιστούν από την αρχή - άσχετο αν δε γίνεται να αντικατασταθούν όλα μονομιάς σε ένα χρόνο.

Η εισήγηση γράφεται με την αισιόδοξη προοπτική η Ιστορία να διδάσκεται τρεις ώρες την εβδομάδα και στα πέντε χρόνια της εγκύκλιας παιδείας (3 Γυμν.+ Λυκείου), και ακόμα 4 ώρες στις δέσμες, όπου προβλέπεται - ίσως και μίαν ώρα στο πλαίσιο των μαθημάτων ΓΠ της Γ^α Λυκείου.

1. ΓΥΜΝΑΣΙΟ

1. Η διδασκαλία της Ιστορίας στο Γυμνάσιο πρέπει να καλύψει όλη την ύλη, από τα πανάρχαια χρόνια ως σήμερα, γιατί πολλά παιδιά δε θα συνεχίσουν στο Λύκειο.
2. Στην ηλικία αυτή η Ιστορία θα διδαστεί με την παραδοσιακή της μορφή: δια-χρονική "αφηγηματική" παρουσίαση των γεγονότων, προσώπων κλπ. Όμως αυτό δε σημαίνει ότι θα περιοριστούμε στην απομνημόνευση των ιστορικών δεδομένων. Στο τέλος κάθε μικρής και μεγάλης ενότητας θα υπάρχει μια σύντομη φιλοσοφημένη γενική θεώρηση.

A.Π.

- A^α Γυμν.: Ανατολικός λαός - Αρχαία Ελληνική και Ρωμαϊκή Ιστορία
- B^α Γυμν.: Βυζαντινή Ιστορία - Παγκόσμια Ιστορία (από την κατάλυση του δυτικού ρωμαϊκού κράτους ως και τη γαλλική επανάσταση) - με ένα κεφάλαιο για την Τουρκοκρατία στο βορειοανατολικό, ιδιαίτερα στον ελληνικό χώρο.
- Γ^α Γυμν.: Παγκόσμια Ιστορία, από τη γαλλική επανάσταση ως σήμερα, με έμφαση στην επανάσταση του '21 και τη νεότερη ελληνική Ιστορία.

Παρατηρήσεις

1. Η ιστορία των ανατολικών λαών αποτελεί στη σύγχρονη ιστορική σκέψη προϋπόθεση για την κατανόηση της αρχ.ελληνικής και ρωμαϊκής ιστορίας και πρέπει να πάρει την έκταση που της ανήκει.

Σε γενικές γραμμές: 1/4 ιστορία ανατολικών λαών+ 2/4 Αρχαία Ελληνική Ιστορία + 1/2 Ρωμαϊκή Ιστορία.

Θέμα 4ο:

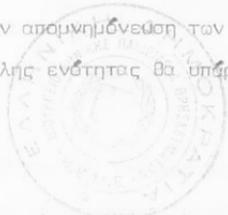
Ο κ. Κακριδής λέει:

Στο Νέο Πρόγραμμα (1983/4...) το μάθημα της Ιστορίας θα πάρει τη σημαντική θέση που του ταίριαζει η ύλη του, απαλλαγμένη από κάθε περιττή και άγονη γνώση, θα κατανεμηθεί ορθολογικά, και τα βιβλία θα προγραμματιστούν από την αρχή - άσχετο αν δε γίνεται να αντικατασταθούν όλα μονομιάς σε ένα χρόνο.

Η εισήγηση γράφεται με την αισιδοδοξη προοπτική η Ιστορία να διδάσκεται τρεις ώρες την εβδομάδα και στα πέντε χρόνια της εγκύκλιας παιδείας (3 Γυμν.+ Λυκείου), και ακόμα 4 ώρες στις δέσμες, όπου προβλέπεται - ίσως και μίαν ώρα στο πλαίσιο των μαθημάτων ΓΠ της Γ^ς Λυκείου.

1. ΓΥΜΝΑΣΙΟ

1. Η διδασκαλία της Ιστορίας στο Γυμνάσιο πρέπει να καλύψει όλη την ύλη, από τα πανάρχαια χρόνια ως σήμερα, γιατί πολλὰ παιδιά δε θα συνεχίσουν στο Λύκειο.
2. Στην ηλικία αυτή η Ιστορία θα διδάχεται με την παραδοσιακή της μορφή: δια-χρονική "αφηγηματική" παρουσίαση των γεγονότων, προσώπων κλπ. Όμως αυτό δε σημαίνει ότι θα περιοριστούμε στην απομνημόνευση των ιστορικών δεδομένων. Στο τέλος κάθε μικρής και μεγάλης ενότητας θα υπάρχει μια σύντομη φιλοσοφημένη γενική θεώρηση.

A.Π.

A^ς Γυμν.: Ανατολική λαοί - Αρχαία Ελληνική και Ρωμαϊκή Ιστορία

B^ς Γυμν.: Βυζαντινή Ιστορία - Παγκόσμια Ιστορία (από την κατάλυση του δυτικού ρωμαϊκού κράτους ως και τη γαλλική επανάσταση) - με ένα κεφάλαιο για την Τουρκοκρατία στο βαλκανικό, ιδιαίτερα στον ελληνικό χώρο.

Γ^ς Γυμν.: Παγκόσμια Ιστορία, από τη γαλλική επανάσταση ως σήμερα, με έμφαση στην επανάσταση του '21 και τη νεότερη ελληνική Ιστορία.

Παρατηρήσεις

1. Η ιστορία των ανατολικών λαών αποτελεί στη σύγχρονη ιστορική σκέψη προϋπόθεση για την κατανόηση της αρχ.ελληνικής και ρωμαϊκής ιστορίας και πρέπει να πάρει την έκταση που της ανήκει.

Σε γενικές γραμμές: 1/4 ιστορία ανατολικών λαών+ 2/4 Αρχαία Ελληνική Ιστορία + 1/2 Ρωμαϊκή Ιστορία.

2. Ο όρος Παγκόσμια Ιστορία να καθιερωθεί και να αποκτήσει σημαντικό αντίκρουσμα στα βιβλία της Β^ο και Γ^ο Γυμνασίου. Όσο από τα πράγματα το μεγαλύτερο βάρος θα πέφτει στην ευρωπαϊκή, ιδιαίτερα βέβαια στη βαλκανική-μεσογειακή-μεσανατολική και ελληνική ιστορία.

2. ΛΥΚΕΙΟ (Α^ο και Β^ο)

1. Πάλι πρέπει, μέσα σε δύο μόνο τη φορά αυτή χρόνια, η ύλη της Ιστορίας να διδαχτεί στο αέριο, καθώς ορισμένα παιδιά θα συνεχίσουν σε "αντιστόρητους" κλάδους - βλ. όμως παρακάτω σ.3.3.
2. Η Ιστορία διδάσκεται στο Λύκειο με διαφορετικό από το Γυμνάσιο τρόπο. Τα συγκεκριμένα ιστορικά πράγματα (γεγονότα, πρόσωπα κλπ) θεωρούνται σε γενικές γραμμές γνωστά από τη γυμνασιακή διδασκαλία και δεν επαναλαμβάνονται στα βιβλία του Λυκείου παρά μόνο ως "πίνακες" συνοδευτικοί των αντίστοιχων κεφαλαίων. Τα κεφάλαια καλύπτουν μεγάλες ιστορικές "περιόδους" και τις εξετάζουν συνοπτικά, με τα γενικά τους χαρακτηριστικά: κοινωνικές (και οικονομικές), πνευματικές (και τεχνολογικές) κλπ. εξελίξεις και σταθμοί - σφαιρικά.

A.Π.

A^ο Λυκείου: Ανατολικό λος - Αρχαία Ελληνική και Ρωμαϊκή Ιστορία-Βυζαντινή Ιστορία (ως το 1453)

B^ο Λυκείου: Παγκόσμια Ιστορία (από την κατάλυση του δυτικού ρωμαϊκού κράτους ως σήμερα) με ιδιαίτερη έμφαση στις τύχες του ελληνισμού και την Ιστορία του ελληνικού κράτους.

Παρατήρηση: Τα προγράμματα αυτά φαίνονται βαρυφορτωμένα. Καθώς όμως τα γεγονότα θα θεωρούνται γνωστά, αυτή η δίχρονη γενική θεώρηση της Ιστορίας είναι, νομίζουμε, εφικτή - βλ. και παρακάτω σ.3.3.

3. ΛΥΚΕΙΟ (Δέση)

1. Κανείς δεν αμφισβάλλει ότι εδώ η Ιστορία πρέπει να διδαχτεί επιστημονικότερα", με ιδιαίτερο βάρος στη μέθοδο κλπ. όπως ως ένα σημείο γίνονταν ήδη στην "Ιστορία επιλογής".
2. Όμως μόνη η μεθοδολογία κλπ., ακόμα και όταν γίνεται με συγκεκριμένες εφαρμογές, δε φτάνει, νομίζουμε, να καλύψει ένα τετράωρο για όλο το χρόνο, και το κυριότερο, να αποτελέσει αυτή καθαυτή την εξεταστέα ύλη της δοκιμασίας ακαδημαϊκής επιλογής.

A.Π.

- Εισαγωγή στην επιστήμη της Ιστορίας (πηγές, μέθοδοι κλπ. κλπ) με άμεση εφαρμογή στην ιστορία των ελληνικών απελευθερωτικών κινήματων (1483-1832).

Σημείωση

Η ιστορία αυτής της περιόδου διδάχτηκε (α) ως ιστορία γεγονότων και προσώπων στη Β΄ και Γ΄ Γυμνασίου, και (β) στο πλαίσιο της παγκόσμιας ιστορίας της Β΄ Λυκείου. Όμως η περιόδος είναι εξαιρετικά διδακτική και σημαντική, α π ο φ α σ ι σ τ ι κ ή για τις τύχες του νεότερου ελληνισμού, και το κυριότερο, προσφέρεται όσο καμιά άλλη για την εφαρμογή των μεθόδων της ιστορικής επιστήμης.

4. ΛΥΚΕΙΟ (μαθήματα ΓΠ)

Θα έλεγε κανείς ότι ύστερα από τριώρη διδασκαλία της Ιστορίας στις πέντε τάξεις του Γυμνασίου-Λυκείου δεν υπάρχει κανένας λόγος η Ιστορία να συμπεριληφθεί και στα μαθήματα ΓΠ της Γ΄ Λυκείου. Αυτό μπορεί να είναι σωστό, και το Τμήμα θα αποφασίσει σχετικά. Όμως αξίζει να μελετηθεί και η αντίθετη άποψη. Έτσι, με κάθε επιφύλαξη, προτείνουμε:

1. Το μάθημα της Ιστορίας να καλύψει και μία από τις δέκα ώρες των μαθημάτων ΓΠ της Γ΄ Λυκείου, ώστε κανείς να μη μένει πέρα για πέρα "ανιστόρητος" τον τελευταίο χρόνο της θητείας του στη Μ.Π.
2. Βατάλληλη όλη για τη μονώρη αυτή διδασκαλία κρίνουμε πως θα ήταν η νεότερη ελληνική Ιστορία από το 1832 ως σήμερα-οπότε λαφραίνει σημαντικά και η όλη της Β΄ Λυκείου.

Σημείωση

Μπορούμε ακόμα να διερευνήσουμε τη δυνατότητα η μονώρη διδασκαλία στην τάξη αυτή να συνδυαστεί σε ένα μάθημα με τη μονώρη (καλύτερα παρά δίωρη) διδασκαλία της Αγωγής του Πολίτη. Από μίαν άποψη (και η άποψη αυτή μπορεί να υπογραμμιστεί στην επιλογή και τον τρόπο παρουσίασης της όλης) η νεότερη και νεώτατη Ιστορία του τόπου ανήκει απερίσπαστα στα όσα "πρέπει να γνωρίζει ο κάθε πολίτης".

5. Μεθοδολογία

Το σχέδιο αυτό θα συζητηθεί γενικά στο Τμήμα, που μπορεί στη συνέχεια να ορίσει μια (βραχυπρόθεσμη) Ομάδα Εργασίας για τη λεπτομερέστερη επεξεργασία του. Βασικό έργο της ΟΕ (όπου προτείνεται να μετέχουν οι κ.κ. Φ.Βόρος, Β.Θεοδωρακόπουλος και η κυρία Γ.Ξανθάκου) θα είναι και η διαπίστωση της καταλληλότητας των βιβλίων που έχουμε, καθώς και η "συγγραφή υποχρεώσεων" των καινούριων βιβλίων⁺, με άμεση προτεραιότητα στο βιβλίο της Α' Γυμνασίου, από όπου είναι βέβαιο ότι κιάλος το 1983/4 θα αρχίσει να εφαρμόζεται το Ν.Π.

⁺ Κάτι που πρέπει από την αρχή να προσέξουμε στα καινούρια βιβλία όλων των ειδικοτήτων (εκτός από τα ΝΕ) είναι η έκτασή τους, απόλυτα σύμμετρη με τις δυνατότητες διδασκαλίας μιας χρονιάς. Μόνο έτσι θα αποφύγουμε τα χόσματα και τα πισωγυρίσματα, θα λύσουμε το χρόνιο πρόβλημα της διδακτέας-εξεταστέας ύλης και θα έχουμε πραγματική ισότητα σε όλα τα σχολεία της χώρας. - Ειδικά για το μάθημα της Ιστορίας θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει ότι δε βιάζεται καθόλου το βιβλίο να είναι "πλούσιο" και να προσφέρει περισσότερα από όσα θα ζητούμε στη διδασκαλία και στην εξέταση. Όμως η σωστή αυτή παρατήρηση καλό είναι να ισχύσει μόνο για το εικονογραφικό υλικό, τους πίνακες, τα κείμενα της εποχής, και οποιοδήποτε άλλο πρόσθετο υλικό, όχι για το ίδιο το σώμα της ιστορικής έκθεσης.

Ο κ.Φ.Βόρος λέγει:

Νομίζω ότι είναι επιστημονική και παιδαγωγική προϋπόθεση - για να διατυπωθούν προγράμματα διδασκαλίας - να συζητηθούν τα παρακάτω:

1. Ο γενικός σκοπός και οι ειδικοί στόχοι της διδασκαλίας της ιστορίας (γιατί αυτά τα στοιχεία αποτελούν ή επηρεάζουν το κριτήριο επιλογής της ύλης ως προς τα μεγάλα κεφάλαια και τις ειδικές παραγράφους).

2. Διατύπωση "κριτηρίων" άλλων:

- διαφέροντα των μαθητών;
- δυνατότητες των μαθητών;
- επιδιώξεις των μαθητών ή της κοινωνίας;
- εννοιολογικά προβλήματα της ιστορίας (π.χ. εξουσία, βασιλεία, πολιτισμός, αίτια,

δικαιοσύνη) και αντίστοιχη διερεύνηση της αντιληπτικής ικανότητας των μαθητών (τι λέει γι'αυτά η ψυχολογία και η παιδαγ. έρευνα;)

- προβλήματα επιστημολογικά της ιστορίας (χώρος, χρόνος, αντικειμενικότητα, αξιολογική κρίση, περίοδοι.

Όλα αυτά επηρεάζουν την επιλογή της ύλης και τη μεθοδολογία της προσφοράς, της διδασκαλίας, καθώς και τις πρε διαγραφές της συγγραφής βιβλίου, που είναι απαραίτητα τα κεφάλαια του σχολικού βιβλίου.

3. Μεθοδολογικά στοιχεία της ιστορικής έρευνας και διερεύνηση της παιδαγωγικής τους σκοπιμότητας είναι ένα άλλο κεφάλαιο εξεταστέο πριν από τη διατύπωση αναλυτικών προγραμμάτων

(π.χ. ποιος είναι ο ρόλος της "πηγής" όχι για τον ερευνητή αλλά για το δάσκαλο και το μαθητή).

4. Ύστερα από όλα τα παραπάνω και έχοντας υπόψη τη σημερινή δομή του εκπ/κού μας συστήματος μπορούμε να διατυπώσουμε το ερώτημα: διαδοχικά προγράμματα ή επάλληλα

και

- από που ως που για κάθε ηλικία; και
- με ποια διαφοροποίηση από τη μία ηλικία στην άλλη; και
- με ποια περιοδολόγηση; (π.χ. είναι αρκετό να δίνουμε χρονολογίες όπως: 330 π.Χ. και να λέμε: "τα πριν είναι αρχαίος κόσμος, τα ανάμεσα είναι μεσαιωνικός, τα ύστερα είναι νεότερος κόσμος" ή οφείλουμε να λέμε αντίστοιχα δουλοκτητική, φεουδαρχική, κεφαλαιοκρατική κοινωνία;).

5. Η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου έστειλε πρόσφατα για να μας ενισχύσει έναν αρσναδέλφους, που μερικοί ενδιαφέρονται ειδικά για την ιστορία και ένας είναι ει κός ιστορικός και νομίζω ότι δε θα ήταν σωστό να κάνουμε ενέργειες πρωθύτερες και ως προς τη συνεργασία μας μαζί τους. Προσωπικά τουλάχιστο αδυνατώ. Φρονώ ότι η διαδικασία θα ήταν πιο σύμφωνη με όλα τα "δέοντα" αν άρχιζε αντίστροφα: συνεργασία και με αυτούς, διερεύνηση της προβληματικής, διατύπωση κάποιας πρότασης, θεμελίωση της πρότασης (επιστημονική, παιδαγωγική, ίσης και με στοιχεία από τη διεθνή εκπ/κή πρακτική), διατύπωση μιας τεκμηριωμένης εισήγησης για το Τμήμα μας.

Η πρόταση - εισήγηση θα περιέχει:

τι θα διδάξουμε και γιατί;

- πότε (σε ποιά ηλικία - τάξη) και γιατί;
- πώς θα το διδάξουμε (από την άποψη της επιστημονικής εμβάθυνσης) και γιατί;
- ποια θα είναι (είναι ανάγκη να είναι) τα κριτήρια διαφοροποίησης της διδασκαλίας από ηλικία σε ηλικία και γιατί;

6. Συνοψίζοντας λέγω: λόγοι επιστημονικοί, λόγοι παιδαγωγικοί και η δεοντολογία

(και η ουσία) της συνεργασίας μας υποδεικνύουν μια άλλη μεθόδευση.

Είναι κριτήρια θεμιτά τα δικά μας επιστημονικά διαφέροντα;

Αν είναι κύριος σκοπός της διδασκαλίας της ιστορίας η αυτογνώση της κοινωνίας μας κι αν ο σκοπός αυτός κυριότατα συγκεντρώνεται στο πρόγραμμα των πιο ώριμων μαθητών, τότε το αντικείμενο σπουδής οφείλουμε να το επιλέξουμε ανάμεσα στις περιόδους που είχαν να αντιμετωπίσουν προβλήματα ανάλογα ή παρόμοια προς εκείνα που αντιμετωπίζουμε και σήμερα ή από τα οποία πηγάζουν και τα σημερινά.

- θέματα:
- οικονομικές δραστηριότητες
 - επιστημονικού και φιλοσοφικού στοχασμού
 - εκπαιδευτικών επιλογών
 - κοινωνικής οργάνωσης και δικαιοσύνης
 - πολιτειακής οργάνωσης
 - εσωτερικής-εξωτερικής πολιτικής

ανάλογα η παραπλήσια προς τα σημερινά βρούμε μόνο από το 1750 και ύστερα. Κατ' συνέπεια οι επιλογές μας είναι λογικό να στραφούν στις περιόδους:

- 1750 - 1821 (1750-1800, 1800-1821)

- 1821 - 1832

- 1833 - 1856 } 1833-81

- 1856 - 1881 }

- 1881 - 1909

- 1909 - 1922

- 1922 - 1935

- 1935 - 1949

- Το Ανατολικό Ζήτημα

- Η Ιστορία της τυπογραφίας

- Η Βιομηχανική Επανάσταση

DONALD THOMPSON, "SOME PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF HISTORY TEACHING" στο συλλογικό τόμο HANDBOOK FOR HISTORY TEACHERS, LONDON 1972 σελίδες 35-36:

Σπουδαία κριτήρια κατανόησης της ιστορίας μπορούν να θεωρηθούν:

1. Η επιλεκτική ανάμνηση ιστορικών πληροφοριών.
2. Η ικανότητα να διακρίνουμε τη σχέση ανάμεσα στα ατομικά στοιχεία ως μέρη μιάς συνολικής ιστορικής κατάστασης.
3. Αντίληψη της λειτουργίας της αλλαγής διαμέσου του χρόνου (διαδοχικών καταστάσεων).
4. Κατανόηση των αιτιών και των συνεπειών των ανθρώπινων πράξεων, που μπορούν να είναι ποικίλα ως προς τα επίπεδα και την περιπλοκότητα.
5. Κατανόηση της ιστορικής μαρτυρίας και προσφυής αξιοποίησής της, για να θεμελιώσουμε συμπεράσματα άμεσα και αργότερα (CONCLUSIONS AND INFERENCES).
6. Κατανόηση των βασικών εννοιών που είναι αναγκαίες για ακριβή ιστορική αφήγηση.

Όλα αυτά προϋποθέτουν την ικανότητα να διεισδύουμε σε μία κατάσταση περασμένης εποχής και να παίρνουμε τη θέση δρώντων προσώπων.

Τέλος - και τούτο είναι το κορυφαίο βήμα - είναι ανάγκη στη σύνταξη ενός αναλυτικού προγράμματος να ενσωματώνεται η αντίληψη των συντακτών του για τη γένεση των μορφών ή ταμείων του πολιτισμού και τις αμοιβαίες σχέσεις τους.

Γιατί διαφορετικά τα κεφάλαια της ιστορίας φαίνονται σαν τυχαία συναρμολόγηση κομματιών (γεγονότων, προσώπων, καταστάσεων) που η τύχη τα έρριξε τυχαία κάπου μέσα στον ιστορικό χώρο και χρόνο. Και έτσι μένουν ασύνδετα και ανερμήνευτα και ακατανόητα, όπως λ.χ. η βαθμιαία εξέλιξη της Αθηναϊκής Συμμαχίας σε Ηγεμονία ή το αξίωμα των Αθηναίων ότι μια που απόκτησαν εξουσία είναι υποχρεωμένοι με τη βία να την κρατήσουν (δικαίωση της βίας και τυραννίας). Όπως επίσης μένουν μετέωροι οι Εμφύλιοι Πόλεμοι των Ελλήνων μέσα στην Επανάσταση του 1821 (1823/1825). Και ανεξήγητη η δολοφονία του Οικονόμου, του Κρεββατά, του Ανδρούτσου και άλλων αγωνιστών.

Και κάτι άλλο: χρονολογική αφήγηση όλης της ιστορίας, π.χ. της Βυζαντινής, ή θεματικής παρουσίαση, π.χ. της οικονομίας, της κοινωνικής οργάνωσης, των διοικητικών και άλλων θεσμών, της κρατικής ιδεολογίας;

Το Τμήμα αναθέτει στον Πρόεδρο να δημιουργήσει ομάδα εργασίας για να εξετάσει το θέμα του μαθήματος της Ιστορίας.

Handwritten signature

Θέμα 6ο:

Ο κ.Δ. Σακκάς λέγει:

Η Δ/νση Διοικητικών Υποθέσεων Γ.Ε. του ΥΠΕΠΘ με το έγγραφο της αριθμ. Δ4/983/1-10-82 αποστέλλει στο ΚΕΜΕ σχ. Π.Δ/τος με θέμα "Αύξηση των οργανικών θέσεων διδακτικού προσωπικού Μέσης Γεν. Εκπ/σης", για γνωμοδότηση σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν. 186/1975.

Με αυτό το σχέδιο Π.Δ/τος τροποποιείται η κατανομή των 2770 θέσεων διδακτικού προσωπικού Μ.Ε. που είχε γίνει σε πρῆγουμένο σχ.Π.Δ. και για το οποίο είχε γνωμοδοτήσει το Τμήμα με την αριθμ. 60/1982 πράξη του.

Η τροποποίηση κρίνεται αναγκαία γιατί από τα στοιχεία που στο μεταξύ συγκέντρωσε η υπηρεσία για τους εγγραφέντες μαθητές και τον αριθμό των Τμημάτων στα σχολεία, προκύπτουν διαφορετικές ανάγκες σε διδακτικό προσωπικό κατά ειδικότητα. Εισηγούμαι να γίνει το σχέδιο Π.Δ. δεκτό χωρίς καμιά μεταβολή.

Το Τμήμα μετά από συζήτηση

αποφασίζει να

απόφαίνεται την εισήγηση.

Ο Πρόεδρος

Φ. Καυρίδης

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

Π Ρ Α Ξ Η 76/82

Σήμερα, 8 Οκτωβρίου 1982, ημέρα Παρασκευή και ώρα 0.900^ο το Τμήμα Μ.Ε του ΚΕΜΕ, συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του Τμήματος.

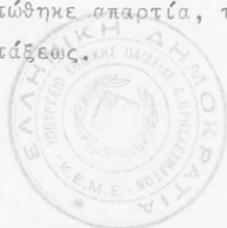
Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κκ Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπάιδης, Σύμβουλοι Β^οΚ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφώνιτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος οι κκ Γ. Γρατσάς γιατί βρισκόταν σε αναρρωτική άδεια και οι κκ Σπυρόπουλος και Βώρος γιατί ήταν απασχολημένοι σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Επιλογή βιβλίων για τη δωρεάν διάθεσή τους στους σπουδαστές της ΕΑΣΑ (1982/83). Εισηγητής κ. Ι. Σκορδίλης.
- ΘΕΜΑ 2ο - Ωρολόγιο πρόγραμμα ΣΕΠ 1982/83. Έγγραφο Γ. Βάζου 3882/1-10-82.
- ΘΕΜΑ 3ο - Αίτημα της κ. Α. Εμμανουήλ για το βιβλίο της ΝΚοινωνιολογία". Εισηγητής κ. Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 4ο - Α.Π. και οδηγίες διδασκαλίας μαθημάτων Γεν. Παιδείας (1982.83). Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 5ο - Παρέκκληση του Α.Π. του Ανατόλια. Εισηγητής Δ. Σακκάς.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Θ έ μ α 1ο.- Επιλογή βιβλίων για τη δωρεάν διάθεσή τους στους σπουδαστές της ΕΑΣΑ
(1982/3).

Ο κ. Κατσιμάνης λέγει:

Ο χρόνος που είχα στη διάθεσή μου είναι πολύ περιορισμένος και έτσι από το βιβλίο του Ν.Α. Ματσούκα: "Ιστορία της Φιλοσοφίας", Θεσσαλονίκη, 1981, σελ. 423 είδα, δειγματοληπτικά, ορισμένα μόνο κεφάλαια. Πιστεύω πάντως ότι και μόνο από αυτά μπορεί να διατυπωθεί μια θεμελιωμένη κρίση για το βιβλίο που πρέπει από την αρχή να πω ότι είναι ανεπιφύλακτα αρνητική.

Εμφανείς αδυναμίες του βιβλίου είναι:

- 1) Η μονομέρειά του, που έγκειται στην έντονη προβολή μιας θελής, συγκανησιακής και κυρτής, μεταφυσικής διάστασης της φιλοσοφίας - διάσταση που από τον καντιανό κριτισμό και μετά, όπως αποδείχθηκε πανηγυρικά, δεν έχει θέση στο χώρο της θεμελιωμένης και έγκυρης γνώσης.
- 2) Η ασάφεια και η σύγχυση που διαπιστώνεται στην ανάπτυξη των διαφόρων κεφαλαίων. Ακόμη και ο ειδικός αναγνώστης, που έχει ενδιαφέρει στα θέματα, δε θα μπορούσε με κανέναν τρόπο να φωτιστεί από τις αναλύσεις του βιβλίου ούτε να βρει σε αυτές μια πράχειρη έσοω αλλά έγκυρη έκθεση γνωστών θεμάτων. Η πραγμάτευση των διαφόρων θεωριών ξεφεύγει από θέμα σε θέμα και αναμειγνύει συνεχώς άσχετα πράγματα, με αποτέλεσμα να μην έχει κανείς τη δυνατότητα να συλλάβει κάποιο λογικό ειρμό και να κατανοήσει όσα αναπτύσσονται.
- 3) Η ανισότητα στην ανάπτυξη των θεμάτων, δηλωτική και αυτή της θρησκευτικο-μεταφυσικής μονομέρειας, από την οποία διέπεται το βιβλίο. Είναι χαρακτηριστικό το ότι, ενώ στον Πασκάλ αφιερώνονται έντεκα σελίδες (στ. 326-336) στον Ντεκάρτ αφιερώνονται μόνο τριαήμισι (στ. 320-323), στον Καντ μόνο πέντε (στ. 347-352) και στο Μάξ μόνο τρεις (στ. 364-367):

. / .

Ειδικότερες παρατηρήσεις:

Ολοκληρη η εισαγωγή (στ. 12-83) αφιερώνεται στην ένια και τη σπουδαιότητα της φιλοσοφίας. Αλλάσσει αναλύσεις που οδηγούν στον ορισμό των σελίδων 26-27 παραθεωρείται η πρακτική διάσταση της φιλοσοφίας, δηλαδή η σημασία της για τη σωστή τοποθέτηση του ανθρώπου στον κόσμο και τη ζωή, καθώς και το ότι χάρη στη φιλοσοφία, ο άνθρωπος ζει πιο υπεύθυνα και πιο αυθεντικά. Ταυτόχρονα επισημαίνονται ασάφειες (λ.χ. στις σελ. 13, 16, 21,-23) που προκαλούν σύγχυση στον αναγνώστη, με αποκορύφωμα τις σελ 34 κ.τ.λ.), όπου ο αναγνώστης βρίσκεται σε πλήρη αδυναμία να συλλάβει την έννοια της αλήθειας και να την αντιδιαστέλλει από την έννοια της γνώσης. Στις σελ 27-34 έχουμε μια απολογία της μεταφυσικής, από την οποία, κατά το συγγραφέα χαρακτηρίζεται και ο απολογισμός (σελ 29-30) και οι νεότερες πολιτικο-κοινωνικές θεωρίες (σελ 30-31). Και ενώ στη συνέχεια ο συγγραφέας βρίσκει δογματισμό - ιδεοληψία (ψ) στο χώρο της επιστήμης και της πολιτικής (σελ 41-42) σημειώνει ταυτόχρονα ότι "η δογματική διδασκαλία της Εκκλησίας, ως ελεύθερη αποδοχή και ζωντανό βίωμα, ποτέ δεν είναι δογματισμός ως ιδεοληψία" (σελ 41, υποσημ. 31). Το σημαντικότερο όμως είναι ότι ο συγγραφέας διαπράττει το σφάλμα να βλέπει διαρκώς μια σύγκρουση μεταξύ φιλοσοφίας και επιστήμης, αδιαφορώντας για το ότι η φιλοσοφία στηρίζεται ακριβώς στην επιστήμη, αφού, όπως ένα είδος γλαύκας της Αθηνάς που πετά με το λυκόφως, έρχεται να οργανώσει και να συνθέσει τα πορίσματα των επιστημών, λειτουργώντας έτσι ως ενδοκαταλογισμός και συνειδητοποίηση.

Όσα γράφονται για το Σωκράτη (σελ 141-148) χαρακτηρίζονται από ρευστότητα νοημάτων και ασάφεια (πρβλ. σελ 143-144 και 145-146). Λέγει τελείως η αντικειμενική, νηφάλια και εθλητική πραγμάτευση της σωκρατικής διδασκαλίας.

Όσα γράφονται για το Ντεκάρτ (320-323) είναι ελλιπή. Ενώ γίνεται λόγος για τη σύνδεση σώματος και ψυχής καθώς και για τα μαθήματα που έδινε ο φιλόσοφος στη βασίλισσα της Σουηδίας, δε γίνεται έστω και απλή μνεία ούτε της περίφημης καρτεσιανής μεθόδου με τα τέσσερα στάδια (στην οποία ο Ντεκάρτ οφείλει κατά μέγα μέρος της δόξας του) ούτε της επιδράσεως του Ντεκάρτ τόσο στην εξέλιξη της επιστήμης όσο και στην ανάπτυξη της αντιδογματικής σκέψης το 18ο αιώνα.

*Όσα γράφονται για τον ΚΑΝΤ (στ. 347-352) προκαλούν σύγχυση. Ο συγγραφέας κάνει λόγο για τις κατηγορίες (σ. 349) χωρίς να τ~~ε~~ εντάξει πειστικά στην καντιανή γνωσιοθεωρία, για την οποία ο αναγνώστης ουσιαστικά μένει ακατατόπιστος. Και αυτό γιατί μάταια θα αναζητούσε τη στοιχειώ~~τε~~στερη, έστω, ανάλυση των εννοιών: φαινό-μενο, πράγμα καθ'εαυτό, θεμελιώδεις μορφές της εποπτείας (χώρο- χρόνος), ιδέα κλ. και βέβαια, μάταια θα αναζητούσε την πορεία του πνεύματος από τις απλούστερες ζύξυ συνθετότερες φάσεις της γνωστικής διαδικασίας. Εκείνο τέλος που ~~ε~~νεχλάει τον αναγνώστη είναι τό ~~ο~~τι ο συγγραφέας.....μοιάζει ευτυχ~~η~~μένος από την αντιμεταφυσική τάση της καντιανής γνωσιοθεωρίας.

*Όσα γράφονται για το ΜΑΡΕ (σ~~ελ~~ 364-367) είναι ελλιπέστατα και γίνονται ακόμη πιο ανεπαρκή αν ληφθεί υπόψη το ότι ο συγγραφέας αρκετά τμήματα του λόγου χάρου που επιθόλαξε στο ΜΑΡΕ ~~να~~ χρησιμοποιεί και αυτά για να μιλήσει για τον έλεγχο. Οι έννοιες των σχέσεων παραγωγής των δυνάμεων παραγωγής, της υποδοχής του εποικοδομηματος, της υπεραξίας, της αλλοτρίωσης κτλ. απουσιάζουν τελείως.

Το βιβλίο γενικά, είναι τελείως ακατάλληλο. Αυτό το λέω με πολλή λύπη μου, γιατί ξέρω ότι καθ'ο διδασκων και οι διδασκόμενοι θα αντιμετωπίσουν προβλήματα μετά την απόρριψή του. Δεν ήταν όμως δυνατόν η κρίση μου να είναι διαφορετική από τη στιγμή που το Τμήμα, περνώντας σε ουσιαστικό έλεγχο των βιβλίων, με υποχρέωσε να κάνω και εγώ το ίδιο στη εισήγηση που μου ανατέθηκε.

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέει:

Είχα πριν από μήνες τυχαία σε βιβλιοπωλείο επηλέξει και διαβάσει το βιβλίο του Μαρσούκα: Ιστορία της φιλοσοφίας. Θυμάμαι πολύ καλά ότι μου έκανε πολύ καλή εντύπωση γι'αυτό και το αγόρασα. Όσο μπορώ να κρίνω ως μη άμεσα ειδικός, είναι, νομίζω, σε μερικά κεφάλαια, όπως οι αρχαίοι φιλόσοφοι και οι υπαρξιστές, πολύ καλό, πλήρες και συστηματικό.

Με ξενίζει η κατηγορηματικά αρνητική θέση του κ. Κατσιμάνη, αλλά δε θα ήθελα να επιμείνω, γιατί δέχομαι ότι το κρίνει υπεύθυνα ως άμεσα ειδικός και δεσμευομαι με την αρχή που πάντοτε τονίζω ότι η άποψη του ειδικού χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή. Πολύ περισσότερο αφού δεν υπήρχε και η δυνατότητα να ξαναδώ τώρα άμεσα και διεξοδικά το βιβλίο.

Ο κ. Κων/νος Φούσκας, λέει:

Συμβαίνει να γνωρίζω το συγγραφέα του βιβλίου "Ιστορία της Φιλοσοφίας" κ. Νικόλαο Ματσούκα και να έχω προσωπική γνώση για την επιστημονική συγκρότηση και διδακτική του πείρα. Πρόκειται για πανεπιστημιακό καθηγητή, ο οποίος παράλληλα με τη θεολογική του ειδίκευση καλλιέργησε με σπουδές, συγγραφές και διδασκαλία την αγάπη του για τη φιλοσοφία και έδωσε ως τώρα πολλά δείγματα της επιτυχίας του.

Ο συνάδελφος κ. Κατσιμάνης είναι αρνητικός για την ποιότητα του κρινόμενου βιβλίου και η επιχειρηματολογία του είναι σεβαστή, αλλά έχω την εντύπωση ότι στα συμπεράσματά του κατέληξε και από την απαίτηση που είχε να βρεθεί στο βιβλίο συζήτηση και εμβάθυνση σε φιλοσοφικά προβλήματα, πράγμα το οποίο εκφεύγει από το κρινόμενο βιβλίο, που επιγράφεται "Ιστορία της Φιλοσοφίας".

Έχουμε το δικαίωμα να απορρίψουμε το βιβλίο αν αυτό δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του Α.Π. του μαθήματος, αλλά νομίζω ότι είναι άδικο για το συγγραφέα να απορρίψουμε το βιβλίο του για παραλείψεις θεμάτων, τα οποία δεν εμπίπτουν στο σκοπό της συγγραφής του.

Ο κ. Πρόεδρος ερωτά το τμήμα αν θεωρεί κατάλληλο ή όχι το βιβλίο "Ιστορία της Φιλοσοφίας" του Μ. Ματσούκα.

Ακολουθεί ψηφοφορία.

Ψ Η Φ Ο Φ Ο Φ Ι Α

Σκορδύλης	ΝΑΙ
Συριόπουλος	ΟΧΙ
Τομπάδης	ΟΧΙ
Αδαμόπουλος	ΟΧΙ
Παπαδόπουλος	ΟΧΙ
Βαρουχάκης	ΟΧΙ
Σακκάς	ΟΧΙ
Κακριδής	ΟΧΙ

Το βιβλίο του Ν. Ματσούκα, Ιστορία της Φιλοσοφίας απορρίπτεται με πλειοψηφία

2:1.

ΘΕΜΑ 2ο

Ανακοινώνεται το έγγραφο αριθμ. 3882/1-10-82 του κ. Γ. Βάζου.

Υστερα από συζήτηση το Τμήμα αποφασίζει ομόφωνα:

α) Διαπιστώνει ότι η υποχρεωτική δίσωρη (και μονόωρη) εφαρμογή του ΣΕΠ στη Γ' Γυμνασίου (β' τρίμηνο) θα προκαλούσε αναστάτωση στο Ω.Π., όπως καθορίστηκε για φέτος και θα ζημιώσει άλλα, σημαντικά μαθήματα.

β) Προτείνει ο ΣΕΠ να εφαρμοστεί δύο ώρες στο πρόγραμμα της Γ' Γυμνασίου (β' τρίμηνο) μόνο στην περίπτωση που για ένα οποιοδήποτε λόγο το συγκεκριμένο σχολείο δεν καλύπτει ολόκληρο το κανονικό πρόγραμμα των 30 ωρών. Σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται να ισχύσει και για μια δεύτερη ώρα ΣΕΠ η διάταξη που προβλέπει την εφαρμογή του θεσμ. σε βάρος των φιλολογικών μαθημάτων.

ΘΕΜΑ 3ο

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέγει: Με αφορμή τη ρύθμιση τον τελευταίο καιρό, και συγκεκριμένα μετά την εισαγωγή του μαθήματος της Κοινωνιολογίας στο Λύκειο, θεμάτων που αφορούν τον τομέα της Κοινωνιολογίας και ακόμη με αφορμή τη σημερινή Η.Δ. (με αριθμ. 76/82) στην οποία έχει οριστεί άλλος συνάδελφος ως εισηγητής θέματος σχετικού με την Κοινωνιολογία, θεωρώ απαραίτητο να θέσω υπόψη σας τα εξής:

1) Σύμφωνα με τον νόμο 186/75 που προβλέπει 2 θέσεις Συμβούλων Κοινωνιολόγων με βασικό πτυχίο Κοινωνιολογίας ή Ψυχολογίας Ανωτάτου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος της Αλλοδαπής κατέχω ως πτυχιούχος Ψυχολογίας τη μία θέση (του Συμβούλου Β') η οποία όμως ονομάζεται θέση Κοινωνιολόγου. Η διαζευκτική αυτή τοποθέτηση των προσόντων (πτυχίου) για την πλήρωση των θέσεων δηλώνει την άποψη και το σκοπό του νομοθέτη να διατηρηθεί η άμεση σχέση των δύο αυτών επιστημών.

2) Η Ψυχολογία είναι όχι μόνο για τον νομοθέτη, αλλά γενικότερα μια κοινωνική επιστήμη, όπως και η Κοινωνιολογία.

↓ 4) Το διδακτορικό μου δίπλωμα έχει θέμα επιστημονικής διατριβής που ανήκει στην Κοινωνική Ψυχολογία, κλάδο που αποτελεί άμεσο σύνδεσμο της Ψυχολογίας με την Κοινωνιολογία. Τίτλος της: "Προβλήματα πολιτι-

σμικής μεταπροσφομής.....".

3) Η διπλωματική διατριβή μου στην Ψυχολογία (για τη λήψη του πτυχίου Ψυχολογίας) έχει τίτλο στην ελληνική έκδοσή της: "Η μετανάστευση ως ψυχολογικό και κοινωνικο-οικονομικό πρόβλημα", Θεσ/νίκη: Τριανταφύλλου 1971.

5) Ολόκληρη μελέτη μου έχει γίνει σε θέμα μεθοδολογικό και γνωσιολογικό που αφορά έναν από τους κορυφαίους σε διεθνή κλίμακα Κοινωνιολόγους, τον MAX WEBER, με τίτλο: "Η κατανόηση" ως επιστημονική μέθοδος στο MAX WEBER". Δημοσιεύτηκε στα Γερμανικά (1972).

6) Δίδαξα το μάθημα της Κοινωνιολογίας στο Μαράσειο Διδασκαλείο το 1977-78.

7) Σε αρκετές μελέτες και συγγραφές μου υπάρχουν αναφορές σε θέματα και απόψεις κοινωνιολογικές ή στη σημασία της Κοινωνιολογίας στη Εκπαίδευση: π.χ. "Η αυτονομία της Ψυχολογίας" (1978), "Σχολ. και Επα Προσανατολισμός" (1977 περ. "Παιδεία και Λόγος" και 1978 "Λόγος και Πράξη" ΟΛΜΕ), στο βιβλίο μου "Εφηβεία" (1978), σελ. 34-43 κεφ. Κοινωνιολογική άποψη (της εφηβείας), "Εκπαιδευτική μεταφύθμιση και σχολικά προγράμματα" (1981), στο περιοδικό "Οικονομία και Κοινωνία", "Ωριμότητα και προσωπικότητα των σύγχρονων νέων" (1982), περιοδ. "Σχολείο και ζωή", κτλ.

Με βάση τα παραπάνω τυπικό-νομικά και επιστημονικά-ουσιαστικά δεδομένα που αφορούν την επιστημονική μου θέση στο ΚΕΜΕ, έχω κάθε δικαίωμα και κυρίως την υποχρέωση να διαμαρτυρηθώ για το ότι θέματα Κοινωνιολογίας ή δε μου ανατίθενται καθόλου για εισήγηση έτσι που συμβαίνει να βρίσκομαι σε αδυναμία να εκφράσω γνώμη, αφού δεν έχω αντίστοιχο προετοιμαστεί ή ανατίθενται σε άλλους συναδέλφους που δεν έχουν σχέση με την Κοινωνιολογία.

Είναι αυτονόητο ότι η κατάσταση αυτή ούτε σύμφωνη με τον νόμο είναι αλλά ούτε τις καλές συναδελφικές μας σχέσεις μπορεί να διατηρεί και να προάγει, εκτός αν υπάρχει κάποια λογική - άγνοση σε μένα βέβαια - σύμφωνα με την οποία ορισμένοι πρέπει να παραμερίζονται, προκειμένου άλλοι να "διαφεντεύουν" κατά τις εκάστοτε επιθυμίες τους.

Ο κ. Κακριδής λέγει: Ένας λόγος που διοχετεύω τα θέματα κοινωνιολογίας στον κ. Βώρο είναι ότι ως μέλος της επιτροπής Μύραλη ο κ. Βώρος βρέθηκε περισσότερο από κάθε άλλον ενημερωμένος στα συγκεκριμένα προβλήματα του μαθήματος για τη φετινή χρονιά. Έτσι, από κερτημένη ταχύτητα του έδωσα και αυτό το βιβλίο να το κρίνει. Ήταν λάθος μου κ το αναγνωρίζω, αλλά θα μας βγεί σε καλό. Αναβάλλω το θέμα για να μπ ρέσουμε την άλλη φορά να έχουμε και την εισήγηση του κ. Παπαδόπουλου.

Το θέμα αναβάλλεται για τη Δευτέρα.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο Πρόεδρος υπενθυμίζει στα μέλη ότι με τις αλλαγές που έγιναν στο ωράριο ορισμένων μαθημάτων Γ.Π. της Γ' Λυκείου χρειάζεται τροποποίηση του Α.Π. και των οδηγιών διδασκαλίας. Συγκεκριμένα:

- 1) Α.Π. και οδηγίες δύο ωρών νεότερης ιστορίας.
- 2) Προσαρμογή του Α.Π. και Ο.Δ των φιλοσοφικών από δύο σε μία ώρα.
- 3) Ε.Γ. όπου δεν υπάρχουν προβλήματα.

Τό θέμα θα εισαχθεί τη Δευτέρα.

./.

Ο κ. Σακκάς λέγει: Η Διεύθυνση Εξών και Μειονοτικών Σχολείων με το έγγραφο της Ζ2/361/8-9-82 αποστέλλει στο ΚΕΜΕ το έγγραφο αριθ. 2055/24-8-82 του ΓΕΜΕ Εξών Σχολείων Μ.Ε. και τις αριθ. 335, 436 και 262/1982 αιτήσεις των Διευθυντών του Λυκείου αρρένων, του Λυκείου θηλέων και του Γυμνασίου του Αμερικανικού Κολλεγίου "ΑΝΑΤΟΛΙΑ" Θεσ/κης, με τις οποίες ζητούν να εγκριθούν παρεκκλίσεις τους από το αναλυτικό πρόγραμμα μαθημάτων κλπ. για σχετική γνωμοδότηση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του Ν.682/77 και του άρθρου 5, παρ. 4 του Ν.4862/1931.

Ο Γενικός Επιθεωρητής Μ.Ε. Εξών Σχολείων δε συνηγορεί για τις παρεκκλίσεις που ζητεί το Κολλέγιο για την αποφυγή φόρτου στο πρόγραμμα

Για το θέμα παρατηρώ και εισηγούμαι τα εξής: Τα ξένα σχολεία που λειτουργούν στη χώρα μας έχουν όλες τις δυνατότητες σε χώρους εξοπλισμού κτλ. και επιδιώκουν πρόσθετους σκοπούς ώστε να δικαιολογούνται αποκλίσεις από το πρόγραμμά τους. Σε παλαιότερες αποφάσεις μας μέναμε πάντα σταθερά στην αρχή να μην γίνονται αποκλίσεις, εφόσον μ' αυτές το πρόγραμμα υπερβαίνει το εξαώρο καθημερινώς, εκτός αν κατά το μεσημέρι υπάρχει κάποια διακοπή των μαθημάτων για να γευματίζουν οι μαθητές. Νομίζω ότι αυτή την αρχή πρέπει να τηρήσουμε και τώρα. Και επειδή όπως αναφέρεται στις αιτήσεις των διευθυντών των σχολείων (γυμνασίου και λυκείων) του Κολλεγίου τα μαθήματα διακόπτονται το μεσημέρι επί 1 1/2 σχεδόν ώρα κατά τον οποίο χρόνο οι μαθητές γευματίζουν εισηγούμαι να δεχτούμε τις παρεκκλίσεις που ζητούνται με τους εξής περιορισμούς:

1.- Να γίνει η προσθήκη των ψράν που ζητούνται στο μάθημα της Φυσικής και της Βιολογίας για εργαστηριακές ασκήσεις.

2.- Τα Αγγλικά να μη διδάσκονται περισσότερο από 7 ώρες στο Γυμνάσιο και 6 στο Λύκειο, γιατί αυτός ο χρόνος υπεραρκεί για τη διδασκαλία του μαθήματος. Ως προς το άλλο αίτημα, να χαρακτηριστεί το μάθημα των Αγγλικών ως πρωτεύον παρατηρώ ότι σύμφωνα με τα ισχύοντα τώρα τα μαθήματα δε διακρίνονται σε πρωτεύοντα και δευτερεύοντα. Πέρα από αυτό ο χαρακτηρισμός του μαθήματος ως πρωτεύοντος, κι αν ακόμα ήταν

νόμιμος, δε θα υπηρετούσε κανένα ουσιαστικό σκοπό.

3.- Στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας να μη γίνει παρέκκλιση, γιατί δεν υπάρχει ουσιαστικός λόγος προς τούτο.

4.- Η διδασκαλία ορισμένων μαθημάτων, εκτός από τα Ελληνικά, την Ιστορία κτλ., στην ξένη γλώσσα θα ωφελήσει τους μαθητές και γι' αυτό να επιτραπεί.

5.- Να γίνει επίσης δεκτό το αίτημα για την οργάνωση διήμερων εκδρομών με την ευθύνη του σχολείου.

Τέλος, το Τμήμα, αφού έλαβε υπόψη του:

- α) Το έγγραφο 22/361/8-9-82 της Διευθύνσεως Ξένων και Μειονοτικών σχολείων και τα συνημμένα σ' αυτό έγγραφα,
- β) Το άρθρο 4 του Ν.682/77 και το άρθρο 5 παρ. 4 του Ν.4862/31,
- γ) Την εισήγηση του κ. Δ. Σακκά, και
- δ) Τις απόψεις που αναπτύχθηκαν κατά τη συζήτηση,

αποφάσεται

ως προς τα αιτήματα του Γυμνασίου και των Λυκείων του Αμερικανικού Κολλεγίου ΑΝΑΤΟΛΙΑ για παρεκκλίσεις από το πρόγραμμα κτλ. ως εξής:

Εισηγείται:

1.- Να γίνει η προσθήκη των αιτουμένων ωρών για εργαστηριακές ασκήσεις στο μάθημα της Φυσικής και της Βιολογίας στις τάξεις που αναφέρονται στις αιτήσεις των Διευθυντών των σχολείων. Μειοψηφεί ως προς το σημείο τούτο ο κ. Βαρουχάκης, γιατί πιστεύει ότι τα μαθήματα που εξετάζονται στις πανελλήνιες εξετάσεις πρέπει να διδάσκονται τον ίδιο χρόνο σ' όλα τα σχολεία.

2.- Να διδάσκεται το μάθημα των Αγγλικών στις ώρες που ζητούν οι διευθύνσεις αυτών των σχολείων. Μειοψηφεί ως προς αυτό ο κ. Δ. Σακκάς, γιατί πιστεύει ότι αρκεί για τη διδασκαλία του μαθήματος ο χρόνος που αναφέρεται στην εισήγησή του. Το μάθημα των Αγγλικών δεν μπορεί να ονομαστεί πρωτεύον, όπως ζητείται, γιατί δεν υπάρχει πλέον η διάκριση των μαθημάτων σε πρωτεύοντα και δευτερεύοντα.

3.- Να διδάσκονται ορισμένα μαθήματα ή ενότητες μαθημάτων στην

Αγγλική, εκτός από τα μαθήματα Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία,

Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, Ιστορία, Θρησκευτικά, Αγωγή του Πολίτη και Γεωγραφία της Ελλάδας, τα οποία απαραίτητα πρέπει να διδάσκονται στην ελληνική γλώσσα.

4.- Να επιτραπεί η παρέκκλιση, ως προς την οργάνωση μορφωτικών και ψυχαγωγικών εκδρομών που θα γίνονται με την ευθύνη πάντοτε του σχολείου.

5.- Το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας να διδάσκεται στο χρόνο που ορίζει το ισχύον ωρολόγιο πρόγραμμα για το σχολ. έτος 1982-83.

Στο σημείο αυτό διακόπτεται η συνεδρίαση (ώρα 1.50).

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφώβιτου

Handwritten signature of D. Zarafobitou.
Δ. Ζαραφώβιτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ Μ.Ε.

Πράξη 77/1982

Σήμερα 11/10/82, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9.30' το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Πρόεδρο τον κ.Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ.Ξακκάς, Ν.Βαρουχάκης, Ηλ.Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν.Παπαδόπουλος, Λ.Αδαμόπουλος, Στ.Παπασημακόπουλος, Δ.Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ.Συριόπουλος, Ι.Σκορδίλης, Ειδ.Σύμβουλοι, Κυρ.Κατσιμάνης, Β.Θεοδωρακόπουλος, Κ.Φούσκας, Εισηγητής, και η Γραμματέας του Τμήματος Δημ. Ζαραφονίτου, φιλόλογος. Δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση ο κ.Γ.Γρατούσας γιατί βρίσκεται σε αναρρωτική άδεια.

Θέματα ημερ.διατάξεως

1. Αίτημα της κας Α.Εμμανουήλ για το βιβλίο της "Κοινωνιολογία". Εισηγητές: Ν.Παπαδόπουλος, Φ.Βώρος.
2. Α.Π. και οδηγίες διδασκαλίας μαθημάτων Γεν.Παιδείας 1982/3. Εισηγητής: Κ.Κατσιμάνης, Φ.Βώρος.
3. Διαδικασία ανανέωσης ΑΠ και διδ. βιβλίου στοιχείων Δημ.Πολιτεύματος Γ' Λυκείου. Εισηγητής Φ.Βώρος.
4. Διαδικασία ανανέωσης Α.Π. και διδ. βιβλίου Ψυχολογίας. Εισηγητής Ν. Παπαδόπουλος

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία, τό Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Στην αρχή της συνεδρίας γίνεται συζήτηση για την οργάνωση της συνάντησης με τους συναδέλφους που έρχονται για τρεις μέρες στο ΚΕΜΕ προκειμένου να χρησιμοποιηθούν από τις 20 του Οκτώβρη στα Ενημερωτικά σεμινάρια των καθηγητών που θα διδάξουν φέτο τα μαθήματα δέσμης.

αρκετή για τους δύο στόχους που του προσαγράφουμε. Αν χρειαστεί και κάτι άλλο-απύ-
βανο κατ'εμέ- επιφυλάσσομαι να εισηγηθώ έγκαιρα.

β. Οδηγίες για τη διδασκαλία της Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας στη Γ λυκείου.

Έχουμε δύο βιβλία:

1. Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη (15ος 20ος αι.).
 2. Ιστορία Επιλογής: Διαφωτισμός-θέματα από την Ιστορία του Εικοσιένα (Το κεφάλαιο Βιομηχανική Επανάσταση περιέχεται στο δημοσιευμένο αναλυτικό πρόγραμμα αλλά όχι στο βιβλίο).
- Γ. Για το δεύτερο βιβλίο έχουν γραφεί ορισμένες οδηγίες που έχουν καταχωριστεί στο τεύχος Α' Οδηγίες κ.λ.π. σελ. 81-82 και 84-86 της έκδοσης 1981¹
2. Για το πρώτο βιβλίο φαίνεται σκοπιμο να επισημανθούν προκαταβολικά τα εξής:
ιδιαίτερα γνωρίσματα της Νεότερης-Σύγχρονης ιστορίας, που χρειάζεται να τα έχει υπόψη του ο καθηγητής πριν αρχίσει τη διδασκαλία του, ώστε γνωρίζοντας το γενικό άνετα να κινείται στο επιμέρους.
 - α. Η Νεότερη Ιστορία αρχίζει με την απελευθέρωση της επιστημονικής σκέψης από μυθολογικές ερμηνείες, προκαταλήψεις, αυθεντίες και άλλους περιορισμούς.
 - β. Παράλληλα διευρύνεται ο γεωγραφικός ορίζοντας για τους Ευρωπαίους, που τότε βρήκαν θαλάσσιους δρόμους προς τις άλλες ηπείρους και συνειδητοποίησαν τα όρια του πλανήτη μας.
 - γ. Η ανακάλυψη των νέων χωρών συνοδεύτηκε από κυριαρχία του λευκού ανθρώπου πάνω σ'αυτές και γενικότερα στον υπόλοιπο κόσμο, κυριαρχία οικονομική, επιστημονική, τεχνολογική, γενικότερα πολιτιστική, που κράτησε ως τα μέσα του 20ού αιώνα, οπότε άρχισε να αμφισβητείται και σταδιακά να υποχωρεί και να αντι-κατασταίνεται από τη ζωτική και δυναμική παρουσία άλλων φύλων: κίτρινης, μαύ-

¹. Οδηγίες, τεύχος α' 1981, σελ.81-82:

"2. Μεθοδολογία διδασκαλίας της Ιστορίας: Υπενθυμίζονται πρώτα οι γενικοί στόχοι... αξιολόγηση των πηγών".

σελ. 84-86:

"β) Διδακτική μεθοδολογία για το βιβλίο Ιστορία Επιλογής της Γ' Γεν. Λυκείου:

Το αναλυτικό πρόγραμμα προβλέπει...τα αντίστοιχα βιβλία".

- δ. Η Νεότερη Ιστορία βαθμιαία έγινε πραγματικά παγκόσμια ιστορία με το νόημα ότι η οικονομική, επιστημονική, τεχνολογική, ιδεολογική, πολιτική δραστηριότητα των ανθρώπων έχει προσλάβει παγκόσμια διάσταση, δηλαδή οι οικονομικές, επιστημονικές, τεχνολογικές κλπ. εξελίξεις που συμβαίνουν σε ένα σημείο του πλανήτη επηρεάζουν με πολλή αμεσότητα πια τη ζωή στον υπόλοιπο πλανήτη.
- ε. Η Νεότερη Ιστορία αφηγείται ένα θρίλαμ του ανθρώπου στον τομέα κυρίως της επιστήμης και της τεχνολογίας και την κυριαρχία του ανθρώπου πάνω στη φύση. Ο θρίλαμ γέννησε και συντηρεί πολλές καλές προσδοκίες, αλλά δεν οδήγησε στην επίλυση των διεθνών προβλημάτων, τουλάχιστο ως σήμερα.
- στ. Ανεξάρτητα από την τελευταία αυτή παρατήρηση, η θριαμβική πορεία και η μέθη της επιτυχίας του ανθρώπου γέννησε και συντήρησε την πίστη του στην πρόοδο που είναι αναμφισβήτητη και αισθητή σε ορισμένους τομείς (λ.χ. επιστήμη, τεχνολογία), αμφισβητείται όμως σε άλλους τομείς (ανθρώπινη κατανόηση και συνεργασία).
- ζ. Τέλος, η αίσθηση του ανθρώπου ότι έχει τη δύναμη να ελέγχει τη φύση και ότι, άρα, εξαρτάται από τη βούλησή του να οργανώνει τη ζωή του και την κοινωνία του, δημιουργεί πολύ λογικά το αίσθημα της ευθύνης του ανθρώπου συλλογικής και προσωπικής για την πορεία της ιστορίας του. Παράλληλα όμως οι ιστορικές εξελίξεις σε ορισμένους τόπους και χρόνους γεννούν την εντύπωση ότι η ανθρώπινη βούληση και δράση καθορίζονται κατά τρόπο αναγκαίο από τις συνθήκες της ζωής. Η αντιπαράθεση ελευθερίας και αναγκαιότητας συνεχίζεται. Ο αγώνας παραμένει άκριτος.
- η. Σχετικά με τη χρησιμοποίηση και αξιοποίηση του ειδικού σχολικού εγχειριδίου: (1) Θυμίζουμε μία διευκρινιστική προσημείωση που υπάρχει στη σελίδα 5 του βιβλίου και αναφέρεται στη σημασία της χρονολογίας και την ανάγκη αποφόρτισης από το πλήθος των χρονολογιών. (2) Προσθέτουμε ότι τα κείμενα, οι χάρτες, τα σχεδιαγράμματα και οι εικόνες που συνοδεύουν το αφηγηματικό μέρος του βιβλίου αποτελούν άμεση τεκμηρίωση του περιεχομένου της αφήγησης ή διευκρίνιση κάποιου σημείου ή ανάλυση μίας ιδέας. Και έχουν κατά την εκτύπωση τοποθετηθεί όλα αυτά τα συνοδευτικά στοιχεία σε θέση τέτοια που να διευκολύνεται άμεσα ο συσχετισμός τους με τα αντίστοιχα σημεία της αφήγησης. Ο λόγος είναι προφανής και η υποχρέωση του δασκάλου αυτονόητη, όταν μάλιστα λάβουμε υπόψη ότι τα συνοδευτικά στοιχεία αποτελούν την άμεση φωνή της ιστορίας, της ιστορικής δράσης, της ιστορικής ζωής, ενώ το αφηγη-

ματικό μέρος του βιβλίου είναι άμεση προσπάθεια ανασύνθεσης, αναπαράστασης, ανα-
βίωσης της ιστορίας που είναι για μας παρελθόν. Ο λόγος όλων αυτών των συνοδευτικών
στοιχείων είναι: μέσα απ' αυτά να ζήσουμε κάποιες στιγμές της ιστορίας, όπως την έχο-
εκφράσει κάποιος από κείνους που την έζησαν ή και τη δημιούργησαν ή καλύτερα από μας
τη μελέτησαν, Ταυτόχρονα εισάγουμε τους μαθητές στην επιστημονική σκέψη: διάλογο
της αφήγησης με τις πηγές της, διάλογο του σημερινού συγγραφέα με τα ίχνη του παρελ-
θόντος. "Υστερα από το διάλογο με τις πηγές" μπορεί να μας πεί την ερμηνεία του και
τη γνώμη του².

2. Κάποια βιβλιογραφική ενημέρωση είναι αναγκαία και χρήσιμη κριτήρια επιλογής:
προσιτότητα, συνταμία, αμεσότητα χρήσης. Ενδεικτικά σημειώνουμε:
- Ε.Κάρ, "Τι είναι Ιστορία (μετ.Φρίντας Λιάππα), Β.Βέικου, "Φιλοσοφία της Ιστορίας",
Άνταμ Σαφ, "Ιστορία και Αλήθεια", Νίκου Σβορώνου, "Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ι-
στορίας", Για τον Ευρωπαϊκό και το Νεοελληνικό Διαφωτισμό η αναγκαία βιβλιογραφία
σημειώνεται στο βιβλίο Ιστορία Επιλογής, σελ. 7-8, 30, 69-70.
- Επίσης για τη διδασκαλία της Ιστορίας: Ε.Π. Παπανούτσου, Η Παιδεία το Μεγάλο μας
Πρόβλημα, σελ. 181-197.
- Για τη Νεοελληνική Ιστορία ειδικότερα:
- Β.Κρεμμυδά: Εισαγωγή στη Νεοελληνική Κοινωνία (ως την Επανάσταση του 21).
Ι.Α.Πετρόπουλου - Αικ.Κουμαριανού: Η θεμελίωση του Ελληνικού Κράτους.
Κώστα Βεργόπουλου, Κράτος και Οικονομική Πολιτική (στην Ελλάδα) το 19ο αιώνα.
Απ.Ε.Βακαλόπουλου, Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, τόμος Ε (1813-22).

Το Τμήμα εγυρίνει τους παραπάνω διακανονισμούς.

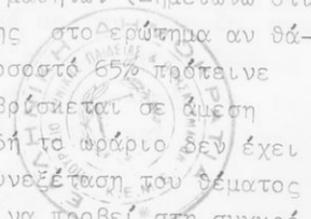
Εισάγεται το 3ο θέμα.Ο εισηγητής κ. Φ. Βώρος παρακαλεί να αναβληθεί το θέμα. Το Τμήμα συμφωνεί.

Εισάγεται το 4ο θέμα.Ο κ. Παπαδόπουλος λέει:

Θεωρώ απαραίτητο να υπενθυμίσω μερικά πράγματα από την περσινή μας συζήτηση πάνω στο θέμα του βιβλίου της Ψυχολογίας για τη Β' Λυκείου. Στην εισήγησή μου και τότε, όπως και όλες τις προηγούμενες χρονιές, είχα κατηγορηματικά προτείνει την αλλαγή του βιβλίου του Ε. Παπανούτσου. Τονίζω και τώρα, τα ίδια, ότι είναι ξεπερασμένο επιστημονικά, απρόσφορο διδακτικά και απαράδεκτα θεωρητικό και ότι δίκαια έχουν γίνει πολλές κριτικές και διαμαρτυρίες για το βιβλίο από μαθητές, γονιούς και καθηγητές, αλλά και ειδικούς. Θυμίζω και πάλι ότι το βιβλίο αυτό το είχα εισηγηθεί ως λύση ανάγκης το 1976 και αποικλειστικά ως προσωρινό. Απ' την επόμενη χρονιά παρουσιάστηκαν στο ελεύθερο εμπόριο βιβλία πολύ καλά και ασφαλώς καλύτερα απ' αυτό τα οποία και είχα προτείνει στο Τμήμα, αλλά η πλειοψηφία δεν ήθελε να "θίξει" το βιβλίο του Παπανούτσου. Ο ίδιος δεν μπορούσα παρά να είμαι συνεπής στο γεγονός ότι το βιβλίο τόσο επιστημονικά όσο και διδακτικά δεν μπορούσε να μένει στη σχολική χρήση.

Στη περσινή θέση του Τμήματος αποφασίστηκε κατά πλειοψηφία (εκτός από μένα, και τους κκ. Σακιά και Παπασημαϊόπουλο) η επανένδοση του βιβλίου του Παπανούτσου, "παρά το ότι (το Τμήμα) συμερίζεται τις απόψεις του εισηγητή του θέματος κ. Παπαδόπουλου για ανανέωση του εγχειριδίου, γιατί το Τμήμα δε θεωρεί σιόπιμη την αντικατάστασή του στην παρούσα μεταβατική για τα αναλυτικά και ωρολόγια προγράμματα περίοδο και γιατί το Τμήμα δε συμφωνεί βασικά με τη μείωση των ωρών της Ψυχολογίας στο βαθμό που αποφασίστηκε από το Υπουργείο!"

Φέτος έχουμε βέβαια κάποια αύξηση του ωραρίου σε 1 ώρα όλο το χρόνο. Προσωπικά δε συμφωνώ με κανένα τρόπο με το γεγονός αυτό και τονίζω ότι το μάθημα πρέπει να ανακτησει τις 2 ώρες που είχε και παλιότερα, γιατί ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα των μαθητών (Σημειώνω ότι σε έρευνά μου το 1978 σε 800 μαθητές της Γ' τάξης στο ερώτημα αν θά-θελαν αύξηση ή μείωση των ωρών του μαθήματος ποσοστό 65% πρότεινε αύξηση από 3-8 ώρες). Το ωράριο είναι θέμα που βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με τη συγγραφή νέου βιβλίου. Και επειδή το ωράριο δεν έχει τελικά αποφασιστεί και θα χρειαστεί να γίνει συνεξέταση του θέματος με τα άλλα μαθήματα, νομίζω ότι το Τμήμα πρέπει να προβεί στη συγγραφή επιτροπής συγγραφής του νέου βιβλίου με βάση το νέο Αναλ. Προγρ. του 1980 (εφημ. Κυβερν. 922 Α' τεύχος) που δεν ίσχυσε ακόμη και το θ

οποίο κατά τη γνώμη μου, ήμουν αλλιώς ο ίδιος κύριος εισηγητής του, είναι πάρα πολύ καλό, πρότυπο στη δομή του και πολύ σύγχρονο γενικά.

Γιαυτό προτείνω, προκειμένου να συγκροτηθεί μια σχετική επιτροπή που θ' αρχίσει να εργάζεται άμεσα, τα παρακάτω ονόματα με την επιφύλαξη ότι ορισμένοι ίσως απ' αυτούς ή και όλοι δε θα δεχτούν, γιατί με κανένα δεν ήλθα σε επικοινωνία ακριβώς επειδή ήθελα πρώτα να γίνει αυτή η συνεννόηση υπεύθυνα με το Ήμῃμα:

- 1) Νασιάου Μαρία, καθηγ. Ψυχολογίας στο Πανεπ. Ιωαννίνων.
- 2) Γιάνια Σωιράτη, φιλόλογο, καθηγητή Λυκείου Χαλιίδας.
- 3) Ζάχο Δημήτριο, ψυχολόγο, Υπ. Φοιτων. Υπηρεσιών.

Δε περίπτωση που δε θα δεχτεί η κ. Νασιάου θα πρότεινα ν' απευθυνθούμε στον κ. Τριανταφύλλου, επίτ. Σύμβουλο του ΚΕΜΕ. Αν το Ήμῃμα με εξουσιοδοτήσει, θα επικοινωνήσω μαζί του για να δώ κατά πόσο συμφωνούν να συνεργαστούν.

Επειδή όμως ο χρόνος που απομένει είναι μόλις επαρκής για συγγραφή νέου βιβλίου και με το σκοπό να μη μείνει και για το 1983-84 το βιβλίο του Παπανούτσου, θεώρησα σκόπιμο να κάνω μια προεργασία για να ενημερώσω το Ήμῃμα σχετικά με τις δυνατότητες που μας δίνει το ελεύθερο εμπόριο προκειμένου να προβούμε σε επιλογή κάποιου εγχειριδίου για προσωρινή χρήση. Έτσι έχω ν' αναφέρω 4 κατά δική μου αξιολογητή σειρά σχετικά βιβλία, που από κάποια πρώτη εντύπωση αφήνουν περιθώρια κατ'αληθινή τους για μια προσωρινή χρήση.

- 1) Γιάνια, Σ. : Ψυχολογία, Αθήνα 1977, σελ. 246.

Έχει πληρότητα ύλης που παρουσιάζει σχεδόν το νέο δικό μας αναλυτικό πρόγραμμα. Είναι από, πολύ κατανοητό, άφογο γλωσσικά και δημιουργεί προβληματισμό βοηθώντας το μαθητή στα προβλήματα μαθήσεως και σχέσεών του πέρα δηλ. από τις γνώσεις που δίνει. Είναι επιστημονικά σωστά ενημερωμένο, και διδακτικά πρόσφορο. Έχει γραφεί από εκπαιδευτικό της "πρώτης γραμμής". Παρουσιάζει και πρωτοτυπία στη δομή του, γιατί αναλύει χωριστά της ψυχική ζωή (Α' μέρος) και στο Β' μέρος κάνει μια συνοπτική θεώρηση, πράγμα σύμφωνο και με τη σύγχρονη επιστημονική μεθοδολογική δομή της Γενικής Ψυχολογίας. Έχει στο τέλος τα σχετικά με την Ιστορία και τα αισθητήρια όργανα, έσσι που μπορούν σύντομα να παραλειφθούν. Βέβαια αν το ωράριο μείνει στη 1 ώρα, τότε πρέπει να γίνουν περιοχές και θα πρέπει να δεχτεί τον όρο αυτό, αν και το θέμα ρυθμίζεται και με οδηγίες

και σχετικά με τους μαθητές ικανοποιητική. Έχει ορισμένα σημεία δομής της ύλης που χρειάζονται διόρθωση, όχι παντού ορθή χρήση μερικών όρων δεν προβληματίζει τον μαθητή. Έχει βέβαια αναφορά σε όλα σχεδόν τα αντικείμενα της ψυχολογίας, αλλά κανένας ιδιαίτερος λόγος για τη μάθηση και πολύ αμφισβητήσιμα διδακτικά τα "συμπεράσματα έρευνας της αμερικανίδας Drews με προικισμένους εφήβους" σελ. 105 έτσι, όπως παρουσιάζονται.

3) Λοπιώτη Ν.: Ψυχολογία, Θεσ/νίκη 1979.

Είναι απλό, κατανοητό, αλλά έχει χαρακτηριστικά τηλεγραφήματος σε πολλά σημεία, δεν έχει δηλ. σύνδεση λογού, αλλά παράθεση των επί μέρους, στα διάφορα θέματα. Θα κουράσει τον μαθητή. Μακριά η ανάλυση της λειτουργίας των αισθητηρίων (σ. 25-66). Δεν προβληματίζει τον μαθητή και όπου το επιδιώκει φτάνει σε κάποια ηθιολογία (σ. 143-155) που διδακτικά αποτυχαίνει στο σύγχρονο μαθητή. Οι κλάδοι της Ψυχολογίας έχουν την παλιά διάκριση. Έχει ορισμένες αιυρολεξίες (σ. 138 "κατώτερα συναισθήματα") και διακρίσεις περιττές ("συναισθήματα του εσύ" και "κοινωνικά").

4) Βασιλάκου Μ.: Η Ψυχολογία σήμερα, 1. Έννιη Ψυχολογία, Αθήνα 1982, σ. 160.

Δίνει μόνο με την πρώτη ματιά την εντύπωση ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και για μαθητές. Παραλείπει πολλά και προυποθέτει πολλές γνώσεις στην Ψυχολογία για να κατανοηθεί, η δομή του είναι για ανώτερο επίπεδο απ' αυτό των μαθητών. Διδακτικά απρόσφορο γενικά και μάλιστα λείπει κάθε παραστατικό στοιχείο.

Αιόμη δεν αναφέρεται παρά σε λίγα θέματα απ' όσα προβλέπει το Αναλ. Πρόγραμμά μας. Ξενίζει πολύ το γεγονός ότι ούτε ο Αριστοτέλης αναφέρεται κάπου. Έχει δηλ. απόλυτη απαλλαγή από τη γνωστή αρχαιοπληξία, αλλά παρουσιάζει μιá απaráδειτη "αμερικανοπληξία" (!) και σε δεύτερη κλίμακα "γαλλοπληξία". Δεν αναφέρει παρά ελάχιστα ονόματα ειπροσώπων θεμελιωτών διαφόρων τάξεων, απόψεων, σχολών (μόλις κάπου αναφέρεται ο WUNDT.) και η βιβλιογραφία της δίνει την εντύπωση ότι κανένας νεότερος Έλληνας δεν ασχολήθηκε με την Ψυχολογία! Όσο παράξενο είναι το τελευταίο άλλο τόσο παράξενο είναι και η απόλυτη παρασιώπηση αναφοράς σε καποιον έστω σημείο της αρχής της Ψυχολογίας που βέβαια την επιγράφει "Ψυχολογία σήμερα", αλλά στην επιστήμη ακριβώς το σήμερα δεν είναι καθόλου αδιάφορο προς το χτές. Επίσης δογματικά και συνοπτικά ειθέτει πράγματα που χρειάζονται να συνδυναστούν με τόσο ενδιαφέρουσες πειραματικές διαπιστώσεις.

Έχει πάντως γενικά το βιβλίο σαφήνεια, συνέπεια και λογική δομή, από ύφος, πείθει και προβληματίζει και κυρίως έχει κριτική θεώρηση αστικής ψυχολογικής νοοτροπίας. Αιόμη ιδιαίτερα αξιοπρόσευτος είναι ο τονισμός της σημασίας της εξάρτησης της προσωπικότητας και της εξέλιξής του ατόμου από τους κοινωνικο-οικονομικούς παράγοντες. Αυτή όμως, η σπουδαία συμβολή του δεν ισοφαρίζει τις ελλείψεις και τις άλλες αδυναμίες του βιβλίου.

Ο κ. Καυριδής λέγει: προτείνω μιá συνεργασία με την κυρία Μ. Νασιάνου, αν θα δεχόταν (μαζί με κάποιον αιόμα φιλόλογο ή ψυχολόγο της δικής της ειλογής) να συγγράφει ένα βιβλίο απλοποιημένο με ιστορική εισαγωγή (γιατί το δικό της τώρα δεν έχει). Το βιβλίο αυτό μπορεί να βασίζεται στο δικό της πανεπιστημιακό προσαρμοσμένο και στο νέο Α.Π. - για το θέμα του Α.Π. μπορούμε να συνεργαστούμε πριν από την ανάθεση.

Ο κ. Σπυρόπουλος προτείνει ομάδα εργασίας. Ο κ. Δ. Σακιάς νομίζει ότι το Α.Π. που εγκρίθηκε από το Τμήμα (198) μπορεί να αποτελέσει βάση για απευθείας ανάθεση συγγραφής. Προτείνονται τα ακόλουθα πρόσωπα:

- Μ. Νασιάνου
- Σ. Γιλίας
- Δ. Ζάχος
- Δ. Αλεξόπουλος

Τό Τμήμα αποφασίζει να τους συγναλέσει όλους αυτούς για μιá προαναρτητική σύσκεψη στο ΚΕΜΕ.

Εισάγεται το 1ο θέμα.

Ο κ. Βύρος λέγει:

1. Το βιβλίο στο οποίο αναφέρεται η κ. Εμμανουήλ είχε γραφεί για σχολική χρήση. Το είχα μελετήσει και συγκριτικά με όσα άλλα του είδους αυτού κυκλοφορούν στη βιβλιοαγορά μας. Και είχα ειδήσει στο Τμήμα εδώ με συντομία τις κρίσεις μου.

2. Τις επαναλαμβάνω συμπληρώνοντας όσα νομίζω συναφή για την τωρινή υπόθεση (ανάγνωση του εγγράφου):

α. Το γράψιμο του βιβλίου αυτού βεβαιώνει επιστημονική γνώση του αντικειμένου όχι τυχαία. Οι λόγοι που το καθιστούν ελλιπές φαίνονται σε διάφορες σελίδες του ή σε παρασιωπήσεις. Συγκεκριμένα: Στη σελ. 30 παρακιάμπεται η αναφορά στους SAINT SIMON, HERBERT SPENCER, K. MARX (προφανώς γιατί αυτές ήταν οι προδιαγραφές της συγγραφής), ενώ οι συγγραφείς τους δίνει την ανάλογη στην προσφορά τους θέση στο άλλο βιβλίο της Βασιλιά προβλήματα κοινωνιολογίας (Πειραιάς) 1977).

Επίσης λείπουν από το κρινόμενο σήμερα βιβλίο της άλλα σπουδαία θέματα της Κοινωνιολογίας, όπως: Κοινωνική Αλλαγή, Κοινωνιολογία της Επιπαίδευσης κ.ά.

β. Συνεπώς το βιβλίο στην τωρινή μορφή του δεν καλύπτει το θέμα Κοινωνιολογία καθόλου.

3. Επειδή η συγγραφέας πείθει ότι κατέχει το θέμα και επειδή η ίδια στην αίτησή της δηλώνει ότι είναι πρόθυμη να προβεί σε τροποποιήσεις ή συμπληρώσεις, προτείνω:

να διαβιβαστούν στην κ. Άρτεμη Εμμανουήλ με επιστολή:

α. Ευχαριστίες για την προσφορά της

β. Η σκέψη μας, ότι αν αναμορφώσει το προσφερόμενο-κρινόμενο σήμερα βιβλίο της με κεφαλαία και τρόπο γραφής ανάλογο προς το προηγούμενο βιβλίο της: Βασιλιά Προβλήματα Κοινωνιολογίας, θα είναι χρήσιμο βοήθημα για διδάσκοντες και διδασιομένους στα Λύκεια.

Ο κ. Ν. Γ. Παπαδόπουλος λέγει:

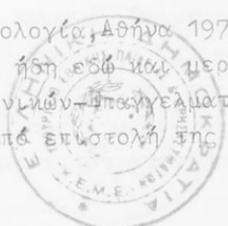
Σχετικό έγγραφο ΥΠΕΠΘ, Δ/ση Εφ. Προγφ. Μ.Ε. Φ 211.17/8³/Γ2/1798

28-9-82.

"Το βιβλίο της κ. Α. Εμμανουήλ: Κοινωνιολογία, Αθήνα 1979, επιτ. το Ιδρύματος Ευγενίδου, σελ. 120, χρησιμοποιείται ήδη εδώ και μερικά χρόνια ως βοήθημα των μαθητών της Β' τάξης των Τεχνικών-Επαγγελματιών Λυκείων. Το βιβλίο παραπέμπεται σε μας επειτα από επιστολή της για αξιοποίησή του προς τον κ. Υπουργό.

1ο κεφ. σελ. 1-8. "Γενικά για την επιστήμη".

-Πρόκειται για πράγματα περιττά εδώ και όχι πάντοτε σωστά, τουλάχιστο

έτσι όπως παρουσιάζονται. Π.χ. υποεικόνα "επιστήμονες" (?), "Βιοεπιστή-
μες" (?), "ανθρωπιστικές σπουδές", όχι επιστήμες.

2ο κεφ. σελ. 9-17. "Παρουσίαση στην Κοινωνιολογία".

-Πρόκειται για το σιοπό, τη σημασία, τις σχέσεις και τους κλάδους της
Κοινωνιολογίας. Γενικά είναι χρήσιμα και κατανοητά τα όσα γράφονται.
Δεν είναι πάντως απαλλαγμένα από ορισμένα λάθη, όπως: σελ. 12, μέσο, "...
δείχνει το δρόμο... να είναι". Χωλαίνει συντακτικά και περιέχει κάποια
δεοντολογία. Προς το τέλος: "Αν η κοινων... κοινωνίας αυτής! Χωλαίνει
συντακτικά.

Σελ. 13. Δίνει δεοντολ. χαρακτήρα, πράγμα που είναι θέμα της Κοινωνικής
Πολιτικής και της Κοινωνικής Παιδαγωγικής. Ούτε μπορεί νομίζω να γίνει
λόγος στην Κοινωνιολογία για "αρχές και διδάγματα", αλλά για διαπιστώ-
σεις-συμπεράσματα.

3ο κεφ. σελ. 18-33. "Η ιστορία της Κοινωνιολογίας".

-Πρόκειται για αρκετά πετυχημένη παρουσίαση των θεμελιωτών της Κοινων.
και των απόψεών τους. Κατά τη γνώμη μου απαράδεκτα λίγα τα όσα αναφέρονται
στον Κάρλ Μάρξ, ή ακριβέστερα απαράδεκτο το ότι μόνο το όνομά του ανα-
φέρεται. Περιμένει κανείς να διαβάσει κάτι για τις απόψεις του και την
θεμελιώδη επαναστατική κριτική του κάπου αλλού, αλλά δυστυχώς πουθενά,
τίποτε.

Καλή γενικά και διδακτικά η ανάλυση βασικών εννοιών στο τέλος.

4ο κεφ. σελ. 34-46. "Η εξέλιξη των κοινωνιών".

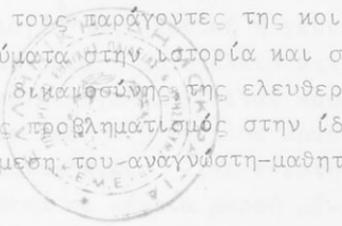
-Χρήσιμα πληροφοριακά στοιχεία. Περιττή, νομίζω, η διάκριση σε "ηγευτική
και "αγροτικές κοινωνίες". Μεγάλες προτάσεις που κουράζουν (σελ. 44, 45, 4

5ο κεφ. σελ. 47-57. "Οι βιομηχανικές κοινωνίες".

-Χρήσιμα ενημερωτικά στοιχεία, αρκετά καλά στην παρουσίασή τους.
Όμως και εδώ ορισμένα σημεία ύψους που δεν ταιριάζουν σε επιστημονικό
εγχειρίδιο (σελ. 48 "Αλήθεια, θαυμαστός...", 52 "Γέροι, παιδιά...", αδό-
κιμη σύνταξη "...για ένα καλύτερο ημερομίσθιο. Για... Για...", μεγάλες
προτάσεις, σελ. 52, 56.

6ο κεφ. σελ. 58-69. "Κοινωνική αλλαγή, κοιν. οργάνωση, κοιν. σχεδιασμός".

-Πρόκειται για πράγματα που "μυρίζουν" αστική νοοτροπία, επίφαση, και
ό,τι σχετικό. Τίποτε από τα βαθύτερα αίτια και τους παράγοντες της κοι-
νωνικής αλλαγής, τίποτε από τα επαναστατικά ρεύματα στην ιστορία και στ
σύγχρονη ζωή, που κινούνται από τα ιδανικά της δικαιοσύνης, της ελευθερί
κτλ. ενάντια στη καταπίεση κάθε μορφής. Κανένας προβληματισμός στην ίδι
τη συγγραφέα και ασφαλώς νάρωση άμεση και έμμεση του αναγνώστη-μαθητή

Απογοήτευση για κάθενα προβληματισμένο κοινωνικά και ιδεολογικά άνθρωπο, όταν βλέπει τι γράφει μια καθηγήτρια Ανωτάτου Εκπαιδ. Ιδρύμ. πάνω σε ένα τόσο ενδιαφέρον και σύγχρονο θέμα.

Εντός απο'τα παραπάνω παρατηρεί κανείς: Γενιότητες και γενιεύσεις ανεπίτρεπτες επιστημονικά (σελ. 58, για τις ψυχικές αλλαγές, σελ. 66 για τη σημασία του κληρονομικού παράγοντα). Αιόμη ασάφειες, σελ. 66 "Όταν το περιβάλλον...επαρής". Προσπάθεια για εντυπωσιασμό με λογοτεχνικές λέξεις ή φράσεις σελ. 59 "έπος", σελ. 61 "συνεξάρτηση", σελ. 61 αρχή, όπου προσπαθεί να εντυπωσιάσει φραστικά, αλλά κατορθώνει να συγχέξει και ελάχιστα ή καθόλου να φωτίζει τον αναγνώστη. Αιόμη σύγχυση της έννοιας βασιικών για την Κοινωνιολογία όρων, όπως σελ. 63 "ομάδες" και "οργανώσεις". Ακυρολεξίες (σελ. 64 "προσοδοθεί" αντί αποδοθεί, "ανάγιη για ισχυρές παρακινήσεις").

Έλλειψη κάποιας κριτικής σιέφης, όταν γράφει: "Ο καθένας ειτελεί έργο, σύμφωνα με τις σπουδές του, με την ειδικότητά του, με τις εμπειρίες που έχει αποκτήσει. Τίποτε δεν γίνεται στην τύχη".

7ο κεφ. σελ. 70-97. "Βασιικού κοινωνικού θεσμοί".

-Χρήσιμα στοιχεία και με καλή παρουσίαση μέχρι σελ. 82. Βέβαια οι τύποι οικονομίας είναι πολύ περιληπτικά αναπτυγμένοι. Τα υπόλοιπα είναι θέματα που ανήκουν στο μάθημα των Στοιχείων Δημοικρ. Πολιτεύματος.

8ο κεφ. σελ. 98-110. "Προσωπικότητα και πολιτισμός".

-Δεν επιγράφεται σωστά έτσι είναι θέμα της Κοινωνικής Ψυχολογίας. Η έννοια της κοινωνικοποίησης και της προσωπικότητας αναπτύσσονται πολύ φτωχά, η δεύτερη μάλιστα σε άμεση εξάρτηση από την ηθική της πλευρά παρά το ότι τονίζει η ίδια η συγγραφέας ότι είναι έννοια σημαντική για την Ψυχολογία και την Κοινωνιολογία. Αδούκιμο ύφος (σελ. 106 αρχή) μεγάλες προτάσεις και εδώ (σελ. 101, 107, 108). Αστική νοοτροπία που μάλιστα προσπαθεί να δικαιολογήσει (σελ. 106-107): Με τις επιφυλάξεις των παραπάνω αξιοποιήσιμα μόνο από σελ. 102-110, όπου και ορισμένα χρήσιμα στοιχεία.

9ο κεφ. σελ. 111-117. "Συλλογικές ειδηλώσεις".

-Χρήσιμα στοιχεία, δεν είναι όμως απαλλαγμένα από σφάλματα ύφους (σελ. 113, 115), ακυρολεξίες (σελ. 111 "ατομική ψυχολογία" αντί γενική ή γενικά η ψυχολογία, σελ. 112 "ατομικότητα" αντί αυτονομία ή αυτοτέλεια κτλ.

Γενικό συμπέρασμα. Το βιβλίο έχει γενικά γλώσσα απλή, αλλά γίνεται κουραστικό με τις μεγάλες προτάσεις και το άστοχο ύφος που έχει σε αρκετά σημεία. Υστερεί πολύ γενικά στο ύφος και στη σύνταξη. Δεν είναι επιστημονικά και διδακτικά πρόσφορο. Κυμαίνεται ανάμεσα σε κάποια μορφή μέτριου ρητορισμού, δεοντολογίας και δημοσιογραφίας (βλ. αιόμη σελ. 59, 63, 116). Θυμίζει εκθέσεις ιδεών και μόλις ή σπάνια επιστημονικό και

διδασκτικό εγχειρίδιο.

Από άποψη κυρίως επιστημονική παρουσιάζει ερασιτεχνισιάδ. Ίσως αυτός να οφείλεται στην προσπάθεια απλοποίησης της ύλης για μαθητές. Αν αυτή η υπόθεση αληθεύει, τότε η προσπάθεια είναι ανεπιτυχής για τα περισσότερα κεφάλαια του βιβλίου. Το βιβλίο δε δημιουργεί κοινωνικό προβληματισμό και δε δίνει πλήρεις και σημαντικές γνώσεις από την επιστήμη της Κοινωνιολογίας. Δίνει μόνο μερικές πληροφορίες σχετικές. Κατά την άποψή μου μόνο ορισμένα κεφάλαια και μόνο σε περίπτωση ανάγκης μπορούν να είναι αξιοποιήσιμα. Αυτά είναι τα εξής: 20-5ο κεφ. (σελ. 9-57), 7ο κεφ. (σελ. 70-82), 8ο κεφ. (σελ. 100-110), 9ο κεφ. (σελ. 111-116).

Στό σημείο αυτό τελείωσε η συνεδρίαση.

Η Γραμματέας

[Handwritten signature]
Δ. Ζαραφωνίτου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 78/1982

Σήμερα, 15 Οκτωβρίου 1982, ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.30' το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ, συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογειών 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακίδης, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Εισηγητής και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμ. Ζαρωφινίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσάς, Ν. Παπαδόπουλος, Β. Θεοδορακόπουλος, Κ. Φούσκας γιατί είχαν κανονική άδεια.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Αντιστοιχία τάξεων Λυκείου του Κολλεγίου Αθηνών με τα άλλα Λύκεια. Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 2ο - Διαδικασία ανανέωσης Α.Π. και διδ. βιβλίου Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος Γ' Λυκείου. Εισηγητές: Φ. Βώρος, Κυρ. Κατσιμάνης.
- ΘΕΜΑ 3ο - Γενικός προγραμματισμός Τμήματος.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Ο Πρόεδρος και εισηγητής του θέματος λέγει: Με το εξαιρ. επείγον έγγραφο αριθμ. Γ2/1959/8-10-82 το Υπουργείο μας ζητά γνωμοδότηση για ένα αίτημα του Αμερικανού Κολλεγίου Αθηνών, που περιέχεται στο αριθμ. 612/30-8-82 εξαιρ. επείγον έγγραφο του σχολείου-σας το διαβάζω. Αυτό σημαίνει ότι η ως τώρα αντιστοιχία ήταν

$$1.- \begin{matrix} A \\ B \end{matrix} \} A$$

$$\Gamma \rightarrow B$$

$$\Delta \rightarrow \Gamma \quad (\text{Δέσμες})$$

Ενώ από δω κι εμπρός το Κολλέγιο ζητά το παλιό σύστημα.

$$2.- A \rightarrow A$$

$$B \rightarrow B$$

$$\begin{matrix} \Gamma \\ \Delta \end{matrix} \} \rightarrow \Gamma \quad (\text{Δέσμες})$$

Ζήτησα και έγινε χτες μια σύσκεψη στο Κολλέγιο με τη συμμετοχή της Διοίκησης του Σχολείου και ακόμα του Συλλόγου Γονέων, του Συνδικαλιστικού των καθηγητών και των αιρετών αντιπροσώπων των μαθητικών κοινοτήτων. Εκτός από τις δύο παραπάνω δυνατότητες συζητήθηκαν και υποστηρίχθηκαν τα ακόλουθα σχήματα:

$$3.- A \rightarrow A$$

$$B \rightarrow B$$

$$\Gamma \rightarrow \Gamma \quad (\text{Δέσμες})$$

Δ πρόσθετη τάξη - Κολλεγιακό

Το σχήμα αυτό, που συμφωνεί και με παλαιότερη γνωμάτευση του ΚΕΜΕ υποστηρίχθηκε μόνο από το Σύλλογο Γονέων. Στη σύσκεψη είχαν έρθει όμως ομόκλητοι (!) και ορισμένοι άλλοι γονείς, εκτός Συλλόγου, που υποστήριξαν το αίτημα του σχολείου, να ισχύσει το σχήμα (2).

Ο Σύλλογος γονέων πρότεινε ακόμα ως συμβιβαστική λύση το ακόλουθο σχήμα, όπου οι μαθητές δηλώνουν μπαίνοντας στο Λύκειο ποιδόν από τους

δύο δρόμους, τον (2) ή τον (3) προτιμούν:

$$\begin{array}{l} 4.- \quad A \rightarrow A \\ \quad B \rightarrow B \\ \quad \left. \begin{array}{l} \Gamma \\ \Delta \end{array} \right\} \Gamma \end{array}$$

ή

$$\begin{array}{l} A \rightarrow A \\ B \rightarrow B \\ \Gamma \rightarrow \Gamma \\ \Delta \quad \text{πρόσθετο-Κολλεγιακό} \end{array}$$

Στην περίπτωση αυτή στο σχολείο οργανώνονται και λειτουργούν δύο ξεχωριστοί κύκλοι σπουδών σε επίπεδο Λυκείου, ένας τριετής και ένας τετραετής.

Παράλλαξη: Οι δύο πρώτες τάξεις ακολουθούν το κοινό σχήμα:

α- $A \rightarrow A, B \rightarrow B$ Στο τέλος της Β οι μαθητές δηλώνουν, αν θέλουν να ακολουθήσουν το τμήμα όπου $\Gamma \rightarrow \Gamma$

Δ πρόσθετο-Κολλεγιακό

ή το τμήμα όπου

$$\left. \begin{array}{l} \Gamma \\ \Delta \end{array} \right\} \Gamma$$

Σημειώνουμε ότι όλοι, εκτός από το Σύλλογο γονέων, υποστήριξαν με θέρμη τον τετραετή κύκλο σπουδών σύμφωνα με το σχήμα 2. Τα επιχειρήματά τους συνοψίζονται στο έγγραφο που μου έδωσε ο Διευθυντής του Κολλεγίου κ. J. SUMMERS KILL, που και σας διαβάζω.

Ύστερα από αυτά, παίρνοντας υπόψη όλα τα επιχειρήματα που ακούστηκαν και από τις δύο μεριές, την παλαιότερη γνωμάτευση του ΚΕΜΕ και τη γενικότερη τήση που έχουμε να μην ενοούμε τις αποκλίσεις από τους γενικούς κανόνες και σχήματα που ισχύουν για όλα τα σχολεία της χώρας προτείνω στο Τμήμα:

α) Να επιμείνουμε κατ' αρχήν στο σχήμα (3). Το ισχυρότερο επιχείρημα που ακούστηκε εναντίον του είναι ότι έτσι ο εξαιρετικός εξοπλισμός του Κολλεγίου σε εργαστήρια φυσικής, χημείας, βιολογίας κλπ. θα πηγαίνει χαμένος. Όμως θυμίζω ότι το πρόγραμμα του Κολλεγίου έχει 37 ώρες την εβδομάδα, οπότε ο εξοπλισμός, εγκαταστάσεις κλπ. μπορούν και μέσα στα τρία χρόνια να αξιοποιηθούν στις επτά πρόσθετες ώρες που αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 25% του κανονικού προγράμματος.

β) Να συστήσουμε στο Υπουργείο, αν υπάρξει περίπτωση υποχώρησης

./.

αυτό να γίνει με προτίμηση στο σχήμα(4α)-προβλέπουμε ότι ύστερα από ένα διάστημα η περίπτωση $\Gamma - \Delta \rightarrow \Gamma$ θα καταργηθεί από τα πράγματα.

ΠΡΟΣΟΧΗ Έτσι που ως τώρα οι μαθητές ακολουθούσαν την αντιστοιχία του σχήματος (1) δεν είναι φέτος δυνατό να ισχύσουν οι αλλαγές, γιατί ζημιώνονται τα παιδιά, που έχουν μείνει πίσω στην ύλη, γιατί έτσι προβλεπόταν από το πρόγραμμά τους. Αυτό που μπορούμε να κάνουμε είναι να δοθεί η εντολή η φετινή πρώτη Λυκείου να ακολουθήσει το ολοκληρωμένο πρόγραμμα της Α' και όχι το μειωμένο που ακολουθούσε ως τώρα - (κάτι που - συμπ^τρωματικά: - συμφωνεί και με την πρόταση του Κολλεγίου).

Πρόγραμμα μεταβατικής περιόδου:

1982/3 A = A B = 1/2 A Γ = Β

1983/4 A = A B = Β Γ = Β

1984/5 A = A B = Β Γ = Β

1985/6 A = A B = Β Γ = Β

Δ = Κολλεγιακό

Σύμφωνα με το παραπάνω υποχρεωτικό σχήμα της μεταβατικής περιόδου η οριστική απόφαση (ή η κοινοποίησή της) μπορεί να καθυστερήσει δύο ακόμα χρόνια. Αυτή τη στιγμή φτάνει να πούμε στο Κολλέγιο ότι η φετινή του πρώτη πρέπει (όπως και το ζήτησαν) να ακολουθήσει πλήρες το πρόγραμμα της Α' Λυκείου, και ότι η ίδια τάξη θα ακολουθήσει του χρόνου πάλι πλήρες το πρόγραμμα της Β' Λυκείου.

Στη συζήτηση που ακολουθεί, ο κ. Βώρος λέγει: Για το θέμα-αίτημα του Κολλεγίου φρονώ ότι:

α) Είναι φρόνιμο να εμμείνουμε στην παλαιότερη γνωμοδότησή μας' πολύ περισσότερη είναι σύμφωνη με τη σημερινή πολιτική ατμόσφαιρα. Τυχόν υπαναχώρησή μας θα εξασθενήσει και τη διαπραγματευτική θέση της Πολιτείας εκτός του ότι θα είναι αντίφαση για μας.

β) Είναι σκόπιμο να απαντήσουμε στην επιστολή του κ. SUMMERS KII

1) Ότι η αναφορά του στην ιστορία (αποφάσεις του 1930/31) δεν ευσταθεί, γιατί οι αποφάσεις έχουν ιστορικότητα, αφορούν μόνο τη χρονική στιγμή τους, δικαιώνονται ή όχι μέσα στις συνθήκες τους. Καμία επέκταση κανενός μεγάλου ονόματος του 1930 δε δικαιώνει αποφάσεις σημερινές.. Ποιος θα μπορούσε να θυμίσει σήμερα στον Πρόεδρο των ΗΠΑ

το δόγμα "Μονρόε" 1823, (που μιλούσε για μια ανάμιξη του άλλου κόσμου στην Αμερική και της Αμερικής στον άλλο κόσμο).

2) Οι παιδαγωγικοί λόγοι που επικαλείται πράγματι συγκινούν κάθε εκπαιδευτικό· αλλά η "ανισότητα ευκαιριών" που προκύπτει δεν είναι εξίσου συγκινητική; Άλλωστε το Κολλέγιο μπορεί να πραγματοποιεί και το πιο φιλόδοξο πρόγραμμα με τις δυνατότητες που έχει να πραγματοποιεί 35-37 ώρες τη βδομάδα και τέταρτο χρόνο (ύστερα από τη χορήγηση απολυτηρίου) για όσους επιθυμούν.

γ) Κατανοούμε την ευαισθησία του, όμως είμαστε υποχρεωμένοι να στοχαζόμαστε ως συμβουλευτικό όργανο του Υπουργού για όλα τα εκπαιδευτικά ζητήματα που αφορούν όλα τα παιδιά.

Ύστερα ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει:

Καταρχήν είμαι εναντίον κάθε σχολείου που έχει τον τύπο του κολλεγίου και διαφοροποιεί τους Έλληνες μαθητές. Όμως από τη στιγμή που η πολιτεία δέχεται την ύπαρξη τέτοιων σχολείων πιστεύω ότι θα πρέπει να επιβαρύνονται με ένα έτος περισσότερο και έτσι οι τρόφιμοί των θα έχουν σε βάρος τους την απώλεια μιας χρονιάς επιπλέον των άλλων μαθητών.

Στη συνέχεια ο κ. Δ. Σακκάς λέγει:

Το επιχείρημα είναι ένα. Και είναι κρυστάλλινο. Δεν είναι επιτρεπτό σε μια δημοκρατούμενη και πιο πολύ σοσιαλιστική πολιτεία να διατηρεί λύκειο 4ετούς διάρκειας - όπως είναι το Λύκειο του Αμερικανικού Κολλεγίου - και να προσέρχονται οι απόφοιτοί του στις πανελλήνιες εξετάσεις για να διαγωνίζονται με τους μαθητές των κοινών λυκείων με φοίτηση τριετούς διάρκειας. Όποιοι λόγοι και να προβληθούν για τη διατήρηση του παλαιών τετραετούς λυκείου δε θα πάψει αυτό το λύκειο να αποτελεί χτυπητή ανισότητα και χτυπητή αναίρεση της ουσίας της σοσιαλιστικής πολιτείας.

Ακολουθεί ψηφοφορία στο σύνολο της εισήγησης, με εξαίρεση το σημείο (β) όπου γίνεται λόγος για ενδεχόμενη υποχώρηση. Το Τμήμα εγκρίνει την εισήγηση, με τη μειοψηφία του κ. Σ. Παπασημακόπουλου.

Ακολουθεί δεύτερη ψηφοφορία σχετικά με το σημείο (β) της Εισήγησης όπου γίνεται λόγος για ενδεχόμενη υποχώρηση. Το Τμήμα απορρίπτει το σημείο αυτό της εισήγησης, με τη μειοψηφία των κ.κ. Κ. Συριόπουλου και Φ. Κακριδή.

Ύστερα από αυτά το τμήμα **αποφάσισε**:

Εγκρίνει την εισήγηση του κ. Κακριδή, εκτός από το σημείο (β) των προτάσεων, όπου γίνεται λόγος για ενδεχόμενη υποχώρηση προς κάποιο διαζευκτικό σχήμα.

Η συζήτηση για το 2ο θέμα αναβάλλεται.

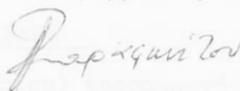
Στο σημείο αυτό τελείωσε η συνεδρίαση

Ο Πρόεδρος

Φ. Ι. ΚΑΚΡΙΑΔΗΣ

Η Γραμματέας

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

Πρόξη 79/82

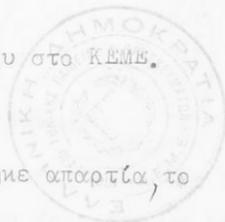
Σήμερα, 19-10-82 ημέρα Τρίτη και ώρα 12.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κκ. Δ. Ζακιάς, Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Δ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημαϊδούπουλος, Δ. Τομαζίδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωραϊδούπουλος Εισηγητές, και η Γραμματέας του Τμήματος Δημ. Ζαραφονίτου, φιλόλογος. Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Σπυριόπουλος γιατί ήταν απασχολημένος σε άλλη υπηρεσιακή απασχόληση και ο κ. Φούσιας γιατί ήταν σε κανονική άδεια.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- Θέμα 1ο. - Διδακτορία Ιλιάδας (Β' Γυμνασίου) προσαρμογή διδακτικού εγχειριδίου. Εισηγητής Ηλ. Σπυριόπουλος.
- Θέμα 2ο. - Προσαρμογή της σχολικής γραμματικής στο μονοτονικό σύστημα. Εισηγητής Δ. Τομαζίδης.
- Θέμα 3ο. - Ανατύπωση διδακτιών βιβλίων. Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- Θέμα 4ο. - Ανακοινώσεις
- Θέμα 5ο. - Α.Π. Λατινικών Γ' προτύπου Ελληνικού Κλασικού Λυκείου. Εισηγητής Β. Θεοδωραϊδούπουλος.
- Θέμα 6ο. - Αίτηση Δ. Κατθαίου για χρησιμοποίησή του στο ΚΕΜΕ.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος απουσίαζε.

Ο εισηγητής κ. Θεοδωρακόπουλος παρουσίασε την εισήγησή του στο Τμήμα που έχει ως εξής:

A.- Σε προηγούμενη πράξη το Τμήμα έκρινε αδύνατη τη διδασκαλία των ραφωδιών Ζ και Ω της Ιλιάδας από το πρωτότυπο στη Β' Λυκείου, ύστερα από την προσαρμογή των ωρολογίων και αναλυτικών προγραμμάτων που επέβαλε η εφαρμογή από το σχ. έτος 1982-83 του νέου συστήματος.

Έτσι εξέλιπε ο λόγος για τον οποίο, στο αναλυτικό πρόγραμμα της Β' Γυμνασίου, είχε αναβληθεί η διδασκαλία των ραφωδιών αυτών, που ακριβώς είναι εκείνες που περιέχουν τα μονιμότερα στοιχεία ανθρωπιστικής παιδείας των νέων μας. Εισηγούμαι λοιπόν τροποποίηση της παραγράφου του αναλυτικού προγράμματος του μαθήματος της αρχαίας ελληνικής γραμματείας στη Β' Γυμνασίου, στην παράγραφο που αφορά την Ιλιάδα, ως εξής: προστίθεται η διδασκαλία των ραφωδιών Ζ και Ω και - για εξοικονόμηση χρόνου- παραλείπεται η διδασκαλία της ραφωδίας Κ (Δολώνεια).

B.- Για τη διδασκαλία των ραφωδιών Ζ και Ω είναι απαραίτητο στο διδακτικό εγχειρίδιο "Ομήρου Ιλιάδα" Β' Γυμνασίου να προστεθούν ερμηνευτικές σημειώσεις και για τις ραφωδίες αυτές. Προτείνω λοιπόν να συγκροτηθεί "Επιτροπή Κρίσεως για βελτιώσεις και προσθήκες κτλ." του σχολικού εγχειριδίου "Ομήρου Ιλιάδα" Β' Γυμνασίου από τους:

1.- Σπυρόπουλο Ηλία, Σύμβουλο Β' ΚΕΜΕ

2.- Κακριδή Ελένη, διδ. Φιλολογίας, και

3.- Νούσκαλη Ιωάννη, καθηγήτ^η Ειδικού Γυμνασίου Αθήνας

για να εφοδιάσει με τα απαραίτητα ερμηνευτικά σχόλια τις ραφωδίες Ζ και Ω της Ιλιάδας. Η Επιτροπή θα πρέπει να περατώσει το έργο της ως τη 15 Νοεμβρίου.

Το Τμήμα συμφωνεί με την εισήγηση, με αποχή του κ. Κακριδή που δηλώνει κώλυμα.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Τομπαΐδης λέγει: Το θέμα της προσαρμογής της γραμματικής του γυμνασίου (και του βιβλίου των "Ασκήσεων") στο μονοτονικό σύστημα προκύπτει από το Π.Δ. που καθιερώνει το μονοτονικό στην εκπαίδευση και το δημόσιο τομέα. Υπάρχουν στη γραμματική κεφάλαια για τους τόνους και τα πνεύματα που πρέπει να φύγουν και το κείμενο του βιβλίου να προσαρμοστεί στο μονοτονικό σύστημα. Αυτό για το σχολικό έτος που διανύουμε δεν μπόρεσαν να περάσουν στο βιβλίο (και στάλθηκαν με ειδικές εκδόσεις στους εκπαιδευτικούς), γιατί, όταν ίσχυσε το Π.Δ., το βιβλίο είχε κιόλας αναστυπωθεί. Για το επόμενο σχολικό έτος σωστό είναι το βιβλίο να λάβει την οριστική του μορφή. Γι' αυτό προτείνω να αναστυπωθούν τα δύο αυτά διδακτικά βιβλία (Γραμματική και Ασκήσεις) με τις αναγκαίες διορθώσεις και προσαρμογές για το σχολικό έτος 1983-84 για τους μαθητές της Α' Γυμνασίου.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Τομπαΐδη. Ξέρει βέβαια ότι επιβαρύνει ένα συνάδελφο που χειρίζεται ήδη πολλά και σημαντικά θέματα, επειδή όμως δεν μπορεί να αγνοήσει την ειδικευση του κ. Τομπαΐδη στην νεοελληνική γλώσσα του αναθέτει τη φροντίδα της παραπάνω τροποποίησης.

ΘΕΜΑ 3ο - Ανατύπωση διδακτικών βιβλίων.

Το Τμήμα ύστερα από εισήγηση του Προέδρου και των αρμόδιων κατά ειδικότητες α π ο φ ο ρ ο σ ί ζ ε ι να επιτρέψει στον ΟΕΔΒ την ανατύπωση των παρακάτω βιβλίων που η χρησιμοποίησή τους και κατά το επόμενο σχ. έτος θεωρείται βέβαιη:

1.- Άλγεβρα	Α' Λυκείου
2.- Φυσική	Β' Γυμνασίου
3.- Φυσική	Γ' Γυμνασίου.

ΘΕΜΑ 4ο.-

Ανακοινώθηκαν τα παρακάτω έγγραφα:

- 1)4040/13-10-82
- 2)4047/13-10-82
- 3)4039/13-10-82
- 4)4021/12-10-82
- 5)4022/12-10-82
- 6)4027/12-10-82
- 7)4026/12-10-82
- 8)3950/6-10-82
- 9)4043/13-10-82

Στη συνέχεια ο κ. Πρόεδρος επανεισάγει για ανακοίνωση τα έγγραφα Φ. 211.12/9/12/1751/4-10-82 και Φ. 211.12/6/Γ2/945/14-6-82,

που αναφέρονται στην παράταση προθεσμίας συγγραφής και κρίσης των διδακτικών βιβλίων "Ιστορία νεότερη και σύγχρονη Γ' τάξης Γεν. Λυκείου" και "Εισαγωγή στις ιστοριές σπουδές".

Ο κ. Βύρος λέγει:

Έχתיνά με το έγγραφο αυτό (παράταση συγγραφής Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας, τεύχος β') και το όλο θέμα της συγγραφής αυτής οφείλω να πληροφορήσω το Τμήμα τα ακόλουθα:

1. Οι συγγραφείς ήταν τέσσερις: Ζιουλάτος Β., Δημακίopoulos Η., Λεονταίνης Γ., Κόνδης Σωτ. Όμως από πολύ καιρό - και πάντως πριν υπογραφεί η ανάθεση τέλη Μαρτίου - από τις συζητήσεις που έκανα με τους συγγραφείς σχημάτισα τη γνώμη ότι ο τρίτος απ' αυτούς (ο κ. Γ. Λεονταίνης) είχε αναλάβει και άλλες υποχρεώσεις (δικαιώματου σεβαστό) επιστημονικές και δεν έκανε ως τότε προεργασία ανάλογη με τα έργα που επρόκειτο να επωμιστεί. Άρχισα να αμφιβάλω για το πόσο θα χρησιμοποιούσε και το

χρόνο απόσπασης για το έργο τούτο (της ανάθεσης) ή για τις άλλες ανειλημμένες υποχρεώσεις του. Γι' αυτό όταν ήρθε η ώρα της απόσπασης δεν του πρότεινα, λέγοντάς του ότι ήταν ανάγκη να επιτύχουμε απόσπαση κυριότατα για κείνους που υπηρετούσαν μακριά και θυμίζοντάς του ότι άλλα βιβλία είχαν συγγραφεί χωρίς απόσπαση.

2. Όταν ήρθε η ώρα της διανομής του ζήτησα να γράφει ένα μόνο κεφάλαιο για το α' τεύχος, την Τουρισκοκρατία και αυτό όχι ολόκληρο· συμφωνήθηκε ότι το Διαφωτισμό θα τον έγραφε άλλο μέλος της ομάδας.

3. Τρίτο δεκαήμερο του Μάη διαπίστωσα ότι το κεφάλαιο που είχε γράψει δεν ικανοποιούσε από δομή και περιεχόμενο, μολονότι είχαμε συνεργαστεί 3 απογεύματα για να το "δέσουμε". Κάτι δεν πήγαινε καλά στις συνεννοήσεις· ίσως η ευθύνη να ήταν και δική μου, σιέφθηκα. Έδωσα το κείμενο και σε άλλο φίλο, ειδικότερα από μένα, να το δει. Ίδια εντύπωση: αδύνατο.

Ενέργεια πρώτη: προώθησα το τεύχος α' χωρίς το κεφάλαιο Τουρισκοκρατία, μολονότι το υποκεφάλαιο Διαφωτισμός ήταν έτοιμο.

Ενέργεια δεύτερη (τέλος Ιουνίου): ζήτησα από το συνεργάτη να ξαναδούμε το ζήτημα. Μου δήλωσε ότι είχε ένα μήνα απασχόληση (σεμινάριο) στην Αγγλία. Του πρότεινα εύσχημα να αποσυρθεί. Διαμαρτυρήθηκε. Του είπα να συνεργαστούμε τον Αύγουστο: μου απάντησε ότι είχε προγραμματίσει ένα ταξίδι στη Φιλανδία (νομίζω) και ότι θεωρεί το κείμενό του άρτιο και επιμένει να προωθηθεί έτσι στην Επιτροπή Κρίσης.

4. Συζήτησα με άλλο συνεργάτη τη γραφή του κεφαλαίου αυτού, γενικότερα την αναπλήρωση του κ. Γ. Δεοντσίνη. Η αναδιόρθωση εύλογα επηρέασε και το ρυθμό ολοκλήρωσης του έργου. Τέλος Αυγούστου με τη σύμφωνη γνώμη των τριών πλέον συγγραφέων υποβλήθηκε ένα Υπόμνημα στον αρμόδιο Υφυπουργό με την παράκληση να δεχτεί παράταση της προθεσμίας συγγραφής.

5. Παράλληλα: α) Από τέλη Αυγούστου - αρχές Σεπτεμβρίου μέρη της συγγραφής διαβιβάζονται στον ένα κριτή τον κ. Βανδώρο (τέτοια ήταν και η υπόδειξη του κ. Σφυρόερα).

β) Πρόσφατα δόθηκε μέρος της συγγραφής και στο β' κριτή (τον κ. Βλάχο) ώστε η εργασία κρίσης να προωδείται.

γ) Μόλις ολοκληρωθεί η φωτοτύπηση θα δοθεί πλήρης ο φάκελος στον κ. Σφυρόερα, ο οποίος από τα μέσα Αυγούστου πήρε από μένα και το επίμαχο κείμενο Δεοντσίνη. Επιθυμούσα να το δει και εκείνος γιατί μπορούσε να ήταν λαθεμένη η κρίση η δική μου και του άλλου φίλου που το είχε δει. Δίγες μέρες αργότερα ο κ. Σφυρόερας μου είπε ότι και κείνος δε συμφωνούσε με τη δομή του κειμένου που του είχα δώσει. Βέβαια αγνοούσε τίποτ
είναι.

6. Από τα παραπάνω προκύπτει ο ότι είμαι στη δυσάρεστη θέση να
εισηγηθώ να περιοριστεί η επωνυμία του έργου στους τρεις μόνο συγγρα-
φείς, δηλαδή στους, Β. Σιουλάτο, Ν. Δημακόπουλο, ζωτ. Κόνδη.

[The remainder of the page contains extremely faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the document.]

Θέμα 5ο

Ο κ. Βασίλης Θεοδωρακόπουλος λέγει:

Με απόφαση του Υφυπουργού κ. Η. Μάραλη που κοινοποιήθηκε στο ΚΕΜΕ στις 5-8-82 για τη διδασκαλία των Λατινικών στη Γ' τάξη του Πρότυπου Ελληνικού Κλασσικού Λυκείου ορίστηκε μία (1) ώρα την εβδομάδα ως τις 23 Δεκεμβρίου 1982. Με την πράξη όμως του Τμήματος Μ.Ε. αριθ. 73/1-10-82 προτάθηκε το Α.Π. της Γ' τάξης του ιδίου Λυκείου, για ολόκληρο το διδακτικό έτος 1982-83 με βάση το Ω.Π. που προβλέπει το Π.Δ. 826/79, δηλαδή δύο (2) ώρες την εβδομάδα. Για το λόγο αυτό και επειδή, όπως είναι προφανές, και οι μαθητές της Γ' τάξης του Π.Ε.Κ. θα παρακολουθήσουν δέσμες -ορισμένες τουλάχιστον και οπωσδήποτε τη Γ' υπάρχει ανάγκη να οριστεί το Α.Π. των Λατινικών για τη Γ' τάξη του Π.Ε.Κ.Α. α) ως τις 23 Δεκεμβρίου του 1982 με μία ώρα την εβδομάδα και β) από 8 Ιανουαρίου ως το τέλος του διδακτικού έτους 1982-83 με 4 ώρες την εβδομάδα για τους μαθητές της Γ' δέσμης.

Έχοντας υπόψη α) τα παραπάνω δεδομένα, β) ότι ως προς τα Λατινικά οι μαθητές της Γ' τάξης του Π.Ε.Κ.Α. που θα επιλέξουν τη Γ' δέσμη θα υποστούν κοινές εξετάσεις για τα ΑΒΙ με τους μαθητές της Γ' δέσμης του Γενικού Λυκείου, γ) την ύλη των Λατινικών που έχουν διδαχτεί οι μαθητές στις προηγούμενες τάξεις βάσει των Α.Π. που ίσχυαν και των οδηγιών που δόθηκαν, και, τέλος, δ) τα υπάρχοντα εγκεκριμένα διδακτικά εγχειρίδια,

ε ι σ η γ ο ύ μ α ι το ακόλουθο αναλυτικό πρόγραμμα Λατινικών για τη Γ' τάξη του Π.Ε.Κ.Α. για το διδακτικό έτος 1982-83:

Α'. Αναλυτικό Πρόγραμμα Λατινικών, Γ' τάξης Π.Ε.Κ.Α. ως τις 23 Δεκεμβρίου 1982.

1. Ερμηνεία κειμένων.

ΛΗΟΜΟΝΔ, 1 ώρα την εβδομάδα ως τις 23 Δεκεμβρίου 1982. Διδασκαλία των βιογραφιών του Λομόντα με τη σειρά που συναντώνται στο εγκεκριμένο διδακτικό εγχειρίδιο.

2. Γλωσσική διδασκαλία.

Παράλληλα με τη διδασκαλία του Λομόντα συμπλήρωση και εμπέδωση των βασικών γραμματικών φαινομένων της Λατινικής.

Β'. Αναλυτικό Πρόγραμμα Λατινικών της Γ' δέσμης του Π.Ε.Κ.Α. από 8 Ιανουαρίου ως το τέλος του διδακτικού έτους 1982-83.

1. Ερμηνεία κειμένων.

α) Συνέχεια της διδασκαλίας των βιογραφιών του Λομόντα 4 ώρες την εβδομάδα από 8 Ιανουαρίου ως 31 Μαρτίου 1983, με τη σειρά που συναντώνται στο διδακτικό εγχειρίδιο και από το σημείο που έχει στα-

ματήσει η διδασκαλία για τους μαθητές της 1^{ης} τάξης του Π.Σ.Κ.Α στις 23 Δεκεμβρίου 1982.

β) Αινειάδα, ώρες 4 την εβδομάδα από 1 Απριλίου ως το τέλος του διδακτικού έτους. Μετά από πολύ σύντομη εισαγωγή στο βίο και στο έργο του Βιργιλίου καθώς και ανάπτυξη του σιοπού και του περιεχομένου της Αινειάδας με συσχετισμό της προς την ομηρική ποίηση θα ακολουθήσει γλωσσική επεξεργασία, μετάφραση και ερμηνεία αποσπασμάτων του έπους με τη σειρά που περιέχονται στο εγχειρισμένο διδακτικό εγχειρίδιο.

2. Γλωσσική διδασκαλία.

α) Παράλληλα με τη διδασκαλία του Λομόντα γίνεται συμπλήρωση της διδασκαλίας της γραμματικής και του συντακτικού της Λατινικής. Ιδιαίτερα επισημαίνονται τα ιδιόμορφα φαινόμενα (γερούνδιο, γερούνδιον, ύπτιο, γερουνδική έλξη, ακολουθία των χρόνων, αφαιρετική κ.τ.λ.).

β) Κατά τη διδασκαλία της Αινειάδας γίνεται, ευκαιριακά και με αφορμή αντίστοιχα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα που συναντώνται στο κείμενο, επανάληψη και εμπέδωση της ύλης της γραμματικής και του συντακτικού.

Το Τμήμα κίνει αποδεικτικά την εισήγηση του κ. Θεοφωρακόπουλου στο σύνολό της.

ΘΕΜΑ 6ο - Αίτηση Δ. Ματθαίου για χρησιμοποίησή του στο ΚΕΜΕ.

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει: Ύστερα από αίτηση για χρησιμοποίησή του στο ΚΕΜΕ του Δ.Μ. Ματθαίου έχω να εισηγηθώ τα ακόλουθα:

Ο κ. Ματθαίου και άλλες φορές εζήτησε να συμμετάσχει στη σύνταξη αναλυτικού προγράμματος της Φυσικής και με μεγάλη προθυμία συμμετείχε σε συγκεντρώσεις ανεπίσημου χαρακτήρα που οργάνωσα τον περασμένο Ιούνιο και που είχαν ως σκοπό ανταλλαγή απόψεων σχετικών με το αναλυτικό πρόγραμμα Λυκείου-Γυμνασίου στο μάθημα της Φυσικής. Τα προσόντα του, όπως φαίνονται στο βιογραφικό του σημείωμα δείχνουν ότι είναι πρόσωπο χρήσιμο για το ΚΕΜΕ και για το λόγο αυτό εισηγούμαι την απόσπασή του, για να βοηθήσει στον αυξημένο φόρτο εργασίας που οι νέες εκπαιδευτικές μεταβολές έχουν δημιουργήσει.

Το Τμήμα ομόφωνα αποδέχεται την εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου.

Στο σημείο αυτό (1.50) το Τμήμα ολοκλήρωσε την συζήτηση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Α. Ζαραφανίτου

ΠΡΑΞΗ 80/82

Σήμερα 25-10-82 ημέρα Δευτέρα και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα Ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή, Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας, Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρδούλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριδούπος, Ι. Σκορδύλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφώνιτου, φιλόλογος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Διαδικασία ανανέωσης Α.Π. και διδακτικού βιβλίου, Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος Γ' Λυκείου. Εισηγητές Φ. Βώρος, Κυρ. Κατσιμάνης.
- ΘΕΜΑ 2ο - Ομάδα εργασίας για την ανανέωση της γλωσσικής διδασκαλίας Ν.Ε. στο Γυμνάσιο. Εισηγητής Δ. Τομπαΐδης.
- ΘΕΜΑ 3ο - Συζήτηση για το μ'θημα των Θρησκευτικών στο Ν.Π. Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 4ο - Συμμετοχή ψυχολόγων στην εφαρμογή του ΣΕΠ στα σχολεία ΜΕ. Εισηγητής Ν. Παπαδόπουλος.
- ΘΕΜΑ 5ο - Διδασκαλία Γερμανικής γλώσσας κατά παρέκκλιση του Α.Π. στη σχολή Μαρούδα.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε οπαρτίο, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Στην αρχή της συνεδρίας ο Πρόεδρος λέγει: "είχαμε ορίσει προθεσμία για τους Λατινιστές, να μας πουν τη γνώμη τους ως τις 25.10 σχετικά με τη συγγραφή του νέου βιβλίου δέσμης. Έχουν έρθει κιόλας δύο επιστολές. Περιμένουμε άλλες δύο που ίσως έρθουν σήμερα. Όμως επιτρέψτε μας να μην εισηγηθούμε παρά μετά τις 6.11, οπότε ένα συνέδριο λατινιστών στο Γιάννινα θα μας φώσει την ευκαιρία να κουβεντιάσουμε όλοι μαζί. Σήμερα λήγει και η προθεσμία που δώσαμε στην ΟΕ Ιστορίας να μας δώσει μια έκθεση των βιβλίων που υπάρχουν, εάν είναι βιώσιμα, αν χρειάζονται αναθεώρηση, νέα συγγραφή κλπ. Παρακαλώ τον κ. Βώρο να μας ενημερώσει.

Ο κ. Βώρος λέγει: Οι προθεσμίες είναι μονομερείς πράξεις.

Η πραγματικότητα αντιστέκεται. Ελπίζουμε την επόμενη εβδομάδα.

ΘΕΜΑ 1ο - Διαδικασία ανανέωσης Α.Π. και διδακτικού βιβλίου, Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος Γ' Λυκείου.

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

Εισαγωγή

Για την εισήγηση που ακολουθεί συνεργαστήκαμε πολλές φορές εγώ με τον κ. Κατσιμάνη.

Τελικά, αφού ανταλλάξαμε σκέψεις, συμφωνήσαμε να συντάξουμε:

Ο Φ. Κ. Βώρος το γενικό πλαίσιο-σχέδιο του προγράμματος.

Ο Κυρ. Κατσιμάνης τον πίνακα πολιτικών στοχαστών που κείμενός τους προτείνουμε να ανθολογηθούν για το οικείο τμήμα του προτεινόμενου να συγγραφεί βιβλίου.

Τα δύο τμήματα της εισήγησης έχουν γραφεί ιδιόχειρα από τους δύο εισηγητές.

Προκαταρκτική Ομολογία

Νομίζω ότι η πολιτικοποίηση των νέων που γίνεται εντονότερα έκδηλη τα τελευταία 15 χρόνια είναι σημάδι ευόλινο, ελπιδοτρόφο, γιατί η νεολαία αφυπνίστηκε και αφύπνισε και την "ώριμη" γενιά, γιατί παρέχει την ελπίδα ότι θα γίνει ωριμότερη από την "ώριμη" γενιά.

Θυμάμαι ένα απόσπασμα του παρεξηγημένου αρχαίου θρασύμαχου:

- στο α' της Πλατωνικής Πολιτείας προσωπογραφείται ως ιταμός και θρασύς νέος:

- στο απόσπασμα Β1 που σώζεται από τα δικά του γραπτά φέρεται να λέει:

«Θα επιθυμούσα να είχα ζήσει τότε που οι νέοι μπορούσαν να αρκούνται να μιλούν, τότε που η κατάσταση δεν τους ανάγκαζε να ζητούν το λόγο, τότε που η ώριμη γενιά διαχειριζόταν σωστά τα προβλήματα της πόλης. Επειδή όμως τα 'φερε έτσι η μοίρα, άλλοι να κυβερνούν κι εμείς να πληρώνουμε τις συμφορές..... αναγκάζομαι τώρα να πάρω κι εγώ το λόγο..... (DIELS-KRANZ, θρασύμαχος, Β1).

Πολιτική Φιλοσοφία και Λειτουργία του Δημοκρατικού Πολιτεύματος

Προοίμιο

1.- Οριοθέτηση του θέματος:

Μέσα στα πλαίσια των κοινωνικών επιστημών (ιστορίας, οικονομίας, κοινωνιολογίας κλπ.) και ειδικότερα δίπλα στην Κοινωνιολογία είναι

ανάγκη να διευκρινιστεί ότι:

α) Η Κοινωνιολογία αναφέρεται σε όλες τις μορφές δραστηριοτήτων, που επηρεάζονται από την κοινωνία και συμβαίνουν εξαιτίας της κοινωνίας.

β) Η Κοινωνιολογία μελετάει τους θεσμούς που διαμορφώνονται μέσα στην κοινωνία εξαιτίας της κοινωνίας, θεσμούς οικονομικούς, κοινωνικούς, πολιτικούς, εκπαιδευτικούς, πολιτιστικούς κ.ά.

γ) Η Κοινωνιολογία εξετάζει πώς οι θεσμοί επηρεάζουν ή τείνουν να διαμορφώσουν τρόπους σκέψης, δράσης, συμπεριφοράς στα μέλη της κοινωνίας.

δ) Η Κοινωνιολογία πραγματεύεται το πότε η δομή και η λειτουργία των θεσμών προκαλεί αντιδίκιες και με ποιές δυνάμεις και διαδικασίες οι θεσμοί συντηρούνται, τροποποιούνται, μεταρρυθμίζονται ή αλλάζουν σύμφωνα με τις απόψεις εκείνων που βλάπτονται ή ωφελούνται από τους θεσμούς (οικονομικούς, εκπαιδευτικούς, πολιτικούς και λοιπούς).

Η Πολιτική Φιλοσοφία έχει κύρια έργα:

α) Τη μελέτη των πολιτικών θεσμών που συναπαρτίζουν το πολίτευμα μιας κοινωνίας.

β) Τη διερεύνηση των σχέσεων που υπάρχουν ανάμεσα στο πολίτευμα και τις ιστορικές συνθήκες που το γέννησαν (σχέσεως διαλεκτικής)

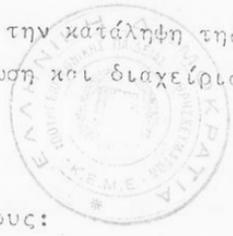
γ) Τη σκουδή των πολιτικών ιδεών που διατυπώθηκαν από πολιτικούς στοχαστές που υπεράσπισαν ή επέκριναν τους πολιτικούς θεσμούς της εποχής τους.

δ) Τη διάκριση ανάμεσα στην πολιτική θεωρία (δεοντολογία: σκόπος της πολιτείας κύριος είναι η δικαιοσύνη κλπ.) και την πολιτική πραγματικότητα (όπου διάφορα συμφέροντα ομάδων συγκρούονται και όποιοι διάφορες ομάδες μεθοδεύουν την επικράτησή τους, την κατάληψη της εξουσίας και ανάλογη προς τα συμφέροντά τους οργάνωση και διαχείριση της πολιτείας).

ε) Τη διατύπωση αρχών πολιτικής δράσης.

Και η Αγωγή του Πολίτη μπορεί να έχει κύριους στόχους:

α) Να ενημερώσει τους νέους για τη δομή και τη λειτουργία του πολιτεύματος.

β) Να τους ενημερώσει για τους τρόπους πολιτικής δράσης μέσα στα πλαίσια του πολιτεύματος.

γ) Να αναλύσει τις σχέσεις πολίτη-κράτος¹ και κράτους-πολίτη και των κρατών μεταξύ τους.

δ) Να διευκρινίσει ότι το πολίτευμα σε ό,τι αφορά τη δομή του και κυρίως τη λειτουργία του υπόκειται σε διακομείς αλλαγές και προσαρμογές για την καλύτερη πάντα εξυπηρέτηση της εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής του.

ε) Να ενθαρρύνει τους νέους για προσωπική συμμετοχή στην πολιτική ζωή, σύμφωνα με ορισμένες αρχές καθολικά αποδεκτές:

- προστασία των ατόμων από τη δύναμη των ισχυρών ή από την αυθαιρεσία του κράτους,

- προστασία του κράτους από τη δύναμη των μεγάλων ιδιωτικών συμφερόντων.

στ) Να διασαφήσει μερικές βασικές έννοιες της πολιτικής ζωής όπως:

πολιτική οργάνωση, πολιτικοί θεσμοί,

πολιτική συνείδηση, πολιτική δράση,

πολιτική απόφαση, διαδικασίες λήψης πολιτικών αποφάσεων,

πολιτική σκέψη, πολιτική ηθική, πολιτική εξουσία, πολιτική

ηγεσία, πολιτική κοινωνικοποίηση κλπ.

ζ) Να δείξει στους νέους τις αρχές λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος, μέσα στο οποίο καλούνται οι ίδιοι να πολιτευτούν, σε συνάρτηση με την υποχρέωση του πολίτη να μετέχει στην πολιτική ζωή (γιατί έτσι προωθεί τις δικές του ιδέες και τα συμφέροντά του) και να υπακούει στην πολιτική απόφαση, που είναι αποτέλεσμα της βούλησης όλων ή των περισσότερων πολιτών.

η) Να διακηρύξει ότι για τη δημοκρατική πολιτεία, που υπηρετεί τα συμφέροντα του κοινωνικού συνόλου, η πολιτικοποίηση των νέων είναι επιθυμητή και θεωρείται σημείο ελπιδοτρόφο.

2.- Η προσπάθεια για οριοθέτηση του θέματος "Πολιτική Φιλοσοφία και Δομή-Λειτουργία του Δημοκρατικού Πολιτεύματος" μας οδήγησε ταυτόχρονα στην απαρίθμηση του περιεχομένου και τους δυνατούς να επιδιώκούν διδακτικούς στόχους.

Ετσι μπορούμε να προχωρήσουμε σε μια πρόταση-σχέδιο Αναλυτικού Προγράμματος για το μάθημα: Εισαγωγή στην Πολιτική Φιλοσοφία και Στοιχεία Λειτουργίας του Δημοκρατικού Πολιτεύματος (για την τρίτη τάξη του Γενικού Λυκείου, ώρες 2 την εβδομάδα).

A.- Εισαγωγή στην Πολιτική Φιλοσοφία:

- 1.- Η πολιτική δράση και το κλίτευμα ως φαινόμενο και θεσμός της κοινωνικής ζωής.
- 2.- Η αλληλεξάρτηση πολιτεύματος-Κοιν. πραγματικότητας και ιστορικών συνθηκών.
- 3.- Ο πολιτικός στοχασμός διαμέσου των αιώνων, με παράθεση αποσπασμάτων από κλασικά κείμενα πολιτικών στοχαστών: από την Προσωκρατική Φιλοσοφία και το Θουκυδίδη ως την Ελληνιστική, από τον πρώιμο Χριστιανικό πολιτικό στοχασμό ως τον Θωμά Ακινάτη, από τον NICCOLO MACCHIAVELLI ως τον B. RUSSELL και το N. Πουλάντζα.

(Αναλυτικότερο σημείωμα, που ετοίμασε ο συνάδελφος κ. Κυρ. Κατσιμάνης θα ακολουθήσει).

Τα αποσπάσματα να συνοδεύονται από:

- εισαγωγικό σημείωμα
- τα αναγκαία σχόλια για την καλύτερη ερμηνεία και κατανόησή τους.

(Αυτό το τμήμα αποτελεί το κύριο μέρος της Εισαγωγής στην Πολιτική Φιλοσοφία).

- 4.- Ο σκοπός της Πολιτείας και η έννοια της δικαιοσύνης. Σχέση δικαίου και ηθικής.
- 5.- Η έννοια του φυσικού δικαίου και η έννοια του θετού δικαίου.
- 6.- Η υποχρέωση του Πολίτη να υπακούει στους νόμους (από πού απορρέει;)
- 7.- Το πρόβλημα της ελευθερίας (από την πολιτική πλευρά).

B.- (Δομή και) Λειτουργία του Δημοκρατικού Πολιτεύματος:

- 1.- Έννοια και χαρακτηριστικό του Δημ. Πολιτεύματος σε συνάρτηση με την κοινωνική διαστρωμάτωση.

* (Προβλεπίζεται αναφορά στη δομή του Δημ. Πολιτεύματος, όπως δό-

2.- Συμμετοχή στη λειτουργία του Δημ. Πολιτεύματος (ενεργή παρουσία του πολίτη, συνδικαλισμός, τοπική αυτοδιοίκηση).

3.- Η διαδικασία των πολιτικών αποφάσεων στο Δημ. Πολίτευμα.

4.- Ο έλεγχος της λειτουργίας του Δημ. Πολιτεύματος.

Ο κ. Κατσιμόνης λέγει: Όταν ο κ. Βώρος με παρακάλεσε, πριν από 10-15 ημέρες, να τον βοηθήσω στη σύνταξη Α.Π. για το μάθημα της Πολιτικής Φιλοσοφίας, του ζήτησα να προσδιορίσει το χώρο αυτής της πρόσθετης ύλης, ώστε να διαφοροποιηθεί και να αποκτήσει αυτοτέλεια σε σχέση με τη Φιλοσοφία, την Κοινωνιολογία και τα Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος. Απάντηση σε αυτό το ερώτημα έδωσε το πρώτο μέρος της εισήγησης του κ. Βώρου, από το οποίο προκύπτει σαφώς ότι η Πολιτική Φιλοσοφία θα ήταν χρήσιμη για τους μαθητές της Γ' Λυκείου. Θα τους μούσσει σε πράγματα άγνωστα, ως τώρα, στη σχολική πράξη, που όμως εδώ και πολύ καιρό έχουν μπει στη ζωή μας και, εφόσον διδασκόταν σωστά, θα τους ενέπνεε την πίστη στις ανθρώπινες και τις δημοκρατικές αξίες, θα τους τόνωνε τη νηφάλια σκέψη και θα τους όξυνε την κρίση.

Η Πολιτική Φιλοσοφία θα μπορούσε να καταλάβει το πρώτο, μόνο, από τα δύο μέρη του Α.Π. Ένα από τα κεφάλαια του πρώτου μέρους - το μεγαλύτερο - θα περιείχε εκλεκτά αποσπάσματα πολιτικών στοχαστών που θα είχαν μια διπλή χρησιμότητα: θα έδιναν σε μια ιστορική διάσταση κάποιες κορυφαίες στιγμές του πολιτικού στοχασμού και, ταυτόχρονα, θα διαφώτιζαν μερικές χαρακτηριστικές έννοιες της πολιτικής σκέψης.

Με τις προϋποθέσεις αυτές, θα έβλεπα ένα ανθολόγιο 20-25, περίπου κειμένων, που θα προέρχονταν κατ' επιλογή από έργα Αρχαίων Ελλήνων και νεότερων φιλοσόφων και στοχαστών. Από τους Αρχαίους Έλληνες αναφέρω ενδεικτικά τους Προσωκρατικούς, τους Σοφιστές, το Σωκράτη, τον Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη, τους Στωικούς κλπ. και από τους νεότερους το Μακιαβέλι ("Ηγεμόνας", "Λόγοι στην πρώτη δεκάδα του Τίτου Λίβιου), τον Χόμπς ("Λεβιάθαν"), τον Τζών Λοκ ("Δοκίμιο για την πολιτική κυβέρνηση"), τον Μοντεσκιέ ("Το πνεύμα των νόμων"), τον Ρουσό ("Το κοινωνικό συμβόλαιο", τον Φίχτε ("Λόγοι στο Γερμανικό Έθνος"), τον Τοκβέλ ("Για τη δημοκρατία στην Αμερική"), τον Κ. Μαρξ ("Θέσεις στο Φόιερμπαχ", "Κεφάλαιο" "Εισαγωγή στην Πολιτική Οικονομία"), καθώς και σύγχρονους συγγραφείς

που πραγματεύονται θέματα σχετικά με το σοσιαλισμό, το νέο-φιλελευθερισμό κτλ. (Μανιές Ήρας, Ντιυβεργέ, Αρόν, Γκαλμπρόιθ κ.ά.).

Τα ονόματα και τα έργα που περιέγραψα ενδεικτικά δίνουν υλικό για πολύ περισσότερα από τα 20-25 θέματα που θα χρειάζονταν στο ανθολόγιο. Όμως η πληθώρα αυτή έχει το πλεονέκτημα ότι μας αφήνει περιθώρια και δυνατότητες προσεκτικής επιλογής, ώστε η πίστη στις ανθρωπίνες και της δημοκρατικές αξίες να υπηρετείται από κείμενα πολλαπλών τάσεων και προσανατολισμών, τα οποία θα επιτρέπουν τη θεματική αντιπαράθεση και έτσι θα οξύνουν την κριτική σκέψη των μαθητών. Τελειώνω με την προσθήκη ότι τό μάθημα των Στοιχείων Δημοκρατικού Πολιτεύματος θα κέρδιζε πολλά, εφόσον θα συνδυαζόταν με τη διδασκαλία θεμάτων Πολιτικής Φιλοσοφίας.

Ο κ. Σακκάς λέγει: Η διεύρυνση του μαθήματος της Αγωγής του Πολίτη με πολιτική φιλοσοφία (ή πολιτική επιστήμη), όπως προτείνεται από την εισήγηση, για να αποτελέσει το α' μέρος του μαθήματος είναι πολύ ενδιαφέρουσα, γιατί πραγματικά το μάθημα πρέπει να τεθεί σε μια άλλη βάση για να δώσει κάτι νέο και ενδιαφέρον στους μαθητές. Να ληφτεί υπόψη ότι το μάθημα θα διδασκείται σε διπλόσιο χρόνο απ' ό,τι ως τώρα και ότι ακόμα ορισμένα αρχαιοελληνικά κείμενα πολιτικής σκέψης, όπως ο Επιτάφιος του Περικλή, αφού δε θα υπάρχει δυνατότητα διδασκαλίας του στη Γ' Λυκείου από το πρωτότυπο, θα πρέπει να ενταχτούν σ' αυτό το μάθημα. Χρειάζεται λοιπόν να καταστεί νέο πρόγραμμα του μαθήματος και να ανατεθεί σε ομάδα από ειδικούς η συγγραφή νέου βιβλίου.

Ο κ. Συριόπουλος λέγει: Ήπιθυμώ να υπομνήσω ότι τά διδασκόμενα εις τήν Μέσην Εκπαίδευσιν μαθήματα δρίζονται βασικῶς ὑπό τοῦ Ν. 309/76 άρθρα 28-29, ὅστις προβλέπει ἔκδοσιν σχετικῶν Προεδρικῶν Διαταγμάτων.

Ἦδη κατά τόν καθορισμόν τῶν μαθημάτων τῆς τρίτης (Γ' τάξεως) Λυκείου εἰσήχθησαν νέα μαθήματα Κοινωνιολογίας καὶ Οἰκονομικῆς Επιστήμης. Πρὶν ἢ τὸ τμήμα ἐπιληφθῆ τῆς συντάξεως τῶν ἀντιστοιχῶν Ἀναλυτικῶν Προγραμμάτων πρέπει νὰ υπομνήσῃ εἰς τήν διοίκησιν τήν ἀνάγκην νὰ προηγηθῆ τῆς ἐργασίας του ἢ νομικῆ κατοχύρωσις διὰ Προεδρικῶν Διαταγμάτων τῶν νέων μαθημάτων εἰς τὰ Ἀναλυτικά Προγράμματα τῆς Μ. Εκπαιδεύσεως.

Ἡ τυχόν εἰσαγωγή ἄλλων νέων μαθημάτων ἢ βασικῆ τροποποιήσεως παλαιῶν, ὅπως ἡ συζητουμένη νέα μορφή τῶν "στοιχείων οργανώσεως τῆς δημοκρατικῆς πολιτείας" τοῦ Ν. 309/76 ἄρθ. 29 παρ. 4, ἔδ. γ, "Εἰσαγωγή εἰς τήν Πολιτικὴν Φιλοσοφίαν" ὡς εἰσηγεῖται ὁ κ. Βῦρος πρέπει μετὰ συζητήσεων καὶ ἀπόφασιν σχετικῶς τοῦ τμήματος Μέσης τοῦ ΚΕΜΕ νὰ κατοχυρωθῆ νομικῶς δι' ἀντιστοιχοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος.

Ἄν ἡ συζήτησις περιορισθῆ εἰς τὸ Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα του υπάρχοντος μαθήματος πρέπει νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ ἰδίωτος διδασκαλία τούτου, δηλαδή τὸ βιβλίον πρέπει νὰ ἔχῃ 100-120 σελίδες καὶ τὸ σχέδιο ἀναλυτικοῦ προγράμματος νὰ διανεμηθῆ πρὸς μελέτην.

./.

Ο κ. Γρατσέας κάνει πρόταση ανασβολής προκειμένου να διαμορφωθεί μέσα στο Τμήμα σχέδιο Α.Π. ευρύτερο από το σημερινό. Η πρόταση ανασβολής απορρίπτεται με ψήφους 10:2.

Ο κ. Κακριδής λέγει: Πρόταση - Το Τμήμα να απευθυνθεί σε ορισμένους ειδικούς με την παράκληση με βάση (α) το βιβλίο της Ρουσοπούλου, (β) τα Α.Π. Γυμνασίου και Λυκείου που ισχύουν, (γ) τη σημερινή μας εισήγηση και συζήτηση και (δ) τη δική τους γνώση των πραγμάτων, να μετ' υποβάλουν μέσα σε είκοσι μέρες, καθένας χωριστά, ή σε ομάδες, προτάσεις για ένα νέο Α.Π., δίωρης διδασκαλίας Γ' Λυκείου, σημειώνοντας και τις δυνατότητες που θα είχαν να αναλάβουν ή να συμβάλουν στη (βραχυπρόθεσμη) συγγραφή του αντίστοιχου διδακτικού βιβλίου. Τα πρόσωπα:

- 1.- Α. Μόνησης
- 2.- Δ. Τσάτσος
- 3.- Α. Ι. Δ. Μεταξάς
- 4.- Δ. Αποστολόπουλος
- 5.- Δ. Ψυχοπαίδης
- 6.- Β. Φίλιας
- 7.- Κ. Μπαλάσκας
- 8.- Κ. Πετρόπουλος
- 9.- Β. Νούλας
- 10.- Φ. Βεγλερής
- 11.- Α. Μπαγιόνας
- 12.- Γ. Κουμάντος

Η πρόταση γίνεται δεκτή ομόφωνα και ο κ. Κακριδής αναλαμβάνει τη διακίνηση της αλληλογραφίας και την επόμενη εισήγηση.

./.

Ο κ. Τομπαΐδης λέγει: Το Τμήμα ΜΕ έχει ασχοληθεί στο παρελθόν (Μάρτης 82) με το θέμα αυτό και ύστερα από εισήγησή μου έλαβε την ομόφωνη απόφαση (αριθ. 12/82) με την οποία προτάθηκε η συγκρότηση θμε- λούς ομάδας εργασίας που θα συνέτασσε το αναλυτικό πρόγραμμα και θα συνέγραφε τα σχολικά βοηθήματα (μαθητή και καθηγητή) της εκσυγχρο- σμένης γλωσσικής διδασκαλίας του γυμνασίου. Η πρόταση εκείνη συνάντη- σε κάποιες διοικητικής μορφής δυσκολίες και δεν μπόρεσε να πραγματοποιηθεί. Γι' αυτό επαναφέρεται τώρα, τροποποιημένη στο μέρος που αφορά τον αριθμό μελών της ομάδας εργασίας καθώς και της προθεσμίας, που ορί- ζεται σε 15 μήνες για την παράδοση των βιβλίων. Ως προς την ομάδα προ- τείνουμε να συγκροτηθεί από τους:

- 1) Χρ. Τσολάκη, Καθ. Πειρ. Σχ. Παν. Θεσσαλονίκης,
- 2) Εμ. Λανόρη, " " " " "
- 3) Διον. Τάνη, Καθηγ. Ε' Γυμνασίου Θεσσαλονίκης,
- 4) Παν. Κάνδρο, φιλόλογο, εκπρόσωπο της ΟΑΜΕ,

που θα αποσπαστούν εξολοκλήρου στη ΣΕΑΜΕ Θεσσαλονίκης.

Έργο της ομάδας προμένει το ίδιο που ορίστηκε με την προηγούμενη πράξη του Τμήματος (αντίγραφο της οποίας συναποτελεί παραστατικό στοι- χείο της σημερινής εισήγησης).

Η πρόταση του κ. Τομπαΐδη γίνεται, ομόφωνα δεκτή. Ύστερα από συζή- τηση το Τμήμα αναθέτει στον κ. Τομπαΐδη,

- 1) Τη σύνταξη του εγγράφου προς το Υπουργείο,
- 2) Την παρακολούθηση των εργασιών της Επιτροπής.

Το δεύτερο αυτό προϋποθέτει την κατά καιρούς υπηρεσιακή μετακίνηση του κ. Τομπαΐδη στη Θεσσαλονίκη, κάτι που σωστό είναι να αναφέρεται ρη- τά και στο έγγραφό μας προς το Υπουργείο.

Στο σημείο αυτό αποχωρεί ο κ. Βώρος.

Εισάγεται για ψηφοφορία πρόταση του κ. Σπυρδούλου στην Επιτροπή να μετάσχει και ο κ. Αναστ. Μουμιτζάκης.

Ψηφοφορία

Εκορδίζλης	ΝΑΙ
Ευριόπουλος	ΟΧΙ
Τομπαΐδης	ΝΑΙ
Παπασημακόπουλος	ΟΧΙ
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Παπαδόπουλος	ΛΕΥΚΗ
Σπυρόπουλος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Σακιάς	ΟΧΙ
Γρατσέας	ΝΑΙ
Κακριδής	ΟΧΙ

Η πρόταση του κ. Σπυρόπουλου εγκρίνεται με ψήφους 7:4. Το Τμήμα αναθέτει στον κ. Τομπαΐδη να ενημερώσει τον κ. Μουμτζάκη για την απόφαση του Τμήματος.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Πρόεδρος ανακοινώνει το γενικό μέρος της εισήγησής του, που έχει από μέρες διανεμηθεί στα μέλη του Τμήματος:

Το μίσθημα των θρησκευτικών είναι από τα πιο αμφιλεγόμενα του Προγράμματος. Οι σπόψεις κλιμακώνονται από την απόλυτη συντήρηση των παραδοσιακών του μορφών ως και την τέλεια κατάργησή του.

1.- Ο μέσος, και στη συγκεκριμένη περίπτωση σωστός, δρόμος οδηγεί από τη μια να θεωρήσουμε δεδομένη την παρουσία του μαθήματος στα προγράμματα της ΜΕ, και μάλιστα καταρχήν με το σημερινό ωράριο, από την άλλη να μεθοδεύουμε την αναμόρφωση του ΑΠ, τη συγγραφή νέων βιβλίων, και μέσα από αυτά τον αναπροσανατολισμό και το ζωντάνεμα του μαθήματος.

2.- Για το παραπάνω έργο το ΚΕΜΕ δεν έχει αρκετές δικές του δυνατότητες. Έτσι είμαστε αναγκασμένοι να προτείνουμε τη συγκρότηση μιας επιτροπής, από πρόσωπα όπως:

- 1.- Σ. Αγουρίδης, Πρόεδρος
- 2.- Α. Παπαδερός, Αντιπρόεδρος
- 3.- Γ. Μουστάκης, Εκπρόσωπος της ΟΙΕΛΕ (;)

- 4.- , Εκπρόσωπος της ΟΛΜΕ
- 5.-
- 6.-
- 7.-
- 8.- Κ. Φούσκας, Σύνδεσμος του ΚΕΜΕ
- 9.- Γ. Διλιμπόης, Γραμματέας

3.- Η επιτροπή αυτή θα μελετήσει το Πρακτικό μας και όσες άλλες γραπτές προτάσεις έχουν γίνει κατά καιρούς, θα εξετάσει τα βιβλία που υπάρχουν, θα συντάξει νέο ΑΠ θα προδιαγράψει τη συγγραφή νέων βιβλίων και θα προτείνει συγγραφείς. Όμως όλα αυτά απαιτούν χρόνο - ένα τουλάχιστον εξάμηνο - κάτι που μοιραία θα μεταθέσει τη ριζική ανανέωση του μσθήματος για το 1984/5.

4.- Στο μεταξύ όμως η ίδια (ή άλλη μικρότερη) επιτροπή θα μπορούσε σε μια πρώτη φάση να οναθεωρήσει ορισμένα από τα βιβλία που χρησιμοποιούνται - ίσως με την προτεραιότητα που θα υποδείξει το ΚΕΜΕ.

Σημ. Η εισήγηση αυτή θα συζητηθεί το γρηγορότερο δυνατό. Οι κ. Σύμβουλοι παρακαλούνται να προετοιμαστούν (α) για μια συζήτηση (και ψηφοφορία) στα σημεία 1,2,3 και 4 χωριστά, και (β) για τη διατύπωση συγκεκριμένων απόψεων που καλό θα ήταν να κουνοποιηθούν ως βασικές προτάσεις του Τμήματος στην επιτροπή, ή όποιο άλλο σχήμα αναλάβει το έργο της ανανέωσης - παράδειγμα για το δεύτερο αυτό κεφάλαιο της συζήτησης αποτελεί το επόμενο κείμενο.

Ο κ. Γρατσέας λέγει: Διάβασα την εισήγηση, για την οποία συζητούμε και που προέρχεται από τον πρόεδρο του Τμήματος Μ.Ε. του ΚΕΜΕ, κύριο Φ. Κακριδή, Φιλολόγο, καθηγητή Φιλοσοφικής Σχολής.

Έφερα αμέσως στη σκέψη μου την εικόνα του κ. Κακριδή, όπως την έχουμε σχηματίσει και χρωματίσει τα μέλη του Τμήματος Μ.Ε., ύστερα από τόση συνεργασία μαζί του. Γενική είναι η εντύπωση ότι πρόκειται για πρόεδρο με ευγένεια και γνώσεις. Δεν παρεμβαίνει ποτέ, όπου κάποιος μέλος του τμήματος είναι αρμόδιο "καθ' ύλην".

./.

Έτσι πραγματικά ξεφινιάστηκα όταν είδα ότι ο φιλόλογος πρόεδρος έρχεται να κάμει εισήγηση για μη φιλολογικό μάθημα. Το αιτιολογικό; Δεν έχουμε, λέει, αρκετές θεολογικές δυνάμεις στο ΚΕΜΕ. Αφού όμως ο θεολόγος Σύμβουλος δέν έχει περάσει ακόμη στη σύνταξη, το ΚΕΜΕ διαθέ-
τει και Σύμβουλο και Εισηγητή, θεολόγους. Πόσες θέσεις θεολόγων πρέ-
πει να θεσμοθετηθούν στον Οργανισμόν αυτό για να φτάσουμε στις αρκετές
δυνάμεις;

Υπενθυμίζω ότι επί ένα πάρα πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα για τον Κλάδο Α4 (Φυσικοί κλπ), που παίρνει υπερδιπλάσιες θέσεις-ώρες από τα θρησκευτικά και που έχει τόσες επιμέρους ειδικότητες, ήταν υπεύθυνος, ως Εισηγητής, ο σημερινός συνάδελφος σύμβουλος κ. Στεφ. Παπασημακόπου-
λος. Τίποτα, και πολύ σωστά, δεν είχε γραφεί τότε για μη αρκετές δυ-
νάμεις φυσικών στο ΚΕΜΕ.

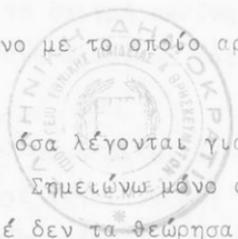
Ωστόσο οι "μη αρκετές δυνάμεις" έχουν κάμει αρκετά το καθήκον τους σ' ό,τι αφορά στην αναθεώρηση των Αν. Προγραμμάτων και την πιθανότητα συγγραφής νέων βιβλίων για το μάθημα των θρησκευτικών.

Αναφέρω μια από τις προσπάθειες αυτές. Ξεκίνησε εδώ και 1 1/2 χρόνο. Υπάρχει για το θέμα αυτό ολόκληρη αλληλογραφία μεταξύ ΥΠΕΠΘ, ΚΕΜΕ, Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδας, Θεολογικής Σχολής του Παν/μίου Αθηνών και Θεολογικής Σχολής του Παν/μίου Θεσσαλονίκης.

Οι τρεις τελευταίοι φορείς έχουν ορίσει, εδώ και ένα χρόνο, από δυο εκπροσώπους τους ο καθένας, για συγκρότηση επιτροπής αναθεώρησης των Α.Π. των θρησκευτικών κλπ., μετά από προηγούμενη σχετική πρόταση του ΚΕΜΕ. Ύστερα από τις διαδικασίες αυτές, ένας Μητροπολίτης, ένας άλλος κληρικός και τέσσερις καθηγητές Πανεπιστημίων, 6 συνολικά άτομα, περιμένουν το διορισμό τους στην επιτροπή...

Θεωρώ, το δηλώνω αυτό, απαράδεκτο το κείμενο με το οποίο αρχίζει η εισήγηση για την οποία συζητούμε σήμερα.

Αφήνω χωρίς σχόλια και άλλα τινά, αλλά και όσα λέγονται για την επίκριση σε βάρος των βιβλίων των θρησκευτικών. Σημειώνω μόνο ότι ενώ τα βιβλία αυτά τα χαρακτηρίζω προσωρινά και ποτέ δεν τα θεώρησα ολότε-
λα τέλεια, δεν είναι ωστόσο αυτά που έχουν επισύρει τις πιο δίκαιες επικρίσεις. Βιβλία άλλων ειδικοτήτων έχουν εδώ το ιδιότυπο προβάδισμα

Για τα βιβλία των θρησκευτικών που κυκλοφορούν σήμερα, είχαν ακουστεί και γραφεί θερμότερες κριτικές όταν πρωτοδιανεμήθηκαν στους μαθητές μας. Η επίκριση σε βάρος τους αρχίζει μετά την κυκλοφορία του βιβλίου για τη Β' Λυκείου, με το οποίο εξοστρακίστηκε το παλαιότερο βιβλίο της ίδιας τάξης, που ήταν απαρόδεκτο.

Στο "νέο" αυτό βιβλίο της Β' Λυκείου μπήκε, για πρώτη φορά, μάθημα που αφορά στο Μασονισμό. Λίγο μετά την κυκλοφορία του νέου βιβλίου, σε μια δίκη, στο Εφετείο των Χανίων, με ενάγοντες εκεί τους μασόνους της Στοάς του Ηρακλείου Κρήτης, συνέβη το εξής: Οι μαθητές των Χανίων άφησαν κατά την ημέρα της παραπάνω δίκης τα θρανία, κατέβηκαν στους δρόμους, συγκρότησαν διαδήλωση και πορεύτηκαν προς το Εφετείο, για συμπάρσταση προς δικαζόμενους αντιπάλους των Μασόνων. Οι μαθητές αντί πλακίτ ύψωναν αντίτυπα του βιβλίου των θρησκευτικών της Β' λυκείου, ανοιγμένα στις σελίδες που περιέχεται το κεφάλαιο για τη Μασονία. Μερικοί απ' αυτούς, εξουσιοδοτημένοι από τους συμμαθητές τους μπήκαν στην αίθουσα του Εφετείου, κατά τη διάρκεια της δίκης, με τα βιβλία, όπως προαναφέρθηκε.

Ο πρόεδρος του δικαστηρίου δεν μπορούσε να εξηγήσει το παράδοξο θέσμα. Κάλεσε λοιπόν ένα μαθητή και τον ρώτησε, μπροστά στο ακροατήριο, να του εξηγήσει τι συμβαίνει με τα ανοιγμένα και κρατημένα ψηλά σχολικά βιβλία. Ο μαθητής έδωσε την εξήγηση.

Μετά απ' αυτό ο πρόεδρος - πράγμα μοναδικό στα δικαστικά χρονικά - ζήτησε να του δοθεί ένα βιβλίο των θρησκευτικών, απ' αυτά που ύψωναν οι μαθητές. Έβριξε μια ματιά στο σχετικό με τη Μασονία μάθημα κι ύστερα το μάθημα αυτό το διάβασε έκφωνα. Οι ενάγοντες τα έχασαν, η υπερήσπιση πήρε φτερά, η πορεία της δίκης άλλαξε από τη στιγμή εκείνη. Οι κατηγορούμενοι που είχαν, νομίζω, χαρακτηρίσει τους Μασόνους της Ελλάδας ως προδότες του έθνους, αθώωθηκαν.

Στέκομαι για μια στιγμή εδώ, για να ρωτήσω. Ποιο άλλο από τα σχολικά βιβλία, οποιασδήποτε ειδικότητας γνώρισε ποτέ τέτοια τιμή; Ποιο άλλο έχει εκφράσει πιο γνήσια το μαθητικό μας δυναμικό;

Από δώ και πέρα όμως η Στοά πρέπει να πολεμήσει το θρησκευτικό βιβλίο, που δίνεται στους μαθητές μας. Δε θέλω μ' αυτό να πω ότι

όλοι που επικρίνουν τα βιβλία των θρησκευτικών είναι μασόνοι. Όλοι όμως γνωρίζουμε ότι η Στοά ξέρει να πολεμά.

Η εισήγηση - πρέπει να το σημειώσουμε αυτό - έχει κι ένα κατάλογο από ονόματα. Δε βρέθηκε μέσα σ' αυτόν μια θέση για το θεολόγο Σύμβουλο του ΚΕΜΕ, ενώ κατά πάγια τακτική, ο σχετικός κατάλογος προτείνεται πάντοτε από τον αρμόδιο Σύμβουλο. Η τάξη αυτή τηρήθηκε και κατά τη συζήτηση που σήμερα είχαμε στα δύο πρώτα θέματα της ημερησίας διάταξης, που κατά σύμπτωση, έπρεπε να γίνει από έναν, στο καθένα, πίνακος ονομάτων -μελλοντικών συνεργατών, για συγκρότηση ομάδων εργασίας.

Γούστο έχει, που τον "ξεχασμένο" Σύμβουλο, δε λίγες, ίσως, μέρες θα σκεφτούν να τον τιμήσουν, με κάποια εκδήλωση, "επί τη αποχωρήσει του μετα από μακροχρόνιον εύορκον υπηρεσίαν". Εκείνος, πάλι, από την πλευρά του, και "επί τη αποχωρήσει του σκέπτεται τα εξής: Υπηρετήσα κάμποσα χρόνια - από την ημέρα της ίδρουσής του μέχρι σήμερα - στο επιτελικό, επιστημονικό όργανο που λέγεται ΚΕΜΕ. Εδώ όμως έπαθα ό,τι και οι Γεωπόνοι που υπηρετούν σε χωριά της πατρίδας μας.

- Τι παθαίνουν εκεί οι Γεωπόνοι;

- Πολλοί χωρικοί μας τους παραγνωρίζουν ολότελα, γιατί πιστεύουν ότι οι δικές τους γεωπονικές γνώσεις είναι κατά πολύ υπέρτερες, από τις γνώσεις, που δεν υποπεύονται ότι μπορεί να διαθέτει ο εξειδικευμένος πτυχιούχος ειδικής Ανώτατης Σχολής.

Πρέπει όμως να τελειώνω κάνοντας και την πρότασή μου.

Προτείνω να αποσυρθεί η εισήγηση και να έλθουν στο προσκήνιο οι προγενέστερες εισηγήσεις - τις αγνοούσε η εισήγηση για την οποία συζητούμε - όταν μάλιστα η Σύνοδος της Ελλάδας και οι δυο θεολογικές Σχολές μας περιμένουν εδώ και ένα χρόνο..

Στους εκπροσώπους των πιο πάνω φορέων μπορούμε να προσθέσουμε και νέα ονόματα, σύμφωνα με παλαιότερο σημείωμα των θεολόγων του ΚΕΜΕ.

./.

Ο κ. Πρόεδρος απαντά:

1.- Και αν ακόμα ήταν στο Τμήμα ο κ. Γρατσέας, πάλι θα μιλούσα για μικρές δυνάμεις, που δε φτάνουν να βγάλουμε πέρα το μεγάλο έργο της αναμόρφωσης του μαθήματος και των βιβλίων (αναθεώρηση-νέα συγγραφή κλπ.). Όμως ο κ. Γρατσέας δεν ήταν. Βρισκόταν σε άδεια (ως τις 20.10) και είχε υποβάλει παραίτηση στις 21.7.82. Στις 20.10.82 συμπληρώνονταν οι τρεις μήνες που προβλέπει ο νόμος για την αυτόματη αποδοχή των παραιτήσεων. Μόνο τη στιγμή αυτή ο κ. Γρατσέας μας ανακοινώνει (και το ακούω με χαρά) ότι ενδέχεται να μείνει κοντά μας ως και το Δεκέμβρη.

2.- Δε θα αντιδικήσω σε τίποτα άλλο με τον κ. Γρατσέα, γιατί δε νομίζω ότι μας χωρίζει τίποτα πέρα από τη δικαιολογημένη ίσως ευθιξία του. Ευχαρίστως θα τον έβλεπα μέλος της Επιτροπής που προτείνω να συγκροτήσουμε - και μετά την αποχώρησή του.

3.- Δεν έχω αντίρρηση να αποσύρω την εισήγηση, αν το Τμήμα κρίνει ότι δεν την χρειάζεται. Όμως θα παρακαούσα να μην αμφισβητείται έτσι αβασάνιστα η καλή μου πίστη.

Ο κ. Φούσκας λέγει:

./.

1) Στα πλαίσια της υποχρεώσεώς μου να διατυπώσω γνώμη μέσα στο Τμήμα για θέματα της ειδικότητάς μου, κατά πρώτο λόγο, και για όσα άλλα ζητήματα, στη συνέχεια, μπορώ να έχω γνώμη, παρακαλώ να μου επιτραπεί να εκφράσω τις απόψεις μου πάνω στο τυπικό και ουσιαστικό μέρος της αφίλεκτης "Εισήγησης για το μάθημά των Θρησκευτικών στο Λύκειο και στο Γυμνάσιο", την οποία στοίμασε και μοίρασε σε όλα τα Μέλη του Τμήματος ο κ. Πρόεδρος του στις 18.10.82. Έτσι όπως τέθηκε το θέμα θεωρώ ότι φτάσαμε σε πολύ κρίσιμη καμπή.

2) Αναφορικά με το χρόνο υποβολής της "Εισήγησης" βρίσκω ανεξήγητα άκαιρη την υποβολή της σε ημέρα που ήταν από πριν γνωστό ότι και οι δυο θεολόγοι του ΚΕΜΕ, ο Σύμβουλος κ. Γ. Γρατσέας και εγώ, θα αποσυράζαμε· ο κ. Γρατσέας γιατί ήταν με κανονική άδεια και εγώ γιατί θα ασκούσα το ειλογικό μου χρέος. Έστω και αν δε συζητήθηκε επίσημα στο Τμήμα η "Εισήγηση", όμως ανεπίσημα δεν αποκλείεται να ακούστηκαν απόψεις, οι οποίες, καθώς δεν υπήρχε αντίλογος, ενδέχεται να δημιουργήσαν μονομερείς εντυπώσεις.

Εξάλλου, αν δεν είναι υποτιμητικό για τα μέλη μιας ειδικότητας που διαθέτει το Τμήμα, είναι οπωσδήποτε περιεργό το να παρακάμπτονται αυτά και να εισηγείται άλλος για τα μαθήματα της ειδικότητάς τους. Αυτό, κατά τη γνώμη μου, ισχύει και για τον οποιοδήποτε πρόεδρο του Τμήματος, όταν αυτός δεν είναι της ίδιας ειδικότητας και όταν με την εισήγησή του δεν περιορίζεται σε ζητήματα διαδικαστικά ή τυπικά, αλλά μπαίνει στην ουσία του θέματος και άρα δίνει γραμμή. Έτσι παρόλο το σεβασμό που τρέφω στο πρόσωπο του κ. Προέδρου του Τμήματος, θεωρώ την "Εισήγηση" και τη διανομή της λάθος τακτική.

3) Το μάθημα των Θρησκευτικών στα σχολεία δεν είναι σήμερα "αμφιλεγόμενο" γιατί εξυπηρετείται με τα υπάρχοντα διδακτικά βιβλία, αλλά γιατί οι άνθρωποι διχάζονται, παίρνοντας θέση απέναντι στις χριστιανικές αλήθειες. Καθώς ο Κύριος αποδείχτηκε "σημείον αντιλεγόμενον" (Λουκ 2, 34) για τους ανθρώπους της εποχής του, έτσι και ο Λόγος του πάντοτε "κείται εις πώσιν και ανάστασιν πολλών" (δλ. παρ.). Άλλο πράγμα όμως είναι η τοποθέτησή μας απέναντι στις χριστ. αλήθειες, για την οποία έχουμε προσωπική ελευθερία και ευθύνη, και άλλο τα τυχόν ελαττώματα των βιβλίων των Θρησκευτικών, για τα οποία όμως η "Εισήγηση" δεν κάνει κανένα λόγο, όπως όφειλε, αφού με τέση ευκολία προτείνει την αντικατάστασή τους, χωρίς να διατυπώνει δυο έστω καλά λόγια γι' αυτό.

Έτσι, η πρόταση για μελέτη, αντικατάσταση κτλ. των βιβλίων των
 Θρησκευτικών από εξωκερική επιτροπή επειδή "το ΚΕΜΕ δεν έχει αρκετές
 δικές του θεολογικές δυνάμεις", είναι, κατά τη γνώμη μου, α ν α ι τ ι ο
 λ ό γ η τ η. Η σοβαρότητα της αποστολής και του έργου του ΚΕΜΕ δεν επι-
 τρέπει τέτοια άλματα, μάλιστα στον πολύ ευαίσθητο τομέα της θρησκευτικ-
 ηγωγής των μαθητών. Και εμείς οι θεολόγοι του ΚΕΜΕ επιθυμούμε τη βελτί-
 ωση των Α.Π. και την ανανέωση των βιβλίων των Θρησκευτικών, γιατί γνω-
 ρίζουμε ορισμένες αδυναμίες τους, αλλά περιμέναμε η π ρ ω τ ο β ο υ -
 λ ί α να δοθεί σε μας, όπως γίνεται με τους εκπαιδευτικούς και των υπόλο-
 των μαθημάτων.

4) Ο καθένας μας μπορεί να έχει προσωπική γνώμη για την ποιότητα και
 τη χρησιμότητα των βιβλίων των Θρησκευτικών, και όχι μόνον αυτών. Μπορε-
 να επιθυμεί τη διατήρηση ή την αντικατάστασή τους για δικούς του υπο-
 κειμενικούς λόγους. Αλλά τ ό ν π ρ ώ τ ο λ ό γ ο για την πιθανή
 βελτίωση ή την πιθανή αντικατάσταση των Α.Π. και των βιβλίων πρέπει
 να τον έχουν οι ε ι δ ι κ ο ί του ΚΕΜΕ, οι οποίοι, με την "εισήγηση"
 για την οποία συζητούμε, α γ ν ο ή θ η κ α ν ολότετα. Προσωπικά θέλω
 να πιστεύω ότι "υπερβάλλον ζήλος" για τα εκπαιδευτικά μας πράγματα
 οδήγησε σ' αυτή την υπέρβαση και δε θέλω να σκεφθώ καν την εκδοχή ότι
 το σύμπτωμα μαρτυρεί άλλες προθέσεις. Μέχρι τώρα δεν είχα κανένα συνα-
 φές παράπονο από τον κ. Πρόεδρο του Τμήματος.

5) Τον τελευταίο καιρό διατυπώθηκαν από διάφορες πλευρές - και μπορεί
 αυτές να επηρέασαν σε κάποιο βαθμό και μέλη του ΚΕΜΕ - μερικές γενικές
 και αόριστες επικρίσεις για τα βιβλία των Θρησκευτικών, βασιζόμενες
 κατά κύριο λόγο σε μια λ α θ ε μ έ ν η θ ε ώ ρ η σ η του αντικει-
 μένου. Πολλοί δηλαδή - χωρίς αναγκαστικά να έχουν κακή πρόθεση - βλέπουν
 το μάθημα των Θρησκευτικών σαν ένα από τα πολλά διδασκόμενα μαθήματα,
 το οποίο χρεωστεί να παρακολουθεί τις εγχώριες εξελίξεις, να συγχρονί-
 ζεται και να εξυπηρετεί τις κοινωνικές ανάγκες, σύμφωνα με τις μεταβαλ-
 λόμενες ανθρώπινες επιθυμίες και κοινωνικές δομές. Όμως, μια τέτοια ά-
 ποψη αναπόφευκτα θα αφαιρούσε από τα Θρησκευτικά την υποχρέωση που
 έχουν να παρουσιάζουν το Λόγο του Θεού και θα τα μετέβαλε σε μάθημα
 προσαρμοζόμενο στις ελάχιστες τοπικές συνθήκες και χρονικές απαιτήσεις.
 Αυτή η θεώρηση του μαθήματος είναι, κατά την άποψή μου, λαθεμένη. Και αν
 αυτή η προοπτική υιοθετηθεί και εδώ στο Τμήμα μας, τότε είναι καλύτερα
 να μη συζητούμε για θρησκευτική αγωγή, της οποίας κύριο χαρακτηριστικό
 είναι η ορθόδοξη θεμελίωση. Η αντιμετώπιση που καταβύθεται από τέτοι-
 αντίληψη, το μάθημα των Θρησκευτικών θα έχει καταργηθεί στην ουσία του
 και, πολύ περισσότερο, θα έχει μετατραπεί σε διδασκαλία δογμάτων που
 αντιστρατεύονται τις χριστιανικές αλήθειες. Πιστεύω ακράδαντα ότι πρέ-

να βελτιώσουμε τον τρόπο προσφοράς της χριστιανικής αλήθειας και να κάνουμε τις επιλογές που μας χρειάζονται σήμερα, αφού έτσι κι αλλιώς δεν μπορούμε να διδάξουμε όλο το περιεχόμενο του Χριστιανισμού, αλλά δέ ν μ π ο ρ ο ύ μ ε να αλλάξουμε τις αλήθειες.

Από τις τελευταίες επικρίσεις εξαιρώ τη σοβαρή κριτική που έκαναν για τα βιβλία των Θρησκευτικών οι συνάδελφοι Π.Καζλάρη, Γ.Κογκούλης, Ν.Τζουμάκας και Γ.Τσανανάς, οι οποίοι, μαζί με τα πολλά προτερήματα των βιβλίων που βρίσκουν, σημειώνουν και μερικές ατέλειές τους, αλλά δεν τα θεωρούν αμέσως αντικαταστατά.

Για τους ορθόδοξους θεολόγους μάθημα των Θρησκευτικών στα ελληνικά σχολεία για τα ὀρθόδοξα ελληνοπούλα σημαίνει κατά πρώτο και κύριο λόγο διδασκαλία των ο ρ θ ὅ δ ο ξ ω ν . α πό φ ε ω ν, όχι μόνο για τα μεγάλα μεταφυσικά προβλήματα του ανθρώπου, αλλά και για τη ρύθμιση της επίγειας ζωής του. Εδώ ισχύει η προτροπή Γρηγορίου του Θεολόγου "φθέγγου τα του Αγ. Πνεύματος και, ει δυνατόν, μηδ' ἄλλο τι..." (IG 36, 197). Από ὀρθόδοξη άποψη δεν μπορεί να γίνει δεκτὴ ἡ επιθυμία, στο όνομα μια "ψευδωνύμου γνώσεως" να ζητούμε νά διορθώσουμε "μεγάλα λάθη", απλοποιώντας την ὀρθόδοξη αλήθεια με ανθρώπινα κριτήρια.

6) Το ότι τελευταία καταβάλλεται προσπάθεια αλλοιώσεως του χαρακτήρα και της αποστολής του μαθήματος των Θρησκευτικών δεν είναι δική μου φαντασίωση, αλλά ανησυχία διάχυτη των "παροικούντων την Ιερουσαλήμ". Αυτό αποδεικνύεται από ένα πλήθος διαμαρτυριών, οι οποίες δημοσιεύτηκαν ήδη και μιλούν για "ενορχηστρωμένη επίθεση" κατά του μαθήματος των Θρησκευτικών. Παραλείποντας να μεταφέρω εδώ τη μαχητική ανησυχία χιλιάδων θεολόγων, η οποία εκδηλώθηκε δυναμικά στο τελευταίο θεολογικό συνέδριο της Αθήνας (3-5/9/82) και σχετίζεται με την τάση μειώσεως και την προσπάθεια αλλοιώσεως του χαρακτήρα του μαθήματος των Θρησκευτικών, παραπέμπω αυτούς που θέλουν να ενημερωθούν στα εξής κείμενα:

- "Επιλησιαστική Αλήθεια", 25/16-12-81 σελ. 2 .
- "Κοινωνία" ΚΓ' (1980) τεύχος 3 σελ. 195-218 και τεύχος 4 σελ. 305-321 και 344-356.
- Τα "Νιάτα", Δεκέμβριος 1981 (υπόμνημα 3067 γονέων και κηδεμόνων Θεσσαλονίκης).
- "Το Κόμα" Ι4 (1981), Δεκέμβριος 1981 σελ. 2.
- "Παλή Ομολογία" Ι-Ι-82 σελ. 7.
- "Ζωή" 67 (1977) τεύχος 2998 της 31.3.77 σελ. 4.
- "Σωτήρ" Ι6-12-81 σελ. 712.

Αν μια μόνο φράση του σχολικού βιβλίου με τίτλο "Βυζάντιο" των Ηπάωνες και Κος ξεσήλωσε θύελλα διαμαρτυριών ("Βραδυνή", 4-3-80) και ανάγκασε και το μεταφραστή του βιβλίου Σύμβουλο του ΚΗΜΕ και το ΚΗΜΕ

το ίδιο να απαλείψει την επίμαχη φράση από το μεταφρασμένο βιβλίο ("Εραδυνή" Ι2-3-80), ή αν ένα άρθρο εφημερίδας ("Το Βήμα" Ι4-9-80) οδήγησε σε "έκρηξη" που μιλάει για "συνωμοσία κατά της Εκκλησίας" ("Κοινωνία" Ι980 τεύχος 3 σελ. Ι95-20Ι), ή αν ένα άρθρο ("Λόγος και Πράξη" Α' χειμάνας Ι979 σελ. 6Ι-74) απασχόλησε για μήνες την κοινή γνώμη και είχε δυσμενείς επιπτώσεις, μπορούμε να φανταστούμε τι τρομακτικές συνέπειες μπορεί να έχει μια άστοχη ενέργειά μας που σχετίζεται με το μάθημα των Θρησκευτικών. Αυτός είναι ο λόγος που με ανησυχεί και με θρσ να κάμω και σας κοινωνούς της ανησυχίας μου και της ολιγοθηρότητας του δρόμου που προσπαθούμε να διαβούμε.

7) Για τα χρησιμοποιούμενα σήμερα πέντε (5) και ν ο ύ ρ ι α βιβλία των Θρησκευτικών, τα οποία γράφτηκαν με τη φροντίδα, την επίβλεψη και την ευθύνη, φυσικά, των "μη αρειτών" θεολογικών δυνάμεων του ΚΒΙΕ, δημοσιεύτηκαν σε χρόνο ανύποπτο τα πιο επικριτικά σχόλια που ακούστηκαν ποτέ για βιβλία των Θρησκευτικών. Παραπέμπω ενδεικτικά στα εξής κείμενα:

- "Εκκλησιαστική Αλήθεια" (όργανο της Ι. Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος) Ι-ΙΙ-78 και Ι6-Ι2-78.
- "Κοινωνία" (επίσημο συνδικαλιστικό όργανο 4.000 θεολόγων), Ι978 τεύχος 3.
- "Ζωή" (Θρησκευτική εφημερίδα που κυκλοφορεί σε πάνω από Ι00.000 φύλλα και εκπροσωπεί Ιδεολογικά μεγάλη μερίδα του θρησκευόμενου λαού), τεύχος 306Ι/23-ΙΙ-78.
- "Σωτήρ" (και αυτή η θρησκευτική εφημερίδα κυκλοφορεί σε πάνω από Ι00.000 φύλλα και εκφράζει τις απόψεις μεγάλης μερίδας του θρησκευόμενου λαού), 25-Ι0-78.
- "Ενορία" (περιοδικό που διαβάζουν 8.000 εφημέριοι), 624/Ι0-ΙΙ-78.
- "Ορθόδοξος Τύπος" (θρησκευτική εφημερίδα που εκφράζει τις πιο συντηρητικές και απαιτητικές απόψεις), ΙΙ-4-80, Ι4-4-80, 25-9-8Ι, 2-Ι0-8Ι και 9-Ι0-8Ι.
- "Σύνδεσμος", τεύχος Ι6, Νοέμβριος Ι978.

Προσωπικά δέ γνωρίζω να έχουν γραφεί τόσο πολλά και τόσο μολκενυτικά σχόλια για σχολικά βιβλία άλλων μαθημάτων, όσα για τα βιβλία των Θρησκευτικών. Αντίθετα διάβασα και άκουσα αρκετές επικρίσεις για βιβλία άλλων μαθημάτων, και όλοι φαντάζομαι γνωρίζετε τα αδύνατα σημεία των βιβλίων της ειδικότητάς σας. Η παρατήρησή μου αυτή δεν αποβλέπει στη μη αναθεώρηση των Α.Π. και των βιβλίων των Θρησκευτικών, αλλά απλά και μόνο επισημαίνει την υπερβολή και την προχειρότητα πολλών από τις επικρίσεις.

8) Για τον καταρτισμό των καλύτερων δυνατών νέων Α.Π. και τη συνεχή βελτίωση των κυκλοφορούντων σήμερα σχολικών βιβλίων των Θρησκευτικών οι θεολόγοι του ΚΒΜΕ έχουμε προβεί σε π λ ή θ ο ς ε ν ε ρ γ ε ι ώ από τις οποίες αναφέρω τις σπουδαιότερες, και οι οποίες αποδεικνύουν τη συνεχή προσπάθειά μας για τη βελτίωση του μαθήματος, με τη σύμπραξη του καλύτερου θεολογικού δυναμικού.

- 1976. Μελέτη και επεξεργασία νέων Α.Π. από μεγάλη επιτροπή θεολόγων, την οποία αποτελούσαν: 4 καθηγητές της Θεολογικής Σχολής Αθήνας (Αγουρίδης, Κουρατίδης, Κησιώτης, Φειδάς), 2 Σύμβουλοι του ΚΒΜΕ (Γρατσάς, Παπαδερός), 2 θεολόγοι έποπτες (Αρβανίτης, Μπούκης), 2 ΓΒΜΕ θεολόγοι (Γρηγοριάδης, Μάσσος), 6 θεολόγοι εκπαιδευτικοί διαφόρων βαθμών (Καρδαμάκης, Μουρούλης, Ιάκωβος Μαΐνας, Κέλλας, Παπαντωνίου, Λάππας) και ο υποφαινόμενος. Συνολικά 17 άτομα, τα οποία εκπροσωπούσαν διαφορετικά θεολογικά ρεύματα και τάσεις, εργάστηκαν πολλούς μήνες και κατάρτισαν στις γενικές τους γραμμές τα περισσότερα Α.Π. των Θρησκευτικών.

- 1977. Ύστερα από τὰ έγγραφα 420/25-2-77 και 422/23-2-77 του Προέδρου του ΚΒΜΕ έφτασαν σε μας οι παρατηρήσεις του εποπτικού προσωπικού οι οποίες σε κοινές συνεργασίες και συσκέψεις αξιοποιήθηκαν την 1-4-77 και ενσωματώθηκαν στα νέα Α.Π. από τους Συμβούλους του ΚΒΜΕ Γρατσά Παπαδόπουλο, Παπαδερό και τον υποφαινόμενο.

- 1979. Επιτροπή από το Σύμβουλο Γ. Γρατσά, το ΓΒΜΕ θεολόγο Ι. Μάσσος τους γυμνασιάρχες Ελευθέριο Μαΐνα, Ι. Εγγλέζο και Θ. Θερόμο, τους θεολόγους καθηγητές Α. Κωστακιώτη και Κ. Σιαδά και τον υποφαινόμενο μελέτησε τα βιβλία των Θρησκευτικών και επέφερε διορθώσεις, από τις οποίες οι πιο πολλές περάστηκαν ήδη στα νέα βιβλία μας.

- 1981. Μετά από πρόταση του ΚΒΜΕ, συγκρότηση επιτροπής από 2 Συνοδικούς Αρχιερείς, που προτάθηκαν από την Ι. Σύνοδο, ύστερα από απόφαση του κ. Υπουργού Παιδείας, και από 4 πανεπιστημιακούς καθηγητές (Οικονόμου και Παπαπέτρου της Θεολογικής Σχολής Αθήνας, Αναστασίου και Φράγκο, της Θεολογικής Σχολής Θεσ/νίκης), οι οποίοι προτάθηκαν από τις Σχολές τους, για τη μελέτη όλων των προβλημάτων που συνδέονται με τα Α.Π. και τα βιβλία των Θρησκευτικών. Δε γνωρίζω γιατί η επιτροπή αυτή δε λειτούργησε. Ουσιαστικά δε μας έδωσε προτάσεις.

- 1982. Πρόταση των θεολόγων του ΚΒΜΕ για συγκρότηση επιτροπής, η οποία θα εξέταζε όλα τα προβλήματα που σχετίζονται με το μάθημα των Θρησκευτικών, δεν τελεσφόρησε. Αντί γι' αυτήν έχουμε νέα πρόταση για συγκρότηση επιτροπής στην "Εισήγηση" που συζητούμε σήμερα.

9) Φρονώ ότι η νέα επιτροπή η οποία θα συγκροτηθεί για να μελετήσει όσα προτείνει η "Εισήγηση" στις παραγράφους 3 και 4 πρέπει να αποτελείται από εκπροσώπους της Εκκλησίας, των Θεολογικών Σχολών, της Πανε

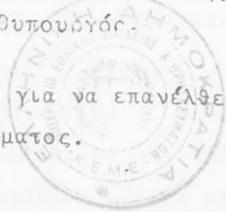
λήνιας Ενάσσεως Θεολόγων (ΠΕΘ), της Ενάσσεως Θεολόγων Βόρειας Ελλάδας (ΣΕΒΕΒ), της ΟΛΜΕ, του εποπτικού και διδακτικού προσωπικού (Θεολόγους), και από τους Θεολόγους του ΠΕΜΕ. Οι εκπρόσωποι των φορέων που ανέφερα καλό είναι να οριστούν από τους φορείς τους και όχι από εμάς. Είναι που μας ενδιαφέρει είναι όσοι θα μετάσχουν να εκπροσωπούν βέβαια τις διάφορες θεολογικές τάσεις, αλλά να μην είναι από πριν γνωστοί για τις ακριβείς τους θέσεις. Φυσικά οι συγγραφείς και οι κριτές των νέων βιβλίων, αν και όταν φτάσουμε ως εκεί, θα είναι άλλα πρόσωπα, διαφορετικά από εκείνα της πρώτης επιτροπής.

10) Δεν κρίνω σκόπιμο να διατυπώσω τις απόψεις μου για το β' κεφάλαιο της "Εισήγησης" με τίτλο "προτάσεις για τον αναπροσανατολισμό και την ανανέωση της διδασκαλίας των Θρησκευτικών", γιατί αυτό θα είναι το έργο της επιτροπής που θα συγκροτηθεί. Αν μου ανατεθεί εισήγηση, πριν από τη συγκρότηση της επιτροπής, θα την κάμω με ευχαρίστηση για την κάθε τάξη χωριστά. Θεωρώ όμως απαραίτητο να σημειώσω εδώ ότι, μελετώντας τὰ Θρησκευτικά της Η.Ε. δεν μπορούμε να αγνοήσουμε τα Θρησκευτικά της Δημοτικής Εκπαιδεύσεως.

11) Πολύτιμος οδηγός για την παραπέρα πορεία μας αναφορικά με το μάθημα των Θρησκευτικών θα είναι, εκτός από τα άλλα, τα Πρακτικά του Α' Θεολογικού Συνεδρίου Β.Ε., Θεσ/νίκη 16-18.5.81 ("Κοινωνία", 1981 τεύχος 3) και τα Πρακτικά του Β' Θεολογικού Συνεδρίου της Αθήνας που διοργάνωσε η ΠΕΘ 3-5.9.82.

12) Οι αρμοδιότητες και η ευθύνη της Ηγεσίας της Εκκλησίας στο μάθημα των Θρησκευτικών είναι περισσότερες από ότι ίσως φανταζόμαστε. Όχι μόνο γιατί παλαιότερα η Εκκλησία ενέκρινε ή όχι τα βιβλία των Θρησκευτικών, αλλά και γιατί και τώρα με το Νόμο 590/77 "η Α.Ιερά Σύνοδος παρακολουθεί το δογματικόν περιεχόμενον των διὰ τα σχολεία της Στοιχειώδους και Μέσης Εκπαιδεύσεως προοριζομένων διδακτικών βιβλίων του μαθήματος των Θρησκευτικών". Είναι προτιμότερο για μας να έχουμε την προέγκριση της Εκκλησίας για τα βιβλία των Θρησκευτικών, παρά την εξέτασή τους μετά την εκτύπωσή τους. Με κανένα τρόπο δεν πρέπει να δυσχεράνουμε τις αγαθές σχέσεις της Εκκλησίας και της Πολιτείας, για τις οποίες τρεις φορές μίλησε ο κ. Πρωθυπουργός.

Ο Πρόεδρος διακόπτει τη συζήτηση του θέματος για να επανέλθει όταν ετοιμάσουν δική τους εισήγηση οι θεολόγοι του Τμήματος.

ΘΕΜΑ 4ο - Συμμετοχή ψυχολόγων στην εφαρμογή του ΣΕΠ στα σχολεία Μ.Ε.

Ο κ. Παπαδόπουλος λέγει: Το ΥΠΕΠΘ, Δ/ση Εφ. Προγρ. Μ.Ε., με έγγραφο του (Γ2/1700/20-9-82) διαβιβάζει έγγραφο του Συλλόγου Ελλήνων Ψυχολόγων προς τον Υφυπουργό κ. Μώραλη και ζητεί να γνωμοδοτήσουμε σχετικά. Το έγγραφο μου επιδόθηκε στις 29-9-82 για εισήγηση.

Από το έγγραφο του παραπάνω Συλλόγου διαπιστώνονται τα εξής: Με βάση την πληροφορία ότι επρόκειτο να διοργανωθούν τα Σεμινάρια για την επιμόρφωση καθηγητών στον ΣΕΠ, ο Σύλλογος θεωρεί τη συμμετοχή και συμβολή του απαραίτητη στον προγραμματισμό και στην εφαρμογή του ΣΕΠ, και, κατά συνέπεια, ζητείται η "συμμετοχή του ΣΕΨ στα αρμόδια όργανα".

Καταρχήν είναι απαραίτητο να σημειωθεί ότι το ενδιαφέρον των μελών του ΣΕΨ για να συμμετάσχουν και να βοηθήσουν στη διεξαγωγή των επιμορφωτικών σεμιναρίων πάνω στο θέμα του ΣΕΠ στα σχολεία Μ.Ε. είναι αξιέπαινο.

Είναι γεγονός ότι το ενδιαφέρον τους αυτό έχει επιστημονική βάση όχι μόνο γιατί η ψυχολογία γενικά είναι ένας επιστημονικός τομέας άμεσα σχετικός με πολλά επιμέρους θέματα του ΣΕΠ, αλλά και γιατί και άμεσα σχετικός κλάδος διδασκείται στα πλαίσια των βασικών σπουδών της ψυχολογίας και αυτός είναι η ψυχολογία του επαγγέλματος και της εργασίας, πέρα δηλ. των κλάδων της Γενικής, της Εξελικτικής, της Κοινωνικής Ψυχολογίας και της Ψυχολογ. των ατομικών διαφορών που σχετίζονται με διάφορα επιμέρους θέματα του ΣΕΠ.

Είναι όμως γεγονός ότι ο ΣΕΨ είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και δεν υπάρχει ούτε και μετά την ψήφιση του νόμου 991/79 "για την άσκηση του επαγγέλματος του ψυχολόγου στην Ελλάδα" έλεγχος της πολιτείας και προώθηση της διαδικασίας που προβλέπεται για την αναγνώριση πτυχίων, ειδικεύσεων και τη χορήγηση άδειας άσκησης του επαγγέλματος.

Τα παραπάνω σε συνάρτηση με το γεγονός ότι στο ΣΕΨ έχουν γίνει μέλη και άτομα με αμφισβητούμενα επιστημονικά προσόντα (πτυχ. άλλων ειδικοτήτων με ελλειπείς ή περιορισμένες σπουδές ψυχολογίας και απόφοιτοι μη ανεγνωρισμένων Κέντρων Σπουδών κτλ.), δημιουργούν πρόβλημα στην ικανοποίηση του αιτήματος του ΣΕΨ, Κατά τη γνώμη μου μια τέτοια συνεργα-

σία και χρησιμοποίηση ψυχολόγων, όχι μόνο από και μέσω του ΣΕΨ από το Υπουργείο Παιδείας σε θέματα ΣΕΠ, αλλά και γενικότερα ψυχολόγων ιδιωτών (μη μελών του ΣΕΨ) μπορεί να γίνει, εφόσον υπάρχει πρόγραμμα επέκτασης της εφαρμογής του ΣΕΠ και κατά συνέπεια ανάγκη από ειδικούς, ψυχολόγους κτλ., με βάση τα εξής κριτήρια: 1) 4ετή τουλάχιστο φοίτηση σε ανώτατη αναγνωρισμένη Σχολή ή Τμήμα Ψυχολογίας και αντίστοιχο τίτλο σπουδών και 2) ειδικές σπουδές σε θέματα σχολικής ψυχολογίας και ψυχολογίας του επαγγέλματος κατά τις 4ετείς σπουδές ή μετά απ' αυτές. Πέρα από τα παραπάνω κριτήρια για οποιαδήποτε πρόσληψη ψυχολόγων ή συνεργασία του Υπουργείου με ψυχολόγους το έγγραφο του ΣΕΨ θέτει κατά τη γνώμη μου το θέμα της σημασίας του θεσμού του σχολικού ψυχολόγου που είχε πρίν ένα χρόνο συζητηθεί και στο ΚΕΜΕ με βάση σχετικό σχέδιο νόμου. Ο θεσμός αυτός, εφόσον προωθηθεί και υλοποιηθεί το σχετικό σχέδιο νόμου, θα θεραπεύσει ανάγκες του Υπουργείου στην εκπαιδευτική πραγματικότητα και θα ικανοποιήσει κατά τρόπο ουσιαστικό τα αιτήματα του κλάδου των Ψυχολόγων για προσφορά εργασίας τους ως ειδικών στα εν λόγω θέματα.

Το Τμήμα αποδέχεται την εισήγηση αυτούσια στο σύνολό της.

Το 5ο θέμα της Η.Δ. αναβάλλεται και η συνεδρίαση διακόπτεται (ώρα 1.55).

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣ/ΕΘΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠ/ΔΜΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜ/ΕΛΛΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ Μ. Β.

Πρόλη 31/82

Σήμερα 3-11-82 ημέρα Τετάρτη και ώρα 09.00 το Τμήμα Μ. Β. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογειών 396 Αγία Παρασκευή Αττικής) με Πρόεδρο τον κ. Θόνη Λακρίδη, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσάς, Ν. Βαρουχάκης, Β. Βόρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημασιόπουλος, Δ. Τομαζίδης, Σύμβουλοι Β', Γ. Συριοπούλος, Ι. Μορβίλης, Βιδικιοί Σύμβουλοι, Κυρ. Φούσιας Εισηγητής, και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφώνιου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακιάς, Ηλ. Σπυρόπουλος, Σύμβουλοι Β', Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, γιατί ήσαν απασχολημένοι σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

Θέματα ημερήσιας διατά εως.

- Θέμα 1ο.- Οικιακή Οικονομία (Α.Π. - Διδασικαλία)
Εισηγητής:Κ. Φούσιας
- Θέμα 2ο.- Μαθήματα Γενικής Παιδείας Εσπερινών Λυκείων.
Εισηγητής:Α. Αδαμόπουλος
- Θέμα 3ο.- Ενημέρωση για την πορεία των εργασιών της Ομάδας Μαθηματικών.Εισηγητής Ν. Βαρουχάκης.
- Θέμα 4ο.- Έγχιριση διορισμού της Λαγού Διαμαντούλας και Π. Παπαφωτίνα ως καθηγητριών Καλλιτεχνικών.Εισηγ. Α. Αδαμόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θέμα 1ο. - Προβλήματα του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας.

Ό κ. Κ. Ύμπεριδή από τις 2-9-82, έχω απέναντι του Τμήματος Μ.Ε. την ευθύνη εκπροσωπήσεως του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας, θεωρώ χρέος μου να θέσω υπόψη σας τα ειρρεμή προβλήματα του μαθήματος, με σκοπό την έγκαιρη και όσο το δυνατό καλύτερη αντιμετώπισή τους.

1) Το μάθημα διδασκόταν στο Γυμνάσιο 2-2-1 ώρες την εβδομάδα. Με την αλλαγή του Ω.Π. σε 1-1-2 ώρες την εβδομάδα δημιουργείται πρόβλημα Α.Π.

2) Ύστερα από εισήγησή μου στο Τμήμα (συνεδρία 71/27-9-82 και ομόφωνη απόφασή του το θέμα Α.Π. τακτοποιήθηκε προσωρινά για το 1982-83, εφόσον το ΥΠΕΠΘ υιοθέτησε την απόφασή μας (ΥΠΕΠΘ, Δ/νση Εφαρμογής Προγραμμάτων, αρ. πρωτ. Γ2/1876/ ... Οκτωβρίου 82

3) Το Προεδρείο του Συνδέσμου των καθηγητριών Οικιακής Οικονομίας και η Επιθεωρήτρια του μαθήματος ύστερα από παράκλησή μου για άτυπη προκαταρκτική συνεργασία και ανταλλαγή απόψεων διατύπωσαν την άποψη ότι πρέπει να αλλάξουμε το Α.Π. του μαθήματος, γιατί αυτό που ισχύει σήμερα (Π.Δ. 908/78 ΦΕΚ 219 τ. Α' /14-12-78) δεν εξυπηρετεί πιά. Συμφωνώ και εγώ με την πρόταση, και για τον πρόσθετο λόγο ότι η αλλαγή του Ω.Π. επιβάλλει την αναδόμηση και του Α.Π., έστω και μόνο για λόγους οικονομίας της ύλης.

4) Το μάθημα δεν έχει εγκριμένο διδασκτικό βιβλίο, με αποτέλεσμα ως τώρα να καταφεύγουμε στη μέθοδο της εγκρίσεως "ελευθέρων βοηθημάτων", τα οποία τελικά επιβάρυναν τους μαθητές. Φρονώ ότι η συνθήκη αυτή μας ενθέτει πολλαπλά και πρέπει να σταματήσει. Αν το ΥΠΕΠΘ εγκρίνει, ε ί ν α ι χρονικά δυνατό να έχουμε καινούργιο βιβλίο, όπως το θέλουμε, για το σχολ. έτος 83-84.

5) Προτείνω:

α) Την ά μ ε σ η συγκρότηση επιτροπής ειδικών για τον καθαρισμό νέου Α.Π., όπως το επιβάλλουν οι σύγχρονες ανάγκες και απαιτήσεις της Εκπαιδεύσεως. Θα ήταν φρόνιμο στην επιτροπή αυτή να μετείχαν:

- καθηγήτρια της Χαροιοπέιου Σχολής,
- η ΓΕΜΕ ειδικότητας,
- εκπρόσωπος του Δ.Σ. του Συνδέσμου καθηγητριών Οικ. Οικον.
- 1-2 καθηγήτριες Οικ. Οικον. από αυτές που διδάσκουν σε Γυμνάσια,
- όποια άλλα πρόσωπα κρίνονται απαραίτητα από την Υπηρεσία
- ο υποφαινόμενος, αν θεωρείται απαραίτητο.

β) Την προιαταρτιτική έρευνα για την εύρεση πιθανών συγγραφέων των νέων βιβλίων, ώστε να μη χάνεται πολύτιμος χρόνος.

6) Αν όλα πάνε καλά, νομίζω ότι:

- Ως το τέλος του 1982 μπορούμε να έχουμε νέο Α.Π.,
- Τον Ιανουάριο 1983 να γίνει ανάθεση συγγραφής των βιβλίων,
- Τέλος Μαΐου 1983 να έχουν παραδοθεί τα βιβλία,
- Τον Ιούνιο 1983 να κριθούν από τις επιτροπές κρίσεως,
- Στις 15/7 να έχει γίνει και η κρίση του ΚΕΜΕ,
- Τέλος Σεπτεμβρίου να έχουν εντυπωθεί από ΟΕΔΒ,
- Τον Οκτώβριο 1983 να προωθηθούν στα σχολεία.

7) Στις 26-10-82 μου παραδόθηκε από το Σύμβουλο κ. Στ. Παπασημακόπουλο το έγγραφο αρ. Φ. 211.25/9/Γ2/1003/17-6-82 του ΥΠΕΠΘ μαζί με δύο αντίτυπα του βιβλίου του κ. Αθ. Μπέλλου "Οικιακή Οικονομία". Την ίδια ώρα και για το ίδιο θέμα μου τηλεφώνησε και ο κ. Δημητρίεφ. Νομίζω ότι το βιβλίο του κ. Αθ. Μπέλλου πρέπει να σταλεί στην ίδια επιτροπή, η οποία έκρινε και τα άλλα βιβλία, με το ερώτημα της καταλληλότητάς του για μελλοντική μόνιμη χρήση. Αν το βιβλίο κριθεί κατάλληλο μας λύνει πολλά προβλήματα, αφού ανήκει πιά στο Δημόσιο.

Το Τμήμα ύστερα από συζήτηση αναθέτει στους κ. Φούσκα και κ. Καυριδής τη βραχυπρόθεσμη επεξεργασία και συγχειριμενοποίηση των απόψεων που περιέχονται στην εισήγηση, στο σχετικό φάκελο καθώς και τους προβληματισμούς, όπως διαμορφώθηκαν ύστερα από τη σημερινή εισήγηση.

Θέμα 2ο. - Ο κ. Α. Αδαμόπουλος λέγει:

Το Ω.Π. του εσπερινού Λυκείου για τις Α, Β, Γ, τάξεις και για την Δ' τάξη ως τις 22 Δεκεμβρίου καθορίζεται με την Γ2/1510/31-8-82 απόφαση της Διεύθυνσης εφαρμογής προγραμμάτων Μ.Ε. ύστερα και από σχετική γνωμοδότηση του τμήματος μέσης (πρ. 57/1982). Επομένως υπολείπεται ο καθορισμός του Ω.Π. για τα μαθήματα γενικής παιδείας το οποίο θα ισχύει από τις 8 Ιανουαρίου 1983.

Το σύνολο των εβδομαδιαίων ωρών για τη Δ' τάξη του εσπερινού είναι 22 ώρες. Επομένως αν αφαιρέσουμε τις 16+4=20 της δέσμης και των Νέων Ελληνικών, υπολείπονται 2 ώρες για τα μαθήματα γενικής Παιδείας. Αν λάβουμε υπόψη και το α' τρίμηνο της Γ' ημερησίου και Δ' εσπερινού, οι εβδομαδιαίες ώρες που διατίθενται για τα μαθήματα Γενικής Παιδείας στα δύο Λύκεια Ημερήσιο και Εσπερινό είναι οι εξής:

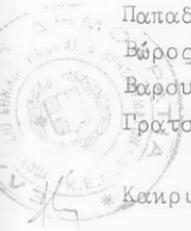
	Α' τρίμηνο		Σύνολο εβδομαδιαίων ωρών	
	Γ' ημερησ.	Δ' εσπερ.	A, B, Γ ημερ.	A, B, Γ, Δ εσπερ.
Θρησι.	1	1	5	6
Ιστορ.	2	2	6	8
Στ. Δ.Π.	2	1	2	1
Φιλοσ.	1	-	1	1
Ξ.Γ.	2	-	7	6
Φ.Α.	2	1	5 ¹ / ₂	4

Από τον προηγούμενο πίνακα φαίνεται ότι όσες ώρες διατίθενται την εβδομάδα για τα μαθήματα: Θρησκευτικά, Ιστορία και Φιλοσοφία στις τρεις τάξεις A, B, Γ του ημερησίου Λυκείου, τόσες ώρες διατίθενται και στις τρεις τάξεις A, B, Γ του εσπερινού Λυκείου. Μάλιστα για τα Θρησκευτικά και την Ιστορία φέτος θά διατεθούν στο εσπερινό Λύκειο περισσότερες από ό,τι στο γενικό επειδή τα μαθήματα αυτά διδάσκονται και στο α' τρίμηνο της Δ' εσπερινού. Για την ξένη γλώσσα στο εσπερινό Λύκειο διατίθενται λιγότερες ώρες από ότι στο γενικό, αλλά η διδασκαλία της ξένης γλώσσας στο εσπερινό, ολοκληρώνεται στη Γ' τάξη. Ύστερα από την παραπάνω ανάλυση, επειδή έχω τη γνώμη ότι το μάθημα "Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος" είναι πιά χρήσιμο για τους αποφοίτους του εσπερινού Λυκείου, και για να υπάρξει ισοτιμία ως προς το μάθημα αυτό ανάμεσα στο εσπερινό και γενικό Λύκειο, εισηγούμαι να διατεθούν οι 2 υπόλοιπες ώρες στο εσπερινό Λύκειο για τη διδασκαλία των στοιχείων του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Ο κ. Πρόεδρος ερωτά τα μέλη του Τμήματος αν αποδέχονται ή όχι την εισήγηση του κ. Αδαμόπουλου.
Ακολουθεί ψηφοφορία.

Ψηφοφορία

Σιορδίλης	ΝΑΙ
Συριόπουλος	ΟΧΙ (να δοθεί 1 ώρα στα στοιχεία Δημ. Πολιτευμ. και 1 ώρα στα Θρησκευτικά)
Τομπαΐδης	ΝΑΙ
Παπασημαϊόπουλος	ΝΑΙ
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Παπαδόπουλος	ΝΑΙ
Βάρος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Γρατσέας	ΟΧΙ (να δοθεί 1 ώρα στα στοιχεία Δημ. Πολιτευμ. και 1 ώρα στα Θρησκευτικά)
*Καιριδής	ΝΑΙ

Το Τμήμα εγκρίνει με πλειοψηφία (8:2) την εισήγηση του κ. Αδαμόπουλου.

Θέμα 3ο : Ο κ. Βαρουχάκης λέγει:

Για την υλοποίηση ορισμένων από την απόφαση που πήρε το Τμήμα στην 73/82 πράξη του σχετικά με τον προγραμματισμό των εργασιών για την ανανέωση των διδακτικών βιβλίων των Μαθ/κών και ύστερα από συνένωση με τη Δ/ση εφαρμογής προγραμμάτων προτείνω τα εξής:

1) Για τον εκσυγχρονισμό των βιβλίων Μαθ/κών του Γυμνασίου σύμφωνα με την 73/82 πράξη του Τμήματος Μ.Ε. να συγκροτηθεί επιτροπή από τους:

Βαβαλιάρο Ν. ΓΕΜΕ Β' Ανατολικής Αττικής
Σκάγκο Ηλία Καθηγητή Γ' Λυκείου Καλλιθέας
Μαντσούκη Κων/νο μετεκπαιδευόμενο στο Δ.Μ.Ε.

2) Για τον εκσυγχρονισμό του βιβλίου "Θεωρητική Γεωμετρία" της Α' Λυκείου σύμφωνα με την πράξη 73/82 του Τμήματος να συγκροτηθεί επιτροπή από τους:

Κόρρα Αθ. Λυκειάρχη ΣΤ' Λυκείου Αθηνών
Κουσερά Νικ. μετεκπαιδευόμενο στο Δ.Μ.Ε.
Μαρκάκη Νικηφ. καθηγητή 1ου Γυμνασίου Γλυφάδας.

Στη συνέχεια ο κ. Βαρουχάκης θέτει υπόψη του Τμήματος το με ημερομηνία 1/11/82 έγγραφο της ΕΜΕ, απάντηση στο αρ. 3983/7-10-82 έγγραφο του κ. Προέδρου του Τμήματος με το οποίο καλείται η ΕΜΕ να υποδείξει εκπροσώπους της ομάδας εργασίας για την ανανέωση των διδακτικών βιβλίων.

Από τους προτεινόμενους στο έγγραφο της ΕΜΕ το Τμήμα έχει ήδη προτείνει την απόσπαση των Εξαρχάκου Θ. και Αλεξανδρή Ν. με το αρ. 4032/12-10-82 έγγραφο του κ. Προέδρου του ΚΕΜΕ.

Ως προς τους υπόλοιπους ο κ. Βαρουχάκης εισηγείται την άμεση απόσπαση στο ΚΕΜΕ κατά κύρια απασχόληση των:

1. Α. Παπαμικρούλη
2. Γ. Κομπότη
3. Κ. Μακρή
4. Ν. Σταμάτη
5. Νικηφ. Μαρκάκη

Οι δύο πρώτοι που υπηρετούν σε πρότυπα Σχολεία θα μπορούσαν να διατηρήσουν ένα μέρος του διδακτικού ωραρίου τους.

Το Τμήμα εγκρίνει ομόφωνα την εισήγηση του κ. Βαρουχάκη.

Θέμα 4ο. Ο κ. Α. Αδαμόπουλος λέγει:

Η διεύθυνση προσωπικού Μέσης Γενικής Εκπαιδεύσεως με το έγγραφό της Δ2/16868/8-10-82 μας διαβιβάζει τα δικαιολογητικά της Λαγού Διαμαντούλας του Δημητρίου με την παράκληση να γνωματεύσουμε αν αυτή είναι ικανή να διδάξει το μάθημα των καλλιτεχνικών στα σχολεία Μ.Ε.

Όπως φαίνεται από την αριθ. 3910/81/4-12-1981 βεβαίωση ΔΙΚΑΤΣΑ το δίπλωμα διακοσμητικής της Λαγού Διαμαντούλας της Αναδημίας καλών Τεχνών της Μπολωνίας είναι ισότιμο με τα απονεμόμενα διπλώματα από τα Ελληνικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Εξάλλου όπως προκύπτει από το πρόγραμμα σπουδών της η Λαγού Διαμαντούλα είναι κάτοχος της ύλης που προβλέπεται από το ισχύον αναλυτικό πρόγραμμα των καλλιτεχνικών Γυμνασίου και Λυκείου. Ύστερα από τα παραπάνω εισηγούμαι ότι η Λαγού Διαμαντούλα είναι σε θέση να ασκήσει τα καθήκοντα του εκπαιδευτικού λειτουργού σε σχολεία Μ.Ε ως καθηγήτρια καλλιτεχνικών.

Η διεύθυνση προσωπικού Μέσης Γενικής Εκπαιδεύσεως με το έγγραφό της Δ2/18758/8-10-82 μας διαβιβάζει τα δικαιολογητικά της Παπαφωτίνα Παρασιευής του Δημητρίου με την παράκληση να γνωματεύσουμε αν αυτή είναι ικανή να διδάξει το μάθημα των καλλιτεχνικών στα σχολεία Μ.Ε. Όπως φαίνεται από τη βεβαίωση 2407/7-9-79 της Ανωτάτης Σχολής καλών Τεχνών Αθηνών και το αριθ. 8653/24-9-1982 έγγραφο του ΔΙΚΑΤΣΑ προς την Παπαφωτίνα Παρασιευή το δίπλωμα σιηνογραφίας της αναδημίας καλών τεχνών είναι ισότιμο με τα απονεμόμενα διπλώματα από τα ελληνικά ανώτατα εκπ/κά ιδρύματα. Εξάλλου, όπως προκύπτει από το πρόγραμμα σπουδών της η Παπαφωτίνα Παρασιευή είναι κάτοχος της ύλης που προβλέπεται από το ισχύον αναλυτικό πρόγραμμα των καλλιτεχνικών του Γυμνασίου και του Λυκείου. Ύστερα από τα παραπάνω εισηγούμαι ότι η Παπαφωτίνα Παρασιευή είναι σε θέση να ασκήσει τα καθήκοντα του εκπαιδευτικού λειτουργού σε σχολεία Μ.Ε. ως καθηγήτρια καλλιτεχνικών.

Το Τμήμα αποδέχεται την εισήγηση του κ. Αδαμόπουλου στο σύνολό της.

Στο σημείο αυτό διακόπτεται η συνεδρίαση (ώρα 1.40).

Ο Πρόεδρος

Φ. Δακρυδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 82/1982

Σήμερα, 10-11-82, ημέρα Τετάρτη και ώρα 09.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα Ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσάς, Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κ. Φούσκας, Εισηγητής και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμ. Ζαραφονίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Α. Αδαμόπουλος, Κ. Κατσιμάνης, Βασ. Θεοδωρακόπουλος, γιατί ήσαν απασχολημένοι σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

Θέμα 1ο.-Μαθήματα Γεν. Ωφελιμότητας Γ' Λυκείου 1983/4. Εισηγητής Στ. Παλαιουρασσάς.

Θέμα 2ο.-Α.Π. Ν. Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας. Εισηγητής Δ. Τομπαΐδης.

Θέμα 3ο.-Επανεύδοση του φυλλαδίου για τη Μεσογειακή αναιμία. Εισηγητής Ι. Σκορδίλης.

Θέμα 4ο.-Γνωμοδότηση για το βιβλίο, σεξουαλική διαπαιδαγώγηση της Ευγομικής Εταιρείας. Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος

Θέμα 5ο.-Ανατύπωση διδακτικών βιβλίων. Εισηγητής Δ. Τομπαΐδης.

Προ της ημερησίας διατάξεως ο Πρόεδρος ανακοινώνει ορισμένα δημοσιεύματα σχετικά με τη διδ/λία του Πρωταγόρα στο Λύκειο φέτος και μεταφέρει γενικότερη επιθυμία του ΥΠΕΠΘ να δίνεται απάντηση σε παρόμοια δημοσιεύματα για να αποφεύγεται η δημιουργία εντυπώσεων. Ο Σύμβουλος κ. Σπυρόπουλος προτείνει την αιδουθη απάντηση;

Στα "Νέα" της 3 Νοεμβρίου 1982, ο "Πορφύριος" με τίτλο "Πλάτωνος Τύχοι", επικρίνει εγκύκλιό μας σχετικά με τη διδασκαλία του πλατωνικού διαλόγου "Πρωταγόρας" στη Β' Λυκείου. Βασική θέση του αποτελεί ότι υπάρχει προσπάθεια να εκθέσουν οι προγραμματιστές την Κυβέρνηση. Είναι δυνατό να εξηγηθεί κι αλλιώς - λίγος αντιδογματισμός δεν κάνει κακό. Φτάνει να δούμε τα πράγματα όπως έχουν:

Ο "Πορφύριος" μας ελέγχει για δυο ανευθυνότητες που καταλήγουν σε εξευτελισμό του Πλάτωνα:

α) Για το πενιχρό ωράριο που διατίθεται για τη διδασκαλία του "Πρωταγόρα".

β) (Κυρίως) Για το ότι οι 2 ώρες που θα διατεθούν για τη "γενική θεώρηση" κρίνονται ανεκφορτώτατες για μια διδακτικά αποδοτική σχολική εργασία σπαντούμε:

1.- Το ωράριο όχι μόνο δεν είναι πενιχρό, αλλά είναι το μεγαλύτερο από όσα την τελευταία τουλάχιστο πενταετία διατέθηκαν για τη διδασκαλία του "Πρωταγόρα": 42 ώρες, όχι 30 (3 ώρες την εβδομάδα όλο το Φεβρουάριο, το Μάρτιο, τον Απρίλιο και (καθώς μεσολαβούν οι διακοπές του Πάσχα) δύο εβδομάδες του Μαΐου. Δε νομίζει μαζί μας ο "Πορφύριος" ότι ήταν πιά καιρός, με αλλαγές σκοποθεσίας και νοοτροπίας να απομυκρυνθούμε από τη διδασκαλία 2 1/2 σελίδων αρχαίου κειμένου ύστερα από 4μηνη πολύωρη σχολική εργασία;

2.- Η "γενική θεώρηση" στις "Οδηγίες του ΚΕΜΕ" αποτελεί μια παράγραφο απαραίτητη για τη διδασκαλία οποιουδήποτε κειμένου. Έκποδες της είναι: α) ο σημαντικότερος καταγράφοντας τους στόχους που πρέπει να επιδιωχθούν κατά τη διδασκαλία, να δώσει στον καθηγητή τις οπτικές γωνίες από τις οποίες καλό είναι να δει η τάξη το αρχαίο έργο. Έτσι αποκλείεται και η καταπόνηση της τάξης με γραμματικο-συντακτική άδολεσχία και η ισοπέδωση, η μονολιθική ερμηνευτική προσέγγιση έργων που

ανήκουν σε διαφορετικά λογοτεχνικά είδη. Μια προσεκτική ανάγνωση π.χ των "γενικών θεωρήσεων" των τριών κειμένων που διδάσκονται στη Γ' Λυκείου (Πρωταγόρας, Οιδίποδας, Επιτάφιος) δείχνει τι εννοούμε. β) Δεύτερος σκοπός της "γενικής θεώρησης" είναι; μέσα στο τελευταίο δώρο να αξιοποιηθεί η εργασία που έγινε επί μήνες πολλούς μέσα στην τάξη, ώστε οι μαθητές αφήνοντας το κείμενο να έχουν την ευκαιρία να δούν το έργο στο σύνολό του και να συστηματοποιήσουν τα όσα ήδη έχουν δει μαζί με τον καθηγητή τους σχετικά με τις αξίες που περιλαμβάνει το έργο. Πιστεύουμε ότι πολύ θα αποδυναμώσαν η κατηγορία ότι "εμπαίζουμε την κυβέρνηση, τους καθηγητές και τους διδάσκοντες (SIC)", αν ο Πορφύριος δεν έκανε μια, ελπίζουμε όχι εσκεμμένη, παράλειψη, αντιγράφοντας, όπως λέει, την εγκύκλιο: Στη σελ. 32 των "Οδηγιών για το Λύκειο, 1982, του ΚΕΜΕ" έχει γραφεί: "Με βάση τη διδασκαλία που έγινε στην τάξη οι μαθητές θα κληθούν να δώσουν....." όσα πολλά και δύσκολα παραθέτει στη συνέχεια Άρα: "οι μαθητές θα κληθούν να δώσουν.....", αλλά όχι πράγματα άγνωστο" αυτούς.

Λοιπόν, με δεδομένα: α) ότι η δομή και το περιεχόμενο του διαλόγου δίνονται στο διδακτικό εγχειρίδιο ("Κείμενα Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου, ΟΕΔΒ, 1982, σελ. 20-21" από το βιβλίο αυτό ήδη ανατυπώνεται για να διανεμηθεί στους μαθητές της Β' Λυκείου ο "Πρωταγόρας"), β) ότι για όλα τα άλλα έγινε λόγος σε κατάλληλα σημεία του διαλόγου στις 40 προηγούμενες ώρες μέσα στη σχολική αίθουσα, ποιά μεθόδευση είναι παιδαγωγικά προσηφορότερη: να μηρυκάζει η τάξη για ώρες και ώρες (πόσες επιτέλους;) τα όσα επί μήνες αρκετούς διδάχτηκε ή μέσο σε δύο ώρες, ύστερα από πρόσφορο προγραμματισμό (π.χ. ανάθεση σε ομάδες μαθητών εργασιών, στις οποίες συγκεντρώνονται όσα ειπώθηκαν για τις διάφορες απόψεις από τις οποίες μελετήθηκε το έργο) να συστηματοποιείται και να εμπεδώνεται η πνευματική συγκομιδή που σποκόνισε η τάξη στο έργο;

Και μια λεπτομέρεια: αφού τα κεφ. 2-8 διδάσκονται από περίληψη, ποιά θέση έχει το παράκλιτο για την παράλειψη περιληπτικής απόδοσης του πρώτου κεφαλαίου, εφόσον περίληψή του παρατίθεται στο βιβλίο;

Τέλος, σημειώνουμε ότι η εγκύκλιος αυτή, μέσα στο φυλλάδιο "Οδηγίες του ΚΕΜΕ" αποστέλλεται σε 900 περίπου Λύκεια συνεχώς από το 1979 Έχει συζητηθεί σε σεμινάρια εποπτικού και διδακτικού προσωπικού, στις

ΣΕΒΑΣΤΕ, με βάση τους έχουν διατυπωθεί ερωτήσεις σε πανελλήνιες εξετάσεις και ως τώρα από κομμάτια δεν είχαμε διαμαρτυρία είτε για το περιεχόμενο της "γενικής θεώρησης" είτε για την εφαρμοσιμότητάς της; Και όλα αυτά, σε μια περίοδο που οι εκπαιδευτικοί μας - ευτυχώς - δεν αφήνουν ασχολίαστες τις άστοχες ενέργειές μας.

(Με την έγκριση του Τμήματος ΜΕ του ΚΕΝ

Η. Σπυρόπουλος

Το Τμήμα συμφωνεί σε παρόμοιες περιπτώσεις οι απαντήσεις να γράφονται από τον αρμόδιο Σύμβουλο, να ανακοινώνονται στη συνεδρίαση και να πηγαίνουν στο Υπουργείο για δημοσίευση με την υποσημείωση " Με την έγκριση του Τμήματος Μ.Ε. του ΚΕΜΕ " και υπογραφή.

Θέμα 1ο. - Ο κ. Καυριδής ευχαριστεί τον κ. Παλαιοκρασά για την προθυμία του να βοηθήσει το Τμήμα και του δίνει το λόγο να εισηγηθεί.
Ο κ. Παλαιοκρασά λέγει: " Διευκρινίζω ότι η εισηγητική έκθεση εκφράζει στην ουσία της τις απόψεις των μελών της ομάδας εργασίας και όχι στην κάθε της λεπτομέρεια. Ως συντάκτης της ενθέσεως, είπα, αναλαμβάνει την ευθύνη και για το ύψος του λόγου και για τον τρόπο διατυπώσεως, που δεν εκφράζουν απαραίτητα τα άλλα μέλη της ομάδας. Επίσης επισημαίνω, ότι εφόσον γίνει αποδεκτό από το Τμήμα το σκεπτικό ότι ο σχεδιασμός των μαθημάτων Γ.Ω. πρέπει να γίνει κάτω από το πρίσμα του προβλήματος της ανεργίας των νέων, πρέπει η διοίκηση του ΥΠΕΠΘ να ενεργήσει γρήγορα (εντός των τυπικών προθεσμιών) να εξασφαλίσει χρηματοδότηση ενός μέρους της εφαρμογής του θεσμού από το Κοινωνικό Ταμείο της ΕΟΚ. Οι πιθανότητες αποδοχής είναι αυξημένες λόγω της ευαισθησίας που υπάρχει σήμερα στην Κοινότητα σχετικά με τα μεγάλα πρόβλημα της ανεργίας των νέων,

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ "ΓΕΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΜΟΤΗΤΑΣ" ΤΗΣ Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Γενική εισήγηση του προβλήματος

1. Κατά την εισήγηση της ομάδας, ο θεσμός των μαθημάτων "Γενικής ορθομότητας" πρέπει να εκθεθεί κάτω από το πρίσμα δύο βασικών προβλημάτων: Πρώτο, το πρόβλημα της ανεργίας των νέων και δεύτερο, το πρόβλημα της ικανοποίησης μιας μαθητικής ζήτησης με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, η οποία ευδηλώνεται από μαθητές του Λυκείου που δε θέλουν να συνεχίσουν σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

2. Το πρώτο πρόβλημα έχει τις μεγαλύτερες κοινωνικές προεκτάσεις και επομένως τη μεγαλύτερη βαρύτητα στο σχεδιασμό των μαθημάτων αυτών. Τα υπέρτιμα στοιχεία είναι κυρίως η σοβαρότητα του προβλήματος αυτού. Από τα πέντε παιδιά που συνεχίζουν σπουδές μετά το υποχρεωτικό σχολείο, τα τέσσερα εγγράφονται στο Γενικό Λύκειο και μόνο το ένα εγγράφεται σε σχολική μονάδα επαγγελματικής κατάρτισης, είτε αυτή είναι Τεχνικό - Επαγγελματικό Λύκειο, Τεχνική - Επαγγελματική Σχολή ή Σχολή Μαθητείας. Στη συνέχεια από τα τέσσερα παιδιά που φοιτούν σε σχολία γενικής μορφώσεως μόνο το ένα επιδέχεται να συνεχίσει σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Άρα, τρία από τα πέντε παιδιά που απογοιτούν από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μπαίνουν στην αγορά εργασίας χωρίς κανένα ειδικό επαγγελματικό προσόν και επομένως με πολύ αυξημένες τις πιθανότητες να ενταχθούν στον κατάλογο των άνεργων νέων.

3. Το δεύτερο πρόβλημα δεν έχει την ένταση και τις

προετίσεις του πρώτου, δεν παύει όμως να έχει και αυτό
 γενικώς διατάξεις για πλαίσια του γνωστού "SOCIAL EQUITY"
 της αναγκαιότητας για το εκπαιδευτικό σύστημα να παρέχει
 σε εκπαιδευτικές ευκαιρίες σε όλα τα παιδιά, με τη συμπλήρωση
 τι με ίσως σε νοείται απαραίτητα ΙΔΙΕΣ εκπαιδευτικές
 ευκαιρίες.

Σκοπός του θεσμού

Με βάση την παραπάνω επιτήρηση του προβλήματος
 είναι εύλογο ότι ο σκοπός του θεσμού των μαθημάτων
 γενικής ωφελιμότητας θα πρέπει να έχει διπλή υπόσταση:
 από τη μια μεριά θα πρέπει να ικανοποιείται, στο βαθμό που
 είναι εφικτό, ο στόχος της "προετοιμασίας για την ενεργή ζωή",
 ενώ από την άλλη, τα μαθήματα αυτά θα πρέπει να συμπληρώνουν
 και να ενισχύουν τις γνώσεις εκείνες που ολοκληρώνουν την
 προσωπικότητα των μαθητών και τους καθιστούν ικανούς να
 διαβιώσουν σε μια σύγχρονη κοινωνία.

Βασικές αρχές πολιτικής

Οι βασικές αρχές μιας πολιτικής για την εφαρμογή
 του θεσμού πρέπει να είναι οι εξής:

(α) Τα μαθήματα Γ.Ω. θα πρέπει να αποτελέσουν
 το ευδαιμόνιο κριτήριο μεταξύ Γενικού και Τεχνικού-Επαγγελματικού
 Λυκείου, στο πρώτο στάδιο εξέλιξης του θεσμού του
 "πολυκλαστικού" Λυκείου.

(β) Τα μαθήματα Γ.Ω. στο μεγαλύτερο βαθμό θα
 στοχεύουν στην εξασφάλιση κάποιας ελάχιστης πρακτικής

...αριστέως για την εύρεση της πρώτης εργασίας. Θα επιδιωχτείται
...κατάρτιση να είναι ευρείας μέρους και για το λόγο αυτό η ύλη
...οργανώνεται σπονδυλωτά.

(δ) Η διδασκαλία των μαθημάτων Γ.Σ. θα είναι δυνατό να
...αποκρίνεται από τα στενά όρια της παραδοσιακής μεθόδου. Αλλά θα
...θα επιτρέπεται μέρος των πρακτικών μαθημάτων και αλλαγών
...να γίνεται σε ειδικά επιδεικνύουσες χώρες εργασίας, εκτός
...των σχολείων, να αναζητούνται από τους μαθητές πρόσθετες
...πηγές πληροφοριών πέρα από το σχολικό βιβλίο και τον
...καθηγητή, και να είναι αυξημένη η βιβλιογραφική ερευνητική των
...μαθητών στη διαδικασία μάθησης.

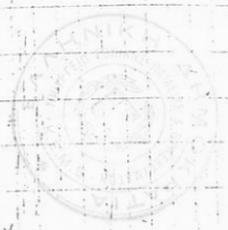
(ε) Ένα μέρος των μαθημάτων θα είναι δυνατό να προγραμμα-
...τιστεί τοπικά (κατά ΓΕΜΕ ή και κατά σχολική μονάδα, όταν
...το απαιτήν οι τοπικές συνθήκες) με βάση ενδεικτικά στοιχεία
...μαθητικής ζήτησης και σύμφωνα με τις δυνατότητες
...εξασφάλισης διδακτικού προσωπικού (μόνιμο ή μη) και μέσων
...διδασκαλίας. Ο προγραμματισμός θα εφαρμόζεται σε εθνικό
...επίπεδο στα πλαίσια κεντρικών κατευθυντήριων γραμμών για
...να εξασφαλίζεται ως ένα βαθμό η ποιότητα διδασκαλίας.

Για μια αποδοτική εφαρμογή μαθημάτων Γ.Σ. που θα σχεδιαστούν
...βάσει τις παραπάνω βασικές αρχές, προαπαιτείται μια ελάχιστη
...οδομή για ποσοτικό και ποιοτικό προγραμματισμό, σε τοπικό
...εθνικό επίπεδο, η οποία δυστυχώς δεν υφίσταται σήμερα. Έτσι
...μαθημάτων η πρώτη εφαρμογή των μαθημάτων Γ.Σ. θα ξεκινήσει
...Αλλά με περισσότερες και άλλων με λιγότερες ελλείψεις. Με κανένα
...όπο όμως δεν πρέπει οι δυσκολίες αυτές να γίνουν επικυρήματα
...της καθυστέρησης ή της σταδιακής εφαρμογής των δεσφών,

αίτη που στο παρελθόν υπήρξε κοινή για άλλους
είσαν σημαντικούς δεσμούς με τους οποίους επιχειρήθηκε
σύλληψη από την "ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα".

Επιλογή κατηγοριών μαθημάτων

Το ζήτημα των σχολικών μαθημάτων στη δευτεροβάθμια
παίδευση καθόλεται από πέντε βασικές κατηγορίες μαθημάτων,
οποίες είναι:

- (α) Λυκειακά μαθήματα
- (β) Γενικά μαθήματα
- (γ) Μαθήματα προετοιμασίας για τη Γωή
- (δ) Μαθήματα γενικών επαγγελματιών γνώσεων
- (ε) Μαθήματα εξειδίκευσης.

Εξειδικιά, για κάθε μία από τις παραπάνω κατηγορίες ανα-
φέρονται μερικά γνωστά ήδη μαθήματα όπως Ιστορία, Νέα Ελληνικά,
Αρχαία, Μαθηματικά, Φυσική, Λατινικά, Φιλολογία κ.ά., για την
πρώτη κατηγορία: Γεωγραφία, Ορθοπεδική, Κοινωνιολογία,
Ψυχολογία, Μουσική, Καλλιτεχνικά, Ξένες γλώσσες, Οικονομικά, Βιολογία,
κ.ά., για τη δεύτερη κατηγορία: Οικονομικά, Οικολογία, Τεχνολογία,
Αγωγή των παιδιών, Ατομική και Δημόσια Υγιεινή, κ.ά., για την τρίτη
κατηγορία: Εργατικό Δίκαιο, Γεωργική Οικονομία, Συντακτικές Βοήθειες, Δικτατορία
Διεθνές, Εμπόριο, Μικροοικονομία, Φορολογία, κ.ά., για τις τέταρτη
κατηγορία και τέλος, Κατασκευαστική, Τεχνικό Σχέδιο, Γραμματομαθηματικά,
Η/Υπολογιστήν, Στερεογραφία, Γραφομηχανή, Βιομηχανική Ηλεκτρονική, Διπλό
Σχέδιο, κ.ά., για την πέμπτη κατηγορία μαθημάτων.

...παραπάνω, το οποίο των μαθημάτων...

προσγέθους κινήσει και με τις βασικές αρχές πολιτικής
αγωγής, είναι ενόητο ότι από τις πέντε κατηγορίες μαθημάτων
η πρώτη δεν προορίζεται για να εξημερωθεί το θεσμό.
Άρχουν επίσης επιχειρήματα για να αποδειχτεί και η δεύτερη
κατηγορία, αλλά αυτό δε θα ήταν βιώσιμο, τουλάχιστο για την
πρώτη εφαρμογή, για δύο λόγους. Πρώτο, επειδή τα μαθήματα
της κατηγορίας αυτής παραβιάζουν τις λιγότερες ευκολίες και
τις μικρότερες απαιτήσεις κατά την εφαρμογή τους, και δεύτερο,
επειδή ορισμένα πολύ χρήσιμα μαθήματα, όπως η Κοινωνιοδωρία,
τα Οικονομικά και η Ψυχολογία, λείπουν εντελώς ή καλύπτονται
στοιχειώδως στα προγράμματα των σχολείων της γενικής μας
επαγωγής.

Η δομή του θεσμού

9. Ανεξάρτητα από το χρόνο εφαρμογής των μαθημάτων
Γ.Σ., προτείνεται ένα μέρος των προσφερόμενων εβδομαδιαίων
ωρών να προαχρησιμεύεται κεντρικά και να εφαρμόζεται χωρίς
αποιδίσεις σε όλα τα λύκεια της χώρας. Θα υποδοίστε ώρες
θα καλύπτονται κατά ΓΕΝΕ* σε συνεργασία με τους κατά τόπο πύραυλους
και με βάση τα ενδιαφέροντα των μαθητών, την υπάρχουσα
υποδομή και τις τοπικές συνθήκες. Το κοινό για όλα τα
λύκεια της χώρας πρόγραμμα θα έχει αρχικά το μεγαλύτερο
μερίδιο στην κατανομή των ωρών, αλλά κατά την εξέλιξη του
θεσμού θα πρέπει οι περισσότερες ώρες να δίνονται σε μαθήματα
που θα επιλέγονται και θα προαχρησιμεύονται κατά τόπο και
θα εξυπηρετούν τις τοπικές ανάγκες και την περιφερειακή ανάπτυξη.
Τα μαθήματα των κεντρικών προγραμμάτων, παρ'όλο που θα δίδονται

επαγγελματίες γνώσεις.

Η πρώτη εφαρμογή

Κατά την πρώτη εφαρμογή, εμπαί κατά το σχολικό έτος 1983-84, προτείνεται σε δέκα από τις ελαδείς έρευνας ερευνητικές ώρες να κατανεμηθούν στα εξής κοινά μαθήματα για όλα τα λύκεια της χώρας:

- (1) Περιβάλλον και Υγεία 1 ώρα
- (2) Πρακτικά Οικονομικά 3 ώρες
- (3) Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία 2 ώρες
- (4) Επαγγελματικά* Αγγλικά ή Γαλλικά 4 ώρες

Σύνολο 10 ώρες

Οι υπόλοιπες έξι ώρες προτείνεται να διατεθούν σε ένα από τα εξής μαθήματα το οποίο θα επιλεγεί κατά ύψος ή κατά ΓΕΜΕ σύμφωνα με τα κριτήρια που ήδη προαβήσαν:

- (1) Εμπορική και Επιχειρησιακή Τέχνη
- (2) Γεωργοοικονομική Τέχνη
- (3) Ναυτική Τέχνη
- (4) Τουριστική Τέχνη
- (5) Τεχνολογικές γνώσεις

Για το μάθημα "Περιβάλλον και Υγεία" υπάρχει συγκεκριμένο βιβλίο του Ευγενιδίου Ιωάννη. Για το μάθημα της Κοινωνιολογίας

* Επαγγελματίες εφαρμογές της ζήτη γνώσεων (αλληλοβοήθεια, προο- ρική επιβίωση, υγιή ορολογία) για το συγκεκριμένο επαγγελματικό τομέα που επιλέγεται και διδάσκεται κατά λύκεια

... να χρησιμοποιηθεί το βιβλίο της τέταρτης θέσης από
 ... δε επιδεξύν οι εισαγωγικές εκδόσεις και επιδέξον
 ... που είχαν τις πιο πρακτικές εφαρμογές στην εκπαι-
 ... νή των Νεοέλλνων. Για το μάθημα της ζώνης γλώσσας
 ... πωλά εκτέλλεται βιβλία στο ελεύθερο εμπόριο με ειδικά
 ... και οργάνω για να ένε ένα ξεχωριστό από τους πέντε
 ... που προτάθηκαν. Επομένως, μέχρι την έναρξη του
 ... είναι 1983-84 πρέπει να εκταχύν αναλυτικά προγράμ-
 ... να συγγράψουν διδακτικά βιβλία για το μάθημα των
 ... Πρακτικών Οικονομικών" και επίσης για τα πέντε μαθήματα
 ... ειδίης κατάρτισης.

13. Η εξαγωγή των διδακτικών προσωπικών, ανάλογα
 με την περιοχή των Λυκείων, δε είναι πλέον ευνοϊκή και
 πλέον δυσμενέστη. Τα κοινά μαθήματα είναι δυνατό να
 εκδύθων από τα υπάρχον προσωπικά των Λυκείων. Εφόσον
 δεν υπάρχει παραπλήσιο Τεχνικό και Επαγγελματικό Λύκειο
 από το οποίο θα μπορούσε να διατεθεί ένας ομοτιρόλογος
 για το μάθημα των "Πρακτικών Οικονομικών", το μάθημα αυτό θα
 κπυρίσε να το διδάξει ο Μαθηματικός. Το μάθημα "Περιβάλλον
 και Υγεία" προτινεται να διδάσεται από το Φυσιολογικό μαθημα
 ή από το Φυσικό, και το μάθημα της Κοινωνιολογίας από το
 Φιλολόγο.

14. Η διδασκαλία των μαθημάτων Γ.Ω. με επαγγελματικό
 αντικείμενο, όπως είναι ευτικό, θα έχει μεγαλύτερη δυσκολία ως προς
 την εύρεση διδακτικών προσωπικών. Εφόσον το Λύκειο βρίσκεται κοντά
 Τεχνικό - Επαγγελματικό Λύκειο, δε θα υπάρχει πρόβλημα για την εξαγωγή
 διδακτικών προσωπικών χ' αυτή την κατηγορία μαθημάτων. Στην αντίθετη
 περίπτωση προτινεται να εφαρμοστούν οι παραπάνω αναλυτικές

λύσεις με την αμύληση προσεγγιστικά:

(1) Αναζήτηση αδιόριστων μαθητή ΤΕΕ

(2) Ανάθεση σε ειδικό επιστήμονα που υπηρετεί σε Διεύθυνση Υπηρεσία της περιοχής ύστερα από προεπιτική επιλογή και συνεχή εποπτεία και παιδαγωγική καθοδήγηση από το Λυκειάρχη καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους.

(3) Ανάθεση στο Φυσικό (Τεχνολογία), Φυσιογνωστή (Γεωργ. μηχανολογία), Μαθηματικό ή Φυσικό (Εμπορία), σε συνεργασία με αμειβόμενους επιστημονικούς συμβούλους (Μηχανικούς, Γεωπόνους, Οικονομολόγους κτ.), υπαλλήλους παρατηρήσεων δημοσίων υπηρεσιών.

(4) Ανάθεση στο Φυσικό τη διδασκαλία του μαθήματος της τεχνολογίας έτσι και αν δε βρίσκεται ειδικός σύμβουλος να να συνεργαστεί μαζί του.

15. Ανεξάρτητα από το ποιά από τις παραπάνω λύσεις θα υιοθετηθεί για το κάθε Λύκειο, προτείνεται όλοι οι διδασκόντες των μαθημάτων Γ.Β. να περάσουν από ειδικό σεμινάριο διάρκειας μιας εβδομάδας, που θα γίνει στις ΓΕΜΕ μέσα στο Σεπτέμβριο.

16. Υπενθυμίζεται ότι το σημαντικότερο κριτήριο για την επιλογή του επιστημονικού τμήμα που θα διδάσκει σε κάθε Λύκειο είναι η ώριμη ικανοποιητική λύσεις ως προς το διδάσκοντα το σχετικό μάθημα. Πάντως θα πρέπει το Υπουργείο να υποστηρίξει κάθε πρωτοβουλία του Λυκειάρχη για τη επίδοξη μιας λύσεως που να είναι σύμφωνη με το πνεύμα των διαφών, και να μη μεταβόσει από το κέντρο η γνώση ευδυστοροβία η οποία βίβρα θα έχει σαν συνέπεια την επίδοξη των πιο συντηρητικών λύσεων.

να βασιστεί σε πορίσματα επιστημονικής αξιολογήσεως (FIELD EVALUATION) της πρώτης εφαρμογής του θεσμού. Για το λόγο αυτό θα πρέπει το τμήμα γενικής εκπαίδευσης του ΚΕΜΕ να δημιουργήσει ειδική ομάδα αξιολογήσεως της πρώτης εφαρμογής των μαθημάτων Γ.Σ., ώστε να υπάρξει αρκετός χρόνος για το σχεδιασμό και προγραμματισμό της ειδικής έρευνας. Επομένως, μέχρι να βγούν τα αποτελέσματα της έρευνας θα ήταν σωστό να εφαρμοστεί ο θεσμός σύμφωνα με το σχέδιό της πρώτης εφαρμογής. Οι βασικές υποθέσεις της έρευνας, που πρέπει να εξεταστούν και που προτάσσονται σε μια λογική εξέλιξη του θεσμού, είναι οι εξής:

- (α) Ο θεσμός θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερη ευελιξία, και ως προς το βαθμό επιδογής μαθημάτων και ως προς τον τρόπο και χώρο διδασκαλίας.
- (β) Τα μαθήματα θα πρέπει να στοχεύουν περισσότερο στην πρακτική ωριμότητα (προσόν για εύρεση της πρώτης εργασίας) και λιγότερο σε γενική καλλιέργεια (εμπλουτισμό γνώσεων).
- (γ) Τα μαθήματα Γ.Σ. θα πρέπει να αποδέχονται το συνθετικό κριτικό μεταξύ Γενικού και Τεχνικού Λυκείου κατά το πρώτο στάδιο εξέλιξης του θεσμού του "Πολυτεχνικού" Λυκείου.

Ο θεσμός εάν εκπαιδευτική επένδυση

18. Πρέπει να επισημανθεί ότι οι παραπάνω προτάσεις της ομάδας για την πρώτη εφαρμογή των μαθημάτων Γ.Σ.

επιμερίνα δεδομένα ο θεσμός των εκπαιδευτική επένδυση θα είναι
αύξησης. Μια ενδυμτική ανεπίσημη έρευνα σε τέσσερα
πολυπληθή Λύκεια της Αττικής έδειξε ότι το ποσοστό των μαθητών
που θα επιλέξουν να παρακολουθήσουν μαθήματα Γ.Σ. δε θα
ξεπεράσει το 10%. Αυτό το ποσοστό είναι προληπτικό για πολυπληθ
Λύκεια, πόσο μάλλον για τα περιφερειακά Λύκεια που κατά κανόνα
είναι ολιγοπληθή. Φυσικά το πρόβλημα αυτό ισχύει και για τις
υπόλοιπες δέξιμες και οπωσδήποτε εντείνει το γενικότερο πρόβλημα
εξαγωγικής αιδουών και διδακτικού προτύπου σε κάθε Λύκειο
Μπροσ σε ένα αδιέξοδο προγραμματισμού πρέπει να εξετάζεται η
λύση της μερικής συνδιδασκαλίας των μαθημάτων Οικονομικής
Γωργικής και Κοινωνιολογίας της 4^{ης} δέξιμης με τα αντίστοιχα
μαθήματα των Πρακτικών Οικονομικών και της Εισαγωγής στην Κοινωνιολογ
των μαθημάτων Γ.Σ.

Ενέργειες άμεσης δράσης

19. Για την εξαγωγή της ορατής εφαρμογής των μαθημάτων
Γ.Σ. κατά το σχολικό έτος 1983-84 προτείνονται οι εξής ενέργειες
άμεσης δράσης:

(α) Συμπύρωση ομάδων εργασίας για τη σύνταξη
αναλυτικών προγραμμάτων των μαθημάτων Γ.Σ. Οι ομάδες
αυτές, μετά την έγκριση των Α.Π. από το ΚΕΜΕ θα αναλάβουν
και τη συγγραφή του αντίστοιχου βιβλίου μαθής και τη σύνταξη
οδηγών για τους διδάσκοντες.

(β) Συμπύρωση ομάδων εργασίας για τη σύνταξη

(γ) Ανάθεση σε μέλος του Τμήματος της ύλης της επιχειρησιακής γυμναστικής απευθυνόμενα προς τους μαθητές και τους γονείς τους για να μοιραστεί σε όλους τους μαθητές της Β' Λυκείου κατά την τελευταία εβδομάδα του σχολικού έτους που διανύουμε.

(δ) Επιμέλεια των συνταχών του προγράμματος Σχολικού-Επαγγελματικού Προσανατολισμού που προορίζεται για τους μαθητές της Β' Λυκείου.

(ε) Σύγκριση ομάδας αξιολογήσιμης πρώτης εφαρμογής των μαθημάτων Γ.Ω.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ

1. Ενδεικτικά αποτελέσματα ανεπίσημης "δημοσίευσής" μεταξύ μαθητών τεσσάρων Λυκείων της περιοχής Αττικής.
2. Ενδεικτική έρευνα της αγοράς εργασίας από τον ΟΑΕΔ.
3. Κατάλογος εμπεριφερόμενων βιβλίων για την Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση (ευδόξως Ευριπίδη).
4. Αναλυτικά προγράμματα των ΚΕΓΕ των Υπ. Γεωργίας.
5. Δείγματα βιβλίων επαγγελματικών Αγγλικών και Γαλλικών κατά επαγγελματικούς τομείς.

Απολουθεί συζήτηση. Ο κ. Σακιάς λέγει:

«Οδηγίες προς τους συντάκτες των προγραμμάτων και τους συγγραφείς των βιβλίων στα μαθήματα γενικής ωφελιμότητας,»

Τα μαθήματα γενικής ωφελιμότητας που θα εισαχθούν από το επόμενο σχολικό έτος και θα διδάσκονται σε ιδιαίτερο κύκλο είναι κάτι το καινούργιο και κάτι το απολύτως απαραίτητο στην ελληνική εκπαίδευση. Καλύπτουν ένα κενό, υπηρετούν μια αναγκαιότητα και αποτελούν ένα θετικό σήμα και μια απαρχή στην ικανοποίηση της ανάγκης να λάβει το σχολείο μας στα προγράμματα, τα βιβλία, τη λειτουργία του τις αναγκαίες πρακτικές και κοινωνικές διαστάσεις που απαιτούν οι καιροί.

Επομένως οι συντάκτες των προγραμμάτων και οι συγγραφείς των βιβλίων αυτών των μαθημάτων αναλαμβάνουν μια σημαντική ευθύνη. Από τα προγράμματα που θα καταρτίσουν και τα βιβλία που θα γράφουν θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό η επιτυχία της διδασκαλίας αυτών των μαθημάτων, το καλό ξείνημα και η αποδοχή αυτού του ύψους σπουδών από τους μαθητές και το κοινό.

Το κύριο έργο των ανθρώπων που θα αναλάβουν αυτή την ευθύνη είναι η συγγραφή των βιβλίων, η οποία θα γίνει με βάση ένα περίγραμμα προγράμματος που θα καταρτίσουν οι ίδιοι οι συγγραφείς σε συνεργασία ενδεχομένως με άλλα πρόσωπα και με την εποπτεία του Τμήματος Μέσης Εκπαίδευσης. Το αναλυτικό πρόγραμμα θα είναι ένα γενικό πλαίσιο, δε θα δεσμεύει την πρωτοβουλία και την καινοτυπία των συγγραφέων για να δώσουν ό,τι το καλύτερο μπορούν. Κατά την πορεία της συγγραφής των βιβλίων με τη μελέτη του θέματος και το συνεχές πάνω σ' αυτό προβληματισμό πιθανόν οι συγγραφείς να βρουν και δρόμους πορείας, τρόπους παρουσίασης της ύλης κλπ. που δεν θα σιεφτούν στην αρχή ούτε μπορεί να τους υποδείξει κάποιος άλλος. Είναι που πρέπει να έχουν υπόψη τους πάντα είναι ότι τα βιβλία αυτής της κατηγορίας πρέπει να μην είναι όπως τα παραδοσιακά σχολικά βιβλία. Ιδιαίτερα αυτά τα βιβλία πρέπει:

1. Να περιέχουν ύλη που πραγματικά να ωφελεί και να ενδιαφέρει τους μαθητές.
2. Να είναι γραμμένα σε γλώσσα σωστή και κατά τρόπο επαγωγικό, εύληπτο και κατανοητό.
3. Να είναι πυκνά σε περιεχόμενο, απαλλαγμένα από αναφορές σε γνωστά από πλατειασμούς και καινοτυπίες, από οτιδήποτε το ανώφελο και το περιττό.
4. Να έχουν τη μεγαλύτερη δυνατή πρακτικότητα, χωρίς εντούτοις να υστερούν σε επιστημονικότητα. Να περιέχουν δηλαδή εικονογραφημένο υλικό, ασκήσεις πρακτικής φύσεως και να προβλέπουν ένα μέρος των μαθημάτων να γίνεται στο εργαστήριο και στους τόπους δουλειάς.

Στις 11.15 προσήλθε ο κ. Αδαμόπουλος.

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει:

Τα μαθήματα πρακτικής ωφελιμότητας, όπως η έρευνα (6%) έστω και στοθχειώδης έδειξε, δεν θα βρουν ακροατές. Οι μαθητές μια και έφτασαν στη Γ' Λυκείου και υπάρχει η δ' δέση δε θα διστάσουν εμπρός στη διεξέυξη: ή όχι δέση ή δέση. Ας είμαστε ρεαλιστές. Αν θέλουμε να προσαρμοσθούμε προς την πραγματικότητα θα αφήσουμε τη πόρτα προς τα ΑΕΙ ανοικτή για όλους. Τα μαθήματα πρακτικής ωφελιμότητας θα πρέπει να μούν με διάζευξη (επιλογή) από την Α' Λυκείου. Δεν πρέπει να υπάρχουν μαθήματα ταμπού. Ο μαθητής προαιρετικά: πηγαίνει στο Λύκειο, προαιρετικά θα ακολουθήσει αρχαία, ιστορία μαθηματικά και φυσική. Επομένως θα μπορεί να επιλέγει και μαθήματα πρακτικής ωφελιμότητας, φτάνοντας στη δέση και εκεί θα επιλέγει τη δέση έχοντας τον οπλισμό των μαθημάτων πρακτικής ωφελιμότητας, που θα το προχωρήσει και στην Γ' Λυκείου παράλληλα με κάποια δέση. Νομίζω δηλαδή ότι θα πρέπει να αρχίσουμε από κάτω και όχι από πάνω.

Στη συνέχεια ο κ. Συριόπουλος λέγει:

Νομίζω ότι πρόθεσις τής πολιτείας με τήν δημιουργίαν τμημάτων πρακτικής ωφελιμότητος εις τήν τρίτην τάξην Λυκείου είναι να παράσχη στους αδυνάτους μαθητάς την ευκαιρίαν επαγγελματινού προσανατολισμού χωρίς πάντως να τούς στερήση τήν δυνατότητα αν τó επιθυμούν να μεταχουν εις τάς εξέτάσεις δια τά 'Ανώτατα 'Ιδρύματα. Αυτό εξυπακούει ότι τά τμήματα πρακτικής ωφελιμότητος πρέπει να χάσουν πᾶσαν έπαφήν με τας δέσμας και ότι συνεπώς σε ώρες διδασκαλίας τῶν μαθημάτων πρακτικής ωφελιμότητος πρέπει να είναι όλίγα, όχι όπως τῶν άλλων δεσμών, και εις βάρος όλων τῶν μαθημάτων τής τρίτης τάξεως. Τά δέ μαθήματα τής νέας ταύτης δέσμης να ανταποκρίνωνται στα ενδιαφέροντα αποφοίτων Λυκείου δι' εργασίαν. Να είναι δηλαδή ύψηλου θεωρητικου επιπέδου και όχι χειρωνακτικῆς φύσεως απασχολήσεις, αλλά οίαι αι έργασίαι τας οποί- ας θα επιδιώξουν αυτοί. 'Εάν ή πολιτεία επιθυμῆ να δώση τήν ευκαιρία εις τούς τελειοφοίτους, οί οποιοι δεν θέλουν να συμμετέχουν στας εξέ- τάσεις δια τά ανώτατα ιδρύματα, να πάρουν τó απολυτήριον Λυκείου δύ- ναται να εισαγάγη τόν θεσμόν, ίνα οί μαθητές δέσμης δηλώνουν κατά τó τέλος τοῦ διδαντικου έτους αν θέλουν να υποστούν εξέτασιν εντός τοῦ σχολείου τήν μόνη εις τά μαθήματα δέσμης, πρὸς απόκτησιν απολυτηρίου Λυκείου, ή θέλουν να μετάσχουν τῶν εξέτάσεων δια τά ανώτατα ιδρύματα,

δ ι α τ ῶ ν ὀ π ο ῖ ω ν θ ἄ ἀποικοῦν βέβαια καί τό ἀπολυτήριο
Λυκείου, ἢ εἰάν ἐπιθυμοῦν νά δύνανται νά μετέχουν ἐξετάσεων εἰς τά
μαθήματα δέσμης καί ἐντός τοῦ σχολείου των διά τό ἀπολυτήριο Λυκείου
καί εἰς τάς ἐξετάσεις διά τά ἀνάτατα ἰδρύματα, ὥστε, εἰς ἀποτυχίῳν εἰς
τάς τελευταίας ἐξετάσεις, νά ἔχουν ἀποικήσει τουλάχιστον τό ἀπολυτή-
ριον Λυκείου, ἄν βέβαια ἔχουν ἐπιτύχει εἰς τάς ἐντός τοῦ σχολείου των
ἐξετάσεις, αἱ ὁποῖαι ὁπωσδήποτε θά εἶναι ἐπιεικέστεραι.

Ο κ. Εἰσὸς ἐπισήμανε τά ἐξῆς:

- 1) Τα μαθήματα γενικής ωφελιμότητος θά ἔχουν επαγγελματιῶν χαρακτήρα; νομίζω ὅτι ἔχει διατυπωθεῖ ἀντίθεση ἀπό πλευρά Ἐπαγγελματιῶν ἐπιαι-
δευσης σε προγενέστερη φάση.
- 2) Με τὴν προσθήκη 5ης ομάδας (δέσμης) ἢ με τὴ δημιουργία Ἐνιαίου Πο-
λυκλαδικοῦ Λυκείου δημιουργεῖται ἡ δυνατότητα: "πύνανα μαθημάτων ελευ-
θερης ἐπιλογῆς γιὰ ὄλους" που υπερακοντίζει τις "δέσμες" καὶ τὰ δεσμά-
τους. Ἡ Ομάδα ἐργασίας το ἔλαβε ὑπόψη.
- 3) Γιὰ το ποσοστό μαθητῶν που ἐνδέχεται νὰ ἀκολουθήσουν τὴν 5η ομάδα
φρονῶ σιόπιμο νὰ προσεχτοῦν τὰ ἐξῆς στοιχεῖα:
α. πόσοι ἀπόφοιτοι ἤθελαν νὰ πάνε σε ΑΕΙ. (πρὶν οἱ Πανελλήνιες τους
ποχρεώσουν ὄλους).
β. ποιά εἶναι σήμερα ἡ ροή στις 4 δέσμες.

Στο σημεῖο αὐτό ἡ συζήτηση στο θέμα αὐτό διακόπτεται, γιὰτί ἀιο-
λουθοῦν ἄλλα ἐπείγοντα θέματα.

Θέμα 2ο. Ο κ. Τομπαΐδης λέγει:

Όπως είναι γνωστό, από την Α' γυμνασίου ως τη Β' Λυκείου έχει ολοκληρωθεί η ιστορική και γραμματολογική θεώρηση της νεοελληνικής λογοτεχνίας από τις αρχές της ως τις μέρες μας. Στη Γ' τάξη το μάθημα της νέας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας, ως μάθημα με βαρύνουσα παιδευτική αξία και εξεταζόμενο στις εξετάσεις επιλογής για τα ΑΕΙ, επιβάλλεται να πάρει ιδιαίτερο χαρακτήρα και ευρύ περιεχόμενο, να συνδυάζει τη διδασκαλία των κειμένων με την έκθεση και να ανταποκρίνεται στις μορφωτικές ανάγκες των μαθητών ανεξάρτητα από την ειδικότητά τους.

Έτσι, σχετικά με τα διδασκόμενα κείμενα μπορεί κανείς να παρατηρήσει ότι καθώς τώρα δεν υπάρχει η γραμματολογική δόξαση ή η υποχρέωση της αντιπροσωπευτικότητας, πράγμα που συνέβαινε στις προηγούμενες τάξεις, υπάρχει άνεση στην επιλογή, έτσι που τα κριτήρια για την παραλογή του κάθε κειμένου να ορίζονται από το ίδιο το κείμενο. Βασικό πάντως κριτήριο αποτελεί το αν ένα κείμενο υπηρετεί τον προβληματισμό του σημερινού ανθρώπου από τη μια μεριά και τον προβληματισμό ειδικότερα του ελληνισμού από την άλλη.

Στο πρόγραμμα που υποβάλλεται διασφίονται κάποιες σκέψεις σχετικά με την έκθεση. Η ομάδα δεν έχει καταλήξει στο θέμα της έκθεσης σε οριστική εισήγηση, ωστόσο οι προκαταρκτικές συζητήσεις την οδήγησαν να καλύψει - με μια γενική έστω διατύπωση - και στο αναλυτικό πρόγραμμα τη σύναψη της έκθεσης με τη διδασκαλία των κειμένων.

Η εισήγηση τελειώνει με δύο επεξηγηματικές σημειώσεις:

- (α) Η παρουσία των κειμένων "με ειδικότερο αισθητικό και φιλολογικό ενδιαφέρον" (περίπτωση Αγ) χωρίς να δυσκολεύει σε τίποτα τη χρήση του βιβλίου για τις άλλες θέμες, θα διευκόλυνε, πιστεύουμε, ρημαντικά τη διδασκαλία στη Γ' θέση και θα αντιποκρινόταν πληρέστερα και προσφορότερα στα ενδιαφέροντα των μαθητών της θέσης αυτής. Σηματώνουμε επίσης ότι ο αριθμός τους θα είναι περιορισμένος.

(β) Τα "σχόλια στα κείμενα και ασκήσεις", όπως περιγράφονται στο αναλυτικό πρόγραμμα, αποτελούν το βασικό συνδετικό κρίκο ανάμεσα στη διδασκαλία κειμένων και στην έκθεση. Γιατί θα αποτελούν ένα βετικό υπόδειγμα επεξεργασίας και σχολιασμού, όπου ο μαθητής διδάσκεται και ασκείται για την εργασία που θα κληθεί να κάνει και ο ίδιος. Με τον τρόπο αυτό, εκτός από τα άλλα, θα αρθεί και το σημερινό 'παρόδοξο' να εξετάζουμε στο μάθημα των νέων ελληνικών εκείνο το τμήμα (έκθεση) που δε διδάσκεται και να μην εξετάζουμε το τμήμα που πραγματικά διδάσκεται (κείμενα).

Handwritten signature or initials in the left margin.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Το μάθημα της Νέας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας στο λυκείο και ειδικότερα στη Γ' λυκείου έχει σκοπό:

- α. να θέσει τους μαθητές μπροστά σε προβλήματα που απασχολούν το σύγχρονο άνθρωπο και ειδικότερα τον Έλληνα με τις ιδιαίτερα κοινωνικές, πολιτιστικές και πνευματικές του ανάγκες και αξίες
- β. να καλλιεργήσει την ευαισθησία των μαθητών απέναντι στα προβλήματα αυτά, ώστε να μετέχουν συνειδητά και υπεύθυνα στην κοινή προσπάθεια για την αντιμετώπισή τους,
- γ. να ασκήσει την κριτική ικανότητα των μαθητών ενθαρρύνοντας τη ελεύθερη ανταλλαγή τεκμηριωμένων απόψεων με υπεύθυνη χρήση του λόγου,
- δ. να πλουτίσει την εμπειρία και το συναισθηματικό κόσμο των μαθητών και να διευρύνει το πνεύμα τους,
- ε. να γνωρίσει στους μαθητές τον πλούτο και τις εκφραστικές δυνατότητες της ελληνικής γλώσσας και να τους βοηθήσει να συναισθηματοποιήσουν τον αγώνα για την αριότερη έκφραση,
- στ. να κάνει ικανούς τους μαθητές να διατυπώνουν (προφορικά και γραπτά) τις προσωπικές τους απόψεις με οργανωμένο λόγο, με πεδαγωγική επιχειρηματολογία, με λογική συνέπεια και ορθή γλωσσική διατύπωση, με σαφήνεια και ακρίβεια.

Η διδασκαλία γίνεται:

- A. Με ειδικό βιβλίο που περιλαμβάνει:
 - α. Ποιήματα, αφηγηματικά κείμενα και δοκίμια της νέας ελληνικής γραμματείας, που διακρίνονται για την ανθρωπιστική και καλλιτεχνική τους αξία και ανταποκρίνονται στους παραπάνω σκοπούς
 - β. Κείμενα, όπως τα παραπάνω, της ξένης λογοτεχνίας σε δοκίμας μεταφράσεις, που θα βοηθήσουν τους μαθητές να αποκτήσουν ευρύτερη αντίληψη του σύγχρονου προβληματισμού.
 - γ. Κείμενα από τα πιο σημαντικά της νεοελληνικής λογοτεχνίας ειδικότερο αισθητικό και φιλολογικό ενδιαφέρον.

δ. Σχόλια στα κείμενα και ασκήσεις που θα αναφέρονται κυρίως στην κατανόηση του κειμένου στο σύνολό του ή σε επιμέρους χωρία, στην οργάνωσή του, στον προσδιορισμό της άποψης του συγγραφέα, στην επισήμανση βασικών ιδεών του ή της επιχειρηματολογίας του, στην προσωπική άποψη του μαθητή και τη θεμελίωσή της κ.ά.

β. Με την άσκηση στη γραφή εργασιών, όπου οι μαθητές

α. θα διαπραγματεύονται ένα θέμα που προκύπτει από διδασκόμενo κείμενο ή σχετίζεται με αυτό, ή

β. θα ανεξεργάζονται ένα αδιάδοκτο κείμενο σύμφωνα με την παραπάνω παράγραφο Αδ.

Ο κ. Βώρος λέγει:

Επιθυμώ να παρατηρήσω τα ακόλουθα:

- α. Οι γενικοί σκοποί για τη διδασκαλία μαθημάτων στο Λύκειο που διατυπώθηκε το 1979 (Π.Δ. 824/79) εκφράζει την ορατότητα ή την δυνατότητα ειείνης της εποχής, και γενικότερα όμως έχουμε χρέος κάθε μέρα να αναθεωρούμε τις σιέψεις και τις προτάσεις μας.
- β. Επειδή έγινε λόγος για την καλλιέργεια της ευαισθησίας κλπ. θεωρώ αναγκαίο να υπογραμμίσω με έμφαση ότι η πιο σημαντική πτυχή ευαισθησίας είναι η ευαισθησία για τη ζωή, και υποθέτω ότι τέτοια αντίληψη κατεύθυνε τους συντάκτες του κειμένου της σημερινής εισήγησης.
- γ. Επειδή επίσης σημειώθηκε το θέμα κοινωνικοποίησης παρακαλώ να μου επιτραπεί μία διευκρίνιση: " η κοινωνικοποίηση περιλαμβάνει και την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την καλλιέργεια της κρίσης και τη μετάδοση γνώσης και την αποδοχή αξιών και τη διάθεση συνεργασίας και συμμετοχής."

Ακολουθεί συζήτηση των βασιικών αρχών της εισηγήσεως. Η τελική συζήτηση και έγκριση του Α.Π. αναβάλλεται.

ΘΕΜΑ 3ο - Επανεκδόση του φυλαδίου για τη Μεσογειακή αναιμία.

Ο κ. Σκορδίλης λέγει: Στην πράξη μας 34 της 14-6-82 το Τμήμα είχε ομόφωνα αποφασίσει την επανεκδόση από τον ΟΕΔΒ του φυλλαδίου που αναφέρεται στη Μεσογειακή και Δρεπανοκυτταρική αναιμία, προκειμένου να διανεμηθεί αυτό στο τρέχον σχολικό έτος στους μαθητές της Γ' Γυμνασίου και Β' Λυκείου.

Η απόφασή μας αυτή, σύμφωνα με τις απόψεις της αρμόδιας Δ/σης του ΥΠΕΠΘ και του Κέντρου Μελέτης της Μεσογειακής αναιμίας του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών, θα πραγματοποιούταν μετά από διορθώσεις και εκλαϊκεύσεις του κειμένου που θα τις έκανε το αναφερόμενο επιστημονικό κέντρο, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις που έκαναν πάνω στο θέμα αυτό την προηγούμενη σχολική χρονιά οι ΓΕΜΕ.

Το κείμενο αυτό ετοιμάστηκε πράγματι από τους ειδικούς επιστήμονες του αρμόδιου κέντρου, μας παραδόθηκε πρόσφατα, έχει επιστημονική πληρότητα και ασφαλώς θα εξυπηρετήσει καλύτερα το σκοπό για τον οποίο προορίζεται.

Για τους λόγους που ανάφερα και σύμφωνα με την προγενέστερη απόφασή μας εισηγούμαι στο Τμήμα: να αναθέσει σε ένα φιλόλογο να διορθώσει το κείμενο γλωσσικά και να το αποστείλει στη συνέχεια στον ΟΕΔΒ για έκδοση, ώστε να διανεμηθεί αυτό εγκαίρως στους μαθητές της Γ' Γυμνασίου και Β' Λυκείου των δημόσιων και των ιδιωτικών σχολείων της χώρας.

Το Τμήμα εγκρίνει την εισήγηση και αναθέτει στους κ.κ. Κατσιμάνη και Θεοδωρακόπουλο τη γλωσσική θεώρηση του νέου κειμένου.

ΘΕΜΑ 4ο - Γνωμοδότηση για το βιβλίο, Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση της Ευγονικής Εταιρείας.

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει: Το βιβλίο "Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση" ανήκει στην Ελληνική Εταιρεία Ευγονικής και Γενετικής του Ανθρώπου. Αποτελείται από εισηγήσεις τριών ομάδων εργασίας.

Οι εισηγήσεις της α' ομάδας εργασίας, έχει στόχο να δείξει πώς βλέπουν οι επιμέρους ανθρωπολογικές επιστήμες τη σεξουαλική ζωή των ανθρώπων σήμερα.

Οι εισηγήσεις της β' ομάδας έχουν στόχο να παρουσιάσουν το πως έχει η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση διεθνώς και στην Ελλάδα.

Τέλος οι εισηγήσεις της γ' ομάδας με βάση πειραματικά δεδομένα στην Ελλάδα εκθέτουν σκέψεις για τη χρησιμότητα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης που χαράζουν γενικές γραμμές για ενδεχόμενη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στην Ελλάδα.

Γενικά από τη μελέτη των εισηγήσεων και των τριών ομάδων ο αναγνώστης θα αποκτήσει πολλά οφέλη, ιδιαίτερα όμως θα ωφεληθεί ο εκπαιδευτικός και για το λόγο αυτό εισηγούμαι το χαρακτηρισμό του βιβλίου "Σ.Δ." ως χρήσιμου για τους δασκάλους της ΜΕ και για τις Σχολικές βιβλιοθήκες των σχολείων Μ.Ε.

Η εισήγηση του κ. Παπασημακόπουλου γίνεται ομόφωνα αποδεκτή στο σύνολό της.

ΘΕΜΑ 5ο - Ανατύπωση διδ. βιβλίων.

Ο κ. Τομπαζίδης λέγει: Οι διορθώσεις που γίνονται στο βιβλίο του "Συντακτικού της αρχαίας ελληνικής" έχουν επισημανθεί από παλιότερα, αλλά δεν πραγματοποιήθηκαν από τον ΟΕΔΒ (σύμφωνα με δήλωση του συγγραφέα). Οι διορθώσεις αυτές βελτιώνουν ποιοτικά το βιβλίο και γι' αυτό εισηγούμαι να γίνουν δεκτές.

Με την κατάργηση της διδασκαλίας των κανόνων του πολυτονικού συστήματος και την καθιέρωση του μονοτονικού θεωρώ χρήσιμο να γνωρίζουν οι μαθητές των σχολείων μας μερικά ιστορικά στοιχεία για την ποικιλία των τόνων που υπήρχαν άλλοτε στη γλώσσα μας. Με τη σκέψη αυτή πρόσθεσα στη σελ. 10 της "Επιτομής" ένα μικρό κεφάλαιο με τίτλο "Τονισμός και τόνοι".

Η εισήγηση γίνεται ομόφωνα αποδεκτή στο σύνολό της.

Στο σημείο αυτό τερματίστηκε η συνεδρίαση.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφιώτου

Δ. Ζαραφιώτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 83/1982

Σήμερα, 12-11-1982, ημέρα Παρασκευή και ώρα 09.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ, συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας, Δ. Σακκάς, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμ. Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

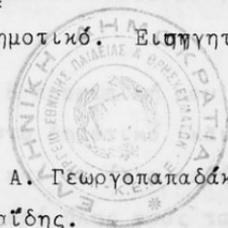
Δεν έλαβαν μέρος οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, γιατί ήσαν απασχολημένοι σε άλλη υπηρεσιακή Υποχρέωση.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 10 - Μεταφορά ύλης από το Γυμνάσιο στο Δημοτικό. Εισηγητής Φ. Ι. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 20 - Ανακοινώσεις
- ΘΕΜΑ 30 - Χρησιμότητα Λεξικών των Ν. Βαρομύζη, Α. Γεωργοπαπαδάκου και Ε. Χριστόπουλου. Εισηγητής Δ. Τομπαΐδης.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Προ της εξετάσεως των θεμάτων της Η.Δ. ο κ. Πρόεδρος λέγει: Παρουσιάζεται μία ευκαιρία που δεν θα ήταν σωστό να την χάσουμε. Κάποια στιγμή θα βρεθούν στην διάθεση του ΥΠΕΠΘ όλοι οι επιθεωρητές, που βέβαια στη συνέχεια θα κριθούν μαζί με άλλους για την κατάληψη θέσεων Συμβούλων εκπαιδεύσεως. Το ΚΕΜΕ έχει αυτή τη στιγμή τη δυνατότητα να ζητήσει από το ΥΠΕΠΘ την απόσπαση επιθεωρητών. Παρακαλώ τους κ.κ. Συμβούλους

κατά ειδικότητες να μου δώσουν τη Δευτέρα ένα σχετικό σημείωμα.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Φ. Κακριδής λέγει: Σκεπτικό: Η πληθώρα της ύλης (και των μαθημάτων) είναι ιδιαίτερα αισθητή στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου και η έλλειψη χρόνου διδασκαλίας θα μεγαλώσει ακόμα, αν μεταφέρουμε, όπως φαίνεται απαραίτητο, και πρόσθετη ύλη από το Λύκειο στο Γυμνάσιο. Η σκέψη, ένα μέρος από την ύλη των κατώτερων τάξεων του Γυμνασίου να μεταφερθεί στο Δημοτικό, φαίνεται λογική και αναπόδραστη.

Πρόταση 1: Η ζωολογία και η φυτολογία να διδασκονται στις δύο τελευταίες τάξεις του Δημοτικού τόσο καλά (ίσως από το βιβλίο της Α' γυμνασίου, κατάλληλα τροποποιημένο), ώστε στην γυμνασιακή διδασκαλία να περιοριζόμαστε σε μία "συστηματική ανακεφαλαίωση", που να διδάσκεται σε συνδυασμό με την ανθρωπολογία και τη βιολογία σε ένα τριώρο (συνολικά) πρόγραμμα.

Πρόταση 2: Το ίδιο μπορεί και η Γεωγραφία των Ηπείρων να διδοχτεί στην έκτη Δημοτικού και να μην επαναληφθεί στο Γυμνάσιο.

Μεθόδευση: Σε περίπτωση που εγκριθούν οι παραπάνω προτάσεις θα ζητήσουμε από το Τμήμα Δημοτικής να μεθοδέψει τις αλλαγές αυτές από του χρόνου (αν γίνεται), ώστε να μπορέσουμε από αντίχρονου να απελευθερώσουμε γυμνασιακές ώρες για άλλα μαθήματα.

Ακολουθεί συζήτηση. Ο κ. Τομπαΐδης λέγει: Η προσωπική μου αντίδραση στην πρόταση μεταφοράς ύλης από το γυμνάσιο στο δημοτικό (και από το λύκειο στο γυμνάσιο) είναι θετική. Πιστεύω ότι και σε άλλα μαθήματα εκτός από τα Φυσιογνωστικά, είναι δυνατή η μεταφορά ύλης προς τα κάτω. Μνημονεύω τώρα το μάθημα της γλωσσικής διδασκαλίας στο γυμνάσιο, στο οποίο υπάρχει μεγάλο περιθώριο για ελάφρυνση του μαθήματος ώστε να εκσυγχρονιστεί και να ανανεωθεί η γυμνασιακή διδασκαλία.

Σημειώνω ότι η πρόταση αφορά κυρίως την ύλη του Αναλυτικού Προγράμματος και όχι τόσο το Ωρολόγιο Πρόγραμμα.

Υπάρχει βέβαια ένα θέμα μεθόδευσης που πρέπει να αντιμετωπιστεί. Κατά τη γνώμη μου είναι σωστό να καταλήξουμε εμείς για την ύλη που καταρχήν νομίζουμε ότι μπορεί από το γυμνάσιο να "κατέβει" στο δημοτικό και ύστερα να συνηγορήσουμε με τους συναδέλφους της δημοτικής αν συμ-

φωνούν κι αυτοί (υπάρχουν πιθανώς προβλήματα αντιληπτικής ικανότητας ή άλλα για τα οποία θα μπορούσαν να μας ενημερώσουν πιο υπεύθυνα).

Ο κ. Φ. Βώρος λέγει: Έχω να παρατηρήσω τα εξής:

1.- Κατά τη γνώμη μου το λύκειο δεν έχασε με τις τωρινές ρυθμίσεις οι 20 ώρες των "δεσμών" δεν παύουν να είναι παιδεία γενική· κέρδισε το λύκειο, δηλ. κέρδισαν οι μαθητές το ότι οι 20 ώρες θα διατεθούν γι όσα ιδιαίτερα τους ενδιαφέρουν. Κατά συνέπεια, δεν αναζητούμε αναπλήρωση για τη ζημιά, επιδιώκουμε καλύτερη αξιοποίηση του χρόνου που υπάρχει στο πρόγραμμα.

2.- Υφίσταται ανάγκη σοβαρή για ενοποίηση όλων των φυσιολογιστικών μαθημάτων σε ενιαίο επιστημονικό σύνολο, για λόγους παιδαγωγικούς-διδασκτικούς και οικονομίας χρόνου.

3.- Δε συμφωνώ με οποιαδήποτε γενική διατύπωση που αποκλείει την επανάληψη· η επανάληψη είναι παιδαγωγικά αναγκαία για δύο λόγους· ο πρώτος είναι γνωστότατος· αναλύω τον δεύτερο: τα αντικείμενα γνώσης δεν προσεγγίζονται σε βάθος με τον ανώριμο αντιληπτικό οπλισμό του 10-12/χρονου παιδιού· γι' αυτό επαναλαμβάνονται τα μη περιγραφικά στοιχεία των ίδιων αντικειμένων αργότερα· η φυσιολογισία ειδικά γίνεται περιγραφικά πρώτα, αναλυτικά-συνθετικά αργότερα (στο γυμνάσιο)· και τελικά τα μυστικά της φύσης χρειάζονται ακόμα ωριμότερη αντίληψη γιατί **NATURA NON VINCITUR NISI PERENDO** (δεν μπορούμε να ακούσουμε το μήνυμα της φύσης αν δεν την προσεγγίσουμε με κατάλληλο πνευματικό οπλισμό και διάθεση).

4.- Συμφωνώ με μία πρόταση που θα ζητάει:

- συνεργασία με τους αρμόδιους συναδέλφους της Δημοτικής Εκπαίδευσης για καλύτερη δόμηση ενός προγράμματος που συνεχίζεται από τη μία βαθμίδα στην άλλη,

- αποφυγή των μη αναγκαίων επαναλήψεων.

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει: Η περιφρόνηση της φύσεως και η αλόγιστη εκμετάλλευσή της μας έφτασε στο οικολογικό χόος από το οποίο πάσχει όλη η ανθρωπότητα σήμερα. Οι νέες τάσεις για προστασία της φύσεως δεν μπορούν να ευδοκιμήσουν αν δε γίνει εντατική προσπάθεια όλος ο κόσμος να γνωρίσει για να αγαπήσει τη φύση, Μέσα στην προσπάθεια αυτή είναι και η αύξηση των ωρών των βιολογικών και γενικότερα των φυσιολογιστικών

μαθημάτων στα σχολεία. Εξαίρεση αυτή τη στιγμή αποτελεί η χώρα μας που όχι μόνο δε συγκινηθήθηκε από την παγκόσμια προσπάθεια αλλά τείνει όλο και περισσότερο να τα συρρικνώνει.

Ενδεικτικά αναφέρω ότι από 6 ώρες Γεωγραφία και 6 ώρες Βιολογικά στις τρείς τάξεις του Γυμνασίου στο πρόγραμμα που ίσχυε το 1952 σήμερα 1982 οι ώρες έχουν γίνει 3,5 Γεωγραφία και 3,5 Βιολογικά, δηλαδή μία μείωση περίπου 40%. Που νομίζουμε ότι θα φθάσουμε με τέτοιες τάσεις παρ'έρα μείωσης;

Στις 9.50 αποχώρησε από το Τμήμα ο κ. Γ. Γρατσέας.

Μετά την ολοκλήρωση της συζητήσεως εισάγεται σε ψηφοφορία η γενική αρχή της μετατόπισης ύλης από το Γυμνάσιο στο Δημοτικό - με την έννοια της αποφυγής περιττών επαναλήψεων και της αποσυμφόρησης του Γυμνασίου από γνώσεις που δεν ξεπερνούν την αντιληπτική ικανότητα των παιδιών του Δημοτικού και μπορούν να διδαχτούν σε αυτό.

Η πρόταση εγκρίνεται ομόφωνα.

Εισάγεται σε ψηφοφορία η συγκεκριμένη πρόταση η Γεωγραφία των Ηπείρων, στην περιγραφική μορφή της, εφόσον διδάσκεται στην πέμπτη ή έκτη Δημοτικού να μην επαναλαμβάνεται στο Γυμνάσιο. Η πρόταση εγκρίνεται ομόφωνα.

Ο κ. Παπασημακόπουλος προτείνει να ισχύσει το ίδιο για την περιγραφική γεωγραφία της Ευρώπης. Η πρόταση γίνεται ομόφωνα αποδεκτή.

Εισάγεται σε ψηφοφορία η συγκεκριμένη πρόταση η περιγραφική φυτολογία και ζωολογία εφόσον διδάσκονται στις δύο τελευταίες τάξεις του Δημοτικού, να μην επαναλαμβάνονται στο Γυμνάσιο. Η πρόταση εγκρίνεται ομόφωνα.

ΘΕΜΑ 2ο

Ανακοινώθηκαν τα εξής έγγραφα:

- α) 4087/20-10-82
- β) 4276/5-11-82
- γ) 4216/2-11-82
- δ) 4205/1-11-82
- ε) 4018/12-10-82
- στ) 4260.4-11-82

Ο κ. Συριόπουλος λέγει: «Επί του άνακοινωθέντος υπό του Προέδρου εις τό Τμήμα Μ.Ε. Έγγραφον ύπ' αριθμ. 211.15/28/Γ2/2171/29-10-82 του κ. Υπουργού Εθνικής Παιδείας καί Θρησκευμάτων διά του όποίου γνωστοποιεΐται ότι ό Υπουργός παρά τήν κατά πλειοψηφίαν διά των πράξεων 44-46/82 του Τμήματος άπόρριψιν του βιβλίου Στοιχείων Δημοκρατικού Πολιτεύματος τής τρίτης τάξεως Γυμνασίου, άπεφάσισε τήν έκδοσιν τούτων υπό του ΟΕΔΒ, έπιθυμώ νά έπιστήσω τήν προσοχήν του τμήματος επί του γεγονότος ότι ή τοιαύτη άπόφασις είναι άσυμβίβαστος προς τήν κειμένην νομοθεσίαν ή όποία, διά του Ν. 309/1976 άρθρον 80 παράγραφος 4, ρητώς όρίζει "Αί άποφάσεις των τμημάτων του ΚΕΜΕ, εάν μέν είναι όμόφωνοι είναι υποχρεωτικά διά τόν Υπουργόν, εάν δέ έλήφθησαν κατά πλειοψηφίαν δύναται ό Υπουργός νά αναπέμφη ταύτας έντός άνατρεπτικής προθεσμίας 30 ήμερών εις τό έκ Συμβούλων Α' τμήμα του ΚΕΜΕ, ούτινος αί άποφάσεις είναι υποχρεωτικά διά τόν Υπουργόν".

Ο Νόμος δηλαδή εις ουδεμίαν περίπτωσην παρέχει τό δικαίωμα εις τόν Υπουργόν νά εκδώσῃ βιβλίον διά του ΟΕΔΒ χωρίς Έγκρισιν του ΚΕΜΕ. Φοβούμαι ότι ό Υπουργός έπλανήθη υπό κοινών Συμβούλων του καί νομίζω είναι υποχρέωσις του Τμήματος Μ.Ε. διά τής παρούσης πράξεώς του νά υποδείξη εις τόν Υπουργόν ότι έκδοσις βιβλίου χωρίς τήν έγκρισίν του είναι άσυμβίβαστος μέ τήν ισχύουσαν νομοθεσίαν καί είμαι βέβαιος ότι ό Υπουργός θά συμμορφωθεΐ προς τόν Νόμον του όποίου είναι έκτελεστής».

Προσθήκη του Δ. Τριανταφύλλου για τη χρησιμότητα των λεξικών των εκδόσεων Μαλλιάρης - Παιδεία: 1) Ν. Βαρμάζη, Το βασικό ερμηνευτικό λεξικό της ΝΕ γλώσσας (με το μονοτονικό σύστημα) και 2) Α. Γεωργοπαπαδάκου, Μονοτονικό ορθογραφικό λεξικό της ΝΕ γλώσσας.

« Το ορθογραφικό πρόβλημα της γλώσσας μας είναι από τα πιο σημαντικά. Εφόσον εγκαταλείψαμε την αρχή της ιστορικής ορθογραφίας και δεχτήκαμε κάποιες απλουστεύσεις στη γραφή της γλώσσας μας, διάφορα συστήματα ορθογραφίας έχουν προταθεί κατά καιρούς, και μάλιστα μερικά υποστηρίχθηκαν και από επίσημους οργανισμούς.

Η πολιτεία, για να μην μπλέξει με τις διάφορες ορθογραφίες, αποδέχτηκε το ορθογραφικό σύστημα του Μ. Τριανταφύλλου, ο οποίος ασχολήθηκε πιο πολύ από όλους με το ορθογραφικό πρόβλημα και το αντιμετώπισε στο σύνολό του. Έτσι σήμερα η επίσημη αναγνωριζόμενη ορθογραφία είναι αυτή που ορίζεται στη γραμματική του Μ. Τριανταφύλλου, τη γραμματική που υιοθέτησε η πολιτεία. Και μπορεί βέβαια κανείς να διαφωνεί με τον Τριανταφύλλου, είτε σε κάποια γενική ρύθμιση είτε σε κάποια λεπτομέρεια, αυτό όμως αποτελεί ιδιωτική του υπόθεση. Η επίσημη ορθογραφία της γλώσσας μας είναι η ορθογραφία Τριανταφύλλου.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές σήμερα όσο κι αν υποστηρίζονται από οποιονδήποτε - γραφές καθώς αβγό κτλ., αφτί, χλομός κτλ. (κατάχλομος), κουκίδα και κοκίδα, κατασκοπία, αντιπροσωπία κ.ά. Επίσης η γραφή με ο των λέξεων νεοτερίζω, -ισμός, -ιστής, -ιστικός προέρχεται από παρεξήγηση του ότι απλοποιήσαμε τη γραφή των παραθετικών και γράψαμε το νεότερος με ο. Όμως οι λέξεις αυτές είναι αρχαίες αυτούσιες, και αρχή μας είναι να μην αλλάζουμε την ορθογραφία των αρχαίων λέξεων.

Στο λεξικό εμφανίζονται λόγιες λέξεις με λαϊκή φωνητική μορφή καθώς κατάχτηση, καταχτητής, -ητικός, κυριολεχτώ, μακροκατάλητος, μαλαχτικός, μπαμπακοκαλλιέργεια, μανταρινός (και μανδαρινός) κ.ά.

Τα λήμματα δεν αναγράφονται πάντα με τη μορφή που έχουν στην κοινή νεοελληνική. Έτσι έχουμε λήμματα καθώς:

κοτσιλιά, -ίζω,

κοσανάτος,

ξέστερος (και ξάστερος),

Ξέφραχτος, (και άγος),
κάτου, (και κάτω),
κλείω (και κλείνω),
κρυφός -ή, -ό και κρυφτός, -ή, ό,
χτηνώδης και χτηνώδικος,
καπνιστήριο και καπνιστήρι,
κανονάρχης και καλονάρχης και καλανάρχης,
κάνοντας και κανόνας κ.ά.

Δεν είναι πάντα ορθός, ακριβής και επιτυχημένος ο τρόπος με τον οποίο δίνονται τα ερμηνεύματα. Έτσι βλέπουμε άλλοτε να εξηγείται το γνωστό με το άγνωστο, π.χ.

μύτη, "το αισθητήριο όργανο της όσφρησης, η ρίνα",

μάτι, "ο οφθαλμός, το όργανο της όρασης",

μισοφέγγαρο "ημισέληνος" κ.ά.

ή το άγνωστο με το άγνωστο, όπως

μερκαντιλισμός "εμποροκρατισμός, εμποροκρατία"

άλλοτε τα ερμηνεύματα να παραπέμπουν στο λήμμα που υποτίθεται ότι ερμηνεύουν, όπως

πυρακτώνω "θεομαίνω κάτι ώσπου να γίνει διάπυρο"

διάπυρος "πυρακτωμένος"

πβ. ακόμα

λάβωμα "τραύμα με όπλο, πληγή"

λαβωμαριά "τραύμα, πληγή"

μύωπας "αυτός που δε βλέπει μακριά, ο κοντόφθαλμος"

Τα παραδείγματα που χρησιμοποιούνται για να διασαφήσουν ή να εξηγήσουν τα ερμηνεύματα δεν είναι πάντοτε επιτυχημένα. Έτσι έχουμε

καρτερικότητα. "Δεν τον διακρίνει καθόλου καρτερικότητα" (θα περίμενε κανείς "Υπομένει τις συμφορές με καρτερικότητα"),

μανταρίνος... "Οι μανταρίνοι της γραφειοκρατίας εμποδίζουν την εξέλιξη της γλώσσας"

μοχθηρία... "Έκανε εγκλήματα από μοχθηρία"

καπέλο... "Δε φορούσε καπέλο όταν τον είδα"

Τέλος θα μπορούσε κανείς να παρατηρήσει ότι απουσιάζουν από το ερμηνευτικό λεξικό λέξεις καθώς κοράλλι, κυπαρίσσι, μείξη κ.ά.

Ωστόσο παρ' όλες αυτές τις αδυναμίες που σημειώθηκαν και όσες άλλες θα είχε κανείς να παρατηρήσει, έχω τη γνώμη ότι ώσπου να εκδοθεί το κατάλληλο έγκυρο λεξικό που, με τη μέριμνα του Υπουργείου Παιδείας, ετοιμάζεται στο Ίδρυμα Τριανταφυλλίδη κάθε προσπάθεια που παρουσιάζει κάποια στοιχεία σοβαρότητας πρέπει να ενθαρρύνεται και με τη σκέψη αυτή εισηγούμαι στο Τμήμα μέσης θετικά για τη χρησιμότητά τους. »

Εισηγήση του Δ. Τομπαΐδη για τη χρησιμότητα του βιβλίου Ευθ. Δ. Χριστόπουλου, Ορθογραφικό και ερμηνευτικό λεξικό της δημοτικής (μονοτονικό), Αθήνα 1982.

Και το χρηστικό αυτό λεξικό παρουσιάζει -σε μικρότερο πάντως βαθμό τις αδυναμίες των προηγούμενων. Σημειώνω ενδεικτικά:

α) Ορθογραφικά

κολλητσίδα, ξυπόλητος, -ησία, αντιπροσωπία (αλλά κατασκοπεία), βρώμα κτλ. (αλλά αβρόμιστος) κ.ά.

Διπλή γραφή: χλωμός και χλωμός, μεικτός και μικτός, μείγμα και μίγμα, πυρολατρία και πυρολατρεία, φέρι-μποτ και φέρρου-μποτ κτλ.

β) Ερμηνευτικά

π.χ. αβρόδιαστος - "ο έγκαιρος, αυτός που έγινε πριν βραδιάσει" (το σωστό θα ήταν να ερμηνευτεί: "αυτός που έγινε πριν βραδιάσει, ο έγκαιρος".

μάτι - "οφθαλμός"

οφθαλμός - "μάτι" κ.ά.

Και για το λεξιλόγιο αυτό η γνώμη μου είναι - παρ' όλες τις επιφυλάξεις - θετική.

Η εισήγηση του κ. Τομποτζίδη γίνεται ομόφωνα αποδεκτή.

Οι κ.κ. Κακριδής και Σακκάς μειοψηφούν ως προς το μονοτονικό ορθό. Λεξιλόγιο, γιατί θεωρούν μοναδικό λόγο της ύπαρξής του, την εμπορική επιτυχία που θα προέλθει από την άγνοια του κοινού.

Στο σημείο αυτό (ώρα 1.45) η συνεδρίαση διακόπτεται.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Ζαραφώνη
Δ. Ζαραφώνητου

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Το μάθημα της Ιστορίας στο Ν.Π. (Α.Π. διδ. Βιβλία κλπ) Εισηγητής Φ. Βόρος.
- ΘΕΜΑ 2ο - Το μάθημα της Φυσικής στην Α' και Β' τάξη (Α.Π. διδ. Βιβλία κλπ.). Εισηγητής κ. Στ. Πακισσημακόπουλος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Τρίτος συνυπολογισμός της βαθμολογίας των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία εκλογής των αποφοίτων του Εσπερινού. Εισηγητής Α. Αδαμίδης.
- ΘΕΜΑ 4ο - Α.Π. Ν.Π. Γ' Λυκείου. Εισηγητής Δ. Τομποτζίδης.

Στην αρχή της συνεδρίας, προσέλασε κάποιος μετέπειτα, ο οποίος η εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 84/82

Σήμερα, 15-11-82, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ, συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας, Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυροπούλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπούδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδ. Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δ. Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Το μάθημα της Ιστορίας στο Ν.Π. (Α.Π. διδ. βιβλία κλπ) Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 2ο - Το μάθημα της Φυσικής στην Α' και Β' δέση (Α.Π. διδ. βιβλίο κλπ.). Εισηγητής κ. Στ. Παπασημακόπουλος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Τρόπος συνυπολογισμού της βαθμολογίας του Λυκείου στην ακαδημαϊκή διαδικασία επιλογής των αποφοίτων του Εσπερινού. Εισηγητής Α. Αδαμόπουλος,
- ΘΕΜΑ 4ο - Α.Π. Ν.Ε. Γ' Λυκείου. Εισηγητής Δ. Τομπούδης.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία, άρχισε η εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

./.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Βώρος ζητεί αναβολή για το θέμα. Ειδικότερα λέγει:

1.- Νιώθω την ανάγκη να απολογηθώ στο Τμήμα για τη συνεχιζόμενη καθυστέρηση. Τα μέλη της Ομάδας που έχω την τιμή να προεδρεύω σ' αυτή, δεν μπόρεσαν αφότου συγκροτήθηκε η Ομάδα να παρευρίσκονται όλα και ταυτόχρονα στο ΚΕΜΕ λόγω πολλαπλών υποχρεώσεων σε σεμινάρια στις επαρχίες της χώρας. Μόνο μία φορά μπόρεσαν να συνεδριάσουν για να εντοπίσουν τα επιμέρους ζητήματα της μελέτης τους:

αναδόμηση προγραμμάτων

συγγραφή βιβλίων,

προτεραιότητες κατά βαθμό επείγοντος

μεταβατικές ρυθμίσεις

2.- Επιμέρους θέματα προωθήθηκαν και σε χωριστές συζητήσεις που είχα με μέλη της Ομάδας. Και φαίνεται για την ώρα ότι πολλές γνώμες (ίσως όλες) συγκλίνουν σε τούτα τα σημεία:

α) άμεση ανάθεση συγγραφής νέου βιβλίου Ιστορίας Αρχαίας για την α' τάξη γυμνασίου

β) κάποια διανομή της Νεότερης και Σύγχρονης ιστορίας ανάμεσα στη γ' γυμνασίου και σ' λυκείου, ώστε η διδασκαλία του αντικειμένου να "αναπνεύσει" (με τη σκέψη ότι σήμερα η μεγάλη πλειοψηφία των μαθητών γ' γυμνασίου συνεχίζει και στο λύκειο, από το προσεχές μέλλον Ενιαίο Πολυλυκλαδικό),

γ) θεματική παρουσίαση της ιστορίας στις τάξεις β' και γ' λυκείου, π.χ. Ιστορία της περιοχής του Αιγαίου (διαμέσου των αιώνων), ο θεσμός της αυτοπρόσωπης ή αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας και άλλα

3.- Για την ολοκλήρωση της προεργασίας μιας προσεχούς εισήγησης τα μέλη της Ομάδας προσανατολίστηκαν κατ' ανάγκη στην απόφαση να συνεδριάσουν απόγευμα· τέτοια συνεδρίαση προγραμματίστηκε για σήμερα. Ελπίζω σύντομα θα είναι έτοιμη η σχετική εισήγηση.

Οφείλω, τέλος, να πω ότι οι συνθήκες εργασίας της Ομάδας δε μου επέτρεψαν να προσκαλέσω σε σύσκεψη τον κ. Συριόπουλο, που η γνώμη του και η πείρα του έχει ιδιαίτερη για μας σημασία, αφού δε μπορέσαμε ως

τώρα να προγραμματίσουμε μία τακτική σύσκεψη της Ομάδας.

ΘΕΜΑ 2ο

Στη συζήτηση του θέματος παρεβρέθη και ο ΓΕΜΕ κ. Κόκκοτας.

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει: Το πρόβλημα της ανανεώσεως του προγράμματος της Φυσικής απασχολούσε τόσο τον κ. Πρόεδρο του ΚΕΜΕ όσο και εμένα. Για το σκοπό αυτό προτάθηκε στο ΥΠΕΠΘ η σύσταση επιτροπής-ομάδας εργασίας η οποία θα εκπονούσε το νέο πρόγραμμα Φυσικής για το Γυμνάσιο και για το Γενικό Λύκειο. Πραγματικά το ΥΠΕΠΘ με την αριθμ. Γ/2056/6-4-1981 απόφασή του συγκρότησε ομάδα για την αναθεώρηση των προγραμμάτων Φυσικής Γυμνασίου και Γεν. Λυκείου με πρόεδρο τον καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Παν. Ασημακόπουλο και μέλη τους Σ. Παπασημακόπουλο, Σύμβουλο Β' ΚΕΜΕ, Παπαγεωργόπουλο Θ., επόπτη Μ.Ε., Νικολαΐδη Ν., ΓΕΜΕ, Παπαϊωάννου Αν., καθηγητή Μ.Ε., Χρονόπουλο Χ., καθηγητή Μ.Ε. και Κωνσταντόπουλο Κ., καθηγητή Μ.Ε.

Η ομάδα εκπόνησε πρόγραμμα Γυμνασίου και Λυκείου σύμφωνα με το ισχύον σύστημα της εποχής. Με την αλλαγή του συστήματος και τις εξαγγελίες του Αυγούστου 1982 από την Κυβέρνηση, το πρόγραμμα χρειάστηκε νέες τροποποιήσεις. Σε συνεννόηση με τον ΓΕΜΕ Ν. Νικολαΐδη συγκεντρώσαμε την ύλη επιλογής Β' και Γ' Λυκείου καθώς και μέρος της ύλης του κορμού της Γ' Λυκείου σε ένα αναλυτικό πρόγραμμα της Φυσικής για την Α' και Β' δέση. Όμως η στάθμη της δέσμης αυτής δε συμβαδίζει με τις γνώσεις των μαθητών που είχαν διδαχτεί τα βιβλία του Α. Μάζη στην Α' και Β' Λυκείου. Με γνώμη της καθηγήτριας του Παν. Αθηνών Π. Ευθυμίου και του βοηθού της Κ. Κουρκουτά εκπόνησα ένα προσωρινό πρόγραμμα μέτριας στάθμης το οποίο έθεσα υπόψη του συναδέλφου, αποσπασμένου στο ΚΕΜΕ Π. Κόκκοτα και των παραπάνω αναφερομένων καθηγητών Λυκείου. Είναι αυτό ακριβώς που μοίρασα στο τμήμα την Παρασκευή 12-11-82.

Με βάση το πρόγραμμα αυτό και μικρές ενδεχομένως τροποποιήσεις προτείνω τη συγγραφή του βιβλίου Φυσικής για την Α' και Β' δέση της Γ' Λυκείου από τους Π. Ευθυμίου, καθηγήτρια Παν. Αθηνών, Κ. Κουρκουτά, βοηθό και Σιδερή Ιωάννη, καθηγητή του Λυκείου Κυψέλης. Αυτός ο τελευταίος θα αποσπασθεί στο ΚΕΜΕ.

Την κρίση του βιβλίου θα κίνει επιτροπή από τους Χ. Κανελλόπουλο, Εισηγητή ΚΕΜΕ, Ν. Νικολαΐδη, ΓΕΜΕ και Π. Κόκοτα, Λυκειάρχη.

Το βιβλίο θα γραφεί σε δύο τεύχη. Το ένα τεύχος θα παραδοθεί στις 30-4-1983 και το άλλο στις 30-9-1983. Το πρόγραμμα που προτείνεται προσαρτάται στην εισήγηση. Σκοπός του προγράμματος είναι, πέρα από εκείνους που αναφέρονται στο αναλυτικό πρόγραμμα της Β' Γυμνασίου και Α' Λυκείου, η προετοιμασία των μαθητών που ακολουθούν την Α' και Β' δέσμη για τα ΑΕΙ.

Προδιαγραφές - Για να γραφεί το βιβλίο οι συγγραφείς θα πρέπει να έχουν υπόψη τους και τα ακόλουθα:

1) Το καθαρό κείμενο του βιβλίου θα ανέρχεται σε 180-200 σελίδες με 40 στίχους και 64 διαστήματα ο κάθε στίχος.

2) Στο τέλος κάθε ενότητας θα υπάρχουν προβλήματα τα οποία κυρίως θα ελέγχουν την κατανόηση της φυσικής σημασίας των θεμάτων που αναφέρθηκαν στην ενότητα και δευτερευόντως την ευχέρεια των μαθητών να εφαρμόζουν τα μαθηματικά στην Φυσική. Τα προβλήματα αυτά θα διατάσσονται κατά σειρά δυσκολίας. Στο τέλος κάθε μεγάλης ενότητας θα υπάρχουν προβλήματα που θα αναφέρονται σ' όλη την ενότητα και ενδεχομένως και σε προηγούμενες.

3) Οι συγγραφείς θα υποχρεούνται να δώσουν πλήρη απάντηση κάθε προβλήματος και να την παραδώσουν μαζί με το βιβλίο (τεύχος). Οι απαντήσεις αυτές θα χρησιμοποιηθούν στο βιβλίο του καθηγητή ή όπου το ΥΠΕΠΘ κρίνει πρόπον.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΥΛΗ ΦΥΣΙΚΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΗΧΑΝΙΚΗ

- 1.- Ορισμός δυνάμεων. Αναγωγή δυνάμεως ως προς σημείο και σύνθεση δυνάμεων και ροπών (υπενθύμιση στοιχείων δια ανυσματικού λογισμού).
- 2.- Εφαρμογή στις θεμελιώδεις εξισώσεις της δυναμικής
$$F = m\gamma = \frac{ds}{dt} \quad , \quad M = \Theta\omega = \frac{J\dot{\omega}}{dt}$$
- 3.- Γήινο σύστημα αναφοράς, βαθμοί ελευθερίας. Αλλαγή συστήματος, φυγόκεντρος δύναμη και δύναμη CORIOLIS.
- 4.- Διάφορα είδη κινήσεων ανάλυσης του ανύσματος F, εφαρμογές. Περίπτωση $F = -Dx$, αρμονικές ταλαντώσεις. Ελευθéra και εξαναγκασμένη ταλάντωση.

Διαφορά φάσης.

5.- Σύνθεση ταλαντώσεων επί της ιδίας ευθείας και καθέτων. Ανάλυση FOURIER. Σύζευξη.

6.- Ορισμός κύματος, Διαφορές από ταλαντώσεις. Χαρακτηριστικά φαινόμενα: DOPPLER-FISEAU. Συμβολή κυμάτων. Διάφορες περιπτώσεις.

α) Ίδια διεύθυνση και συχνότητα. β) Διαφορετικές συχνότητες. γ) Αντίθετες διευθύνσεις και ίδια συχνότητα. δ) Διάφορες διευθύνσεις.

7.- Φυσιολογική ακουστική. Σχέση αντικειμενικών και υποκειμενικών χαρακτηριστικών.

8.- Μηχανική ρευστών. Ρευστά σε ηρεμία (εντός πεδίου βαρύτητας και χωρίς πειδίο βαρύτητας). Ρευστά σε κίνηση, μεταβολή πίεσεως, είδη ροών, ιδονικά και πραγματικά ρευστά. Αντίσταση.

9.- Μοριακές δυνάμεις, επιφανειακή τάση, ελαστικότητα, νόμος HOOKE.

ΘΕΡΜΟΤΗΤΑ

1.- Θερμική κίνηση, συσχετισμός με θερμοκρασία, κίνηση BROWN. Εσωτερική ενέργεια. Νόμοι αερίων (Βάσει θερμικής κινήσεως). Καταστατική εξίσωση ιδονικών και πραγματικών αερίων. Μεταβολές. Εφαρμογές.

2.- Θερμοδυναμικά αξιώματα. Εφαρμογές στις μεταβολές. Θερμική και φυκτική μηχανή. Στοιχεία στατιστικής Φυσικής. Εντροπία.

ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ

1.- Μονοφασικά κυκλώματα, εμπεδήσεις. Τριφασικά (πλεονεκτήματα).

2.- Ηλεκτρομαγνητικά κύματα, ιδιότητες, Φως, πόλωση, διπλή διάθλαση, περίθλαση. Συμβολή, πείραμα YOUNG.

ΑΤΟΜΙΚΗ

1.- Δομή ατόμου, στροφορμή, μαγνητική ροπή, κβαντικοί αριθμοί. Στάθμες ενέργειας. Διέγερση Ιονισμός.

2.- Φάσματα εκπομπής (γραμμικά, ταινιωτά, συνεχή) και απορροφήσεως (ακτίνες RONTGEN). Ανάλυση φασμάτων. Θερμική ακτινοβολία μέλανος σώματος και νόμοι. Φωτοηλεκτρικό φαινόμενο. Φαινόμενο COMPTON.

3.- Αγωγιμότητα στερεών και μαγνητική συμπεριφορά της ύλης. Κρυσταλλικά σώματα. Ελεύθερα ηλεκτρόνια. Διάκριση μονωτών, ημιαγωγών και αγωγών. Ημιαγωγού (ενδογενής, εξωγενής αγωγιμότητα). Κρυσταλλοδίοδος, Κρυσταλλοτρίοδος, ZENER. Σηρός ανορθωτής. Φωτοστοιχείο (Διαφορά από

Φωτοηλεκτρικό), Ηλεκτρονικός Παλμογράφος, Σάρωση, LASER, Παραμαγνητικά, διαμαγνητικά, σιδηρομαγνητικά υλικά (παραδείγματα). Νόμος ΟΥΚΙΒ. Μαγνητική υστέρηση (Εφαρμογή σε μετασχηματιστές, μαγνητική ταινία).

4.-Πυρηνική Φυσική :Στοιχειώδη σωματίια, ραδιενέργεια και τεχνητή ραδιενέργεια (αντιδραστήρες). Ανίχνευση και επιτάχυνση σωματών.

Ο κ. Κόκκοτας λέγει:

Το αναλυτικό Πρόγραμμα της Φυσικής της Γ' Λυκείου πρέπει να ικανοποιεί τις ανάγκες των μαθητών που θα επιλέξουν να παρακολουθήσουν τη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

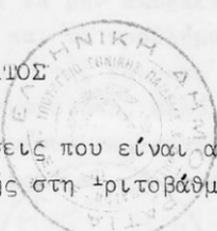
Πιστεύουμε ότι οι σιοποί του μαθήματος και η στάθμη διδασκαλίας θα πρέπει να μη είναι μόνο εναρμονισμένοι στις γωωστικές απαιτήσεις της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, αλλά και να καλύπτουν τις πλατύτερες ανάγκες των μαθητών μας για γνώση και σωστότερη τοποθέτηση πάνω στα προβλήματα της χώρας μας. Αυτό σημαίνει πως πρέπει να ικανοποιεί τόσο τις ανάγκες της επιστήμης όσο και της ζωής. Το δεύτερο δεν αντιστρατεύεται το πρώτο αλλά το συμπληρώνει και του δίνει ουσιαστικότερο περιεχόμενο.

Επίσης το Αναλυτικό Πρόγραμμα θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του το γεγονός ότι οι μαθητές έχουν φτάσει ιατά τειμήριο στο στάδιο της αφαιρετικής σιέψης και έχουν επιλέξει να σπουδάσουν Θετικές Επιστήμες

ΣΚΟΠΟΙ ΤΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Οι σιοποί του Αναλυτικού Προγράμματος είναι:

- 1) Να αποκτήσουν οι μαθητές ενίενες τις γνώσεις που είναι απαραίτητες για να παρακολουθήσουν μαθήματα Φυσικής στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.
- 2) Να απαιτήσουν επιστημονική μεθοδολογία και πρόπο σιέψης που πρέπει να χαρακτηρίζει τον επιστήμονα. Δηλαδή να καταλήγουν σε συμπεράσματα αφού μελετήσουν όλες τις παραμέτρους, να έχουν κριτική διάθεση και ευρύτητα πνεύματος, να νοιώθουν ικανοποίηση όταν ασχολούνται με θέματα έρευνας και αναζήτησης, να μη δέχονται ιαμιά γνώμη σα σωστή πριν βεβαιωθούν για την ορθότητά της, όσο σπουδαίος κι'αν είναι αυτός που την ειφράζει.
- 3) Να απαιτήσουν οι μαθητές ερευνητικές δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν να επιλέγουν τα απαραίτητα όργανα και να επιλέγουν με

επιτυχία τα πειράματα που οι ίδιοι θα σχεδιάζουν, τώρα που όπως πιστεύουμε θα αρχίσει να δημιουργείται η κατάλληλη υλινοτεχνική υποδομή στα σχολεία μας. Πρέπει και στη χώρα μας να γίνει η Φυσική το μάθημα του εργαστηρίου και όχι να είναι μάθημα του πίνακα του βιβλίου και του βερμπολισμού του καθηγητή. Ήτσι θα αποκτήσουν οι μαθητές δεξιότητες που θα βοηθήσουν να κάνουν ποσοτινές μετρήσεις και πάνω σ' αυτές νέων φοιτητών νοιάζει πραγματικό σόσι όταν μπαίνει στα εργαστήρια των Πανεπιστημίων ή των άλλων Σχολών, γιατί οι ανάλογες εμπειρίες από τη Μέση Εκπαίδευση είναι ανύπαρτες. Το εργαστηριακό πνεύμα της Φυσικής αν δεν καλλιεργηθεί από τη Μέση Εκπαίδευση είναι αδύνατο να ριζώσει και να αναπτυχθεί στο Πανεπιστήμιο. Η συμμετοχή στην εργαστηριακή ομάδα κάνει βίωμα για το μαθητή τη συνεργασία σε ισότιμη βάση και υπευθυνότητα. Εξ άλλου οι πρακτικές δεξιότητες είναι χρήσιμες στην τεχνοκρατούμενη καθημερινή ζωή.

4) Να αποκτήσουν οι μαθητές την ικανότητα να συγκρίνουν την αλληλουχία και αλληλεξάρτησή των φαινομένων και να βλέπουν τη φυσική σαν ενιαίο σύνολο στο οποίο τα διάφορα μέρη αλληλοσυμπληρώνονται και διαπλέκονται με διαλεκτική σχέση μεταξύ τους.

5) Να αποκτήσουν συνολική θεώρηση του κόσμου που ζουν και να συνειδητοποιήσουν το σωστό ρόλο του επιστήμονα μέσα στο κοινωνικό σύνολο. Γι' αυτό πρέπει το Αναλυτικό πρόγραμμα να μην αποβλέπει στη δημιουργία ατόμων ξεκομμένων από τη κοινωνία και τα προβλήματά της, που μοναδικό καθήκον τους είναι η προώθηση της έρευνας και η ανάπτυξη της τεχνολογίας προς όφελος του χρηματοδότη, αλλά να αποβλέπει στη δημιουργία ανθρώπων προβληματισμένων και συνειδητών που υπεράνω όλων τοποθετούν το συμφέρον του κοινωνικού συνόλου και της Παγκόσμιας Κοινωνίας.

Στο Αναλυτικό Πρόγραμμα θα πρέπει να έχουν θέσεις και τα κοινωνικά θέματα που έχουν προκύψει στο παρελθόν και που προκύπτουν σήμερα από τις θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις που έχουν οι εφαρμογές της Φυσικής σε διάφορους τομείς. Π.χ. Οι εφαρμογές της φυσικής στην Ιατρική (ακτίνες Χ, υπερηχογράφημα, ραδιοϊσότοπα) και στη βιομηχανία των πολεμικών εξοπλισμών (ατομική βόμβα, βόμβα νετρονίου).

6) Να εξοικειωθούν οι μαθητές μετά μοντέλα που χρησιμοποιεί η Φυσική για να ερμηνεύσει ένα φαινόμενο ή μιιά σειρά φαινομένων. Ένα τέτοιο μοντέλο είναι το μοντέλο του HUYGENS για τη δημιουργία και διάδοση του κύματος που εξηγεί τα γενικώτερα φαινόμενα των κυμάτων όπως η ανάκλαση, η διάθλαση, η συμβολή κτλ.

Με βάση το σημερινό Αναλυτικό Πρόγραμμα οι μαθητές διδάσκονται τη δομή του ατόμου δεν διδάσκονται όμως ότι αυτό είναι ένα μοντέλο ένα πρότυπο που επινόησε ο άνθρωπος για να εξηγήσει τη δομή του και τη συμπεριφορά του. Αυτός είναι ο λόγος που στο προτεινόμενο Αναλυτικό Πρόγραμμα περιλαμβάνονται το μοντέλο του HUYGENS για τη διάδοση του κύματος, το μοντέλο του BOHR για το άτομο και η κινητική θεωρία των ιδανικών αερίων. Γενικά τα μοντέλα στη φυσική υπηρετούν διπλό σκοπό: βοηθάνε στη καλύτερη κατανόηση της φύσης και μας επιτρέπουν να κάνουμε ακριβέστερες προβλέψεις. Το πρόγραμμα πρέπει να είναι κατά τέτοιο τρόπο δοσμένο ώστε να βοηθάει στη βαθύτερη κατανόηση των εννοιών της Φυσικής που δεν πρέπει να ελέγχεται μόνο με ερωτήσεις και προβλήματα. Η Φυσική δεν είναι μάθημα γιατί οποιο απαιτείται μόνο εξασκημένη μνήμη. Η συλλογή πληροφοριών η απομνημόνευση τύπων και ορισμένων, η μηχανική λύση των προβλημάτων, στα οποία περιοριζόμαστε σήμερα αποτελούν ίσως επιθυμητές δεξιότητες, δεν συμβάλουν όμως στην ανάπτυξη αυτού που πρέπει να χαρακτηρίζεται τον επιστήμονα και που είναι : η ικανότητα να παίρνει πρωτοβουλίες, να ερευνά και να είναι επιφυλακτικός στα συμπεράσματά του.

Πρέπει λοιπόν το περιεχόμενο του προγράμματος να διαρθρωθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί η ταξινόμηση των εκπαιδευτικών στόχων που θα βοηθήσει να ελεγχθεί σωστά ο βαθμός μέχρι του οποίου απόκτησαν οι μαθητές κάθε μία από τις παρακάτω ικανότητες.

1) Γνώση, η πληροφοριακή γνώση. Ο μαθητής καλείται να αποδείξει ότι θυμάται είτε με απλή ενθύμηση είτε με αναγνώριση φαινόμehνα, ορισμούς, ονοματολογίες είχε παλιότερα κάποια εμπειρία. Το είδος αυτό της γνώσης είναι χαμηλής γενικά ποιότητας γιατί το μόνο που απαιτείται από το μαθητή είναι η μνήμη. Στην περίπτωση αυτή το μυαλό μοιάζει με αποθήκη γεμάτη πληροφοριακό υλικό. Συνήθως από τους μαθητές ζητείται να απαντήσουν σε ερωτήσεις του τύπου: τινομάζεται ..., τι γνωρίζετε ... κτλ. Παρ'όλα αυτά η πληροφοριακή γνώση δεν είναι παντελώς άχρηστη πάνω σ'αυτή θα χτίζει ο μαθητής την πραγματική γνώση.

2) Κ α τ α ν ό η σ η . Η κατανόηση δεν είναι απλή θύμηση ενός φαινομένου ή μιάς έννοιας. Έχει σχέση με περιπτώσεις, διαδικασίες συσχέτισης και κρίσης. Αν ο μαθητής δεν έχει κατανοήσει καλό ένα φαινόμενο είναι αδύνατο να το θυμηθεί με τον ίδιο τρόπο που το

συνάντησε για πρώτη φορά. Η κατανόηση εκφράζεται με την ικανότητα να μεταφράζει στοιχεία από τη μιά μορφή στην άλλη π.χ. από τον προφορικό λόγο σε μαθηματικές εκφράσεις, ή σε γραφικές παραστάσεις και αντίστροφα. Να διερμηνεύει τις πληροφορίες και να καταλήγει σε συμπεράσματα. Να μπορεί να επιλέγει μέθοδο για τη λύση κάποιου προβλήματος.

3) Ε φ α ρ μ ο γ ή. Είναι φανερό πως η κατανόηση ενός φαινομένου δεν μπορεί να είναι ο μοναδικός σκοπός της διδασκαλίας της Φυσικής. Είναι επιθυμητό και αναγκαίο να μπορεί ο μαθητής να κάνει κάτι με τη γνώση που κατανόησε. Δηλαδή να μπορεί να την εφαρμόζει σε καινούργιες καταστάσεις και πανέα προβλήματα. Στόχος μας πρέπει να είναι η κατάνκτηση από το μαθητή νέων μεθόδων και τεχνασμάτων που θα τον βοηθήσουν στην αντιμετώπιση νέων καταστάσεων που είναι κάπως διαφορετικές απ'αυτές που διδάχθηκε πως αντιμετώπιστηκαν και τις μελέτησε.

4) Α ν ά λ υ σ η. Η ικανότητα να αναλύουν οι μαθητές ένα σύνθετο συμβάν στα μερικά συμβάντα που το αποτελούν. Η ανάλυση προϋποθέτει αυξημένες ικανότητες από το μαθητή, γιατί πρέπει να μπορεί να βρίσκει τη σχέση αιτίας και αποτελέσματος και να ξεχωρίζει ποιο είναι το ουσιαστικό και ποιο δεν είναι.

5) Σ ύ ν θ ε σ η. Η σύνθεση είναι διαδικασία πολυπλοκώτερη και απαιτεί δημιουργική ικανότητα από τους μαθητές. Συνήθως απαιτείται η ικανότητα να κάνει κανείς συλλογισμούς χωρίς εποπτεία. Οι μαθητές πρέπει να μπορούν από τα μέρη να καταλήγουν σε ένα ολοκληρωμένο όλο. Αυτό γίνεται συνήθως με τη μορφή γραπτής εργασίας.

6) Α ξ ι ο λ ο γ η σ η. Η αξιολόγηση είναι η κρίση που κάνουν οι μαθητές για να χαρακτηρίσουν τα δοσμένα στοιχεία και να προτείνουν δικούς τους τρόπους για τη βελτίωση ή αλλαγή των δοσμένων αυτών στοιχείων. Για να μπορεί ο μαθητής να αξιολογεί πρέπει να κατέχει όλες τις προηγούμενες κατηγορίες γνώσης.

Παρ'όλο που οι μαθητές στους οποίους αναφέρεται το πρόγραμμα συμπληρώνουν ήδη τη μέση εκπαίδευση και προορίζονται για πιο συστηματική μελέτη που προσφέρεται από τη Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι αξιώσεις μας από την εφαρμογή των στόχων της ταξονομίας δεν πρέπει να είναι υπερβολή. Το κύριο βάρος θα πρέπει να δοθεί στη γνώση, στη κατανόηση και στην εφαρμογή. Σε ποσοτική ανάλογα θα

μπορούσε να δώσει κανείς 30% στη γνώση, 40% στη κατανόηση, 20% στην εφαρμογή και 10% στις τρεις άλλες γνωστικές κατηγορίες.

Α Ρ Χ Ε Σ Τ Ο Υ Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Ο Σ

Η έκταση της ύλης του προγράμματος δε μπορεί να καλύπτει όλο το φάσμα της Φυσικής. Προτείνονται λίγα σχετικά θέματα, για να γίνεη η μελέτη τους σε βάθος και για να τονισθεη η σημασία της μεθόδου. Γιατί η μέθοδος και όχι το περιεχόμενο θα βοηθήσει το μαθητή να αποκτήσει τη κριτικήσκέψη, θα τον καταστήσει ικανό να σκεπτεται σωστά και να αποκτήσει ικανότητες που αναφέραμε. Ακόμη μέσα στις 120-130 ώρες στις οποίες θα διδάχθεη η φυσική της δέσμης (25 εβδομάδες X 5 ώρες την εβδομάδα) είναι αδύνατο να καλυφθεη όλη η ύλη που θα συναντήσει ο μαθητής αργότερα στη τριτοβάθμια εκπαίδευση. Γι' αυτό προτείνουμε ένα μικρό αριθμό εννοιών που η κάθεμιά να έχει πλατειά χρησιμότητα και να προσφέρεται για διεξοδική μελέτη. Έτσι θα ελαττώσουμε την πλατειά ενημέρωση για να αναπτύξουμε τη βαθιά κατανόηση μικρού αριθμού θεμάτων. Αν οι μαθητές κατανοήσουν πραγματικά τα θέματα αυτά, τότε θα είναι σε θέση να τα χρησιμοποιούν σα βάση στην παραπέρα μελέτη τους. Συνεπώς πρέπει να εστιάσουμε το πρόγραμμα πάνω στην ύλη που προσφέρεται για την ανάπτυξη - από τον καθηγητή - της μεθόδου που αντιμετωπίζονται τα θέματα της φυσικής. Γιατί αν ο μαθητής κατανοήσει την ύλη, αποδεχθεη και εφαρμόζει την μέθοδο θα είναι ικανός να μαθαίνει και μόνος του αργότερο, κάτι που είναι απαραίτητο στη σύγχρονη ζωή. Επίσης είναι σίγουρο πως αν ο μαθητής κατανοήσει ένα βασικό σκελετό ύλης, θα μπορεί πάνω σ' αυτόν και γύρω απ' αυτόν να προσαρμόζει τα νέα φαινόμενα.

Το πρόγραμμα πρέπει να βασίζεται στις γενικές αρχές της φυσικής, να βοηθάει στη σύζευξη και διασύνδεση άνοιών από την παραδοσιακή και σύγχρονη φυσική, προσθέτοντας μερικά καινούργια θέματα. Αυτό πρέπει να γίνεται, γιατί η φυσική είναι μία επιστήμη που συνεχώς εξελίσσεται και που τα επιτεύγματά της επηρεάζουν είτε θετικά, είτε αρνητικά τη ζωή του ανθρώπου.

Πάντως τα κύρια μέρη του σκελετού της διδακτέας ύλης, πρέπει να βασιστούν στη σύγχρονη φυσική, γιατί είναι πιθανότερο ότι αυτή η ύλη δε θα παλιώσει, όσο καιρό, ο σημερινός μαθητής και αριανός πολίτης, θα είναι ενεργό μέλος της κοινωνίας. Επίσης

θα είναι σε θέση να την πλαισιώσει με τις νέες θεωρίες που θα παρουσιασθούν.

Τα προς μελέτη θέματα επιλέχθηκαν με το παραπάνω σκεπτικό. Έτσι παραδείγματος χάρι, η έννοια του πεδίου βρίσκει εφαρμογή στο βαρυτικό, στο μαγνητικό και ηλεκτρικό χώρο. Οι κινήσεις και στα τρία πεδία είναι ανάλογες και πρέπει να μελετηθούν συνδυασμένα. Με το τρόπο αυτό η φυσική παρουσιάζεται στους μαθητές, όχι σα μιά συρραφή κεφαλαίων, αλλά σα μιά εξελισσόμενη διαδικασία γνώσης, όπου μιά έννοια που μαθαίνουν οι μαθητές συνταιριάζεται με άλλες για να αποτελέσουν μαζί μια δομημένη γνώση.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΛΗΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΔΑΧΘΕΙ

I. Μ Η Χ Α Ν Ι Κ Η

- 1) Καμπυλόγραμμη κίνηση. (Ορισμοί μεγεθών, εφαρμογές)
- 2) Δεύτερος Νόμος του NEWTON - Όθηση δύναμης
- 3) Ορμή - Νόμος μεταβολής της ορμής, διατήρηση της ορμής, εφαρμογές (κρούση κτλ.)
- 4) Στροφορμή, νόμος μεταβολής, διατήρηση της στροφορμής εφαρμογές (Δυναμική, κινηματική στερεού σώματος)
- 5) Έργο - ενέργεια, αρχή διατήρησης της ενέργειας - 1ος θερμοδυναμικός νόμος, Εφαρμογές
- 6) Πεδία, (ορισμοί μεγέθη), είδη πεδίων (Βαρυτικό ηλεκτρικό, Ηλεκτρομαγνητικό, πυρηνικό. Εφαρμογές στη κίνηση, σωματιδίου ή φορτίου σε πεδία με ενιαία αντιμετώπιση.

II. Μ Η Χ Α Ν Ι Κ Η Τ Ω Ν Ρ Ε Υ Σ Τ Ω Ν

- 1) Ροή, είδη ροής, μεγέθη ορισμοί
- 2) Εξίσωση συνέχειας
- 3) Εξίσωση BERNOULLI
- 4) Εφαρμογές στα υγρά και στα αέρια

III. Ν Ο Μ Ο Ι Α Ε Ρ Ι Ω Ν - Θ Ε Ρ Μ Ο Δ Υ Ν Α Μ Ι Κ Η

- 1) Νόμοι αερίων (πειραματικά)
- 2) Μοντέλο ιδανικού αερίου
- 3) Μικροσκοπική - Μακροσκοπική περιγραφή

- 4) Ερμηνεία πίεσης με τη κινητική θεωρία
- 5) Ερμηνεία θερμοκρασίας. Ειδιές θερμοκρασίες
- 6) Κατανομή ταχυτήτων κατά MAXWELL (με τη κινητική θεωρία)
- 7) Κίνηση BROWN
- 8) Καταστατική εξίσωση των αερίων
- 9) Εφαρμογές
- 10) Β' θερμοδυναμικός νόμος
- 11) Αντιστρεπτές μη αντιστρεπτές διαδικασίες
- 12) Κύκλος CARNOT, θερμοιές μηχανές
- 13) θερμοδυναμική θερμομετρική κλίμακα τριπλού σημείου.

IV. Η Λ Ε Κ Τ Ρ Ι Σ Μ Ο Σ

- 1) Νόμος του ΩΗΜ - γενίκευση - εφαρμογές
- 2) Νόμοι του KIRCHOFF - "
- 3) Συμπεριφορά αντίστασης, πηνίου, πυκνωτή σε παλμό - μεταβατική απόκριση εφαρμογές.
- 4) Συμπεριφορά αντίστασης, πηνίου, πυκνωτή, σε εναλλασσόμενο ρεύμα μιγαδική περιγραφή- σύνθετη αντίσταση, εφαρμογές
- 5) Κύκλωμα ταλάντωσης THOMSON εφαρμογές
- 6) Δίπλολο HERTZ - Η/Μικά κύματα, εξισώσεις- MAXWELL ποιοτικά- εφαρμογές
- 7) Το Η/Μικό φάσμα

V. Κ Υ Μ Α Τ Ι Κ Η

- 1) Μελέτη απλής αρμονικής ταλάντωσης - Συντονισμός, φαινόμενα συντονισμού, εφαρμογές (μηχανικής, ηλεκτρισμό).
- 2) Ταλαντούμενα συστήματα με δύο βαθμούς ελευθερίας
- 3) Ταλαντούμενα συστήματα με ν βαθμούς ελευθερίας - Ελαστικά κύματα διαδιδόμενα, στάσιμα. Εφαρμογές
- 4) Διάδοση κυμάτων - μοντέλο HUGGENS και εφαρμογή του στην ανάκλαση, διάθλαση, συμβολή, περίθλαση, του ήχου και στο φως. Εφαρμογές.
- 5) Φαινόμενο DOPPLER σε ήχο και Η/Μικό κύμα
- 6) Πόλωση και εφαρμογές.

VI. Ν Ε Ω Τ Ε Ρ Η Φ Υ Σ Ι Κ Η

I. Κ Β Α Ν Τ Ι Κ Η

- 1) Μοντέλα ατόμου - ακτινοβολία. /.

- 2) Ακτινοβολία μέλανος σώματος
- 3) Απόπειρες ερμηνείας STEFAN - BALZMAN, WIEN
- 4) Κβαντισμένο ενεργειακά άτομο, μοντέλο - PLANK φωτόνιο.
- 5) Το μοντέλο του ατόμου του RUTHERFORD και οι εξισώσεις MAXWELL
- 6) Συνθήκες BOHR - Αρχή του PAULI
- 7) Φωτοηλεκτρικό φαινόμενο, φαινόμενο COMPTON, Εφαρμογές
- 8) Κβάντωση Μηχανικής ενέργειας
- 9) Δυσμός σωματιού - κύματος
- 10) Συμβολή ηλεκτρονίων
- 11) Αρχή απροσδιοριστίας

VII. Σ Χ Ε Τ Ι Κ Ο Τ Η Τ Α

- 1) Συστήματα αναφοράς
- 2) Μετασχηματισμός Γαλιλαίου
- 3) Μετασχηματισμός LORENTZ (ποιοτικά)
- 4) Ειδική θεωρία της σχετικότητας (ποιοτικά)
- 5) Πειραματικές αποδείξεις για την προρρότητα
- 6) Γενική θεωρία της σχετικότητας (ποιοτικά)
- 7) Προοπτικές της Φυσικής

VIII. Σ Τ Ε Ρ Ε Ο Σ Ω Μ Α

- 1) Κρυσταλλική δομή - ομάδες συμμετρίας
- 2) Αγωγιμότητα μετάλλων και αμετάλλων
- 3) Αγωγοί, ημιαγωγοί μονωτές
- 4) Αγωγιμότητα μεταλλικού αγωγού (εφαρμογές)
- 5) Αγωγιμότητα ημιαγωγού, ηλεκτρόνια - οπές :
- 6) Επαφή P-η, δίοδος (εφαρμογές)
- 7) Επαφή P-η-P τρανζίστορ, ενίσχυση (εφαρμογές)
- 8) Αρχή του LOSER
- 9) Μαγνητικές ιδιότητες της ύλης. Σιδηρομαγνητισμός-παραμαγνητισμός, Θερμοκρασία CURIE.
- 10) Η ύλη στο ηλεκτρικό πεδίο (διηλεκτρικό).
Εισάγεται σε ψηφοφορία η ακόλουθη Πρόταση :

Πρόταση : Οι εισηγήσεις και η συζήτηση οδηγούν στις ακόλουθες
δύο, ευτυχώς όχι διαζευκτικές αποφάσεις.

1. Προωθούμε τη μεθόδωφη που προτείνει ο κ. Παπασημανόπουλος

και αναθέτουμε τη συγγραφή ενός βιβλίου φυσικής δέσμης σύμφωνα με το ΑΠ που προτείνεται, και που θα μπορεί να τροποποιηθεί στις λεπτομέρειές του, και με τηνπροσθήκη νέων κεφαλαίων ή διαγραφή άλλων, αν χρειαστεί, κατά τη διάρκεια της συγγραφής, και ύστερα από τη σημερινή εισήγηση του κ. Κόκοιτα. Ξέρουμε ότι το βιβλίο αυτό δε θα είναι το οριστικό, αλλά θα χρησιμοποιηθεί τρία τουλάχιστο χρόνια, ώσπου να ανέβει νέα γενιά μαθητών, που θα έχει διδαχτεί με ανανεωμένο πρόγραμμα φυσικής στην Α΄ και Β΄ Λυκείου.

2. Για την ανανέωση αυτή σε βάθος (με νέα στιοχιοθεσία κλπ.) συγκροτούμε μιά ευρύτερη επιτροπή, με εντολή ως τον Απρίλιο να μας παρουσιάσει νέο πρόγραμμα τουλάχιστο του Λυκείου (Α, Β, Γ,) και νέες νέες προδιαγραφές βιβλίων. Χρονοδιάγραμμα συγγραφής για το βιβλίο Α΄ Λυκείου : Ιανουάριος 1984 (για να χρησιμοποιηθεί από 1984/5), για το βιβλίο Β΄ Λυκείου, Ιανουάρ. 1985 (για να χρησιμοποιηθεί από 1985/6), για το βιβλίο Φυσικής Δέσμης Γ΄ Λυκείου, Ιανουάρ. 1986 (για να χρησιμοποιηθεί από 1986/7). Τα δύο τελευταία βιβλία μπορούν να γίνουν και με διαγωνισμό.

Διευκρινίζεται, ότι η ψηφοφορία δεν αφορά τα πρόσωπα που θα αποτελέσουν τις δύο επιτροπές. Η οριστική σύνθεση θα έρθει για ψηφοφορία άλλη μέρα.

Ψηφοφορία

Σκορδελής	ΝΑΙ
Συριόπουλος	ΝΑΙ
Τομπαζίδης	ΝΑΙ
Παπασημαινόπουλος	ΝΑΙ
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Παπαδόπουλος	ΝΑΙ
Βώρος	ΝΑΙ
Σπυρόπουλος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Σακκάς	Λευκή
Γρατσέας	ΝΑΙ
Κακριδής	ΝΑΙ

Η πρόταση εγκρίνεται με ψήφους 11+1 = 12.

© Ε Μ Α 30

Ο κ. Αδαμόπουλος λέγει :

Σύμφωνα με το νέο σύστημα επιλογής για τα ΑΕΙ το 25% της συνολικής βαθμολογίας του αποφοίτου Γενικού Λυκείου θα προέρχεται από την επίδοση του μέσα στο σχολείο. Για τη διαμόρφωση του ποσοστού αυτού στο Γενικό Λύκειο οι βαθμοί των ενδεικτικών των Α΄ και Β΄ τάξεων και ο βαθμός του απολυτηρίου πολλαπλασιάζονται αντιστοιχα με τους συντελεστές 5, 8 και 12 και τα γινόμενα αθροίζονται. Για τον τρόπο τώρα υπολογισμού της βαθμολογίας στο Εσπερινό Λύκειο πρέπει να λάβουμε υπόψη τα εξής :

Το Εσπερινό Λύκειο έχει 4 τάξεις με 22 ώρες την εβδομάδα σε κάθε τάξη. Επομένως το σύνολο των ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας στο Εσπερινό Λύκειο είναι $4 \times 22 = 88$, όσο περίπου και το σύνολο των ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας στο Ημερήσιο Λύκειο.

Τα προπαρασκευαστικά μαθήματα διδάσκονται στην Δ΄ τάξη του Εσπερινού και ο τελειόφοιτος του εσπερινού έχει την δυνατότητα, όπως και ο τελειόφοιτος του ημερήσιου να επιλέξει οποιαδήποτε από τις 4 δέσμες των προπαρασκευαστικών μαθημάτων.

Επειδή λοιπόν οι τέσσερες τάξεις του εσπερινού ισοδυναμούν με τις τρεις του ημερήσιου Λυκείου πρέπει οι τρεις συντελεστές 5, 8, 12 που έχουν καθοριστεί για τις τρεις τάξεις του ημερήσιου λυκείου, να επιμερισθούν στις 4 τάξεις του εσπερινού λυκείου. Αν υποθέσουμε ότι το εσπερινό Λύκειο είχε μόνο τις τάξεις Α΄, Β΄ και Δ΄ με 22 ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας στην καθεμιά, τότε οι αντίστοιχοι συντελεστές έπρεπε να ήταν :

Για την Α΄ τάξη	$5 \times \frac{22}{30} \approx 4$
Για την Β΄ τάξη	$8 \times \frac{22}{30} \approx 6$
Για την Δ΄ τάξη	$12 \times \frac{22}{30} \approx 9$

Οπότε για την Γ΄ τάξη, η οποία συμπληρώνει το πρόγραμμα του εσπερινού, ώστε αυτό να γίνει ισοδύναμο με το πρόγραμμα του ημερήσιου, ο συντελεστής πρέπει να είναι : $25 - (4+6+9) = 6$, δηλαδή όσος και ο συντελεστής για την Β΄.

Για φέτος δεν νομίζω ότι πρέπει να αντιμετωπισθεί μεταφορά βαθμολογίας από την Γ' εσπερινού στην Δ', καθώς και στην Δ' εσπερινού, τουλάχιστον ως τις 22 Δεκεμβρίου, θα διδάσκονται όλα τα μαθήματα της Γ' ημερησίου εκτός από την ξένη γλώσσα και την φιλοσοφία.

Τέλος σε περίπτωση που η βαθμολογία του αποφοίτου του εσπερινού Λυκείου αναφέρεται σε χρόνο, κατά τον οποίο οι μαθητές δεν ε γνώριζαν ότι η εσωτερική βαθμολογία του Λυκείου λαμβάνεται υπόψη για την οριστική βαθμολογία εισαγωγής στα ΑΒΤ, προτείνω να ισχύσουν ανάλογες ρυθμίσεις με αυτές που αποφασίσθηκαν για τα ημερήσια Λύκεια.

Ο κ. Βαρουχάκης προτείνει :

- Για την Α' 3
B' 5
Γ' 7
Δ' 10

Ο κ. Σπυρόπουλος προτείνει :

- Για την Α' 5
B' 6
Γ' 6
Δ' 8

Εισάγονται σε ψηφοφορία οι προτάσεις της εισήγησης Βαρουχάκη και του Σπυρόπουλου.

Ψηφοφορία

Σκορόδλης	α' πρόταση
Συριόπουλος	α' πρόταση
Τομπαζόης	α' πρόταση
Παπασημαϊδόπουλος	α' πρόταση
Αδαμόπουλος	Πρόταση Σπυρόπουλου
Παπαδόπουλος	α' πρόταση
Βύρος	α' πρόταση
Σπυρόπουλος	Πρόταση Σπυρόπουλου
Βαρουχάκης	α' πρόταση
Σακκάς	Πρόταση Σπυρόπουλου
Γρατσέας	α' πρόταση
Καυριδής	α' πρόταση

Με ψήφους 9:3 εγκρίνεται η πρόταση Εισήγησης - Βαρουχάκη, επειδή το θέμα επείγει το Τμήμα αναθέτει στον κ. Λαδομόπουλο τη σύνταξη εγγράφου προς την Δ/νση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. με ανακοίνωση της απόφασης του Τμήματος.

Θ.Ε.Μ.Α. 40

Ο κ. Καυριδής λέγει :

1. Όπως είπα και στην πρώτη συζήτηση, η εισήγηση της ομάδας εργασίας ΝΕ, όπως την παρουσίασε ο κ. Τομπαζίδης με βρίσκει στην ουσία της απόλυτα σύμφωνο. Αν ζήτησα κάποια αναβολή, ήταν για να προτείνω μίαν ορθότερα πιστευώ, ιεραρχημένη και πιο λιτή διατύπωση των στόχων του μαθήματος στη Γ' Λυκείου.
2. Το καινούργιο που εισάγεται τώρα, ύστερα από την ολοκλήρωση των "γραμματολογικών" στόχων του μαθήματος στη Β' Λυκείου, είναι η άμεση σύζευξη της μελέτης των λογοτεχνικών κειμένων με τη διδασκαλία της έκθεσης. Με άλλα λόγια, θέλουμε, μελετώντας απαρτισμένα κείμενα του νεοελληνικού και ξένου έντεχνου λόγου ο μαθητής (α) να πλουτίσει τον κόσμο των ιδεών του, και (β) να μάθει να αναγνωρίζει και να αναλύει τις αρετές - βέβαια και τα ελαττώματα - των κειμένων, βελτιώνοντας και ασκώντας παράλληλα τις δικές του ικανότητες για σκέψη και (προφορική ή γραπτή) διαπραγμάτευση ενός θέματος.
3. Τα παραπάνω αποτελούν βέβαια στόχους της διδασκαλίας του μαθήματος και σε προηγούμενες τάξεις. Έτσι, αυτό που μένει να διαπιστώσουμε και να διατυπώσουμε ειδικά για την Γ' Λυκείου είναι οι συντεταγμένες του κέντρου βάρους και οι συγκεκριμένες επιλογές του μαθήματος στην τάξη αυτή. Θα έχουμε υπόψη μας :
(α) Τη γενική φύση της " έκθεσης " που ζητούμε στην ακαδημαϊκή δοκιμασία (δοκίμιο και όχι διήγημα ή ποίημα) και τα στοιχεία που αξιολογούνται : πλούτος ιδεών, λογική και οργανωμένη συλλογιστική, επιχειρηματολογική πληρότητα, εκφραστική άνεση και σαφήνεια κλπ.) Αυτό δε σημαίνει βέβαια υποταγή της διδασκαλίας των ΝΕ στην ακαδημαϊκή δοκιμασία, αλλά προσανατολισμό της διδασκαλίας των ΝΕ κειμένων στους στόχους της § 2 και συντονισμό της διδακτικής προσφοράς με τη μορφωτική (και εξεταστική) ζήτηση.

(β) Τα ειδικά ενδιαφέροντα και προβληματισμούς των μαθητών :
αυτά που προβάλλονται αυτόματα (ενεργεία) όσο και τα άλλα
που υποβόσκουν (δυναμει).

4. Προτείνω την ακόλουθη προσωρινή διατύπωση :

Με τη διδασκαλία των ΝΕ κειμένων στην Γ' Λυκείου επιδιώκουμε
με ιδιαίτερα :

1. Να καλλιεργήσουμε τις ιδέες, τα ενδιαφέροντα και τους προβληματισμούς των μαθητών γύρω από θέματα που ενδιαφέρουν το σύγχρονο άνθρωπο, ιδιαίτερα τους νέους και ξεχωριστά τους Έλληνες.
2. Να διδάξουμε με τη βοήθειαν αταξιωμένων παραδειγμάτων τους σωστούς τρόπους σκέψης και (προφορικής ή γραπτής) έκθεσης ιδεών, με ιδιαίτερη έμφαση στην αρμονική συνύπαρξη της άνετης, φυσικής και ακριβόλογης διατύπωσης με τη λογική, οργανωμένη και απαλλαγμένη από αοριστίες και κενά συλλογιστική πορεία.

Για το σκοπό αυτό το βιβλίο περιλαμβάνει :

1. Κείμενα ελληνικής και ξένης λογοτεχνίας κατάλληλα να υπηρετήσουν τους παραπάνω στόχους (1) και (2).
2. Διευκρινιστικά και συμπληρωματικά σχόλια, διαγράμματα (π.χ. της συλλογιστικής πορείας ή της " ρητορικής" δομής) και παρατηρήσεις στα παραπάνω κείμενα, με στόχο την ερμηνεία τους, αλλά και την επισήμανση των αρετών - και των αδυναμιών τους, αν υπάρχουν.

Σημ. : Η οριστική διατύπωση των παραπάνω και ο καθορισμός της ειδικής διδακτικής του μαθήματος (τρόπος παρουσίασης, των κειμένων, συζήτηση μέσα στην τάξη, ασκήσεις κλπ.) θα γίνει όταν οριστικοποιηθούν και οι προτάσεις που αφορούν άμεσα στην έκθεση ιδεών. Όμως μπορεί κανείς από τώρα να προβλέψει ότι πέρα από τη μελέτη των υποδειγματικών κειμένων και την άσκηση στη σωστή "σκέψη και έκφραση" η διδασκαλία θα έχει πρόθετο στόχο την ανάπτυξη της γενικότερης " κριτικής" ικανότητας των μαθητών απέναντι στα (κάθε λογής) κείμενα. Αν μάλιστα στο βιβλίο συμπεριληφθούν και κείμενα λογοτεχνικής κριτικής, τότε η ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας μπορεί να αποτελέσει τρίτο, ξεχωριστό ειδικό στόχο της διδασκαλίας των ΝΕ στην Γ' Λυκείου.

Ο κ. Τομπαζίδης αναφέρεται στην εισήγησή του.

Όπως είναι γνωστό, από την Α' Γυμνασίου ως τη Β' Λυκείου έχει ολοκληρωθεί η ιστορική και γραμματολογική θεώρηση της νεοελληνικής λογοτεχνίας από τις αρχές της ως τις μέρες μας. Στη Γ' τάξη το μάθημα της νέας ελληνικής γλώσσας και γραμματικής, ως μάθημα με βαρύνουσα παιδευτική αξία και εξεταζόμενο στις εξετάσεις επιλογής για τα ΑΒΕΙ, επιβάλλεται να πάρει ιδιαίτερο χαρακτήρα και ευρύ περιεχόμενο, να συνδυάζει τη διδασκαλία των κειμένων με την έκθεση και να ανταποκρίνεται στις μορφωτικές ανάγκες των μαθητών ανεξάρτητα από την ειδίκευσή τους.

Έτσι, σχετικά με τα διδασκόμενα κείμενα μπορεί κανείς να παρατηρήσει ότι καθώς τώρα δεν υπάρχει η γραμματολογική δέσμευση ή η υποχρέωση της αντιπροσωπευτικότητας, πράγμα που συνέβαινε στις προηγούμενες τάξεις, υπάρχει άνεση στην επιλογή, έτσι που τα κριτήρια για την παραλαβή του κάθε κειμένου να ορίζονται από το ίδιο το κείμενο. Βασικό πάντως κριτήριο αποτελεί το αν ένα κείμενο υπηρετεί τον προβληματισμό του σημερινού ανθρώπου από τη μία μεριά και τον προβληματισμό ειδικότερα του ελληνισμού από την άλλη.

Στο πρόγραμμα που υποβάλλεται διαφαίνονται κάποιες σκέψεις σχετικά με την έκθεση. Η ομάδα δεν έχει καταλήξει στο θέμα της έκθεσης σε οριστική εισήγηση, ωστόσο οι προαναφερθείσες συζητήσεις την οδήγησαν να καλύψει - με μία γενική εστία διατύπωση - και στο αναλυτικό πρόγραμμα τη σύνταξη της έκθεσης με τη διδασκαλία των κειμένων.

Η εισήγηση τελειώνει με δύο επεξηγηματικές σημειώσεις :

- (α) Η παρουσία των κειμένων " με ειδικότερο αισθητικό και φιλολογικό ενδιαφέρον " (περίπτωση Αγ) χωρίς να δυσκολεύει σε τίποτε τη χρήση του βιβλίου για τις άλλες δέσμες, θα διευκόλυνε, πιστεύουμε, σημαντικά τη διδασκαλία της Γ' δέσμης και θα ανταποκρινόταν πληρέστερα και προσφορότερα στα ενδιαφέροντα των μαθητών της δέσμης αυτής. Σημειώνουμε εξάλλου ότι ο αριθμός τους θα είναι περιορισμένος.
- (β) Τα " σχόλια στα κείμενα και ασκήσεις ", όπως περιγράφονται στο αναλυτικό πρόγραμμα, αποτελούν το βασικό συνδετικό κρίκο ανάμεσα στη διδασκαλία κειμένων και στην έκθεση. Γιατί

θα αποτελούν ένα θετικό υπόδειγμα επεξεργασίας και σχολιασμού, όπου ο μαθητής διδάσκεται και ασκείται για την εργασία που θα κληθεί να κάνει και ο ίδιος. Με τον τρόπο αυτό, εκτός από τα άλλα, θα αρθεί και το σημερινό "παράδοξο" να εξετάζουμε στο μάθημα των νέων ελληνικών εκείνο το τμήμα (έκθεση) που δε διδάσκεται και να μην εξετάζουμε το τμήμα που πραγματικά διδάσκεται (κείμενα).

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Το μάθημα της Νέας Ελληνικής Γλώσσας και γραμματείας στο λύκειο και ειδικότερα στη Γ' λυκείου έχει σκοπό

- α. Να θέσει τους μαθητές μπροστά σε προβλήματα που απασχολούν το σύγχρονο άνθρωπο και ειδικότερα τον Έλληνα με τις ιδιαίτερες κοινωνικές, πολιτιστικές και πνευματικές του ανάγκες και αξίες,
- β. να καλλιεργήσει την ευαισθησία των μαθητών κ' απέναντι στα προβλήματα αυτά, ώστε να μετέχουν συνειδητά και υπεύθυνα στην κοινή προσπάθεια για την αντιμετώπισή τους.
- γ. να ακοιμήσει την κριτική ικανότητα των μαθητών ενθαρρύνοντας την ελεύθερη ανταλλαγή τεκμηριωμένων απόψεων με υπεύθυνη χρήση του λόγου.
- δ. να πλουτίσει την εμπειρία και το συναισθηματικό κόσμο των μαθητών και να διευρύνει το πνεύμα τους.
- ε. να γνωρίσει στους μαθητές τον πλούτο και τις εκφραστικές δυνατότητες της ελληνικής γλώσσας και να τους βοηθήσει να συνειδητοποιήσουν τον αγώνα για την αριότερη έκφραση,
- στ. να κάνει ικανούς τους μαθητές να διατυπώσουν (προφορικά και γραπτά) τις προσωπικές τους απόψεις με οργανωμένο λογομικροπειστική επιχειρηματολογία, με λογική συνέπεια και αριστη γλωσσική διατύπωση), με σαφήνεια και ακρίβεια.

Η διδασκαλία γίνεται :

Α. Με ειδικό βιβλίο που περιλαμβάνει :

- α. Ποιήματα, αφηγηματικά κείμενα και δοκίμια της νέας ελληνικής γραμματείας, που διακρίνονται για την ανθρωπιστική και καλλιτεχνική τους αξία και ανταποκρίνεται στους παραπάνω σκοπούς.

- β. Κείμενα, όπως τα παραπάνω, της ξένης λογοτεχνίας σε δόκιμες μεταφράσεις, που θα βοηθήσουν τους μαθητές να αποκτήσουν ευρύτερη αντίληψη του σύγχρονου προβληματισμού.
- γ. Κείμενα από τα πιο σημαντικά της νεοελληνικής λογοτεχνίας με ειδικότερο αισθητικό και φιλολογικό ενδιαφέρον.
- δ. Σχόλια στα κείμενα και ασκήσεις που θα αναφέρονται κυρίως στην κατανόηση του κειμένου στο σύνολό του ή σε επιμέρους χωρία, στην οργάνωσή του, στον προσδιορισμό του της άποψης του συγγραφέα, στην επισήμανση βασικών ιδεών του ή της επιχειρηματολογίας του, στην προσωπική άποψη του μαθητή και τη θεμελίωσή της κ.ά.

Β. Με την άσκηση στη γραφή εργασιών, που οι μαθητές :

- α. θα διαπραγματεύονται ένα θέμα που προκύπτει από διδασκόμενο κείμενο ή σχετίζεται με αυτό, ή
- β. θα επεξεργάζονται ένα αδίδακτο κείμενο σύμφωνα με την παραπάνω παράγραφο Δδ.

Ακολουθεί συζήτηση .

Ο κ. Σπυρόπουλος λέγει :

Είναι φυσικό το Τμήμα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον να ασχολείται με το μάθημα των Νέων Ελληνικών, αφού ένας από τους αναμφισβήτητους τίτλους τιμής του είναι η ριζική αναθεώρηση των αναλυτικών προγραμμάτων και των διδακτικών εγχειριδίων της νεοελληνικής λογοτεχνίας - μία προσπάθεια που ξεκίνησε με την ίδρυση του ΚΕΜΕ και συνεχίζεται ως σήμερα με ικανοποιητικά αποτελέσματα. Ήδη έχουμε καλύψει τα 5/6 του έργου με την εκτύπωση του βιβλίου " Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β' Λυκείου " και είναι η ώρα να τοποθετήσουμε στη στέγη στο οικοδόμημα που με πολύ μόχθο - φυσικά με αξιοποίηση των πολύ διαλεχτών ξει εκπαίδευτικών που αποτέλεσαν την ομάδα των συγγραφέων των "Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας - που έχει υψωθεί. Προσωπικά προσδοκώσα και ευχόμουν η στέγη αυτή να μη παρουσιάζει δομική ασυμμετρία ή ανομοιογένεια υλικού σε σύγκριση με τον επιβλητικό κορμό του οικοδομήματος.

Αυτό όμως δεν φαίνεται στην πολύ μελετημένη και νοικοκυρεμένη εισήγηση του συνάδελφου κ. Δ. Τομπαζόη. Βέβαια καταλα-

βαίνω τους λόγους που οδήγησαν στη διαφοροποίηση των Νέων Ελληνικών της Γ' Λυκείου από το ίδιο μάθημα στις προηγούμενες τάξεις, όμως είμαι υποχρεωμένος να θυμίσω στο τμήμα ορισμένα "ωμολογημένα" και "εφηφισμένα" πράγματα. Συγκεκριμένα:

α) Όταν καταρτιζαμε τα αναλυτικά προγράμματα των Νέων Ελληνικών του Λυκείου - κοντά μας ήταν και τα μέλη της σημερινής ομάδας Εργασίας - ομόφωνα καταλήξαμε σε ορισμένους "σκοπούς της διδασκαλίας των Νέων Ελληνικών στο Λύκειο" που η τότε Διοίκηση του Υπουργείου τους δέχτηκε όπως τους είχαμε διατυπώσει, εμείς οι ίδιοι (και χωρίς καμιά αλλοίωση τους είδαμε στο σχετικό Προεδρικό Διάταγμα). Τώρα όμως, χωρίς να προτείνουμε την κατάργηση εκείνου του Π.Δ/τος, ενώ ακόμα ισχύει, από τη μία προσθέτουμε (ή προσβάλλουμε εμφαντικότερα) ορισμένους σκοπούς, ενώ εξαφανίζουμε άλλους, ίσως εκείνους που κατεξοχήν δικαιώνουν την παρουσία του μαθήματος στη Μέση Εκπαίδευση.

Πιο συγκεκριμένα, οι σκοποί α, β και γ της εισήγησης του κ. Δ. Τομπαζόδη δεν είναι εκείνοι που επιδιώκονται μόνο ή κατεξοχή από το μάθημα των Νέων Ελληνικών. Βέβαια είναι πρωταρχικές επιδιώξεις της παιδείας μας, αλλά εξυπηρετούνται πολύ καλύτερα από άλλα μαθήματα (Ιστορία, Φιλοσοφία, Αγωγή του Πολίτη, Κοινωνιολογία) και έτσι η πρόταξη και η εμφαντική προβολή τους στο μάθημα της νεοελληνικής λογοτεχνίας δεν λέμε ότι αποπροσανατολίζει το μάθημα, αλλά οπωσδήποτε δημιουργεί την εντύπωση ότι καταφεύγουμε σε γενικότητες, επειδή δεν είμαστε έτοιμοι να πούμε κάτι το πιο χειροπιαστό.

Αντίθετα, δεν βλέπουμε στην εισήγηση το σκοπό που εξασφαλίζει την ιδιαίτερη προσφορά του μαθήματος στην παιδευτική λειτουργία του σχολείου, δηλ το 1α (υπογραμμίζω 1α): "Να αποκτήσουν οι μαθητές ... σαφή και πλήρη εικόνα για τις αρχές, την εξέλιξη και τη σημερινή θέση της νεοελληνικής λογοτεχνίας, ώστε να γνωρίσουν την ιδιοτυπία, τον πλούτο, την ποικιλία του δυναμισμού τους" και στον σκοπό 4: "Να αναπτύξουν την καλαισθησία τους, ώστε να καταστούν ικανοί να εκτιμούν και να χαίρονται το ωραίο στο λόγο".

β) Όταν σχεδιάζαμε την σειρά των "Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας" των τριών τάξεων του Λυκείου, αφήσαμε για τη Γ' Λυκείου ό,τι πιστεύαμε πως μπορεί να ενδιαφέρει περισσότερο του εφήβους

Αφού στις προηγούμενες τάξεις θα μελετήσουν την εξέλιξη της λογοτεχνίας μας, με τη διδασκαλία αξιόλογων κειμένων των προηγούμενων περιόδων, στη Γ' Λυκείου θα τους δίνουμε κείμενα μόνο της σύγχρονης ελληνικής και παγκόσμιας λογοτεχνίας. Τώρα όμως φαίνεται ότι θα γεμίσει το βιβλίο με κείμενα - παλαιότερα και νεότερα - της " γραμματείας του διακηρητισμού" που όμως έχει παρουσιαστεί άνετα στα προηγούμενα βιβλία του Γυμνασίου και του Λυκείου, όπου και στα εγχειρίδια Ιστορίας και Αγωγής του Πολίτη. Και το λέω αυτό, γιατί υποψιάζομαι ότι αυτά τα κείμενα κυρίως εξυπηρετούν τους προτασσομένους σκοπούς (α, β και γ).

γ) Τουλάχιστο οι φιλόλογοι του Τμήματος, πιστεύαμε ότι το μάθημα δεν προσφέρεται για διακρίσεις σε " τμήμα κορμού " και " τμήμα επιλογής". Η λογοτεχνική δημιουργία πρέπει να ενδιαφέρει και να συγκλίνει με τον νέο τρόπο όλους τους καλλιεργημένους ανθρώπους, όλους όσοι φροντίζουν να έχουν πλαίσιο προβληματισμό. Στην εισήγηση όμως βλέπουμε να δημιουργείται "Κολωνάκι" για τους μαθητές του τρίτου κύκλου της Γ' Λυκείου, αφού κείμενα δυσπρόσιτα για τους άλλους κύκλους θα ικανοποιούν ειδικότερα αισθητικά ενδιαφέροντα. Πως συμβιβάζεται ένας τέτοιος ελιτισμός μέσα σ'ένα πλαίσιο έντονης έγνοιας για κοινωνικοποίηση;

Ύστερα από την επισήμανση αυτήν της ανακολουθίας και ασυνέπειας με τις προηγούμενες υπεύθυνες γνωμοδοτήσεις μας, και την ανατροπή μελετημένων σχεδιασμών μας, οφείλω να σημειώσω τα εξής:

α) Όλοι πιστεύουμε ότι το Λύκειο δεν πρέπει να έχει μοναδικό σκοπό τη μετάδοση γνώσεων και την εξυπηρέτηση βραχυπρόθεσμων αναγνών των νέων μας. Αντίθετα ότι πρέπει να εξυπηρετεί όλες τις πνευματικές, ηθικές, κοινωνικές, αισθητικές ανάγκες τους ανθρώπου. Όμως πως εξυπηρετείται η αισθητική αγωγή; Μουσική αγωγή δεν υπάρχει, αγωγή στις εικαστικές τέχνες δεν υπάρχει, είχαμε μόνο αισθητική αγωγή με τα λογοτεχνικά έργα στο μάθημα των Νέων Ελληνικών. Τώρα που σκοπός του θα είναι οι μαθητές να γράφουν καλές εκθέσεις, και οι 2 από τις 30 ώρες του προγράμματος (προγράμματος γεμάτο με γνώσεις) που συνέβαλαν στην αισθητική αγωγή " αξιοποιούνται" για πρακτικές σκοπιμότητες.

β) Το μάθημα χάνει την αυτονομία του. Γίνεται " παιδί για όλες τις δουλειές". εφόσον θα εξυπηρετεί κάθε είδους σκοποθεσίες και

ANCILLA εκθέσεων, εφόσον κύριος σκοπός του θα είναι να ενισχύσει την ικανότητα των μαθητών στην γραφή " εκθέσεων ιδεών". Η "φροντιστηριακή επεξεργασία" όμως του μαθήματος που δεν την αποτολμήσαμε ούτε στη Φυσική, τη χημεία και τα Λατινικά - που μπορεί να οδηγήσει; Οποσδήποτε στον αποκλεισμό λογοτεχνικών κειμένων που δεν βοηθούν άμεσα το μαθητή να γράφει ικανοποιητική έκθεση με οποιοδήποτε θέμα, όλης της ερωτικής λογοτεχνίας που δεν σε καθιστά ιδιαίτερα ικανό για γραφή εκθέσεων. Όμως οι Ρώσοι έχουν στα αναγνωστικά τους Πούσκιν και οι Γάλλοι - απ'όπου τα δανειστήκαμε - αποσπασμάτα από μυθιστορήματα χωρίς ιδιαίτερη σχέση με τους σκοπούς α', β' και γ' της εισήγησης. Και η ιστορία της παιδείας μας διδάσκει ότι, όπου η ερμηνευτική προσέγγιση των δημιουργημάτων της λογοτεχνίας υποχώρησε στην πρακτική σκοπιμότητα της ενίσχυσης της ικανότητας για γραφή " ρητορικών γυμνασμάτων" (πρβλ. ρητορικές σχολές, Βυζάντιος) είχαμε μετριότητα παραγωγή και πτώση του αισθητικού και πνευματικού επιπέδου.

Τα κείμενα που εξυπηρετούν τους σκοπούς α, β και γ έχουν κυρίως θέση σε άλλα μαθήματα και με κανένα τρόπο δεν πρόκειται πρέπει να γνωμοδοτήσουμε, εισηγούμενοι την άλωση της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Δεν είναι καλό να φανούμε ουραγοί φροντιστηρίων, που ήδη (προβ. τις εκδόσεις του φροντιστηρίου " Θεμέλιο" Θεσ/νίκης) έχουν αναγάγει σε βιομηχανία της χρησιμοποίησης λογοτεχνικών κειμένων για την ενίσχυση της ικανότητας του μαθητή στη γραφή εκθέσεων. Και ποιός μας βεβαιώνει ότι, αν στη Γ' Λυκείου επιλέγονται τα κείμενα εκείνα που αμεσότερα βοηθούν στη γραφή εκθέσεων και παραμερίζονται άλλα πολύ σύντομα δεν θα υποχρεωθούν οι φιλόλογοι να κάνουν το ίδιο και στη Β' Λυκείου και στην Α' Λυκείου - ακόμη και στο Γυμνάσιο;

Παίζουμε, συγχωρέστε μου την έκφραση, ~~με~~ ^{με} τον ου παικτικό. Θα φανεί κάπως σαν ανεύθυνο ευφυολόγημα, αλλά το λέω με αίσθημα ευθύνης, αγωνίας και άγχους, αν τελικά δεχθεί το Τμήμα τη νέα αποστολή του μαθήματος των Νέων Ελληνικών στη Γ' Λυκείου δεν βλέπω άλλη θεραπεία της σχολικής πράξης από την πρόταση να δημιουργηθεί ένα άλλο μάθημα, που ειλικρινά και θα ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα των εφήβων μας: το μάθημα, αυτό καλό είναι να ονομαστεί " Διδασκαλία Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας" διδασκαλία **REGO ARTIS**.

Παλαιότερα αντιδρούσαμε στη γραμμή των υπερσυντηρητικών, που διέθεταν το ισχυρό ωράριο που είχαν στα προγράμματα τα "νεοελληνικούλια" (όπως τα έλεγαν) στην ολοκλήρωση διδασκαλίας φαινομένων του συντακτικού της αρχαίας, που δεν είχαν καταφέρει να "διέλθουν" στην ώρα των αρχαίων. Τώρα ερχόμαστε στο άλλο άκρο, να δούμε τα κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας στην προαιρουσία κλίση της υπεραπλουστευμένης λογικής ανάλυσης, με αποτελέσματα στον τομέα της έκθεσης. Όμως με τέτοια σκαμπανεβάσματα δεν σώζεται η σχολική πράξη. Η νεοελληνική λογοτεχνία έχει το δυναμισμό και πλούτο που της δίνει τη δυνατότητα να πλουτίσει τον πνευματικό, ηθικό, συμπυκνωτικό, κοινωνικό και καλλαισθητικό κόσμο των νέων μας χωρίς την παρέμβαση του αναχρονιστικών γραμματικών ούτε του μονολιθικού υπερπαιδαγωγού. Χρέος μας είναι να αφήσουμε τα παιδιά να χαρούν τη ζωογόνα δροσιά τους, όχι να την καταντήσουμε κι αυτή αδιαφοροποίητη προσθήκη στην πολύ μπαγιατιάκη ξερή γνωστική ύλη που δυστυχώς ακόμη διοχετεύεται κρουνηδόν στις σχολικές αίθουσες.

Ο Πρόεδρος λέγει ότι η άποψη του κ. Σπυρόπουλου, οπωσδήποτε πρέπει να κοινοποιηθεί στην Ο.Ε. ώστε η νέα κατεύθυνση που δόθηκε στη διδ/λία και που γενικά φαίνεται να ευνοείται από το Τμήμα να μη φθάσει στην υπερβολή. Όμως και ο κ. Σπυρόπουλος από το μέρος του φαίνεται να πριονίζει την έννοια του έντεχνου λόγου σε αυτό που στην καθημερινή κουβέντα ονομάζουμε, λογοτεχνία. Έντεχνος λόγος, ας μου επιτρέψει ο κ. Σπυρόπουλος να το θυμίσω είναι και ο φιλοσοφικός λόγος του Πλάτωνα και τα δοκίμια του Πλουτάρχου, και του Λουκιανού* ορισμένα σύντομα, σατιρικά ή όχι κείμενα.

Ο κ. Βώρος λέγει :

Πρώτα επιθυμώ να προσθέσω μιά λεπτομέρεια στην ωραία εικόνα που περιέγραφε ο κ. Σπυρόπουλος : η μέλισσα παράγει μέλι για τους πολλούς και βασιλικό πολτό για όσους περνάνε στο γέρμα της ζωής* τους νέους τους ενδιαφέρει το μέλι κυριότατα της λογοτεχνίας (η ιδέα που ντύνεται όμορφα), όχι η άυλη έννοια του ωραίου.

Φρονώ ότι τέχνη χωρίς ιδέα δεν υπάρχει* η ιδέα περιβάλλεται με σαφήνεια, ακρίβεια και πληρότητα λόγων και βέβαια με

ωραίους λόγους. Κατά συνέπεια ο προσανατολισμός της διδασκαλίας της λογοτεχνίας προς εξυπηρέτηση και της έκθεσης δεν υποδουλώνει τη λογοτεχνία στην έκθεση. Η έννοια της κοινωνικοποίησης του νέου (που είναι σκοπός της παιδείας πρώτος) περιέχει και το μήνυμα της λογοτεχνίας προς ευαισθητοποίηση του νέου και την έκφραση του νέου με την έκθεση (σύντομη, σαφή, πλήρη, τεκμηριωμένη και ενδεχόμενα ωραία στη δομή και φράση).

Με το νόημα αυτό φρονώ ότι βιβλία όπως : Η εντολή (της Διδώς Σωτηρίου), Η Μάνα (του Μαξίμ Γκόρκυ) επηρέασαν γενεές πολλές στη Ρωσία ή επηρεάζουν τη δική μας γενιά σήμερα, μας συγκινούν, μας διδάσκουν γιατί εγκλιεουν μία ιδέα ωραία ντυμένη* η ωραία ενδυμασία μόνη της αμφιβάλλω τι θα μπορούσε να εξυπηρετήσει. Και ο άνθρωπος που συγκινείται από τέτοια έργα εκφράζουν έπειτα τις δικές τους σκέψεις (συγκινήσεις, αισθήματα) με δική τους έκφραση, έκθεση.

Συναφώς προς αυτά παρατηρώ με ικανοποίηση ότι ο κ. Σπυρόπουλος, ευαίσθητος για τη λογοτεχνία, την υπερασπίστηκε με ένα κείμενο που αποτελεί καλό δοκίμιο (έκθεση).

Τα συμπεράσματά μου : Η λογοτεχνία ευαισθητοποιεί, διδάσκει και βελτιώνει την έκφραση και την οργάνωση της σκέψης των νέων* αυτά ακριβώς επιδιώκει το προτεινόμενο πρόγραμμα. Δε συμμερίζομαι τους φόβους του συναδέλφου που η δική του έκφραση εδώ βεβαιώνει τη γνώμη μου.

Ο κ. Τομπαΐδης δευτερολογώντας λέγει :

Η λαμπρή αγόρευση του κ. Σπυρόπουλου για την υπεράσπιση της αυτοτέλειας και της καθαρότητας της διδασκαλίας της νεοελληνικής λογοτεχνίας μέσα στα πλαίσια του μαθήματος της Νεοελληνικής γλώσσας και γραμματείας καθώς και της εξυπηρέτησης, βασικά, της αισθητικής αγωγής των μαθητών, με το ρομαντισμό της ομολογώ ότι με συγκίνησε. Ωστόσο νομίζω πως μερικά πράγματα πρέπει να μπου στη σωστή θέση, γιατί η παρέμβαση του κ. Σπυρόπουλου μπορεί να αφήσει ορισμένες ασυμφωνίες εντυπώσεις.

Έτσι :

(α) Σχετικά με τους σκοπούς του μαθήματος δεν είναι σωστό ότι τους αλλάζουμε τώρα ή ότι δίνουμε έμφαση σε μερικούς. Και τα

προηγούμενα προγράμμάτά μας, του γυμνασίου και του λυκείου, έχουν παραπλήσια με την τωρινή διατύπωση. Μνημονεύω συγκεκριμένα :

A) Πρόγραμμα γυμνασίου : " 1) Να γνωρίσουν και να κατανοήσουν οι μαθητές το περιεχόμενο, την ιδιοτυπία και τις αξίες του νεοελληνικού πολιτισμού (χωρίς να αποσιωπηθούν σε αρνητικές πλευρές του) και έτσι :

- (α) Να αποκτήσουν πεπολθση στη δημιουργική δύναμη και στη ζωτικότητα του νεοελληνικού λαού και με τη βίωση τη των αξιών που δημιούργησε να γίνουν συνειδητοί εργάτες της προόδου.
- (β) Να αποκτήσουν αυτογνωσία και τη συναίσθηση της αυτοδυναμίας του νεοελληνικού πολιτισμού /.../".

B) Πρόγραμμα λυκείου : " I. Γενικός σκοπός της διδασκαλίας της Νεοελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας είναι η εισαγωγή των μαθητών στο νεοελληνικό κόσμο και πολιτισμό, όπως αυτός /.../ διαμορφώθηκε και εξελίχθηκε βαθμιαία /.../.

Ειδικότερα :

α) /.../

β) να : κατανοήσουν τον ιδιαίτερο χαρακτήρα και τις αξίες του νεοελληνικού πολιτισμού και να συνειδητοποιήσουν την αυτοδυναμία του.

γ) να γνωρίσουν το χαρακτήρα και το ήθος του λαού μας και να εδραιώσουν την πίστη τους στη ζωτικότητα και τη δημιουργικότητά του". Ομολογώ ότι δε βρίσκω να υπάρχει κάποια διαφορά στη διατύπωση των σημερινών σκοπών.

(β) Ο κλάδος της διδασκαλίας των κειμένων δε γίνεται "θεραπευτική" της έκθεσης* αυτό είναι υπερβολή. Αν η εντύπωση αυτή γεννήθηκε από όσα λέγονται στην αρχική μου εισήγηση, λυπάμαι, αλλά δεν είναι ακριβής. Το ορθό είναι να σημειώσουμε ότι γίνεται τώρα μία προσπάθεια να εκμεταλλευτεί η έκθεση τη διδασκαλία των κειμένων, τίποτε παραπάνω. Αυτό είναι ένα γεγονός με περιορισμένη, καθαρά μεθοδολογική σημασία, χωρίς άλλες προεκτάσεις.

(γ) Θα παρατηρήσω ότι το νέο βιβλίο της Γ' Λυκείου δεν είναι το έκτο βιβλίο της σειράς των υπόλοιπων, αλλά ένα ιδιαίτερου χαρακτήρα σχολικό βιβλίο. Ο ιδιαίτερος χαρακτήρας του προσδιορίζεται, όπως τόνισα κιόλας, από το γεγονός ότι τώρα δεν

υπάρχει η γραμματολογική δέσμευση ή η υποχρέωση τα κείμενα να είναι αντιπροσωπευτικά των διαφόρων ρευμάτων.

- (δ) Τα λεγόμενα για "τμήμα κορμού" και " τμήμα επιλογής " του βιβλίου και για το ότι δημιουργείται "Κολωνάκι" για τους μαθητές του τρίτου κύκλου δε χρειάζεται άλλη απάντηση. Είναι αρκετά τα όσα ειπώθηκαν στην αρχική μου εισήγηση.

Ο Πρόεδρος θέτει στο Τμήμα το ακόλουθο ερώτημα :

"Δεχόμαστε την αρχική εισήγηση, τη σημερινή εισήγηση και τη συζήτησή μας ως πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορεί να κινηθεί η Ομάδα συγγραφής του βιβλίου ΝΕ της Γ' Λυκείου; με ρητή εντολή να μας υποβάλει στην πορεία της εργασίας της μιά νέα πιο συγκεκριμένη διατύπωση των πραγμάτων βασισμένα και σε κάποιο δείγμα δουλειάς-;"

Η απάντηση είναι ομόφωνα καταφατική.

Στη συνέχεια, ο κ. Σακιάς λέγει συμπληρωματικά τα ακόλουθα:

Με την αντίρρηση στους δύο πρώτους σκοπούς επανέρχεται το παλαιό ερώτημα : Είναι η τέχνη για την τέχνη ή για τη ζωή; Αν πραγματικά η τέχνη είναι για τη ζωή - που εγώ πολύ το πιστεύω - τότε οι δύο πρώτοι σκοποί έχουν τεθεί δικαιολογημένα. Και περισσότερο δικαιολογημένα γιατί πρόκειται για ύλη που προσφέρεται σε μαθητές ώριμους και σημαντικά προβληματισμένους. Αφαίρεση ή υποβάθμιση αυτών των δυο σκοπών που θα μπορούσαν να συναποτελέσουν έναν, θα σήμαινε ότι θα εξακολουθήσουμε να προσφέρουμε στους μαθητές αυτής της ηλικίας κείμενα χωρίς αναφορικότητα στη ζωή που δεν αναπτύσσουν την ευαισθησία και τον άνθρωπο, τους Έλληνες και τον ξένο, και τα προβλήματά του. Δέχομαι λοιπόν την εισήγηση του κ. Τομπαΐδη όπως έχει.

Στο σημείο αυτό (ώρα 13.40) η συνεδρίαση διακόπτεται.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Δ. Ζαραφωνίου

Πράξη 85/1982

Σήμερα. 16-11-82, ημέρα Πέμπτη και ώρα 0.9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με Πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας, Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπατζής, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφώνιτου, φιλόλογος.

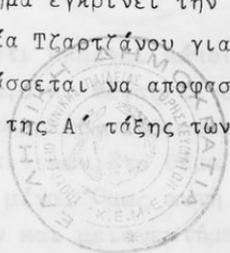
ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 10 - Τα Λατινικά της δέσμης (Α.Π. διδ. βιβλίο κλπ.). Εισηγητές Φ. Κακριδής, Ηλ. Σπυρόπουλος, Β. Θεοδωρακόπουλος.
- ΘΕΜΑ 20 - Το μάθημα της Ψυχολογίας στο Ν.Π.(Α.Π. διδ. βιβλίο κλπ.). Εισηγητής Ν. Παπαδόπουλος.
- ΘΕΜΑ 30 - Μαθήματα γενικής ωφελιμότητας Γ' Λυκείου (1983/4). Εισηγητή Στ. Παλαιοκρασσός.

με εισήγησώντων

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία, εκτός ημερησίου διατάξεως κ. Θεοδωρακόπουλου. Το Τμήμα εγκρίνει την ανατύπωση του βιβλίου "Λατινική Γραμματική" του Αχιλλέα Τζαροτζάνου για να χρησιμοποιηθεί στη Γ' δέση (1983/4), και επιφυλάσσεται να αποφασίσει αν το ίδιο βιβλίο θα διανεμηθεί και στους μαθητές της Α' τάξης των Κλασικών Λυκείων.

./.

Θέμα 1ο.-

Ο κ. Καυριδής θυμίζει στο τμήμα την αρχική του εισήγηση (βλ. πράξη 20/1982) και αιαβάζει τις τρεις απαντητικές επιστολές που έχουν έρθει:

- α) του κ. Ν. Πετρόχειλου
- β) του κ. Α. Μέγα
- γ) των κ.κ. Γ. Σαββαντίδη και Μ. Πασχάλη

Στη συνέχεια λέγει. Σίγουρα συμπεράσματα από τα παραπάνω, αλλά και από την επαφή που είχα στα Γιάννινα με τους κ.κ. Πετρόχειλο, Σαββαντίδη και Πασχάλη, είναι τα ακόλουθα:

α) Δε μας βοηθά καθόλου να μεταφράσουμε ξένο εγχειρίδιο. Πρέπει να συγγράφουμε νέο, ελληνικό, χρησιμοποιώντας βέβαια όσα ξένα μπορούμε να συγεντρώσουμε.

β) Η προθεσμία όπως τη σχεδιάσαμε είναι πραγματικά πολύ μικρή και το λογικότερο είναι να ζητήσουμε ένα πρώτο τεύχος ως τις 15 Μαρτίου και το δεύτερο ως τις 30 Μαΐου.

Για την ίδια συγγραφή ανοίγονται τώρα μπροστά μας δύο δρόμοι:

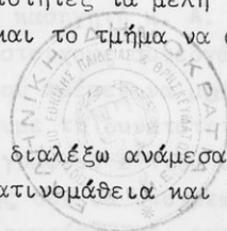
- α) Ανάθεση στον κ. Α. Μέγα και τη δ. Άννα - Μαρία Βιδάλη - με κριτική επιτροπή τους κ.κ. Σαββαντίδη - Πασχάλη.
- β) Ανάθεση στους κ.κ. Σαββαντίδη - Πασχάλη - με κριτική επιτροπή τους κ.κ. Πετρόχειλο - Μέγα.

Και οι δύο αναθέσεις έχουν το κακό ότι το βιβλίο γράφεται μακριά από την Αθήνα, αλλά θα δοιμάσουμε να το ξεπεράσουμε οργανώνοντας επαφές ανάμεσα στην επιτροπή μας και τους συγγραφείς, είτε εδώ, είτε στην έδρα τους. Απέναντι στις δύο αυτές δυνατότητες τα μέλη της επιτροπής μας αποφάσισαν να πάρουν θέση χωριστά και το τμήμα να αποφασίσει με τη ψήφο του.

Προσωπική θέση Φ. Ι. Καυριδή

Η θέση μου είναι δύσκολη, γιατί έχω να διαλέξω ανάμεσα σε συνδέλφους - σωστούς όλους, με αναμφισβήτητη λατινομάθεια και διάθεση να προσφέρουν.

1) Η λύση Μέγα - Βιδάλη έχει το καλό ότι υπάρχει κάποια προεργασία: συλλογή υλικού και βιβλιογραφίας. Ακόμα, ο κ. Μέγας είναι παλιός και έμπειρος λατινιστής και έχει και στο παρελθόν ενδιαφερθεί και μελετήσει τη συγγραφή ενός εγχειριδίου λατινικών. Στο θέμα αυτό τα μέλη του Τμήματος ξέρουν ίσως παραπάνω από μένα. Όμως αυτή η παλαιότητα και η προεργασία μπορούν να θεωρηθούν και μειονεκτήματα, αν θεωρήσουμε ότι συνεπάγονται ή οπωσδήποτε ευνοούν την υποβολή ενός βιβλίου πάνω στα κλασικά πρότυπα.

2) Η λύση Σαββαντίδη - Πασχάλης έχει το κακό ότι εμπιστευόμαστε σε καινούργια πρόσωπα, που δεν έχουν δοκιμαστεί στη συγγραφή διδακτικών βιβλίων. Επιτρέψτε μου όμως να θυμίσω, ότι ο κ. Σαββαντίδης (49 χρονών), τακτικός καθηγητής από πρόπερσι, έχει υπηρετήσει ήδη πάνω από δέκα χρόνια στη Μ.Ε. και άλλα τόσα στο Πανεπιστήμιο αρχικά ως λέκτωρ των λατινικών, ύστερα ως βοηθός και αργότερα επιμελητής σε λατινική έδρα. Ο κ. Πασχάλης είναι επιμελητής στην έδρα του κ. Σαββαντίδη, νέος επιστήμονας με πολύ κέφι και ενθουσιασμό: τα μαθήματά του, στο άχαρο (συνήθως) μάθημα των λατινικών κάνουν θραύση, όπως εντύπωση έκανε και η ανακοίνωση του για τον Οβίδιο στο πρόσφατο συνέδριο των λατινιστών στα Γιάννινα. Αυτό το ζευγάρι Σαββαντίδης - Πασχάλης μας επιτρέπουν να ελπίζουμε σε κάτι καινούργιο.

Ας θέλω η πρότασή μου να θεωρηθεί αποφασιστική (και πολύ λιγότερο δεσμευτική) για τα μέλη του Τμήματος: όμως η άποψή μου είναι πως η ανάθεση πρέπει να δοθεί στα Γιάννινα.

Ο κ. Σπυρόπουλος λέγει:

Διαφοροποιούμαι απ' την εμπειριστατωμένη εισήγηση του Προέδρου του Τμήματος καθηγητή Φ. Καυριδή στα εξής σημεία:

1. Προτείνω ο Πρόεδρος της Επιτροπής κρίσεως του βιβλίου να είναι από το Τμήμα, για να έχουμε συντονισμό και περάτωση των διαδικασιών κρίσης σε ευνταία χρονικά όρια. Η ανάθεση της προεδρίας σε Πανεπιστημιακό διδάσκαλο έχει αρνητά θετικά στοιχεία, αλλά οι εμπειρίες μας από ανάλογες περιπτώσεις είναι αρνητικές σε ό,τι αφορά τον έγκαιρο εφοδιασμό των μαθητών με βιβλία.

2. Προτείνω να γίνει διπλή ανάθεση, και στον καθηγητή κ. Α. Μέγα και στον καθηγητή κ. Σαββαντίδη και στους αντίστοιχους συνεργάτες τους. Το κόστος το οικονομικό δεν είναι τέτοιο που πρέπει να μας αποτρέπει, ενώ το όφελος θα είναι πολλαπλό. Θα έχουμε τη δυνατότητα να διαλέξουμε το καλύτερο, από δύο βιβλία που θα γράψουν επί του υπεύθυνες ομάδες εργασίας και ακόμη η επιτροπή κρίσης δεν θα υποχρεωθεί από πράγματα, όπως συμβαίνει, να γίνει επιτροπή εγκρίσεως. Και αυτό επειδή με την μοναδική ανάθεση, αφού εξαντληθούν τα χρονικά περιθώρια, παρουσιάζεται μοναδικό βιβλίο με σημαντικά μειονεκτήματα, που με βελτιώσεις σπασμωδικές παίρνει τελικά το χρίσμα της έγκρισης, αφού δεν υπάρχει άλλη λύση.

Αντίθετα με τη διαδικασία της διπλής ανάθεσης η Επιτροπή κρίσης βλέπει να γίνεται ουσιαστικότερος ο ρόλος της και έχει την άνεση να δώσει στους μαθητές βιβλίο καταλληλότερο.

Ο κ. ^β. Θεοδωραϊδόπουλος, μέλος της επιτροπής, λέγει:

"Συμφωνώ με την πρόταση του κ. Φ. Κακριδής η συγγραφή του βιβλίου να ανατεθεί στους κ.κ. Σαββαντίδη και Πασχάλη. Έχουμε έτσι περισσότερες ελπίδες να αποκτήσουμε εισυγχορημισμένο βιβλίο. Η ομάδα Μέγα - Βιδάλη ας χρησιμοποιηθεί στην επιτροπή κρίσεως. Όσο για την προθεσμία συγγραφής ας ορίσουμε τη 15 Απριλίου για να έχουμε ολόκληρο το βιβλίο

Ο κ. Τομπαΐδης λέγει:

Συμφωνώ με την πρόταση της εισήγησης για την ανάθεση συγγραφής στην ομάδα των Ιωαννίνων, γιατί πιστεύω ότι προέχει ο εισυγχορημισμός του μαθήματος. Επειδή το χρονικό διάστημα ανάμεσα στις προθεσμίες παράδοσης του α' και β' τεύχους είναι μικρό και επειδή πρόκειται στην πραγματικότητα για ένα βιβλίο με μικρή έκταση, προτείνω να παρατείνουμε κατά ένα μήνα την προθεσμία για την παράδοση ολόκληρου του έργου.

Για την επιτροπή κρίσεως πιστεύω ότι πρέπει να προεδρεύεται στη συγκεκριμένη αυτή περίπτωση, από ένα καθηγητή Πανεπιστημίου και να συμμετέχει σ' αυτήν ένας από μας (για τη γρήγορη διενεπείρωση των εργασιών της).

Για την παράλληλη ανάθεση της συγγραφής και στις δύο ομάδες εργασίας (θεσ/νίου και Ιωαννίνων), όπως είναι η πρόταση του κ. Σπυρόπουλου, παρατηρώ ότι στην ουσία πρόκειται για ένα περιορισμένο διαγωνισμό συγγραφής και χωρίς να υπεισέρχομαι σε ενδεχόμενες νομικές δυσκολίες - έχω τη γνώμη ότι καμιά από τις μνημονευόμενες ομάδες δε θα δεχόταν κάτι τέτοιο.

Ο Πρόεδρος θέτει σε ψηφοφορία την πρόταση του κ. Σπυρόπουλου, να δοθεί διπλή ανάθεση και η επιτροπή κρίσης να επιλέξει μεταξύ δύο.

Ψηφοφορία

Σιορδίλης	OXI
Συριόπουλος	OXI
Τομπαΐδης	OXI
Παπασημαϊδόπουλος	OXI
Αδαμδπουλος	OXI
Παπαδόπουλος	OXI
Βώρος	OXI
Σπυρόπουλος	NAI
Βαρουχάνης	OXI
Σανιάς	OXI
Γρατσέας	OXI
Κακριδής	OXI

. / .

Η πρόταση του κ. Σπυρόπουλου απορρίπτεται με ψήφους 11:1.

Ο Πρόεδρος θέτει διαζευτικά σε ψηφοφορία την ανάθεση στους κ.κ. (Α) Σαββαντίδη - Πασχάλη ή (Β) Μέγα - Βιδάλη.

(Β)
Ψηφοφορία

Σιορδύλης	A
Συριόπουλος	A
Τομπαΐδης	A
Παπασημαϊόπουλος	A
Αδαμόπουλος	A
Παπαδόπουλος	A
Βώρος	A
Σπυρόπουλος	Δευινή
Βαρουχάκης	A
Σακινάς	A
Γρατσέας	A
Καιριδής	A

Με ψήφους 11+1 εγκρίνεται η ανάθεση στους Σαββαντίδη, Πασχάλη.

Ως Επιτροπή κρίσεως προτείνεται να οριστούν οι:

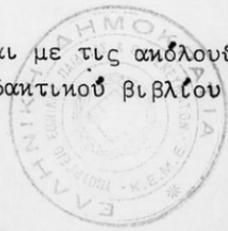
Κούνουπας Γεώργιος, Καθηγητής Ιωνιδείου Σχολής Πειραιά
Νταϊφάνιος Ιωάννης, Αναπληρωτής Αθηνών
Φ. Καιριδής αντιπρόεδρος ΚΕΜΕ:

Η πρόταση εγκρίνεται ομόφωνα. Ως προθεσμία περατώσεως της συγγραφής ορίζεται η 15η Απριλίου και της κρίσης η 30η Απριλίου. Επίσης ορίζεται ως αμοιβή για τους συγγραφείς το ποσό των 400.000 δρχ. και για τους κριτές το ποσό των 50.000.

Συγκεκριμένα η απόφαση του Τμήματος διαμορφώνεται ομόφωνα ως εξής:

Προτείνει σύμφωνα με τα παραπάνω και με τις αιδουθες προδιαγραφές την ανάθεση της συγγραφής του διδακτικού βιβλίου με βάση το άρθρο 33 του Ν.1143/81:

- A. 1) Τίτλος: ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΛΥΚΕΙΟΥ
- 2) Τάξη: Γ° ΛΥΚΕΙΟΥ (Γ° Δέση)
- 3) στους: α) Σαββαντίδη Γεώργιο, Τακτικό Καθηγητή Παν. Ιωννίνων
β) Πασχάλη Μιχάλη Λέκτορα Παν. Ιωννίνων
- 4) Διάρκεια περατώσεως του έργου συγγραφής μετά την Υπουργική Απόφαση 4 μήνες (αλλά όχι αργότερα από την 15 Απριλίου 1983)

Β. Όροι συγγραφής - Οδηγίες

- 1) Σκοπός του βιβλίου. Η πρώτη διδασκαλία της λατινικής γλώσσας στους μαθητές της Γ' Δέσμης Γ' Λυκείου.
- 2) Ύλη του βιβλίου (αναλ. Πρόγραμμα). Απλά λατινικά κείμενα, κανόνες των απλών γραμματικοσυντακτικών φαινομένων και ασκήσεις για την εκμάθηση της λατινικής γλώσσας.
- 3) Διάταξη της ύλης σε μέρη - κεφάλαια. Πενήντα πάνω κάτω ενότητες που θα αντιστοιχούν σε ισάριθμες διδακτικές ενότητες και ώρες.
- 4) Διαγραμματική ανάπτυξη του περιεχομένου. Το βιβλίο θα ακολουθήσει την ομαλή πορεία της Γραμματικής.
- 5) Γλώσσα - Μορφή του βιβλίου. Νεοελληνικά κατά το Ν. 309 και τα αντίστοιχα διδακτικά εγχειρίδια.
- 6) Εικονογράφηση - Σχεδιαγράμματα. ΝΑΙ, σε ποσοστό όχι μεγαλύτερο από 20% της συνολικής έκτασης.
- 7) Ψυχολογικές - Παιδαγωγικές απαιτήσεις. Όσο το δυνατό ζωηρότερη και ενδιαφέρουσα παρουσίαση της ύλης.
- 8) Τυπικοί όροι
 - α) Προθεσμία υποβολής 15 Απριλίου 1933.
 - β) Έκταση 200 σελίδες (στο συνδυασμένο μέγεθος των διδ. βιβλίων), μαζί με τα σχεδιαγράμματα - εικονογράφηση.
 - γ) Έκταση εικονογραφήσεως. 20%, δηλαδή 40 σελίδες το πολύ.

Handwritten signature

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Α. Απριλίου

Α. Ζωσιμίου

26/7-33

Handwritten signature

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Παπαδόπουλος λέγει: Στη συνεδρία του Τμήματος στις 11-10-82 (πρ. 77) έπειτα από εισήγησή μου πάνω στο θέμα του ΑΠ και της συγγραφής του βιβλίου Ψυχολογίας Β' Λυκείου αποφασίστηκε η συγκρότηση άτυπης επιτροπής για συζήτηση πάνω στο ΑΠ με σκοπό τυχόν προτάσεις για αλλαγή, εφόσον είχε δημοσιευθεί χωρίς στο μεταξύ να ισχύσει. Με βάση την απόφαση αυτή η επιτροπή αυτή συνήλθε στις 21-11-82 και αποτελούνταν από τους εξής:

- 1.- Νασιδάκου Μαρία, Καθηγ. Ψυχολογίας στη Φιλοσ. Σχολή Πανεπ. Ιωαννίνων
- 2.- Αλεξόπουλο Δημ., φιλόλ. Γυμνασιάρχη του Γυμνασίου Πύλης, Θηβών,
- 3.- Γκίκα Σωκρ., φιλόλ. καθηγητή Β' Λυκείου Χαλκίδας,
- 4.- Ζάχο Δημ., Υπ. Υγείας-Προνοίας, Προϊστ. Τμήμ. Ψυχ. Υγιεινής.

Στη συνεδρία της επιτροπής απ' την πλευρά του ΚΕΜΕ έλαβαν μέρος:

- 1.- Κακριδής Φ., Πρόεδρος του Τμήματος Μ.Ε.
- 2.- Παπαδόπουλος Ν., Σύμβουλος και
- 3.- Σακκάς Δ., Σύμβουλος

Υπό την προεδρία του κ. Κακριδή η επιτροπή ασχολήθηκε αρχικά με το βιβλίο του Ε. Παπανούτσου, Ψυχολογία Β' Λυκείου, πάνω στο οποίο τα μέλη της επιτροπής κλήθηκαν να διατυπώσουν συγκεκριμένες απόψεις και κρίσεις.

Η επιτροπή αυτή έλαβε "ομόφωνα σαφώς αρνητική θέση" στο θέμα της παραμονής του βιβλίου του Ε. Παπανούτσου στα σχολεία. Το βιβλίο χαρακτηρίστηκε ως παλιό, αναχρονιστικό, δύσκολο για τους μαθητές με φιλοσοφικές κυρίως παρά ψυχολογικές θέσεις, και οπωσδήποτε απρόσφορο διδακτικά. Άλλωστε και για το Τμήμα το βιβλίο αυτό είχε εισαχθεί ως μια προσωρινή λύση και με αρκετές επιφυλάξεις επειδή ακριβώς δεν είχε γραφεί για αυτό το σκοπό.

Στη συνέχεια η επιτροπή ασχολήθηκε έπειτα από ανάθεση της προεδρίας της συζήτησης στον υποφαινόμενο, με το ΑΠ. Η γενική εκτίμηση του ΑΠ ήταν από όλα τα μέλη της επιτροπής θετική έως πολύ θετική. Ορισμένες διαφορετικές απόψεις εκτέθηκαν μόνο σχετικά με τη θέση μερικών κεφαλαίων.

ων και συγκεκριμένα: Η κ. Νασιόκου θεώρησε ορθότερη την πρόταξη του κεφ. της προσωπικότητας με το επιχείρημα ότι πρόκειται για έννοια βασική που θα χρειάζεται να έχει τεθεί ως βάση για να προκαλέσει άλλωστε και το ενδιαφέρον των μαθητών. Αντίθετη γνώμη πάνω στο θέμα αυτό διατύπωσε ο κ. Γκίκας με το επιχείρημα ότι η προσωπικότητα είναι σύνθετη έννοια και ακριβώς γι' αυτό θα πρέπει διδακτικά να προταχτεί η αναλυτική θεώρηση που υπάρχει άλλωστε στο σχετικό πρόγραμμα. Άλλη αξιοσημείωτη θέση ήταν η άποψη του κ. Γκίκα για την παράλειψη ή την τοποθέτηση στο τέλος της ιστορίας του μαθήματος, θέμα που συζητήθηκε προς το τέλος και στο οποίο όλα τα υπόλοιπα μέλη μαζί και ο κ. Κακριδής πήραν αντίθετη θέση, ότι δηλ. χρειάζεται στην εισαγωγή μια, πολύ σύντομα βέβαια, ιστορική αναφορά. Ο κ. Ζάχος επισήμανε την έλλειψη αναφοράς του ΑΠ στο θέμα της φαντασίας και της δημιουργικής νόησης, όπως επίσης το θέμα των μηχανισμών άμυνας, που κατά τη γνώμη του δε θα πρέπει να περιοριστεί στην ανάπτυξη μόνο της απώθησης, όπως φαίνεται στη διατύπωση του ΑΠ, αλλά και στους άλλους μηχανισμούς. Στις παρατηρήσεις αυτές το κ. Ζάχου δόθηκε βέβαια βασικά η απάντηση ότι είναι θέμα των συγγραφέων του βιβλίου και σφαλώς κάποια αναφορά πρέπει να γίνει στη φαντασία και τη δημιουργική νόηση. Το ίδιο ισχύει και για τους μηχανισμούς άμυνας. Ο κ. Γκίκας πρότεινε ελάφρυνση του ΑΠ και επιμέρους στοιχεία, ώστε να δοθεί άνεση στους συγγραφείς να συνθέσουν καλύτερα τα θέματα, άποψη που σφαλώς γίνεται δεκτή, γιατί οι λεπτομερείς αναφορές αποσκοπούν ακριβώς σε κάποια καθοδήγηση και ένδειξη. Τον ενδεικτικό χαρακτήρα πολλών επιμέρους σημείων τόνισε και ο κ. Σακκάς ο οποίος αναφέρθηκε ακόμη στη σημασία της αποφυγής των πολλών διακρίσεων στο θέμα της νοημοσύνης (όπως γίνεται συχνά από συγγραφείς σχετικά με τις απόψεις του Πιαζέ). Ακόμη ο κ. Σακκάς επισήμανε το ότι το βιβλίο θα πρέπει να έχει αμεσότητα με τη ζωή και να ξεφύγει από την παραδοσιακή μορφή και νοοτροπία, πράγματα που, όπως τόνισε, προσέχτηκαν κατά τη σύνταξη του ΑΠ.

Ο κ. Αλεξόπουλος πρότεινε να απαλειφθεί η κατανόηση ως μέθοδος, θέμα στο οποίο είχε αντίθετη άποψη ο κ. Ζάχος. Η σύνοψιση της συζήτησης έγινε από τον υποφαινόμενο, ήταν παρών και ο κ. Κακριδής, και έχει ως εξής: Το ήδη δημοσιευμένο (922 Εφημ. Κυβερν. Α' τ. 1980) ΑΠ μπορεί

με λίγες αλλαγές να χρησιμοποιηθεί, όπως είναι, αφού κανένα μέλος δεν είχε γενικές αντιρρήσεις και ορισμένα μάλιστα μέλη το βρήκαν πρωτότυπο και πολύ καλό. Η κ. Νασιάκου παρακλήθηκε στη συνέχεια να στείλει ένα σχέδιο στο οποίο να κάνει την τοποθέτηση των άλλων κεφαλαίων, έπειτα α την ποποθέτηση του κεφ. της προσωπικότητας στην αρχή. Για όλα τα μέλη της ομάδας η συγγραφή του βιβλίου θα μπορούσε ν' αρχίσει με βάση αυτό το ΑΠ.

Έπειτα απ' αυτά ο κ. Κακριδής αφού ευχαρίστησε τα μέλη της άτυπης αυτής επιτροπής για τη φιλότιμη προσπάθεια και το κόπο τους να έλθουν και μάλιστα χωρίς να προβλέπεται καμιά αμοιβή άλλη πέρα απ' τα ευχαριστήρια της στιγμής εκείνης, παρακάλεσε να στείλουν σημείωμα ο καθένας με δηλώσεις του, αν θέλει να συμμετάσχει στη συγγραφή του βιβλίου με άλλο ή μόνος, τι ο καθένας θα ήθελε να αναλάβει και με ποιές χρονικές προοπτικές, και ακόμη να δηλώσει, αν θα ήθελε να είναι μέλος της επιτροπής κρίσης του βιβλίου σε περίπτωση που δεν θα ήθελε ή δε θα επιλέγονταν για τη συγγραφή.

Τα τελευταία σημειώματα έφθασαν στα χέρια μας στις αρχές της περασμένης εβδομάδας. Με βάση αυτά, τα πράγματα έχουν ως εξής:

1.- Ο κ. Αλεξόπουλος δηλώνει επιθυμία συμμετοχής στη συγγραφή του βιβλίου με άλλους ή κάποιον άλλο. Δηλώνει επίσης συγκεκριμένα κεφάλαια σχεδόν όλα όσα αναφέρονται στην εισαγωγή και το Α' μέρος, δηλ. τη μέχρι τώρα γνωστή ύλη και αφήνει περιθώρια για να αναλάβει τη συγγραφή και άλλων κεφαλαίων, αν χρειαστεί. Από όλες τις συγγραφές του, που έθεσε στη διάθεσή μου, έχω τη γνώμη ότι διαθέτει πολύ καλή γενική και ειδική συγκρότηση, κριτική ικανότητα και σύγχρονη αντιληπτικότητα και θα είναι κατά συνέπεια πολύ θετική η συμβολή του, εφόσο μάλιστα πρόκειται και για εκπαιδευτικό "της πρώτης γραμμής", με την απαραίτητη δηλ. διδακτική και σχολική εμπειρία.

2.- Ο κ. Γκίκας δηλώνει επίσης επιθυμία να συμμετάσχει στη συγγραφή του βιβλίου. Τονίζει ότι μελέτησε και κατιδίον το ΑΠ και το βρίσκει πολύ πρωτότυπο, αλλά με πολλή συμπύκνωση, γι' αυτό και προτείνει απλοποίηση στη δομή του με την αφαίρεση δευτερευόντων θεμάτων, ώστε

να μην υπάρχει κίνδυνος συμπύεσης της ύλης. Εμμένει στο ότι η έννοια της προσωπικότητας δεν μπορεί να προταχθεί, γιατί είναι δύσκολη και σύνθετη και προϋποθέτει τη γνώση επιμέρους στοιχείων που την αποτελούν. Δεν επιθυμεί να είναι μέλος της επιτροπής κρίσης του βιβλίου, αλλά ένας από τους συγγραφείς και προτείνει να αναλάβει τόσο μερικά κεφάλαια εισαγωγικά, αν χρειαστεί, όπως σημειώνει, όσο και μερικά κεφάλαια που έρχονται συμπληρωματικά στα όσα προτείνει ο κ. Αλεξόπουλος, όπως ολόκληρο το κεφάλαιο Γ' του Β' μέρους. Διαθέτει και αυτός πολύ καλή γενική και ειδική συγκρότηση, σχολική εμπειρία και διδακτική ενημερότητα ως εκπαιδευτικός της "πρώτης γραμμής" και έχει το πολύ θετικό προηγούμενο ότι έχει ήδη συγγράψει βιβλίο Ψυχολογίας ως σχολικό εγχειρίδιο.

3.- Ο κ. Ζάχος δηλώνει επίσης διάθεση συμμετοχής στη συγγραφή του βιβλίου, αλλά σε πολύ μικρό βαθμό, γι' αυτό και ο ίδιος δηλώνει στη συνέχεια και επιθυμία να είναι μέλος της επιτροπής κρίσης του βιβλίου, πράγμα που μάλλον προτιμά.

4.- Τέλος, η κ. Νασιάκου στην επιστολή της παρουσιάζει θέσεις αρκετά αντίθετες προς αυτές που υποστήριξε κατά τη συζήτηση με τα μέλη της επιτροπής. Είχε αποδεχτεί το πρόγραμμα στο σύνολό του με μικρές αντιρρήσεις σχετικές με τη διάταξη της ύλης και κυρίως στο σημείο που αφορά την προσωπικότητα, όπως αναφέρθηκε. Στην επιστολή της ισχυρίζεται ότι τό πρόγραμμά μας περιλαμβάνει όλη την ύλη της Ψυχολογίας. Όμως πρόκειται για παρανόηση, γιατί το πρόγραμμά μας απλώς βγήκε απ' τη γνωστή παραδοσιακή μορφή του κλάδου της Γενικής Ψυχολογίας που είχε ως τώρα και έχει ελάχιστα στοιχεία απ' την Εξελικτική, τη Διαφορική και την Κοινωνική Ψυχολογία. Υπολείπονται άλλοι 10 περίπου κλάδοι της Ψυχολογίας στους οποίους δεν υπάρχει σχεδόν καμιά αναφορά. Ο ισχυρισμός της ότι με το πρόγραμμά μας θα επιτευχθεί μόνο μια "περιληπτική μνεία" όλων αυτών των θεμάτων δεν ισχύει, γιατί το πώς θα γίνει η ανάπτυξη είναι θέμα των συγγραφέων και βέβαια η παράθεση επιμέρους θεμάτων είναι βασικά ενδεικτική και καθοδηγητική για τους συγγραφείς. Είναι τέλος φανερό ότι δεν πρόσεξε τη δήλωσή μας ότι το μάθημα

θα επανακτήσει τις 2 ώρες και το ΑΠ που προτείνει είναι προσαρμοσμένο σε μία διδακτική ώρα, πράγμα που αποδείχεται και απ' το ότι αναφέρει ότι το βιβλίο δεν μπορεί να ξεπερνάει τις 80-100 σελίδες.

Πριν προχωρήσω στις προτάσεις μου πάνω στο θέμα, θεωρώ απαραίτητο να υπενθυμίσω ότι το ΑΠ που είχε εγκρίνει το Τμήμα και συζήτησε η παραπάνω επιτροπή είχε τεθεί υπόψη όλων των ΓΕΜΕ της χώρας και επιτροπές φιλολόγων που δίδασκαν το μάθημα διατύπωσαν απόψεις που ήταν απλώς θετικές μέχρι πολύ θετικές για την πρωτοτυπία των θεμάτων και τη δομή του. Οι απόψεις αυτές υπάρχουν στο φάκελλο του μαθήματος που κρατώ προσωπικά. Ακόμη για τη σύνταξή του είχαν ληφθεί υπόψη οι απόψεις 802 μαθητών της Γ' τάξης Λυκείου σε σχετική έρευνά μου το 1978-79, που θα δημοσιευθεί πολύ σύντομα. Αλλά και η δομή εγχειριδίων άλλων χωρών λήφθηκε υπόψη. Η δομή του σε εισαγωγή, αναλυτική και συνολική θεώρηση με τα γνωστά παραδοσιακά θέματα στην αναλυτική και νέα θέματα στη συνολική θεώρηση αποτελεί πρωτοτυπία ως περιεχόμενο, συνδέει την ύλη και διευκολύνει τη μάθηση και τη διατήρηση, αλλά και καλλιεργεί την επιστημονική ψυχολογική διαδικασία.

Με βάση τα παραπάνω εισηγούμαι τα εξής:

Να αποφασιστεί η ανάθεση της συγγραφής του βιβλίου Ψυχολογίας Β' Λυκείου για το σχολικό έτος 1983-84 στους:

- 1.- Νασιάκου Μαρία, καθηγ. Ψυχολ. στη Φιλολογ. Σχολή του Πανεπ. Ιωαννίνων,
- 2.- Αλεξόπουλο Δημήτριο, φιλόλογο-Γυμνασιάρχη Γυμνασίου Πυλαίας Θηβών,
- 3.- Γρίκα Σωκράτη, φιλόλογο - καθηγητή του Β' Λυκείου Χαλκίδας, και
- 4.- Παναγιωτοπούλου Σούλα, Ψυχολόγο, Δρα του Πανεπ. Γκράτς (Πατρ. Ιωακείμ 18, Αθήνα).

Η τελευταία έπειτα από σύντομη τηλεφωνική επικοινωνία που είχα μαζί της δήλωσε ότι μπορεί να αναλάβει τη συγγραφή οποιουδήποτε μέρους του βιβλίου και ότι μαζί με άλλους μπορεί να συμμετάσχει στη συγγραφή. Γι' αυτό και την προτείνω αντί του κ. Ζάχου, που φαίνεται ότι προτιμά

να είναι μέλος της επιτροπής κρίσης του βιβλίου. Προτείνω τα μέλη της επιτροπής να είναι τέσσερα, γιατί ο χρόνος επείγει και είναι ανθρωπινα δυνατό κάποιο απ' αυτά να εμποδιστεί να ανταποκριθεί.

Ο χρόνος συγγραφής του βιβλίου δεν μπορεί να επεκταθεί πέρα απ' τα τέλη Μαρτίου του 1983 (διδόσημα 4 περίπου μηνών). Βάση του βιβλίου θα είναι το εγκεκριμένο απ' το Τμήμα γνωστό ΑΠ με τις αλλαγές και τροποποιήσεις που αναφέρονται στα συνημμένα φύλλα, το οποίο και τέθηκε υπόψη όλων των μελών του Τμήματος. Η συγγραφή του βιβλίου θα πρέπει να γίνει με την προοπτική να μην υπερβαίνει τυπωμένο τις 180 σελίδες μαζί με εικόνες και σχήματα που θα πρέπει σε διάφορα θέματα να έχει. Το πραγματικό δηλ. κείμενο του βιβλίου θα πρέπει να προβλέπεται για 140-150 περίπου σελίδες. Καλό θα είναι, αν η επιτροπή στο τέλος κάθε κεφαλαίου παραθέτει σχετικές ερωτήσεις για άσκηση του μαθητή.

Είναι αυτονόητο ότι η γλώσσα του βιβλίου πρέπει να είναι απλή και το βιβλίο απόλυτα κατανοητό. Οι συγγραφείς χρειάζεται να προσέξουν ώστε το βιβλίο να ενημερωθεί με τις σύγχρονες τάσεις και διαπιστώσεις της Ψυχολογίας - πράγμα που σημαίνει ότι μόλις θα αναφέρονται ή και θα παραλείπονται σήμαντες πολιές απόψεις. Ακόμη για να έχει το βιβλίο αμεσότητα, ενδιαφέρον και εποπτική διδασκτική παρουσίαση χρειάζεται όπου είναι δυνατό να συμπληρώνεται η ανάπτυξη του θέματος με σχήματα και εικόνες, πίνακες κτλ.

Τέλος, ως μέλη της επιτροπής κρίσης του βιβλίου προτείνω τους εξής:

- 1.- Γκαμπλέτσα Ευανθία, φιλόλογος ΓΕΜΕ, Δ/ντρια Πειραμ. Σχολ. Αθηνών,
- 2.- Ζάχος Δημήτρης, ψυχολόγος, Προϊστάμενος Τμήμ. Ψυχικής Υγιεινής Υπ. Υγ. Προνοίας,
- 3.- Τσάνης Μιχάλης, ψυχολόγος, Διδάκτωρ του Πανεπ. Σάλτσμπουργκ (Μάρκου Μπότσαρη 69, Δραπετσώνα),

Ως αναπληρωτικά μέλη:

- 1.- Εμμανουήλ Ελένη, φιλόλογο-ψυχολόγο, καθηγ. Μ.Ε. (Πραξιτέλους 206, Πειραιά)
- 2.- Παπάς Κώστας, φιλόλ. Γυμνασιάρχης, Διδ. Παιδαγ. του Πανεπιστημίου του Μονάχου, καθηγητής Παιδαγ. της Μαρασείου Παιδαγ. Ακαδημίας

Η τελική πρότασή μου ως προς τα μέλη της επιτροπής κρίσης του βιβλίου έχει ως εξής:

- 1.- Σακκάς Δ., Σύμβουλος ΚΕΜΕ, ως πρόεδρος
- 2.- Γκαμπλέτσα Ευανθία, φιλόλ. ΓΕΜΕ
- 3.- Ζάχος Δημ., ψυχολόγος Υπ. Προνοίας και Υγείας και ως αναπληρωματικό μέλος
- 1.- Τζόλα Θ., φιλόλογος-ψυχολόγος

Ψυχολογία - Ωρες 2

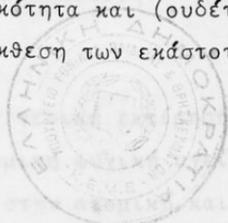
I.- Σκοποί του μαθήματος:

- 1.- Να εισαγάγει τους μαθητές στα προβλήματα της ψυχικής ζωής του ανθρώπου και να τους βοηθήσει να ερμηνεύσουν και να κατανοήσουν τη συμπεριφορά τους και τη συμπεριφορά των άλλων.
- 2.- Να βοηθήσει τους μαθητές να διαμορφώσουν κατάλληλους τρόπους συμπεριφοράς ώστε να καταστούν αυτοτελή και ώριμα άτομα και να αποβεί αρμονικότερη η συμβίωσή τους στην κοινωνία πιο συγκεκριμένα:
 - Να εξαλείψουν φοβίες, προκαταλήψεις κ.λ.π.
 - Να υπερνικήσουν συγκρούσεις στην ατομική και κοινωνική ζωή,
 - Να προσανατολιστούν καλύτερα στην επαγγελματική τους κατεύθυνση, στη ζωή γενικότερα και να ενταχθούν δημιουργικά στην κοινωνία με την ενίσχυση της αυτογνωσίας και την ανάπτυξη στοχαστικής συμπεριφοράς.
- 3.- Να διδάξει στους μαθητές τη βασική ορολογία της επιστήμης της ψυχολογίας σχετικά με τα ψυχικά φαινόμενα, ώστε να εκφράζονται με ακρίβεια.
- 4.- Να βοηθήσει τους μαθητές να αποκτήσουν ορισμένες αρχές επιστημονικής εργασίας και σκέψης, όπως: αντικειμενικότητα και (ουδέτερη) παρατηρητικότητα και ακόμη θετική-ρεαλιστική έκθεση των εκάστοτε δεδομένων της ανθρώπινης συμπεριφοράς.

II.- Ύλη του μαθήματος:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- 1.- Η ψυχολογία ως σύγχρονη επιστήμη (Έννοια και ορισμός)

- α) Κλάδοι της Ψυχολογίας
- β) Τομείς εφαρμογής της Ψυχολογίας

2.- Μέθοδοι της Ψυχολογίας

- α) Παρατήρηση
- β) Πείραμα
- γ) Ψυχοφυσική μέτρηση
- δ) Δημοσκοπήση: συνέντευξη, ερωτηματολόγια κλπ.
- ε) Σταθμισμένα κριτήρια (τέστ)
- στ) Στατιστικές μέθοδοι (μέσοι όροι, αποκλίσεις, συνάφεια)
- ζ) Γενικά κριτήρια και εκτίμηση της συμπεριφοράς

3.- Βασικοί σταθμοί εξέλιξεως της Ψυχολογίας: Πλάτωνας, Αριστοτέλης, WUNDT, βασικές νεότερες κατευθύνσεις: Ψυχανάλυση, Ψυχολογία της συμπεριφοράς, φυσιολογία της μορφής-ολότητας).

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

A΄ Το άτομο στην εξέλιξή του.

- 1.- Η έννοια της εξέλιξεως γενικά. Η κληρονομικότητα και το περιβάλλον ως παράγοντες εξέλιξεως.
- 2.- Βασικά στάδια της εξέλιξεως και χαρακτηριστικά τους.
 - α) Νηπιακή και παιδική ηλικία.
 - β) Προεφηβική και εφηβική ηλικία.
 - γ) Ηλικία της ωριμότητας.
 - δ) Ηλικία των γηρατειών.

B΄ Το άτομο ως προσωπικότητα.

- 1.- Οι όροι "ατομικότητα", "χαρακτήρας", "προσωπικότητα" (Η προσωπικότητα ως δυναμική ολότητα).
- 2.- Ιδιότητες της (υγιούς) προσωπικότητας.
- 3.- Βασικές θεωρίες για τύπους ανθρώπων και γενική εκτίμησή τους.
- 4.- Η προσαρμογή (Σχετικά προβλήματα. Η ατομική ψυχική υγεία).
- 5.- Οι ατομικές διαφορές και η σημασία της στην ατομική και κοινωνική

ζωή.

./.

- α) Μέτρηση της νοημοσύνης: Ευφυΐα και καθυστέρηση.
 - β) Η σημασία της νοημοσύνης στη σχολική κατεύθυνση και το επάγγελμα.
- 6.- Οι διαφορές των φύλων και τα ιδιαίτερα προβλήματά τους.

Γ. Το άτομο στην κοινωνία.

- 1.- ανθρώπινη συμπεριφορά και κοινωνικοί πράγοντες.
- 2.- Η ομάδα. Έννοια και βασικές μορφές.
- 3.- Η δομή των ομάδων και ο ρόλος του ατόμου (Αυταρχική και αντιαυταρχική συμπεριφορά).
- 4.- Το πρόβλημα των ανθρωπίνων σχέσεων: Ψυχικές διαθέσεις, προκαταλήψεις, τήση ισοπεδώσεως.
- 5.- Η κοινωνική ψυχική υγεία (Μορφές κοινωνικής νοσηρότητας: βία-εγκληματικότητα, κοινωνικός ανταγωνισμός, άγχος, αλκοολισμός, ναρκωτικά).

ΜΕΡΟΣ Β'

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Α. Οι γνωστικές λειτουργίες

I.- Η αντίληψη:

- 1.- Η πορεία σχηματισμού της αντιλήψεως (ερεθίσματα, αισθήσεις-αισθήματα, αντίληψη-γνώση).
- 2.- Διαταραχές και παραποιήσεις της αντιλήψεως.
 - α) Παραισθήσεις και ψευδαισθήσεις.
 - β) Οπτικές πλάνες (Πειραματικές διαπιστώσεις και ασκήσεις).

II.- Η μάθηση:

- 1.- Η μάθηση ως ανάγκη και ικανότητα.
- 2.- Τρόποι μάθησεως:
 - α) Θεωρία των ανσπλαστικών αντιδράσεων (Παυλώφ).
 - β) Θεωρία της επιτυχίας (αποτελέσματα, Θορντάικ, Σκίννερ).
 - γ) Θεωρία της μορφής-ολότητας (Κέλερ).
 - δ) Κοινωνική μάθηση: μίμηση, ταύτιση.

3.- Μάθηση και συμπεριφορά (Οι συνήθειες. Τα σύμβολα επικοινωνίας).

III.- Η μνήμη:

- 1.- Μνήμη (διατήρηση) και λήθη. Πειραματικές διαπιστώσεις (μόνο αξιοποδόμενα για το μαθητή στοιχεία). Παραστάσεις, συνειρμοί.
- 2.- Η σημασία της μνήμης στη μάθηση. Τεχνικές που τη διευκολύνουν.
- 3.- Διαταραχές της μνήμης.
- 4.- Οι όροι "συνείδηση", "ασυνείδητο", "υποσυνείδητο" (με συντομία οι σχετικές θεωρίες).
- 5.- Τα όνειρα.

IV.- Η νόηση:

- 1.- Πώς σχηματίζονται οι έννοιες. Σχέση μαθήσεως και νοήσεως.
- 2.- Νόηση και γλώσσα.
- 3.- Η νοημοσύνη. Έννοια και βασικά της είδη.
- 4.- Δημιουργική νόηση. Φαντασία

B: Τα ψυχικά κίνητρα και τα συναισθήματα.

- 1.- Τα κίνητρα και η σημασία τους στην ψυχική ζωή.
- 2.- Βιολογικά και πνευματικά κίνητρα: ένστικτα, ορμές, ανάγκες, ενδιαφέροντα.
- 3.- Τα συναισθήματα: Είδη και σημασία τους στην ψυχική ζωή. Διαταραχές των συναισθημάτων. Τα πάθη.
- 4.- Η ικανοποίηση των ορμών και αναγκών-τάσεων (Το πρόβλημα της εναρμονίσεώς τους. Συγκρούσεις. Μορφές συγκρούσεως).
- 5.- Μηχανισμοί άμυνας.
- 6.- Η απόφαση. Η βούληση και ο αξιολογικός κόσμος.

Ο κ. Κακριδής λέγει: Όταν μιλούμε για ανανέωση του τρόπου παρουσίας και περιορισμό της ύλης συμφωνούμε όλοι. Όταν έρτει η ώρα αυτές οι αρχές να υλοποιηθούν, διστάζουμε. Δικαιολογημένα διστάζουμε, γιατί όλα τα μαθήματα, όλα τα κεφάλαια, η κάθε γνώση είναι σημαντική και, μπορεί να υποστηρίξουμε, απαραίτητη.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση μία υποψήφια συγγραφέας μας λέει, θα

δώσω αρχικά την ιστορία της επιστήμης, θα χαρτογραφήσω ολόκληρο το φάσμα της ψυχολογίας σημειώνοντας τις κυρίαρχες σήμερα θεωρίες, και στη συνέχεια επιλέγω (από το σωστό αναλυτικό πρόγραμμα), τρία ή τέσσερα κεφάλαια και αυτά μόνο διδάσκω σε βάθος. Κριτήρια της επιλογής μου η σπουδαιότητα του κεφαλαίου και οι πιθανότητες που έχει να ενδυναμώσει τα παιδιά.

Προσωπικά δε δυσκολεύομαι να προτιμήσω τη λύση της κυρίας Νασιάκου ένα παραπάνω που θα συνεργαστεί με μια φιλόλογο (που δίδαξε και διδάσκει ψυχολογία).

Στη συνέχεια ο κ. Παπαδόπουλος δευτερολογώντας λέγει τα εξής: Από όλα όσο ειπώθηκαν δεν πείστηκα ότι μπορεί να υπάρξει άλλη καλλίτερη λύση απ' την πρόταση που κάνω για τη συγγραφή του βιβλίου. Τονίζω και πάλι ότι τα δύο άτομα που προτείνω είναι φιλόλογοι με πολλαπλές σπουδές και στην ψυχολογία, έχουν πολλά χρόνια που διδάσκουν και ασφαλώς και αυτό το μάθημα και έχουν συγγραφές σχετικές και αξιολογες. Το τρίτο άτομο η.κ. Παναγιωτοπούλου είναι πτυχιούχος και διδάκτωρ ψυχολογίας με αρκετή ενημέρωση και επιστημονική σχετική δραστηριότητα και μάλιστα σε επίκαιρα ψυχολογικά θέματα, Έτσι θα γίνει ένας θαυμάσιος συνδυασμός της ειδικής επιστημονικής γνώσης με τη διδακτική πράξη και την ψυχολογική επικαιρότητα σε ό,τι αφορά τους μαθητές.

Αντίθετα με την κ. Νασιάκου, εφόσον δε θέλει να είναι το ηγετικό πρόσωπο συγγραφής, όπως πρότεινα ο ίδιος, και επιμένει σε δικό της Αναλ. Πρόγραμμα, οφείλω να τονίσω ότι θα μούμε σε περιπέτειες και κινδύνους: 1) Γιατί αχρηστεύεται ένα ΑΠ για το οποίο κουραστήκαμε πάρα πολύ, όχι μόνο ο ίδιος ως υπεύθυνος, αλλά και άλλα μέλη του Τμήματος, 2) Το ΑΠ που προτείνει είναι σχεδόν το ίδιο με το βιβλίο της και φοβούμαι ότι θα μας δώσει, στο λίγο αυτό διάστημα, ένα βιβλίο μόλις διαφοροποιημένο απ' αυτό και μάλλον κατάλληλο για μαθητές. Άλλωστε στην επιστολή της λέγει ότι απ' το βιβλίο αυτό πρέπει να μάθουν και οι καθηγητές που θα το διδάξουν. 3) Όπως τόνισε και ο κ. Σακκής, φαίνεται να ακολουθεί μονομερείς απόψεις ή σχολές ψυχολογίας και ασφαλώς δεν μπορούμε να δώσουμε ένα τέτοιο βιβλίο στους μαθητές, και 4) Ξενίζει πολύ το γεγονός ότι ούτε στο πρόγραμμα που προτείνει αναφέρει κάποιο κεφάλαιο για τη μάθηση, θέμα πολύ σημαντικό στη σύγχρονη ψυχο-
./.

λογία που από κανένα εγχειρίδιο σχετικό των άλλων χωρών δεν απουσιάζει.

Ο Πρόεδρος εισάγει διαζευκτικά τις προτάσεις:

Α' (Αλεξόπουλος-Γκίκας-Παναγιωτοπούλου)

Β' (Νασιδίκου-Παπαχρήστου)

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	Α'
Συριόπουλος	Α'
Τομπαΐδης	Β'
Παπασημακόπουλος	Α'
Αδαμόπουλος	Λευκή
Παπαδόπουλος	Α'
Βύρος	Α'
Σπυρόπουλος	Λευκή
Βαρουχάκης	Β'
Σακκάς	Α'
Γρατσέας	Α'
Κακριδής	Β'

Εγκρίνεται η Α' πρόταση με ψήφους 9 (7+2) : 3

Την επιτροπή κρίσης προτείνεται να την αποτελέσουν οι:

Α' Σακκάς - Γκαμπλέτσα - Τέττερη ή

Β' Σακκάς - Γκαμπλέτσα - Ζάχος

Ο Πρόεδρος εισάγει διαζευκτικά τις προτάσεις Α' και Β' ως προς το γ' μέλος (Τέττερη ή Ζάχος).

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	Ζάχος
Συριόπουλος	Ζάχος
Τομπαΐδης	Τέττερη
Παπασημακόπουλος	Ζάχος
Αδαμόπουλος	Ζάχος
Παπαδόπουλος	Ζάχος

Σπυροπούλος	Τέττερη
Βαρουχάκης	Τέττερη
Σακκάς	Ζάχος
Γρατσέας	Ζάχος
Κακριδής	Τέττερη

Με ψήφους 7:5 εγκρίνεται η Επιτροπή της Α' προτάσεως δηλ.

Σακκάς - Γκαμπλέτσα - Ζάχος

με αναπληρωματικά μέλη τις: Τέττερη Ιουλία και Τζόλα Θεοδώρα.

Τελικά το Τμήμα αποφαινεται κατά πλειοψηφία:

Προτείνει την ανάθεση της συγγραφής του διδακτικού βιβλίου με βάση το άρθρο 33 του Ν.1143/81 ως εξής:

A.-

1.- Τίτλος του βιβλίου: Ψυχολογία

2.- Τάξη: Β' Λυκείου

3.- Συγγραφείς: α) Αλεξόπουλος Δημήτριος, φιλόλογος-Γυμν/ρχης
Γυμνασίου Πύλης Θηβών,
β) Γκίλιας Σωκράτης, φιλόλογος καθηγ. Β' Λυκείου
Χαλκίδας, και
γ) Παναγιωτοπούλου Σούλα, ψυχολόγος, Δρ. Παν/μίου
Γκράτς (Πατριάρχου Ιωακείμ 19, Αθήνα, τηλ.
72.28.695).

4.- Διάρκεια περατώσεως του έργου της συγγραφής μετά την Υπουργική απόφαση ορίζεται χρονικό διάστημα 3 περίπου μηνών - η παράδοση του έργου να οριστεί όχι αργότερα από τις 30-3-83.

B.- Όροι συγγραφής του βιβλίου - Οδηγίες

1.- Ο σκοπός, η ύλη και η διάταξή της σε μέρη και κεφάλαια αναφέρονται στο πρακτικό.

2.- Η ανάπτυξη του περιεχομένου του βιβλίου γενικά και των επιμέρους κεφαλαίων θα πρέπει να γίνει έτσι ώστε να περιλαμβάνονται στοιχεία που ενδιαφέρουν κυρίως το μαθητή αυτής της ηλικίας, να αποφεύγονται άχρηστες θεωρίες και το βιβλίο να έχει αμεσότητα με τη σύγχρονη ζωή.

3.- Γλώσσα του βιβλίου θα είναι ασφαλώς η απλή δημοτική σύμφωνα με τη Γραμματική που έχει εγκριθεί επίσημα. Η μορφή του βιβλίου θα είναι

η συνηθισμένη στα σχολικά εγχειρίδια. Οι συγγραφείς μπορούν να παραθέσουν στο τέλος του βιβλίου βασική βιβλιογραφία ελληνική και ξένη (έργα στα οποία κυρίως θα στηριχτούν), μπορούν επίσης να παραπέμπουν κατά την ανάπτυξη των θεμάτων σε γενικότερα αναγνωρισμένους και καθιερωμένους συγγραφείς εφόσον πρόκειται για πολύ χαρακτηριστικές απόψεις τους (αλλά αναφέροντας μόνο το όνομά τους) και ακόμη μπορούν ορισμένους παραγράφους να ζητήσουν να γραφούν με μικρότερα στοιχεία, εφόσον θα πρόκειται για θέματα κατατοπιστικά, αλλά όχι οπωσδήποτε απαραίτητα για κάθε μαθητή.

4.- Εικόνες κλασικών ψυχολόγων, σχεδιαγράμματα, πίνακες και γενικά ό,τι αποτελεί παραστατικό στοιχείο σχετικό με τα θέματα θα πρέπει να συνοδεύει το κείμενο και να διευκολύνει την κατανόησή του.

5.- Θέματα που ενδιαφέρουν άμεσα το μαθητή θα πρέπει να αναλύονται στα επιμέρους σχετικά κεφάλαια και να γίνεται σχετική σύνδεση με τη σύγχρονη ζωή και πραγματικότητα. Ακόμη χρειάζεται να καταβληθεί προσπάθεια, όπου τουλάχιστο είναι δυνατό, η ανάπτυξη επιμέρους κεφαλαίων να συμπίπτει με μια διδακτική ενότητα (δηλ. με έκταση 3 περίπου σελίδων του βιβλίου). Οι συγγραφείς μπορούν σε ορισμένα τουλάχιστο κεφάλαια (οχι τα εισαγωγικά) να γράψουν και ερωτήσεις κρίσης και ασκήσεις των μαθητών (όχι επαναλήψεις).

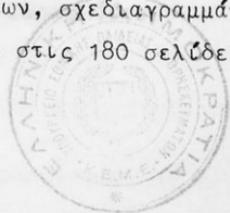
6.- Τυπικοί όροι:

- α) Προθεσμία υποβολής ορίζεται το πρώτο 10ήμερο του Απριλίου.
- β) Έκταση των δοκιμίων συγγραφής του βιβλίου ορίζεται περίπου σε 180 σελίδες με κανονικά διαστήματα γραφομηχανής.
- γ) Έκταση της εικονογραφήσεως, των πινάκων, σχεδιαγραμμάτων σε σελίδες 20-30 (που θα περιλαμβάνονται στις 180 σελίδες).

Γ.- Επιτροπή κρίσεως

1.- Η επιτροπή κρίσεως ορίζεται ως εξής:

- α) Σακκάς Δημήτριος, Σύμβουλος ΚΕΜΕ
- β) Γκαμπλέτσα Ευανθία, φιλόλογος, Γενική Επιθεωρητής-Ε/ντρια του Πειραματικού Σχολείου Αθηνών (Οδός Σκουφά).
- γ) Ζάχος Δημήτριος, Ψυχολόγος, Προϊστάμενος του Τμήματος Ψυχικής Υγιεινής του Υπ. Υγείας και Προνοίας (Οδός Αριστοτέλους).

Αναπληρωματικά μέλος ορίζεται ἡ Τζόλα Θεοδ., φιλόλογος καθηγήτρια, αποσπασμένη στο ΚΕΜΕ.

δ) Η επιτροπή κρίσεως θα πρέπει να κρίνει το έργο με βάση τα παραπάνω στοιχεία και κριτήρια και βασικά απ' την πλευρά της καταλληλότητας του βιβλίου για τους μαθητές της ηλικίας της Β' τάξεως Λυκείου σε σχέση δηλ. με την αντιληπτική ικανότητά τους και τα ενδιαφέροντά τους.

Δ.- Θέματα αμοιβών των επιτροπών

1.- Αμοιβή συγγραφέων ορίζεται το ποσό των 360 χιλ. δρχ. με ισόποση αναλογία στους τρεις συγγραφείς.

2.- Αμοιβή μελών της επιτροπής κρίσεως ορίζεται το ποσό των 60 χιλ. δρχ. για τα μέλη Β. Γκαμπλέτσα και Δ. Ζάχο.

3.- Η Δ/ση Εφαρμ. Προγρ. του Υπουργείου θα πρέπει να θέσει υπόψη των επιτροπών όλα τα στοιχεία που αφορούν τους όρους συγγραφής και κρίσεως του βιβλίου.

Στην παραπάνω απόφαση για την ανάθεση συγγραφής του βιβλίου στα αναφερόμενα άτομα μειοψήφισαν οι: Ι. Κακριδής Φ., Πρόεδρος του Τμήματος και οι Σύμβουλοι Βαρουχάκης Ν., και Τομπαΐδης Δ.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συνεδρίαση.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφονίτου

ΠΡΑΞΗ 86/1982

Σήμερα, 18-11-1982, ημέρα Πέμπτη και ώρα 09.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ; συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλει-
ας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φώνη Κα-
κριδίη, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση, οι κ.κ. Γ. Γρατσέας, Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικού Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνί-
του, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Στ. Παπασημακόπουλος, Φ. Βώρος, Ηλ. Σπυρόπουλος, Β. Θεοδωρακόπουλος, γιατί ήσαν απασχολημένοι σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Μαθήματα γενικής ωφελιμότητας, Γ' Λυκείου (1983/4). Ειση-
γητής κ. Στ. Παλαιοκρασός.
- ΘΕΜΑ 2ο - Το μάθημα των θρησκευτικών στο Ν.Π. (Α.Π. διδ. βιβλία κλπ.)
Εισηγητής Γ. Γρατσέας, Κ. Φούσκας.
- ΘΕΜΑ 3ο - Το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών στο Ν.Π. (ανάπτυξη διδ. βι-
βλίων). Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.
- ΘΕΜΑ 4ο - Το μάθημα της Φ. Αγωγής στο Ν.Π. Εισηγητής Ι. Σκορδίλης.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία, το Τμήμα άρχι-
σε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 10

Ψηφοφορία

Στην συνεδρίαση παραβρέθηκε ο κ. Στ. Παλαιοκρασσάς, ο οποίος θυμίζει την εισήγησή του.

Ο κ. Κακριδής λέει ότι το Τμήμα δεν πρόκειται να συζητήσει αν ο θεσμός των μαθημάτων γεν. ωφελιμότητας μπορεί και πρέπει να εφαρμοστεί από του χρόνου, γιατί αυτό έχει αποφασιστεί και εξαγγελθεί από το ΥΠΕΠΘ

Έτσι εισάγεται για συζήτηση και ψηφοφορία η αρχή που προτείνεται ~~η αρχή που προτείνεται~~ ένα μέρος του προγράμματος να είναι ενιαίο για όλη την Ελλάδα και ένα μέρος να παραλλάζει ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες και δυνατότητες. Αν αποφασίσουμε ναί αυτό δε θα σημαίνει ότι η διαφοροποίηση είναι από την πρώτη στιγμή απαραίτητη. Σε μια πρώτη φάση η ευελιξία είναι απαραίτητη.

Ψηφοφορία

Σκορδύλης	ΝΑΙ
Συριόπουλος	ΝΑΙ
Τομπαζίδης	ΝΑΙ
Παπασηαμκόπουλος	-
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Παπαδόπουλος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Σακιάς	ΝΑΙ
Γρατσέας	ΝΑΙ
Κακριδής	ΝΑΙ

Η πρόταση γίνεται ομόφωνα αποδεκτή να είναι το πρόγραμμα κοινό.

Ακολουθεί συζήτηση για το ΘΠ του κοινού για όλη την Ελλάδα προγράμματος, όπου ο κ. Βαρουχάκης προτείνει να συμπεριληφθεί και ένα μάθημα γραμματειακής προπαιδείας. Τελικά οι προτάσεις διαμορφώνονται ως εξής:

<u>Εισήγηση</u>	<u>Βαρουχ. 1</u>	<u>Κακριδής</u>	<u>Βαρουχ. 2</u>	<u>Σκορδύλης</u>
Π./Υγ. 1	-	1	1	2
Πρ. Οικ 3	4	4	4	4
Κοιν. 2	2	2	2	2
Α/Γ 4	4	2	3	2
Γραμμ	<u>2</u>	<u>2</u>	<u>2</u>	<u>2</u>
	10	11	12	12

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	πρότασή του	
Συριόπουλος	πρόταση Βαρουχάκη	1
Τομπαΐδης	" "	2
Αδαμόπουλος	" "	
Παπαδόπουλος	" "	
Σπυρόπουλος	" Σκορδίλης	
Βαρουχάκης	" Βαρουχάκη	1
Σακκάς	" εισήγησης	
Γρατσέας	" Σκορδίλη	
Κακριδής	δική του	

Ο Πρόεδρος ζητεί επανάληψη της ψηφοφορίας με την παράκληση να αποσυρθούν οι ασθενέστερες προτάσεις.

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	πρόταση δική του	
Συριόπουλος	" Βαρουχάκη	1
Τομπαΐδης	" Βαρουχάκη	2
Αδαμόπουλος	" "	
Παπαδόπουλος	" "	
Σπυρόπουλος	" Σκορδίλη	
Βαρουχάκης	" Βαρουχάκης	1
Σακκάς	" Σκορδίλη	
Κακριδής	" δική του	

Η 2η πρόταση Βαρουχάκη εγκρίνεται με ψήφους 5 υπέρ 5 κατά, και με τη διπλοψηφία του Προέδρου.

Το θέμα διακόπτεται για επόμενη συνεδρίαση και αποχωρεί ο κ. Παλιοκρασσάς.

ΘΕΜΑ 2ο

Στο σημείο αυτό προσέρχεται ο κ. Φ. Βώρος.
Ο αιδεσιμότατος Κ. Φούσκας αναπτύσσει την ακόλουθη εισήγηση που έχει από μέρες διανεμηθεί στα μέλη.

Στη συνεδρία αρ. 80/25-10-82 του Τμήματός μας συζητήθηκαν θέματα σχετικά με το μάθημα των Θρησκευτικών. Στη συνέχεια ο κ. Πρόεδρος του Τμήματος με σημείωμά του (26-10-82) μας ανέθεσε να συντάξουμε έπιθετική για όλα τα ευκαθή προβλήματα, διατυπώνοντας συζητημένες προτάσεις για τυχόν ανατύπωση, αναθεώρηση ή αντικατάσταση των υπαρχόντων βιβλίων, καθώς και «για τη μακροπρόθεσμη ανανέωση και βελτίωση των Α.Π., βιβλίων και τρόπου διδασκαλίας του μαθήματος των Θρησκευτικών».

Με τη σημερινή κοινή εισήγησή μας επιθυμούμε να δώσουμε τις θεωρητικά καλύτερες και τις πρακτικά εφαρμόσιμες λύσεις στα παραπάνω θέματα, ώστε αυτό που θα προκύψει από τη συνεργασία όλων να είναι καλύτερο από αυτό που τώρα υπάρχει.

κεφ. Α' Ανατύπωση, αναθεώρηση ή αντικατάσταση διδ. βιβλίων

1). Για την πρώτη τάξη του Γυμνασίου χρησιμοποιείται από το σχολ. έτος 1977-78 το βιβλίο «ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ» των συγγραφέων Σ. Νίμα-Π. Παπαευαγγέλου-Γ. Ρηγοπούλου-Κ. Χιωτέλλη. Γράφτηκε με ανάθεση, ύστερα από πρόταση του Τμήματός μας, και επιρίχθηκε στο Α.Π. που εμπόνησε η 17μελής επιτροπή Θεολόγων (βλ. εισήγηση Κ. Φούδια στην πράξη 80/25-10-82) και το ΚΕΜΕ. Μέχρι τώρα εκδόθηκε έξι φορές από τον ΟΕΔΒ και 16άριθμες φορές διορθώθηκε. Η μεγαλύτερη διόρθωσή του - σχεδόν ανανέωσή του - έγινε το 1981, ύστερα από προκήρυξη συγγραφής νέου βιβλίου και πρόκρισή του με τον καλύτερο από όσα υποβλήθηκαν. Η νέα αυτή έκδοση, η οποία χρησιμο-

ποιείται από το 1981-82 διορθώθηκε πέρυσι από τους διογάρχους του ΚΕΜΕ.

Αναφορικά με την ουσία και την ποιότητα της προσφερόμενης με το βιβλίο θρησκευτικής ύλης παρατηρούμε ότι το βιβλίο έχει πολλά προτερήματα και μερικά μειονεκτήματα. Τα π ρ ο τ ε ρ ή - μ α τ α είναι η ορθόδοξη διμελίωση των νοημάτων, η πλούσια γραμμική τεμπήρωση, η ελάχιστη αναφορά στην ιστορία του Ιουδαϊσμού αν και η ύλη απαιτούσε μεγάλη αναφορά, η αποφυγή αιχμών, η ευμέθοδη και συμμετρική ανάπτυξη των μαθημάτων, η βωβή από την πλευρά της ποσότητας και προσεκτική από την πλευρά της ποιότητας ειμονογράφηση, η ωραία νεοελληνική γλώσσα την οποία χρησιμοποιεί, και η πολύ μαθη μετάφραση των μεινώνων, η οποία στην περίπτωση των ύμνων γίνεται σχεδόν υπέρτερη. Επαινετικά σχόλια για το βιβλίο αυτό έχουν γραφεί πολλά (βλ. § 7 της εισήγησης κ. Φούβια στην πράξη 80/25-10-82). Μειονεκτήματα του βιβλίου είναι ότι οι συγγραφείς του, θέλοντας να αποφύγουν τον πειρασμό να γράψουν ένα εύλογο θρησκευτικό « αφήγημα », ανέβασαν το επίπεδο ενδέεως και συζητήσεως των χριστ. αληθειών σε σημείο ώστε μερικές φορές το μείζονό τους να ξεπερνάει την αντιληπτική ικανότητα του μέσου μαθητή, όταν μάλιστα ληφθεί υπόψη ότι οι μαθητές του Δημοτικού Σχολείου εδάγονται στο Γυμνάσιο χωρίς εξετάσεις. Αυτό φαίνεται ιδιαίτερα στα μαθήματα 1-3 και 50. Επίσης μειονέκτημα μπορεί να θεωρηθεί το συννευγμένο ύφος του βιβλίου, το οποίο όμως οφείλεται στις απαιτήσεις του Α.Π. και όχι σε αδυναμία των συγγραφέων. Το βιβλίο περιέχει ύλη, η οποία άλλοτε διδασκόταν σε δυο τάξεις.

Επειδή θεωρούμε το διδ. εγχειρίδιο αρκετά επιτυχημένο, προτείνουμε την α ν α τ ύ π ω σ η του για το 1983-84 όπως είναι. Η επιδυμητή βελτίωση των μαθημάτων 1-3 και 50 δεν ενδείκνυται τώρα και μόνο για ένα έτος, επειδή θεωρούμε ωφέλιμη την αναθεώρηση του Α.Π., από την οποία μπορεί να προέλθει

η συγγραφή νέου βιβλίου για το σχολ. έτος 1984-85. Αν, πάντως, το Τμήμα αποφασίσει τη βελτίωση των 4 μαθημάτων που επισημαίναμε αυτή πρέπει να γίνει με τη σύμφωνη γνώμη και τη φροντίδα των συγγραφέων, οι οποίοι να μετακινήθούν υποχρεωτικά για αυτό το σκοπό στην Αθήνα και για διάστημα 4-5 ημερών.

2). Στη δεύτερη τάξη του Γυμνασίου χρησιμοποιείται από το σχολ. έτος 1977-78 το βιβλίο «Ο ΛΑΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ» των συγγραφέων Μ. Καρδαμάλη - Χ. Γιώτη - Ι. Κωνσταντινίδη - Κ. Λουμάκη. Και το βιβλίο αυτό γράφηκε αρχικά με ανάθεση, ύστερα από πρόταση του Τμήματός μας και επιβίχθηκε στο Α.Π. που επρόκειτο η 17μελής επιτροπή Θεολόγων και το ΚΕΜΕ. Μέχρι τώρα εκδόθηκε έξι φορές από τον ΟΕΔΒ και άλλες τόσες διορθώθηκε για μικροατέλειές του. Η προσπάθεια ανανέωσης του βιβλίου με προκήρυξη συγγραφής νέου το 1981 δεν απέδωσε το αναμενόμενο και για αυτό το Τμήμα αποφάσισε να διατηρήσει το παλιό βιβλίο. Η τελευταία διόρθωση του σχολικού αυτού βιβλίου έγινε το 1981 με την αφαίρεση ενός μεμνένου του ήρωα Μητροπολίτη Γερμανού Καραβαγγέλη, ύστερα από ενέργεια της Α/σης του ΠΠΕΘ και ανάλογη απόφασή μας (πράξη 45/21-8-81).

Το βιβλίο αυτό είναι ίσως το καλύτερο από όσα χρησιμοποιούνται σήμερα και οπωσδήποτε το καλύτερο από όσα γράφηκαν μέχρι τώρα για να παρουσιάσουν την ιστορία της Ελληνικής Διαιολογημένα έχει γραφεί για αυτό: «Το μετέωρο περιεχόμενο, η διδασκαλική ποιότητα, το αρπιατά ευδυσχερονισμένο πνεύμα, οι σημαντικά προδευτικές νύξεις, η όλη παραϊόθητη εμφάνιση διαιολογούν ίσως την επίσημη μας πρόμεται για αξιόλογο εγχειρίδιο θρησκευτικών, μάλλον το καλύτερο από όσα έχουμε τώρα για το Γυμνάσιο και το Λύκειο» (Γ. Τσανανάς, Τα διδασκαλικά βιβλία των θρησκευτικών Θεολογική 1979 σελ. 11). Αν και υπάρχουν μερικές ελλείψεις, ελάχιστες αβάρειες και μια δυσκολία κατανόησης των μαθημάτων 1, 8 και 9 που το περιεχόμενό τους είναι «δυνατότερο» από ότι θα ήθελε κανείς

για μαθητές β' τάξεως Γυμνασίου, θεωρούμε ότι το βιβλίο μπορεί να εξυπηρετήσει άριστα το μορφωτικό σκοπό που επιδιώκει και γι αυτό για το σχολ. έτος 1983-84 προτείνουμε την α να τ ύ - πω σ ή του όγκου είναι. Το βιβλίο είναι τόσο υψηλού επιπέδου, ώστε, στην περίπτωση που δεν άλλαζαν το Α.Π., η δομή και οι ενομοί της θρησκευτ. αγωγής, θα μπορεί να χρησιμοποιείται με επιτυχία στην Ευπαίδευση για δεκαετίες.

3). Από το 1978 χρησιμοποιείται στην τ ρ ή τ η τάξη Γ υ μ ν α - σίου το βιβλίο θρησκευτιών του Χρ. Μπούση «ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΖΩΗ», το οποίο γράφτηκε αρχικά με ανάθεση, με βάση το Α.Π. του ΚΕΜΕ και της γνωστής πολυμελούς επιτροπής. Το 1981 έγινε προσπάθεια συγγραφής νέου βιβλίου ύστερα από προμήρυξη, η οποία απέδωσε με καλύτερο βιβλίο από όσα υποβλήθηκαν το βιβλίο του ίδιου συγγραφέα. Στη νέα αυτή μορφή του βιβλίου έγιναν ελάχιστες τροποποιήσεις από το συγγραφέα και παρέμειναν οι εγγενείς δυσκολίες του. Για το λόγο αυτό αποφασίσαμε η διατήρηση του παλιού βιβλίου, χωρίς ωστόσο η απόφασή μας να είναι τέλεια διμελημένη από νομική άποψη. Έτσι, ύστερα από ενέργεια της Δ/σης του ΥΠΕΠΘ και νεότερη απόφασή μας, τυπώθηκε η μορφή του βιβλίου που προήλθε από την προμήρυξη και χρησιμοποιείται στα σχολεία μας από το σχολ. έτος 1982-83.

Το 1977 καταρτίστηκε το Α.Π. της Γ' τάξεως Γυμνασίου από ένα μέλος της επιτροπής και έγινε με ενθουσιασμό δευτό από αυτή, με το άριστο πλαίσιο διδασκαλίας της Λογιστικής και της Ηθικής με βάση τη λατρεία της Ευημερίας μας. Οι υπογράφοντες την παρούσα εισήγηση, χωρίς να αρνούμαστε την πρωτοτυπία του Α.Π. που προτάθηκε, εκφράσαμε χωρίς αμφιβολίες για τη δυνατότητα υλοποίησής ενός τέτοιου προγράμματος και την επιτυχία του στη σχολική πράξη. Για το λόγο αυτό με διαταγή εισηγηθήκαμε στο Τμήμα την υψίωση του Α.Π. Το Τμήμα πάλι, νομίζοντας ότι έτσι

δυσκολύνεται ο εξοβελισμός από τη Μ.Ε της ύλης της λειτουργικής όπης αυτή διδαχόταν παλιότερα - την οποία, κατά προτεραιότητα - δεν ήθελε, ενέμιανε το Α.Π. Η σχολική πράξη απέδειξε ότι και η υλοποίηση του Α.Π. δεν ήταν επιτυχής, λόγω δυσκολίας ευμεταβλητών διαφορετικών πραγμάτων κάτω από την ίδια στέγη και όχι λόγω αδυναμίας του δόμνου ευστραφεία.

Προτείνουμε την αντιστάση του Α.Π. και του βιβλίου με πρώτη ευκαιρία, γιατί, δυστυχώς, το βιβλίο δεν αποδείχτηκε τόσο κατάλληλο στη σχολική πράξη και γιατί δεν μπορεί εύκολα να διορθωθεί. Όμως, για το σχολ. έτος 1983-84 δεν υπάρχει πρακτικά άλλη λύση από την ανατύπωσή του.

4) Στην πρώτη τάξη Λυκείου χρησιμοποιούνται δυο βιβλία:

α) Ευαγγ. Θεοδώρου, «ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΠΑΤΕΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ». Το βιβλίο υπήρχε και πριν από την ίδρυση του ΚΕΜΕ και χρησιμοποιόταν πάντοτε επιμοιριμιά για πατεριική θεμελίωση των μαθημάτων των "ταυτιών", εγχειριδίων όχι μόνο της Α' αλλά και της Β' και της Γ' Λυκείου. Θεωρήθηκε ότι εμπληρώνει την αποστολή του και γι αυτό, αφού μεταχλωτίζουμε με τη φροντίδα του ΚΕΜΕ, διανέμεται κάθε χρόνο στους μαθητές της Α' Λυκείου. Αν και έχουμε τη γνώμη ότι η με αυτό τον τρόπο παρουσία και διδασκαλία των πατεριικών κειμένων αδικεί το αντιτιθέμενο και δεν επιτυγχάνει ολόκληρα τον επιδιωκόμενο σκοπό, με την προδομία καλύτερης δέξουσ του πατεριικού θησαυρού στα νέα Α.Π. προτείνουμε για το σχολ. έτος 1983-84 την ανατύπωση του βιβλίου όπης είναι και η διανομή του μόνο στους μαθητές της Α' Λυκείου.

β) «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ» των ευστραφείων Π. Παύλη - Γ. Μεταλληνού - φ. Τούντα. Το βιβλίο χράφτηκε με αιάθεση, κριθθηκε διορθώθηκε και τυπώθηκε μέσα σε 8 περίπου μήνες, από τους οποίους μόνο 5 διατέθηκαν για τη ευστραφή του. Ο αόθος αυτός

επιτεύχθηκε μόνο γιατί οι θεολόγοι του ΚΕΜΕ συμμετείχαν ενεργά στη συγγραφή και τη διόρθωση του βιβλίου και γιατί το Τμήμα πείστηκε ότι το βιβλίο του Β. Πετρούνια που είχε χρησιμοποιηθεί για δεκαετίες, δεν μπορούσε πια να πάρει άλλη παράταση ζωής από το ΚΕΜΕ.

Το διδ. εγχειρίδιο «Χριστιανισμός και λόγιος» αποτελεί πρόσθετα υλοποιήσεις του χρονιά πρώτου Α.Π. που ματάρτισε η 17μελής επιτροπή και γήγρισε με ενθουσιασμό ως άριστο το Τμήμα από το 1976. Παρόλα αυτά, λόγω του υπερβολικά απαιτητικού Α.Π. και της αντιμεμενιμά δόμολησ υλοποιήσεως του σε μορφή σχολικού βιβλίου - μειονετήματα για τα οποία ενημερώσαμε τότε το Τμήμα - το σημερινό σχολικό βιβλίο γράφτηκε χρονιά τελευταία και χρησιμοποιείται μόλις από το 1981-82. Πριν από τη συγγραφή του σημερινού βιβλίου δυο αναδόξες σε πολύ γνωστούς και ικανούς συγγραφείς και μια προκήρυξη αποδείχτηκαν άμαρνες.

Το δείγμα γραφής που μας δίνει το υπό κρίση βιβλίο είναι υψηλού επιπέδου και για πρώτη φορά στην ιστορία του μαθήματος παρουσιάζεται η πορεία της Ελληνικής στη διαδρομή της ιστορίας με θεματική έμφαση των διαφόρων φάσεων της. Είναι μια πρωτοτυπία η οποία μπορεί να σταθεί και να αξιοποιηθεί και μελλοντικά. Όμως, το πολύ μεγάλο αυτό βιβλίο που παρουσιάζει πολλά μειονετήματα και επαινέθηκε πολύ (βλ § 7 της εβηθήσεως κ. Φούσια στην πράξη 80/25-10-82), έχει δυο βασικά μειονετήματα. Από την μια μεριά το ύφος και ο τρόπος εμφάνισης των απηθειών που πρέπει να προβάλλει είναι παραπάνω από την αντιληπτική ικανότητα του μέσου μαθητή, και από την άλλη η ευγένειά του με το Α.Π. και το βιβλίο της Β' Γυμνασίου καθιστά την ύπαρξη αυτού ή μείνουν προβληματική. Η άποψη διδασκαλίας του ίδιου αντιμεμενιμά στο Γυμνάσιο και το Λύκειο κατά επάλληλους μήνες, η οποία επικρατούσε τότε στο Τμήμα μας, ιδιαίτερα για τα ιστορικά μαθήματα

ματα, στην πράξη αποδειχτηκε ατελέσφορη και αλυσιτελής. Είναι υψίμα που δυο πολύ καλά διδ. εγχειρίδια δεν μπορούν να συμπιάξουν. Το ένα από τα δυο πρέπει μελλοντικά να αποσυρθεί ή να αναμορφωθεί ριζικά.

Για το εχολ. έτος 1983-84 δεν υπάρχει άλλη λύση από την να τύπωση του βιβλίου «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ», την οποία μας προτείνουμε.

5). Το βιβλίο των Ι. Μάβρου-Α. Ζάμα-Γ. Κούβελα «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΣ» χρησιμοποιείται στη δεύτερη τάξη Λυκείου από το 1978. Γράφτηκε ύστερα από ανάθεση με βάση το νέο για τότε Α.Π. του ΚΕΜΕ. Το α' μέρος του είναι θρησκευολογικό (14 μαθήματα) το β' είναι έμμεση βασιμάν αληθειών της Πίστεώς μας (21 μαθήματα) και το γ' περιέχει εμπλεκτά κείμενα (με πλούσια εχολία για την μετανόσή τους) από την Αγ. Γραφή και την Πατερική Γραμματεία πάνω σε πολύ ενδιαφέροντα θέματα (17 μαθήματα). Στα πέντε χρόνια της ζωής του βιβλίου για εχολική χρήση έγιναν 4 διορθώσεις για συνθηχμένα εννοιολογικά, γλωσσικά και τυπογραφικά αβλεπητάματα.

Το υπό κρίση διδακτικό εγχειρίδιο κριθίμε και χαρακτηρίστηκε στο παρελθόν με υπέροχο (βλ εισήγηση Γ. Γρατσία με 37 της εισηγήσεως Κ. Φούσια στην πράξη 80/25-10-82) ή με μη επιτυχημένο σε πολλά του σημεία ώστε να ζητείται η αντιμετάστασή του (Γ. Τσανανάς, μν. έ. βελ. 24-34). Η τεράστια διάσταση στην αποτίμηση του βιβλίου οφείλεται - κατά την άποψή μας - στη διαφορετική προσδοκία που μπορεί να έχει μανείς από τον μαθοριστικό τίτλο «Χριστιανισμός και κόσμος» και στο βαθμό προβλεχλίσσεως του στην Παράδοση της Εκκλησίας ή τα σύγχρονα θρησκευτικολογικά και κοινωνικά ρεύματα.

Η αλήθεια για την αξία του βιβλίου και τον επιδιωχόμενο σκοπό του κρίνεται περίπου στη μέση των αποτιμήσεων: Το βιβλίο ούτε υπέροχο είναι - γιατί έχει αρτετές αδυναμίες και ελλείψεις - ούτε

απορριπτό - γιατί έχει παραπολλές αρετές. Χωρίς αμφιβολία μπορεί να υπηρετήσει την Εκπαίδευση και ματὰ το σχολ. έτος 1983-84 και γι αυτό προτείνουμε την α ν α τύ η ω σ ή του, αφού μάλιστα δεν υπάρχει άλλη βραχυπρόθεσμη λύση.

β). Στην τ ρ ί τ η τάξη Λ υ μ ε ί ο υ χρησιμοποιείται το πολυτυπητημένο βιβλίο του κ. Γρηγοριάδη « ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΘΘΙΚΗ » Η χρήση του διδ. αυτού βιβλίου χρονολογείται πριν από την ίδρυση του ΚΕΜΕ και δημιουργήσε αντιφατικές κρίσεις. Άλλοι το χαιρέτησαν σαν μια αξιόλογη και σύγχρονη παρουσίαση των χριστ. αληθειών που μπορεί να σταθεί με αξιώσεις στην απαιτητική εποχή μας, και άλλοι - οι περισσότεροι αριθμητικιά - αμφισβήτησαν τον τρόπο προσφοράς από το συγγραφέα και επέμειναν το βιβλίο του (βλ πρόχειρα το περιοδικό της ΠΕΘ « Κοινωνία » 1976 τεύχος 1ο, απόψεις του Ν. Τριανταφυλλόπουλου στο "βήμα", 18-3-76, των Ν. Ζερβονιμογάλη και Εύας Νικηταΐδα στο "Πάνθεον", - Άνοιξη 1976 μ.α.). Μετά την ίδρυση του ΚΕΜΕ (1976) το βιβλίο με εντολή του ΥΠΕΠΘ αναθεωρήθηκε, συντομεύθηκε, διορθώθηκε σε μερικά σημεία του και απλοποιήθηκε σε άλλα. Με αυτή τη μορφή του το βιβλίο χρησιμοποιείται στα σχολεία μας μέχρι σήμερα, χωρίς άλλες ουσιωστικές διορθώσεις. Η σχολική πράξη απέδειξε ότι κυρίως το Α' μέρος του βιβλίου ήταν απωθητικό, όχι μόνο για τους μαθητές αλλά και για πολλούς καθηγητές, οι οποίοι δεν μπορούσαν να το διδάξουν.

Τα δεδομένα αυτά, μαζί με τη ριζική διάσταση απόψεων της επιτροπής κρίσεων του βιβλίου το 1974, οδήγησαν το ΚΕΜΕ στην απόφαση αντιμεταστάσεως του Α.Π. της Γ' Λυκείου, πράγμα που έγινε πριν 3 χρόνια. Αλλά, ενώ από το 1979 έχουμε νέο Α.Π., εγκεκριμένο ομόφωνα από το Τμήμα, και ανταποκρινόμενο περισσότερο στις ορθόδοξες ανθρωπολογικές θεωρήσεις και τις σύγχρονες κοινωνιολογικές απαιτήσεις, βιβλίο νέο δε γράφτηκε, χωρίς να ευδύνονται και αυτό οι θεολόγοι του ΚΕΜΕ. Έτσι ή αλλιώς, μετά και τη μείωση του Σ.Π. του μαθήματος στη

Γ' Λυκείου, το βιβλίο δεν μπορεί να σταθεί με τη σημερινή του μορφή.

Για το σχολ. έτος 1983-84 από όλες τις δυνατές λύσεις (ανατύπωση όλου του βιβλίου - περιμωπή του μισού - πρωτοβουλία στους διδάσκοντες να επιλέξουν τα μαθήματα που κρίνουν αυτοί απαραίτητα) προτιμούμε την ανατύπωση μόνο της απαραίτητης για τη διδασκαλία του μαθήματος ύλης, η οποία κατά τη γνώμη μας είναι: Εισαγωγή (σελ. 7-16), Γενικό Μέρος μερ. Α' (σελ. 17-29), μερ. Β' (σελ. 30-31) και μερ. Γ' §§ 1-2 (σελ. 39-54), Ειδικό Μέρος μερ. Α' (σελ. 92-125) και μερ. Β' (σελ. 126-160). Το μαθαρό μείψιμο που προτείνουμε να ανατυπωθεί είναι περίπου 100 σελίδες, από τις πιο βατές και πιο χρήσιμες του βιβλίου. Αυτές που προτείνουμε να αφαιρεθούν είναι περίπου τερσ ύλη της φιλοσοφικής μεθόδου ή της φιλοσοφίας γενικά, η οποία τώρα διδάσκεται αυτοδύναμα στη Μ.Ε. φυσικά δε μιλάμε για πλήρη αντιμετάθεση του βιβλίου τώρα, γιατί μια τέτοια πρόταση δε είναι πρακτικά δυνατή μέχρι το Σεπτέμβριο του 1983.

Κεφ. Β' Αναέωση Α.Π. και βιβλίων και τρόπος διδασκαλίας του μαθήματος των Θρησκευτικών

7) Καμιά ανθρώπινη προσπάθεια δε έχει αναμφισβήτητη τη σφραγίδα της τελειότητας και, φυσικά, κανένα από τα Α.Π. ή τα βιβλία μας δε βρίσκεται στο επίπεδο που να μην επιδέχεται βελτίωση. Ο αγώνας για το τέλειο είναι δρόμος χωρίς τελειωμό.

Αν και μερικά από τα Α.Π. και τα βιβλία των Θρησκευτικών που έχουμε σήμερα βαθμολογούνται από «μαλά» ως «πολύ μαλά», θεωρούμε χρήσιμο όλα τα Α.Π. και, κατά συνέπεια, όλα τα διδ. βιβλία να επανεξεταστούν, για πιο επιτυχημένη αναδιάταξή τους στο χώρο της Παιδείας, για καλύτερη - ενδεχομένως - επιλογή της διδασκίας ύλης, για μια προεφορότερη παρουσίαση των χριστ. αληθειών και γενικά για μια αναέωση της εμπιστοσύνης στο μάθημα των Θρησκευτικών.

8). Για τα παραπάνω σημαντικότερα έργα της ανανεώσεως των Α.Π. και των βιβλίων και του τρόπου διδασκαλίας του μαθήματος των Θρησκευτικών επιθυμούμε και προτείνουμε τη συζήτηση της επιδιωχόμενης επιτροπής η οποία, χωρίς να έχει την υπηρεσιακή εξάρτηση και την ειδική αποστολή που έχουμε οι θεολόγοι του ΚΕΜΕ, θα έχει το προσόν της εντελώς ελεύθερης διατυπώσεως απόψεων και φυσικά την αντιπροσωπευτικότητα των διαφόρων φορέων και τάσεων, που είναι αδύνατο να έχει το ΚΕΜΕ. Μια τέτοια επιτροπή, καθοδηγούμενη από αγάπη για το μάθημα και τα εκπαιδευτικά πράγματα, προδουλούμε ότι θα αποδώσει χρήσιμο έργο σε αυτήν προθεσμία, η οποία δεν πρέπει να υπερβαίνει τους έξι μήνες από την ημέρα του διορισμού των μελών της.

9) Την επιτροπή αυτή πρέπει να αποτελέσουν -ματά την γνώμη μας - οι εξής:

- Δυο εκπρόσωποι της Ι. Συνόδου της Εκκλησίας, ίσως αυτοί που ορίστηκαν ήδη (έγγραφο Ι. Συνόδου 2377/1665/15-9-81) ή άλλοι που θα ορίσει η ίδια η Ι. Σύνοδος.

- Δυο εκπρόσωποι της Θεολογικής Σχολής Αθηνών και άλλοι δυο της Θεολ. Σχολής Θεσ/νίκης, ίσως αυτοί που ορίστηκαν ήδη (έγγραφο 1330/25-9-81 και 167/7-10-81 της ΘΣΑ και 208/4-12-81 της ΘΣΘ) ή, αν για οποιοδήποτε λόγο πρέπει να είναι άλλοι, ευείναι της επιτροπής του 1976 (οι κ.κ. Σ. Αγαρίδης - Κ. Μαυρατίδης - Ν. Νησιώτης - Β. Φεδιάς), οι οποίοι γνωρίζουν καλύτερα τα θέματα.

- Δυο εκπρόσωποι της ΠΕΘ, οριζόμενοι από την ίδια. Σημειώνουμε ότι από όσα γνωρίζουμε - η ΠΕΘ εργάζεται ήδη στον τομέα των Α.Π.

- Ένας εκπρόσωπος της ΕΘΕΒΕ, οριζόμενος από την ίδια. Σημειώνουμε ότι η ΕΘΕΒΕ ματάρτιζε ήδη στις 16-10-82 «Νέα Α.Π. για το μάθημα των Θρησκευτικών Μ.Ε.Χ. προτάσεις Ομάδας εργασίας», Θεσ/νίκη 1982.

- Ένας εκπρόσωπος της ΟΛΜΕ, οριζόμενος από την ίδια.

- Ο κ. Ειδ. Σύμβουλος του ΚΕΜΕ κ. Αλ. Παπαθεοδός.

- Από το Εποπτικό Προσωπικό οι θεολόγοι ΓΕΜΕ κ.κ. Κ. Γρηγοριάδης

(Α' ΓΕΜΕ Ανατ. Αττικῆς) και Ι. Μάσος (Β' ΓΕΜΕ Ευβοίας).

- Από το διδακτικό Προσωπικό οι θεολόγοι:

- Εγγλέζος Ιω., Γυμνασιάρχης Β' Γυμνασίου Νικαίας,
- Ρηγόπουλος Γεώργ., Γυμνασιάρχης Γυμνασίου Υπάτης,
- Δούσης Αθαν., Καθηγητής Ευαγγελικής Σχολής Ν. Σμύρνης,
- Σκιαδάς Κων/νος, Καθηγητής Βαρβακείου Σχολής,
- Βουλουμπαδάκη Χρυσούλα, Καθηγήτρια
- Διληπόνος Γεώργ., Καθηγητής, αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ.

Κατά τη γνώμη μας η Επιτροπή πρέπει να ασχοληθεί και να αποφασίσει για όλο το φάσμα της διδασκαλίας των θρησκευτικών στη Δημοτική, τη Μέση και την Τεχνική Εκπαίδευση. Έτσι θα εξεταστεί το θέμα βραχυτά, θα αντιμετωπιστεί καλύτερα το ενιαίο της Γενικής Εκπαίδευσης και θα αποφευχθούν επιπλοκές.

10). Οι θεολόγοι του ΚΕΜΕ δεν είναι απαραίτητο να μετέχουν με τακτικά μέλη της Επιτροπής, όχι μόνο γιατί είναι βεβαρυμένοι με άλλα εξίσου σοβαρά έργα του ΚΕΜΕ, αλλά και γιατί οπωσδήποτε θα υποχρεωθούν να αξιολογήσουν τα πορίσματα της Επιτροπής. Περαιτέρω να σημειώσουμε ότι η επεξεργασία των πορισμάτων της Επιτροπής και η τελική διατύπωση των Α.Π. σε δημοσιεύσιμη και εφαρμόσιμη μορφή είναι έργο τεράστιο και εξίσου σπουδαίο και χρονοβόρο.

Έχουμε την ελπίδα ότι η μαθή διαδίχηση της Ηγεσίας του ΥΠΕΠΘ, η οποία πολλές φορές μέχρι τώρα εμπαύθησε έμπρακτα, η αγάπη για το μάθημα των Φορέων και των προώπων που μνημονεύσαμε και η πολύτιμη πια εμπειρία του ΚΕΜΕ θα συμβάλουν αποφασιστικά στη βελτίωση και ανανέωση των Α.Π., των βιβλίων και του τρόπου προφοράς του μαθήματος των θρησκευτικών.

Μετά την εισήγηση ο Πρόεδρος λέγει: Και σε αυτό το μάθημα (και σε πολλά άλλα) έχω έντονη την αίσθηση ότι κάνουμε φέτος δουλειά που έπρεπε να έχει γίνει πέρσι. Το να κρίνονται τώρα τα βιβλία ένα ένα, τώρα που πραγματικά ελάχιστα πράγματα προλαβαίνουμε για του χρόνου, και να αποφασίζουμε τώρα τη συγκρότηση επιτροπών για νέο ΑΠ και βιβλία, που μοιραία θα είναι έτοιμα για τη σχολική χρονιά 1984/5, σημαίνει καθυστέρηση δώδεκα μηνών - αδικαιολόγητη ή δικαιολογημένη δεν είμαι εγώ που θα το κρίνω.

Η εισήγηση των συναδέλφων είναι αναλυτική και πλήρης, και τους ευχαριστούμε. Θα συμφωνήσω σε πάρα πολλά μαζί τους, και πρώτα στο αναπόδραστο γεγονός ότι τα βιβλία των θρησκευτικών πρέπει με μικρές βελτιώσεις (και μια περικοπή στο βιβλίο της Γ' Λυκείου) να ανατυπωθούν για του χρόνου. Αυτό θα είναι και το πρώτο σημείο όπου θα καλέσω σε λόγο το Τμήμα για να ψηφίσουμε. Συμφωνώ ακόμα στην ίδρυση μιας επιτροπής με έργο την αναθεώρηση (όπου χρειάζεται βέβαια) των παλιών Α.Π. Γυμνασίου και Λυκείου, τη συγγραφή προδιαγραφών για νέα βιβλία, οδηγιών για ένα βελτιωμένο τρόπο διδασκαλίας του μαθήματος και ό,τι άλλο κριθεί αναγκαίο για την ανανέωση της θρησκευτικής διδασκαλίας στη Μ.Π. - δε συμφωνώ με την επέκταση του έργου της επιτροπής και στο Δημοτικό: όχι πως δεν το ξέρω ότι η διδασκαλία ενός μαθήματος ξεκινά από το Δημοτικό και για το παιδί συνεχίζεται αδιάσπαστη ως το Λύκειο, αλλά (α) γιατί δε θέλω το Τμήμα να μπαίνει σε ξένα οικόπεδα (που έχουν δικούς τους νοικοκυρέους να τα γνωστούν) και (β) γιατί η επιτροπή που λέμε να ιδρύσουμε πρέπει σε σχετικά σύντομο διάστημα να εκτελέσει συγκεκριμένο έργο, όχι να χαθεί σε ατέρμονες συζητήσεις.

Αυτό είναι και το γενικότερό μου παράπονο από το δεύτερο μέρος της εισήγησης. Ουσιαστικά οι εισηγητές δεν προτείνουν Ομάδα εργασίας για την αναμόρφωση του μαθήματος των θρησκευτικών στη Μ.Ε. αλλά "σύνοδο θεολόγων" με γενικούς και ακαθόριστους σκοπούς. Στη δική τους πρόταση αντιπαραθέτω βελτιωμένη τώρα και συμπληρωμένη τη δική μου αρχική εισήγηση:

"Προτείνω συγκρότηση επιτροπής που μέσα σε έξι μήνες θα μελετήσει τα Πρακτικά μας και όσες άλλες γραπτές προτάσεις έχουν γίνει κατά καιρούς (από το Τμήμα, Επιτροπές κλπ.) θα συντάξει νέο ΑΠ Γυμνασίου-Λυκείου

ΘΑ προδιολογήσει τη συγγραφή νέων βιβλίων και θα υποδείξει πιθανούς συγγραφείς.

Σύνθεση

- 1) Σ. Αγουρίδης, της Θεολογικής Σχ. Αθηνών, ως Πρόεδρος
- 2) Β. Στογιάννος, της Θεολογικής Σχ. Θεσ/νίκης, ως Αντιπρόεδρος
- 3) Γ. Γρατσέας, ως σύνδεσμος του ΚΕΜΕ (με αντικατάσταση τον πατ. Φούσκα
- 4) Γ. Διλιμπής, ως γραμματέας

Μέλη:

- 5) Α. Παπαδερός, Ειδικός Σύμβ. Υπουργ. Παιδείας και Δ/ντής της Ορθοδ. Ακαδημίας Κρήτης
- 6) Γ. Τσανανάς, Επιμελητής Θεολογ. Σχ. Θεσσαλονίκης
- 7) Ι. Μάσσος, ΓΕΜΕ
- 8) Χρ. Βουλουμπουσάκη, καθηγήτρια
- 9) (εκπρόσωπος ΟΛΜΕ)

Σε αυτά τα εννέα πρόσωπα έχω καταλήξει ύστερα από πολλή σκέψη και επαφές. Αν εξαιρέσουμε τους εκπροσώπους της ΟΛΜΕ και τους δικούς μας κανεν αντιπροσωπεύει άλλο από τον εαυτό του: μυαλωμένους και άξιους θεολόγους χρειάζομαστε, και αλίμονο αν μπλέξουμε στον κυκεώνα των θεολογικών οργανώσεων. Σχεδόν συμπτωματικά συμβαίνει να έχουμε και από τα δύο Πανεπιστήμια καθηγητές, και κάποιον από την ΠΕΘ και κάποιον από την ΕΘΕΒΕ (που βέβαια μπορούν να μεταφέρουν τις προτάσεις που η εισήγηση μας λέει ότι υπάρχουν) - όμως στην επιτροπή μας θα μετέχουν ως άτομα. Δεν βρίσκω σωστό να καλέσουμε εκπροσώπους της Ι. Συνόδου, που έχουν άλλα, όχι εκπαιδευτικά κριτήρια· όμως αυτονόητο είναι ότι τα βιβλία πιστεύουμε ότι θα έχουν την απαραίτητη επιδοκιμασία της Συνόδου.

Αυτή είναι η πρότασή μου, που θα ζητήσω να ψηφιστεί ως παράλληλη πρόταση με το β' μέρος της εισήγησης ύστερα από συζήτηση που θα ακολουθήσει. Το πρώτο μέρος της εισήγησης χωρίζεται, και θα συζητηθεί μετά.

Ακολουθεί συζήτηση.

Ο κ. Σακκάς λέγει: Η εισήγηση των θεολόγων του Τμήματος έχει ως θέμα "Α.Π., βιβλία και τρόπος διδασκαλίας των Θρησκευτικών Γυμνασίου και Λυκείου". Και στην ανάπτυξή της αφήνεται να φανεί ότι και τα αναλυ-

τικά προγράμματα και τα βιβλία των θρησκευτικών είναι "καλά" ως "πολύ καλά". Δεν αναφέρομαι στη θέση του μαθήματος στο σχολείο αυτή τη στιγμή. Οι απόψεις μου είναι γνωστές. Για τα βιβλία όμως χρειάζεται να γίνει συζήτηση. Στο σύνολό τους είναι ας μου επιτραπεί να πω απαράδεκτα. Επιθυμώ να μου δοθεί η ευκαιρία να αναπτύξω τις απόψεις μου σχετικά.

Στη συνέχεια ο κ. Γρατσάς λέγει: 'Υστερα από τη συζήτηση που προηγήθηκε και για να είναι η Επιτροπή ολιγομελέστερη, τροποποιούμε την απόφασή μας ως εξής:

- 1.- Ένας εκπρόσωπος της ΠΕΘ, οριζόμενος από την ίδια.
- 2.- Ένας εκπρόσωπος της ΕΘΕΒΕ, οριζόμενος από την ίδια.
- 3.- Δύο εκπρόσωποι της Ι. Συνόδου της Εκκλησίας, ίσως αυτοί που ορίστηκαν ήδη (έγγραφο Ι. Συνόδου 2377/1665/15-9-8) ή άλλοι που θα ορίσει η ίδια η Ι. Σύνοδος.
- 4.- Δύο εκπρόσωποι της Θεολογικής Σχολής Αθήνας και άλλοι δύο της Θεολογικής Θεσ/νίκης, ίσως αυτοί που ορίστηκαν ήδη (έγγραφα 1330.25-9-81 της ΘΣΑ και 208/4-12-81 της ΘΣΘ) ή, αν για οποιοδήποτε λόγο πρέπει να είναι άλλοι, εκείνοι της επιτροπής του 1976 (οι κ.κ. Σ. Αγουρίδης - Κ. Μουρατίδης - Ν. Νησιώτης - Β. Φειδάς), οι οποίοι γνωρίζουν καλύτερα τα θέματα.
- 5.- Ένας εκπρόσωπος της ΟΑΜΕ, οριζόμενος από την ίδια.
- 6.- Ο τ. Ειδ. Σύμβουλος του ΚΕΜΕ κ. Αλ. Παπαδερός.
- 7.- Από το εποπτικό προσωπικό ο κ. Ι. Μάσσος (Β' ΓΕΜΕ Ευβοίας).
- 8.- Ο κ. Ι. Εγγλέζος, Γυμνασιάρχης Β' Γυμν. Νικαίας.
- 9.- Ο κ. Αθ. Δούσης, Καθηγητής Ευαγγελικής Σχολής Ν. Σμύρνης.
- 10.- Ο κ. Γεώργ. Διλιμπόης, Καθηγητής, με απόσπαση στο ΚΕΜΕ.

Στη συνέχεια ο Εισηγητής κ. Κ. Φούσας είπε:

Μετά από όσα είπε ο κ. Πρόεδρος και από τη συζήτηση που ακολουθήσε, επιθυμώ να δηλώσω ότι συμφωνώ με τη νέα πρόταση του κ. Γραβιά για τη συγχρότηση της επιτροπής μελέτης προβλημάτων των θρησκευτικών μόνο για το λόγο να είναι η επιτροπή αυτή ολιγομελέστερη και πιο ευέλικτη. Κατά τα άλλα θεωρώ την κοινή πρότασή μας, η οποία διατυπώνεται στην κοινή εισήγησή μας, σωστότερη.

Παρακαλώ, στη συνέχεια, να μου επιτραπεί να επιστήσω την προσοχή των μελών του τμήματός μας στην αναμφισβήτητη διαπίστωση ότι το μάθημα των θρησκευτικών, στο σύνολό του εξετάζόμενο, είναι μια πολύ ευαίσθητη περιοχή. Μια τυχόν ατυχής αντιμετώπισή του από μας μπορεί να έχει πολύ δυσμενείς συνέπειες τόσο για το μάθημα όσο και για το ΚΕΜΕ. Φρονώ ότι αντί να δώσουμε αφορμή για ανεπιθύμητες "επιδέξεις", οι οποίες μπορεί να βλάψουν ακόμα και τις σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας, είναι προτιμότερο και υπερισχύον για μας να προλάβουμε τις δυσχέρειες με τη συγχρότηση μιας αντιπροσωπευτικότερης επιτροπής. Γι' αυτό επιμένω στη συμμετοχή εκπαιδευτικών της Ι. Συνόδου, των θεολογικών σχολών και της ΠΕΘ στην επιτροπή μελέτης. Θεωρώ βεβαιότερο να έχουμε, με τη συμμετοχή των διαφόρων φορέων στην επιτροπή, μια προέχριση των προγραμμάτων και των βιβλίων μας - έστω με μια μικρή πιθανή καθυστέρηση - παρά χρήγορες αποφάσεις, μετεπειμένους όρους και στο παράπονο λόγω αποτυχισμού όσων μπορούν και δικαιούνται να έχουν λόγο. Τα συνταγματικά και νομικά κατοχυρωμένα δικαιώματα της Ι. Συνόδου στον τομέα της θρησκευτικής αγωγής των μαθητών της Γεν. Εκπαίδευσης ούτε μπορούμε ούτε πρέπει να τα παραλείψουμε.

Η αντιπρόταση του κ. Προέδρου για τη συγχρότηση της επιτροπής θα μπορούσε να χαρακτηριστεί - κατά τη γνώμη μου - για κάποια μόνο μέρεια, φυσικά όχι τυχαία. Τα περιβόητα από τα υποδεικνυόμενα από τον κ. Πρόεδρο πρόβλημα έχουν τις ίδιες περίπου

θεολογικές τάσεις, πράγμα που μπορεί να συντελέσει ίσως στην καλύτερη συνεργασία τους, αλλά ίσως και σε μονομερή σχεδιασμό των Α.Π. Το γεγονός ότι ορισμένα από τα πρόσωπα αυτά και εμείς τα προτείνουμε δεν αίρει τη μονομέρεια, γιατί εμείς, εκτός από αυτά προτείναμε και άλλα πρόσωπα - τα οποία από την αντιπρόταση παραλείπονται - για μια αντιπροσωπευτικότερη εκπροσώπηση των θεολογικών τάσεων. Η πρότασή μας, φυσικά, δεν ήταν τυχαία. Και πιστεύουμε ότι η ταυτίσή μας για αντιπροσωπευτικότερη συμμετοχή επιτροπής για τα Θρησκευτικά δικαιώνεται από την εφτάχρονη ιστορία του ΚΕΜΕ.

Τέλος, επαναλαμβάνω την άποψή μου ότι οι θεολόγοι του ΚΕΜΕ είναι ευμενέστερο για την όλη υπόθεση να μη μετέχουμε στην επιτροπή η οποία θα μελετήσει τα προβλήματα των Θρησκευτικών, για τους λόγους που αναφέραμε στην εισήγησή μας. Άλλωστε η προτίμησή του Τμήματός μας στις εξω ΚΕΜικές επιτροπές μελέτης ευνοεί αυτή την ταυτοποίηση. Πάντως, αν το Τμήμα ή η Διοίκηση αποφασίσουν αλλιώς, δηλώνω ότι είμαι έτοιμος και πρόθυμος να συνεργαστώ με πολλή χαρά με οποιαδήποτε επιτροπή για το καλό του μαθήματος και της Παιδείας μας.

Ο Πρόεδρος θέτει σε ψηφοφορία τις 2 προτάσεις:

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	εισήγηση
Συριόπουλος	"
Τομπαΐδης	πρόταση Κακριδή
Αδσμόπουλος	"
Παπαδόπουλος	"
Βώρος	"
Σπυρόπουλος	" (με παράκληση να βελτιωθεί η πρ. με εκπ. της ΠΕΘ)
Βαρουχάκης	"
Σακκάς	"
Γρατσέας	εισήγηση
Κακριδής	δική του

Η πρόταση Κακριδή εγκρίνεται με ψήφους 8:3.

Ο κ. Γρατσέας σημειώνει ότι δεν θα επιθυμούσε να μετέχει στην Επιτροπή.

Ο κ. Αντιπρόεδρος τον διαβεβαιώνει ότι θα μεταφέρει το αίτημα του στον κ. Υπουργό.

Η συζήτηση διακόπτεται για να παρεμβληθούν δύο επείγοντα σημεία της εισήγησης του κ. Σπυρόπουλου στο 3ο θέμα.

Ο κ. Σπυρόπουλος λέγει: Πρόσφατα εκδόθηκε και διανεμήθηκε στους μαθητές της Α΄ Λυκείου το διδακτικό εγχειρίδιο "Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής" του Μιχ. Οικονόμου.

Όμως το βιβλίο αυτό μπορεί με τον καλύτερο τρόπο να εξυπηρετήσει τις αυξημένες φέτος ανάγκες των μαθητών της Γ΄ Λυκείου που από τον Ιανουάριο θα παρακολουθήσουν τον τρίτο κύκλο (μαθήματα δέσμης φιλολογικού-νομικού κύκλου). Ήδη στις σχετικές "Οδηγίες" που αποστείλαμε, αναφέρονται ως βοήθημα για τη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών (ιδιαίτερα θεματογραφίας) στον κύκλο αυτό. Γι' αυτό προτείνω:

α) Αν στις αποθήκες του ΟΕΔΒ υπάρχει στόκ από την πρώτη έκδοση πάνω από 15.000 αντιτύπων, να διανεμηθούν αυτά έγκαιρα στους μαθητές που θ' ακολουθήσουν τον γ΄ κύκλο μαθημάτων δέσμης.

β) Στην αντίθετη περίπτωση, ν' αναστυπωθεί σύντομα από τον ΟΕΔΒ επαρκής αριθμός αντιτύπων για διανομή τους στους μαθητές της γ΄ δέσμης της Γ΄ Λυκείου. Στην περίπτωση αυτή, να γίνει μια απαραίτητη διόρθωση στο εξώφυλλο: όχι Μιχ. Οικονόμου, αλλά το ορθό: Μιχ, Οικονόμου.

Το Τμήμα αποδέχεται την εισήγηση του κ. Σπυρόπουλου στο σύνολό της.

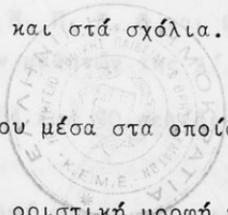
Στη συνέχεια ο κ. Σπυρόπουλος λέγει:

Α΄: Επανεκδοση εγχειριδίων αρχαίας ελληνικής γραμματείας από μετάφραση στο Γυμνάσιο.

1.- Ομήρου Οδύσεια. Το διδακτικό εγχειρίδιο παρουσιάζει ουσιαστικές αδυναμίες τόσο στην εισαγωγή, όσο και στά σχόλια. Αυτές προέρχονται κυρίως:

α) Από τα ασφυκτικά περιθώρια χρόνου μέσα στα οποία έγινε η εργασία,

β) Από το ότι δεν είχε πάρει ακόμη οριστική μορφή το αναλυτικό πρόγραμμα. Έτσι παρουσιάζεται ένας πλεονασμός και μια έλλειψη: Πλεονασμός, αφού ενώ σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα διδάσκονται μόνο 8 ραφωδίες, το βιβλίο έχει σχόλια και για τις 24. Έλλειψη, γιατί ακρι-

βώς η παρουσία σχολίων για όλες τις ραφωδίες συντέλεσε στον ισχνό σχολιασμό του κειμένου - και για να μη πάρει εξαιρετικά μεγάλο όγκο το εγχειρίδιο και γιατί δεν υπήρχε χρόνος για πληρέστερο σχολιασμό ολόκληρου του έπους. Χρειάζεται ακόμη να πω ότι ορισμένες παράγραφοι της εισαγωγής όπως και αρκετές ερμηνευτικές σημειώσεις δεν ικανοποιούν από επιστημονική ή παιδαγωγική άποψη.

Για τους λόγους αυτούς προτείνεται η ανανέωση του διδακτικού εγχειριδίου "Ομήρου Οδύσσεια" ως εξής:

1) Να σταλεί αμέσως για εκτύπωση στον ΟΕΔΒ με μονοτονικό όλο το εικονογραφημένο κείμενο της μετάφρασης του Ζ. Σίδερη (ραφωδίες Α-Ω) ως τεύχος Α' του βιβλίου, χωρίς εισαγωγή και σχόλια, ώστε οι μαθητές να έχουν οπωσδήποτε έγκαιρα το βασικό τους εγχειρίδιο.

2) Να ανατεθεί η συγγραφή νέας εισαγωγής και νέων ερμηνευτικών σημειώσεων μόνο για τις ραφωδίες που, σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα διδασκονται. Η εισαγωγή και τα σχόλια θα αποτελέσουν, ξεχωριστό, το Β' τεύχος του βιβλίου.

Προτείνω λοιπόν να ανατεθεί η συγγραφή του διδακτικού εγχειριδίου "Ομήρου Οδύσσεια, τεύχος Β'" της Α' Γυμνασίου με την εξής διαδικασία:

Το βιβλίο θα περιλαμβάνει σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα, Εισαγωγή στην Οδύσσεια (Τα ομηρικά ποιήματα και ο κόσμος που αντιπροσωπεύουν, αειδοί και ραφωδοί, η θέση των ομηρικών επών στην ελληνική παιδεία) και ερμηνευτικές σημειώσεις (στη μετάφραση της Οδύσσειας του Ζ. Σιδέρη) για τις ραφωδίες: Α, Ε, Ζ, Ι, Λ, Ν, Π, Σ, Φ και Ω ανάλογες με την αντιληπτική ικανότητα της ηλικίας των μαθητών της Α' Γυμνασίου.

Το βιβλίο συνολικά θα περιλαμβάνει 64 έως 90 σελίδες συνηθισμένου σχήματος διδακτικού εγχειριδίου.

Η όλη εργασία πρέπει να έχει περατωθεί ως τα τέλη Φεβρουαρίου 1983
Αμοιβή για τους συγγραφείς δρχ. 150.000
Για την Ε. Κρίσεως " 50.000

Προτείνω να ανατεθεί η συγγραφή στη φιλόλογο, διδάκτορα Ελένη Κα-

κριδή και η επιτροπή κρίσεως να συγκροτηθεί από τους:

- 1.- Ηλ. Σπυρόπουλο, Σύμβουλο Β' ΚΕΜΕ, ως πρόεδρο
- 2.- Ιγν. Σακκαλή, ΓΕΜΕ Α' Αρκαδίας και
- 3.- Ι. Νούσκαλη, καθηγητή Ειδ. Γυμνασίου Αθήνας

Η Επιτροπή Κρίσεως θα πρέπει να παρατείνει το έργο της ως τις 20 Μαρτίου 1983.

Το Τμήμα εγκρίνει την εισήγηση του κ. Σπυρόπουλου στο σύνολό της με λευκή φήφο του Προέδρου και συγκεκριμένα εγκρίνει ομόφωνα τα παρακάτω:

A. 1) (τίτλος): "Εισαγωγή και ερμηνευτικές σημειώσεις στην Οδύσσεια του Ομήρου".

2) (τάξη): Α' Γυμνασίου

3) στην κ. Ελένη Κακριδή, διδάκτορα Φιλολογίας, Κήπων 14, Ν. Κηφισιά

4) Το έργο συγγραφής θα περατωθεί σε προθεσμία 3 μηνών μετά την Υπουργική απόφαση.

B. Όροι συγγραφής - Οδηγίες

1) Σκοπός του βιβλίου. Η εξυπηρέτηση των διδακτικών αναγκών των μαθητών της Α' Γυμνασίου στο μάθημα "Αρχαία ελληνική γραμματεία".

2) Ύλη του βιβλίου: I. Εισαγωγή στην Οδύσσεια (Τα ομηρικά ποιήματα και ο κόσμος που αντιπροσωπεύουν, αοιδοί και ραφωδοί, η θέση των ομηρικών επών στην ελληνική παιδεία).

II.- Ερμηνευτικές σημειώσεις (γλωσσάρια κτλ.) για τις ραφωδίες Α, Ε, Ζ, Ι, Λ, Ν, Π, Σ, Φ και Ω στη μετάφραση της "Οδύσσειας" του Ζ. Σιδέρη.

3) Διάταξη της ύλης σε μέρη κεφάλαια. Οι ερμηνευτικές σημειώσεις κάθε ραφωδίας θα αποτελούν ιδιαίτερο κεφάλαιο, όπως και η εισαγωγή, η οποία και θα αποτελεί το πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου.

4) Γλώσσα του βιβλίου θα είναι η δημοτική σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 2 του Ν. 309/76.

./.

5) Τόσο η εισαγωγή, όσο και οι ερμηνευτικές σημειώσεις πρέπει να χαρακτηρίζονται από πληρότητα, σαφήνεια, αποφυγή του περιττού και να είναι ανάλογες με την αντιληπτική ικανότητα της ηλικίας των μαθητών της Α' Γυμνασίου.

6) Η όλη εργασία πρέπει να έχει περατωθεί ως τα τέλη Φεβρουαρίου. Συνολικά θα περιλαμβάνει 64 έως 90 σελίδες συνηθισμένου σχήματος διδακτικού εγχειριδίου. Εικονογράφηση δεν απαιτείται, γιατί ήδη αυτή υπάρχει στο βιβλίο "Ομήρου Οδύσσεια-Κείμενο".

Γ. Επιτροπή κρίσεως ορίζεται από τους:

- 1) Ηλ. Σπυροπούλο, Σύμβουλο Β' ΚΕΜΕ, ως πρόεδρο,
- 2) Γγν. Σακαλή, ΓΕΜΕ Α' Αρκαδίας
- 3) Ι. Νούσκαλη, καθηγήτῃ Ειδικού Γυμνασίου Αθήνας.

Η επιτροπή κρίσεως θα πρέπει να περατώσει το έργο της μέσα σε προθεσμία 20 ημερών από την ημέρα που θα παραλάβει το έργο. Για την κριτική επεξεργασία του βιβλίου θα πρέπει να έχει υπόψη το κείμενο της μετάφρασης της "Οδύσσειας" του Ζ. Σιδέρη.

Δ. Η αμοιβή της συγγραφέως κ. Ελένης Κακριδή ορίζεται σε 150.000 δραχμές.

Η αμοιβή των μελών της Επιτροπής κρίσεως ορίζεται σε 50.000 δραχμές.

Στο σημείο αυτό διακόπτεται η συνεδρίαση (ώρα 1.25).

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφονίτου

ΠΡΑΞΗ 87/1982

Σήμερα, 19-11-82, ημέρα Παρασκευή και ώρα 09.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Λ. Αδαμόπουλος, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κ. Κατσιμάνης, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμ. Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση ο κ. Γ. Γρατσέας γιατί απουσίαζε αδικαιολόγητα. Οι κ.κ. Δ. Σαγκιάς, Ηλ. Σπυρόπουλος, Ν. Παπαδόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, γιατί ήσαν απασχολημένοι σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Το μάθημα των Θρησκευτικών στο Ν.Π. (Διδ. βιβλία 1983-4). Εισηγητές κ.κ. Γρατσέας και Φούσκας.
- ΘΕΜΑ 2ο - Το μάθημα της Φ. Αγωγής στο Ν.Π.. Εισηγητής κ. Ι. Σκορδίλης.
- ΘΕΜΑ 3ο - Το μάθημα των Μαθηματικών στο Ν.Π (Ωρολόγιο πρόγραμμα). Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 4ο - Ανακοινώσεις

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

ΘΕΜΑ 1ο - Ο κ. Κ. Φούσκας αναφέρεται στη χθεσινή του εισήγηση, η οποία εξακολουθεί να ισχύει στο σύνολό της.

Ο κ. Βαρουχάκης προτείνει αναβολή όλων των θεμάτων της Η.Δ., γιατί είναι όλα πολύ σοβαρά και σπουσιάζουν πολλοί, μεταξύ των οποίων και ένας εισηγητής.

Το Τμήμα ομόφωνα αποδέχεται την αναβολή, και η συνεδρίαση διακόπεται (ώρα 9.25).

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακοιδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφινίτου

ΠΡΑΞΗ 88/82

Σήμερα, 23-11-82, ημέρα Τρίτη και ώρα 9.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογειών 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Σακκάς, Βαρουχάκης, Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδ. Σύμβουλοι, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμ. Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας, γιατί βρίσκεται σε αναρρωτική άδεια, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Κ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, γιατί βρίσκονται σε σεμινάρια για την Κοινωνιολογία. Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος, γιατί βρίσκεται στο Βέλγιο.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Το μάθημα των Θρησκευτικών στο Ν.Π. (Διδ. βιβλία 1983/4). Εισηγητές Γ. Γρατσέας, Κ. Φούσκας.
- ΘΕΜΑ 2ο - Το μάθημα της Ιστορίας στο Ν.Π. (διδ. βιβλία κλπ.). Εισηγητής Φ. Βώρος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Το μάθημα των Μαθηματικών στο Ν.Π. (Ωρολόγιο πρόγραμμα). Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 4ο - Το μάθημα της Φ. Αγωγής στο Ν.Π. Εισηγητής Ι. Σκορδίλης.
- ΘΕΜΑ 5ο - Συγκρότηση επιτροπών συγγραφής βιβλίων για το μάθημα της Φυσικής. Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.
- ΘΕΜΑ 6ο - Ανακοινώσεις

Διαπιστώνεται απαρτία και ο Πρόεδρος λέγει: Το πόσο σοβαρά είναι τα θέματα της Η.Δ. και όσα περιμένουν να πάρουν σειρά δε χρειάζεται υπογράμμιση. Όπως πηγαίνουμε από αναβολή σε αναβολή έτσι που τα μέλη μας

έχουν σκορπίσει σε όλη την Ελλάδα σε διάφορες υπηρεσιακές απασχολήσεις.

Με αυτούς τους όρους η καθυστέρηση είναι ανασπόδραστη και για να τη μειώσουμε να προχωρούμε τα θέματα και με μικρές απαρτίες όταν έχουμε παρόντα ένα τουλάχιστον από τους εισηγητές.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Φούσκας θυμίζει την εισήγησή του και ακολουθεί συζήτηση.

Ο κ. Βαρουχάκης λέγει: Το θέμα είναι σοβαρό και θα έπρεπε να συζητηθεί με παρόντες όλους τους συναδέλφους. Αφού όμως κ. Πρόεδρε πρέπει να προχωρήσει η συζήτηση, θα ήθελα να τονίσω τα εξής:

Δε συμφωνώ με την εισήγηση για ανατύπωση των διδακτικών βιβλίων των Θρησκευτικών. Επανηλεκτρομμένα έχουν εκτεθεί στο Τμήμα οι λόγοι για τους οποίους όλα τα παραπάνω βιβλία χρειάζονται αντικατάσταση.

Ελπίζω ότι η Επιτροπή μελέτης που συγκροτήθηκε με προηγούμενη απόφασή μας θα μεθοδεύσει τη συγγραφή νέων βιβλίων που όμως θα εμφανιστούν από το 1984-85.

Για το 1983-84 προτείνω να επιχειρηθεί η άμεση αντικατάσταση τουλάχιστον του βιβλίου της Γ' Λυκείου με Ομάδα συγγραφής που θα προτείνει η Επιτροπή. Είναι ένα βιβλίο σύντομο (για μονώρη διδασκαλία) που θα χρησιμοποιηθεί στα πλαίσια της 10ωρης διδασκαλίας μαθημάτων γενικής παιδείας της τάξης αυτής και θα είναι το πρώτο δείγμα του νέου πνεύματος που πρέπει να επικρατήσει στη συγγραφή των νέων βιβλίων Θρησκευτικών.

Ο κ. Σακκάς λέγει: Όπως δήλωσα παλαιότερα (πρ. 68/3-12-1980 του Τμήματος), "έχω πάψει από καιρό να φέρω αντιρρήσεις σχετικά με το περιεχόμενο του μαθήματος των Θρησκευτικών και τη διδασκαλία του, για να μη στενοχωρώ τους συναδέλφους της ειδικότητας των Θεολόγων και να μη γίνω και πρόσκομμα κάθε τόσο στην προώθηση των διάφορων θεμάτων από το Τμήμα μας. Η αντίρρηση ή η μειοψηφία μου κάθε φορά που συζητούνται στο Τμήμα θέματα Θρησκευτικών δε θα ωφελούσε και δε θα είχε νόημα".

Αυτή τη φορά όμως αναγκάζομαι να πω λίγα λόγια για τα βιβλία των Θρησκευτικών. Δε θα αναφερθώ στη γενικότερη αντίθεσή μου σχετικά με

την αναγκαιότητα της διδασκαλίας και το περιεχόμενο του μαθήματος (τις απόψεις μου εξέφρασα σε σχετικό δημοσίευμά μου στην εφημ. "Ελευθεροτυπία", φύλλο της 3-2-82 (βλ. συνημμένο αντίγραφο).

Η γνώμη μου είναι ότι όλα τα βιβλία των Θρησκευτικών Γυμνασίου και Λυκείου (καθώς και του Δημοτικού) - άλλο σε λιγότερο βαθμό κι άλλο σε περισσότερο - είναι ακατάλληλα.

Θα μνημονεύσω μόνο, χωρίς να αναπτύξω, ότι τα βιβλία:

1.- Δε σέβονται στοιχειωδώς την ανθρώπινη λογική.

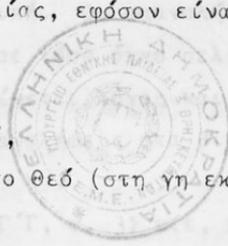
2.- Κατακλύζονται από το θεοληπτικό, το δογματικό και το θαυματουργικό στοιχείο (μόνο στο βιβλίο της Α' Γυμν. μέτοησα πάνω από 60 αναφορές σε θαύματα), ενώ απουσιάζει ολότελα το αγωνιστικό πνεύμα της Εκκλησίας στην κοινωνική περιοχή. Δεν αναφέρεται π.χ. ούτε μία περίπτωση ενός κληρικού που να μπήκε μπροστά στο λαό σε κάποια αγωνιστική του διεκδίκηση για εργασία, καλύτερη αμοιβή, βελτίωση των συνθηκών της ζωής του.

3.- Μιλούν πολύ για τη συμβολή της Εκκλησίας στην επιβίωση του Έθνους στα χρόνια της δουλείας, αλλά δε λένε τίποτα για το γεγονός ότι η Εκκλησία με τον κλογερισμό της και με τις ομφαλοσκοπήσεις της οδήγησε το έθνος στη δουλεία και δε λένε βέβαια τίποτα για τις συνεργασίες πατριαρχών και δεσποτάδων με τον εχθρό ούτε για τη σκληρή εκμετάλλευση των υπόδουλων ραγιδών από τον ανώτερο κλήρο.

4.- Μιλούν για θέση της Εκκλησίας υπέρ της Επιστήμης, ενώ είναι γνωστό ότι η Εκκλησία, Ανατολική και Δυτική, στόθηκε σε κάθε ιδέα διαφωτισμού των μαζών και στην ανάπτυξη της επιστήμης. Ήταν και είναι και σήμερα και θα είναι πάντα η Εκκλησία υπέρ της επιστήμης, αλλά εφόσον η επιστήμη κινείται στην περιοχή της θρησκείας, εφόσον είναι ANCILLA THEOLOGIAE.

5.- Να μη μιλήσω:

- για το φόβο Θεού, για το Θεό τιμωρό,
- για την τυφλή υποταγή και υπακοή στο Θεό (στη γη εκφράζεται με υποταγή σ' ανθρώπους αφεντικά),
- για την επίμονη στροφή προς τα ουράνια και την περιφρόνηση των γήινων,

- για τις αντιλήψεις που εκφράζονται σχετικά με την αντιμετώπιση της κοινωνικής αθλιότητας (τα κοινωνικά κακά δε διορθώνονται με την αγαθή προαίρεση του καθενός και με ελεημοσύνη. Αν ήταν να διορθωθούν έστω θα είχαν διορθωθεί εδώ και 2.000 χρόνια κυριαρχίας του Χριστιανισμού),
- για την υποστήριξη ιδιοκτησίας, όταν η Εκκλησία, σ' Ανατολή και Δύση, είναι ο μεγαλύτερος ιδιοκτήτης και χρηματιστής, ενώ απ' την άλλη μεριά η κοινωνική δυστυχία - απότοκη της κοινωνικής αδικίας - παραμένει προκλητική,
- για τις συστάσεις προς αποφυγή της φιλαργυρίας, όταν οι άνθρωποι της Εκκλησίας κυνηγούν και κρατούν τον πλούτο με περισσότερο πάθος από τους λαϊκούς,
- για τον άνθρωπο πλασμένο κατ' εικόνα και ομοίωση του θεού (αλήθεια είναι πλασμένοι κατ' εικόνα και ομοίωση θεού, ο Χίτλερ, ο Μπέγκιν, ο Σαρόν και οι άλλοι (μακελάρηδες του κόσμου);),
- για τη γυναίκα συμπλήρωμα του άντρα και υποταγμένη στον άνδρα,
- για τον άνθρωπο δούλο του θεού και κατά μεταφορά δούλο των αφεντικών της γης,
- για εκλεκτό και ευνοημένο απ' το θεό λαό - θέση καθαρά ελιτική, ανάλογη με την αρχαιοελληνική "πᾶς μὴ Ἕλληνα βάρβαρος",
- για τη θεία πρόνοια που προσφέρεται πλούσια στους κυρίαρχους και τους δυνατούς αλλά δε τη βλέπουν οι αδικημένοι και οικονομικά εξασθενωμένοι της γης κτλ. κτλ.

6.- Επαναλήψεις. Το σύνολο των σελίδων των θρησκευτικών βιβλίων του Γυμνασίου και του Λυκείου υπερβαίνει τις 1500. Και σ' όλες αυτές τις σελίδες παρουσιάζεται το περιεχόμενο του Χριστιανισμού, η ιστορία της Εκκλησίας, η λατρεία, η χριστιανική ηθική. Οι επαναλήψεις λοιπόν ήταν αναπόφευκτες. Τι να πει κανείς μέσα σε τόσο όγκο σελίδων; Έτσι τα βιβλία λένε και ξαναλένε τα ίδια π.χ. γίνεται λόγος και ανασπύσσονται επαναλαμβάνονται τα ίδια (εκτός απ' τις επαναλήψεις στα βιβλία του δημοτικού):

Για τη Δημιουργία: Α' Γ, σ. 23 κ.ε., Γ' Γ, σ. 31 κ.ε, Α' Λ σ. 27,

Β' Λ., σσ 103 κ.ε., 107 κ.ε. και αλλού, Γ' Λ., σ. 92 κ.ε.

Για τη δημιουργία της γυναίκας: Α' Γ σ. 30, Γ' Γ σ. 159, Β' Λ. σσ.

107 - 111.

Για τον Παράδεισο και την πτώση: Α' Γ σ. 33 κ.ε., Γ' Γ. σ. 48, Β' Λ. σ. 108 και αλλού.

Για το γάμο: Α' Γ. σσ. 155-7, Γ' Λ. 117-120 κτλ.

Μέσα στο ίδιο βιβλίο της Β' Λ επαναλαμβάνεται τουλάχιστο 6 φορές (σσ. 8, 66, 67, 75, 87, 89) ότι το θρησκευτικό συναίσθημα είναι έμφυτο, πράγμα άλλωστε που δεν είναι και σωστό (αν το θρησκευτικό συναίσθημα ήταν έμφυτο, δε θα υπήρχαν άθεοι). Στη Γ' Γ πάλι σσ. 120, 122, 131 και αλλού επαναλαμβάνεται ότι ο θηϊκός νόμος είναι έμφυτος, πράγμα επίσης αναληθές. Ιδιαίτερα πολλά θέματα του βιβλίου της Β' Γ επαναλαμβάνονται στο βιβλίο της Α' Λ και του βιβλίου της Γ' Γ στο βιβλίο της Γ' Λ. Συχνά και τα κεφάλαια ή οι ενότητες έχουν τον ίδιο τίτλο π.χ.

Β' Γ Η Πεντηκοστή. Το γεγονός της επιφοιτήσεως του Αγίου Πνεύματος.

Α' Λ Η βία πνοή του Παρακλήτου. Πεντηκοστή. Και τα δύο αποτελούν το κεφάλαιο Α'

Β' Γ σ. 137 κ.ε. Μοναχισμός

Α' Λ σε 4 μαθήματα σσ. 167-180. Η άσκηση και ο μοναχισμός.

Γ' Γ σ. 31 κ.ε. Ο κόσμος και η δημιουργία του κόσμου.

Γ' Λ σ. 92 κ.ε. Ο κόσμος και η δημιουργία του κόσμου.

Γ' Γ 143 Η εκκλησία και ο πολιτισμός.

Γ' Λ σ. 140 Ο άνθρωπος και ο πολιτισμός.

Γ' Γ σ. 183 Ο σεβασμός της περιουσίας.

Γ' Λ σ.σ. 149-150 Η χριστιανική θεώρηση της ιδιοκτησίας.

Γ' Γ σ.σ. 172-3 Περί πολέμου.

Γ' Λ σ. 136 κ.ε. Πόλεμος και ειρήνη

Γ' Γ σ. 178 Αυτοκτονία

Γ' Λ σ. 111 Η αυτοκτονία

Οι επαναλήψεις των θεμάτων (ή οι αναφορές σ' αυτά) που αναφέρονται στο μυστήριο της σαρκώσεως, την πτώση του ανθρώπου και τη λύτρωσή του, τον Παράκλητο, την ομοίωση του ανθρώπου προς το Θεό, τη Θεία Πρόνοια κτλ. Σημαίνουν τα Α' Γ βιβλίο της Α' Γυμνασίου, Α' Λ βιβλίο της Α' Λυκείου κτλ.

είναι άπειρες. Άπειρες είναι και οι προεικονίσεις και οι αλληγορικές ερμηνείες (ιδίως στο βιβλίο της Α' Γ).

7.- Αντιφάσεις. Στα βιβλία υπάρχουν αντιφάσεις π.χ. ο μωσαϊκός νόμος είναι νόμος του Θεού. Επομένως θα έπρεπε να είναι τέλειος. Και όμως δεν είναι. Αναφέρονται στο βιβλίο της Α' Τομής διατάξεις που είναι ά-νάλογες μ' εκείνες του Χαμουραμπί, σκληρές, άδικες, απαράδεκτες.

8.- Λόγος δύσκολος ή ακατάληπτος και συχνά κίκιστος, ιδιαίτερα στα βιβλία της Γ' Γ (π.χ. σσ. 19, 35) και Γ' Α (π.χ. σσ. 54, 81).

9.- Υπερβολές. Συχνές είναι οι υπερβολές, συνηθισμένες στο θεολογικό λόγο, που όμως δεν μπορούν να έχουν θέση στα σχολικά βιβλία. π.χ. Α' Γ σ. 120 "Ο Ιωακείμ και η Άννα αποδείχτηκαν αληθινού ευεργέτες του ανθρώπινου γένους".

Β' Γ σσ. 62-3 "Το 2ο αι. το 1/4 του πληθυσμού στην Ανατολή και στη Δύση ήταν Χριστιανό".

Β' Α "Ο Χριστιανισμός είναι η μόνη αληθινή θρησκεία" (σσ. 9, 58, 63).

Γ' Γ σ. 117 Δεν υπάρχει άλλη κοινωνική θεωρία εκτός από το Χριστιανισμό

"που να μπορεί να μεταβάλει το εσωτερικό του ανθρώπου" (και όμως 2000 χρόνια τώρα κυριαρχίας του δεν άλλαξε τον άνθρωπο και τον κόσμο).

Β' Α σ. 96 "Ο Χριστιανισμός δίνει λύση σε όλα τα μεγάλα προβλήματα της ζωής" (και όμως 2000 χρόνια με την τεράστια δύναμη που είχε η Εκκλησία δεν έλυσε βασικά προβλήματα της ζωής).

10.- Εσφαλμένοι ή ελλιπείς ορισμοί, εκφράσεις κτλ. π.χ. ο αρισμός του πολιτισμού Γ' Γ σ. 143 της ηθικής πράξης Γ' Α σ. 7 κτλ.

Και μια παρομοίωση θαυμαστή: "Ο Θεός είναι σαν κατάσκοπος..." (Β' Α. σ.88).

11.- Τολμηρές ερμηνείες π.χ. Ο Αισχύλος, ο Σωκράτης, ο Πλάτωνας κ.α. μίλησαν για την έλευση του Μεσία (Α' Γ. σ. 113).

12.- Διαστρέβλωση-κακοποίηση της αλήθειας - αντιεπιστημονικές θέσεις

Ενώ τα βιβλία των θρησκευτικών κινούνται στο "θρησκευτικό παραλογισμό", στο ABSURDUM, εντούτοις μπαίνουν συχνά και σε επιστημονικά θέματα, αλλά για να διαστρέψουν αλήθειες και να υποτιμήσουν θεωρίες. Έτσι π.χ. δια-

στρεβλώνεται και υποτιμάται η φροϋδική θεωρία (Γ'Α. σ. 81) καθώς βέβαια και η μαρξιστική (Γ'Α. σσ. 82-87).

13.- Αντικομμουνισμός

Μπορούμε να λείψει ο αντικομμουνισμός από τα θρησκευτικά βιβλία; Ασφαλώς όχι. Αυτός είναι ο μεγαλύτερος εχθρός. Να μην τον πολεμήσουν; Καθ'όσον δεν πρόκειται για τη διαστρέβλωση της θεωρίας του διαλεκτικού υλισμού μόνο. Πρόκειται και για τα ψυχροπολεμικά κηρύγματα που έχουν επιβιώσει ακόμα και ως το 1982 στα θρησκευτικά βιβλία και για τις φοβερές ανολήθειες, για τις αναφορές στο "Σιδηρούν Παραπέτασμα" (:) (Α'Α σ. 122), στους "σκληρούς διωγμούς τους κράτους κατά της θρησκείας" στις σοσιαλιστικές χώρες (Β'Γ σ. 261), στους "μάρτυρες της πίστωσης" (Α'Α σ. 122) κατλ, σ' αυτές τις χώρες. Βοηθάνε σ' αυτή την αντίληψη και οι εικόνες στις σελ. 70, 118 και 127 του βιβλίου της Α'Α, που βέβαια οι συγγραφείς τις έβαλαν σκόπιμα για να υπηρετήσουν ορισμένο σκοπό: να σχηματίσουν οι μαθητές την εντύπωση ότι η Εκκλησία διώκεται στη Σοβιετική Ένωση (όχι Ρωσία, όπως γράφει το βιβλίο της Α' Λυκείου).

Πού τους είδαν όμως οι συγγραφείς τους διωγμούς; Ποιός διώχτηκε; Δεν είναι ελεύθερη η λατρεία στις σοσιαλιστικές χώρες; Δεν υπάρχουν στην Πολωνία και στις άλλες σοσιαλιστικές χώρες περισσότερες εκκλησίες απ' ό,τι στην Ελλάδα; Δεν υποδέχτηκαν τον Πάπα στη Βαρσοβία πλήθη λαού; Δεν είναι ελεύθερος να προσεύχεται όποτε θέλει ο Βαλέσα, να φιλεί το χέρι του Γκλέμπ και να επισκέπτεται τον Πάπα για να τον συμβουλευτεί; (Βέβαια οι αρχές τον έθεσαν υπό περιορισμό αλλά όχι για τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις). Δεν υπάρχουν 7 θεολογικές σχολές ανωτάτου επιπέδου στην Ανατολική Γερμανία; Πού λοιπόν βλέπουν τους διωγμούς οι συγγραφείς των θρησκευτικών βιβλίων;

14.- να τελειώσω με μερικές ερωτήσεις από τα βιβλία των θρησκευτικών του Γυμνασίου και του Λυκείου, χωρίς σχολιασμό τους, ελάχιστο δείγμα του τι προσφέρουμε στους μαθητές και τι πολίτες επιχειρούμε να κάνουμε.

Β'Α σ. 90 "Είναι μειωτική ή όχι για τον άνθρωπο η εξορία του θεού στον ουρανό; "

Γ'Γ σ. 183 "Γιατί η εσωτερική τιμή έχει μεγαλύτερη αξία από την εξωτερική

Β' Λ σ. 75 "Πώς μπορείτε να αποδείξετε ότι η ιδέα του Θεού είναι έμφυτη στον άνθρωπο;"

Α' Λ σ. 172 "Πώς είναι δυνατή η αναγέννηση του μοναχισμού σήμερα;"

Α' Λ σ. 177 "Ποιές αρετές καλλιεργεί ο ασκητής με τη ζωή του στην έρημο;"

Γ' Τ σ. 148 "Γιατί ο Κύριος συνιστά την αποφυγή της μέριμνας;"

Γ' Λ σ. 120 "Γιατί η Εκκλησία ευλογεί την εκούσια αγαμία;"

Α' Λ σ. 183 "Γιατί το κοινωνικό πρόβλημα είναι πρόβλημα ηθικό;"

Γ' Λ σ. 46 "Γιατί η Αγία Τριάδα αποτελεί την εικόνα της αληθινής μας ελευθερίας;"

Γ' Τ σ. 42 "Γιατί ο διάβολος δεν μπορεί να αναγκάσει τον άνθρωπο στο κακό;"

Β' Λ σ. 94 "Αν σου έλεγαν να διαλέξεις ανάμεσα στην πίστη και στη γνώση τι θα προτιμούσες και γιατί;"

Γ' Λ σ. 101 "Ποιά είναι η σημασία του φύλου στον άνθρωπο;"

Β' Τ (σε παιδιά 13-14 χρονών) "Σε απασχολεί το θέμα της ενώσεως της Εκκλησίας; Τι μπορείς εσύ να κάνεις; (Η απάντηση του παιδιού μπορεί να είναι: "Να κάρω το βιβλίο μας και να πάω να παίξω")."

Δεν έγραφα τα παραπάνω για να μειώσω τη σημασία του Χριστιανισμού, αλλά για να επισημάνω την ανάγκη να δώσουμε στο μάθημα των Θρησκευτικών κάτι άλλο, κάτι που να μην αντιστρατεύεται τη ζωή, να μην αποπροσανατολίζει, να μη δημιουργεί άβουλους, φοβισμένους και παθητικούς ανθρώπους. Έχει ο Χριστιανισμός πλούσιο ηθικό και αγωνιστικό στοιχείο. Αυτό να προσφέρουμε στους μαθητές.

Ο κ. Κακριδής ευχαριστεί τον κ. Σακκά για την πλούσια αγόρευσή του. Οι απόψεις του θα κοινοποιηθούν βέβαια με τα πρακτικά μας στην επιτροπή που συγκροτούμε.

./.

Ο κ. Φούσκας λέγει:

Άκουσα με πολλή προνοχή τις απόψεις των κ. Συμβούλων για τα βιβλία των Ορθοπευτικών. Δεν είχα καμία αμφιβολία ότι η μη προώθηση των βιβλίων μας για ανατύπωση στις 30-7-82, όταν πρώτο εμφανίστηκε το θέμα και όταν προέδρευε στο Τμήμα ο κ. Χαμπίλς, και η επανεληγμένη αναβολή εξέτασης του θέματος της ανατύπωσης τους από τότε μέχρι τώρα είχαν βαθύτερα αίτια και όχι απλά την παρανόηση ή την παραδρομή.

Στα όσα ειπώθηκαν παρεμπιπτόντως να μου επιτρέψετε να απαντήσω με κάθε δυνατή συντομία, αλλά και με συνείδηση της ευθύνης μου για το εξέταζόμενο αντικείμενο και για την εκπαιδευτική μας πραγματικότητα. Με την απάντησή μου δεν αποβλέπω μόνο σε κάποια πιθανή βελτίωση της στάθμης του Τμήματος στο θέμα των βιβλίων των Ορθοπευτικών, αλλά κυρίως επιθυμώ να αρχεοδοτηθώ υπαικό για μελλοντική χρήση.

Α'. Ο Σύμβουλος κ. Ν. Βαρουχάκης με μια φράση σύντομη, που θα τη ζήλευσαν αμόφη και συντάκτες νόμων, απορρίπτει όλα τα βιβλία των Ορθοπευτικών ως «ακατάλληλα». Πέρα από το γεγονός ότι με τέτοιους «αφορισμούς» δεν προάγεται η συζήτηση, σημειώνω ότι όλα τα βιβλία που χρησιμοποιούνται σήμερα στη Ν.Ε. τα ενέκρινε στο παρελθόν ως «κατάλληλα» - έστω με ελλείψεις - και ο κ. Βαρουχάκης. Γι αυτό αδυνατώ να κατανοήσω τη διανοητική διεργασία που οδήγησε στο τελικό συμπέρασμά του.

Ο κ. Βαρουχάκης προτείνει επίσης την αντιμετώπιση του βιβλίου της Γ' Λυκείου και για το σχολ. έτος 1983-84, το δό-

γραφές βελίδες. Αλλά ούτε στην προφορική αγόρευση ούτε στο γραπτό κείμενό του κ. Σαμαλά υπάρχει έστω και υποτυπώδης αναφορά στην εισηγησή μας, την οποία υποτίθεται ότι επιχειρούσε να αναδιελέξει, την ώρα μάλιστα που στο κείμενό του επιδυναμίζει και πασιότερο - μάλλον άσχετο - δημοβόλευμά του. Αυτή η παράλειψη οποιασδήποτε αναφοράς στο δικό μας κείμενο δε μείωνει εμάς προσωπικά, αλλά δείχνει ότι ο ίδιος είναι αποκομμένος από την πραγματικότητα, ότι ζει σε διμυς του λόβου, αγνού τί κέμε και επιδιώκει να ξαναθέσει το θέμα σε άλλη βάση, κατάλληλη στα μέτρα του.

Αυτούμαι που διαπιστώνω ότι οι πιο πολλές απόψεις του κ. Σαμαλά σπυράζουν όχι από τη διαφορετική - παιδαγωγική ή επιστημονική - γνώμη που μπορεί να έχει μανείς για τούτο ή εκείνο το συζητημένο σημείο κάποιου βιβλίου, αλλά από μια τοποθέτηση ανεξήγητα αρνητική τόσο για το μάθημα των Ορθόδοξων όσο και για την Ελληνική.

Η αρετηρία των διέψεων του κ. Σαμαλά είναι ιδεολογική και όχι παιδαγωγική. Παρά την κακή μου διάθεση να παραμπουθίσω με ματανόηση τις διέψεις του και να επωφεληθώ από τις προτάσεις του για βελτίωση των βιβλίων δε βρίσκω σε η μείο επαφής στις αιτιάσεις του για «αποτοκία» του χριστιανισμού, για την «αδυνάμεια» μου για τη «χρησιμοσία» της Ελληνικής και για την «αρνητικότητα» παρουσία του μαθήματος των Ορθόδοξων στην Εκπαίδευση. Νομίζω μάλιστα ότι το υποτιμητικό και επιτιμητικό ύφος που χρησιμοποιεί ο κ. Σαμαλά όταν αναφέρεται στο χριστιανισμό και την Ελληνική και οι ματηχές που δίνει σχεδόν με κάθε φράση του ξεπερνούν τα όρια μέσα στα οποία οι κρατικοί λειτουργοί και εφραδές της κυβερνητικής πολιτικής στα θέματα Παιδείας μπορούμε να κινούμαστε.

(2). Δεν πρόκειται να παραμορφώσω τη διέηξη του κ. Σαμαρά βήμα προς βήμα, όχι γιατί ο ίδιος βγάζει τον εαυτό του από την «Εμπνησία» και την κρίνει σαν να μη είναι Χριστιανός, αλλά γιατί η αναίρεση των απόψεών του ή έβω η απλή απάντηση σε όλες τις θέσεις του θα οδηγούσε στο να γραφώ διατριβή «κατά Κέλλου» ή στο να δυσχεράνω τις ήδη εύφραστες θέσεις μας. Ούτε θα διευκόλυνε μια τέτοια μέθοδος στη επίλυση του προβλήματος που βαρτίστηκε «βεβήωση των βιβλίων των Ορθόδοξων». Για τους λόγους αυτούς δεν ασχολούμαι με τις διέηξεις του κ. Σαμαρά που διατυπώνει στις βελ 1-4 του μεμένου του ή με άλλες παρόμοιες απόψεις του γύρω από την αποστολή και το βαθμό επιτυχίας του Χριστιανισμού και της Εμπνησίας. Είναι φρονιμότερο και ωφελιμότερο για όλους να αφήσω ακολοχίαστες αυτές του επιπέδου τις μομφές. Απαντώ στα επιδεχόμενα συζητήθη ζητήματα του λόγου του κ. Σαμαρά.

(3). Οι εναλλαγή για τις οποίες μιλάει ο κ. Σαμαράς (β6 του μεμένου του) είναι στις πιο πολλές περιπτώσεις επιφανεαίες. Όταν ένα θεολογικό πρόβλημα εξετάζεται σε βάθος δεν ξανάρχεται με πρόβλημα για νέα εξέταση, αλλά γίνεται απλή μη ή αναφορά ε' αυτό, όταν το απαιτεί η δομή ενός άλλου ορθόδοξου βιβλίου. Όπως τα διάφορα γραμματικά ή συντακτικά φαινόμενα έρχονται και ξανάρχονται στα φιλολογικά μαθήματα χωρίς να μιλά για άχρηστες επαναλήψεις, ή όπως τα σχήματα της Γεωμετρίας ή τα δεδομένα της Άλγεβρας, που χρησιμοποιούνται συνεχώς, δεν είναι επαναλήψεις αλλά νέα ύλη που αποβλέπει στην εμβάθυνση μιας μαθηματικής εννοίας, έτσι και ορισμένα θεολογικά θέματα (π.χ. δημιουργία του κόσμου, Πεντηκοστή, μαρτυρίες Αγ. Γραφής) λόγω βουδαιότητας έρχονται και ξανάρχονται χωρίς να είναι επαναλήψεις του ίδιου αντικειμένου. Διαφέρει κάθε φορά ο βαθμός εμβάθυνσης. Μερικές, πάντως, φαινομενικές ή και ουδαιτικές (σε ελαχίστες περιπτώσεις

επαναλήψεις ήταν απόρροια των απαιτήσεων των Α.Π. (η.κ. στη β' Γυμνασίου και την Α' Λυκείου -επάλληλοι κύκλοι) τα οποία υφί-
φιξε το ΚΕΜΕ, γιατί πίστευε στη χρησιμότητα της ευθέως της
διδασκαλίας ή της κατά κύκλους επάλληλως.

(4). Στην § 7 του μέρους του ο.μ. Σαμουήλ μιλάει για
α ν τ ι φ ά θ εις και αναφέρει μόνο μια. Το συμπέρασμα του είναι
λαθεμένο - αποφεύγω να το χαρακτηρίσω αλλιώς - γιατί αγνοεί τον
παιδαγωγικό χαρακτήρα της Παλαιάς Διαθήκης κατά το Γάλλο.
3,24 « ο νόμος παιδαγωγός ημών γέγονεν ες Χριστόν ». Δεν και
λοχίζω θεολογική ανεπάρκεια σε ένα φιλόλογο, θα εκόμισα όμως
περισσότερη προσοχή από μη ειδικούς.

Οι υποδείξεις του ο.μ. Σαμουήλ για την καλή ποιότητα
πόρου (§ 2) των βιβλίων θα εξεταστούν και όπου χρειάζεται
θα αξιοποιηθούν.

Οι υπερβολές που υποδεικνύει ο ο.μ. Σαμουήλ (§ 9)
είναι θέσεις θεολογικά άγνοες και ιστορικά σωστές. Το ότι
μεριμνεί από τις θέσεις αυτές δεν τις αποδέχεται ή δεν τις κατα-
λαβαίνει ο ο.μ. Σαμουήλ δεν είναι διώκος πάθος.

Οι λαθεμένοι ή ελλιπείς ορισμοί (§ 10) θα εξετα-
στούν. Όμως είναι βέβαιο ότι ο ο.μ. Σαμουήλ παρανόησε το νόημα
της φράσης « ο θεός είναι σαν κατάθεσις » (β' Λυκείου σελ. 88).
Δεν επαινούμε αυτό που ο ο.μ. Σαμουήλ κατακρίνει. Με το μίσημο
του βιβλίου καταδικάζεται η εδωλοφροσύνη.

Για τις τολμηρές ερμηνείες (§ 11) δεν αισθα-
νόμαστε τύψεις. Τα δεδομένα αυτά έτσι ερμηνεύονται, αιώνες τώρα.
Αντίθετα, θα περιμέναμε τους επαινούς ενός φιλόλογου, γιατί προ-
βάλλουμε τη θεολογική άποψη « περί του σπερματικού λόγου
η οποία ανείχε διάσπατα τις πύλες του Χριστιανισμού στους ηρ-
από το Χριστό εθνικούς (Ιουστίνου Α' Απολογία 46,3). Έτσι, η
αντίθεση μεταξύ αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας και Χριστιανισμού

αμφιβόητου μούχ ότι απλότριά έχει τὰ Πλάτωνος διδάγματα τῷ Χριστοῦ, ἀλλ' οὐκ ἔστι πάντα ὅμοια, ὥσπερ οὐδέ καί τιν ἄλλων ζωῶν καί ποιητῶν καί συγγραφέων. «Ἐμαίος γάρ τις ἀπό φέρου, τοῦ σπερματικῶ δειῦ πόγου τὸ συγγενὲς δρῶν μαλὶς ἐφδέξατο» (Ιουστίνου, β' Ἀπολογία 13, 2-3).

Ὅσα ο ἡ. Σαμμῆς αναφέρει γιὰ τὴ δῆθεν «διαστρέβλωση καὶ μοιμοποίηση τῆς ἀλήθειας» (§ 12) ποὺ επιχειρεῖται δῆθεν με τὰ βιβλία μας, τὰ θεωρῶ αβυσθήσια «τολμηρά» καὶ στρεψόδικα καὶ γι' αὐτὸ δὲν τὰ σχολιάζω.

(5). Τὰ περὶ «αντιμομμουνισμοῦ» καὶ τῶν εὐσχηρῶν μορφῶν διωχῆς δε ὅλα τὰ μῆλη καὶ πλάτη τῆς γῆς, στα οποία αναφέρεται ο ἡ. Σαμμῆς (§ 13) καὶ με τὸν τρόπο ποὺ τὰ εἰδῶν τε, εἶναι μαλῦτερο γι' αὐτὸν νὰ μὴ τὰ σχολιάσω. Σημειῶνω μόνον ὅτι τὰ κεφάλαια γιὰ τὶς εὐσχηρες μορφές διωχῆς καὶ καταπίεσης τὰ περάσαμε με πολλή προσηκὴ καὶ με βεβαιότητα ἀντίθετες ἀπόψεις. Αὐτὰ ποὺ γράφουμε εἶναι λιγότερα ἀπὸ ὅσα δὲ μπορούσαμε νὰ πούμε καὶ αἰρηθῆς τόσα, ὅσα χρειάζονται γιὰ νὰ διατυπώσουμε τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ μοιμοδομήσουμε τὸ ὀρθὸν χριστιανικὸ φρόνημα τῶν μαθητῶν. Ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὰ βιβλία μας - μὲ πρὸς τὸ σημεῖο αὐτὸ - ἡ υπερβολή, ἡ ἀίρητη ἐκδοξὴ ἱστορικῶν δεδομένων, ἡ φτηνὴ προπαγάνδα ὁποιασδήποτε μορφῆς καὶ ἡ καταπίεση. Ἐχομε τὴν αἰδέθησιν ὅτι περάσαμε με εὐτυχία ἀπὸ τὶς συμπηλαγίδες τῆς εὐσχηρῆς οδου πρὸς πραγματικότητας.

(6). Στα βιβλία τῶν ὀρθόδοξων ὑπάρχουν εἰσαγωγαὶ ερωτήσεις γιὰ υποβολήσῃ τῶν διδασκόντων καὶ τῶν μαθητῶν (§ 14 τοῦ μεμῆνου τοῦ ἡ. Σαμμῆ). Ἐλάχιστες ἀπὸ αὐτῆς εἶναι ἀνεπιτυχεῖς. Ἀν ποὺ τὸ ΚΕΜΕ ζήτησε καλύτερα τὶς ἐρωτήσεις καὶ ἐνέμρινε τὶς συμμεριμένες ποὺ ὑπάρχουν στα βιβλία μας, ἴσως, ὡς τὸ Τρίτην ἄφη φρονῆ, δὲν ὄλα μὲρὰ ἀντίθετοι με

αφαιρέθουν οι ανεπιτηχείς ή και όλες οι ερωτήσεις από όλα τα βιβλία των Ορθοπευτικών. Δεχθείτε το με χειρονομία «μακρής διατήσεως». Μπορώ και εγώ να επαναλάβω εδώ το του αποστ. Παύλου: «Εί βρωμα βιανδαρίζει τόν αδελφόν μου, οὐ μή φάγω κρέα εἰς τόν αἰῶνα, ἵνα μή τόν αδελφόν μου βιανδαρίσω» (Α' Κορ. 8, 13).

Δ'. Τελειώνοντας, μόλις είναι ανάγκη να σημειώσω ότι η μακρή διδασχέ μου για γόνιμη συνεργασία δεν μπορεί να μεταβεί το μάθημα των Ορθοπευτικών σε ανθρωπινή αδολεσχία. Ούτε δικαιώματα ούτε διὰθεση έχω για καίτι τέτοιο, γιατί ναι μεν «εγώ ἐν ἀδυναμίᾳ καί ἐν φόβῳ καί ἐν τρόμῳ πολλῷ ἔγενόμην πρὸς ὑμᾶς» - χωρίς να εωδύνομαι εγώ γ' αυτό, όπως πολύ καλά ξέρετε - αλλά «ὁ λόγος μου καί τό κήρυγμαί μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει Πνεύματος καί δυνάμεως, ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μή ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ» (Α' Κορ. 2, 3-5).

Ο κ. Κακριδής κάνει την εξής πρόταση: Συγκροτούμε Ομάδα Εργασίας με επικεφαλής τον αιδεσ. Κ. Φούσκα και μέλη όλους τους θεολόγους που έχουμε στο ΚΕΜΕ και όσους θα αποκτήσουμε (ή θα επιδιώξουμε AD HOC να αποκτήσουμε) με εντολή:

α) Να μελετήσουν τα πρακτικά μας (με τις συγκεκριμένες παρατηρήσεις τους) και ότι άλλο σχετικό έγγραφο, δημοσίευμα κλπ. υπάρχει.

β) Να μελετήσουν και να βελτιώσουν περισσότερο ή λιγότερο όλα τα βιβλία των Θρησκευτικών αρχίζοντας από τα καλύτερα και προωθώντας τα ένα ένα, μόλις ολοκληρώνεται η διόρθωση στο Τμήμα για έγκριση και στον ΟΕΔΒ για ανατύπωση.

γ) Να περικόψουν την ύλη του βιβλίου της Γ' Λυκείου, ώστε να καλύπτει την από φέτος μονόωρη διδασκαλία του μαθήματος.

Η πρόταση γίνεται ομόφωνα αποδεκτή.

Προθεσμία για την ολοκλήρωση του παραπάνω έργου ορίζεται η 15η Φεβρουαρίου 1983, με μοναδική εξαίρεση το βιβλίο της Γ' Γυμνασίου, όπου η αναθεώρηση πρέπει να προχωρήσει σε μεγάλο βόθος. Το βιβλίο αυτό πρέπει να παραδοθεί αναθεωρημένο στο Τμήμα για έγκριση ως τις 15 Μαρτίου.

Ο κ. Βαρουχάκης προτείνει ήδη φέτος να προχωρήσουμε σε ανάθεση συγγραφής βιβλίου Γ' Λυκείου. Το βιβλίο θα είναι μικρό, και αν η μεγάλη μα επιτροπή προτάξει στις εργασίες της το Α.Π. της Γ' Λυκείου (που είναι και σχετικά ανεξάρτητο, μια και το μάθημα ορίζεται ως μάθημα "γενικής παιδείας"), τότε ίσως προλάβουμε - αξίζει τον κόπο να δοκιμάσουμε.

Ο Πρόεδρος λέγει ότι πραγματικά αξίζει τον κόπο και θα το επιχειρήσουμε, αν προλάβουμε.

Το 2ο θέμα ανασβάλλεται επειδή απουσιάζει ο εισηγητής κ. Φ. Βώρος.

Ο Πρόεδρος εκφράζει τη λύπη του που ένα τόσο σοβαρό θέμα ανασβάλλεται για πολλοστή φορά - άσχετα αν οι λόγοι της αναβολής είναι ή δεν είναι βάσιμοι.

Θέμα 3ο

Ο κ. Φ. Κακριδής αναπτύσσει την εισήγηση του η οποία έχει ως εξής: Αν είναι κάτι που φαίνεται ως τώρα να παραμελήθηκε είναι το ΩΠ στο σύνο-

λό του, που θα θυμόστε ότι το έχω αναλάβει προσωπικά. Όμως η δουλειά γίνεται σιγά σιγά και προσεκτικά και θα ολοκληρωθεί κάπου τον Απρίλη, όταν θα παχιάσουμε το ΩΠ για το 1983/4. Στο μεταξύ θα παίρνουμε αποφάσεις στα επί μέρους, να διευκολύνουμε, όπου χρειάζεται τη σύνταξη των ΑΠ και τη συγγραφή των βιβλίων. Αυτό είναι να γίνει σήμερα για τα Μαθηματικά. Όμως είναι το πρώτο μάθημα που συζητούμε και πρέπει να προτάξουμε ορισμένες γενικές σκέψεις.

1.- Δεδομένα: Το πρόγραμμα των 30 ωρών είναι πολύ μικρό και δε χωράει ούτε το μαθήματα που έχουμε - άσε πιά τις προσθήκες που λίγο πολύ μας επιβάλλονται από την κυβερνητική πολιτική (1 ώρα ΣΕΠ σε κάθε τάξη του Γυμνασίου και στη Β' Λυκείου, τρείς τουλάχιστον ώρες Φ.Α.) - άσε που όλες οι ειδικότητες ζητούν δικαιολογημένη αύξηση των ωρών τους - άσε που το Υπουργείο θα ήθελε να προσθέσουμε νέα μαθήματα: - Και πολύ λίγο μας βοηθά η "απαλλαγή της ύλης από τα περιττά", που και δύσκολο είναι να βρεθούν, και που μόλις βρούμε κάτι να βγάλουμε αμέσως ξεφορτώνουν άλλα τρία υποψήφια να το αντικαταστήσουν.

2.- Συμπέρασμα: Αν αντικαταστήσουμε το ΩΠ ως πρόβλημα κατανομής φυσικών μεγεθών, χώρου και χρόνου, με τις ιδιότητες που έχουν (την ακαμψία, το αδιαχώρητο κλπ.) τότε δεν υπάρχει λύση, και το αδιέξοδο κινδυνεύει να τινάξει ολόκληρη την προσπάθεια ανανέωσης που κάνουμε στον αέρα. Ευλυγισία και ευκινησία είναι η μόνη μας σωτηρία, και αυτές τις ιδιότητες πρέπει να δοκιμάσουμε να δώσουμε στο ίδιο το πρόγραμμα, αλλά και στη μεθόδευση μας, στο δρόμο που οδηγεί στο πρόγραμμα. Ναι, αλλά πώς;

3.- Οι δυνατότητες

- Κάτι σχετικό δοκιμάσαμε να κάνουμε κιόλα φέτος. Εξέροντας ότι η μόνιμη ή περιστασιακή έλλειψη αιθουσών ή/και καθηγητών έχει ως αποτέλεσμα πολλά σχολεία να μὴν καλύπτουν κάθε βδομάδα το πρόγραμμα των 30 ωρών, καθορίσαμε μια διαδικασία αναπλήρωσης, και με τον τρόπο αυτό ενισχύσαμε π.χ. τη Φ.Α. και βολέψαμε τις λίγες ώρες όπου εφαρμόζεται φέτος ο ΣΕΠ. Είναι και αυτό μια δυνατότητα, που βέβαια θα την εκμεταλλευτούμε πάλι, όσο εξακολουθούμε να ξέρουμε ότι τα σχολεία στο θέμα των τεχνικών και των μουσικών π.χ. ακολουθούν τα περισσότερα τον τύπο "ούτε-ούτε", μερικά τον τύπο "ή-ή" και ελάχιστα τον τύπο "και-και". Όμως μόνιμη λύση

δεν αποτελεί αυτή η γνώση, γιατί το σωστό (και η προσπάθειά μας) είναι να επανδρώσουμε τα σχολεία όσο γίνεται καλύτερα.

Μια δεύτερη δυνατότητα θα ήταν να καθιερώσουμε εμείς διεξεύξεις του τύπου "ή τεχνικά ή μουσική", "ή ψυχολογία ή βιολογία" σε επίπεδο σχολείου, ή σε επίπεδο επιλογής μαθητή (οπότε θα έχουμε και πρόσθετο πρόβλημα χώρου). Όμως και αυτή η λύση δεν είναι ιδανική, γιατί ουσιαστικά καταργεί την ολόπλευρη μόρφωση των παιδιών που βέβαια το σωστό είναι να διδάσκονται και τεχνικά και μουσική.

- Μία τρίτη δυνατότητα είναι η αναζήτηση "διδασκτικού χωρόχρονου" έξω από το πλέγμα των τριάντα ωρών. Έτσι π.χ. θα μπορούσαν ορισμένες ώρες της Γυμναστικής να γίνονται κοινές για όλο το σχολείο στο γήπεδο των Αθλοπαιδιών, το (ελεύθερο) απόγευμα ή πρωί, ή και το Σάββατο- όπως και ορισμένες ώρες μουσικής και τεχνικών, ασκήσεων φυσικής κλπ. Έπου απαιτούν ειδικούς χώρους. Πριν όμως καταλήξουμε σε τέτοιες λύσεις σωστό θα ήταν να διερευνηθούν οι αντικειμενικές δυνατότητες και οι διαθέσεις του Υπουργείου.

- Μια τελευταία δυνατότητα, σχετική με τη δική μας μεθόδευση είναι η ακόλουθη:

Σε μια πρώτη φάση, και πριν από οποιαδήποτε τελεσίδικη απόφαση, το Τμήμα μελετά ένα ένα τα μαθήματα με προσοχή και ορίζει για το καθένα του τον μέγιστο και τον ελάχιστο αριθμό ωρών που θεωρητικά και πρακτικά θα έπρεπε και θα μπορούσε να καλύψει στο σύνολο του προγράμματος Γυμνασίου Λυκείου, και κατά τάξη. Αυτές οι αποφάσεις θα χρησιμεύουν ως όρια, όπου μέσα τους θα κινούνται με ευελιξία οι διαθέσεις συγγραφής βιβλίων, και θα στοιχειοθετούν βαθμιαία και σθροιστικά τις τελικές μας δυνατότητες. Δεν αμφιβέλλω ότι ίσως ήδη τα MINIMA που θα καθορίσουμε να ξεπερνούν το όριο των τριάντα ωρών, ενώ τα MAXIMA θα ξεπεράσουν τις σαράντα ώρες. Ακριβώς στο σημείο αυτό υπολογίζω πολύ στη φρόνηση των μελών του Τμήματος και το συνεργατικό πνεύμα που έχουμε όλοι.

Ο κ. Βαρουχάκης λέγει: Νομίζω ότι θα ήταν αποτελεσματικότερο για την προώθηση του σοβαρού αυτού θέματος του ΩΠ να τεθούν υπόψη του Τμήματος προτάσεις όχι μεμονωμένες κατά μάθημα αλλά που να αντιμετωπίζουν συνολικά το ωράριο όλων των μαθημάτων, έστω και με την ένδειξη "MINIMUM"

"MAXIMUM".

Ο Πρόεδρος διαπιστώνει ότι η πρόταση του κ. Βαρουχάκη με την τελευταία προσθήκη της δεν απέχει τόσο από τη δική του, την οποία και θα ακολουθήσει το Τμήμα όσο δεν αποδεικνύεται ότι η μέθοδος είναι ατελέσφορη.

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος ρωτά τον κ. Βαρουχάκη αν θα ήταν έτοιμος να εισηγηθεί σήμερα για το ΩΠ των Μαθηματικών σύμφωνα με την παραπάνω διαδικασία.

Ο κ. Βαρουχάκης λέγει: Θα προτιμούσα να κάνω την εισήγησή μου με παρόντα και τα άλλα μέλη του Τμήματος.

Ο Πρόεδρος διαπιστώνει ότι ο ίδιος λόγος ισχύει και για το επόμενο θέμα της ΗΔ και καθώς στο 5ο θέμα λείπει ο εισηγητής και ανακοινώσεις δεν υπάρχουν η συνεδρίαση λύεται (ώρα 12.30).

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφώνιτου
Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

Πράξη 99/82

Σήμερα 24-11-82, ημέρα Τετάρτη και ώρα 09.00 το Τμήμα Μ. Β. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με Πρόεδρο τον κ. Εύνη Ακριβή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακιάς, Ν. Βαρουχάκης, Α. Αδαμόπουλος, Α. Τομπαζής, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Μιδικοί Σύμβουλοι, Κ. Φούσιας, Εισηγητής και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσάς γιατί είχε αναρρωτική άδεια, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Σ. Παπασημακόπουλος, κυρ. Χατσιμίνης, Μασ. Θεοδωρακόπουλος, γιατί ήσαν στα σεμινάρια της Κοινωνιολογίας, και ο Ν. Παπαδόπουλος γιατί βρισκόταν στο Βέλγιο.

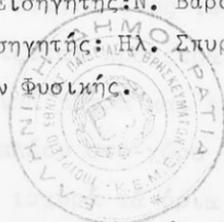
Θέματα ημερησίας διατάξεως.

1. Το μάθημα της Ιστορίας στο Ν.Π. (Διδ. βιβλία, κλπ.).
Εισηγητής: Φ. Βώρος.
2. Το μάθημα της Φ. Αγωγής στο Ν.Π. Εισηγητής: κ. Ι. Σκορδίλης.
3. Το μάθημα των Μαθηματικών στο Ν.Π. (Ω.Π.). Εισηγητής: Ν. Βαρουχάκης.
4. Το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών στο Ν.Π. Εισηγητής: Ηλ. Σπυρόπουλος.
5. Συγκρότηση Επιτροπών για τη συγγραφή βιβλίων Φυσικής.
Εισηγητής: Στ. Παπασημακόπουλος.
6. Ανακοινώσεις.

Η συνεδρίαση αναβάλλεται για τις 11.30 με την ελπίδα ότι θα παρίστανται περισσότερα μέλη.

Η συνεδρία επαναλαμβάνεται στις 11.30 με την ίδια σύνθεση.

Το 1ο θέμα αναβάλλεται γιατί ο εισηγητής είναι, όπως δηλώνει με σημείωμά του στο σεμινάριο Κοινωνιολογίας στην Πάντειο.

Θεμα 2ο

Ο κ. Γ. Σκορδίνης λέγει:

Α' Είναι πλέον διαπιστωμένο πως η ορθή αντιμετώπιση του θέματος "υγεία - βιολογική εξέλιξη του λαού" στηρίζεται, σε πολύ μεγάλο ποσοστό, στη μέριμνα που υπάρχει στη χώρα αυτή για τη σωστή διάδοση και τη σκόπιμη εφαρμογή της Φυσ. Αγωγής. Γεγονός αναμφισβήτητο είναι επίσης πως η ανάπτυξη της Φυσ. Αγωγής προϋποθέτει την απαραίτητη ύπαρξη των ανάλογων χώρων και μέσων για άσκηση, την ύπαρξη και διάθεση αρκετού χρόνου σε όσους ασχοληθούν μ' αυτήν και φυσικά την ύπαρξη και τη διάθεση του κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού που θα εργαστεί πάνω στον τομέα αυτό.

Οι προϋποθέσεις αυτές οδηγούν στο συμπέρασμα, πως η ανάπτυξη και η σωστή καλλιέργεια της Φυσ. Αγωγής ενός τόπου δεν αποτελεί μικρό θέμα που αντιμετωπίζεται πρόχειρα και ευκαιριακά, με αυτοσχεδιασμούς, σπασμωδικά μέτρα και επιπολαιότητες. Η Φυσ. Αγωγή τοποθετείται πλέον στο χώρο των σοβαρών θεμάτων ενός έθνους, έπηρεάζει ισχυρά τά δρια και τα μέσα της βιολογικής ύπαρξης και εξέλιξης μιας φυλής και συνεπώς χρειάζεται σφαιρική αντιμετώπιση και σωστό προγραμματισμό που να εξασφαλίζει μια δυναμική ύπαρξη και μια ανοδική πορεία.

Ο προγραμματισμός αυτός για τη Φυσ. Αγωγή ενός τόπου είναι ανάγκη να προέρχεται από τη συνεργασία πολλών παραγόντων, από επιστήμονες που τα ενδιαφέροντά τους είναι η φυσική των νέων υγεία, η κοινωνική τους προσαρμογή και προσ-φο-

ρά, η βιολογική τους πορεία και εξέλιξη. Οι επιστήμονες αυτοί πρέπει να είναι γιατροί, ψυχολόγοι, κοινωνιολόγοι, βιολόγοι, παιδαγωγοί, καθηγητές Φυσ. Αγωγής κτλ. Ο προγραμματισμός αυτός για να πετύχει θα πρέπει να θέτει σκοπούς που να μπορούν να αναπροσαρμόζονται σε κάθε δική του ανανέωση, και φυσικά να στηρίζεται στις υπάρχουσες συνθήκες και δυνατότητες και ακόμη στις συνθήκες που μπορούν να δημιουργηθούν κατά το στάδιο της εφαρμογής του.

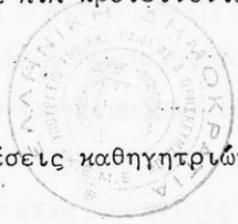
Τέλος ο προγραμματισμός αυτός θα πρέπει να έχει τους εξής κύριους στόχους:

- 1) την ανύψωση του αθλητικού πνεύματος σε όλα τα στρώματα του λαού.
- 2) Τη διάδοση του ενεργητικού αθλητισμού και τη συμμετοχή σ' αυτόν όσο το δυνατόν περισσότερων ατόμων.
- 3) Τη μέριμνα για τη βιολογική υπόσταση και εξέλιξη του λαού.
- 4) Την υπαγωγή όλων των αθλητικών δυνάμεων και εκδηλώσεων της χώρας - Σχολικός, εξωσχολικός αθλητισμός - σε ενιαίο φορέα.
- 5) Τη δημιουργία και την αξιοποίηση του κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού.
- 6) Τη δημιουργία, τον κατάλληλο καταμερισμό και την ορθή χρήση των απαραίτητων αθλητικών εγκαταστάσεων.
- 7) Την καλλιέργεια του υψηλού αθλητισμού.

Μια οποιαδήποτε άλλη αντιμετώπιση του θέματος με πρόχειρες λύσεις και επιφανειακές ενέργειες θα έχει χωρίς καμιά αμφιβολία την ίδια τύχη με όλες τις προηγούμενες προσπάθειες, που από δεκαετίες τώρα εφαρμόζονται χωρίς τα α-

τεί υπερβολικά πολλά χρήματα.

Β' Για μια περιορισμένη αντιμετώπιση του θέματος Φυσ. Αγωγή στο σχολείο, για την προαγωγή της αθλητικής αγωγής στο σχολείο με δεδομένα τους υπάρχοντες ~~χώρους~~ θεσμούς, τη χωριστή εξάρτηση και διοίκηση του αθλητισμού και την εκπαιδευτική πραγματικότητα σε γυμναστηριακούς χώρους, ανθρώπινο δυναμικό, προγράμματα κτλ προτείνονται τα εξής:

α) Για την προσχολική ηλικία

- 1) Να αυξηθούν και να πληρωθούν οι θέσεις καθηγητριών Φυσ. Αγωγής στις σχολές νηπιαγωγών.
- 2) Να βελτιωθεί η ειδική μόρφωση στη Φυσ. Αγωγή που παρέχεται στις σχολές. Η βελτίωση αυτή προϋποθέτει την αύξηση των ωρών στα ωρολόγια προγράμματα των σχολών, την αναμόρφωση των αναλυτικών προγραμμάτων, την καθιέρωση ενός αθλητικού απογεύματος κάθε εβδομάδα, τη συμμετοχή των αθλητικών ομάδων των σχολών στις αθλητικές διοργανώσεις των άλλων ιδρυμάτων.
- 3) Νά πραγματοποιηθεί μια σύντομη επιμόρφωση των νηπιαγωγών στη Φυσ. Αγωγή διάρκειας 2-3 ημερών.
- 4) Νά προβληθεί από τα διάφορα μέσα ενημέρωσης ή σημασία της κινητικής αγωγής στην προσχολική ηλικία.
- 5) Να υποβοηθούνται οι νηπιαγωγοί στη διδασκαλία της Φυσ. Αγωγής από τους νομαρχιακούς επιθεωρητές Φυσ. Αγωγής.
- 6) Να παρέχονται τακτικά στις νηπιαγωγούς έντυπα με οδηγίες και μεθοδολογικά θέματα της Φυσ. Αγωγής της προσχολικής ηλικίας.

β) Για τη στοιχειώδη εκπαίδευση

1) Να εκδοθούν σχετικά έντυπα, να γίνουν ομιλίες στα σχολεία και τις επιθεωρήσεις και να προβληθεί από τά μέσα ενημέρωσης η αναγκαιότητα της Φυσ. Αγωγής για τα παιδιά του δημοτικού σχολείου.

2) Να βελτιωθεί η ειδική μόρφωση στη Φυσ. Αγωγή που παρέχεται στις παιδαγωγικές ακαδημίες. Η βελτίωση αυτή προϋποθέτει την αύξηση τών ωρών στα ωρολόγια προγράμματα των σχολών, την αναμόρφωση των αναλυτικών προγραμμάτων, τή θέσπιση ενός αθλητικού απογεύματος κάθε εβδομάδα, τη συμμετοχή των αθλητικών ομάδων των σχολών στις αθλητικές διοργανώσεις των άλλων ιδρυμάτων.

3) Να πραγματοποιηθεί μια σύντομη επιμόρφωση στη Φυσ. Αγωγή για όλους τους δασκάλους και τίς δασκάλες που έχουν υπηρεσία I έως ΙΟ χρόνια.

4) Να παρακολουθούνται και να υποβοηθούνται οι δάσκαλοι στις διδασκαλίες τους της Φυσ. Αγωγής από τους νομαρχιακούς επιθεωρητές Φυσ. Αγωγής.

5) Να θεσπιστεί για ένα αριθμό δασκάλων η απόκτηση ειδικότητας στη Φυσ. Αγωγή. Η ειδικότητα αυτή θα χορηγείται μετά από σ-υμπληρωματικές σπουδές στις δύο ΕΑΣΑ.

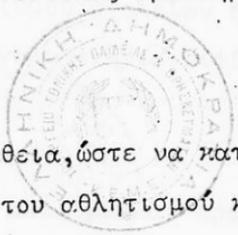
6) Να παρέχονται τακτικά στους δασκάλους που διδάσκουν Φυσ. Αγωγή έντυπα μέ οδηγίες και μεθοδολογικά θέματα της Φυσ. Αγωγής του δημοτικού σχολείου.

7) Να τοποθετούνται οι νεοδιοριζόμενοι καθηγητές Φυσ. Αγωγής για 2 έως 3 χρόνια στα δημοτικά σχολεία και να ανατεθεί η διδασκαλία της Φυσ. Αγωγής στις τρεις τελευταίες τάξεις του δημοτικού σε καθηγητές Φυσ. Αγωγής.

8) Να καταρτιστεί πενταετές πρόγραμμα δημιουργίας ή απο-

κτιήσεως γυμναστηριακών εγκαταστάσεων για το δημοτικό σχολείο, που να καλύπτει τις ανάγκες αριθμού σχολείων ή μιάς περιφέρειας και που θα περιλαμβάνει ευρυχώρια, γυμναστήρια πισίνες κτλ.

9) Να καθιερωθεί το αθλητικό εύσημο του μαθητή του δημοτικού, που θα το παίρνουν όσοι από τους μαθητές πετυχαίνουν καθορισμένες επιδόσεις σε τρεις αγωνιστικές δραστηριότητες.

Υ) Για τη μέση εκπαίδευση

1) Να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια, ώστε να κατανοήσουν οι μαθητές την αληθινή έννοια του αθλητισμού και να αναπτυχθεί σ' αυτούς το αθλητικό πνεύμα.

2) Να παρακολουθούν όλοι οι μαθητές δωρεάν τους αγώνες που τελούνται στην περιφέρειά τους.

3) Να αυξηθούν οι ώρες της φυσικ. Αγωγής σε όλες τις τάξεις του γυμνασίου και του λυκείου σε 3 την εβδομάδα.

4) Να αξιοποιηθούν οι ελεύθερες ώρες των μαθητών και ιδιαίτερα τα ελεύθερα σάββατα με την ενασχόλησή τους με τη Φυσ. Αγωγή.

5) Να πραγματοποιηθεί μια σύντομη επιμόρφωση όλων των καθηγητών Φυσ. Αγωγής που υπηρετούν στα γυμνάσια και τα λύκεια και ^{ΕΧΡΕΙ} I έως 15 χρόνια υπηρεσίας.

6) Να χορηγούνται ηθικές αμοιβές σε όλους τους μαθητές που διακρίνονται στον αθλητισμό. Οι αμοιβές αυτές θα περιλαμβάνουν την παρακολούθηση αγώνων, την παροχή δωρεάν βιβλίων κτλ.

7) Να δημιουργηθούν πρότυπα αθλητικά γυμνάσια και λύκεια, όπου θα φοιτούν σαν υπότροφοι καλοί μαθητές με υψηλές επιδόσεις στον αθλητισμό και όπου φυσικά θα δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη διδασκαλία της Φυσ. Αγωγής.

8) Να καθιερωθεί το αθλητικό εύσημο του μαθητή του γυμνασίου και του λυκείου. Το εύσημο θα το παίρνουν όσοι από τους μαθητές πετυχαίνουν καθορισμένες επιδόσεις σε τρία αγωνίσματα ή όσοι πρωτεύουν σε επίσημες αθλητικές διοργανώσεις.

9) Να καταρτιστεί πενταετές πρόγραμμα δημιουργίας ή αποκτήσεως γυμνασθηριακών εγκαταστάσεων για τη μέση εκπαίδευση που να καλύπτει τις ανάγκες αριθμού σχολείων ή μιάς περιφέρειας και που θα περιλαμβάνει γυμναστήρια, πισίνες και λοιπούς αθλητικούς χώρους.

Για την πραγματοποίηση όλων όσων αναφέρθηκαν προηγουμένως είναι ανάγκη να συσταθεί από το ΥΠΕΠΘ, μετά από εισήγηση του ΚΕΜΕ, μια ομάδα από καθηγητές της Φυσ. Αγωγής, που θα προέρχονται από όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και που με την παρακολούθηση και την ευθύνη του ΚΕΜΕ θα αναλάβει σε τακτά χρονικά όρια να ετοιμάσει, να εφαρμόσει και να παρακολουθήσει τὰ εξής:

- 1) Να εισηγηθεί τα ωρολόγια προγράμματα και να συντάξει τα αναλυτικά προγράμματα όλων των τάξεων και όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης.
- 2) Να συντάξει τα ημερολογιακά, τα ωρολόγια και τα αναλυτικά προγράμματα όλων των ταχύρρυθμων επιμορφώσεων που θα γίνουν στις νηπιαγωγούς, στους δασκάλους, στους νομαρχιακούς επιθεωρητές Φ.Α., στους καθηγητές Φ.Α. των παιδαγωγικών ακαδημιών, στους καθηγητές Φ.Α. των γυμνασίων και των λυκείων όλης της χώρας.
- 3) Να καταρτίσει τα προγράμματα των αθλητικών εκδηλώσεων των σχολείων όλων των βαθμίδων.
- 4) Να συγγράφει τα τακτικά ενημερωτικά φυλλάδια που θα αναφέρονται σε μεθοδολογικά θέματα του σχολικού αθλητισμού

και που θα διανέμονται σε όλους που θα διδάσκουν Φυσ. Αγωγή στο σχολείο.

5) Να καταρτίσει τα μελλοντικά προγράμματα της Φυσ. Αγωγής, και να μελετά και να εισηγείται τη λύση των θεμάτων που θα προκύπτουν από την εφαρμογή των νέων μέτρων και προγραμμάτων.

Ομόφωνα το Τμήμα συμφωνεί γενικά με το πνεύμα και τις προτάσεις του κ. Σχορδίλη και αποφασίζει να διαβιβάσει τις προτάσεις του στον Υπουργό για την παραπέρα μεθόδευση των θεμάτων που δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Τμήματος. Στη συνέχεια το Τμήμα εξετάζει λεπτομερέστερα το κεφάλαιο γ' που αφορά τη μέση εκπ/ση.

Το 1ο σημείο αποτελεί στόχο γενικότερο που πρόκειται να υπηρετηθεί από πλήθος αλλά συγκεκριμένα μέτρα.

Το 2ο σημείο δεν ανήκει στην αρμοδιότητα του Τμήματος, που όμως εί- χς εκφράσει και για αυτό την έγκρισή του.

Στο 3ο σημείο ο Πρόεδρος παρακαλεί τον κ. Σχορδίλη να διατυπώσει σύμφωνα με τη μέθοδο που ακολουθείται, συγκεκριμένη πρόταση για το "μέγιστο" και "ελάχιστο" ωρών που θεωρεί όχι μόνο σωστό αλλά και εφικτό να περιλαμβάνονται στα Ω.Π. του Γυμνασίου και Λυκείου.

Ο κ. Σχορδίλης λέγει: Έχοντας στο νού μου τη σημασία του μαθήματος, αλλά παίρνοντας υπόψη και τη στενότητα του προγράμματος ως μέγιστο και συγχρόνως ελάχιστο αριθμό ωρών για το Γυμνάσιο και το Λύκειο, προτείνω 3 ώρες την εβδομάδα.

Γυμνάσιο		
A	MAX - MIN	3
B	" "	3
Γ	" "	3

Λύκειο		
A	MAX - MIN	3
B	" "	3
Γ	" "	3

Ο Πρόεδρος λέγει θεωρητικά συμφωνώ με τον κ. Σχορδίλη και με την ευχή του να ήταν αιόμα πιο πολλές οι ώρες. Όμως η δική μου φρόνηση με υποχρεώνει να προτείνω τα ακόλουθα:

Γυμνάσιο		
A	MAX - MIN	3
B	MAX - MIN	3
Γ	MAX - MIN	3

Λύκειο		
A	MAX 3 MIN	2
B	MAX 3 MIN	2
Γ	MAX 2 MIN	2

Ο κ. Βαρουχάκης προτείνει:

Γυμνάσιο		
A	MAX 3 MIN	3
B	MAX 3 MIN	3
Γ	MAX 3 MIN	2

Λύκειο		
A	MAX 3 MIN	2
B	MAX 3 MIN	2
Γ	MAX 2 MIN	2

Ακολουθεί ψηφοφορία.

Ψηφοφορία

Σχορδίλης	πρότασή μου
Συριόπουλος	" Σχορδίλη
Τομπαΐδης	" Κακριδίη
Αδαμόπουλος	" Βαρουχάκη
Βαρουχάκης	πρότασή μου
Σαυιάς	" Βαρουχάκη
Κακριδής	" "

Με ψήφους 4:3 εγκρίνεται η πρόταση Βαρουχάκη.

Το σημείο 4 εγκρίνεται ομόφωνα.

Το σημείο 5 εγκρίνεται κατ' αρχήν και το Τμήμα επιφυλάσσεται να μελετήσει τις λεπτομέρειες στο πλαίσιο της επιμόρφωσης των λειτουργών Μ.Ε. που ετοιμάζεται.

Τα σημεία 6, 7, 8, και 9 το Τμήμα κρίνει ότι δεν υπόγονται στην αρμοδιότητά του.

Στο σημείο αυτό τεραμαίκεται η συζήτηση των θεμάτων της ημερησίας διατάξεως.

Πρόεδρος
[Signature]
Κακριδής

Η Γραμματέας
[Signature]
Δ. Ζαρκωνίτω

ΣΗΜΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΣΗΜΑ 1α - Έγγραφο 9.211-17/97/2156/15-11-89 / του Σ. Γραμματέα Μ.Ε.
ΣΗΜΑ 1β - Το θέμα των ημερίων Ελληνικών στο Μ.Ε. Σχολικής Βλ. Συριόπουλος (Ο.Π. Γυμνασίου).

Προ της Επιτροπής Διατάξεως ο Πρόεδρος λέγει: Από τα θέματα επί της ημερησίας διατάξεως που έχουν τεραμαίκεται και που δεν πρόκειται για θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα του Τμήματος, θα μπορούσε να ελεγχθεί...

ΠΡΑΞΗ 90/1982

Σήμερα, 25-11-1982, Ημέρα Πέμπτη και ώρα 10.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογειών 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ηλ. Σπυρόπουλος, Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β΄ Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδ. Σύμβουλοι, Κ. Φούσκας, Β. Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμ. Ζαραφώνιτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας, γιατί βρισκόταν σε αναρρωτική άδεια, ο κ. Παπαδόπουλος γιατί βρισκόταν στο εξωτερικό και οι κ.κ. Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, γιατί ήσαν στα σεμινάρια Κοινωνιολογίας.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

ΘΕΜΑ 1ο - Έγγραφο Φ.211-17/97/Γ2/2356/16-11-82 Δ/ση Εφ. Προγρμ Μ.Ε.

ΘΕΜΑ 2ο - Το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών στο Ν.Π. Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος (Ω.Π. Γυμνασίου).

Προ της Ημερήσιας διατάξεως ο Πρόεδρος λέγει: Από τα χίλια επείγοντα που θα έπρεπε να έχουμε προχωρήσει και που δεν προχώρησαν γιατί έλειπαν οι αντικειμενικές προϋποθέσεις αρπάζουμε σήμερα, όσα μπορούμε να ολοκληρώσουμε.

./.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Φούσκας λέγει:

Για το σχολ. έτος 1983-84 προτείνω την ανατύπωση όπως είναι του βιβλίου "ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΠΑΤΕΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ" του Ευαγ. Θεοδώρου, με τη σημείωση ότι το βιβλίο, αν και χρησιμοποιείται σε όλες τις τάξεις Λυκείου, θα διανεμηθεί μόνο στους μαθητές της πρώτης (Α΄) τάξεως των Γενικών (ημερήσιων και εσπερινών) και εκκλησιαστικών Λυκείων.

Για το σχολ. έτος 1983-84 προτείνω την ανατύπωση όπως είναι των βιβλίων της Μουσικής Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου και Α΄ Λυκείου των συγγραφέων Ι. Μαργαζιώτη - Ν. Τσιγκούλη - Α. Βουτσινά.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Φούσκα.

Στη συνέχεια με εισήγηση του κ. Σπυρόπουλου αποφάζεται ύστερα από μικρή αναθεώρηση των αβλεπτημάτων από τον κ. Β. Θεοδωρακόπουλο να παραδοθεί το βιβλίο της Λατινικής Γραμματικής για ανατύπωση στον ΟΕΔΒ με προορισμό τους μαθητές Α΄ Λυκείου κλασικού και Γ΄ Δέσμης.

./.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Σακκάς ζητεί αναβολή του θέματος γιατί είναι απόντα τα περισσότερα μέλη του Τμήματος.

Επί της προτάσεως αναβολής ο κ. Σπυρόπουλος λέγει: Η εισήγηση αποτελείται από 3 μέρη. Τα 2 είναι σημαντικότερα και με προθεσμία. Το πρώτο είναι η ανανέωση του διδ. εγχειριδίου της Οδύσσειας και πέρασε σε προηγούμενη συνεδρίαση (πρ. 86/82).

Το β' είναι η αναθεώρηση του προγράμματος του Λυκείου που έχει απαραίτητη προϋπόθεση την συγκρότηση Ο.Ε.

Το γ' και λιγότερο σημαντικό είναι και μπορεί να αναβληθεί: Ο τρόπος επανέκδοσης των διδ. εγχειριδίων "ρητορικά κείμενα Γυμνασίου, Θουκυδίδης και Φιλοσοφικά κείμενα. Ύστερα απ' αυτά παρακαλώ να γίνει η εισήγηση για τα αρχαία ελληνικά στο λύκειο και δεν έχω καμία αντίρρηση να αναβληθεί το θέμα της επανέκδοσης των παραπάνω βιβλίων.

Ο κ. Σακκάς αποσύρει την πρόταση αναβολής του β' μέρους της εισήγησης Β' Αρχαία Ελληνικά στα Λύκεια, και ο κ. Σπυρόπουλος λέγει:

Με την αναμονή της ριζικής αναμόρφωσης των προγραμμάτων στο Λύκειο από το σχ. έτος 1983-4, δεν είμαι σε θέση να γίνω απόλυτα συγκεκριμένος. Το μόνο που είναι σίγουρο, είναι ότι και πάλι στην Α' Λυκείου η διδασκαλία θα έχει αποκλειστικό σχεδόν στόχο τη μύηση των μαθητών στον αρχαίο ελληνικό λόγο. Όμως προτείνω την ανατύπωση του βιβλίου "Αρχαία Ελληνικά Α' Λυκείου των Ν. Κεφαλίδη - Αν. Μουμτζάκη ως έχει.

Όσο για την αναμόρφωση του σχετικού προγράμματος, χρειάζεται το συντομότερο: α) Ωρολόγιο πρόγραμμα του μαθήματος στο Λύκειο. β) Απόφαση στο ΚΕΜΕ εκπαιδευτικών που μπορούν να βοηθήσουν το Τμήμα στο έργο το Έδη το Τμήμα είχε προτείνει στο Υπουργείο την απόφαση (μερική ή ολική) των εκπαιδευτικών: Επ. Σούλη, Νικ. Παπαδόπουλου, Νικ. Αγγελή και Χρ. Αθηνάκη, αλλά η απόφασή του ως σήμερα δεν πραγματοποιήθηκε. Επαναφέρω τα ονόματά τους με την παράκληση βελτίωσης του καταλόγου τους από τους συναδέλφους.

Το Τμήμα εγκρίνει ομόφωνα την ανατύπωση του βιβλίου Αρχαία Ελληνικά Α' Λυκείου Ν. Κεφαλίδη - Αν. Μουμτζάκη.

Στο θέμα της απόσπασης ο κ. Σακκάς λέγει: Είμαι αντίθετος στις αποσπάσεις πολλών εκπαιδευτικών και την αποδυνάμωση του προσωπικού που εργάζεται στα σχολεία. Επειδή όμως τα τελευταία χρόνια αποσπώνται εκπαιδευτικοί χωρίς φειδώ για όλες τις ανάγκες, δεν είμαι αντίθετος στην απόσπαση εκπαιδευτικών και για την κατάρτιση του προγράμματος των Αρχαίων Ελληνικών. Θα μπορούσαν όμως να χρησιμοποιηθούν αντι καθηγητών από την τάξη ορισμένοι επιθεωρητές που χαίρουν εξαιρετικής φήμης στον κλάδο.

Ύστερα από συζήτηση ο Πρόεδρος ρωτά το Τμήμα αν αποδέχεται την εισήγηση του κ. Σπυρόπουλου, που διαμορφώνεται ως εξής:

Προτείνουμε συγκρότηση Ο.Ε. από τους κ.κ. Ηλ. Σπυρόπουλο, Κυρ. Κατσιμάνη, Β. Θεοδωρακόπουλο και τους Ευάγγ. Σούλη, Νικ. Παπαδόπουλο, Νικ. Αγγελή και Χρ. Αθηνάκη.

Ο Πρόεδρος ερωτά το Τμήμα αν έχει αντίρρηση. Η πρόταση γίνεται ομόφωνα αποδεκτή.

Ο Πρόεδρος λέγει: Θεωρώ απαραίτητο να συζητήσουμε σήμερα και το Ω.Π. του μαθήματος τουλάχιστον στο Γυμνάσιο και παρακαλεί τον κ. Σπυρόπουλο, ο ίδιος υπογραμμίζει την αναγκαιότητα μιάς τέτοιας απόφασης, να εισηγηθεί σχετικά.

Ο κ. Σπυρόπουλος εισηγείται το ωράριο του τόσο πετυχημένου αυτού μαθήματος να διατηρηθεί αναλλοίωτο.

Ομόφωνα το Τμήμα εγκρίνει την εισήγηση δηλ. Α-4, Β-4, Γ-4.

Ο κ. Σπυρόπουλος παρακαλεί να μὴν εισηγηθεί για το υπόλοιπο μέρος της εισήγησής του.

Ύστερα απ' αυτό η συνεδρίαση τελειώνει (ώρα 12.10')

Ο Πρόεδρος
Η. Κακιδής
Φ. Κακιδής

Η Γραμματέας
Δ. Ζαραφωνίτου
Δ. Ζαραφωνίτου

Πράξη 91/1982

Σήμερα, 26 - 11 - 82, ημέρα Παρασκευή και ώρα 0.9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ, συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ο-λομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας, γιατί εί-χε αναρρωτική άδεια, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Κ. Κατσιμάνης, γιατί απουσίαζαν στα σεμινάρια της Κοινωνιολογίας.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Το μάθημα της Ιστορίας στο Ν.Π. (Διδ. βιβλία κλπ.).
Εισηγητής: κ. Φ. Βώρος.
2. Το μάθημα των Μαθηματικών στο Ν.Π. (Ω.Π.).
Εισηγητής: Ν. Βαρουχάκης.
3. Συγκρότηση Επιτροπών για τη συγγραφή βιβλίων Φυσικής.
Εισηγητής: Στ. Παπασημακόπουλος.
4. Τα μαθήματα Ξένων γλωσσών στο Ν.Π. (Ω.Π., διδ. βιβλία, Α.Π. κτλ.).
Εισηγητής: Φ. Κακριδής.
5. Ανακοινώσεις.

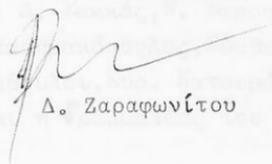
Η συνεδρίαση δεν πραγματοποιείται, γιατί κατά την κρίση του Προέδρου το πνεύμα του άρθρου 10 παρ. 2 του Ν. 186/75, προσαρμοσμένο

στις ανάγκες της α' φάσης λειτουργίας του ΚΕΜΕ, τότε που δεν υπήρχε ικανός αριθμός συμβούλων, δεν μπορεί να θεωρηθεί ισχυρότερο από την γενική αρχή του κοινοβουλευτισμού που καθορίζει ότι για να είναι εγκυρες οι αποφάσεις συλλογικού σώματος πρέπει οι παρόντες να είναι περισσότεροι από τους απόντες.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση σημειώνεται ως πρόσθετο στοιχείο, ότι δύο από τους παρόντες ψηφοφόρους έχουν την ιδιότητα του ειδ. συμβούλου και δεν μετέχουν στην οργανική σύνθεση του Τμήματος.

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

Πράξη 92/82

Σήμερα, 29-11-82, ημέρα Δευτέρα και ώρα 09.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακιάς, Ν. Βαρουχάκης, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημαϊόπουλος, Σύμβουλοι Β', Ι. Σιορδιλής, Κ. Συριόπουλος, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωραϊόπουλος, Κ. Φούσιας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δημ. Ζαραφονίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας γιατί βρίσκεται σε αναρρωτική άδεια, Φ. Βώρος Ηλ. Σπυρόπουλος, γιατί βρίσκονταν στα σεμινάρια.

θέματα ημερήσιας διατάξεως.

- 1ο.- Έγγραφο αριθ. Φ.211-17/97/Γ2/2356/16-11-82 Δ/ση Ψφαρμ. Προγρ. Μ.Ε. Εισηγητής: Φ. Κακριδής.
- 2ο.- Το μάθημα της Ιστορίας στο Ν.Π. (Διδ. βιβλία ιλπ.) Εισηγητής Φ. Βώρος.
- 3ο.- Το μάθημα των Μαθηματικών στο Ν.Π. (Ω.Π.) Εισηγητής Ν. Βαρουχάκης
- 4ο.- Συγκρότηση Επιτροπών για τη συγγραφή βιβλίων Φυσικής. Εισηγητής
στ. Παπασημαϊόπουλος.
- 5ο.- Τα μαθήματα Ε. Γλωσσών στο Ν.Π. (Ω.Π. διδ. βιβλία Α.Π. ιλπ)
Εισηγητής Φ. Κακριδής
- 6ο.- Α.Π. μαθήματος Λατινικών Κλασσικού και Δέσμης (ανατύπωση βιβλίων)
Εισηγητής Β. Θεοδωραϊόπουλος.
- 7ο.- Ανακοινώσεις.
- 8ο.- Κατάργηση κλασσικού Λυκείου. Εισηγητής Φ. Κακριδής.

Στην αρχή της συνεδρίας αφού διαπιστώθηκε απαρτία, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θέμα 1ο. - Το Ύμνημα αποφασίζει την ανατύπωση του βιβλίου "Καλλιτεχνικά" Α' Λυκείου και επιφυλάσσεται να αποφασίσει σε ποιά τάξη θα χρησιμοποιηθεί.

Θέμα 2ο. - Οκ. Πρόεδρος λέγει:

Στο μάθημα της Ιστορίας είχαμε δώσει εξαρχής ιδιαίτερη σπουδαιότητα.

Στις 25-9-82 είχα καταθέσει στο Ύμνημα μια εισήγηση, με συγκριμένες προτάσεις για το Α.Π. της Ιστορίας στο Λύκειο και το Γυμνάσιο. Η πρώτη αυτή εισήγηση συζητήθηκε στη συνεδρία μας αριθ. 75/6-10-82. Στις 7-10-82 έστειλα το ακόλουθο υπηρεσιακό σημείωμα (επισυνάπτεται). Καθώς η εισήγηση δεν είχε κατατεθεί εμπρόθεσμα το θέμα καθυστέρουσε, και τελικά μπήκε να συζητηθεί στη συνεδρία 84/15-11-82, όπου ο κ. Βώρος ζήτησε νέα αναβολή. Ανάλογα φαινόμενα (αίτημα αναβολής ή και απουσία του εισηγητή) είχαμε και στις συνεδρίες 89/24-11-82 και 91/26-11-82. Σήμερα το θέμα ξανάρχεται με τα ακόλουθα δεδομένα:

1) Σημείωμα του κ. Βώρου:

«Είμαι βέβαιος ότι θα συμφωνήσετε με την άποψη κέρδους χρόνου και με αυτή τη μεθοδολογία: αφήνω το κείμενό μου με τη βεβαιότητα ότι το Ύμνημα θα το συζητήσει όπως κι αν ήταν παρών ο εισηγητής, μάλλον καλύτερα χωρίς τον εισηγητή.»

2) Εισήγηση του κ. Βώρου.

«Όπως ανέφερα σε προηγούμενη συνεδρίαση (στις αρχές του ίδιου μήνα) η Ομάδα Εργασίας για τα προγράμματα και βιβλία της ιστορίας αποτελούμενη από τους: Φ.Κ. Βώρο, Δ. Μιλτιάδη, Γεωργία Ξανθάκη, Χριστίνα Αργυροπούλου, Γιάννη Γιαννόπουλο και Κ. Συριόπουλο, είχε αντικειμενικά αδυναμία να πραγματοποιεί συσκέψεις από τη σύστασή της, μέσα Οκτώβρη, ίσαμε τώρα, λόγω της συμμετοχής όλων των μελών της (πλήν του Κ. Συριόπουλου) σε πολυάριθμα σεμινάρια σ' όλη την επικράτεια.

Η αντικειμενική αυτή δυσχέρεια δε σημαίνει ότι τα μέλη της Ομάδας δεν είχαν μόνιμη φροντίδα στη σκέψη τους το κύριο θέμα της αποστολής τους. Και πραγματοποίησαν αρτιετές επί μέρους συσκέψεις προετοιμασίας, συνήθως σε ώρες απογευματινές.

K

Η τελευταία αυτή λύση απογευματινών συσκέψεων, καθιστούσε ει των πραγμάτων ανέφικτη την υλομέλεια της Ομάδας, γιατί ήταν δύσκολο να προσκαλείται και το μοναδικό μέλος που δαπανούσε ολόκληρο το πρωινό ωράριο στην Υπηρεσία του ΚΕΜΕ και μετείχε τακτικά στις πρωινές συνεδριάσεις του Τμήματος· ο λόγος για τον κ. Συριοπούλου, από τον οποί- ο εμείς, τα λοιπά μέλη της Ομάδας, ζητούμε κατανόηση και ο οποίος πά- ντως μπορεί εδώ, στο Τμήμα, να επιθέσει τις σκέψεις του.

Από δώ και πέρα ελπίζω ότι οι εργασίες της Ομάδας θα ομαλοποι- ηθούν και τακτικά.

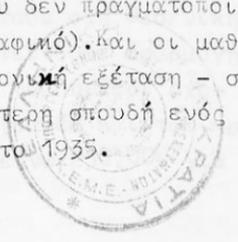
Κύριο θέμα: σκέψεις για τη διαμόρφωση νέων αναλυτικών προγραμ- μάτων.

Λεπτομερή πρακτικά της Ομάδας επιφυλάσσομαι να καταθέσω στο Τμήμα αργότερα, όταν θα έχει ολοκληρωθεί η πρόταση για τα προγράμμα- τα και τα βιβλία για τη φάση 1983-84 με τακτικές συσκέψεις όλων των μελών της. Σήμερα όμως μπορώ να μεταφέρω στο Τμήμα κάποιες σκέψεις- διατυπώσεις από τις ως τώρα εργασίες μας, αυτές που καθιστούν δυνατή και τη πρόταση για ανάθεση συγγραφής ενός βιβλίου, που παίρνει προ- τραιότητα ανάμεσα σε άλλες επείγουσες.

Συγκεκριμένα: η Ομάδα (δηλαδή όλα τα μέλη πλην του κ. Συριό- πουλου που για λόγους αντικειμενικής δυσχέρειας δεν προσιλήθηκε στις απογευματινές συσκέψεις των άλλων) έχει υιοθετήσει το ακόλου- θο σχήμα διανομής της διδασκαλίας της ιστορικής ύλης στις 6 τάξεις γυμνασίου και λυκείου:

- α. χρονολογική παρουσίαση της ιστορίας από την α' τάξη του γυμνασί- ου ως και την α' τάξη του λυκείου, με διανομή την ακόλουθη:
 - αρχαία ιστορία (ως τους ελληνιστικούς χρόνους)·
 - ρωμαϊκή - μεσαιωνική εποχή·
 - νεότερη εποχή ως και τη γαλλική επανάσταση και τις παραμονές της Ήλληνας·
 - σύγχρονη ιστορία, δηλ. από τη Βιομηχ. Επανάσταση (1780) ως σήμερα.
- β. θεματική παρουσίαση της ιστορίας, πχ. ιστορία της περιοχής του Αιγαίου διαμέσου των αιώνων, στις δύο τελευταίες τάξεις του λυκείου

Το σκεπτικό της παραπάνω πρότασης είναι ότι η διδασκαλία της Νεότερης - Σύγχρονης Ιστορίας στην Τρίτη γυμνασίου δεν πραγματοποι- είται (ή πρέπει το σχετικό βιβλίο να γίνει τηλεγραφικό). Και οι μαθη- τές β', γ' λυκείου είναι ώριμοι είτε για μια διαχρονική εξέταση - σπου- δή κάποιου θέματος όπως το παραπάνω, είτε για βαθύτερη σπουδή ενός άλλου, π.χ. η Νεοελληνική Κοινωνία από το 1900 ως το 1935.

Ολοκλήρωση της πρότασης αυτής με λεπτομερέστερη τειμηρίωση και αναλυτική παρουσίαση προγραμμάτων (για τις περιπτώσεις α' και β' παραπάνω) επιφυλάσσομαι για λογαριασμό της Ομάδας και με την παρουσία της να ετοιμάσω για προσεχή συνεδρίαση. Σήμερα όμως κρίναμε αναγκαίο να προπέμψουμε τούτο το τμήμα της όλης εισήγησης προκειμένου να ζητηθεί από το Τμήμα να εισηγηθεί την ανάθεση συγγραφής ενός βιβλίου, από το οποίο θεωρούμε ότι είναι ανάγκη να ξεμηνήσει η αναδόμηση προγραμμάτων - βιβλίων.

Με το δεδομένο ότι ουσιαστικά με το παραπάνω πλαίσιο διανομής της ιστορικής αφήγησης δε διαταράσσεται η γνωστή ως τώρα διανομή (αρχαία ιστορία στην α' τάξη), ενώ είναι απάραδεικτη η ανανέωση του βιβλίου για να είναι διδακτική η αρχαία ιστορία, προτείνουμε να προωθηθεί άμεσα η ανάθεση συγγραφής βιβλίου Αρχαίας Ιστορίας (ίσσαμε τους Ελληνιστικούς χρόνους) για την α' τάξη του γυμνασίου στους:

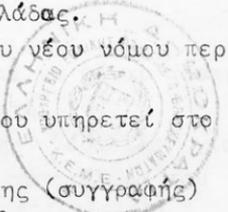
1. Τσακισήρα Λάμπρο, φιλόλογο και ιστορικό και μοναδικό ιστορικό - χαρτογράφο (που το επιστημονικό έργο και ήθος του έχω παρουσιάσει και άλλωτε στο Τμήμα, όταν του αναθέσαμε και έγραφε με άλλους Ιστορία για τη Β' Γυμνασίου).
2. Τιβέριο Μιχαήλ, καθηγητή της Κλασικής αρχαιολογίας στο Παν/μιο της Θεσ/νίκης, κυρίως για τα κεφάλαια της τέχνης και την καλλιτεχνική εικονογράφηση του βιβλίου.

Κριτές για το ίδιο βιβλίο προτείνουμε τους:

1. Ι. Τουλουμάκο, καθηγητή της Αρχαίας Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Θεσ/νίκης, συγγραφέα ειδικών βιβλίων για την Αρχαιότητα (π.χ. Θεωρητική Ιδεολογική Θεμελίωση της Αθηναϊκής Δημοκρατίας) και μεταφραστή του βιβλίου του U. WILCKEN, Ιστορία της Αρχαίας Ελλάδας.
2. Β. Σουρμελίδη, φιλόλογο ΓΕΜΕ ως τη δημοσίευση του νέου νόμου περί σχολικών συμβούλων, καθιερωμένο εμπ/κό.
3. Ηλία Αθανασόπουλο, φιλόλογο, (ιλιμακίου) Μ.Κ. 8, που υπηρετεί στο Λύκειο Τούμπας Θεσ/νίκης.

Για την παραγματοποίηση της παραπάνω πρότασης (συγγραφής) προτείνουμε: απόσπαση του Λάμπρου Τσακισήρα στο Υπουργείο Βόρειας Ελλάδας, ώστε να έχει την ευχέρεια να συνεργάζεται με τον άλλο συγγραφέα, τον κ. Τιβέριο, και τους κριτές, που όλοι υπηρετούν στη Θεσ/νίκη.

Για την αποζημίωση του πρώτου συγγραφέα προτείνουμε εφαρμογή του άρθρου 31 που πρόσφατα μας κοινοποιήθηκε (του νόμου περί σχολικών συμβούλων). Για την αποζημίωση του άλλου συγγραφέα και των κριτών παραναλώ να επιληφθεί το Τμήμα. Προσωπικά προτείνω 250.000 για

τον κ. Τιβέριο Μιχαήλ και 150.000 αθροιστικά για τους κριτές.

Ώσπου να προωθηθεί η διαδικασία αιάθεσης η Ομάδα επιφυλάσσεται να διατυπώσει σε τελική μορφή και το πρόγραμμα και τις προδιαγραφές. Έχει ασχοληθεί με τα θέματα αυτά και θα εισαχθούν στο Τμήμα σε προσεχή συνεδρίαση. Στο μεταξύ θα κερδίζουμε χρόνο.»

Στη παραπάνω εισήγηση έχω, πέρα από το ότι είναι ειπρόθεσμη και ελλιπής, να παρατηρήσω τα ακόλουθα:

- (α) Δεν αναφέρεται καθόλου στη πρώτη εισήγηση που είχα κάνει, πράγμα που σημαίνει ότι την παραμερίζει πέρα για πέρα - ακόμα και στο θέμα των Ανατολιικών λαών;
- (β) Εισάγει, χωρίς ιδιαίτερη μνεία, τον επαναστατικό νεωτερισμό, η ύλη του Γυμνασίου να μην ολουληρώνεται στις τρεις τάξεις αλλά να επεντείνεται στην πρώτη Λυκείου, ^{όσοτε} όσα παιδιά δεν συνεχίσουν στο Λύκειο, δε θα ακούν καθόλου νεότερη ιστορία;
- (γ) Δεν παίρνει θέση σε θέματα ωραρίου και γενικά αφήνει αναπάντητα ένα πλήθος ερωτημάτων, όπου το Τμήμα, αν αποφάσιζε να πάρει αβόηθητο θέση, θα πελαγοδρομούσε,
- (δ) Η εισήγηση για την ανάθεση συγγραφής βασίζεται στο ακόλουθο σκεπτικό: "Με το δεδομένο ότι ουσιαστικά με το παραπάνω πλαίσιο διανομής της ιστορικής αφήγησης διαταράσσεται η γνωστή ως τώρα διανομή (αρχαία ιστορία στη πρώτη τάξη)" - όμως νομίζω ότι ίσα ίσα εδώ δεν διαταράσσεται η γνωστή διανομή, που προβλέπει για την Α' Γυμνασίου ακριβώς αρχαία ιστορία.-

Ύστερα από αυτά ρωτώ το Τμήμα, αν νομίζει ότι μπορεί σήμερα να προχωρήσει στο θέμα της ιστορίας.

Ο κ. Ν. Βαρουχάνης λέει:

Το θέμα της Ιστορίας είναι πολύ σοβαρό ώστε να είναι αδύνατο ότι μπορεί να συζητηθεί με απουσία του εισηγητή.

Και δεν μπορώ να εξηγήσω πως ο κ. εισηγητής "έστειλε" για συζήτηση προτάσεις που ουσιαστικά ανατρέπουν την αυτοτέλεια του Γυμνασίου.

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέει:

Νομίζω ότι το Τμήμα δεν μπορεί με κανένα τρόπο να προχωρήσει στα θέματα της Ιστορίας, (ύλη και βιβλία) με την απουσία του αρμόδιου εισηγητή του θέματος. Και μόνο το γεγονός ότι προτείνεται από τον εισηγητή στο γραπτό του σημείωμα να τελειώνει η διδασκαλία της Ιστορίας στη Γ' Γυμνασίου στη αρχή της Ελληνικής Επανάστασης δημιουργεί πρόβλημα πολύ σοβαρό που σχετίζεται με το θέμα της Γενικής υποχρεωτικής Παιδείας. Προσωπικά το θεωρώ απαράδεκτο να μη διδασχτεί σε όλα τα Ελληνόπουλα η σύγχρονη Ιστορία μας.

4. Πλήν του κυρίου τούτου διδασκτικού βιβλίου της 'Ιστορίας, ή
 ξιτασι ανάστης ένότητασ του όποιου νά μήν ύπερβαίνη τάς 3 σελί-
 δας κειμένου, νά ύπάρχουη κατά σχολετον τρία βοηθητικά διά τήν
 διδασκαλίαν βιβλία, τό έν τούτων νά περιέχη κείμενα, τό έτερον ει-
 κόνας έργων τέχνης, νομισμάτων, άγγείων, όπλων κλπ και τό τρίτο χάρ-
 τας, διαγράμματα μαχών και άπεικονίσεις του έδάφους. Ένάστη ένότης
 θά διδάσκειται διά συζητήσεως επί τη βάσει των βοηθητικων βιβλιων,
 τό περιεχόμενον των όποιων θά έχη κατανεμηθεϊ και άριθμηθεϊ εις
 ισάριθμους ένότητας προς τό περιεχόμενον του κυριως βιβλίου θά
 έξετάζεται δέ άπό τό κύριον βιβλίον τό όποιον θά περιέχη συνοπτι-
 κως τά συμπεράσματα της συζητήσεως στην τάξι.

5. Η ύλη της 'Ιστορίας εις τό Γυμνάσιο θά κατανεμηθῆ εις τρεῖς
 βασικιάς ένότητας άντιστοιχως προς τάς τρεῖς τάξεις αυτοῦ, ήτοι:

α) Αρχαίαν Άλληνικήν ιστορίαν άπό αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι
 του τετάρτου μετά Χριστόν αιώνος περιλαμβάνουσα και στοιχεῖα της
 ιστορίας των ανατολικων λαων και των Ρωμαίων β) Βυζαντινήν και
 νεωτέραν ιστορίαν άπό τον τέταρτον μέχρι τέλους του 18ου μ.Χ. αιώνα
 ή τήν Άλλικήν επανάστασιν και γ) 19ου και 20ου αιώνα από την τρι-
 την τάξιν Γυμνασίου.

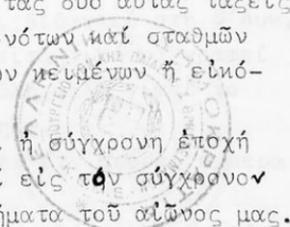
Εις τό Γυμνάσιον ή 'Ιστορία θά διδάσκειται χρονολογιως διά
 συχνων δέ συγκριτικων χρονολογιων κατά περιοχάς πινάκων του δι-
 δασκτικού βιβλίου θά επιδιώκεται ή άπομνημόνευσις των μεγάλων
 σταθμων εις τήν έξελίξειν του Άλληνιου έθνους και του κόσμου.

6. Η ύλη εις τάς δύο πρώτας του Δυκειου θά διαιρεθῆ εις δύο ένό-
 τητας ήτοι: α) άπό αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τον 10ον μετά Χριστόν
 αιώνα ή τήν βασιλείαν των Μακεδόνων βασιλέων του Βυζαντίου και
 β) άπό τον 10ον μ.Χ. αιώνα μέχρι των καθ' ήμας χρόνων.

Κατά τήν διδασκαλίαν της 'Ιστορίας εις τάς δύο αυτάς τάξεις
 νά επιδιώκεται ή έρμηνεία των κυριότερων γεγονότων και σταθμων
 των περιόδων τούτων διά της χρήσεως καταλλήλων κειμένων ή εικό-
 των και χαρτων εν των βοηθητικων βιβλιων.

7. Εις τήν τρίτην τάξιν Δυκειου νά διδάσκειται ή σύγχρονη εποχή
 19ου και 20ου αιών και νά μυσνται οι μαθηταί εις τόν σύγχρονον
 πολιτισμόν και κόσμον και τά κυριώτερα προβλήματα του αιώνος μας.

8. Όλα τά διδασκτικά βιβλία νά άντικατασταθοῦν επί τη βάσει της
 νέας ταύτης θεωρήσεως της 'Ιστορίας και επί τη βάσει των συμπερα-
 σμάτων επιτροπής επί τούτω συνιστωμένης τά συμπεράσματα της όποιας
 θά συμπεριληφθοῦν εις πρακτικά.

9. Μέχρις ότου αντιμετωπισθεῖ διά ριζικών μέτρων, ως τά ἐπιτεθέντα ό τρόπος συγγραφῆς, κατανομῆς και διδασκαλίας τῆς ἱστορικῆς ὕλης εἰς τάς διαφόρους τάξεις τοῦ Γυμνασίου καί Λυκείου, υποχρεωτικῶς θά ἀνατυπωθοῦν τά ὑπάρχοντα βιβλία οἱ παρανοήσεις καί τά σφάλματα τῶν όποίων μόνον διά τῆς ἐξ ὑπαρχῆς συγγραφῆς των εἶναι δυνατόν νά αντιμετωπισθοῦν.

Στη συνέχεια ο κ. Β. Θεοδωρακόπουλος λέγει:

Δε δοίμασα ἐμπλήξη που ο κ. Βύρος στην εισηγήσή του δε με αναφέρει καθόλου ως μέλος της Ο.Ε., γιατί ως τώρα ποτέ δεν κλήθηκα να πάρω μέρος στις εργασίες της Ο.Ε., μολονότι ἐνόχλησα μια δυό φορές. Είμαι λοιπόν ξένος προς την εισηγήση και το περιεχόμενό της. Βέβαια μελέτησα το πρόβλημα και ἔχω ορισμένες ἀπόψεις. Ἦθελα ὁμως να τις συζητήσω στην Ο.Ε. και ὕστερα να τις ειδέσω στο Τμήμα. Τώρα ὁμως θα μπορούσα να καταθέσω στο Τμήμα τις ἀπόψεις αυτές, αν μου δοθεῖ προθεσμία μιας εβδομάδας για να τελειώσω με τα σεμινάρια.

Ο κ. Σαυιδάς λέγει:

Για τα προτεινόμενα από την εισηγήση για το μάθημα της Ἱστορίας ἔχω να παρατηρήσω πολύ σύντομα τα εξής:

α) Η διδασκαλία της Ἱστορίας πρέπει να ολοκληρώνεται στη Γ' Γυμνασίου, και να φθάνει ως τις μέρες μας. Επίσης η διδασκαλία της Ἱστορίας στο Γυμνάσιο ἰδιαίτερα στη Β' και πῖό πολύ στη Γ' Γυμνασίου δεν πρέπει να εἶναι απλῶς χρονολογική. Στο Λύκειο η ἱστορία μπορεί να παρουσιάζεται θεματικῶς ὄχι μόνο στη Β' τάξη ἀλλά και στη Α'. Πάντως η ἀπόψη για τη θεματικὴ παρουσίαση της ἱστορίας στο Λύκειο εἶναι πολύ ενδιαφέρουσα.

β) Θα πρέπει να γνωρίζουμε τι θα διδαχτεῖ και στη Γ' Λυκείου, ὥστε να μην επαναλαμβάνεται ὕλη που τυχόν ἔχει διδαχτεῖ στη Β' Λυκ.

γ) Στην Α' τάξη Γυμνασίου εἶναι ἀνάγκη επιτακτικῶς να γραφεῖ νέο βιβλίο ὄχι τόσο γιατί ἀλλάζει η διδασκαλία ὕλη, ἀλλά γιατί το χρησιμοποιούμενο βιβλίο εἶναι ἐντελῶς ἀνατάλληλο.

Ο πρόεδρος ἐρωτᾷ πάλι το Τμήμα αν νομίζει ὅτι μπορεί σήμερα να προχωρήσει στο θέμα της Ἱστορίας.

Ὁμόφωνα το Τμήμα ἀπαντᾷ στο ἐρώτημα ἀποφατικῶς και ο πρόεδρος λέγει: Ὅμως το θέμα ἐπείγει και δεν νομίζω ὅτι μπορούμε να περιμένουμε την επιστοφή του κ. Βύρου από τη Θεσ/νίκη. Ζητώ από το Τμήμα να μου επιτρέψει να προσπαθῶ ως εισηγητῆς την προώθηση του θέματος το συντομότερο.

Θέμα 3ο.

Ο κ. Ν. Βαρουχάκης προτείνει:

Γυμνάσιο

A	B	Γ
4	4	5

Λύκειο

A	B	Γ
5	5	

Ο κ. Φ. Καυριδής προτείνει:

Γυμνάσιο

A	B	Γ
4	4	5/4

Λύκειο

A	B	Γ
10/9	10/9	

Ακολουθεί συζήτηση:

Ο κ. Παπασημακόπουλος προτείνει μείωση της Ευκλ. Γεωμετρίας

Ο κ. Παπαδόπουλος λέγει:

Γυμνάσιο

A	B	Γ
		4

Λύκειο

A	B	Γ
5	4	

Για μένα έχει ιδιαίτερη σημασία το σημείο της εισήγησης που αναφερόταν στο ότι ξεχνούμε βέβαια τις ειδικές κάπως μαθηματικές σχολικές γνώσεις, αλλά μας μένει η άσκηση ως βασικός τρόπος σκέψης που είναι ο θετικός και άμεσα χρήσιμος τρόπος της καθημερινής πραγματικότητας. Προχωρώντας έχω να τονίσω ότι τα μαθηματικά είναι πράγματι γενική και σύγχρονη γνώση. Μολαυτά πάντως παραμένουν κατά την αντίληψή μου συζητήσιμα δύο σχετικά θέματα: 1) Γιατί σε άλλες χώρες έχουν στις αντίστοιχες τάξεις λιγότερες ώρες απ' ότι εμείς, και 2) αν είναι όλα απαραίτητα για όλους ως γενική γνώση όσα διδάσκονται στα μαθηματικά. Έτσι έχω τη γνώμη ότι χρειάζεται να μειωθούν κάπως οι ώρες, αλλά και να μετατεθούν ως σύνολο προς τα κάτω, γιατί οι κοινές απαραίτητες γνώσεις είναι θέμα της υποχρεωτικής εκπ/σης. Γι' αυτό κάποια αύξηση θα είχε νόημα στο Γυμνάσιο, ενώ στο Λύκειο πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη η ψυχολογική διαπίστωση της διαφοροποίησης των ενδιαφερόντων των μαθητών που εντείνεται μετά τα 14 και 15 χρόνια της ηλικίας όλο και πιο πολύ. Με άλλα λόγια δεν μπορούμε να υποχρεώνουμε τον κάθε μαθητή να μάθει ό,τι δεν τον ενδιαφέρει άμεσα και οπωσδήποτε, γι' αυτό και χρειάζεται ένα μίνιμουμ ωρών κάθε μαθήματος στο Λύκειο, ακριβώς επειδή οι γνώσεις ειδικεύονται κάπως και ο μαθητής αρχίζει να προετοιμάζεται για την ιδιική του επαγγελματική κατεύθυνση. Έτσι προτείνω για το Γυμνάσιο 13 ώρες και για το Λύκειο 9 ώρες.

Ο κ. Σιορδύλης προτείνει:

Γυμνάσιο			Λύκειο		
A	B	Γ	A	B	Γ
4	4	4	5	5	

Ο κ. Σακκιάς είναι αντίθετος σε κάθε αύξηση διδ/λίας του μαθήματος των Μαθηματιών και λέγει:

Θα ήμουν σύμφωνος για τη διδασκαλία των Μαθηματιών στο Γυμνάσιο και πέρα από 4 ώρες κατά τάξη αν:

α) Δεν ήταν το Γυμνάσιο σχολείο υποχρεωτικής παιδείας ώστε από τη φύση του να προσφέρει σε μεγάλη ένταση γνώσεις που δεν είναι ιδιαίτερα εγνεφαλικές και δύσληπτες όπως οι μαθηματικές έννοιες.

β) Δεν είχε καταστήσει το μάθημα το κατ' εξοχήν μάθημα φροντιστηρίου, κατ' οίκον μαθημάτων και γενικά παραπαιδείας. Γι' αυτό η προσπάθεια δεν πρέπει να κατατείνει τόσο στην αύξηση των ωρών διδασκαλίας του μαθήματος αλλά στη μελέτη των τρόπων (συγγραφής βιβλίων, μεθόδων διδασκαλίας κτλ.) με τους οποίους θα γίνεται ευκολότερη πρόσβαση στη μαθηματική ύλη και θα περιοριστεί η παραπαιδεία στο μάθημα αυτό.

Γιαυτό το δεύτερο λόγο ιδιαίτερα δεν μπορώ να υποστηρίξω την αύξηση των ωρών του μαθήματος ούτε στο Λύκειο πέρα από το χρόνο που προβλέπει η εισήγηση του κ. Προέδρου του Υμμήματος μολονότι αναγνωρίζω τη σημασία του μαθήματος και δέχομαι ότι θα μπορούσε να διδάσκεται περισσότερες ώρες αλλά κάτω από άλλες συνθήκες. Όπως έχουν σ' εμάς τα πράγματα αύξηση των ωρών του μαθήματος σημαίνει παράλληλη αύξηση της παραπαιδείας. Σ' εμάς το πρόβλημα δεν βρίσκεται στην αύξηση των ωρών του μαθήματος αλλά στην αλλαγή των τρόπων διδασκαλίας του, τη συγγραφή απλούστερων και μεθοδικότερων βιβλίων κτλ., στην αχρήστευση της τρομερής παραπαιδείας που έχει αναπτυχθεί στο μάθημα αυτό.

Ο κ. Πρόεδρος παρακαλεί το Υμμήμα να επιλέξει 1 από τις 3 προτάσεις που διαμορφώθηκαν παραπάνω για το Γυμνάσιο.

Ψηφοφορία

- Σιορδύλης πρότασή μου
- Συριόπουλος " Σιορδύλη
- Παπασημαϊόπουλος " "
- Αδαμόπουλος " Βαρουχάκη
- Μαπαδόπουλος πρότασή μου
- Βαρουχάκης Πρότασή μου
- Σακκιάς πρόταση Κακριδής
- Κακριδής πρότασή μου.

K

Η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται με την παράκληση οι ασθενέστε-
ρες απόψεις να προσχωρήσουν στις ισχυρότερες.

Ψηφοφορία

Σιορδίλης	πρότασή μου
Συριόπουλος	" Σιορδίλη
Παπασημαϊόπουλος	" "
Αδαμόπουλος	" Βαρουχάη
Παπαδόπουλος	" Κακριδή
Βαρουχάη	πρότασή μου
Σακιάς	" Κακριδή
Κακριδής	Πρότασή μου

Η πρόταση Βαρουχάη παραμερίζεται διαδιναστικιά και το Ήμή-
μα ψηφίζει μεταξύ των 2 προτάσεων Σιορδίλη - Κακριδή.

Ψηφοφορία

Σιορδίλης	πρότασή μου
Συριόπουλος	" Σιορδίλη
Παπασημαϊόπουλος	" "
Αδαμόπουλος	" Κακριδή
Παπαδόπουλος	" "
Βαρουχάη	" "
Σακιάς	" "
Κακριδής	πρότασή μου

Η πρόταση Κακριδή εγκρίνεται με ψήφους 5:3. Εισάγονται σε
ψηφοφορία οι 3 προτάσεις για το Λύκειο.

Ψηφοφορία

Σιορδίλης	πρόταση Κακριδή
Συριόπουλος	" "
Παπασημαϊόπουλος	" "
Αδαμόπουλος	" Βαρουχάη
Παπαδόπουλος	" Κακριδή
Βαρουχάη	" μου
Σακιάς	" Κακριδή
Κακριδής	" "

Η πρόταση Κακριδή εγκρίνεται με ψήφους 6:2.

Ο Πρόεδρος λέγει: "επειδή οι αποφάσεις πάρθηκαν με μειοψηφία των ειδικών, τους παρακαλώ να δηλώσουν αν επιθυμούν το Ύμνημα να ειφράσει τη βούλησή του και με άλλη διαφορετική διαδικασία".

Ύστερα από συζήτηση ο Πρόεδρος εισάγει σε ψηφοφορία διαζευ-
κιά τις ακόλουθες προτάσεις:

α)	Γυμνάσιο			Λύκειο	
	A	B	Γ	A	B
	4	4	5/4		5/4
β)	4	4	4	5	5

Ψηφοφορία

Σιορδύλης	B' πρόταση
Συριόπουλος	"
Παπασημαϊόπουλος	"
Αδαμόπουλος	"
Παπαδόπουλος	A' πρόταση
Βαρουχάκης	B' "
Σαμιάς	A' "
Καιριδής	A' "

Εγκρίνεται η B' πρόταση με ψήφους 5:4.

Το Ύμνημα αποφασίζει το Ω.Π. μαθηματικών του Γυμνασίου να διαμορφωθεί ως εξής:
A', B', Γ' Γυμνασίου 4 ώρες
A' και B' Λυκείου από 5 ώρες.

Εισάγεται το 4ο θέμα:

Ο πρόεδρος παρακαλεί τον κ. Παπασημαϊόπουλο να εισηγηθεί σχε-
τικά με την σύνθεση της μεγάλης επιτροπής για το μάθημα της Φυσι-
κής και της Ομάδας συγγραφής του βιβλίου Φυσικής δέσμης.

Ο κ. Παπασημαϊόπουλος λέγει:

Ύστερα από την αναβολή αποφάσεως στην εισήγησή μου που έγινε
στ η συνεδρίαση της 16-11-82, όπως φαίνεται από την αριθ. 88/82
πράξη του τμήματος ΜΕ του ΚΕΜΕ, έχω να εισηγηθώ τα ακόλουθα:
Με την έλευση των νέων απεσπασμένων καθηγητών Α4 (ειδικότητας
Φυσικού) στο ΚΕΜΕ τροποποιώ την εισήγηση της 16/11 με τον ακόλουθο
τρόπο: Το βιβλίο Φυσικής για την Γ' Λυκείου θα πρέπει να γραφεί
κατά τη γνώμη μου από ομάδα καθηγητών Λυκείου. Επειδή όμως οι
μαθητές για τους οποίους προορίζεται το βιβλίο βρίσκονται στην
τελευταία τάξη και προορίζονται για τα ΑΠΙ ένας συνδυασμός με έμπειρο
καθηγητή Πανεπιστημίου θα ενίσχυε την ομάδα.

Ύστερα από το σκεπτικό αυτό και σε συνεννόηση με την Καθ. του Παν.
Αθηνών Π. Ευθυμίου έχω να προτείνω στο τμήμα για συγγραφείς του
βιβλίου Φυσικής για την α' και β' δέσμη της Γ' Λυκείου τους ακόλουθους:

- 1) Π. Ευθυμίου καθ. Παν. Αθηνών
- 2) Γεώρ. Τιμοθέου Καθ. Λυκείου
- 3) Γιάννη Βλάχο, Καθ. Λυκείου
- 4) Κουρκουτά Κων. Φυσικό.

Οι όροι συγγραφής του βιβλίου αναφέρονται στην προηγούμενη σχετική ει-
σήγησή μου.

Παράλληλα θέλω να ενημερώσω το τμήμα για τα ακόλουθα:

Υπάρχει θέμα βιβλίου Φυσικής β' Λυκείου το οποίο επίσης θα πρέπει
να συγγραφεί γιατί ο συνδυασμός των δύο βιβλίων β' και γ' Λυκείου
Α. Μάχη (Φυσική) είναι κουραστικός για τους καθηγητές και αντι-
παιδαγωγικός για τους μαθητές.

Προτείνω λοιπόν να συγγραφεί προσωρινό βιβλίο Φυσικής για την Β'
Λυκείου με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα που υπάρχει από τους: Α. Μαυρομ-
τάσιο, σύμβουλο β' του ΚΕΜΕ, Παν. Κόκκινα Λυκείαρχη και Κ. Ζάχο καθηγητή
Γυμνασίου. Οι δύο τελευταίοι είναι αποσπασμένοι στο ΚΕΜΕ.

Ο Πρόεδρος λέγει: "σύμφωνα με παλαιότερη απόφαση του Τμήματος, ιρατούμε από την εισήγηση του κ. Παπασημαϊόπουλου τη συγερικριμένη πρόταση για Ομάδα συγγραφής βιβλίου δέσμης. Στη πρόταση αυτή, είμαι υποχρεωμένος, EX OFFICIO, να αντιπαραθέσω την πρόταση των κ.κ. Κόκκοτα, Ζάχου, Τιμοθέου, Βλάχου, όπως μου την εξέθεσαν στο γραφείο μου πριν από 3 μέρες. Πρότειναν να αναλάβουν αυτοί οι 4 τη συγγραφή του βιβλίου με κριτική επιτροπή τους κ.κ. Αντωνίου, Σιγάλα, Μπαρδούνια και Κατηφόρη.

Ύστερα από συζήτηση οι συνάδελφοι δέχτηκαν να συμπεριληφθεί στην Ο. Συγγραφής και η κ. Ευθυμίου, ως εγγύηση επιστημονικής πληρότητας και ενημέρωσης. Ήπειδή στο μεταξύ πληροφορούμαι από τον κ. Παπασημαϊόπουλο ότι η κ. Ευθυμίου θεωρεί απαραίτητο να συμμετέχει στην Ομάδα και ο Δ.Ε.Π. κ. Κουριουτάς, διατυπώνω σήμερα δική μου πρόταση ομάδας συγγραφέων, την αιδούλη: Ευθυμίου, Κόκκοτα, Τιμοθέου, Ζάχος, Κουριουτάς.

Ως επιτροπή κρίσης προτείνω τους:

Μπαρδούνια, Κανελλόπουλο, Νικολαΐδη. Προτείνω στο Τμήμα να εγερίνει αυτή τη συμβιβαστική λύση, με την επιφύλαξη της συγκατάθεσης των προτεινομένων.

Ψηφοφορία

Σιορδίλης	πρόταση Κακριδής
Λυριόπουλος	" "
Παπασημαϊόπουλος	πρότασή μου
Αδαμόπουλος	" Κακριδής
Παπαδόπουλος	" Παπασημαϊόπουλου
Βαρουχάκης	" Κακριδής
Σακινιάς	" "
Κακριδής	πρότασή μου

Εγερίνεται η πρόταση Κακριδής με ψήφους 6:2.

Αμοιβή Ομάδας Συγγραφής: Για τα μέλη που δεν υπηρετούν αποσπασμένοι στο ΚΕΜΕ, ορίζεται το ποσό των 200.000 δρχ.

Για την Επιτροπή Κρίσης ορίζονται 40.000 για κάθε μέλος που δεν υπηρετεί στο ΚΕΜΕ. Ως προθεσμία ορίζεται η 15η Μαΐου.

Ο Πρόεδρος λέγει: "Ύστερα από τα όσα άκουσα μετά από την εισήγηση του κ. Παπασημαϊόπουλου για την ανάγκη ανανέωσης σε βάθος των βιβλίων Ψυσικής Β, Γ Λυκείου που συναπαρτίζουν τη διδ. ύλη του της Β' Λυκείου σύμφωνα με το Ν.Π., προτείνω στο Τμήμα τη

(Handwritten signature)

σύσταση Κριτικής Επιτροπής που να αποτελείται από τον κ. Α. Μαυρομματάνο ως επινεφαλής, τους αποσπασασμένους Φυσικούς του ΚΕΜΕ και όσους Επιθεωρητές πρόκειται να αποσπαστούν AD ΗΟΟ, με το συγκεκριμένο έργο, την διευθέτηση της ύλης των δύο βιβλίων, με ενδεχόμενη συγγραφή περιλήψεων. Προθεσμία ορίζεται η 30η Απριλίου. Η πρόταση του κ. Παπασημαϊόπουλου για συγγραφή νέου βιβλίου Β' Λυκείου, θεωρώ ότι έχει ήδη απορριφθεί από προγενέστερη απόφαση του Τμήματος.

Ο κ. Αδαμόπουλος λέγει: Επιφράζω την επιφύλαξή μου για τη σύνθεση της Ομάδας εργασίας. Δεν νομίζω ότι χρειάζεται τόσο πολυμελής ομάδα για την προσαρμογή των βιβλίων Φυσικής της Β' Λυκείου στο νέο πρόγραμμα. Επίσης επινεφαλής της ομάδας πρέπει να είναι ο συνάδελφος κ. Παπασημαϊόπουλος.

Μετά από τη συζήτηση, το Τμήμα εγκρίνει ομόφωνα την πρόταση με την επιφύλαξη που διατύπωσε ο κ. Αδαμόπουλος.

Η συγρότηση της μεγάλης Επιτροπής για την αναθεώρηση του Α.Π. αναβάλλεται. Προτάσσεται το 2ο θέμα.

Ο κ. Καυριδής λέγει:

Μελετώντας την Παρασκευή με τον κ. Θεοδωρακόπουλα το 6ο θέμα σιοντάξαμε σε ένα αδιέξοδο. Αν δίναμε στην Α' και Β' Λυκείου των Κλασικών Λυκείων το βιβλίο που ετοιμάζεται για τη Δέση, τότε τι θα έκαναν οι μαθητές του κλασικού λυκείου στη Γ' τάξη; "Επειδή (α) όπως είναι νομοθετημένο το κλασικό Λύκειο δεν μπορεί να ενταχτεί στην καινούργια φιλοσοφία και μέθοδο του Ν.Π. όπως υλοποιήθηκε ως ένα σημείο, με τους φετινούς διακανονισμούς και θα αρχίσει να εφαρμόζεται στο σύνολό του από το 1983/4 (β) από την αρχή της λειτουργίας του ο θεσμός των Κλ. Λυκ. δημιουργούσε μίαν ανισότητα ανάμεσα στους υποψήφιους που διαγωνίζονται για την εισαγωγή τους στα ΑΕΙ στα μαθήματα των Αρχαίων Ελληνικών, της Ιστορίας και των Λατινικών· επειδή τέλος, και ανεξάρτητα από την υπερνητική πολιτική, έχουν και στο τμήμα αυτό πολλές φορές αιουσαί φωνές και παρθεί αποφάσεις ————— που τείνουν να εξαλείφουν κάθε διάκριση ανάμεσα στα σχολεία και κάθε ανισότητα στους διαγωνισμούς εισαγωγής στα ΑΕΙ. —γι' αυτό, όσο και αν είμαι κλασικός φιλόλογος και κάθε περιορισμός στη διδασκαλία των ανθρωπιστικών γραμμάτων μου κοστίζει, είμαι υποχρεωμένος να εισηγηθώ την κατάργηση των κλ. Λυκ. — που βέβαια για να γίνει απαιτεί νομοθετική ρύθμιση.

Η κατάργηση προτείνω να γίνει σε δύο στάδια και περιγράψω ως παράδειγμα το τι θα γίνει στα Λατινικά.

K

A. 1983/4 : - Οι Α και Β Κλ. Λυκ. καταργούνται. Οι μαθητές που φοιτούν φέτος στην Α Κλ. Λυκ. παρακολουθούν του χρόνου το κανονικό πρόγραμμα της Β' Λυκείου.

- Οι μαθητές της φετινής Β' Κλ. Λυκ. ολοκληρώνουν στη Γ' το πρόγραμμα του Κλ. Λυκείου.

B. 1984/5 : Έλεγα κατάργηση του Κλασικού Λυκείου.

Το ξέρω ότι αυτός ο διακανονισμός περιέχει ορισμένα δυσάρεστα - κυρίως στο μάθημα των Λατινικών, όπου οι φετινοί της Α' Κλ. Λυκείου θα χρειαστεί του χρόνου να διακόψουν και αντίχρονου να επαναλάβουν τα όσα μαθαίνουν φέτος, όμως αυτό δε γίνεται να το αποφύγουμε, αν πραγματικά θέλουμε όσο το δυνατό γρηγορότερα όλα τα παιδιά να πλησιάζουν τις πύλες των Α.Ε.Ι. με τα ίδια εφόδια." - Ο κ. Χαϊρετόγλου με ιδιαίτερη ικανοποίηση την πρόταση του Προέδρου του Τμήματος κ. Καυρίδη για την κατάργηση των κλασικών Λυκείων. Γιατί αυτά τα σχολεία είναι σχολεία που λειτουργούν υπό ειδικές ευνοϊκές συνθήκες, σχολεία ελιτινιά για τους λίγους που αντιστρατεύονται τη δημοκρατική αρχή της ισότητας ευκαιριών για εκπαίδευση και για αυτό το λόγο δεν έχουν θέση σε μία σοσιαλιστική κοινωνία. Άλλωστε η αποδοτικότητα τους και σ' αυτή την περιοχή της αρχαιομάθειας δε φαίνεται ότι είναι σημαντικά ανώτερη από την αποδοτικότητα των κοινών σχολείων.

Επιπλέον αυτά τα σχολεία δημιουργούν τεράστιο θέμα ανισότητας στις πανελλήνιες εξετάσεις για τα ΑΕΙ (ανάλογο με το θέμα που δημιουργεί το Αμερικάνικο Κολέγιο με το 4ετές λύκειό του). Οι μαθητές τους προσέρχονται στις εξετάσεις για να διαγωνιστούν από πολύ καλύτερη θέση μαζί με τους μαθητές των κοινών σχολείων, με διδασκαλία π.χ. Λατινικών σ' όλες τις τάξεις του λυκείου σε σύγκριση με τους άλλους, τους πολλούς μαθητές που τα διδάσκονται μόνο στη Γ' λυκείου. Αυτό δεν αποτελεί μόνο χτυπητή περίπτωση ανισότητας αλλά και κατάφωρη αδικία. Να καταργηθούν λοιπόν αυτά τα καθαρά αριστοκρατικά και ελιτινιά σχολεία. Το Έθνος δεν έχει να ζημιωθεί.

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέγει:

Έχω τη γνώμη ότι με τη νέα ρύθμιση σπουδών στο Γενικό Λύκειο δεν υπάρχει κανένας λόγος διατήρησης του Κλασικού Λυκείου, αφού μάλιστα και τυπικά δημιουργούνται προβλήματα και ανισότητες.

Ο κ. Παπασημαϊόπουλος εκφράζει τη λύπη του που δεν υπάρχει ούτε ένα σχολείο όπου να καλλιεργείται, εξ απαλών ονύχων, η ανθρωπιστική παιδεία.

Ο κ. Θεοδωραϊόπουλος λέγει:

Η βουλή, όταν συζητούσε το Ν. 309/76, φήμισε την ίδρυση πρότυπων ιλασιικών λυκείων, γιατί θέλησε να ενισχύσει τη σπουδή των ιλασιικών γραμμάτων στη χώρα μας. Το στόχο αυτό δεν μπορούμε να μην τον υιοθετήσουμε. Αι θα ήμουν υπερ της διατήρησης των ιλασιικών λυκείων αν δεν δημιουργούσαν πρόβλημα κατά την ίση μεταχείριση των υποψηφίων για τα ΑΕΙ. Το πρόβλημα αυτό το επισήμανε αναλυτικότερα ο κ. Πρόεδρος του Ήμματος και επειδή είναι σημαντικό, δεν μπορώ να μη συμφωνήσω με την κατάργηση των ιλασιικών λυκείων. Αλλά μόνο γι' αυτό το λόγο.

ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ επί της εισήγησης.

Σιορδίλης	ΝΑΙ
Συριόπουλος	ΝΑΙ
Παπασημαϊόπουλος	ΝΑΙ
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Παπαδόπουλος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Σακιάς	ΝΑΙ
Καιριδής	ΝΑΙ

Η εισήγηση γίνεται ομόφωνα αποδεκτή.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.
(ώρα 1.45').

Η Γραμματέας

Δ. Ζαροφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ Μ.Ε.

Π Ρ Α Ξ Η 93/82

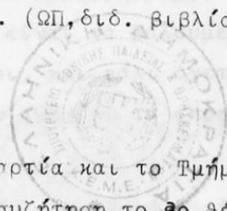
Σήμερα, 30-11-82 ημέρα Τρίτη και ώρα 0.10.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ, συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεων του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κκ Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπάκης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδύλης, ειδικοί Σύμβουλοι, Κ. Φασκάς, Εισηγητής και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφονίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κκ Φ. Βάρος, Ηλ. Σπυρόπουλος, Β. Θεοδωρόπουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, γιατί ήταν στα σεμινάρια, Λ. Αδαμόπουλος, (ΣΕΛΜΕ) Γ. Γρατούδας, γιατί βρίσκεται σε αναρρωτική άδεια.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Τα μαθήματα Ε. Γλωσσών στο Ν.Π. (Ω.Π., διδ. βιβλία, Α.Π. κτλ.) Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 2ο - Το μάθημα της Βιολογίας στο Ν.Π. (ΩΠ, ΑΠ, διδ. βιβλία). Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Το μάθημα της Κοσμογραφίας στο Ν.Π. (ΩΠ, διδ. βιβλίο). Εισηγητής Ν. Βαρουχάκης.
- ΘΕΜΑ 4ο - Ανακοινώσεις

Στην αρχή της συνεδρίας, διαπιστώνεται απουσία και το Τμήμα μετά από παράκληση του κ. Βαρουχάκη, προτάσσει για συζήτηση το 3ο θέμα της ημερήσιας διατάξεως.

ΘΕΜΑ 3ο

Με εισήγηση του κ. Βαρουχάκη και ύστερα από συζήτηση το Τμήμα αποφασίζει ομόφωνα:

- 1) Το μάθημα της Κοσμογραφίας να διδάσκεται στο Ν.Π. 1 ώρα κατά

προτίμηση στη Β' Λυκείου, ή αν χρειαστεί στη Α'.

2) Να ανατυπωθεί το βιβλίο της Κοσμογραφίας, όπως είναι για τη σχολική χρονιά 1983-84 και για την Β' Λυκείου.

3) Να ειδοποιηθεί ο ΟΕΔΒ για το ενδεχόμενο το Τμήμα να ζητήσει μετά την οριστικοποίηση του ΩΠ την ανατύπωση του βιβλίου και για την Α' Λυκείου 1983-84. Ο κ. Παποσημακόπουλος πιστεύει ότι το βιβλίο απαιτεί γνώσεις που δεν μπορούν να έχουν οι μαθητές της Α' Λυκείου.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Φ. Κακριδής λέγει: Στις 2.11.82 παρακάλεσα τους κ.κ. Ε. Γκούμα και Τρ. Τριανταφύλλου να με ενημερώσουν στο θέμα της διδασκαλίας των **ΞΓ**, που ήξερα ότι πάσχει σε δύο καίρια σημεία:

α) Έλλειψη βιβλίων του ΟΕΔΒ - ως τότε θα επιλέγουμε ελεύθερα βοηθήματα και θα βάζουμε σε έξοδα τους γονείς;

β) Πολύ χαμηλό επίπεδο απόδοσης της διδασκαλίας - τα παιδιά απασχολούνται πολλές σχετικά ώρες, αλλά δεν μαθαίνουν **ΞΓ**.

Στις 9-11-82 πήρα σταχέρια μου την έκθεση που σας κοινοποιήθηκε και το σχετικό ογκωδέστατο φάκελο.

Η μελέτη του οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι αρμόδιοι του ΚΕΜΕ και ιδιαίτερα το Τμήμα μας έχουν από καιρό κάνει, και με το παραπάνω, ό,τι περνούσε από το χέρι τους, και ότι το θέμα σκάλωσε στο Υπουργείο από το Νοέμβριο του 1981. Όμως το Υπουργείο είναι τώρα που εκφράζει, με τηλεφωνήματα του κ. Δημητρίου, την επιθυμία να προχωρήσουμε. Όπως μου δίνεται συχνά η ευκαιρία να διαπιστώσω, πάλι είναι να βάλουμε μπρός φέτος μια δουλειά που έπρεπε να έχει ξεκινήσει πέρσι, και πάλι σχετικά λίγα πράγματα μπορούν να γίνουν ως τον Οκτώβριο του 1983 - τα αποφασιστικά βήματα μένουν για το 1984.

Ωστόσο, για να δούμε και την καλή πλευρά, η αναβολή αυτή μας δίνει την ευκαιρία να αποδεσμευτούμε από την επιτροπή των 20 μελών (:- σπάνια τέτοιες επιτροπές δουλεύουν σύντομα και προσγειωμένα) και να προτείνουμε νέα περιγραφή του έργου και νέα σύνθεση.

Έχοντας μελετήσει το σχετικό φάκελο, τις ανάγκες του μαθήματος κλπ καταλήγω στα ακόλουθα:

"1. Προτείνουμε στον Υπουργό τη συγκρότηση επιτροπής με την ακόλουθη σύνθεση:

- 1) Φ. Κακριδής, Αντιπρόεδρος ΚΕΜΕ, ως πρόεδρος
- 2) Τρ. Τριανταφύλλου, Ειδ. επιστήμονας (Αγγλ.) ΚΕΜΕ
- 3) Ευθ. Γκούμα, Ειδ. επιστημόνισσα (Γαλ.) ΚΕΜΕ
- 4) Λεων. Κούλης, Επιθεωρητής Ε.Γ. στην Κύπρο
- 5) Βασ. Τοκατλίδου, Καθηγήτρια Γαλλ. Γλώσσας Φ.Σ. του Π. Θεσ/νίκης
- 6) Βασ. Δενδρινού, Λεκτόρισα του Αγγλικού Τμήματος της Φ.Σ. του Π.Α.
- 7) Σ. Μαρμαρίδου, Υποφ. Διδάκτωρ (τ. Διδασκάλισσα) του Αγγλικού τμήματος της Φ.Σ. του Π.Α.
- 8) Κ. Ρώμπαπα, Καθηγήτη, Υπεύθυνο ΞΓ Σχολής Ζηριόδη-Αθήνα
- 9) Π. Καλλιαμπέτσου, Γυμνασιάρχης, PHD (γαλλικών)- Αθήνα
- 10) Κ. Κασίμης, Καθηγήτης Μ.Ε. - Θεσσαλονίκη

Η επιτροπή ορίζεται ενιαία, αλλά μπορεί, όπου το κρίνει σκόπιμο, να χωριστεί σε δύο ομάδες Εργασίας, Αγγλικών και Γαλλικών.

2.- Έργο της Επιτροπής θα είναι:

- Η μελέτη του φακέλου που περιέχει όλες τις ως τώρα αποφάσεις του Τμήματος, τις διάφορες εισηγήσεις, έγγραφα κλπ.

- Η οριστική διατύπωση του Αναλυτικού Προγράμματος με τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται ένα MINIMUM υποχρεωτικής ύλης για κάθε τάξη, σε όλα τα σχολεία, με ενδεχόμενο διαχωρισμό των μαθητών σε επίπεδα γνώσεων ΞΓ.

- Η επιλογή διδακτικών βιβλίων από όσα κυκλοφορούν - και στην Κύπρο - (αν υπάρχουν κατάλληλα) και η προετοιμασία αναθέσεων της συγγραφής καινούργιων όπου χρειάζεται με σκοπό των οριστική αντικατάσταση των "ελευθέρων βοηθημάτων" με κανονικά βιβλία ιδιοκτησίας του ΟΕΔΒ.

- Η μελέτη της ειδικής διδακτικής του μαθήματος της Ξένης Γλώσσας και η σύνταξη αναλυτικών Οδηγιών Διδασκαλίας για τους καθηγητές.

- Η μελέτη του ως τώρα συστήματος επιμόρφωσης των καθηγητών ΞΓ (ΣΕΑΜΕ, Σεμινάρια κλπ.) και η υποβολή συγκεκριμένων προτάσεων για τη βελτίωσή του.

- Η υποβολή συγκεκριμένων προτάσεων για τη βραχυπρόθεσμη εντατική επιμόρφωση των καθηγητών ΞΓ και η επεξεργασία των σχετικών προγραμμάτων.

3.- Η προθεσμία για την ολοκλήρωση του έργου της Επιτροπής ορίζεται τριμήνη και υπολογίζεται από την κοινοποίηση της Υπουργικής απόφασης στα μέλη".

Το έργο της Επιτροπής φαίνεται τεράστιο και η προθεσμία μικρή. Πρέπει όμως να υπογραμμιστεί ότι ένα μεγάλο μέρος έχει ήδη γίνει, και τα σχετικά πορίσματα περιέχονται στο σχετικό φάκελο.

Ο κ. Τομπαΐδης είπε ότι συμφωνεί με τη μεθόδευση που προτείνει ο κ. Πρόεδρος.

Ο κ. Βαρουχάκης λέγει: Θέλω να θίξω ένα σημείο δεοντολογίας. Η ως σήμερα εργασία για την ξένη γλώσσα είναι αξιόλογη και έγινε με την καθοδήγηση και ευθύνη δύο μελών του Τμήματος. Δε βλέπω λοιπόν γιατί πρέπει να εξαιρεθούν από την Επιτροπή οι συνάδελφοι.

Συμπληρωματικά ο Πρόεδρος λέγει: Ευχαριστώ τον κ. Βαρουχάκη που μου θυμίζει ότι στην Επιτροπή η εισήγηση δεν περιλαμβάνει τους κ.κ. Σπυρόπουλο και Βώρο που ως τώρα χειρίστηκαν με επιτυχία το θέμα των ξένων γλωσσών. Απαντώ ότι η αντικατάστασή τους από μένα στη φροντίδα αυτή γίνεται ευσυνειδήτητα γιατί ειδικά αυτοί οι συνάδελφοι χειρίζονται υπεύθυνα πλήθος σημαντικά θέματα και θέλω, εφόσον το μπορώ, να τους ξεκουράσω. Ελπίζω να μην υστερήσει απέναντι στη δική τους που ήταν πραγματικά αξιόλογη.

Στις 11.15 προσήλθε ο κ. Αδαμόπουλος.

Το Τμήμα ύστερα από συζήτηση εγκρίνει την εισήγηση στο σύνολό της.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει: Επειδή και το μίσθημα της Βιολογίας-Ανθρωπολογίας που θα εξεταστεί στην β' δέσμη της Γ' Λυκείου δεν έχει βιβλίο εισηγούμει να συγγραφεί το βιβλίο αυτό με ανάθεση στους ακόλουθους συγγραφείς:

- 1.- Μάργαρας Νικόλαος, καθηγητής Οικολογίας στο Παν. Θεσσαλονίκης
- 2.- Σέκερης Κων/νος, καθηγητής Βιοχημείας στο Παν. Αθηνών
- 3.- Παταρίδης Χάρης, έκτακτος καθηγητής Βιολογίας στο Παν. Αθηνών
- 4.- Παπαφίλης Αναστάσιος, επιμελητής Πειραμ. Φυσιολογίας
- 5.- Παπαδόπουλος Νικόλαος, καθηγητής Ανατομίας στο Παν. Αθηνών

- 6.- Κοτσιφάκη Ελένη, επιστ. συνεργάτης παραμ. Φυσιολογίας στο Παν. Αθην
7.- Αργύρης Ιωάννης, Λυκειάρχης Α4
8.- Μάρκου Στέλιος, καθηγητής Α4

Το βιβλίο θα γραφεί σύμφωνα με το προσαρτημένο πρόγραμμα το οποίο θα μπορεί να υποστεί μικρές τροποποιήσεις και θα πρέπει να υποβληθεί το αργότερο μέχρι τις 30 Απριλίου 1983.

Θα έχει συνολικά $250 \pm 10\%$ σελίδες καθαρού κειμένου. Τα σχέδια, οι εικόνες και το άλλο υλικό που θα χρησιμοποιηθεί θα αυξήσει καθώς είναι φυσικό τις σελίδες του βιβλίου.

Ο ΘΕΔΒ υποχρεούται να μεριμνήσει για την καλλιτεχνική επιμέλεια εικόνων και σχεδίων ανθετόντάς τα σε ειδικό καλλιτεχνικό γραφείο. Οι σελίδες του βιβλίου θα έχουν 36 στίχους και κάθε στίχος 60 διαστήματα.

Η επιτροπή που θα κρίνει το βιβλίο εισηγούμαι να αποτελείται από: την Κοντορράβδη Αλέκα, Γυμνασιάρχη του Γυμνασίου Ψυχικού, ως πρόεδρο και μέλη τους: Γαβάλα Αδελίνα, καθηγήτρια στο ΒΠΣ και Ορεινού Σοφία, καθηγήτρια, αποσπασμένη στο ΚΕΜΕ.

Στη συζήτηση του θέματος παραβρέθηκε και ο κ. Αργύρης, ειδικός βιολόγος αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ που συνεργάστηκε με τον κ. Παλασημακόπου για τη σχετική εισήγηση.

Ο κ. Αργύρης, αφού πήρε το λόγο λέγει:

ΤΑ ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

ΤΟ ΒΡΟΧΟΛΟΓΙΟ ΚΑΙ ΠΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ.

Θα ωρώ απαραίτητη μια γενική οριοθέτηση του χώρου, μέσα στον οποίο λειτουργούν τα φυσιογνωστικά μαθήματα.

- Η γνώση για τη φύση και τη λειτουργία της φύσης σαν κωδικοποιημένη και μοναδική γαστρίνη δίνονται από τις βιολογικές επιστήμες.

- Η δομή και η λειτουργία της Φύσης σαν σύνθετου βιολογικού και βιολογικού παραφύσικου μαζί με τις αλληλεπιδράσεις, τις δυναμικές σχέσεις και την εναλλασσόμενη ισορροπία μεταξύ τους, αποτελούν την Περιβαλλοντική γνώση που δίνεται από την Οικολογία.

- Η γεωπολιτική κατάσταση του πλανήτη μας και οι ενοποιητικές της στη γνώση του είδους μας και των άλλων οργανισμών αποτελούν αντικείμενο της Γεωλογίας.

- Οι σφαιρικές φυσικές πηγές ενέργειας (καύσιμα, υγρά, αέρια: κωδικοποιημένα) και τα μεταλλεύματα αποτελούν αντικείμενο της Γεωγραφίας, Γεωρολογίας και Γεωχημείας.

- Η εδαφοποίηση, το κλίμα, που αναπτύσσεται τη γεωγραφική λειτουργία των φυτών και των ζώων, και η μορφολογία της Γης αποτελούν γνώσεις Γεωγραφίας γενικής.

Εξαιρετικά το είδος ^{της} χρησιμοποίησης για την εκπαίδευση του τους πιο πάνω παράγοντες με αρθρογραφία που τις καθορίζει η πρόσδος και το πολιτιστικό του επίπεδο. Σήμερα ο άνθρωπος χρησιμοποιεί καθολικά και εφευρετικά λέγονται εντάξει όλα τα αγαθά που του παρέχει η Φύση, γινώσκοντας και νεκρή. Γιαντί μας είναι αναγκαία η γνώση για τον τρόπο που λειτουργεί η Φύση στο περιβάλλον, αλλά ^{και} για το πώς λειτουργεί σήμερα. Επιπρόσθετα έμεις, η σπουδή της Φύσης και η εφοικημένη μας με τις διαδικασίες που λειτουργεί, μας δίνει ένα πρότυπο, για τη σύνθεση πρακτικού εφαρμογών αλληλεπιδρώντων, που έχει την εφικτότητα της απόδοσης ~~στη~~ και την ειλικρίνεια και αυθεντία της φυσικής νομοτέλειας. που ξεκινάει με τη δομή των βιολογικών, και ολοκληρώνεται με τη διαμόρφωση και τη λειτουργία των φυσικών, ^{στη} και της οικολογίας.

η ψυχή μας, την τελευταία 15ετία, η σημασία της βιολογικής και
ψυχολογικής γνώσης υποτιμήθηκε, είτε από άγνοια είτε από την
απορία και την ανικανότητα των εκπαιδευτικών και παραγωγών της εκπα-
γωγής τους στα διάφορα κέντρα αγωγής για την παιδεία μας.

Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα όχι μόνο να υποβαθμιστούν γνωστικοί
και φερεγγωτικοί μαθήματα (τα διδάξαν οι πιο ικανοί τους δι-
δάκτες), αλλά και να ελαττωθούν οι διδακτικές ώρες, ενώ
οι αναπληρωτές και αναπλοοί τους χωρίς ^{τις} άλλων εντοπισμένων
~~διδακτικές~~ ώρες, όπως φαίνεται από τα κρολόγια προγράμμάτων τους.

Αποκρίση αυτής της «περίστασης», που είχαν τα φερεγγωτικά
μαθήματα είναι α) τα ισχύοντα αναλυτικά προγράμματα, β) οι οδηγίες
που υπάρχουν για τη διδασκαλία τους, γ) οι προδιαγραφές για την
επιλογή των βιβλίων και δ) τα ίδια τα σχολικά βιβλία. Εδώ
εννοούνται και αφορούν οι πρώτες βιολογικές έννοιες με παρουσία-
ση στατική και αναλυτική. Αλλά ~~και~~ η παρουσίαση γίνεται σε
επίπεδο «παιδαγωγικό», και η περιγραφή ξεκινάει σε αυτές και
άχρηστες λεπτομέρειες και γνώσεις.

Οι έννοιες αυτές είναι διδακτικές και περιέχουν στοιχεία γνώσης.
Οι πιο πολλές είναι δυσδιάκριτες μινιακούρες ή και άχρηστες, αφού δεν
δικαιολογούνται ούτε εμφανίζονται μέσα στο κείμενο με «λόγος»

Αν το πρόγραμμα γίνεται χείρμα και «ήγνια», είναι ετήνη και κα-
τανοητική διδασκαλία, έχουμε χρέος να αναθεωρήσουμε και προέ-
βες και επιστημονική και να δομήσουμε αναγνωριστικό πρόγραμμα,
που ν' ανταποκρίνεται στην σύγχρονη παιδαγωγική αντίληψη και
την ανάγκη για παιδεία σύγχρονη, σύγχρονη και χριστιανική.

Οι βιολογικές επιστήμες είναι «νεογέννητες». Τώρα αφεύγοντας,
προσέχουν και καταξιώνονται στη ζωή μας. Γιατί τώρα εφεύρεται
να τους δοθεί η απαιτούμενη προτεραιότητα σε ώρες και προαγωγή

μία στη Γενική Παιδεία, για να προσφέρουν γνώσεις και αγωγή στον
 σύγχρονο άνθρωπο για τη ρεαλιστική και τη συστηματική του
 προς την αποκαθέρωση της φύσης από ενέργειές του, που μαρτυ-
 ρούν μια άγνοια και αφοροίτη.

As μη θεωρούμε ότι, παρα τα επιτεύγματα και τις πτυχές, το είδος
 μιας επιστήμης και είναι μέλος, στοιχεία της φύσης, που εντάχθηκε δι-
 ουργικά και εφευρέθηκε νομοθεσιακά, κάτω από την παντο-
 δυναμία και τη φρονίδα της φύσης. Η άγνοια της πύ πάνω αλήθειας
 ή η αχρησιότητα είναι το ίδιο κοινώνοντες όχι για τη φύση, αλλά για
 των ημῶν ανθρώπων και μένο.

Ειδικά για το αναζητούμε πρόγραμμα και το νέο βιβλίο,
 που εφόσον να γραφεί, «βιολογία - Ανθρωπολογία», της Γκάβης
 Πουλιού για τη 2^η δέσμη, έχω τη γνώμη ότι πρέπει να ισχύουν
 τα εξής:

1. Το βιβλίο να είναι ενιαίο και να υπάρχει αλληλοεξάρτηση, αφού
 και η Ανθρωπολογία είναι βιολογία. Αυτό θα έχει σαν αποτέλε-
 σμα να δίνει μεταξύ τους τα αλληλένδετα και δεν θα αναπτυχ-
 θούν δύο φορές τα κοινά. Επίσης θα εξασφαλιστεί εννοιολογική
 ομοιομορφία και συνέχεια στους βιολογικούς όρους. Ενώ όπου
 κρίνεται αναγκαίες οι αναφορές θα βρίσκονται στο ίδιο βιβλίο.
2. Η ενοποίηση των εννοιών, η διακρίση και η ανάπτυξη τους θα σκο-
 πώνουν σε μία γνώση επιστημονικά εμπενή, παιδαγωγικά και
 διδακτικά εφικτή.
3. Η μεθοδολογία παραδείσους και ανάπτυξης θα ακολουθεί υπόψη
 της ότι η μεθοδολογία για μαθητή είναι μεν ένα το ίδιο το παιδί
 και το βιβλίο είναι το «εργαλείο» για τη γνώση. Γι αυτό θα
 πρέπει να είναι από κάθε άποψη χρηστικό, να προσαρτά το
 ενδιαφέρον και να χρησιμοποιεί την αισθητική εφευρέση και
 γνώση των παιδιών, προεξοφώντας επιστημονικά και διδακτικά
 το ημετέρο.

4. Να γίνουν «συνολική» δώριση των αναπνευστικών δέντρων
 σε μία διαδικασία να ενσωματωθούν λειτουργικά οι γνώσεις,
 που δίνονται διαπεριφερειακώς από μεθοδολογική εδωκασία
 και συστημότητα.
5. Οι βιολογικές έννοιες και τα φαινόμενα θα αποσπαστούν
 και θα ερμηνεύονται στο βαθμό που κρίνεται αναγκαίο για
 να γίνει κατανοητός ο εχέως, η συστημότητα και η συχνοτήτων
 των παραγόντων για τη διαμόρφωση ή τον έλεγχο μιας βιολο-
 γικής λειτουργίας και κατάστασης.
6. Η Βιολογία είναι περιεκτική έννοια. Αυτό σημαίνει ότι σε
 κάθε ενότητα θα ερωτήσουμε να ικανοποιήσουμε περιεκτικά
 όχι ενοχόμενα περιεκτική εδωκασία και ανάπτυξη, όπως
 κίνηση και στις ερευνητικές επιστημονικές εργασίες.
 Αυτό θα κάνει με εύκολη την προφορά της γνώσης, θα συμβάλει
 το μαθητή να οργανώσει και να ευσχί με αυθεντική διαδι-
 κασία τις πειραματικές και εργασιακές του εργασίες και θα τον
 δημιουργήσει συνείδηση ερευνητική και ερευνητική ουσία.
7. Η διαδοχή των ενόχτων στη διαφραγμότητα θα ακολουθεί
 την αρχή της αμεσότερης συγγένειας και συνέσεως που
 είχαν μεταξύ τους τα δέντρα.
8. Η κάθε σημαντική ενότητα θα ανακεφαλαιώνεται, θα εστι-
 μώνεται οι κύριες έννοιες και θα διατυπώνονται τα βασικά
 συμπεράσματα που βγαίνουν από την ανάπτυξη της.
9. Στο τέλος κάθε μεγάλης ενότητας θα υπάρχουν ερωτήσεις
 και προβληματισμοί, που θα αφορούν στην κρίση, στην
 ενδοεπιχειρησιακή αλληλεπίδραση και τη δημιουργική φαντασία του
 μαθητή.
10. Θα υπάρχουν στο τέλος κάθε ενότητας α ο κ η σε ε περιεκτικές
 με ακόμη διαδικασίες και κοινά μέσα (αναμνηστικά, σημειώσεις...)

και με οδηγίες πάντοτε, για να εδίζονται οι μεδωνές
σε εμπνευστικό και όχι το πραγματικό μόνο πέρασμα.

Να υπάρχει στο κέρας κάθε μεγάλης ενότητας πρεβηρίατα -
ακμώσεις, σαν τις φυσικές και χημικές, για να εγγύχεται ε βαδρές
μικροκόσμος και να χεταρωσκείται η γνώση και η δημιουργική
αίγλη σαν η εργαλείο, για να λύση σύνθετων πρεβηριμάτων.

Να εφευρίσκονται τα «πρεβηρίατα-ακμώσεις», στις «επιτελικές, εφετά-
ρες των σχολείων, όπως και στις Παιδαγωγικές

Το «επιτετικό» ανάπτυξης των δειγμάτων να αποσκοπεί στην
ανιλιπτική μακρότητα των μεδωνών και στην «προσποτική», ότι

~~να~~ όσο μακροκοσμοί η 2^α δέση να εισαγάσων βιοχημικές-
ιατρικές ερευνήσεις και γιατί είναι απαραίτητο να είναι εροδωσμένη
με τις απαιτούμενες γνώσεις.

Να γραφεί βιβλίο «βιοχημίας-Ανδρωπορορίας», και για τον κωδικό-
γνή, για να βοηθηθεί στις νέες προκλήσεις, που θα δημιουργήσει
το πεπεχόμειο και η μεδαδωρορία των σχολικών βιβλίων.

Να μεγαλυδών και να διωρηδών ^{εξοπλισμός} όλα τα φυσικοχημικά μαθήματα,
ωρολόγια, αναλυτικά κορογράμματα ^{και} βιβλία στην οργανολογία και
βιολογία Εισαγωγική.

Οι μαθητρικές Σχολές εν μεράδον Α4 με τη εφευρή της δομής
και εισαγωγής που δίνουν δεν βοηθούν τους Π.Τ.Χ.Ι.Ο.Υ.Χ.Ο.Υ.Σ. Τ.Ο.Σ.,
ούτε εφευρησιακή ούτε διδακτική το παιδευτικό τους έργο στο
σχολείο. (Ο φυσικός, χημικός, γενικό γιν δεν μάνουν βιοχημία στο Παιμίο
και το βιβλίο των Παιδαγωγικών είναι προαιρετικό).

από την προέλευσή τους να μετατρέπονται σε ζών και τις έχουν
το περιβάλλον τους είναι να χρησιμοποιεί βασικές έννοιες από την ζωολογία
επιφανειακά, εδαφολογία, υδρολογία, και βολαντική και ζωολογία
+ μελέτη αλληλεπίδραση ζώων και ζών ή και ομάδες από αυτά πρέπει να
έχουν από εσάς από το φυσικό περιβάλλον. Πιο σωστό θα ήταν να
πρόσκει οι παρατηρήσεις και να αναφέρεται στη ζωή και βελτιώσει στο
εργαστήριο

επιχειρείται επιφανειακά των αλληλεπίδραση ζώων και ζών με εσάς
παραβολογική και χαρακτηριστικά.

επιλέγει η επιφάνεια και μακροσκοπική διαφορά των ζώων και ζών
αλληλεπίδραση με τους αλληλεπίδραση συνθήκες και τους βιολογικούς αλληλεπίδραση, έδαφος
επιλέγει η βιοσφαιρική, βιοσφαιρική, ο αλληλεπίδραση και ομοειδή,
ως και τα φυσικά στοιχεία και ε αλληλεπίδραση στο ομοειδή:

πύλη, μάση = εδαφία, αλληλεπίδραση και αλληλεπίδραση, αλληλεπίδραση = πύλη
ή αλληλεπίδραση

1α επιλέγει αλληλεπίδραση ζώων ζών και χαρακτηριστικά για διαφορε
και περιβάλλοντα: ζωολογία, υδρολογία, εδαφολογία: Θα επιφανειακά
και ιδιαιτέρως παραβολογική αλληλεπίδραση (εδαφία, βιολογία, εδαφία, άνθη, αλληλεπίδραση
και αλληλεπίδραση (υδρολογία), εδαφολογία (εδαφολογία) και αλληλεπίδραση
αλληλεπίδραση.

ο ίδιος και για κάθε ζών ή αλληλεπίδραση, εδαφία, εδαφία, εδαφία, εδαφία, εδαφία
αλληλεπίδραση, αλληλεπίδραση, εδαφολογία και αλληλεπίδραση ή αλληλεπίδραση με
των ιδιαιτέρως βιολογία των αλληλεπίδραση αλληλεπίδραση όπου αλληλεπίδραση και
ζών.

Επιφανειακά αλληλεπίδραση ζώων και ζών που ζών με το ίδιο εδαφία
εδαφία και:

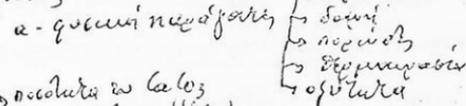
Παραβολογία ζώων και ζών των ίδιων αλληλεπίδραση στα: εδαφία, εδαφία,
εδαφολογία, εδαφία. Παραβολογία αλληλεπίδραση, εδαφολογία, εδαφία
αλληλεπίδραση αλληλεπίδραση, Παραβολογία αλληλεπίδραση, Παραβολογία
αλληλεπίδραση, Παραβολογία αλληλεπίδραση, Παραβολογία για εδαφολογία
και αλληλεπίδραση αλληλεπίδραση (εδαφία, εδαφολογία, εδαφία)

εδαφία αλληλεπίδραση ζώων και ζών που ζών στο ίδιο εδαφία αλληλεπίδραση
εδαφία αλληλεπίδραση: αλληλεπίδραση, αλληλεπίδραση, εδαφία αλληλεπίδραση

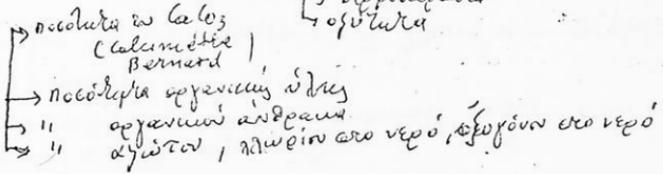
εδαφία αλληλεπίδραση, εδαφία αλληλεπίδραση, εδαφία αλληλεπίδραση, εδαφία αλληλεπίδραση, εδαφία αλληλεπίδραση
εδαφία αλληλεπίδραση αλληλεπίδραση αλληλεπίδραση: εδαφία αλληλεπίδραση
εδαφία.

ζωοδραστή που χρησιμοποιεί παραφύκη και οργανικούς υδατάνθρακες

Εδαφικοί παράγοντες

χημικοί παράγοντες

ζωοδραστή των εδαφικών παραφύκων είναι οργανικός: μικρόβια

βιολογικοί παράγοντες: παραδείγματα αλληλεπίδρασης:

- α. ζωοδραστή γλυκό αε γλυκό
- β. ζωοδραστή γλυκό αε γλυκό

ΕΠΙΠΡΑΞΗ ΤΟΥ ΑΘΡΟΓΡΟΥ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- 1. ζωοδραστή των ανθρώπων και των κατοικίδιων ζώων στην ημερήσια και στο έδαφος
- 2. ζωοδραστή των ανθρώπων στην ναυίδα

β. ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

Γενική οργάνωση ενός θηλαστικού:

α. κεντρολογία, β. ανατομία γ/ λειτουργία δεικτών πάνω στο εσω και εξωτερικό και την αλληλεπίδρασή τους

Χημική κατάσταση των οργανισμών

- α. κλάση ανόργανα (στοιχεία)
- β. μέταλλα.

Οργανικές ουσίες: α | πρωτεΐνες, β | νουκλεοπρωτεΐνες, η νουκλεϊκά οξέα

- χημική αναθεώρηση ανίχνευσης των ισό πέντε ουσιών

- δ. λιπίδια: ενέργεια, ιδιότητες, κυρίως, σημασία απορρόφησης.
- ε. αμινοξέα: ενέργεια, κυρίως, ανίχνευση, σημασία απορρόφησης.

Φυσιολογική παρατήρηση των μεταβολικών των οργανισμών

- α. διατροφή, διατροφή, δομή: βιοχημική σημασία της οσμωτικής: παρ/ση
- β. κυκλοφορία: ιδιότητες, σημασία βιοχημική: παρ/ση.
- γ. αναπνοή - γλυκόλυση: ιδιότητες, βιοχημική σημασία: παρ/ση

Τροφικές ανάγκες των (πράσινων) ζώων

Πέρασμα με δραστήσιο οξείδιο, για να προσδιοριστεί ο συνολικός -στοιχεία που είναι απαραίτητα για την διατροφή των ζώων

Υπόλοιπα των κυρίων συστημάτων είναι λεπτομερής εφαρμογή τους στον χώρο.

α) Αναπνευστική: Παράγοντες που επηρεάζονται στην λειτουργία των αναπνευστικών: πνεύμακα στον χώρο
- δάκρυα, αργό, κενό κενό

β) Το αναπνευστικό κέλυφος η καρδιαγγειακή των αναπνευστικών

δ) Έδαφος αναπνευστική αντίδραση: υπερπονοσημική (έμετα), ποταμίες (Pach)
- Κέρμα

ε) Διάφορες απόψεις για κ' αναπνευστική και η σημασία τους για τη ζωή του ανθρώπου και των ζώων.

στ) Αιθέρια, λιπώδη, υδατοδιαλυτά των ερεσφιδών

Μυϊκό έσοχα.

α - Μυοελαστικότητα και μυοελαστικότητα παρατήρηση σχετικά μυών

β - Σύνθεση μυϊκών κελφών. η σύνθεση μυός. Η φυσιολογία των βιολογικών μυών: μύοφibrilla και ερμηνεία των, ε/ Μυοελαστικότητα των μυών α/ η σημασία της μυϊκής έσοχα. γ/ Άλλες ιδιότητες των μυών

Η φυσιολογική ενότεια των οργάνων.

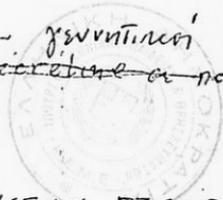
α - η λειτουργία της καρδιάς: καρδιοχρηστική, ανάσπασ, καρδιοχρηστική - μωρο

β - απομάκρυνση της καρδιάς η δράση του κυκλικού συστήματος στον καρδιακό ρυθμό: απομακρυστική και αρθρομαστική

γ) Δράση της ακετυλοχολίνης και αδρεναλίνης στον καρδιακό ρυθμό: ωμωφραβία, Κέρμα

δ) Αρτηρίες: υπόταση, δυστονία, ενοπείδία - γεννητική

ε) ~~Παθητικότητα επιφανειακή~~ η δράση των secretine σε παλμικό, γάλα, νερό, δέρμα ... αλλη...

Γ - ΚΥΤΤΑΡΟ-ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ, ΓΕΝΕΤΙΚΗ-ΕΞΕΛΙΞΗ

εργασία των κελφών.

α - Παρατήρηση κελφών με μικροσκοπία (σε παλιό κέλυφος και μονοκύτταρο οργανισμό, ζώα)

β - οργάνωση κελφών η δράση του κυκλικού συστήματος

- 5) Η κυτταρική οργάνωση με τα μιτοχόνδρια και
 σύσταση, βελούγγια
 6) Ανάπλαση κυττάρων και το πολλαπλασιασμό των: μακροβίων,
 αερόβιων και η ερμησία τους
 7) ~~Αξέωση οργανική και ανόργανη μερίων από την κυτταρική~~
~~μεμβράνη~~
 8) Η διαίρεση του κυττάρου: αμείωτη, ε. άσπυ: πέρισμα (φύση),
 β) μείωση στα ζώα κυτταρα, γ) εμμείωση της γένεσης,
 δ) κλασική των χερσοσπυρίτων, ε) κτηνική άσπυ των χερσοσπυρίτων (DNA)

- 9) Γαμέτες - Μείωση
 κίωση β) γαμέτες γών γ) γαμέτες ε. και δ) τρυμοσπυρίτη

6. Κληρονομικότητα
 α) Πείραμα Mendel: ερμησία των ποσειμάτων Άλλα κομμάτια ποσει
 δίωσι β) Διυβριδισμό: Παραδειγματά. Ερμησία των ποσει και
 Mendel με τις αλκόνες γένεσης της γένεσης. η φυλακισμένη
 7) Κλασικός, ε) ~~α~~ ερμησία κληρονομικότητα α) συνδέματα γονίδια
 (χαρακτήρες) η) χαρτογράφηση γονίδια.

- Διαφοροποίηση και ερμησία ποσειότητα
 7 - Προέλευση και εξέλιξη των ανδρών.
 α - Παλαιοντολογία στο κεί β) ~~Ποσειότητα~~ Ερμησία. η) Ερμησία
 ανατομική χαρακτηριστική των διαφόρων ποσειοανθρώπων

8. εξέλιξη
 α - βιοχημική
 β - ορμητική

Handwritten signature or initials.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Το Τμήμα ευχαριστεί τους εισηγητές κ.κ. Παπασημακόπουλο και Αργύρη, και κάνει, ύστερα από ομόθυμη συζήτηση, δεκτή την εισήγηση στο σύνολό της.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται η συζήτηση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Ο Πρόεδρος
Φ. Κακριδής
Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας
Β. Ζαραφωνίτου
Β. Ζαραφωνίτου

ΠΡΑΞΗ 94/82

Σήμερα, 2-12-82, ημέρα Πέμπτη και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ηλ. Σπυρόπουλος, Ν. Βαρουχάκης, Ν. Παπαδόπουλος, Λ. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας γιατί βρισκονται σε αναρρωτική άδεια και Φ. Βώρος, Δ. Τομπαΐδης, γιατί βρίσκονταν σε σεμινάρια.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Το μάθημα της Φυσικής στο Ν.Π. Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος
- α) Ανασύνθεση Επιτροπής συγγραφής βιβλίου Δέσμης (και κριτικής Επιτροπής).
- β) Ανασύνθεση Ο.Ε. μετασκευής βιβλίου (Β+Γ) Β' Λυκείου.
- γ) Ορισμός επιτροπής για την μελέτη του ΑΠ κλπ.
- ΘΕΜΑ 2ο - Το μάθημα των Λατινικών (1983/4)-ΑΠ Κλασικού Λυκείου-ανατύπωση βιβλίων κλπ. Εισηγητής Β. Θεοδωρακόπουλος.
- ΘΕΜΑ 3ο - Το μάθημα των Α.Ε. στο Λύκειο, Ω.Π.-ανατύπωση βιβλίων κλπ. Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.
- ΘΕΜΑ 4ο - Συγκρότηση Επιτροπής για το Α.Π. της Φ.Α. Εισηγητής Ι. Σκορδίλης.
- ΘΕΜΑ 5ο - Ανακοινώσεις

Στην αρχή της συνεδρίας διαπιστώνεται απαρτία. Ύστερα το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 1ο

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει: Η ομάδα των Φυσικών αποδέχεται την εισήγηση του ΚΕΜΕ να αναλάβει τη συγγραφή του βιβλίου Φυσικής της δέσμης και δεσμεύεται με την υποχρέωση να ολοκληρώσει το έργο της έγκαιρα ώστε να έχουν το βιβλίο οι μαθητές με τη νέα σχολική χρονιά.

Ο κ. Κακριδής λέγει: Ύστερα από την άρνηση της κ. Ευθυμίου, του κ. Κουρκουτά και του κ. Μαυρομματάκου να αναλάβουν τις εντολές που προβλέπονται στη σχετική απόφαση του Τμήματος, είμαστε υποχρεωμένοι να αναμορφώσουμε τις αποφάσεις μας.

Για το θέμα της συγγραφής του βιβλίου δέσμης παρουσιάζεται τη στιγμή αυτή ως επικτική η ακόλουθη σύνθεση επιτροπής συγγραφέων:

- 1.- Στ. Παπασημακόπουλος, επικεφαλής
- 2.- Παν. Κόκκοτας
- 3.- Κων. Ζάχος
- 4.- Γ. Τιμοθέου
- 5.- Ι. Βλάχος

Ο κ. Σακκάς προτείνει να εξαιρεθεί ως συγγραφέας ο κ. Παπασημακόπουλος, γιατί έτσι δεν θα μπορεί να πάρει μέρος στη διαδικασία κρίσης του βιβλίου στο Τμήμα. Ο κ. Σακκάς λέγει σχετικά: Πιστεύω ότι είναι λάθος μέλη του Τμήματος να αναλαμβάνουν και τη συγγραφή διδακτικών βιβλίων. Έχουμε διαλυθεί με την ανάληψη διαλέξεων σε σεμινάρια σ' όλη τη χώρα και με άλλες εξωκεμικές δραστηριότητες. Να μη αναλάβουμε και πρόσθετες ευθύνες. Έπειτα είμαστε Συμβούλιο Κρίσεως. Ποιά θα είναι η θέση των συναδέλφων συγγραφέων σε περίπτωση που τα βιβλία τους έλθουν στο Τμήμα και κριθούν ακατάλληλα;

Ο κ. Συριόπουλος συμφωνεί με την άποψη του κ. Σακκά .

Ακολουθεί ψηφοφορία μεταξύ των 2 προτάσεων.

Σκορδίλης
Συριόπουλος
Παπασημακόπουλος

Ψηφοφορία
πρόταση Σακκά
" "
πρόταση Κακριδή

Αδαμδπουλος	πρόταση Κακριδής
Παπαδόπουλος	" Σακκά
Επυροδπουλος	" "
Βαρουχάκης	" Κακριδής
Σακκάς	πρότασή μου
Κακριδής	πρότασή μου

Η πρόταση Σακκά εγκρίνεται με ψήφους 5:4, αλλά διευκρινίζεται ότι το Τμήμα θεωρεί αυτονόητο ότι ο κ. Παπασημακάδπουλος θα κατευθύνει, θα παρακολουθεί και θα εποπτεύει τις εργασίες της Ομάδας, και θα ενημερώνει σχετικά το Τμήμα.

Ως κριτική Επιτροπή ο Πρόεδρος προτείνει τους: 1) Παρασκευή Ευθυμίου, Καθηγ. Παν. Αθηνών, 2) Διον. Καλογεράτο, 3) Ευθύμιο Μπαρδούνα

Η επιτροπή κρίσης εγκρίνεται ομόφωνα. Το Τμήμα διαπιστώνει ότι η συγγραφική ομάδα δεν πρόκειται να πάρει αμοιβή πέρα από την τακτική της μισθοδοσία και ορίζει για την κριτική επιτροπή ως αποζημίωση το ποσό των 150.000 δρχ.

Το βιβλίο αποφασίζεται να παραδοθεί και να εκδοθεί σε 2 τεύχη. Ως προθεσμία για την παράδοση των χειρογράφων του Α' τεύχους ορίζεται η 30ή Απριλίου 1983 και για την αντίστοιχη κρίση η 15η Μαΐου.

Για το Β' τεύχος ισχύουν αντίστοιχα οι προθεσμίες 31 Αυγούστου και 15 Σεπτεμβρίου.

Ο ΟΕΔΒ πρέπει να μεριμνήσει για την καλλιτεχνική σχεδίαση των σχεδίων και εικόνων.

Το Τμήμα έχει αφήσει να εκκρεμέ η σύνθεση της μεγάλης επιτροπής που αποφάσισε να συγκροτήσει. Στο θέμα αυτό με σημερινό τους έγγραφο οι κ.κ. Κόκκοτας, Γ. Τιμοθέου, Κ. Ζάχος, Ι. Βλάχος αναφέρουν τα ακόλουθα

Εισηγούμεστην ομάδα που θα συγκροτηθεί για τη μελέτη του Αναλυτικού Προγράμματος, να συμμετέχουν άτομα από κάθε χώρο, όπου η φυσική είναι αντικείμενο διδασκαλίας ή έρευνας ή εφαρμογής. Γι' αυτό προτείνουμε τους:

α) Βεργανελάκη, Φίλιππα, Φύλλο, Ζίγκηρη από το χώρο της Τριτοβάθμιας

Εκπαίδευσης.

- β) Την ομάδα Φυσικών του ΚΕΜΕ/
 - γ) Εκπρόσωπο της Ένωσης Ελλήνων Φυσικών.
 - δ) Εκπρόσωπο της Ένωσης Φυσικών Έρευνας και Εφαρμογών.
 - ε) Εκπρόσωπο της Ένωσης Βιολόγων και τον Λυκειάρχη Αργύρη Γ. που είναι αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ.
- στ) Εκπρόσωπο της Ένωσης Χημικών.
- ζ) Μαραγκουδάκη Γ. από τη Δημοτική Εκπαίδευση.
- η) Νικολαΐδη Ν., Σαρρή, Μαυρίκη Χ., Ιωαννίδη Χρ. από το χώρο της Μέσης Εκπαίδευσης.

Η Επιτροπή πρέπει να μελετήσει:

- α) τους σκοπούς διδασκαλίας του μαθήματος,
- β) τη θέση της Φυσικής στο σχολικό πρόγραμμα,
- γ) το ωρολόγιο πρόγραμμα της Φυσικής,
- δ) την ενισχύα θεώρηση της διδασκαλίας του μαθήματος στη Στοιχειώδη και τη Μέση Εκπαίδευση,
- ε) τη δυνατότητα ενοποίησης των Φυσικών στις κατώτερες τάξεις Μ.Ε.

Ο Πρόεδρος προτείνει την ακόλουθη σύνθεση για την Επιτροπή, πιστεύοντας ότι η νέα επιλογή προσώπων και η περιορισμένη σύνθεση αποτελούν μεγαλύτερη εγγύηση επιτυχίας από την εξαιρετικά πολυπρόσωπη και κάπως ανομοιογενή επιτροπή που προτάθηκε.

- 1.- Παρασκευή Ευθυμίου, Καθηγ. Παν. Αθηνών ως Πρόεδρος
- 2.- Παπασημακόπουλος Στ., Σύμβουλος, ως σύνδεσμος του ΚΕΜΕ.
- 3.- Π. Κόκκοτας, Λυκειάρχης, αποσπ. στο ΚΕΜΕ.
- 4.- Ι. Αργύρης, Λυκειάρχης, αποσπ. στο ΚΕΜΕ.
- 5.- Δ. Κρέμος, Χημικός
- 6.- Ν. Νικολαΐδης, ΓΕΜΕ Φυσικών
- 7.- Διον. Καλογεράτος, Καθηγητής Διδ. Μέσης Εκπ/σεως
- 8.- Γ. Μαραγκουδάκης, Ειδ. Σύμβουλος, ΥΠΕΠΘ
- 9.- Ένας εκπρόσωπος από την Ένωση Φυσικών

Ακολουθεί ψηφοφορία μεταξύ των 2 προτάσεων και η πρόταση του Προέδρου γίνεται ομόφωνα αποδεκτή.

Το έργο της Επιτροπής αυτής περιγράφεται σε προγενέστερο πρακτικό (84/15-11-82). Ο κ. Σακκάς προτείνει οι προδιαγραφές του βιβλίου δέσμου που περιέχονται σε προηγούμενο πρακτικό μας να συμπληρωθούν με την ρητή εντολή: Οι πλήρεις λύσεις των ασκήσεων του βιβλίου να ενσωματωθούν ως παράρτημα, στο τέλος της συγγραφής κάθε τεύχους.

Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει: Όπως, έχω πεί και σε προηγούμενες συνεδριάσεις του τμήματος, θεωρώ ότι οι λύσεις των ασκήσεων του βιβλίου πρέπει να περιλαμβάνονται σε ειδικό βιβλίο του καθηγητή, που θα περιέχει και άλλες οδηγίες για τη διδασκαλία, διότι η συγκόλληση παραρτημάτων λύσεων των ασκήσεων είναι αντιπαιδαγωγική και αφαιρεί το σκοπό για τον οποίο προτείνονται οι ασκήσεις δηλ. την αυτενέργεια των μαθητών.

Ψηφοφορία στην πρόταση Σακκά

Εκορδύλης	ΝΑΙ
Ευριόπουλος	πρόταση Παπασημακόπουλου
Παπασημακόπουλος	πρότασή μου
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Παπαδόπουλος	ΝΑΙ
Σπυροόπουλος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Σακκάς	ΝΑΙ
Κακριδής	ΝΑΙ

Με ψήφους 7:2 εγκρίνεται η πρόταση Σακκά.

Ο Πρόεδρος λέγει: Πρέπει να αναμορφώσουμε σήμερα και τη σύνθεση της Επιτροπής που αποφασίσαμε να μετασκευάσει τα βιβλία Β' και Γ' Φυσικής Λυκείου ώστε να αποτελέσουν το προσωρινό βιβλίο Φυσικής Β' Λυκείου, γιατί στο μεταξύ ο κ. Μαυροματάκος εκφράζει την άποψη ότι θα ήταν πολύ πιο σωστό το βιβλίο της Β' Λυκείου να γραφτεί καινούργιο, έστω και με το παλιό Α.Π. Ο κ. Μαυροματάκος δεν δέχεται να πάρει μέρος σε Ο.Ε. μετασκευής των δύο βιβλίων σε ένα. Σχετικά σας διαβάζω και τις παράλληλες παρατηρήσεις των κ.κ. Κόκκοβα, Ζάχου, Τιμοθέου και Βλάχου, που όμως συνοδεύονται και από την επιφύλαξη του κ. Παπασημακόπουλου.

Η ομάδα εισηγείται τη συγγραφή νέων βιβλίων Φυσικής για τις τάξεις Α' και Β' Λυκείου με την εξής μεθόδευση:

Η ομάδα σύνταξης του νέου Αναλυτικού προγράμματος να παραδώσει ένα πλαίσιο του νέου προγράμματος μέχρι τα μέσα Φεβρουαρίου και αμέσως μετά να δημιουργηθούν δύο ομάδες για να αναλάβουν τη συγγραφή των βιβλίων. Πιστεύουμε, ότι έτσι θα υπάρχουν τα πρώτα τεύχη των νέων βιβλίων από την αρχή του νέου σχολικού χρόνου. Σαν εναλλακτική λύση προτείνουμε να δοθούν τα βιβλία ολοκληρωμένα στους μαθητές μέχρι τέλος Οκτωβρίου 1983. Μέχρι τότε να διδάσκεται στη θέση της Φυσικής η Χημεία.

Στην περίπτωση που καμιά από τις παραπάνω λύσεις δεν είναι πραγματοποιήσιμη για απρόβλεπτους λόγους, προτείνουμε να χρησιμοποιηθούν για ένα ακόμα χρόνο τα βιβλία του Α. Μάζη όπως έχουν. Δεν συμφωνούμε να γίνει συρραφή των βιβλίων με κάποιες μικροβελτιώσεις, γιατί μια τέτοια ενέργεια δεν μπορεί να εμφανιστεί ότι αποτελεί αλλαγή στο σχολικό βιβλίο και ούτε βελτιώνει την απορρόδκτη κατάσταση που υπάρχει σήμερα.

Πιστεύουμε ότι απαιτείται άμεση λήψη αποφάσεων για τα παραπάνω, επειδή τα χρονικά περιθώρια είναι περιορισμένα για την παρουσίαση μιας δουλειάς αξιόσων.

Με πρόταση του κ. Βαρουχάκη καλούνται και εκθέτουν στο Τμήμα τις απόψεις τους ο κ. Μαυροματάκος και ο κ. Κόκκοτας εκ μέρους των Φυσικών που υπογράφουν την εισήγηση.

Υστερα από συζήτηση ο Πρόεδρος προτείνει το Τμήμα να μην αλλάξει την προγενέστερη απόφασή του τη σχετική με τη συγχώνευση των δύο βιβλίων του Μάζη σε ένα, γιατί αυτή είναι η μόνη τη στιγμή αυτή εφικτή λύση, που άλλωστε επιτρέπει στην αντίστοιχη ομάδα εργασίας ("Επιτροπή Κρίσεως" κατά το Ν.749/70), να καινοτομήσει στο πλαίσιο των χρονικών και άλλων πραγματικών δυνατοτήτων της. Την επιτροπή αυτή προτείνεται να αποτελέσουν οι κ.κ. Στ. Παπασημακόπουλος, Πρόεδρος, Μ. Σκιαθίτης, Ε. Λεντζάκη και Α. Περιστερόπουλος, μέλη.

Με την πρόταση αυτή συμφωνεί και ο κ. Παπασημακόπουλος.

Ο κ. Σπυρόπουλος προτείνει την ανατύπωση των δύο βιβλίων του Μάζη όπως είναι, σε ένα σώμα, και να γραφτούν αναλυτικές οδηγίες διδασκαλίας

διδασκτέα ύλη, μεθοδολογία.

Η διαδικαστική πορεία οδηγεί να θεωρηθεί ως τρίτη πρόταση (των κ.κ. Κόκκοτα, Βλάχου, Ζάχου, Τιμοθέου και Μαυρομματάκου) η συγγραφή ενός τουλάχιστο ακόμα πρωτότυπου βιβλίου.

Ψηφοφορία ανάμεσα στις 3 προτάσεις

Σκορδίλης	A
Συριόπουλος	A
Παπασημακόπουλος	A
Αδαμόπουλος	A
Παπαδόπουλος	A
Σπυρόπουλος	B
Βαρουχάκης	A
Σακκάς	A
Κακριδής	A

Με ψήφους 8:1 εγκρίνεται η πρώτη πρόταση.

Προθεσμία για την ολοκλήρωση του έργου της επιτροπής ορίζεται η 30ή Μαρτίου.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Θεοδωρακόπουλος λέγει:

1.- Το πρόβλημα καταρτίσεως νέου Α.Π. Λατινικών για τα κλασικά λύκεια συνδέεται άμεσα με τα εξής τέσσερα ερωτήματα: α) Αν θα επιβιώσουν τα κλασικά λύκεια, β) Τι διδάχτηκαν οι μαθητές των Α' και Β' τάξεων ως τώρα, γ) Τι βιβλία μπορούμε να έχουμε και πότε, και δ) Ποιά από τα υπάρχοντα βιβλία μπορούμε να χρησιμοποιούμε και ως πότε.

Θα προσπαθήσω να αντιμετωπίσω το πρόβλημα μέσα στους περιορισμούς που μας θέτουν τα τέσσερα αυτά ερωτήματα, α) θεωρώντας ότι η κατάργηση των κλασικών λυκείων, αν γίνει, θα γίνει σταδιακά κατά τάξη και β) ελπίζοντας ότι από το Σεπτέμβριο 1983 θα έχουμε το νέο βιβλίο που ετοιμάζουμε για τη διδασκαλία των Λατινικών στη Γ' δέση.

2.- Τα Α.Π. που ισχύουν για τα Λατινικά του κλασικού λυκείου, όπως τροποποιήθηκαν με το Π.Δ. 1286/81, προβλέπουν:

- α) Στην α' τάξη (Π.Δ. 827/79), ώρες 2:
- αα) Από την αρχή του διδ. έτους ως τις 31 Ιανουαρίου επί 2 ώρες την εβδομάδα.
- ι) Ανθολόγιο Ασκήσεων Λατινικής
- ιι) Εμπέδωση γλωσσικής διδασκαλίας
- αβ) Από 1 Φεβρουαρίου ως το τέλος του διδ. έτους
- ι) 1 ώρα Ανθολόγιο Ασκήσεων Λατινικής
- ιι) 1 ώρα L'HOMOND
- β) Στη β' τάξη (Π.Δ. 922/80 και 317/81), ώρες 2.
- βα) Από την αρχή του διδ. έτους ως τις 31 Ιανουαρίου 2 ώρες Κορν. Νέπωτα.
- ββ) Από 1 Φεβρουαρίου ως το τέλος του διδ. έτους 2 ώρες DE BELLO CIVILI.
- βγ) Γλωσσική διδασκαλία παράλληλα με τα κείμενα.
- γ) Στην γ' τάξη (Π.Δ. 826/79), ώρες 2:
- γα) Από την αρχή του διδ. έτους ως το τέλος Δεκεμβρίου 2 ώρες PRO ARCHIA POETA.
- γβ) Από 1 Ιανουαρίου ως το τέλος του διδ. έτους 2 ώρες Αινειάδα.

3.- Όμως κατά παρέκκλιση από τα παραπάνω

- οι μαθητές που φέτος (1982-83) φοιτούν στην Α' τάξη του κλασικού λυκείου διδάσκονται 2 ώρες Αναγνωστικό Λατινικής όλο το χρόνο,
- οι μαθητές που φέτος (1982-83) φοιτούν στη Β' τάξη α) το 1981-82 (στην Α' τάξη) διδάχτηκαν 2 ώρες Αναγνωστικό Λατινικής όλο το χρόνο και β) φέτος διδάσκονται 2 ώρες DE BELLO CIVILI με παράλληλη γλωσσική διδασκαλία όλο το χρόνο,
- οι μαθητές που φέτος (1982-83) φοιτούν στη Γ' τάξη α) το 1980-81 (στην Α' τάξη) διδάχτηκαν δύο ώρες Αναγνωστικό Λατινικής όλο το χρόνο, β) το 1981-82 (στη Β' τάξη) διδάχτηκαν 2 ώρες Κορνήλιο Νέπωτα όλο το χρόνο, και γ) φέτος διδάσκονται 1 ώρα L'HOMOND ως τις 23 Δεκεμβρίου και από 8 Ιανουαρίου θα εφορμόσουν το πρόγραμμα της Γ' δέσμης, δηλ. 4 ώρες L'HOMOND ως τις 31 Μαρτίου και 4 ώρες Αινειάδα από 1 Απριλίου ως

το τέλος του διδακτικού έτους.

4.- Έχοντας υπόψη τα παραπάνω δεδομένα εισηγούμαι

- α) Οι μαθητές της φετινής Α' τάξης να διδαχθούν
- αα) στη Β' τάξη (1983-84) δύο ώρες το Νέο βιβλίο και LHOMOND. Το τελευταίο αυτό βιβλίο να ανατυπωθεί από τώρα.
- αβ) Στη Γ' τάξη (1984-85) ως Γ' δέσμη, δηλαδή 4 ώρες όλο το χρόνο, το Νέο Βιβλίο και DE BELLO CIVILI ή Κ. Νέπωτα.
- β) Οι μαθητές της φετινής Β' τάξης να διδαχθούν στη Γ' τάξη (1983-84) ως Γ' δέσμη, δηλαδή 4 ώρες όλο το χρόνο, Αινειάδα ή Κικέρωνα (1 ώρα τη βδομάδα) και το Νέο Βιβλίο (3 ώρες τη βδομάδα). Να αποφασιστεί όμως έγκαιρα ποιο βιβλίο από τα παλαιά θα διδαχθεί, ώστε να δοθεί σύντομα για ανατύπωση.

Επισημαίνω και πάλι ότι οι παραπάνω προτάσεις αποτελούν λύσεις ανάγκης. Η εισήγηση ξέρει καλά ότι στις εξετάσεις για τα ΑΕΙ οι μαθητές των κλασικών λυκείων ως προς τα Λατινικά θα βρίσκονται σε πλεονεκτικότερη θέση απέναντι στους μαθητές των γενικών λυκείων. Όμως νομίζει ότι δεν υπάρχει άλλη λύση.

5.- Τέλος εισηγούμαι να συγκροτηθεί Ο.Ε. για τη λεπτομερή διατύπωση του Α.Π. σύμφωνα με την οριστική απόφαση που θα πάρει το Τμήμα σχετικά με τις βασικές γραμμές του Α.Π. που εξέθεσα παραπάνω.

Η συζήτηση διακόπτεται στο σημείο αυτό γιατί το Τμήμα είναι αδύνατο να πάρει συγκεκριμένες αποφάσεις για το Α.Π. και την ανατύπωση των βιβλίων των Λατινικών, αν δεν υπάρξει πρώτα απάντηση του ΥΠΕΠΘ στην πρόσφατη πρόταση του Υμνηματος για την σταδιακή κατάργηση των κλασικών Λυκείων.

Το 3ο θέμα ανσβάλλεται γιατί απουσίαζαν οι φιλόλογοι κ.κ. Δ. Τομπαΐδης και Φ. Βώρος.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Σκοροδίλης λέγει: Όπως είχα αναφέρει στην προηγούμενη εισήγηση μου της 24-11-82 κρίνω σκόπιμο να συστήσουμε μια ομάδα εργασίας από συναδέλφους διαφόρων ειδικοτήτων της Φ. Αγωγής, που θα συνεργαστού

μαζί μου, σε ώρες εκτός της υπηρεσιακής τους απασχολήσεως, με σκοπό την αναμόρφωση των Αν. Προγραμμάτων του Γυμνασίου Και Λυκείου.

Οι περισσότεροι από τους προτεινόμενους συναδέλφους έχουν συνεργαστεί και παλαιότερα μαζί μου και πιστεύω πως και αυτή τη φορά θα δεχθούν να συνεργαστούν μαζί μου με την ίδια προθυμία.

Η ομάδα θα περατώσει την εργασία αυτή σε τρεις μήνες μετά την επίσημη συγκρότησή της. Τα ονόματα των συναδέλφων που προτείνω είναι:

- 1) Μαύρη Ρίζου Φράγκου, καθηγήτρια Φ.Α. Αρθακείου Ψυχικού
- 2) Δημήτριο Πρεμέτη, Γεν. Επιθεωρητή Φ.Α. Α' περιφέρειας Αθηνών
- 3) Παναγιώτη Μπελίτσο, καθηγητή Φ.Α. απεσπασμένο στην ΕΑΣΑ
- 4) Κων/νο Εμμανουήλ, καθηγητή Φ.Α. απεσπασμένο στην ΕΑΣΑ
- 5) Μιχάλη Αναστασιάδη, καθηγητή Φ.Α. απεσπασμένο στην ΕΑΣΑ
- 6) Ιωάννη Ζέρβα, καθηγητή Φ.Α. απεσπασμένο στην ΕΑΣΑ
- 7) Δημήτριο Παναγιωτόπουλο, καθηγητή Φ.Α. απεσπασμένο στην ΕΑΣΑ
- 8) Ένα εκπρόσωπο της Παν. Ένωσης Πτυχιούχων Φυσ. Αγωγής
- 9) Κλεοσούρα Βασιλ., Καθηγήτριά Φυσ. Αγωγής διδάσκοντα στην ΕΑΣΑ

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Σκορδίλη.

Στη συνέχεια ανακοινώθηκαν τα παρακάτω έγγραφα:

- 1) 4465/18-11-82
- 2) 4216/2-11-82
- 3) 4540/24-11-82
- 4) 4480/19-11-82
- 5) 4549/24-11-82
- 6) 4475/19-11-82
- 7) 4456/17-11-82
- 8) 4455/17-11-82
- 9) 4476/19-11-82

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

(ώρα 1.45).

Ο Πρόεδρος

Φ. ΚΑΚΡΙΑΝΗΣ

Η Γραμματέας

Δ. ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 95/1982

Σήμερα, 3-12-1982, ημέρα Παρασκευή και ώρα 09.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ, συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεων του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 306, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Ι. Εμορέλης, Κ. Ευριόπουλος, Ειδικόί Σύμβουλοι, Κυσ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσης, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαχαρονότου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γουταλάς, γιατί βρίσκεται σε αναρρωτική ιδεία, Φ. Βόρος, γιατί βρίσκεται στα Σεμινάρια και ο κ. Τομπούδης, γιατί ήταν ασθενής.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

- ΘΕΜΑ 10 - Το μάθημα της Ιστορίας στο Ν.Π. (Ω.Π. και συγγραφή βιβλίου Α' Γυμνασίου). Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 20 - Μετεκπαίδευση καθηγητών Γαλλικής Μ.Ε. σύμφωνα με τα πρακτικά της μικτής γαλλοελληνικής Επιτροπής. Εισηγητές Β. Γκούμος και Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 30 - Αίτηση της Σχολής Μαρούδα για τη διδασκαλία της γερμανικής γλώσσας στο Γυμνάσιο κατά παρέκκλιση από το πρόγραμμα. Εισηγητής Ν. Παπαδόπουλος.
- ΘΕΜΑ 40 - Το μάθημα των Α.Ε. στο Λύκειο-Ω.Π. ανατύπωση διδ. βιβλίων κλπ. Εισηγητής Ηλ. Σπυρόπουλος.
- ΘΕΜΑ 50 - Πρόγραμμα διδ. ελληνικού Κολλεγίου Λονδίνου. Εισ. Δ. Σακκάς.
- ΘΕΜΑ 60 - Ομάδας εργασίας για το πρόβλημα της αξιολόγησης. Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 70 - Οδηγίες διδ. Φυσικής και Χημείας (έγγραφο 14970/25.11.82 Γρ. Υπουργού). Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας, διαπιστώνεται απαρτία και το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

το θέμα 3ο.- Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέγει:

Το ΥΠΕΠΘ, Δ/ση Ιδιωτικής Εκπ/σεως, Τμήμα Μέσης, με έγγραφό του στις 5-3-82/Δ5/1903, διαβιβάζει αίτηση της ιδιωτικής Σχολής Μαρούδα για άδεια διδασκαλίας της Γερμανικής γλώσσας στο Γυμνάσιό της κατά παρέκλιση από το πρόγραμμα και ζητεί τη γνωμοδότησή μας.

Το θέμα είχε και παλαιότερα εισαχθεί για συζήτηση στο Τμήμα και είχε αναβληθεί η λήψη απόφασης. Υπενθυμίζω ότι η αίτηση κάνει μνεία της υπ' αριθμ. 2552/10-1-78 απόφασης του ΥΠΕΠΘ που αναφερόταν σε άδεια σχετική για τις τελευταίες τάξεις ιδιωτικών Δημοτικών Σχολ. Ζητείται κατά συνέπεια επέκταση της ισχύος αυτής της άδειας.

Από την τηλεφωνική μου επικοινωνία με τη Δ/ση της Σχολής Μαρούδα διαπίστωνα ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που θα μας έδιναν τη δυνατότητα να προχωρήσουμε στην έγκριση αυτής της παρέκ- κλισης από το πρόγραμμα.

Τι' αυτό να μη γίνει δεκτό το αίτημα της Σχολής Μαρούδα, γιατί συγκεκριμένα δεν υπάρχουν οι όροι (μεσημερινό φαγητό, διακοπή - ανά- παυλά) που διευκολύνουν τη χρονική επέκταση του καθημερινού ωραρίου μαθημάτων πέρα από τις προβλεπόμενες και για τα δημόσια σχολεία ώρες ώστε οι μαθητές να μην εξαντλούνται και να μπορούν να παρακολουθούν τη διδασκαλία της Γερμανικής ως πρόσθετο μαθήματος.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Ν. Παπαδόπουλου

ΘΕΜΑ 5ο

Ο κ. Σακκάς λέγει: Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Διεύθυνση Εκπαιδύσεως Ελληνοπαίδων Εξωτερικού με το έγγραφο αριθμ. Φ.815.1/81/Ζ1/990/17-8-1982 (ακολούθησε και το αριθμ. Φ.815.1/110/Ζ1/4373 υπομνηστικό έγγραφο) αποστέλλει στο ΚΕΜΕ Το αριθμ. 191/7-4-1982. έγγραφο Συμβούλου Εκπαιδύσεως στην Ελληνική Πρεσβεία του Λονδίνου καθ και το αριθμ. 34/5-4-1982 έγγραφο του διευθυντή του Ελληνικού Κολεγίου Λονδίνου (όπως επίσης και αντίγραφα των αναλυτικών προγραμμάτων των μαθημάτων θετικής κατεύθυνσεως), με τα οποία ζητούνται να επιτραπεί στους μαθητές του Λυκείου του ανωτέρω Κολεγίου που πρόκειται να φοιτήσουν σε αγγλικά πανεπιστήμια - και αυτοί ανέρχονται σε ποσοστό περίπου 95% - να διδάσκονται τα μαθήματα θετικής κατεύθυνσεως μόνο στην Αγγλική και από Άγγλους καθηγητές για την καλύτερη προετοιμασία τους προς εισαγωγή στα αγγλικά Πανεπιστήμια, ενώ για τους υπόλοιπους μαθητές που επιθυμούν να σπουδάσουν στην Ελλάδα να ακολουθείται κανονικά για όλα τα μαθήματα το ελληνικό αναλυτικό πρόγραμμα.

Παρατηρώ ότι η διδασκαλία των μαθημάτων θετικής κατεύθυνσεως στο Λύκειο του Ελληνικού Κολεγίου Λονδίνου στην αγγλική γλώσσα από άγγλους καθηγητές θα ωφελήσει πραγματικά τους μαθητές αυτού του σχολείου και θα τους διευκολύνει σημαντικά στις εισαγωγικές τους εξετάσεις στα πανεπιστήμια της Αγγλίας. Θεωρώ λοιπόν το παραπάνω αίτημα του Ελληνικού Κολεγίου του Λονδίνου λογικό και εισηγούμαι να γίνει δεκτό.

Το Τμήμα σποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Σακκά, στο σύνολό της.

./.

4
Θέμα 2ο. - Προσκληθήθηκε στη συζήτηση του 2ου θέματος και η κ. Γιούμα επιστημονικός συνεργάτης του ΚΕΜΕ.

Ανακοινώνεται το έγγραφο αριθ. Γ3/532/23-11-82 της Δ/σης Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. του ΥΠΕΠΘ με τα συνοδευτικά του και η κ. Γιούμα εισηγείται τα ακόλουθα:

Η Δ/ση Εφαρμογής Προγραμμάτων του ΥΠΕΠΘ με το έγγραφό της (αριθ. Γ3/532/23-11-82) γνωστοποιεί στο ΚΕΜΕ τις προτάσεις για ειδικά σεμινάρια στους καθηγητές Γαλλικής Μ.Ε., σύμφωνα με τα πρακτικά της Μικτής Γαλλο-Ελληνικής Επιτροπής.

Στη πράξη 14/1979 του ΚΕΜΕ ειφράζεται η αναγκαιότητα μιας απαιτητικότερης επιμόρφωσης των καθηγητών Μ.Ε. ξένης γλώσσας - τουλάχιστον εξαμήνου - με το σικοπό οι καθηγητές αυτοί να καλύπτουν τις πολλές ανάγκες συνεργατών στα γνωστά εβδομαδιαία σεμινάρια σ' όλη την Ελλάδα.

Με δεδομένα:

α. τη μεγάλη ανάγκη επιμόρφωσης των καθηγητών ξένης γλώσσας και ιδιαίτερα της γαλλικής καθώς και της αύξησης των εβδομαδιαίων σεμιναρίων ή των παιδαγωγικών ημερών,

β. τη σοβαρή έλλειψη συνεργατών-καθηγητών σε κάθε επιμορφωτική δραστηριότητα,

γ. τη μέχρι τώρα περιορισμένη οικονομική δυνατότητα του Υπουργείου για κάλυψη παρόμοιων δραστηριοτήτων, θεωρούμε πως η συμφωνία της Μικτής Επιτροπής σε θέματα παιδαγωγικού τομέα (Παρίσι, 15-17/7/82 κεφ. Ι παρ. Β) είναι ιδιαίτερα σημαντική για το μέλλον της επιμόρφωσης των καθηγητών μας, ενθαρρυντική για τις παιδαγωγικές Ελληνο-γαλλικές σχέσεις και κυρίως σύμφωνη με τις επιθυμίες του ΚΕΜΕ σχετικά με την επιμόρφωση.

Διαδικασία: Μετά από ενέργειες των Γενικών Επιθεωρητών ειδικότητας και την αποδοχή του Υφυπουργού Παιδείας κ. Μόραλη, το έγγραφο με αριθμ. Γ3/532 των κ.κ. Κουριουτίδου - Πάτσα μας πληροφορεί πως το μορφωτικό τμήμα της Γαλλικής πρεσβείας Αθηνών, έχει προβεί στη σύνταξη του σχετικού προγράμματος, μετά από συνενόηση με τις δύο Γ.Ε.Μ. ειδικότητας. Στόχος του προγράμματος είναι η πλήρης κάλυψη των απαιτήσεων της σύγχρονης ειδικής διδακτικής του μαθήματος.

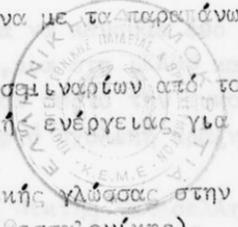
Πόρος και διάρκεια των σεμιναρίων: Αναφέρεται το Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών για την περίοδο Ιανουαρίου '83 - Ιουνίου '83 κάθε σχολικού έτους. Η σχετική παράγραφος των πρακτικών της Επιτροπής αναφέρει τη

χρονική περίοδο (μέσα Οκτώβρη - Απρίλη για 20 εβδομάδες και περίπου 250 ώρες). Η αλλαγή όμως υποθέτουμε, είναι συνέπεια των ειδικών εσωτερικών αναγκών.

Αριθμός και τρόπος επιλογής καθηγητών: 10-15 καθηγητές Γαλλικής Μ.Ε. που θα έχουν προταθεί από τη Γενική Επιθεώρηση Γαλλικής. Η κ. Κουρκουτίδου (ΓΕΜΕ Γαλλικής) μας πληροφόρησε πως κριτήρια για την επιλογή των καθηγητών θα είναι: 1. Πουλάχιστον δεκαετής υπηρεσία 2. Καμία επιμόρφωση μεγάλης διάρκειας (ΣΕΑΜΕ - εξωτερικό) 3. Προτίμηση σε άτομα χωρίς καθήκοντα Γυμναστιάρχη ή Λυκειαρχη.

Διδακτικό προσωπικό σεμιναρίων. Οι καθηγητές που θα συμμετέχουν στα σεμινάρια θα έχουν 12.30 ώρες την εβδομάδα επιμόρφωσης στο Γαλλικό Ινστιτούτο ή σε άλλο δημόσιο κτήριο: (έχει γίνει πρόταση για τη ΣΕΑΜΕ Αθήνας) 3 ώρες εμπειριών μαθημάτων στις τάξεις 10 ώρες μαθημάτων στις τάξεις των Δημοσίων Σχολείων. Οι 12.30 ώρες στο Γαλλικό Ινστιτούτο περιλαμβάνουν: 2.30 μαθημάτων 4 φορές εβδομαδιαία - 10 ώρες, 2.30 ώρες εμπειριών μαθημάτων στη τάξη και υποδειγματική διδασκαλία μία φορά την εβδομάδα (MICRO-ENSEIGNEMENT). Δημιουργούμε πως η χορήγηση άδειας απουσίας για το διάστημα 6 μηνών της μεταπαίδευσης, είναι απαραίτητη, σύμφωνα με τα παραπάνω προτείνουμε:

1. Την αποδοχή της οργάνωσης των παραπάνω σεμιναρίων από το Γμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ σαν μιας ιδιαίτερα σημαντικής ενέργειας για το παιδαγωγικό μέλλον των καθηγητών Γαλλικής.
 2. Την ενημέρωση όλων των φορέων της Γαλλικής γλώσσας στην Ελλάδα (ΓΕΜΕ Βόρειας Ελλάδας, Γαλλικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης).
 3. Την πρόταση αποδοχής καθηγητών από όλη την Ελλάδα για να συμπληρωθεί ο αριθμός των 10-15 υποψηφίων και την παράκληση κάλυψης των εξόδων των καθηγητών από την επαρχία, με σκοπό την αποφυγή εύνιας στους καθηγητές της περιοχής Αθήνας.
 4. Την πενταετή και όχι τη δεκαετή υπηρεσία σαν κριτήριο επιλογής.
 5. Την οπωσδήποτε έγκαιρη υποβολή στο ΚΕΜΕ του αναλυτικού και τελικού προγράμματος σπουδών για έγκριση από τους αρμόδιους.
 6. Την αύξηση των Ελλήνων ειδικών συνεργατών από τους αρμόδιους φορείς, αν δεν είναι δυνατόν να αυξηθούν σε 2 οι Γάλλοι συνεργάτες.
- Έχοντας τη βεβαιότητα, ότι η προσφορά της Γαλλικής Κυβέρνησης είναι πολύ σημαντική, πιστεύουμε πως οι αρμόδιοι φορείς στην Ελλάδα (ΚΕΜΕ - ΓΕΜΕ - καθηγητές) θα καταβάλουν κάθε προσπάθεια για την επιτυχία αυτήν των σεμιναρίων που για πρώτη φορά αποσκοπούν στη δημιουργία συνεργατών ειδικών μέσα στον Ελληνικό χώρο.

Στη συνέχεια ο κ. Θεοδωραϊόπουλος λέγει: Η επιθυμία των Χρειαζόμαστε στελέχη. Ψάχναμε να τα βρούμε όταν θέλαμε να οργανώσουμε σεμινάρια επιμόρφωσης και δεν τα βρήκαμε. Δεν είχαμε στελέχη και δεν κάναμε σεμινάρια. Τώρα που μας δίνεται η ευκαιρία να φτιάξουμε στελέχη θα "κολλήσουμε" σε λεπτομέρειες; Το επιχείρημα ότι θα αφαιρέσουμε καθηγητές από τη διδακτική πράξη υποχωρεί μπροστά στο σκοπό για τον οποίο αφαιρούμε αυτούς τους καθηγητές από την αίθουσα.

Η άποψη ότι η δουλειά μπορεί να γίνει στη ΣΕΑΜΕ Αθηνών δεν ευσταθεί, κατά την γνώμη μου, γιατί όσοι καθηγητές γαλλικής παρακολουθούν τη ΣΕΑΜΕ έχουν επιλεγεί για άλλου είδους επιμόρφωση και όχι για να γίνουν στελέχη που θα χρησιμοποιηθούν από την πολιτεία για να επιμορφώσουν άλλους συναδέλφους τους. Αυτά επί της αρχής και επιφυλάσσομαι για τις λεπτομέρειες της οργάνωσης και του προγράμματος αν έρθουν αυτά τα θέματα στο Τμήμα.

Κατόπιν ο κ. Σακιάς λέγει:

Δεν βλέπω υπερβολική την προσφορά της Γαλλικής κυβέρνησης, όπως αναφέρεται στις εισηγήσεις που άκουσα. Προσφέρουν κάτι για να ωφεληθούν και αυτοί. Να αποφεύγουμε τις αδικαιολόγητες επιφράσεις θαυμασμού.

Ήπειτα πως να θεωρήσω σωστή ενέργεια να κάνουμε δύο μακρές επιμορφώσεις στους καθηγητές της Γαλλικής, μια στη ΣΕΑΜΕ και μια από το Γαλλικό Ινστιτούτο; Και πως να θεωρήσω σωστό την ευκολία με την οποία αποσύρουμε καθηγητές από την ενεργό σχολική πράξη για να τους κάνουμε μακρές επιμορφώσεις;

Το Τμήμα συμφωνεί ότι η προσφορά της Μιιτής Γαλλοελληνικής Επιτροπής είναι χρήσιμη και πρέπει να την ειμεταλλευτούμε, και στη συνέχεια κάνει τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

1) Θετεινή λειτουργία του Τμήματος μετεπικαίδευσης μόνο ως πειραματική μπορεί να θεωρηθεί το γενικότερο θέμα θα εξετασθεί από την επιτροπή Σ.Γ. που το Τμήμα αποφάσισε να συγκροτηθεί.

2) Θεωρούμε απαραίτητη τη λειτουργία του Τμήματος στις εγκαταστάσεις του Γαλλικού Ινστιτούτου και οπωσδήποτε όχι στο κτήριο της ΣΕΑΜΕ, όπου η συστέγαση με τους μετεπικαίδευόμενους καθηγητές Σ.Γ. θα δημιουργήσει δυσκολίες.

3) Οπωσδήποτε να μας κοινοποιηθεί έγκαιρα το Αναλυτικό Πρόγραμμα για έγκριση.

4) Η επιλογή στην πρώτη αυτή εφαρμογή του θεσμού ας γίνει από τη ΓΕΜΕ γαλλικών με όσο το δυνατό αντικειμενικότερα κριτήρια.

5) Παρακαλούμε να μεριμνήσει η υπηρεσία, ώστε η απομάκρυνση των καθηγητών, που θα επιλεγούν για την παρακολούθηση του σεμιναρίου, να μην δημιουργήσει δυσαναπλήρωτα κενά και διαταράξει τη λειτουργία του σχολείου.

Τα παραπάνω εγείρονται από το Τμήμα με την εξαίρεση του κ. Ν. Βαρουχάκη, που εκφράζει επιφυλάξεις στα σημεία 2 (συστέγαση) και 4 (τρόπος επιλογής). Η διαφωνία στηρίζεται στο ενδεχόμενο η λειτουργία του σεμιναρίου να οδηγήσει σε συγκριτική υποβάθμιση της κανονικής μεταπαιδείσεως στη ΣΕΛΜΕ.

Στις 11.15 προσήλθε ο κ. Διπυρόπουλος.

Το Τμήμα παρακάτω είναι υπεύθυνο για την προετοιμασία των εκπαιδευτικών που θα συμμετέχουν στο σεμινάριο. Η επιλογή των εκπαιδευτικών γίνεται με βάση τα κριτήρια που αναφέρονται στο απόσπασμα της απόφασης της Επιτροπής Αξιολόγησης της ΣΕΛΜΕ, που αφορά την επιλογή των εκπαιδευτικών που θα συμμετέχουν στο σεμινάριο. Η επιλογή των εκπαιδευτικών γίνεται με βάση τα κριτήρια που αναφέρονται στο απόσπασμα της απόφασης της Επιτροπής Αξιολόγησης της ΣΕΛΜΕ, που αφορά την επιλογή των εκπαιδευτικών που θα συμμετέχουν στο σεμινάριο.

Στη συνέχεια ο κ. Διπυρόπουλος ενημέρωσε την επιτροπή για την κατάσταση των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στο σεμινάριο. Η επιτροπή αποφάσισε να συνεχίσει την εργασία της.

Το Τμήμα ενημέρωσε την επιτροπή σχετικά με την κατάσταση των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στο σεμινάριο. Η επιτροπή αποφάσισε να συνεχίσει την εργασία της.

Θέμα 6ο.

Ο κ. Φ. Κακριδής διαβάζει το Υ.Δ της 30-11-82 του κ. Σακινά.

"Με λύπη μου σας γνωρίζω ότι η ομάδα εργασίας για τη μελέτη του προβλήματος αξιολόγησης και βαθμολόγησης των μαθητών που καταρτίσατε με το από 7-10-82 έγγραφό σας σύμφωνα με τη σχετική απόφαση του Τμήματος (πρ. 75/1982) για να περατώσει το έργο της ως το τέλος Νοεμβρίου δεν μπόρεσε να εργαστεί και να φέρει σε πέρας αυτή την αποστολή που της ανατέθηκε, γιατί όλα σχεδόν τα μέλη της ήταν απασχολημένα με σεμινάρια ή άλλα θέματα και συχνά βρίσκονταν εντός ΚΕΜΕ.

Κάθε φορά που ζητούσα να κάνουμε συνεδρία έλειπε τότε ό ένας και τότε ο άλλος. Και όπως βλέπω, δε θα μπορέσω να συγκεντρώσω τα μέλη της Ομάδας ούτε εντός του Δεκεμβρίου.

Για τούτο παρακαλώ α) να οριστεί ως χρόνος μελέτης του προβλήματος τούτου ο Ιανουάριος ή καλύτερα Φεβρουάριος, περίοδο κατά την οποία πιστεύω ότι το Τμήμα θα μπορέσει να συγκεντρώσει τις δυνάμεις του και β) οι κ.κ. Δ. Τομπαζίδης και Κυρ. Κατσιμάνης που ορίστηκαν για συμπληρωματική βοήθεια στην Ομάδα να οριστούν ως κανονικά μέλη της, γιατί το πρόβλημα είναι σημαντικό αλλά και δύσκολο και γι' αυτό χρειάζεται να αιουστούν περισσότερες απόψεις.

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος προτείνει την παράταση της προθεσμίας ως τις 20-2-83 και την επισημοποίηση συμμετοχής των κ.κ. Τομπαζίδη-Κατσιμάνη στην Ομάδα.

Το Τμήμα εγκρίνει την πρόταση ομόφωνα.

Στο σημείο αυτό οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης και Α. Αδαμόπουλος αποχωρούν από το Τμήμα, γιατί είναι απασχολημένοι σε άλλη υπηρεσιακή απασχόληση.

Θέμα 4ο.

Ύστερα από σύντομη από σύντομη κατατόπιση, του Τμήματος από τον κ. Σπυρόπουλο στο θέμα του Ω.Π. για το Λύκειο, το Τμήμα αποφασίζει να αναβάλει τη συζήτηση του θέματος, γιατί η σοβαρότητα του θέματος απαιτεί την παρουσία όλων των Συμβούλων.

[Handwritten mark]

[Faint handwritten signature]
Α. Σπυρόπουλος

Θέμα 7ο.

Ο κ. Παπασημαϊδopoulos διαβάζει το έγγραφο αριθ. 14970/25-11-82 Γραφ. Υπουρ. και εξηγεί την αναγκαιότητα οι οδηγίες και τα Α.Π. να πάρουν τη μορφή που πήραν. Το Τμήμα αναθέτει στον κ. Παπασημαϊδopoulos να συντάξει έγγραφο απαντητικό στο γραφείο Υπουργού.

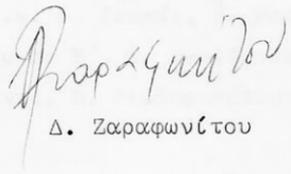
Στο σημείο αυτό (ώρα 12.45) η συνεδρίαση διακόπτεται.

Ο Πρόεδρος

Φ. Καυριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

Π ρ ό ξ η 96/82

Σήμερα, 6-12-82, ημέρα Δευτέρα και ώρα 0.9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριφή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδύλης, Ειδικό Σύμβουλο, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας γιατί βρίσκεται σε αναρρωτική άδεια, Δ. Τομπαζίδης γιατί είναι ασθενής, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Στ. Παπασημακόπουλος, γιατί ήσαν στα σεμινάρια.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Α.Π. και ανάρτηση συγγραφής του βιβλίου Αγωγής του Πολίτη Γ' Λυκείου
Εισηγητής: Φ. Κακριδής.
2. Το μάθημα της Ιστορίας στο Ν.Π. (Ω.Π. και συγγραφή βιβλίου στην Α' Γυμνασίου). Εισηγητής: Φ. Κακριδής.
3. Ανακοινώσεις.
4. Παρέκκληση από το Α.Π. διδασκαλίας μαθημάτων. Αίτημα της Ιταλικής Σχολής Αθήνας. Εισηγητής: Κ. Φούσκας.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θ έ μ α : Α.Π. και ανάθεση συγγραφής του βιβλίου Αγωγής του Πολίτη
Γ' Λυκείου.

Στη συζήτηση αυτού του θέματος παραβρέθηκε και η ομάδα εργασίας ιστορίας.

Ο κ. Κακριδής λέγει:

Θυμίζω τη συζήτηση που έγινε στο Τμήμα (80/25.10.82) και την απόφασή μας να απευθυνθούμε σε 12 συνολικά ειδικούς ζητώντας βοήθεια για το Α.Π. και τη συγγραφή του διδ. βιβλίου.

Το έγγραφο που έφυγε και οι πέντε απαντήσεις που πήραμε επισυνάπτονται στα σημερινά πρακτικά μας. Το θέμα της ανάθεσης επείγει και δε μπορούμε να περιμένουμε άλλο, αν θέλουμε να έχουμε το Σεπτέμβρη βιβλίο.

Με τα δεδομένα της ως τώρα πορείας του θέματος εισηγούμαι τις ακόλουθες αποφάσεις, με την αιτιολογία τους:

(1) Το μάθημα της Αγωγής του Πολίτη θα διδαχθεί δύο ώρες στο πλαίσιο των μαθημάτων Γενικής Παιδείας στην Γ' Λυκείου, και θα περιλαμβάνει εκτός από τα απαραίτητα για το Σύνταγμα και τη λειτουργία του πολιτεύματος (όπου θα προσέξουμε να μην έχουμε επικαλύψεις με το βιβλίο της Γ' Γυμνασίου) τις βασικές αρχές της πολιτικής επιστήμης.

Η εισήγηση του κ. Βάρου μιλούσε για πολιτική (ο Κουμάντος συμπληρώνει: και κοινωνική) φιλοσοφία, και ο κ. Νούλας προτείνει συγχώνευση των δύο ωρών της φιλοσοφίας με τις δύο ώρες Αγωγής του Πολίτη ένα τετράωρο μάθημα. Σημεία των καιρών, και αποτέλεσμα της συνεργασίας φιλοσοφούντων φιλολόγων στη σύνθεση του Α Π ενός όχι φιλολογικού και κυρίως όχι θεωρητικού μαθήματος. Θεωρώ σφάλμα μεγάλο:

- και την υπαγωγή της φιλοσοφίας στην πολιτική φιλοσοφία
- και την μετατροπή του μαθήματος της Αγωγής του Πολίτη σε φιλοσοφικό μάθημα. Το τελευταίο αυτό θα οδηγούσε μοιραία: (α) σε συμφυρμό της Αγωγής του Πολίτη με την κοινωνιολογία (που σταματά η κοινωνική φιλοσοφία και που αρχίζει η κοινωνιολογία;), και β) σε παρερμηνείες αν όχι και καταχρήσεις του σκοπού του μαθήματος: το σκέφτεστε κάθε κυβέρνηση να διδάσκει τη δική της πολιτική φιλοσο-

- φία; Θυμάστε την Αγωγή του Πολίτη του Θ. Παπακωνσταντίνου;

(2) Δεν μπορούμε να αποποιηθούμε την έμμεση προσφορά του Φ. Βεγλερή, ούτε την πολύ ωχρή, αλλά υπαρκτή πιθανότητα οι κ.κ. Φ. Βεγλερή και Γ. Κουμάντος να γράψουν μαζί ένα βιβλίο - όμως και για τους δύο ισχύει η αρχή του λιονταριού που δεν μπορεί να κάνει μικρά πηδήματα - ή που τα πηδήματά του δεν τα κάνει όπως και όταν τα θέλουμε. Προτείνω έξω από το δικό μας πρόγραμμα να προωθήσουμε τις επιστολές τους στον Υπουργό με την παράκληση να συνεννοηθεί μαζί τους, αν θα μπορούσαν με άνεση να γράψουν ένα βιβλίο. Αν και όταν το σχέδιο πραγματοποιηθεί, τότε εμείς θα δούμε αν το βιβλίο αυτό μπορεί να διανεμηθεί ως βοηθητικό, να αντικαταστήσει ή και να συναιρεθεί με το κανονικό βιβλίο που θα φροντίσουμε να έχει συγγραφεί εμπρόθεσμα, για να χρησιμοποιηθεί το 1983/4.

(3) Για το κανονικό αυτό βιβλίο προσωπικά αποκλείω τη συγγραφή του από μετεκπαιδευμένους φιλολόγους ή όποιους άλλους ερασιτέχνες. Το θέμα είναι νομικοπολιτικό, και μόνο ειδικός μπορεί να το γράψει. Έτσι βλέπω μια μόνο δυνατότητα και θεωρώ ότι είμαστε τυχεροί ότι υπάρχει αυτή η δυνατότητα. Ο κ. Αποστολόπουλος σπούδασε νομικά στη Νομική Σχολή Αθηνών, Πολιτικές Επιστήμες στην Πάντειο, Ευρωπαϊκό δίκαιο στη NANCY και πολιτική επιστήμη στο Παρίσι. Είναι DR. **RER.** POL. της Σορβόνης και DR. JUR. της Νομικής Αθηνών. Ειδικός επιστήμονας στην Πάντειο 1976-1979 και από τότε ως σήμερα ερευνητής στο Ε.Ι.Ε. Ξέρω προσωπικά την επιμέλεια και την ευσυνειδησία του, και δε δίσταζα ούτε στιγμή να του αναθέσω τη συγγραφή, όπως το ζητά, με τη συνεργασία της φιλολόγου γυναίκας του. Όμως δεν έχουμε ακόμα παγιωμένο Α.Π., και ο ίδιος πολύ σωστά δεν προχωρεί σε συγκεκριμένη πρόταση όσο του λείπουν στοιχεία. Έτσι κάνω στο Τμήμα την ακόλουθη πρόταση:

"Αναθέτουμε στον κ. Δ. Αποστολόπουλο και την κυρία Μ. Παΐση - Αποστολοπούλου τη συγγραφή του βιβλίου της Αγωγής του Πολίτη της Γ' Λυκείου.

- Έκταση γύρω στις 200 σελ. (40 πάνω κάτω ωριαίες ενότητες των

3-4 σελίδων - 120 σελ - 30% σχεδιαγράμματα, πίνακες, εικονογράφηση - Το Σύνταγμα: πρωτότυπο κείμενο με νεοελληνική ερμηνευτική απόδοση).
Αμοιβή: 400.000 για τους δύο συγγραφείς, και 150.000 για τα μέλη της Κριτικής Επιτροπής. Κριτική Επιτροπή Α. Μάνεσης, Γ. Βλάχος, Κ. Μπαλάσκας. Προθεσμία για την παράδοση του βιβλίου 15.4.1983 και της έκθεσης της Κριτικής Επιτροπής 5.5.83. Ο ΟΕΑΒ θα φροντίσει για την καλλιτεχνική κ.λ.π. παρουσίαση των σχεδιαγραμμάτων, πινάκων, εικονογράφησης.

Ειδικός όρος: η γραφειοκρατική διαδικασία της ανάθεσης θα ολοκληρωθεί μετά την έγκριση από το Τμήμα του Αναλυτικού Προγράμματος που θα υποβάλουν οι συγγραφείς στις αρχές Ιανουαρίου, Πρόγραμμα που σε γενικές γραμμές θα βασίζεται στο φάκελο που απαρτίζουν τα Πρακτικά του Τμήματος και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο τεθεί υπόψη των συγγραφέων η προσκομιστεί από τους ίδιους. Αν δεν υπάρξει συμφωνία ή συμβιβασμός, το Τμήμα επιφυλάσσεται να ακυρώσει, να τροποποιήσει, ή και να επιμερίσει την ανάθεση".

Το ξέρω πως η πρόταση αυτή είναι ανορθόδοξη. Όμως η ανορθοδοξία της (α) δε βάζει σε κίνδυνο τα οικονομικά συμφέροντα του κράτους, και (β) μειώνεται στο ελάχιστο, αν θεωρήσουμε δεδομένη την καλή πίστη και πρόθεση, τη δική μας όσο και των συγγραφέων.

Μια μόνο αντίρρηση θα μπορούσε κανείς να έχει: τι γίνεται σε περίπτωση που η διαδικασία αυτή οδηγήσει σε αδιέξοδο; Στην περίπτωση αυτή έχουμε τρεις λύσεις:

- (α) Να επιχειρήσουμε, παρατείνοντας την προθεσμία συγγραφής, να καλύψουμε τον ενάμιση μήνα που θα έχουμε χάσει - με προοπτική το βιβλίο να είναι έτοιμο π.χ. τέλος Οκτωβρίου αντι για τις αρχές ή μέσα Σεπτεμβρίου.
- (β) Να χρησιμοποιήσουμε το παλιό βιβλίο για άλλον ένα χρόνο,
- (γ) Να αντικαταστήσουμε για ένα χρόνο της Α.τ.Π. με μια διδασκαλία του Επιταφίου από μετάφραση - έτσι κι αλλιώς, όσο και να φάξουμε, καλύτερη Α.τ.Π. δε θα βρούμε.

Όμως όλα αυτά δε θα συμβούν, γιατί το βιβλίο θα γραφτεί, και θα είναι από τα καλύτερα. Έτσι πιστεύω, και πρέπει πολύ να το πιστεύω, για να παίρνω πάνω μου τέτοια ευθύνη.

Ο κ. Θεοδωρακόπουλος λέγει:

Το ξέραμε ότι επιχειρούμε κάτι πολύ σοβαρό. Αλλά οι ειδικοί επιστήμονες με τις επιστολές τους μας έδωσαν να το συνειδητοποιήσουμε ακόμα περισσότερο. Έτσι δεν επιτρέπεται να προχωρήσουμε σε συγγραφή ενός βιβλίου βιαστικά - βιαστικά και χωρίς τη σύμπραξη της δυάδας Κουμάντου - Βεγλερή, που είναι υπολογίσιμο κεφάλαια στη συναφή με το περιεχόμενο του βιβλίου Επιστήμη.

Προτείνω λοιπόν να "βολευτούμε" άλλον ένα χρόνο με το παλιό βιβλίο, ώστε να δοθεί ευκαιρία σ' όλους όσοι εγγυώνται πως με τη σύμπραξη τους θα αποκτήσουμε βιβλίο νέο και αξιόλογο να μας χαρίσουν τους καλύτερους καρπούς του πνεύματός τους.

Η άποψη να σας γράφουν οι Βεγλερής και Κουμάντος ένα βιβλίο που θα χρησιμεύει ως βοηθητικό για τον καθηγητή ή που θα μπορεί να συναρθεθεί με το διδακτικό βιβλίο με κάνει να φοβάμαι πως το βιβλίο αυτό που θα είναι όχι διδακτικό θα τεθεί στο περιθώριο.

Ο κ. Κατσιμάνης λέγει:

Εκείνο που θα είχα να τονίσω, κ. Πρόεδρε, είναι η ανάγκη να διατηρήσει η φιλοσοφία την αυτοτέλειά της, άσχετα με το αν θα εισαχθούν στο μάθημα των Στοιχείων Δημοκρατικού Πολιτεύματος κάποια στοιχεία φιλοσοφίας. Και κάτι άλλο: έγραφα βέβαια παλαιότερα, στην εισήγησή μου, ότι τα στοιχεία πολιτικής φιλοσοφίας θα ήταν χρήσιμα, δεν νομίζω όμως θα ήταν δύσκολο, αντί του όρου "πολιτική φιλοσοφία" να χρησιμοποιήσουμε τον όρο "πολιτική επιστήμη". Σε βασικά θέματά της οι δύο αυτοί κλάδοι επισυνάπτονται και άλλωστε σημασία έχει το πράγμα, όχι η λέξη.

Δε θα συμφωνούσα ότι πολλά από τα θέματα της πολιτικής φιλοσοφίας (φυσικό και θετικό δίκαιο, σχέση ηθικής και πολιτικής), "κλαδικά" από τη φύση της, είναι ακόμη και για φοιτητές νομικής. Κάθε θέμα, εφόσον διδαχτεί σωστά, μπορεί να ενδιαφέρει το νέο και άλλωστε η χρησιμότητα γνώσης δεν είναι πάντοτε και υποχρεωτικά συναρπαστική.

Είναι απόλυτα ορθό ότι το βιβλίο πρέπει να γραφτεί από ειδικούς (νομικούς, πολιτειολόγους) και όχι από ανειδίκευτους παντογνώστες, όπως εμείς οι φιλόλογοι. Ως προς την προθεσμία καλό είναι να μη βιαστούμε. Καλύτερα το βιβλίο το καινούργιο να φτάσει ως τα παιδιά τα

Χριστούγεννα του '83 (και τότε να έχουν τα παιδιά στα χέρια τους το βιβλίο της Ρουσοπούλου) παρά να βιαστούμε να δώσουμε στα παιδιά ένα καινούργιο βιβλίο το Σεπτέμβριο, που όμως θα είχε με πολλή βιασύνη συνταχθεί.

Ο Πρόεδρος εισάγει σε ψηφοφορία το 1ο μέρος της εισήγησης με την παράκληση η ψηφοφορία να είναι καθολική, άσχετα αν θα μετρήσουν μόνο οι ψήφοι που προβλέπει ο νόμος.

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	ΝΑΙ
Συριόπουλος	ΝΑΙ
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Παπαδόπουλος	ΝΑΙ
Βαρουχάκης	ΝΑΙ
Σακκάς	ΝΑΙ
Κακριδής	ΝΑΙ
Θεοδωρακόπουλος	ΝΑΙ
Φούσκας	ΝΑΙ

Γιαννόπουλος	ΝΑΙ
Πλάκας	ΝΑΙ
Ξανθάκου	ΝΑΙ
Αργυροπούλου	ΝΑΙ

Το 1ο σημείο της εισήγησης γίνεται ομόφωνα δεκτό.

Το 2ο σημείο (Βεγλερής και Κουμάντος) της εισήγησης φάνηκε στη συζήτηση ότι ευνοείται από το Τμήμα όμως η συγκεκριμενοποίησή του αναβάλλεται για να μεσολαβήσουν συνεννοήσεις με τους Υπουργούς και τους ενδιαφερόμενους.

Ακολουθεί ψηφοφορία για την πρόταση αρ. 3 της εισήγησης.

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	NAI	(με τη συμμετοχή ενός Εκπ. Μ.Ε.)
Συριόπουλος	OXI	(επειδή δεν έχει συνταχθεί Α.Π.)
Αδαμόπουλος	NAI	(με τη συμμετοχή ενός εκπ. Μ.Ε.)
Παπαδόπουλος	NAI	
Βαρουχάκης	NAI	
Σακκάς	NAI	(με συμμετοχή ενός εκπ. Μ.Ε. και το βιβλίο να μην υπερβαίνει τις 200 σελίδες και εικονογραφημένα σχέδια, κείμενο συντάγματος).
Κακριδής	NAI	
Θεοδωρακόπουλος	NAI	
Φούσκας	NAI	

Γιαννόπουλος	NAI	
Πλάκας	NAI	
Ξανθάκου	NAI	
Αργυροπούλου	NAI	

Η πρόταση γίνεται δεκτή με ψήφους 6:1, με ενδεχόμενη επιθυμία του Τμήματος να συμπεριληφθεί στη συγγραφική ομάδα ένας εκπαιδευτικός της έδρας και να συζητηθεί πάλι η έκταση του κειμένου και της εικονογράφησης.

Ο Πρόεδρος παρακαλεί το Τμήμα να συζητήσει το ενδεχόμενο συμμετοχής ενός καθηγητή της έδρας στη συγγραφική ομάδα.

Ακολούθησε συζήτηση και τελικά ο Πρόεδρος ερωτά το Τμήμα αν επιθυμεί, ΝΑΙ ή ΟΧΙ, τη συμμετοχή τρίτου εκπαιδευτικού στη συγγραφική ομάδα.

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	NAI
Συριόπουλος	NAI
Αδαμόπουλος	OXI
Παπαδόπουλος	OXI

Βαρουχάκης ΟΧΙ
 Σακκάς Λευκή
 Κακριδής ΟΧΙ
 Θεοδωρακόπουλος ΟΧΙ

(Γενικά είμαι με την άποψη ότι η συμμετοχή εκπαιδευτικού της έδρας στη συγγραφική επιτροπή κάνει καλό. Αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση φοβάμαι μήπως η προσθήκη ενός τρίτου προσώπου στο ζεύγος Αποστολοπούλου οδηγήσει σε υπέρβαση των προθεσμιών οι οποίες έτσι κι αλλιώς είναι ασφυκτικές. Γι' αυτό είμαι εναντίον της πρότασης για προσθήκη εκπαιδευτικού. Η σκοπιμότητα εξυπηρετείται εν μέρει με τη συμμετοχή εκπαιδευτικού στην Επιτροπή Κρίσης).

Φούσκας ΟΧΙ

Πλάκας Λευκή
 Γιαννόπουλος ΟΧΙ
 Ξανθάκου ΝΑΙ
 Αργυροπούλου ΝΑΙ

Η απάντηση στο ερώτημα είναι αποφαιτική (4 + 1) 5:2.

Ο Πρόεδρος τροποποιεί την πρότασή του στο θέμα της κριτικής Επιτροπής και προτείνει τους κ.κ. Α. Μάνεση, Κ. Μπαλάσκα, Δ. Γιαννακόπουλο.

Η πρόταση γίνεται ομόφωνα δεκτή. Ο κ. Σακκάς προτείνει την ακόλουθη διατύπωση: "η έκταση του βιβλίου θα είναι 200 το πολύ σελίδες, όπου θα περιέχονται το κείμενο με σχέδια και εκμονογράφηση, όπου χρειάζεται, το κείμενο του Συντάγματος και μία νεοελληνική ερμηνευτική του απόδοση".

Η πρόταση γίνεται ομόφωνα δεκτή.

Θ έ μ α 2ο : Το μάθημα της Ιστορίας στο Ν.Π. (Ω.Π. και συγγραφή βιβλίου στην Α' Γυμνασίου).

Ο κ. Κακριδής λέγει:

Δεν είναι να λύσουμε σήμερα το μεγάλο πρόβλημα της Ιστορίας, όπου θα περιμένουμε - πόσο ακόμα; - να ακούσουμε την ολοκληρωμένη εισήγηση που υποσχεται ο κ. Βώρος. Όμως οι δικές μου ευθύνες δε με αφήνουν να ησυχάσω όσο δε δίνουμε ανάθεση συγγραφής τουλάχιστο στο πρώτο από τα έξι βιβλία που θα χρειαστούμε σταδιακά, στο βιβλίο της Α' Γυμνασίου.

Στο θέμα αυτό έχουμε μια συμπληρωματική συμφωνία της αρχικής μου εισήγησης με την πρόταση Βώρου. Το Τμήμα έχει να απαντήσει σε τρία ερωτήματα, και αν το κάνουμε σήμερα το κέρδος θα είναι μεγάλο, όσα και αν είναι τα αναπάντητα που θα μένουν.

(1) Συμφωνούμε η ύλη ιστορίας της Α' Γυμνασίου να περιλαμβάνει (α) Σύνοψη της ιστορίας των ανατολικών λαών, (β) ιστορία της αρχαίας Ελλάδας ως τη ρωμαϊκή κατάκτηση, (γ) Σύνοψη της ρωμαϊκής ιστορίας από τις αρχές ως και τον Μ. Κωνσταντίνο -;

Η ιστορία αυτή θα είναι αφηγηματική-περιγραφική γεγονότων και προσώπων, αλλά θα περιέχει και σύντομες γενικές θεωρήσεις των μεγάλων περιόδων, σύμφωνα με την αρχική μου εισήγηση. Το πρόγραμμα είναι μεγάλο και οπωσδήποτε δεν θα είναι εύκολο να καλυφθεί με δύο μόνο ώρες ιστορίας την εβδομάδα. Έτσι το δεύτερό μας ερώτημα είναι:

(2) Συμφωνούμε να δώσουμε στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου τρεις ώρες για τη διδασκαλία της ιστορίας, ή τουλάχιστο να το επιδιώξουμε; Η συγκεκριμένη μου πρόταση θα ήταν:

A + B + Γ Γυμνασίου : MAXIMUM ωρών ιστορίας 9
MINIMUM ωρών ιστορίας 7

Και βέβαια μας μένει τρίτο ερώτημα η έκταση της συγγραφής, οι διάφορες προθεσμίες και τα πρόσωπα.

(3) Προτείνω για την έκταση τον ακόλουθο πολύ συντηρητικό λογαριασμό: 25 βδομάδες επί 2 ¹/₂ ώρες - 62 ¹/₂ διδακτικές μέλιον 12,5 - 50 ωριαίες διδακτικές ενότητες (των 3 σελίδων - 1 χάρτες και διαγράμματα) - ένα βιβλίο των 200 σελίδων (- 10% για ενδεχόμενη πρόσθετη εικονογρά-

ψηση, παράθεση κειμένων κ.λ.π.). Το μέγεθος αυτό μου φαίνεται τόσο λογικό για ένα γυμνασιακό μάθημα, ώστε θα πρότεινα να το θεωρήσουμε καταρχήν STANDART για όλα τα βιβλία ιστορίας του Γυμνασίου. Θυμίζω ότι το Τμήμα ευνοεί την άποψη από δω και μπρός τα βιβλία να έχουν τόση έκταση όσο μπορούμε να είμαστε βέβαιοι ότι θα διδάσκεται μέσα στο χρόνο σύμφωνα με τις πραγματικές συνθήκες εργασίας των ελληνικών σχολείων.

Για το συγκεκριμένο βιβλίο θα πρότεινα την ακόλουθη κατανομή για τις πενήντα διδακτικές ενότητες:

- Ιστορία ανατολικών λαών : 8 ενότητες
- Αρχαία ελληνική ιστορία : 26 ενότητες
- Ρωμαϊκή ιστορία : 16 ενότητες

Η προθεσμία μας είναι τετράμηνη από την κοινοποίηση της ανάθεσης, με τελευταίο όριο την 30 Απριλίου.

Για την αμοιβή, τους συγγραφείς και τους κριτές περιμένω να ακούσω και είμαι έτοιμος να υιοθετήσω τις προτάσεις του κ. Βώρου, που και θα τον παρακαλούσα να μιλήσει τώρα, αν ήταν εδώ.

Στη συνέχεια ο κ. Κακριδής διαβάζει σχετική εισήγηση του κ. Βώρου, η οποία έχει ως εξής:

1. Ύστερα από την τελευταία εισήγησή μου για το ίδιο θέμα (που διαβιβάστηκε στο Τμήμα στις 29-11-82, γιατί έφευγα για υπηρεσιακή αποστολή στη Θεσ/νίκη) υποβάλλω και τούτη τη συμπληρωματική εισήγηση με τη σύμφωνη γνώμη και των μελών της Ομάδας Εργασίας, που πραγματοποίησε στο μεταξύ και άλλες απογευματινές συνεδριάσεις (Μόνο ο κ. Συριόπουλος δεν προσκλήθηκε γιατί κρίναμε ότι δε θα ήταν σκόπιμο να τον κουράζουμε για τις μόνες δυνατές σε μας απογευματινές συνεδριάσεις, αφού ως μέλος του Τμήματος Μ.Ε. έχει τη δυνατότητα πάντα να διατυπώνει απευθείας στο Τμήμα τις απόψεις του).

2. Ετούτη η συμπληρωματική εισήγηση περιλαμβάνει δυο χωριστές παράγραφες:

α. Αιτιολόγηση της πρότασης που διατυπώσαμε για τη διανομή της αφηγηματικής - χρονολογικής παρουσίασης της Ιστορίας σε 4 τάξεις (3 γυμνασίου και α' Λυκείου).

β. Προδιαγραφές για τη συγγραφή βιβλίου Ιστορίας αρχαίων χρόνων (Ανατ. λαών και Ελληνισμού ως τον 3ο π.Χ.) για την α' τάξη γυμνασίου.

3. Την παραπάνω διανομή υποδεικνύουν οι παρακάτω διαπιστώσεις:

- α. Η διδασκαλία της Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας (όριό τους παίρνουμε τη Γαλλική η τη βιομηχανική ή - για τη δική μας ιστορία - την ελληνική επανάσταση) ουσιαστικά δεν πραγματοποιείται κυρίως ως προς το β' μέρος. Οι μαθητές της γ' γυμνασίου είναι αμφίβολο αν παίρνουν γέυση από την ιστορική πορεία ύστερα από το 1840 - 50.
- β. Να γίνει πιο συνοπτική η παρουσίαση της Νεότερης - Σύγχρονης Ιστορίας στην γ' γυμνασίου; θα πάψει να είναι έστω και στοιχειώδης, θα είναι τηλεγραφική. Και η παρατήρηση αυτή ισχύει πολύ περισσότερο αν είναι τηλεγραφική. Και η παρατήρηση αυτή ισχύει πολύ περισσότερο αν διατυπωθεί σκέψη περισσότερης συμπίεσης αιώνων - πολιτισμών στις τάξεις α', β' γυμνασίου.
- γ. Η πρόνοια για την ανετότερη διδασκαλία της ιστορίας όλων των εποχών - γιατί όλη η ιστορία συμβάλλει στην κατανόηση κάθε στιγμής χωριστά - υποδεικνύει το άπλωμα σε 4 τάξεις, ώστε να γίνεται πράξη και η διδασκαλία της σύγχρονης ιστορίας και ειδικότερα της ελληνικής, που αποτελεί για μας την πιο πρόσφορη πηγή εθνικής αυτογνωσίας.
- δ. Στην παρατήρηση ότι υποχρεωτική και με δική της αυτοτέλεια είναι μόνο η γυμνασιακή παιδεία και προαιρετική έπειτα μετάβαση στο λύκειο, αντιπαρατηρούμε ότι:
- 1) τώρα η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών γ' γυμνασίου συνεχίζει σπουδές στο λύκειο.
 - 2) η πρόσβαση στο λύκειο είναι τώρα ακώλυτη.
 - 3) το λύκειο στο προσεχές μέλλον γίνεται ενιαίο και η ιστορική παιδεία καθολική (άλλωστε και σήμερα προβλέπεται διδασκαλία ιστορίας στο επαγγελματικό - τεχνικό λύκειο).
- ε. Την αρχαιότητα την ελληνική τη σπουδάζουμε και από άλλους δρόμους: γραμματείας, φιλοσοφίας.
- στ. Η θεματική διδασκαλία της ιστορίας στις άλλες δυό τάξεις του λυκείου (π.χ. ο θεσμός της δημοκρατικής πολιτείας διαχρονικά, το ζήτημα της γαλοκτησίας στην οικονομική ζωή) επιτρέπει ξανά την έρευνα ο-

- .. ρισμένων σπουδαίων θεμάτων, όπως επίσης τη σπουδή της νεοελληνικής ιστορίας στο πρόγραμμα γενικής παιδείας.
- ζ. Η ολική επιστροφή στην αρχαία ιστορία στην α' λυκείου μειώνει το διαφέρον των νέων.
- η. Και σ' άλλες χώρες έχει εισαχθεί το άπλωμα της χρονολογικής παρουσίασης της ιστορίας σε 4 χρόνια.
- θ. Η δοκιμή θεματικής παρουσίασης της ιστορίας (επιλογής) έδωσε καταφατικά αποτελέσματα, παρ' όλες τις ατέλειες του συγκεκριμένου βιβλίου.

4. Προδιαγραφές για τη συγγραφή Ιστορίας Αρχαίων Χρόνων (Ανατ. λαών - Ελληνισμού) ως το 3ο π.Χ.

Βασικός στόχος σήμερα είναι η καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των δύο ωρών που προβλέπονται από το αναλυτικό πρόγραμμα σήμερα. (Αύξηση ωρών δεν αποτελεί επιδίωξή μας μέσα στα πλαίσια των 5 ημερών και 3 ωρών που αποτελούν το σχολικό καθεστώς σήμερα). Για την περίπτωση λοιπόν αυτή χρειαζόμαστε οι συγγραφείς να μας δώσουν ως το τέλος του Μάρτη του 1983 βιβλίο με τις παρακάτω προδιαγραφές:

- α. Συνολική έκταση καθαρού κειμένου ιστορικής αφήγησης - ανάλυσης 140-150 σελίδες κοινού σχολικού βιβλίου ιστορίας.
- β. Η συνολική αυτή έκταση να κατανεμηθεί σύμμετρα στα διάφορα κεφάλαια που θα απαρτίζουν το βιβλίο, ανάλογα με τη σπουδαιότητα που έχει κάθε κεφάλαιο για την ιστορία και τη σχολική μας διδασκαλία (αυτονόητο ότι την κατανομή αυτή θα κάνουν οι συγγραφείς πριν αρχίσουν να γράφουν τα επιμέρους κεφάλαια και είναι επίσης αυτονόητο ότι δε θα επιμένουν σε θέματα που ίσως αναπτύσσονται και μέσα σε άλλα αρχαιογνωστικά μαθήματα, π.χ. φιλολογικά ζητήματα που αναλύονται με την αρχαία γραμματεία· μπορούν, τέλος, να κάνουν οικονομία αφήγησης - περιγραφής εκεί όπου ένας χάρτης μπορεί να βοηθήσει καλύτερα, δείχνοντας λ.χ. τις αποικίες των Ελλήνων ή την έκταση της "αθηναϊκής συμμαχίας" κ.λ.π.).
- γ. Κάθε κεφάλαιο χρειάζεται ένα κατατοπιστικό εισαγωγικό σημείωμα και στην αρχή και ανακεφαλαίωση κύριων σημείων στο τέλος· αυτονόητο ότι

- προλογικό σημείωμα και ανακεφαλαίωση θα έχουν κάποια αντιστοιχία ορατή.
- δ. Η ιστορική αφήγηση θα διαφωτίζεται και θα συμπληρώνεται με χάρτες, διαγράμματα, εικόνες και άλλο πρόσφορο υλικό, διαλεγμένο με κριτήριο όχι μόνο αισθητικό (αυτό θα κυριαρχεί αυτονόητα στα κεφάλαια περί τέχνης), αλλά κυριότατα ιστορικό - ερμηνευτικό. Με το κριτήριο αυτό αναζητούνται λ.χ. εικόνες από την καθημερινή ζωή, οικονομική, κοινωνική, πολιτική, θρησκευτική, γενικότερα πολιτιστική. Οι εικόνες θα συνοδεύονται με υπότιτλο όχι μόνο πληροφοριακό· είναι επιθυμητό κατά περίπτωση να ζητείται και κάποιος προβληματισμός, π.χ. σύγκριση μιας εικόνας Χ που παρουσιάζει μια σκηνή από την πολιτική ζωή της Αθήνας με μια άλλη προηγούμενη εικόνα από ανάλογη σκηνή ζωής στην Αίγυπτο ή άλλη αρχαία κοινωνία. Σε άλλη περίπτωση μετά τον υπότιτλο μια ερώτηση μπορεί να αποβλέπει σε πιο προσεκτική μελέτη της εικόνας και σύνδεσή της με την ιστορική αφήγηση-ανάλυση που δόθηκε παράλληλα στην ίδια σελίδα. (Με τον όρο εικονογράφηση νοούνται και εικόνες πρωτότυπων έργων της ιστορούμενης εποχής και ίσως έργα μεταγενέστερων ή σύγχρονων καλλιτεχνών, που εμπνεύστηκαν από τη μελέτη της αρχαιότητας.
- ε. Στο τέλος κάθε κεφαλαίου (που μπορεί να είναι 1,2,3,4 διδακτικές ενότητες) να τεθούν ερωτήσεις ανασκόπησης, αξιολόγησης, προβληματισμού, κριτικής ή και σύγκρισης ενός αρχαίου θεσμού με κάτι ανάλογο από τη σημερινή ζωή.
- στ. Πλάϊ στο κείμενο του βιβλίου να τεθούν σε παρασελίδες στήλες (όπως στο βιβλίο Ιστορία Νεότερη της Γ' Λυκείου) αποσπάσματα από τις αρχαίες πηγές ή και τη νεότερη έρευνα, που θα διαφωτίζουν πάντα την αντίστοιχη ιστορική αφήγηση - ανάλυση.
- ζ. Το σύνολο πρόσθετων στοιχείων (παράγραφοι δ,ε, στ') μπορεί να φτάνει σε έκταση 80% του συνόλου της ιστορικής αφήγησης - ανάλυσης, δηλ. 80% πάνω στις 140 - 150 σελίδες της παρ. α.
- η. Από τη συνολική έκταση του βιβλίου, που προβλέπεται να διδαχθεί σε

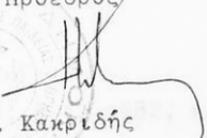
- .. 48 - 50 διδακτικές ώρες να διατεθούν για τους ανατολικούς λαούς όσες σελίδες αναλογούν σε 6 διδακτικές ώρες, σελ. αφήγησης 18 (συν 80% πρόσθετα στοιχεία), για να δοθούν οι πολύ χαρακτηριστικές μορφές των πολιτισμών και να υπογραμμιστεί η προσφορά τους στον αρχαίο ελληνισμό και την ανθρωπότητα. Το κύριο μέρος του βιβλίου θα αναφέρεται στην Ελληνική Ιστορία (και την προελληνική στον έπειτα ελληνικό χώρο). Από τη ρωμαϊκή ιστορία οι συγγραφείς μπορούν να παραθέσουν προεξαγγελτικά ό,τι κρίνουν αναγκαίο για την ολοκλήρωση της ιστορίας του ελληνιστικού κόσμου.
- θ. Οι συγγραφείς θα έχουν σταθερά στη σκέψη τους ότι γράφουν για παιδιά 11 ¹/₂ - 12 χρόνων και ότι το σχολικό βιβλίο είναι δυο φορές επιστημονικό: ιστορικά και παιδαγωγικά - διδακτικά. Μπορούν να προσφεύγουν σε κάθε πρόσφορη μέθοδο για να αισθητοποιούν και να προσεγγίζουν τις αφηρημένες έννοιες (χρόνος, εξουσία, αξίωμα, οργάνωση, οικονομική - κοινωνική ζωή κ.λ.π.).

5. Παρακαλώ τα παραπάνω να θεωρηθούν ότι αποτελούν και την προφορική συμβολή μου στη συνεδρίαση του Τμήματος, ώστε να προωθηθεί χωρίς καθυστέρηση η ανάθεση συγγραφής του βιβλίου Ιστορίας αρχαίων χρόνων (ανατ. λαών και ελληνισμού ως το 3ο π.Χ.), δεδομένου ότι απουσιάζω σε υπηρεσιακό έργο όπου η παρουσία μου είναι αναγκαία και δε γίνεται με κείμενο γραπτό (Σεμινάριο Κοινωνιολογίας στην Ιωνΐδειο Σχολή στον Πειραιά). Άλλωστε τις παραπάνω θέσεις θα υποστηρίξουν και τα μέλη της Ομάδας Ιστορίας.

6. Η επόμενη εισήγησή μου θα αναφέρεται:

- α. σε διευκρίνιση του όρου: θεματική παρουσίαση της ιστορίας και
β. σε νέα ή νέες προτάσεις για ανάθεση συγγραφής άλλων βιβλίων. (αυτά τα ίδια ζητήματα θα απασχολήσουν την Ομάδα Ιστορίας στη σημερινή συνεδρίασή της που πάλι θα γίνει και ανάγκη το απόγευμα στις 6 μ.μ. της 6-12-82 με την ευκαιρία παρακαλείται - αν μπορεί - να προσέλθει στη συνεδρίαση αυτή και ο κ. Κ. Συριοπούλος).

Στο σημείο αυτό διακόπτεται η συζήτηση του θέματος και τελειώνει η συνεδρίαση (ώρα 1.45).

Ο Πρόεδρος

 Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

 Δ. Ζαραφονίτου

- ΥΠΕΚΑ 10 - ...
- ΥΠΕΚΑ 11 - ...
- ΥΠΕΚΑ 12 - ...
- ΥΠΕΚΑ 13 - ...
- ΥΠΕΚΑ 14 - ...
- ΥΠΕΚΑ 15 - ...

ΠΡΑΞΗ 97/1982

Σήμερα, 8-12-1982, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Βαρουχάκης, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Σουιόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές, και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμ. Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας, γιατί ήταν σε αναρρωτική άδεια, Ηλ. Σπυρόπουλος, ήταν στο εξωτερικό, Φ. Βώρος στα σεμινάρια Κοινωνιολογίας, Ν. Παπαδόπουλος και Κυρ. Κατσιμόνης, γιατί ήταν ασθενείς.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Το μάθημα της Ιστορίας στο Ν.Π. (Ω.Π. και συγγραφή βιβλίου για την Α. Γυμνασίου). Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 2ο - Παρέκκληση από το Α.Π. Αίτηση Ιταλικής Σχολής. Εισηγητής Κ. Φούσκας.
- ΘΕΜΑ 3ο - Ανακοινώσεις
- ΘΕΜΑ 4ο - Αίτηση Ι. Αντωνόπουλου, Οικονομολόγου, για την έκδοση του βιβλίου του "Πώς να πάρω άριστα στην Έκθεση" ως βοηθητικού. Εισηγητής κ. Δ. Τομπαΐδης.
- ΘΕΜΑ 5ο - Συζήτηση για το έγγραφο Φ.211.17/92/Γ2/2174 του ΥΠΕΠΘ. Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.

Στην αρχή της συνεδρίας, αφού διαπιστώθηκε απαρτία, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Ημερήσιας Διατάξεως.

ΘΕΜΑ 1ο

Το 1ο θέμα αναβάλλεται επειδή απουσιάζει ο κ. Βώρος και 3 από τα μέλη της Ομάδας εργασίας.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Φούσκας λέγει: Η Διεύθυνση ξένων και μειονοτικών Σχολείων του ΥΠΕΠΘ με το έγγραφό της αρ. Ζ2/460/20-10-82 μας διαβιβάζει το έγγραφο αρ. 552/5-10-82 της "Ιταλικής Σχολής Αθηνών" και γνωμάτευση του αρμόδιου ΓΕΜΕ, σχετικά με αιτούμενη παρέκκλιση από το Α.Π. μαθημάτων, και ζητεί τη γνώμη μας για το αντικείμενο.

Η Ιταλική Σχολή ζητεί με το έγγραφό της παρέκκλιση από το πρόγραμμα διδασκαλίας μαθημάτων στο Γυμνάσιο, και συγκεκριμένα ζητεί "να μη διδασχθεί το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας και κατά το φετεινό σχολικό έτος", με το αιτιολογικό ότι "το πρόγραμμα της Ιταλικής Σχολής Αθηνών επιβαρύνεται με επτάωρη εβδομαδιαία διδασκαλία Ιταλικών και οι μαθητές αναγκάζονται να παρακολουθούν οκτάωρη διδασκαλία μαθημάτων".

Το αίτημα της Ιταλικής Σχολής είναι νόμιμο, ερειδόμενο στην παρ. 2 του άρθρου 4 του Ν.682/77 "Περί ιδιωτικών σχολείων Γεν. Εκπαιδύσεως και σχολικών Οικοτροφείων", η οποία ορίζει ότι "παρέκκλισις ως προς τό πρόγραμμα διδασκαλίας τών ιδιωτικών σχολείων δύναται να επιτραπῆ κατόπιν αδείας, χορηγουμένης δι' αποφάσεως του ΥΠΕΠΘ μετά σύμφωνον γνώμην του ΓΕΜΕ".

Κατά του αιτήματος της Σχολής υπολογίζονται: α) Ο εξοβελισμός του μαθήματος της Οικ. Οικονομίας από τη Σχολή. β) Η ουσιαστική ζημία των μαθητών, οι οποίοι δε θα διδαχθούν το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας, και γ) η αντίθετη προς το αίτημα της Σχολής γνώμη του ειδικού ΓΕΜΕ, ο οποίος λέγει ότι "το αίτημα (ενν. της Ιταλικής Σχολής) δε μας βρῖσκει σύμφωνους".

Ύστερα από όλα αυτά θεωρώ ότι κατάφαση στο αίτημα της Ιταλικής σχολής θα ζημίωνε το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας και τους μαθητές της Σχολής, που θα στερούνταν έτσι το μορφωτικό αγαθό του μαθήματος, και θα οδηγούσε σε διακορίσεις γενικότερα ασύμφωνες στη σύγχρονη εκπαιδευτική

πραγματικότητα. Για τους λόγους αυτούς, και μετά την εντολή του Υφυπουργού Εθν. Παιδείας κ. Π. Μώραλη προς τη Σχολή να αρχίσει να διδάσκεται και σ' αυτήν το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας για το σχολ. έτος 1982-83 μέχρι να αποφασίσει σχετικά το ΚΕΜΕ (Δ/ση Ξένων και Μειον. Σχολ. Ζ2/460Α/25-10-82)

Ε ι σ η γ ο ύ μ α ι

την α π ό ρ ρ ι ψ η του αιτήματος της Ιταλικής Σχολής για το σχολ. έτος 1982-83.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα στο σύνολό της την εισήγηση του κ. Φούσκα.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Τομπαΐδης λέγει: Ο κ. Ι. Ε. Αντωνόπουλος, οικονομολόγος, υπέβαλε στο Υπουργείο το βιβλίο του με τίτλο "Πώς να πάρω άριστα στην έκθεση" (Αθήνα 1979), για το οποίο λέει ο ίδιος στην αίτησή του ότι "αποτελεί μία απλή, μαγική μέθοδο βοήθειας κάθε μαθητή να γράφει άριστη έκθεση" και ζητεί να εκδοθεί από το Υπουργείο ως βοηθητικό με μια μικρή αμοιβή του ως συγγραφικό δικαίωμα.

Το θέμα είναι τυπικό και ουσιαστικό. Τυπικά, θα μπορούσαμε να αρκιστούμε στο ότι δεν προβλέπεται η έκδοση βοηθητικών βιβλίων για ποιοδήποτε μάθημα. Όμως και ουσιαστικά, το βιβλίο - παρά τα όσα λέει ο συγγραφέας - παρουσιάζει σοβαρές αδυναμίες και στο περιεχόμενο και στη γλωσσική του μορφή. Γι' αυτό δεν μπορώ να εισηγηθώ θετικά.

Το Τμήμα δέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Τομπαΐδη.

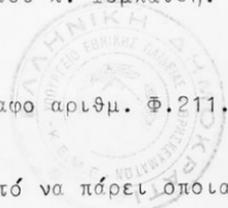
ΘΕΜΑ 5ο

Ο κ. Παρροσημακόπουλος διαβάσει το έγγραφο αριθμ. Φ.211.17/92/Γ2/2179/29-10-82 του ΥΠΕΠΘ.

Το Τμήμα κρίνει ότι δεν του είναι δυνατό να πάρει οποιαδήποτε θέση αν δεν κατατεθεί έστω χειρόγραφο το έργο στο οποίο αναφέρεται ο κ. Σπαν

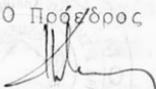
Τέλος ανακοινώθηκαν τα εξής έγγραφα:

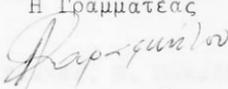
- 1) 4721/2-11-82
- 2) 4778/3-12-82

- 3) 4780/3-12-82
- 4) 48211/6-12-82
- 5) 4838/6-12-82
- 6) 4835/6-12-82

Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται η συζήτηση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως και η συνεδρίαση διακόπτεται.

Ο Πρόεδρος

 Φ. Κακιουλής

Η Γραμματέας

 Δ. Ζαραφωνίτου

- ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ
- ΕΠΙΤΡΟΠΗ 1α - Τα μέλη της Ιστορίας στο Ν.Π. (Α.Π. και συγγραφέας Βιβλίου για τον Α' Γουλιέλμο). Συγγραφέας Φ. Κακιουλής.
 - ΕΠΙΤΡΟΠΗ 2α - Τα μέλη της Φιλολογίας στο Ν.Π. (Α.Π. και συγγραφέας Βιβλίου για τη Γ' Αναταξία). Συγγραφέας Φ. Κακιουλής και Σ. Κατσιρίδης.
 - ΕΠΙΤΡΟΠΗ 3α - Αρχαιολογία
 - ΕΠΙΤΡΟΠΗ 4α - Επιχειρηματική ιστορία του Ε.Π.Ε. Συγγραφέας Ι. Κασιμάτης.

Στην αρχή της συνεδρίασης, διαπιστώθηκε η απουσία των μελών της Επιτροπής Διατάξεως.

ΠΡΑΞΗ 98/82

Σήμερα, 10-12-82, ημέρα Παρασκευή και ώρα 10.30, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φ. Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Δ. Σακκάς, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκοροδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκα, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφονίτου, φίλος λογος.

Δεν έλαβαν μέρος οι κ.κ. Γ. Γρατσάς, γιατί ήταν σε αναρρωτική άδεια Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Βαρουχάκης, Δ. Τομπαΐδης, γιατί βρίσκονταν στα σεμινάρια.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- ΘΕΜΑ 1ο - Το μάθημα της Ιστορίας στο Ν.Π. (Ω.Π. και συγγραφή βιβλίου για την Α' Γυμνασίου). Εισηγητής Φ. Κακριδής.
- ΘΕΜΑ 2ο - Το μάθημα της Φιλοσοφίας στο Ν.Π. (Ω.Π. και συγγραφή βιβλίου για τη Γ' Λυκείου). Εισηγητές Φ. Κακριδής και Κ. Κατσιμάνης.
- ΘΕΜΑ 3ο - Ανακοινώσεις
- ΘΕΜΑ 4ο - Συμπληρωματική επιλογή διδ. βιβλίων για τη δωρεάν διάθεση τους στους σπουδαστές της ΕΑΕΑ. Εισηγητής Ι. Σκοροδίλης.

Στην αρχή της συνεδρίας, διαπιστώθηκε οπαρτία και άρχισε η εξέταση των θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως.

Προτάσσεται το 2ο θέμα.

Ο κ. Κακριδής λέγει: Η εισήγηση αυτή βασίζεται στα στοιχεία που είχα στη διάθεσή μου για το μάθημα της Φιλοσοφίας στη Μ.Ε. και σε πολλές συζητήσεις που είχα με τον κ. Κ. Κατσιμάνη.

Ότι το μάθημα της φιλοσοφίας έχει τη θέση του στα μαθήματα Γενικής Παιδείας της Γ' Λυκείου δεν μπορεί να αμφισβητηθεί σοβαρά. Το ερώτημα είναι τι φιλοσοφία θα διδάξουμε, με ποιό τρόπο και βέβαια σε πόσες ώρες.

1) Αναλυτικό πρόγραμμα. Τη φιλοσοφία συνηθίσαμε να τη βλέπουμε από δύο πλευρές, είτε ως 'ουστηματική' φιλοσοφία, είτε ως ιστορία της φιλοσοφίας, και το ως τώρα πρόγραμμα ήταν μικτό: η λογική διδασκόταν ως ένα κεφάλαιο συστηματικής φιλοσοφίας δίπλα σε άλλα κεφάλαια ιστορίας της αρχαίας φιλοσοφίας.

Εκχωρίζω κάπως το θέμα της Λογικής. Το αντικείμενο είναι πολύ σημαντικό και προσωπικά θα το έβλεπα με μεγάλη λύπη να απομακρύνεται από τη διδακτέα ύλη, ακόμα και αν οι μαθηματικοί διδάσκουν ένα μεγάλο μέρος σε συνδυασμό με τη θεωρία των συνόλων. Νομίζω ότι η κλασική αριστοτελική λογική ξεκινώντας από τις τέσσερις λογικές αρχές και προχωρώντας με το σχήμα έννοια - κρίση - συλλογισμός αποτελεί θαυμάσιο "όργανο" για την οργάνωση της σκέψης και τον "έλεγχο" του σοφιστικού ή σφαλερού λόγου που πλημμυρίζει τον κόσμο, όχι μόνο στην εποχή μας. Αν τελικά αποφασίσουμε το αντικείμενο της λογικής να αποτελεσεί μέρος του ΑΠ, τότε θα χρειαστεί βέβαια να διατυπωθεί συνοπτικά, με μεγάλη συντομία στα αυτονόητα και γνωστά, με μεγαλύτερη έμφαση στους συλλογισμούς και συμπληρωμένο με ένα δύο κεφάλαια από τη σύγχρονη μορφολογική λογική (FORMALE LOGIK), που οδηγεί ως το κατώφλι των ηλεκτρονικών εγκεφάλων και της δικής τους ιδιότυπης συλλογιστικής. Αυτό - η διατήρηση ή όχι της Λογικής - είναι ένα σημείο όπου κάποια στιγμή το Τμήμα να χρειαστεί να πάρει απόφαση.

Αντίθετα δε χρειάζεται καν να προβληματιστούμε για το αν εκτός από τη λογική θα διδάξουμε και άλλο κεφάλαιο της φιλοσοφίας ως συστηματικής. Κάτι τέτοιο θα ήταν και ως προς την επιλογή αδύνατο και για το παιδαγωγικό μας σύστημα απαράδεκτο.

Στο θέμα της Ιστορίας της Φιλοσοφίας ένα είναι βέβαιο. Ότι και τέσσερις ώρες να δώσουμε στο μάθημα δεν προλαβαίνουμε ούτε σύνοψη να κάνουμε της παγκόσμιας φιλοσοφίας των αιώνων, ενώ το να περιοριστούμε πάλι στην αρχ. ελλ. φιλοσοφία θα πρόδινε ακριβώς τον καθολικό χαρακτήρα του μαθήματος. Και πάλι δε θα ήταν λύση να δώσουμε σε αναδιήγηση την ιστορία της φιλοσοφίας σε γενικές έστω γραμμές, γιατί θα καταλήγαμε σε ένα κείμενο για αποστήθιση, με αναπόφευκτους καταλόγους ονομάτων, χρονολογίες και ορισμούς. Δε μας μένει παρά να κάνουμε μίαν ανθολόγηση - πράγμα δύσκολο, ^{ως προς την επιλογή} αλλά όχι αδύνατο, και έτσι προτείνω το ΑΠ (και το βιβλίο) να έχουν τη μορφή: "Σταθμοί στην παγκόσμια φιλοσοφία" ή "κεφάλαια φιλοσοφικού στοχασμού".

Φαντάζομαι ένα βιβλίο, όπου σε μια σύντομη εισαγωγή δίνεται να όχι ένας ή, καλύτερα, περισσότεροι ορισμοί της φιλοσοφίας, οπωσδήποτε μια περιγραφή της ουσίας και του αντικειμένου της, και μια διαίρεση της φιλοσοφίας στα γενικά της πεδία: Οντολογία, Γνωσιολογία, Ηθική, Αισθητική και τις μεγάλες υποδιαίρεσεις τους. Τα κεφάλαια που θα ακολουθούν δε θα είναι υποχρεωτικό, αλλά καλό θα ήταν να αντιστοιχούν το καθένα σε μια φιλοσοφική περιοχή. Το κάθε κεφάλαιο θα σφαιρώνει γύρω από ένα κεντρικό πρόβλημα, όπως π.χ. "η αρχή του σύμπαντος, ή "φύση και νόμος", και θα περιέχει υποκεφάλαια που το καθένα τους θα παρουσιάζει εκλεκτικά δύο ή τρεις διαφορετικές απόψεις και λύσεις που έχουν προταθεί από σημαντικές φιλοσοφικές σχολές. Τα υποκεφάλαια αυτά θα έχουν βέβαια μια μικρή εισαγωγή για τη σχολή και τους κυριότερους εκπροσώπους της καθώς και ένα συσχετισμό με το χώρο και το χρόνο της ανάπτυξής της, για τους προδρόμους και τους διαδόχους της. Όμως το βασικό μέρος θα το αποτελεί ένα βασικό κείμενο δυο-τριων σελίδων πάνω στο θέμα του κεφαλαίου, σε μετάφραση και με τα απαραίτητα σχόλια - είχαν την ευκαιρία να δω τώρα τελευταία ένα δύο τέτοια βιβλία και χάρηκα πολύ ανακαλύπτοντας ότι μέσα τους υπάρχουν όχι μόνο πολιτικής ή κοινωνικής φιλοσοφίας (αυτά ανήκουν στους κλασικούς προβληματισμούς της φιλοσοφίας), αλλά και κεφάλαια γλωσσολογικής, μαθηματικής, φυσικής, κοσμολογικής, μελλοντολογικής κλπ. φιλοσοφίας. Έτσι σε κάθε κεφάλαιο θα μπορούμε μέσα από γνήσια κείμενα να έχουμε διάφορες προσεγγίσεις του ίδιου προβλήματος ή πλέγματος προβλημάτων.

Σημ. Από 'τεχνική' άποψη ένα τέτοιο βιβλίο έχει πολλά πλεονεκτήματα: δεν χρειάζεται να είναι 'πλήρες', αλλά μπορεί από χρονιά σε χρονιά να πλουτίζει με νέα κεφάλαια, να απαλλάσσεται από κεφάλαια που στην πράξη αποδειχτήκαν άγονα, κλπ. Ο καθηγητής έχει την άνεση (όπως στα Νέα Ελληνικά) να επιλέξει κεφάλαια που του είναι οικειότερα, ο μαθητής έχει τη δυνατότητα - και την περιέργεια! - να μελετήσει κεφάλαια που δε διδάχτηκαν, αλλά προσωπικά τον ενδιαφέρουν. Ακόμα, ένα τέτοιο βιβλίο δεν είναι καθόλου απαραίτητο να γραφτεί από έναν - κάθε άλλο: είναι πολύ πιο σωστό ένας να σχεδιάσει και να συντονίζει το βιβλίο, αλλά ορισμένα (υπο)κεφάλαια να συγγραφούν από ειδικούς. Στο βιβλίο μπορούν έτσι κι αλλιώς να αξιοποιηθούν και έτοιμα κείμενα, ή τουλάχιστο μεταφράσεις (όπως π.χ. η μετάφραση του Καντ από το Γιανναρά, κείμενα του Πουλαντζά κλπ.) για να μην αναφέρω και τη συγκεκριμένη βοήθεια που μπορούν να προσφέρουν ως υποδείγματα δόμησης, ή και λατομεία κειμένων, τα διδακτικά βιβλία της φιλοσοφίας άλλων χωρών.

2) Ο τρόπος διδασκαλίας συνάγεται από τη μορφή του Α.Π. και του διδακτικού βιβλίου, όπως τα περιγράψαμε πιο πάνω. Δεν έχει νόημα να μπούμε σε αυτονόητες λεπτομέρειες, φτάνει να πούμε ότι κάθε αποστήθιση αποκλείεται από τα πράγματα, ότι η διδασκαλία θα ξεκινά με την κατανόηση των συγκεκριμένων κειμένων, θα συνεχίζεται με συγκριτικές παρατηρήσεις και θα ολοκληρώνεται με κριτική συζήτηση τόσο του φιλοσοφικού 'προβλήματος' όσο και των λύσεων που έχουν προταθεί. Είναι νωρίς να μιλήσουμε για την εξέταση, όμως προβλέπω ότι και αυτή θα γίνεται μέσα από συγκεκριμένα κείμενα.

3) Στο ΩΠ δεν γίνεται (δυστυχώς) να δώσουμε πάνω από δύο ώρες φιλοσοφίας. Προσωπικά νομίζω ότι δε γίνεται να δώσουμε και λιγότερες. Ας μη βιαστούμε να το αποφασίσουμε, όσο δεν έχουμε πιο συγκεκριμένο όραμα του βιβλίου.

Μεθόδευση Η εισήγηση που προηγήθηκε δεν είναι παρά μία πρώτη εισήγηση, που βέβαια χρειάζεται παραπέρα επεξεργασία και συγκεκριμενοποίηση. Αυτό το έργο προτείνω να το αναθέσουμε στον ειδικότερο που έχουμε, τον κ. Κ. Κατσιμάνη, που βέβαια θα προσθέσει και τις δικές του σκέψεις και θα πάρει υπόψη του όσα θα ακουστούν σήμερα εδώ στη συζήτηση. Προσωπικά κρίνω ότι μπορούμε να του αναθέσουμε, με την επιφύλαξη του ΑΠ, και τη

φροντίδα του βιβλίου από τώρα, απαλλάσσοντάς του από κάθε άλλη χρονοβόρα απασχόληση στο ΚΕΜΕ και φροντίζοντας ο καθένας να τον βοηθήσουμε.

Στις 11.05 προσήλθε στο Υμήμα ο κ. Βαρουχάκης.

Ο κ. Σακκάς λέγει: Το μάθημα της φιλοσοφίας ως τώρα ήταν στο περιθώριο. Γιατί δε γράφηκαν ποτέ κατάλληλα βιβλία και γιατί πιο πολύ ως τώρα προσφέραμε στους μαθητές αερολογίες και νεφελώματα και όχι μια φιλοσοφία ζωής. Ήταν ιδιαίτερα απαγορευμένη μια ορισμένη φιλοσοφία που αποτελεί αποτελεσματικό όργανο προβληματισμού και σκέψης και που είναι η κυρίαρχη σήμερα φιλοσοφία στον κόσμο.

Ο κ. Κ. Φούσκας λέγει: Στο στάδιο αυτό της διερευνήσεως που βρίσκομαστε, γύρω από τα θέματα της φιλοσοφίας την οποία θα διδάξουμε στα σχολεία μας, αξίζει και επιβάλλεται να προσέξουμε ένα μεγάλο μέρος της ανθρώπινης σκέψης, που συχνά παραγνωρίζεται στον ελληνικό χώρο ενώ υπολογίζεται και προβάλλεται σοβαρά στο εξωτερικό. Πρόκειται για το φιλοσοφικό στοχασμό των Πατέρων της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Τα βιβλικά κείμενα, ως η αποκαλυφθείσα αλήθεια, πρέπει να εξαιρεθούν από τη σχεδιαζόμενη φιλοσοφική ύλη, όπως σωστά τόνισε ο κ. Πρόεδρος, αλλά η πατερική σκέψη είναι μια πολύ σοβαρή προσπάθεια προσεγγίσεως και διατυπώσεως της αλήθειας, η οποία αξίζει να ερευνηθεί και να παρουσιαστεί ως φιλοσοφική σκέψη.

Η Πατερική Φιλοσοφία δεν αναφέρεται μόνο στην πρακτική Φιλοσοφία (Ηθική), αλλά στην αναζήτησή της και την προσπάθειά της να κατανοήσει την αποκαλυφθείσα αλήθεια γίνεται Οντολογία και Μεταφυσική. Η γονιμοποιημένη από τον πατερικό στοχασμό πλατωνική - κατά κύριο λόγο - και αριστοτελική - σε μικρότερο βαθμό - φιλοσοφία των Πατέρων δίνει μια νέα διάσταση στη φιλοσοφία γενικά, η οποία δε βρίσκεται εύκολα σε άλλους χώρους και πάντως μας αναγκάζει να την παρουσιάσουμε στους μαθητές. Δεν είναι νοητό να αγνοήσουμε μια χιλιετία φιλοσοφικού στοχασμού, την ώρα που ανοίγουμε τους ορίζοντες του μαθήματος της φιλοσοφίας διαχρονικά, σε όλους τους χώρους και σε όλα τα επίπεδα.

Η Πατερική Φιλοσοφία, στην οποία αναφέρομαι δεν πρέπει να συγχέεται με τη διδασκαλία της Χριστιανικής Ηθικής στα σχολεία μας, η οποία

πρέπει να παραμείνει διδασκόμενη αυτοτελώς, γιατί διαφορετικό "μέγεθος" είναι και διαφορετικούς σκοπούς επιδιώκει.

Ο κ. Θεοδωρακόπουλος λέγει: Το μάθημα της Φιλοσοφίας πρέπει να είναι ο πνευματικός επιούσιος άρτος στο πρόγραμμα γενικής παιδείας του λυκείου. Και χαίρω που με την εισήγησή σας προσδιορίστηκαν η μαγιά και η ποιότητα της ζύμης με τα οποία θα γίνει αυτός ο επιούσιος άρτος. Είμαι βέβαιος πως με τις γενικές γραμμές που χαράξατε σήμερα και με τη φροντίδα που θα δώσετε και σεις και ο κ. Κατσιμάνης το μάθημα της Φιλοσοφίας θα πάρει το βάρος και τις διαστάσεις που του πρέπει. Περιορίζομαι σήμερα σ' αυτές τις διαπιστώσεις και προσδοκίες και επιφυλάσσομαι να προσκομίσω τη συνδρομή μου, όταν θα είναι καιρός. Όμως θα πρέπει από τώρα να προβληματιστούμε πώς θα αποκτήσουμε και βιβλίο του δασκάλου, γιατί το μάθημα με το νέο πρόγραμμα και το νέο διδακτικό βιβλίο θα γίνει πολύ βαρύ για τους συναδέλφους της έδρας.

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος λέγει: Το μάθημα της Φιλοσοφίας έχει πράγματι αποτύχει ως τώρα. Όμως αυτό δε σημαίνει ότι δεν υπάρχει στους μαθητές ενδιαφέρον, γιατί αυτό δείχτηκε όπου υπήρξαν ικανοί δάσκαλοι που είχαν σχετικές γνώσεις και ενθουσιασμό για τη συστηματική γνώση. Τονίζω το συστηματική, γιατί συνήθως γίνεται φιλοσοφία για τη φιλοσοφία, ενώ χρειάζεται προβληματισμός για τον άνθρωπο και τη ζωή του. Αυτό θα επιτευχθεί αν έχουμε θέμα-προβλήματα. Έτσι θεωρώ σωστό να υπάρχουν κείμενα κλασικών και κορυφαίων στοχαστών σε κάθε θέμα με μια μικρή εισαγωγή των συγγραφέων ή του συγγραφέα του βιβλίου και με ορισμένα λόγια σύνδεσης που θα επισημαίνουν τυχόν ελλείψεις απόψεων χωρίς δογματισμούς ή κατηχήσεις προς τη μία ή την άλλη πλευρά.

Για να γίνει το βιβλίο και το μάθημα σύγχρονο χρειάζεται να έχει όπωσδήποτε βάσεις ή αναφορές στην ανθρωπολογία, τη βιολογία (π.χ. σύγχρονες απόψεις των PORTNANN, TINBERGEN, LORENZ) και την κοινωνιολογία-οικονομία, ασφαλώς σε ό,τι αφορά τη γενική θεώρηση των αντίστοιχων θεμάτων (π.χ. για την τελευταία άποψη, το θέμα της αλλοτρίωσης του ανθρώπου). Η συστηματική φιλοσοφία είναι θέμα ειδικής σπουδής ενώ ο φιλοσοφικός προβληματισμός, νομίζω, ένας σκοπός βασικός του μαθήματος στο Λύκειο. Έτσι άλλωστε κάπως έμμεσα, αλλά για τους μαθητές και τα ενδιαφέροντά του θα διδαχτούν ουσιαστικά θέματα όλων των τομέων συστηματικής φιλοσοφίας.

Όσο για τη Λογική, νομίζω, ότι θα πρέπει να περιοριστεί στα ελάχιστα απαραίτητα σύμφωνα ακριβώς με το σχετικό σημείο της εισήγησης του κ. Κακριδή. Πάντως όχι περισσότερες από 10 σελίδες στο εγχειρίδιο.

Το θέμα διακόπτεται και θα συζητηθεί σε επόμενη συνεδρίαση, με εισήγηση του κ. Κατσιμάνη.

ΘΕΜΑ 1ο

Από τον κ. Αδαμόπουλο γίνεται πρόταση αναβολής επειδή λείπουν πολλοί φιλόλογοι.

Ο κ. Σακκάς παρακαλεί να συζητηθεί το θέμα, γιατί θα λείψει σε άδεια μέχρι τις 3-1-83. Ύστερα από συζήτηση το θέμα αναβάλλεται ομόφωνα.

ΘΕΜΑ 4ο

Ο κ. Σκορδύλης λέγει: Με τα αριθμ. Φ2/6550/Γ4/1281/11.11.82 και Φ2/6648/Γ4/1423/30-11-82 έγγραφα του ΥΠΕΠΘ ο κ. Υφυπουργός μας διαβιβάζει τις συμπληρωματικές πράξεις των συμβουλίων σπουδών των δύο Ακαδημιών, που αφορούν τις προτάσεις τους για τα διδακτικά βιβλία που πρέπει να διανεμηθούν στους σπουδαστές στην παρούσα ακαδημαϊκή χρονιά, μαζί με ένα αντίγραφο των προτεινόμενων βιβλίων και μας παρακαλεί να προβούμε στην κρίση τους και την επιλογή τους.

Σχετικά επιθυμώ να αναφέρω στο Τμήμα τα εξής: α) με τις πράξεις μας 74, 75 και 76/82 επιλέξαμε από τον πίνακα που μας υποβλήθηκε τότε τα βιβλία και πως, όπως ήταν φυσικό για τυπικούς αλλά και ουσιαστικούς λόγους, περιορίσαμε σημαντικά τον αριθμό τους. β) από τα τέσσερα νέα βιβλία που μας διαβιβάστηκαν με τα αναφερόμενα έγγραφα του κ. Υφυπουργού τα δύο "Η σύγχρονη παιδαγωγική" του κ. Δ. Τσουρέκη που υπηρετεί στη Μαρμάρειο Παιδ. Ακαδημία, και "Η ψυχολογία σήμερα" της κ. Μ. Νασιάκου, καθηγήτριας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, προτείνονται σε αντικατάσταση των βιβλίων της "Εξελικτικής Ψυχολογίας" των "Στοιχείων της περιγραφικής και επαγωγικής στατιστικής" και της "Μεθοδο---

λογίας επιστημονικής έρευνας" του κ.Ι.Παρασκευόπουλου καθηγητή Πανεπιστημίου, που όπως είναι γνωστό απορρίφθηκαν από το Τμήμα. γ) το βιβλίο "Η διδακτική της Φυσικής Αγωγής και του Αθλητισμού" τόμος Β' του κ.Δ.Πληθάκη είναι συμπληρωματικό του Α' τόμου που το εγκρίναμε να χορηγηθεί με την προηγούμενη απόφασή μας και που από παράλειψη, όπως αναφέρει στο έγγραφο της η ΕΑΣΑ Θεσ/νίκης, δεν προτάθηκε με το αρχικό της έγγραφο. και δ) το βιβλίο "Το σύγχρονο Χαντμπόλ" του κ.Χ.Κοτζαμανίδη παρουσιάζεται για πρώτη φορά, γιατί, αν και είχε προταθεί με την αρχική κατάσταση από την ΕΑΣΑ Θεσ/νίκης, είχε από την ίδια σχολή διαγραφεί επειδή δεν ήταν τότε έτοιμο.

Μετά την σύντομη αυτή ενημέρωση, την εξέταση των προτάσεων των συμβουλών σπουδών των δύο Ακαδημιών σε συνδυασμό με τα προγράμματα των σπουδών τους και τη σύμφωνη γνώμη των Συμβούλων κ.κ.Δ.Σακιά και Ν.Παπαδόπουλου για τα βιβλία "Η σύγχρονη Παιδαγωγική και "Η ψυχολογία σήμερα", τους οποίους θερμα ευχαριστώ, εισηγούμε στο Τμήμα να εγκρίνει τα εξής:

- 1) Τη διάθεση στους σπουδαστές του Α' έτους της ΕΑΣΑ Αθήνας των βιβλίων " Η σύγχρονη Παιδαγωγική" του κ.Δ.Τσουρέκη και " Η ψυχολογία σήμερα" της κ.Μ.Νασιδίου.
- 2) Τη διάθεση στους σπουδαστές του Γ' και Δ' έτους της ΕΑΣΑ Θεσ/νίκης του βιβλίου "Διδακτική της Φυσ. Αγωγής και του Αθλητισμού" τόμος Β του κ.Δ.Πληθάκη.
- και 3) Τη διάθεση στους σπουδαστές του Α' και Β' έτους της ΕΑΣΑ Θεσ/νίκης του βιβλίου " Το σύγχρονο Χαντμπόλ - τεχνική τακτική" του κ.Χ.Κοτζαμανίδη.

Ακολούθησε συζήτηση.

Ο κ. Παπαδόπουλος λέγει: Οφείλω να διευκρινίσω ότι η γνώμη μου για το βιβλίο της κ. Νασιάκου "Η ψυχολογία σήμερα" είναι θετική, ακριβώς επειδή πρόκειται να χρησιμοποιηθεί από σπουδαστές και για το επίπεδο της είναι κατάλληλο. Δεν έχει βέβαια πληρότητα θεμάτων, αλλά μια σύγχρονη κριτική θεώρηση που θα είναι πολύ σπουδαία συμβολή. Κάνω αθτη τη διευκρίνιση, γιατί για τη συγγραφέα είχα πάρει αρνητική θέση στο να συγγραφει μόνη της το βιβλίο για το Λύκειο.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση.

ΘΕΜΑ 3ο

Ανακοινώθηκαν τα εξής έγγραφα:

- 1) 4881/7-12-82
- 2) 4889/7-12-82
- 3) 4876/7-12-82
- 4) 4877/7-12-82
- 5) 4866/7-12-82
- 6) 4892/7-12-82
- 7) 4844/6-12-82
- 8) 4895/7-12-82
- 9) 4867/7-12-82

Στο σημείο αυτό (ώρα 1.10') το Τμήμα ολοκλήρωσε τη συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ.

Η Γραμματέας
Δ. Ζαραφωνίτου

Πράξη 99/82

Σήμερα, 13-12-82, ημέρα Δευτέρα και ώρα 8.30 πρωινή, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ, συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή, Αττικής), με Πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Φαρουχάνης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σιορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσιας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος οι κ.κ. Γ. Γραψέας γιατί ήταν σε αναρρωτική άδεια, Δ. Ζακιάς, γιατί είχε κανονική άδεια, Ν. Παπαδόπουλος και Α. Αδαμόπουλος, γιατί ήταν σε σεμινάρια και Κυρ. Κατσιμάνης γιατί ήταν ασθενής.

Στη συζήτηση παρέστη και η Ομάδα Εργασίας για την Ιστορία.

Θέματα ημερήσιας διατάξεως.

- 1.- Το μάθημα της Ιστορίας, στο Ν.Π. (Ω.Π., διδ. βιβλία). Εισηγητής Φ. Βώρος.
- 2.- Συγκρότηση Επιτροπής μελέτης Α.Π. κλπ. Φυσιγνωστικών. Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.
- 3.- Το μάθημα της Φιλοσοφίας στο Ν.Π. (Ω.Π. και συγγραφή διδακτικού βιβλίου για τη Γ' Λυκείου). Εισηγητής, Κυρ. Κατσιμάνης.

Στην αρχή της συνεδρίας δεν διαπιστώνεται απαρτία και το Τμήμα διακόπτει για να συνέλθει όταν σχηματιστεί απαρτία. Η συνεδρίαση άρχισε στις 10.30, μόλις σχηματίστηκε απαρτία.

Θέμα 1ο. - Ο κ. κώρος λέγει:

Οφείλω πρώτα να διευκρινίσω ότι δεν είμαι ο κύριος υποστηρικτής της πρότασης, αλλά ο ειφραστής των θέσεων της Ομάδας. Επίσης νομίζω ότι προκαταρτινά οφείλω να πώ ότι η Ομάδα διατύπωσε το πρόγραμμα της χωρίς δεσμευτικές προϋποθέσεις ως προς το πρόγραμμα της Γ' λυκείου που ισχύει φέτος, ίσα ίσα θεωρήσαμε ότι οφείλουμε να μνηθούμε στα βεβαίωτερα σημεία του ορατού προγράμματος. Μετά το προοίμιο ανακεφαλαίων τις εισηγήσεις της Ομάδας και προσπαθώ να ανασυνευσάω τις αντιρρήσεις που έχουν ως τώρα διατυπωθεί.

A. Η πρόταση της Ομάδας:

1. Να απλωθεί η διδασκαλία της ιστορίας σε 4 χρόνια (γυμνάσιο και α' τάξη λυκείου) για τους λόγους που έχουμε εισηγηθεί σε προηγούμενη συνεδρίαση.
2. Να διδαχτεί θεματικά η ιστορία στις 2 τελευταίες τάξεις του λυκείου. Με τον όρο θεματικά εννοούμε:
 - α. διαχρονική παρουσίαση θεμάτων (π.χ. ο θεσμός της δουλείας ή της αντιπροσώπευσης από τους αρχαίους χρόνους ίσαμε σήμερα).
 - β. παρουσίαση πολιτισμών που δεν έχουν θέση επαρκή στα λοιπά προγράμματα (π.χ. κινεζικός πολιτισμός, προκολομβιακός πολιτισμός).

γ. ολόπλευρη σπουδή μικρής χρονικής περιόδου μιας κοινωνίας (π.χ. η ελληνική κοινωνία από 1919-1922 ή 1922-28 ή 1830-1909 κλπ)

3. Να γίνει ανάθεση συγγραφής ιστορίας α' γυμνασίου σύμφωνα με το πρόγραμμα που επισυνάπτουμε και τις προδιαγραφές και τις άλλες λεπτομέρειες (συγγραφείς, κριτές κλπ.) που περιέχονται στη πράξη.

B. Προσπάθεια ανασυνευσής αντιθέτων προτάσεων:

1. Το σύνταγμα και ο νόμος ορίζουν το ελάχιστο όριο υποχρεωτικής παιδείας που υπόσχεται η πολιτεία να προσφέρει σε όλους. Όμως η πραγματικότητα δείχνει σήμερα ότι η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών βούλεται να ξεπεράσει αυτό το ελάχιστο όριο σπουδών και διαπιστώνουμε ότι οι μαθητές της α' λυκείου τείνουν να φτάσουν το σύνολο ενείνων που αποφοιτούν από το γυμνάσιο. Η πραγματικότητα έχει ξεπεράσει το νόμο και αποτελεί στοιχείο ισχυρότερο και πλιό σεβαστό από το νόμο.
2. Έπειτα η βούληση της πολιτικής ηγεσίας σήμερα έχει ειδηλωθεί προς την ίδια κατεύθυνση: κατάργηση εισιτήριων εξετάσεων στο λύκειο, εξαγγελία ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου, δηλώσεις ότι Γενική Εκπαίδευση οφείλουμε να θεωρούμε τα 5 χρόνια δευτεροβάθμιας εκπαί-

δευσης (3 γυμνάσιο και 2 λύκειο). Όλα αυτά συγλίνουν στο ότι, αν προγραμματίσουμε η Νεότερη - Σύγχρονη Ιστορία να διδάσκεται στην α' λυκείου, ουσιαστικά θα έχουμε προγραμματίσει για όλα τα παιδιά.

3. Πολλοί αγορητές απορούν γιατί κάνουμε τέτοια πρόταση χωρίς ερώτημα από την πολιτική ηγεσία (κ. Σπυρόπουλος, κ. Βαρουχάκης) και γιατί να προτείνουμε αυτή τη ρύθμιση τώρα για την ιστορία και για τα Φυσικά ή τα Μαθηματικά (κ. Συριόπουλος). Απάντηση: α) Αρχίζουμε με την ιστορία, σκοπός μας να γενικευθεί η ρύθμιση αυτή, αν ευσταθεί. β) Όταν είναι φανερή η εξέλιξη των πραγμάτων που αναλύσαμε πιο πάνω, τι περιμένουμε το τυπικό στοιχείο (το ερώτημα); και στο κάτω - κάτω γιατί να είμαστε μόνιμα ουραγοί, όταν η αποστολή μας είναι να προλαμβάνουμε τις εξελίξεις και να προγραμματίζουμε έγκαιρα; Το μήνυμα για γενίκευση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (λυκείου) για όλους είναι ορατό στο διεθνή και τον εθνικό ορίζοντα. Κι εμείς, όργανο επιτελικό, δεν μπορούμε να το αγνοούμε.
4. Η Ομάδα Ιστορίας, χωρίς να δεσμεύει μελλοντική τροποποίηση του προγράμματος γ' λυκείου, διαφύλαξε πάντως τη θεματική παρουσίαση της ιστορίας οπωσδήποτε στη β' λυκείου, γιατί θεωρεί ότι η αναλυτική σπουδή μιας περιόδου (π.χ. ελληνική κοινωνία 1880-1909 ή 1922-1932) προσφέρει την καλύτερη ιστορική παιδεία, είναι ανατομία της ιστορικής ζωής.
5. Η πρόταση που ακούστηκε να διδάσκουμε μόνο ελληνική ιστορία δεν είναι ανορθόδοξη, είναι δείγμα καινοδοξίας, για λόγους εκπαιδευτικούς και επιστημονικούς· τέτοια μυητική αντιμετώπιση γνωρίζουμε μόνο από σβινιστικά καθεστώτα και η ιστορία κανενός λαού δεν μπορεί να νηθεί μόνη, αποκοιμημένη από τον άλλο κόσμο.
6. Επιθυμώ να προσθέσω ότι η ιστορία δεν είναι απλή αλληλουχία γεγονότων σε χρονολογική τάξη όπως διατύπωσε κάποιος αγορητής (ο κ. Σπυρόπουλος) είναι σπουδή της ζωής και ερμηνεία των παραγόντων της ζωής και για την κατανόησή της χρειάζεται και η ανατομία των γεγονότων ή των εποχών σε κάποια ηλικία γι' αυτό διαφυλάξαμε και κάποια χρόνια για θεματική σπουδή.

Γ. Η Ομάδα Ιστορίας γνωρίζει ότι η πρότασή της αποτελεί μία διατάραξη στα καθιερωμένα· γνωρίζει ότι είναι κοινωνιολογικό φαινόμενο η εμμονή στο παραδοσιακό· γνωρίζει όμως ακόμη ότι κοινωνιολογικό φαινόμενο είναι και η υπέρβαση του καθιερωμένου· αυτό εύχεται να συμβεί τώρα με την ψηφοφορία. Κάτι μας έχει διδάξει η εκπαιδευτική ιστορία των τελευταίων δεκαετιών· σχετιζόμαστε με τις παραπάνω σκέψεις· κάθε φορά

που η ζωή απαιτούσε επι/κή ανανέωση τα αρμόδια όργανα (Α.Ε.Σ. λ.χ.) δεν είχαν προλάβει να τη σιεφτούν και η πολιτεία αναζήτησε από άλλους φορείς ή με άλλες μεθόδους την ανανέωση. Τον ίδιο δρόμο υποδεικνύουμε μεις αρνούμενοι να δούμε τις εξελίξεις που συντελούνται και να εναρμονίσουμε την πορεία μας με την πραγματικότητα που συνεχίζει τη δική της εξέλιξη.

Επισυνάπτω το σχέδιο αναλυτικού προγράμματος που έχει συντάξει η Ομάδα Ιστορίας για τη συγγραφή βιβλίου για την α' τάξη του γυμνασίου.

Το σχέδιο αυτό το είχα υποσχεθεί με την πρώτη εισήγησή μου για το ίδιο θέμα ως αναγκαίο συνοδευτικό στοιχείο της ανάθεσης. Και είναι βέβαια σύμφωνο με τη γενική εισήγηση της ομάδας για διανομή της διδακτέας ύλης ιστορίας σε 4 τάξεις διαδοχικές, για τους λόγους που έχουν ειπείναι ενεί (στη γενική εισήγηση). Θυμίζω μόνο έναν: η σύγχρονη ιστορία σήμερα δε διδάσκεται σε κανένα μαθητή μεθοδεύσαμε να διδάσκεται στη συντριπτική πλειοψηφία: πάνω από 90%. Παρακαλώ αυτά να θεωρηθούν συμβολή μου στη σημερινή συνεδρίασή σας. Όπως γνωρίζετε συνεχίζονται και σήμερα το σεμινάριο Κοινωνιολογίας στον Πειραιά. Και συμβαίνει να έχω την ευθύνη για τη διεξαγωγή του επιπλέον έχω και ειδική εισήγηση σήμερα.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΙ ΛΑΟΙ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΩΣ ΤΟ 3ο π.Χ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΟΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΙ ΛΑΟΙ

Μεσοποταμία (Σουμέριοι-Βαβυλώνιοι), Αίγυπτος.

Μικρά Ασία και μιρασιατικοί πολιτισμοί. Εβραίοι και Φοίνικες (Φυσικό περιβάλλον, οικονομία και τεχνική, κοινωνία, πολιτισμός).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΠΡΟΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

(Από τη νεολιθική εποχή ως την εμφάνιση του σιδήρου).

Ο ηπειρωτικός και ο παράντιος και νησιωτικός χώρος.

Ο νεολιθικός πολιτισμός.

Αρήτες, Κυκλαδίτες, Πελασγοί.

Οι πρώτοι Έλληνες στην Ελλάδα.

Ο μυκηναϊκός κόσμος

Η εμφάνιση των Δωριέων.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗ
ΔΩΡΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Οι γεωμετρικοί χρόνοι. Ο κόσμος του Ομήρου.

Η ελληνική εξάπλωση.

Η εμφάνιση της πόλης-κράτους. Από την αριστοκρατία στη δημοκρατία. Ο αρχαίος ελληνισμός: οικονομία, κοινωνία, πολιτισμός.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ: Ο ΚΛΑΣΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Οι Έλληνες και το Περσικό κράτος.

Οι περσικοί πόλεμοι.

Η αθηναϊκή ηγεμονία.

Ο πελοποννησιακός πόλεμος.

Η οικονομία, η κοινωνία, ο πολιτισμός του 5ο αι.

Η Ελλάδα μετά τον πελοποννησιακό πόλεμο.

Οι Μακεδόνες. Επιβράτηση στον ελληνικό χώρο. Η επέκταση στην

Ανατολή.

Η οικονομία, η κοινωνία, ο πολιτισμός του 4ο αι.

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ: ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Τα ελληνικά κράτη.

Η μητροπολιτική Ελλάδα.

Η ρωμαϊκή κατάκτηση.

Η οικονομία, η κοινωνία, ο πολιτισμός.

Ακολουθεί συζήτηση:

Θ κ. Συριοπούλος λέγει:

Η πρότασις τοῦ εἰσηγητοῦ καί τῆς Ἐπιτροπῆς νά παραταθῆ ἡ ὀλοκληρωσις τῆς διδασκαλίας τῆς Ἱστορίας, ἀπό ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον, καί εἰς τήν πρώτην τάξιν Λυκείου, πέρα δηλαδή τῆς τρίτης Γυμνασίου καί κατὰ συνέπειαν τοῦ χρόνου ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως τῶν μαθητῶν εἰς τό σχολεῖον, καί ἀσυμβίβαστος εἶναι πρὸς τόν ἰσχύοντα μέχρι σήμερον Ν. 309/1976 ἀρθρον 26 παραγ. 2 ἐδάφιον (α) καί ἀλυσιτελής, κατὰ τήν γνώμην μου, διότι ὡς ὑπεστήριξα εἰς προηγουμένην συνεδρίαν δέν πρέπει νά παραταθῆ ὁ χρόνος διδασκαλίας, ἀλλά νά ἀλλάξῃ τό σύστημα καί ὁ τρόπος διδασκαλίας τοῦ μαθήματος εἰς τήν Μέσην Ἐπαιδευσιν.

Ἡ εἰσαγωγή τοῦ πενθήμερου διδασκαλίας τήν ἐβδομάδα καί ὁ περιορισμός τῆς γενικῆς μορφώσεως τῆς Μέσης Ἐπαιδεύσεως, οὐσιαστικῶς μέχρι τῆς δευτέρας τάξεως Λυκείου, πράγματι ἔχουν δημιουργήσει

ζήτημα χρόνου διά τήν Μέσην 'Εκπαίδευσιν. Τό πρόβλημα όμως είναι δυνατόν νά αντιμετωπισθεῖ νομίζω διά τῆς μεταφορᾶς ἐνός ἔτους διδασκαλίας ἐν τοῦ Δημοτικοῦ εἰς τήν Μέσην 'Εκπαίδευσιν, ὥστε νά διατίθενται τρία ἔτη εἰς τό Γυμνάσιον, τρία εἰς τό Λύκειον καί ἕν ἔτος νά διατίθεται διά τήν προπαρασιευήν καί εἰδίδνευσιν διά τά 'Ανάτατα 'Ιδρύματα. Τά παιδιά τῆς ἑντης τάξης δημοτικοῦ σήμερον, μέ τήν διδασίαν τῶν μέσων ὁμαδιῆς ἐνημέρωσως καί δι' ἄλλους λόγους, ἔχουν ὠριμάσει διανοητικῶς καί τήν μόρφωσίν των πρέπει νά ἀναλάβουν εἰδιδνοί ἐπιστήμονες τῆς Μέσης 'Εκπαίδεύσεως.

Τό σύστημα διδασκαλίας τῆς 'Ιστορίας τό ὅποιο θεωρῶ ὀρθόν ὑπέδειξα καί περιελήφθη εἰς προηγούμενον πρακτικόν τοῦ 'Ημήματος.

Νομίζω εἶναι ἀδύνατον νά ἀποφουτήσῃ ἕνας μαθητής ἀπό τήν ὑποχρεωτικήν ἐκπαίδευσιν χωρίς νά ἔχη ὀλοκληρωμένην μόρφωσιν διά τήν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος ἀπό ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον. 'Ἐπί πλέον ἂν παραταθῇ ἡ ὀλοκλήρωσις τῆς διδασκαλίας τῆς ἱστορίας καί εἰς τήν πρώτην τάξην Λυκείου, τοῦτο πρέπει νά ἰσχύσῃ καί διά τά λοιπά μαθήματα, δηλαδή ἐμμέσως, παρά τήν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν, παρατείνομεν κατὰ ἕν ἔτος τήν ὑποχρεωτικήν ἐκπαίδευσιν ἄλλως οἱ μαθηταί θά ἀποχωροῦν ἀπό τήν ὑποχρεωτικήν ἐκπαίδευσιν ἡμιμαθεῖς.

Διά πάντας τοὺς λόγους τούτους θά καταψηφίσω τήν πρότασιν τῆς ἐπιτροπῆς καί τοῦ εἰσηγητοῦ διά τό μάθημα τῆς ἱστορίας εἰς τήν Μέσην 'Εκπαίδευσιν. 'Ἐπί πλέον διότι, σὺν τοῖς ἄλλοις, δέν ὑπεβλήθη ἡ κατανομή τῆς ἱστορικῆς ὕλης, συνολικῶς δι' ὅλας τὰς τάξεις τοῦ Γυμνασίου καί τοῦ Λυκείου, ἀλλά μεμονωμένως διά τό Γυμνάσιο καί τήν πρώτην τάξιν Λυκείου καί αὐτή κάλιν ἀσυμβίβαστος πρὸς τοὺς ἰσχύοντας νόμους ὡς παρετηρήθη.

Ο κ. Θεοδωρακόπουλος λέγει:

Στο πρόβλημα αν θα τελειώνει η ὕλη στο τέλος του Γυμνασίου ἢ θα περνάμε την ὕλη και σε μιά τάξη του Λυκείου ἔχω την εξῆς θέση Δεν επιτρέπεται να μην ολοκληρώνουμε τον κύκλο της χρονολογικῆς εξιστόρησης της ὕλης στον χρόνο των 9 ετῶν που εἰτείνεται με συνταγματική ρήτρα η υποχρεωτική παιδεία. Εἰπώθημε ὅτι τα περισσότερα παιδιά περνοῦν ἀπό το Γυμνάσιο στο Λύκειο. Ὅμως, κατὰ τη γνώμη μου, καί ἕνα μόνο παιδί να σταματᾶει στο Γυμνάσιο δεν μπορούμε ευσυνείδητα και προγραμματισμένα να του στερήσουμε την ὕλη μιάς τάξης. Αν χωράει ἢ ὄχι η ὕλη ὅλης της ἱστορίας στο Γυμνάσιο εἶναι θέμα ἠρωολογίου προγράμματος και βιβλίων. Να τα φτιάξουμε και τα δυό ἔτσι ὥστε να χωρέσει η ὕλη.

Ο κ. Πρόεδρος διάβασε το παρακάτω σημείωμα του κ. Λοιιά, που το είχε καταθέσει στο Τμήμα στις 10-12-82, για να αναγνωστεί στη συζήτηση του θέματος.

Για το μάθημα της ιστορίας επιθυμώ να ειθεσω πολύ σύντομα τις ακόλουθες σκέψεις μου:

Το μάθημα, μολονότι έχει μεγάλη μορφωτική δύναμη και μολονότι για τη διδασκαλία του διατίθεται ικανοποιητικός χρόνος, δεν άγγιξε ως τώρα τους νέους, δε θέρμανε την καρδιά τους, δεν ανέπτυξε τη σκέψη τους, απότυχε για τους εξής ιδιαίτερα λόγους:

1. Ποτέ ως τώρα δε γράφθηκαν κατάλληλα βιβλία ιστορίας. Μπορώ να πω μάλιστα ότι, αν θα ήθελε κανείς να διαπιστώσει το βαθμό αποτυχίας της Πολιτείας στο σχολικό βιβλίο, δεν έχει παρά να δει τα βιβλία Ιστορίας Γυμνασίου και Λυκείου.

2. Γιατί διδάσκονται οι μαθητές κατ' επανάληψη την ιστορία του απώτερου παρελθόντος και δε διδάσκονται ποτέ την πρόσφατη ιστορία τους, την ιστορία των πατέρων τους και των παππούδων τους.

3. Γιατί με την ιστορία παρουσιάζεται η αλήθεια ως ειεί που συμφέρει, αποσιωπάται η αλήθεια όχι μόνο για τα πρόσφατα γεγονότα αλλά και για τα παλαιότερα, ακόμα και για το Μυζάντιο.

4. Δε διδάχτηκε ποτέ η ιστορία κατά τρόπο διαλεκτικό, δεν ερμηνεύτηκαν ποτέ τα ιστορικά γεγονότα κάτω από το πρίσμα των κοινωνικών, οικονομικών και λοιπών συνθηκών που τα γέννησαν. Έτσι π.χ. στην προσπάθεια να ωραιοποιηθεί ο αρχαιοελληνικός πολιτισμός και να μη συνειδητοποιηθεί ότι η δουλεία - αναπόφευκτο καιό για τις τότε ιστορικές συνθήκες - αποτελεί ηλίδια που δε διδάχτηκε ποτέ ότι η κύρια αιτία της κρίσης και της παρακμής του αρχαίου ελληνικού κόσμου ήταν ο θεσμός της δουλείας.

Για να πάψει η ιστορία να βρίσκεται στο περιθώριο του ενδιαφέροντος των μαθητών θα πρέπει να απομακρυνθούμε από τις παρακάτω αδυναμίες:

1. Να γραφούν βιβλία συνοπτικά ώστε να μπορούν να διδάσκονται ως το τέλος και στο επίπεδο της αντιληπτικότητας των μαθητών.
2. Να διδασχτεί η ελληνική ιστορία από το 1821 ως σήμερα στο Γυμνάσιο και ιδιαίτερα στο Λύκειο.
3. Να μην αποκορύβεται η ιστορική αλήθεια από τους μαθητές.

4. Να παρουσιαστεί η ιστορία με άλλη μέθοδο ώστε να παρουσιάζονται οι δυνάμεις που πραγματικά την κινούν, δημιουργούν τις προσωποπότητες και ερμηνεύουν τα ιστορικά γεγονότα.

Η μη ολοκλήρωση της διδασκαλίας της ιστορίας στο Γυμνάσιο θα πρέπει να αποικλειστεί, γιατί από την Α' Γυμνασίου ως και το τέλος της Γ' τάξης ένας σημαντικός αριθμός μαθητών, τουλάχιστον πάνω από 10%, διαρρέει και επίσης ένας αριθμός μαθητών που αποφοιτούν από το Γυμνάσιο δε συνεχίζει το Λύκειο.

Το σχήμα που πρέπει να λάβει η διδασκαλία της ιστορίας νομίζω θα είναι το ακόλουθο:

Γυμνάσιο:

Να ισχύει το καθιερωμένο σχήμα δηλαδή:

Τάξη Α' : Αρχαίοι χρόνοι ως το 31 π.Χ.

Τάξη Β' : Ιστορία Ρωμαϊκή - Βυζαντινή 31 π.Χ. - 1453.

Τάξη Γ' : Από την Αναγέννηση ως σήμερα.

Κάποια αλλαγή σ' αυτό το σχήμα δε θα 'χει ιδιαίτερη σημασία. Ξεκείνο που προέχει είναι να ολοκληρώνεται η διδασκαλία της ιστορίας στη χρονολογική της σειρά στη Γ' Γυμνασίου.

Λύκειο:

Α' Λυκείου. Ιστορία από τους αρχαίους χρόνους ως την Αναγέννηση, ιδιαίτερα του πολιτισμού κατά θεματικές ενότητες.

Β' Λυκείου. Ιστορία των νεότερων χρόνων (από την Αναγέννηση ως σήμερα), ιδιαίτερα του πολιτισμού κατά θεματικές ενότητες.

Εναλλακτική λύση, την οποία προτιμώ: Η ιστορία σ' αυτές τις τάξεις μπορεί να διαρθρωθεί σε 100 περίπου θεματικές ενότητες, οι οποίες να ταξινομηθούν και να διδασχούν οι 50 ενότητες στην Α' Λυκείου και οι άλλες 50 στη Β' Λυκείου.

Γ' Λυκείου.

α) Η νεότερη ιστορία ιδίως η Ελληνική από το 1815 ως σήμερα.

θα διδάσκειται ως μάθημα γενικής ωφελιμότητας σ' όλους τους μαθητές.

β) Ιστορία στις δέσμες. Κάτι ανάλογο μ' αυτά που ως τώρα διδάσκονται ως ιστορία επιλογής στη Β' και Γ' τάξη Λυκείου.

Ο κ. Κακριδής λέγει:

Υποστηρίζοντας την άποψη της ΟΕ για την τετραετία διδασκαλίας ενός πρώτου κύκλου ιστορίας, ο κ. Βώρος επικαλείται - πάνω από το Ένταγμα, λέει, και τους νόμους - την πραγματικότητα. Πρόκειται βέβαια για την πραγματικότητα όπως διαμορφώθηκε ως τώρα από το ίδιο τμήμα που έγραφε και τις οδηγίες διδασκαλίας κλπ. Όμως αυτό δεν έχει σημασία - μπορούμε τώρα να προσαρμόσουμε τα βιβλία μας

στην πραγματικότητα της ελληνικής σχολικής χρονιάς (έτσι το δικαιώσω και στην εισήγησή μου) και να διδάξουμε αρχαία ιστορία στην Α' Γυμνασίου, μεσαιωνική στη Β' και νεότερη στη Γ', για να ξαναρχίσουμε στο Λύκειο με σύνοψη πιά οικονομικής, πνευματικής, κοινωνικής κλπ. ιστορίας, όπως ακριβώς πριν από δυό μήνες πρόβλεπε η αρχική εισήγηση - μιά εισήγηση, που ομολογώ ότι με ξενίζει πως δε φαίνεται καθόλου να απασχόλησε την ΟΕ. Κάτι ακόμα: προσωπικά δε νομίζω ούτε αντικειμενικά σωστό, ούτε και επιτρεπτό με μίαν απόφαση σε ένα μόνο μάθημα, της ιστορίας, να καταργήσουμε την εγινύλια μορφωτική αυτοτέλεια του Γυμνασίου.

Μετά τη συζήτηση ο Πρόεδρος θέτει στο Τμήμα το συγχειρισμένο ερώτημα, αν αποδέχονται ΝΑΙ ή ΟΧΙ, την πρόταση της ΟΕ Ιστορίας, η διδασκαλία του μαθήματος να προγραμματιστεί 4χρονη (ως και την Α' Λυκείου) για ένα πρώτο κύκλο ιστορίας, που θα τον ακολουθήσει στη Β' (έως και στη Γ') ένα πρόγραμμα μαθημάτων θεματικής αντιμετώπισης των πραγμάτων.

Ψηφοφορία

Σιορδίλης	ΟΧΙ (βλέπε αιτ. στο συνημένο σημ.)
Ζυριόπουλος	ΟΧΙ
Τομπαΐδης	ΝΑΙ
Παπασημακόπουλος	ΝΑΙ (" " " ")
Βόρος	ΝΑΙ
Σπυρόπουλος	ΟΧΙ (" " " ")
Καρουχάκης	ΟΧΙ
Καιριδής	ΟΧΙ
Θεοδωρακόπουλος	ΟΧΙ
Φούσιας	ΟΧΙ
Ξανθάκης	ΝΑΙ
Πλάνας	ΝΑΙ
Γιαννόπουλος	ΝΑΙ
Αργυροπούλου	ΝΑΙ

Η πρόταση απορρίπτεται με ψήφους 5:3.

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος εισάγει για συζήτηση και απόφαση το θέμα του Ω.Π. της ιστορίας στο Γυμνάσιο. Σύμφωνα με τη διαδικασία που ακολουθεί το Τμήμα προτείνει μέγιστο αριθμό ωρών 3X3=9 και ελάχιστο αριθ. ωρών A+B+Γ=7

Συνημμένα σημειώματα:

Κου Σχορδίλη:

Νομίζω πως κανείς από εμάς δεν είναι της γνώμης πως η υποχρεωτική επιαίδευση πρέπει να παραμείνει στα σημερινά επίπεδα των εννέα χρόνων, παρόλα αυτά όμως στη παρούσα περίπτωση και για το συγκεκριμένο θέμα πιστεύω πως το Τμήμα πρέπει να παραμείνει και να σεβαστεί τη κείμενη νομοθεσία. Άλλο θέμα είναι να εισηγηθούμε την τροποποίηση την επέκταση, την καλυτέρευση ενός νόμου και άλλο^{χα} επιχειρούμε την καταστρατήγηση του υπάρχοντος. Γιαυτό και καταψηφίζω την πρόταση της ομάδας εργασίας της Ιστορίας.

Κου Παπασημασιόπουλου:

Ψηφίζω υπέρ της εισήγησης. Όμως νομίζω ότι στα πρώτα χρόνια της μόρφωσης των παιδιών θα πρέπει να εξαιρούνται κυρίως τα γεγονότα που αναφέρονται στο Ελληνικό Έθνος. Στα χρόνια της δικιάς μου Γυμναστικής μόρφωσης οι μαθητές γνώριζαν για τον πατριωτισμό της αλλά αγνοούσαν την Άγραυλο. Στις μέρες μας, στη Πήμνο συνηθίζεται το όνομα Μαρούλα. Κανείς όμως στη Αήμνο από τη νέα γενιά δεν έχει ακούσει και δεν ξέρει για τη Αημναία Μαρούλα.

Κου Σπυρόπουλου:

Αν είχαμε ερώτημα σχετικά με το Νόμο που ετοιμάζεται για την οργάνωση υπλ. της Μ. Ε., το θέμα θα μπορούσαμε να το αντιμετωπίσουμε και όπως εισηγείται η Επιτροπή. Επειδή όμως γνωμοδοτούμε μέσα στα σαφή όρια των αρμοδιοτήτων μας, θεωρώ την πρόταση της Επιτροπής πρόωρη και ότι η ενδεχόμενη θετική ψήφος μας θα δημιουργήσει σχήμα πρωτόστερο.

Ακολουθεί συζήτηση, στην οποία ο κ. Βάρος λέγει:

Στην πρόταση του κ. Κακριδή για προκαθορισμό ορίων (άνω - κάτω) ωρολογίου προγράμματος κατά μάθημα χωριστά, θεωρώ αναγκαίο να παρατηρήσω τα εξής:

α. Το ωρολόγιο πρόγραμμα αντιμετωπίζεται μόνο ως σύνολο και προϋποθέτει συνολική θέαση του προβλήματος Γενικής Εκπαίδευσης με διάφορα κριτήρια εκπαιδευτικά, κοινωνικά, πολιτικά, οικονομικά.

β. Μέτοια αντιμετώπιση αρχίζει από τα ερωτήματα: τι είναι η εκπαίδευση; που πάει; με ποιά μέσα; για ποιούς λόγους; τότε, ενδέχεται: (1) να προσθέσουμε νέα αντικείμενα, (2) να διαγράψουμε άλλα, (3) να επεντείνουμε ή να περιορίσουμε τα υπάρχοντα.

γ. Πως λοιπόν να αναλάβουμε τώρα δέσμευση με κάποια όρια που θα αποτελέσουν αφητηρία ανάθεσης συγγραφής; πιο τίμιο είναι να πούμε: το ωρολόγιο πρόγραμμα είναι αυτό· με αυτό θα πορευτούμε.

δ. Η θέση μου για ριζική αντιμετώπιση του θέματος εκφράζεται με το συνημμένο σχέδιο κάποιας μελλοντικής εισήγησης ελπίζω ότι κάποτε θα γίνει. Σήμερα θα δώσω ψήφο λευκή.

Ο κ. Κακριδής προτείνει:

Γυμνάσιο : Α+Β+Γ : 9/7

Ο κ. Σπυρόπουλος προτείνει: 9/9

Ο κ. Βαρουχάκης προτείνει: 8/7

Ο κ. Κακριδής δηλώνει ότι θα προτιμήσει την πρόταση του κ. Βαρουχάκη.

Ψηφοφορία

Σιοροδύλης	Πρόταση Βαρουχάκη
Συριοπούλος	" Κακριδή
Τομπαζής	" "
Μασημακόπουλος	" Βαρουχάκη
Βάρος	Λευκή
Σπυρόπουλος	πρότασή του
Βαρουχάκης	" "
Κακριδής	πρόταση Βαρουχάκη
Θεοδωρακόπουλος	" Κακριδή
Φούσιας	" Βαρουχάκη
Ξανθάκης	Λευκή
Πλάκας	"
Κωνσταντόπουλος	απέχω
Αργυροπούλου	Λευκή

Η πρόταση Βαρουχάκη εγκρίνεται με ψήφους (4+1) 5:3.

Ο Πρόεδρος εισάγει για συζήτηση και ψηφοφορία το θέμα ανάθεσης συγγραφής βιβλίου Αρχ. Ιστορίας για την Α' Γυμν. Διευκρινίζει ότι όπως έχουν τα πράγματα η συγγραφή αυτή μπορεί (και παρακαλεί) να αποσυσχετισθεί από το θέμα Α.Π. αυτής της τάξης. Το αν στην Α' Γυμνασίου θα συμπεριληφθεί και η Ρωμαϊκή ιστορία ή όχι, το Τμήμα έχει την άνεση να το εξετάσει χωριστά.

Ως συγγραφείς προτείνονται οι:

Δάμπρος Τσαχταρίρας, φιλόλογος, Ν.κ. Βασικίουρου 32, Θεσ/νίκης.
Μιχάλης Φιβέριος, καθηγητής, Ιστ. της Τέχνης στη Φιλ. Ύχολ. Μαν/μίου Αθηνών.

Ως επιτροπή Κρίσης προτείνονται οι:

Ιωάννης Τουλουμάκος καθηγητής Ιστ. στο Μαν/μιο Θεσ/νίκης
Βασ. Σουρμελίδης, πρώην ΓΕΜΕ ΣΕΛΑΜΕ Θεσ/νίκης
Ηλίας Αθανασόπουλος φιλόλογος.

Διατυπώθηκαν κατά τη συζήτηση οι εξής τρεις προτάσεις:

- 1) Πρόταση Βύρου: Ως προθεσμία συγγραφής ορίζεται η 31 Μαΐου.
- 2) Πρόταση Σπυρόπουλου: Ημέρας ενιαίας συγγραφής ορίζεται το τέλος Ιουνίου και κάλυψη των διδ. αναγιών με μέρος του παλιού βιβλίου της Αθ. Καλογεροπούλου.

Διευκρινίζεται ότι τυχόν κενά θα αναπληρωθούν με μέρος του παλιού βιβλίου και ότι η προθεσμία για τις επιτροπές κρίσης ορίζεται σε 20 μέρες μετά την παράδοση της συγγραφής.

- 3) Πρόταση Βαρουχάκη: Να γίνει τευχοποίηση.
Προθεσμία Α' τεύχους ορίζεται η 31 Μαρτίου.
Προθεσμία Β' τεύχους ορίζεται η 30 Ιουνίου.

Σε περίπτωση που δεν παραδοθεί το Α' τεύχος τέλος Μαρτίου, να ανατυπωθεί το παλιό.

Ο Πρόεδρος εισάγει σε ψηφοφορία τις 3 παράλληλες προτάσεις.

Ψηφοφορία

Σκορδίλης	πρόταση Βαρουχάκη
Συριόπουλος	" Σπυρόπουλου, επειδή δεν μπορεί να κριθεί το βιβλίο σε τεύχη.
Τομπαΐδης	" Βαρουχάκη
Παπασημαϊόπουλος	" "
Βύρος	" "
Καιριδής	" "
Θεοδωραϊόπουλος	" "
Φούσιας	" Σπυρόπουλου

Ηλιάνας	πρόταση Βαρουχάκη
Ξανθάκου	" "
Γιαννόπουλος	απέχω
Αργυροπούλου	πρόταση Βαρουχάκη

Εγκρίνεται με ψήφους 6:2 η πρόταση Βαρουχάκη.

Ανατίθεται στον κ. Βόρο η γραφειοκρατική διεπιπεραίωση της απόφασης που παίρνει την ακόλουθη μορφή.

Ο κ. Βόρος θύμισε ότι στο έντυπο σημείωμα προς τους συγγραφείς κατά το Ν. 1143/81 πρέπει να επισυναφτούν:

- α. το αναλυτικό πρόγραμμα (που περιέχεται στη πράξη 99)
- β. οι προδιαγραφές (που περιέχονται στη πράξη 96, θέμα β6).

Ειθίζεται το 2ο θέμα.

Ο κ. Παπασημαϊόπουλος λέγει:

Επειδή τα προγράμματα των Φυσιολογιστικών μαθημάτων στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο θεωρούνται, σε πολλά σημεία τους, ότι δεν συμβαδίζουν με τις νέες τάσεις στα σχολεία και στην εκπαίδευση γενικότερα, εισηγούμαι τη σύσταση επιτροπής συντάξεως νέων προγραμμάτων για τα μαθήματα αυτά. Ως μέλη της επιτροπής προτείνω τα ακόλουθα πρόσωπα:

- Μητράιο Κων/νο, καθ. Παν/μίου Αθηνών ως Πρόεδρο και ως μέλη τους:
- Μαριολάιο Ηλία, καθ. Παν/μίου Αθηνών
- Παπασημαϊόπουλο Στέφανο, Σύμβουλο Β' του ΚΕΜΕ
- Αργύρη Γιάννη, Διευκρίνη αποσπασμένο στο ΚΕΜΕ
- Μαράνη Πόπη, Καθηγήτρια Α4 αποσπασμένη στο ΚΕΜΕ
- Ορεινού Σοφία, Καθηγ. Α4 αποσπασμένη στο ΚΕΜΕ
- Μάρκου Στέλιος, καθηγ. Α4 αποσπασμένος στο ΚΕΜΕ
- Θεσσαλού Μαρία ΔΕΠ στην έδρα της ΖΩΟΛΟΓΙΑΣ του Παν/μίου Αθηνών.
- Βότσης Πέτρος καθηγ. Ιδ. εκπ/σεως στη Λεόντειο σχολή.

- Αντεπρόσωπος του Συλλόγου Βιολόγων
- " " " Γεωλόγων
- " " " Φυσιολογιστών

Ελουτίδη Νικόλαο, Σύμβουλο Β' του ΚΕΜΕ από τη Δημ. Επι/ση. Οι εργασίες της ομάδας θα πραγματοποιούνται σε ώρες εντός γραφείου και θα περατωθούν πιο αργότερο στις 30-4-1983.

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Παπασημακό-
πουλου. Η συζήτηση για το 3ο θέμα αναβάλλεται και η συνεδρίαση
διακόπτεται (ώρα 1.35).

Ο πρόεδρος

Φ. Καυριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

Πράξη 100/82

Σήμερα, 15-12-82, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (Μεσογειών 396, Αγία Παρασκευή, Αττικής).

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημαϊόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και Η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος οι κ.κ. Γ. Γρατσέας, γιατί βρίσκεται σε αναρρωτική άδεια, Δ. Σακιάς, Ν. Παπαδόπουλος, γιατί ήσαν στα σεμινάρια και Φ. Εύρος γιατί βρισκόταν σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

Θέματα Ημερήσιας Διατάξεως

- 1.-Συγκρότηση επιτροπής κρίσης για τα κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου. Εισηγητής : Δ. Τομπαΐδης.
- 2.-Επιτύπωση από τον ΟΕΔΒ ενημερωτικού φυλλαδίου για τους μαθητές της Γ' Λυκείου. Εισηγητής : Δ. Τομπαΐδης.
- 3.-Το μάθημα της Φιλοσοφίας στο Ν.Π. (Α.Π. και διδ. βιβλίο. Εισηγητής: Κ. Κατσιμάνης.
4. Αιτήματα Σπουδαστών ΣΕΑΜΕ Αθηνών, Εισηγητής: Ηλ. Σπυρόπουλος.
- 5.-Σεμινάρια εισαγωγής στο νέο σύστημα - δέσμες. Εισηγητής: Ηλ. Σπυρόπουλος.
- 6.-Ανακοινώσεις.

Στην αρχή της συνεδρίας διαπιστώθηκε απουσία από το Τμήμα αρχίζουσα την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

Θέμα 1ο. - Ο κ. Τομπαΐδης προτείνει να συγκροτηθεί 3μελής επιτροπή από τους : Δ. Τομπαΐδης, Παπακωνστούλα και Διαλισμά.

Ακολούθησε συζήτηση, μετά το τέλος της οποίας διαμορφώνονται οι εξής δύο προτάσεις:

- (1) Πρόταση εισήγησης (3μελής επιτροπή).
- (2) Πρόταση Βαρουχάκη (5μελής επιτροπή).

Ο Πρόεδρος θέτει τις προτάσεις αυτές σε ψηφοφορία.

Ψηφοφορία

Σιορδίλης	5
Συριόπουλος	3
Τομπαΐδης	5
Παπασημαϊόπουλος	3
Αδαμόπουλος	5
Στυρόπουλος	5
Βαρουχάκης	5
Κακριδής	3

Η πρόταση Βαρουχάκη εγκρίνεται με ψήφους 5:3.

Η επιτροπή αποφασίζεται να αποτελείται από τους :

- Δ. Τομπαΐδη
- Γ. Παπακωνστούλα
- Ζτ. Διαλισμά
- Η. Κατσούλης
- Δ. Σιλαβενίτης.

Θέμα 2ο. - Ο κ. Τομπαΐδης λέγει:

Το κείμενο του ενημερωτικού φυλλαδίου για τα νέα επι/κά μέτρα συντάχθηκε από ειδική ομάδα εργασίας (αποτελούμενη από τον υποφαινόμενο και τους κ. Κατσιμάνη, Β. Θεοδωραϊόπουλο, Α. Αναστασάκη) και από τον περασμένο Σεπτέμβρη υποβλήθηκε στο Υπουργείο. Ήνεί το επεξεργάστη οι αρμόδιες υπηρεσίες οι οποίες - σε συνεργασία και με τους κ.κ. Υφυπουργό και Υπουργό Παιδείας - έδωσαν την τελική μορφή στα μέτρα και στη διατύπωση του κειμένου. Η εικονογράφηση του φυλλαδίου έγινε από τη δ. Αναστασάκη.

Προτείνω λοιπόν στο Τμήμα να εγκρίνει την έδοση του φυλλαδίου από τον ΟΕΔΒ για τους καθηγητές και τους μαθητές της Γ' Λυκείου (Τεχνικής - Γενικής - Ειδικής - Δημόσιας και Ιδιωτικής).

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα να εγκριθεί η έδοση του φυλλαδίου από τον ΟΕΔΒ για τους καθηγητές και μαθητές της Γ' Λυκείου.

Θέμα 3ο : Το μάθημα της Φιλοσοφίας στο Ν.Π. (Α Π και διδ. βιβλίο)

Ο Πρόεδρος διαβάζει απόσπασμα σημειώματος του κ. Βώρου με ημερομηνία 15-12-82 ώρα 7.20 και επισημείωση "πάω στη ΣΕΑΜΕ, στον ΟΕΔΒ και ίσως στην ΕΟΚ".

Ο κ. Βώρος γράφει μεταξύ άλλων:

Σήμερα (14-12-82) διαβάζω τις οδηγίες που δώσατε για να γίνει εισήγηση για τη Φιλοσοφία. Και αναρωτιέμαι:

α. Είναι αναγκαίο να υποδεικνύουμε σχεδόν την εισήγηση που θα γίνει; (είναι βέβαια θέμα του παραλήπτη).

β. Αγνοείτε ως Πρόεδρος ότι ο Βώρος έχει διδακτορικό δίπλωμα στη Φιλοσοφία; Ότι έχει γράψει πλήθος μελέτες που αναφέρονται στην ιστορία της Φιλοσοφίας, στη γνωσιολογία, επιστημολογία, στη Φιλοσοφία της γλώσσας, της ιστορίας, της ηθικής; Ότι διδάσκει φιλοσοφία στη ΣΕΑΜΕ; Έχουμε τόσο πολλές δυνάμεις ώστε να παραβλέπουμε μερικές; Έστω και για ένα ερώτημα;

γ. Να υποθέσω ότι δεν είναι επιθυμητή η συμπραξή μου σε μερικά ακανθώδη θέματα; Σας βεβαιώνω ότι δε με στενοχωρεί. Σκέπτομαι όμως ότι δε γίνονται λιγότερο ακανθώδη και προβληματικά.

Στο κείμενο αυτό σημειώνω ότι ο κ. Βώρος που απουσίαζε δεν γλωσσίζει ούτε το ήθος ούτε την ουσία της συζήτησης που έγινε στο Τμήμα για τη Φιλοσοφία και την εισήγηση (όχι οδηγίες για εισήγηση) που λέει πως διάβασε, δεν την διάβασε καλά. Αλλιώς θα έβλεπε τη σημείωση στην α' σελίδα πάνω δεξιά.

Για όσα τελικά γράφει ανατατόπιστος είναι προσβλητικά και για τον κ. Κατσιμάνη και για μένα για το Τμήμα που μπορεί κάθε φορά που έχει νόμιμη απαρτία θαυμάσια να αντιμετωπίζει "ακανθώδη προβλήματα". Έτσι συνέχεια το λόγο παίρνει ο κ. Κατσιμάνης που λέγει:

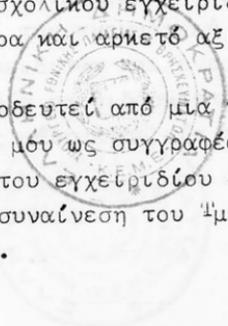
Καλούμενος να απαντήσω σε προσωπικό θέμα θα ήθελα να παρατηρήσω τα εξής:

1. Ποτέ δεν αντιδμήσα ως ομότεχνος, δηλ. ως ειδικός στη φιλοσοφία, με τον κ. Φ. Βώρο. Σε όλες τις περιπτώσεις τα αναφερόμενα θέματα αντιμετωπιζόνταν με καλόπιστο διάλογο και λύονταν φιλικά.

2. Η πρόταση να γράψω εγώ το βιβλίο της φιλοσοφίας μου έγινε από τον κ. Κακριδή σε ανύποπτο χρόνο, και θα έλεγα, αιφνιδιαστικά. Πολλές φορές μου είχε εκφράσει σε ιδιαίτερες συνομιλίες την αγωνία του για το τι θα κάνουμε με το μάθημα και είχαμε συζητήσει διάφορες λύσεις. Ποτέ όμως στις συζητήσεις αυτές δεν είχε αναφερθεί το όνομά μου και ποτέ δεν έκανα την παραμυρή ενέργεια για να ανατεθεί σε εμένα η συγγραφή του βιβλίου. Θεωρώ περιττό να τονίσω ότι η πρόταση του κ. Κακριδή με τιμά ιδιαίτερα και γι' αυτό τον ευχαριστώ θερμά.

3. Αισθάνομαι υποχρεωμένος να δηλώσω ότι θα αποδεχόμουν ευχαρίστως την ανάθεση, βέβαιος ότι οι σπουδές μου, έτσι όπως και τυπικά προϋπάρχουν από τους ακαδημαϊκούς μου τίτλους (πτυχιούχος Παν/μίου Αθηνών, αριστοβάθμιος DOCTEUR D' ETAT ET LETTRES του Παν/μίου των Παρισίων/Σορβόνης, άμισθος επίκουρος καθηγητής φιλοσοφίας, τα πολυάριθμα δημοσιεύματά μου σε φιλοσοφικά θέματα και η διδακτική μου πείρα θα μου επέτρεπαν να φέρω σε αίσιο πέρας το έργο μου. Πολύ περισσότερο όταν η συγγραφή μου ενασχόλησή μου, με τα περισσότερα θέματα, στα οποία θα περιστραφεί η ύλη του σχολικού εγχειριδίου μου έχει ήδη προσκομίσει ικανοποιητική πείρα και άριστο αξιοποιησιμο υλικό.

4. Θα ευχόμουν τέλος η ανάθεση να συνοδευτεί από μια πλατιά και ανεπιφύλακτη αποδοχή της υποψηφιότητάς μου ως συγγραφέα του βιβλίου ει μέρους του Τμήματος. Η συγγραφή του εγχειριδίου φιλοσοφίας είναι κάτι πολύ δύσκολο και η πλατιά συναίνεση του Τμήματος θα ήταν για μένα μια σοβαρή ηθική ενίσχυση.

Ακολούθως εισηγείται για το 3ο θέμα λέγοντας:

Στις μέρες μας η φιλοσοφία έχει πάψει να είναι φτηνή λογο-
 πεχνία ή άσοιπη αναμόχλευση κηποιων φθααρμένων εννοιών. Όσοι φλέ-
 γονται από το δράμα της κοιωνωνιής ανάπτυσης και της αλλαγής του
 κόσμου προς το καλύτερο έχουν ήδη τοποθετήσει τη φιλοσοφία στη σω-
 στή βάση της:

- μελετώντας με κριτική διάθεση τα διάφορα συστήματα,
- θέτοντας ξανά υπό συζήτηση τις κάθε λογής καθιερωμένες αξίες
 και αλήθειες,
- ερευνώντας το επιμέρους σε συσχετισμό με το γενικό, στο οποίο
 αυτό εντάσσεται,
- ξεκαθαρίζοντας τις ιδέες τους για το κόσμο και τη ζωή και
- αναζητώντας με συνείδηση ιστορικής ευθύνης το ιδεολογικό στίγμα
 τους.

Οι ασχολούμενοι με την καλώς εννοούμενη φιλοσοφία βρίσκουν
 σε αυτήν κάτι πολύ περισσότερο από ένα πνευματικό εντρύφημα: βρί-
 σκουν μια ανέκνυτη πηγή έμπνευσης για γόνιμο και δημιουργικό στοχα-
 σμό. Αιτός, ουσιαστικός, μεστός και κείριος ο φιλοσοφικός λόγος, μπο-
 ρεί και πρέπει να αποτελέσει στο χώρο της ειπαίδευσης, ειδικότερα
 ένα δυναμογόνο στοιχείο για πνευματική ανάπτυξη, κοιωνωνική απελευθε-
 ρωση και εθνική αυτογνωσία.

Η τυχόν ένσταση ότι ως τώρα το μάθημα δε δινάίωσε τις προσδο-
 κίες που στηρίχτηκαν επάνω του δεν είναι καθόλου πειστική. Πρώτα
 πρώτα, γιατί επιδίωξη μας πρέπει να είναι η εισαγωγή στην ειπαίδευ-
 ση μιας άλλης φιλοσοφίας, που θα έχει αυτή τη φορά τη δική της τη
 διαφορετική "φιλοσοφία" της... και έπειτα γιατί παρόμοια ένσταση
 θα μπορούσε να αποδειχτεί τουλάχιστον στον ίδιο βαθμό καταλυτική
 για την επιβίωση (στο ωρολόγιο πρόγραμμα) οποιουδήποτε άλλου μαθή-
 ματος.

Αυτή η καλώς εννοούμενη φιλοσοφία, ως επιστέγασμα της γενικής
 παιδείας που παρέχει η Μέση Επι/ση, προωθεί την πνευματική ωρίμανση
 των εφήβων και συντελεί στη διαμόρφωση συνειδητών και ενεργών πολι-
 τών. Κατά συνέπεια είναι απαραίτητο φιλοσοφία να διδάσεται επίδύο
 τουλάχιστον ώρες την εβδομάδα ως αυτοτελές μάθημα, σε μία από τις
 τάξεις του Λυκείου, κατά προτίμηση στη Γ'.

2. Πρόβλημα προγράμματος ή πρόβλημα βιβλίου;

Καιώς νομίζεται ότι εκείνο που χρειάζεται στο μάθημα της Φιλοσοφίας είναι ένα σωστό αναλυτικό πρόγραμμα. Τα θέματα είναι λίγο πολύ τα ίδια και ορισμένες επιμέρους προσθαφαιρέσεις δε θα άλλαζαν την ουσία του προγράμματος. Εκείνο που πρέπει να αναθεωρηθεί είναι ο τρόπος πραγμάτευσης και μετάδοσης ενός σε γενικές γραμμές δεδομένου υλικού. Και αυτό δεν είναι, πρωτίστως θέμα αναλυτικού προγράμματος (του οποίου ασφαλώς δεν υποτιμούμε καθόλου τη σημασία). Είναι θέμα:

- α) Σωστής ενημέρωσης και γενικότερα, (επι)μόρφωσης των καθηγητών και
- β) Κατάλληλων διδακτινών εγχειριδίων.

Ως προς το πρώτο σημείο θα είχαμε να παρατηρήσουμε ότι για λόγους που τους θεωρούμε αυτάρκτους, στα κάθε λογής επιμορφωτικά σεμινάρια και στις κάθε τύπου μετεμπαιδύσεις, των καθηγητών της Μ.Ε. η φιλοσοφία, έστω και για 2-3 ώρες την εβδομάδα, πρέπει να είναι βασικό υποχρεωτικό μάθημα για όλες τις ειδικότητες. Και είναι λυπηρό κατά τη γνώμη μας το ότι στη πρόταση για αναθεώρηση του όλου κυκλώματος της επιμόρφωσης των καθηγητών της Μ.Ε. έχει παραληφθεί από τα γενικά μαθήματα η φιλοσοφία - παρά τις έντονες προσπάθειές μας για το αντίθετο - τη στιγμή που περιλαμβάνονται μαθήματα με ελάχιστο ή ανύπαρτο, σήμερα ενδιαφέρον όπως η Γενική Παιδαγωγική. Η παράληψη αυτή πρέπει έγκαιρα να διορθωθεί.

Ως προς το δεύτερο σημείο θα είχαμε να παρατηρήσουμε ότι τα εγχειρίδια πρέπει κατά βάση να είναι δύο:

- Ένα εγχειρίδιο γενικής ενημέρωσης και
- Ένα εγχειρίδιο εργασίας, με σκοπό τη χρησιμοποίηση και την αξιοποίηση της ενημέρωσης που προηγήθηκε.

Το εγχειρίδιο γενικής ενημέρωσης θα αναπτύσσει τα προβλεπόμενα από το αναλυτικό πρόγραμμα θέματα κατά τέτοιο τρόπο ώστε:

- Να παραλείπεται χωρίς δισταγμό κάθε τι το επουσιώδες, το τετριμμένο, το ασήμαντο.
- Η διάκριση του ουσιαστικού από το ασήμαντο να γίνεται με κριτήρια τα προβλήματα και τις ανάγκες της ζωής και της κοινωνίας, καθώς και τα ενδιαφέροντα των σημερινών εφήβων.
- Η επιλογή της ύλης να ευνοεί την αντικειμενική και πολύπλευρη ενημέρωση σε μία βάση ιδεολογικής πολυφωνίας και
- Η ανάπτυξη των θεμάτων να γίνεται κατά τρόπο λιτό, σαφή, περιεκτικό, εναργή.

Το εγχειρίδιο εργασίας θα προϋποθέτει το εγχειρίδιο γενικής ενημέρωσης και θα περιλαμβάνει μόνο κείμενα φιλοσόφων. Τα κείμενα θα έχουν καταταχθεί κατά θεματικές ενότητες που θα αντιστοιχούν στα κεφάλαια του εγχειριδίου ενημέρωσης, και το καθένα θα παρουσιάζεται με μία πολύ σύντομη (3-4 στίχων) εισαγωγή, ενώ θα συνοδεύεται από τον απαραίτητο υπομνηματισμό. Τα κείμενα θα επιλέγονται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να φωτίζονται καίρια σε διάφορες πλευρές του ενιάστοτε μελετημένου θέματος και επιπλέον να γίνεται αντιπαράθεση επιστημονικών θεωριών ή ιδεολογικών θέσεων. Στο τέλος της κάθε ενότητας θα υπάρχουν γενικές ερωτήσεις κρίσεως, που με αφετηρία τα προηγθέντα κείμενα θα δίνουν αφορμή για γόνιμη σκέψη και ανταλλαγή απόψεων, οι οποίες θα μπορούν να οδηγήσουν στη συναγωγή κάποιων ουσιαστικών συμπερασμάτων.

3. Σχέδιο Αναλυτικού Προγράμματος.

A'. Στοιχεία Λογικής: Έννοια, κρίση, συλλογισμός-ιλασιική και νεότερη λογική.

B'. Γνωστολογία και Θεωρία της Επιστήμης.

- Πηγές, δυνατότητα και ύψος της γνώσης.
- Επιστήμη και επιστημονική σκέψη.
- Γενική μεθοδολογία των επιστημών (παρατήρηση, πείραμα, αιτία, υπόθεση νόμος, παραγωγή, επαγωγή, αναγκαιότητα κ. τ. λ.)
- Ειδική μεθοδολογία των επιστημών: Βιολογία, μαθηματικά, ιστορία, ψυχολογία, κοινωνιολογία.
- Η έννοια της αλήθειας.

Γ'. Ηθική και Πολιτική: Η ηθική συνείδηση.

- Οι ηθικές αξίες, Το πρόβλημα της αρετής.
- Άτομο και ομάδα. Ατομική και κοινωνική ηθική.
- Πατρίδα, κράτος, κοινωνία, πολίτης.
- Η έννοια της κοινωνικής δικαιοσύνης.
- Η ελευθερία της βούλησης και τα συναφή με αυτήν πρόβληματα
- Ο άνθρωπος και το νόημα της ζωής του.

Δ'. Αισθητική.

- Η αισθητική εμπειρία.
- Το ωραίο και οι άλλες αισθητικές κατηγορίες.
- Φύση και Τέχνη.
- Η καλλιτεχνική δημιουργία.

Ε'. Διάγραμμα Ιστορίας της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας.

Το Τμήμα αναθέτει στους κ.κ. Καυριδής και Κατσιμάνη να επεξεργαστούν συγνευμένο Α.Π. και προδιαγραφές συγγραφής διδ. βιβλίου συμβιβάζοντας τις δύο εισηγήσεις τους.

Στο σημείο αυτό (άρθρ 10.55) αποχωρεί ο κ. Τομπούδης για να διδάξει στη ΣΕΑΜΕ και η συνεδρίαση διαιόπτεται γιατί δεν υπάρχει απαρτία.

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφνίτου

Δ. Ζαραφνίτου

ΠΡΑΞΗ 101/82

Σήμερα, 16-12-1982, ημέρα Πέμπτη και ώρα 9.00, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΚΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδρισεών του (αίθουσα Ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φίλη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΚΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Φ. Βώρος, Πλ. Σπυρόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κ. Ευριόπουλος, Ι. Σκορδύλης, Ειδικός Σύμβουλος, Κυρ. Κατσιμάνης, Βασ. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκιος, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαφεινίδου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Β. Βαρουχάκης, γιατί ήταν απασχολημένος σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση, Η. Παπαδόπουλος, γιατί ήταν στα σεμινάρια, Γ. Γροτσόας γιατί βρισκόταν σε αναρρωτική άδεια, Δ. Σακιά γιατί ήταν σε άδεια.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Σ.Π. Δ/τος για την τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων που ρυθμίζουν θέματα των Σχολείων Μ.Ε. Γενικής Εκπ/σης. Εισηγητής Α. Αδαμόπουλος.
2. Αιτήματα σπουδαστών ΣΕΑΜΕ Αθηνών, Εισηγητής Η. Αποστόλου
3. Σεμινάρια εισαγωγής στο νέο σύστημα, δέσμες. Εισηγητής Η. Σπυρόπουλος.
4. Ανακοινώσεις.

Εκτός Ημερήσιας διατάξεως το τμήμα αποφασίζει ομόφωνα με εισήγηση του κ. Τομπαΐδη το βιβλίο του Συντακτικού του Α. Μουτζάνη να διανεμηθεί φέτος και στους μαθητές της Γ' δέσμης, που ως μαθητές των Α' και Β' τάξεων Λυκείου, χρησιμοποιούσαν άλλο συντακτικό (Τζαρτζάνου).

Με εισήγηση του κ. Κακριδή το Τμήμα του αναθέτει τη σύνταξη και προώθηση Υπουργικής εγκυκλίου προς τα σχολεία της πρωτεύουσας με τη σύσταση να οργανωθούν επισκέψεις στις παραστάσεις κλασικών έργων του Εθνικού Θεάτρου. Μπορεί επίσης να μελετηθεί από το Υπουργείο η δυνατότητα οργάνωσης δωρεάν επισκέψεων των μαθητών στα θέατρα σύμφωνα με το πρότυπο της εργατικής εστίας.

Θ Ε Μ Α 1ο

Ο κ. Λοακόπουλος λέγει : Η Δ/ση Εφαρμογής Προγρ. Μ.Ε. με το έγγραφό της Γ2/2569/7-12-1982 μας στέλνει σχέδιο Π.Δ. με τίτλο "Προποποίηση διατάξεων που ρυθμίζουν θέματα των Σχολείων Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης" με την παράκληση να γνωματεύσουμε σχετικά. Το σχέδιο αυτό έχει σκοπό να θεραπεύσει ορισμένες ανάγκες που δημιουργήθηκαν από την εφαρμογή των νέων εκπαιδευτικών μέτρων. Έτσι τα άρθρα 1,2 περιέχουν τις διατάξεις που ισχύουν σήμερα για το σχολικό και διδακτικό έτος, τη διενέργεια των εξετάσεων και επιπλέον τη διάταξη της παραγρ. 1 του άρθρου 1 με την οποία, ειδικά για το τρέχον σχολικό έτος, ορίζεται η διάρκεια του τριμήνου στην τελευταία τάξη του Λυκείου Γενικής κατεύθυνσης.

Στην παρ. 4 του άρθρ. 1 ορίζεται ως ημερομηνία λήξης του γ' τριμήνου η 10η Μαΐου. Έχω τη γνώμη ότι πρόκειται μάλλον για αβλεψία, γιατί στη σελ. 3 του σχεδίου (παρ. 7 του άρθρ. 3) ορίζεται ως ημερομηνία έναρξης των εξετάσεων στο Λύκειο η 23 Μαΐου. Γι' αυτό και τον πρόσθετο λόγο ότι ήδη από την φετινή χρονιά έχουν ειληθεί οι λόγοι που είχαν επιβάλλει την 10η Μαΐου ως ημερομηνία λήξης της διδασκαλίας των μαθημάτων στο Λύκειο, εισηγούμενη στην παρ. 3 του άρθρ. 1 αντί 10 Μαΐου να γραφεί "21 Μαΐου", με την ευχή να φτάσουμε κάποτε στις 30 Μαΐου ως ημερομηνία λήξης του γ' τριμήνου για το Λύκειο.

Το άρθρο 3 ρυθμίζει τον τρόπο εξέτασης και βαθμολογίας των μαθημάτων της τελευταίας τάξεως του Λυκείου γενικής κατεύθυνσης, που η διδασκαλία της λήγει στις 23 Δεκεμβρίου.

Η ρύθμιση αυτή είναι που το τμήμα είχε προτείνει σε παλαιότερη συνεδρίαση του (πρ. 72/29-9-1982). Γι' αυτό προτείνω το άρθρο 3 να γίνει δεκτό ως έχει.

Τέλος με το άρθρο 4 καταργούνται όλες οι διατάξεις που δίνουν

τη δυνατότητα στους απόφοιτους του Γυμνασίου και του Λυκείου να βελτιώσουν τη βαθμολογία τους. Εισηγούμαι και το άρθρο αυτό να γίνει δεκτό ως έχει, γιατί συντελεί στην καταπολέμηση της βαθμοθηρίας, η οποία θα είναι πιο έντονη με τα νέα εκπαιδευτικά μέτρα.

Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει :

α) Άρθρο 1, παρ. 4. Νομίζω ότι η γνωμοδότησή μας πρέπει να πάρει τη μορφή: " Για το 1982-83 οπωσδήποτε σε κανένα σχολείο Μ.Ε. τα μαθήματα δεν πρέπει να σταματήσουν πριν από την 21 Μαΐου και να γίνει από τώρα προσπάθεια (και για το έτος αυτό) να γίνουν μαθήματα ως τις 31 Μαΐου. Από το σχ. έτος 1983-84 σε κανένα σχολείο τα μαθήματα δεν θα σταματούν πριν από τις 31 Μαΐου. Και αυτό, επειδή : I) Περιορίστηκε ο απαιτούμενος για τις κάθε είδους εξετάσεις των μαθημάτων, χρόνος, με την κατάργηση των εισαγωγικών εξετάσεων στα Γενικά και στα Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια (2 εβδομάδες συνολικά) και, με την κατάργηση των πανελληνίων εξετάσεων στη Β' Λυκείου, Πρέπει το κέρδος αυτό να φανεί φέτος, II) Με δεδομένο ότι σήμερα συστεγάζονται στο ίδιο κτήριο Δημοτικά, Γυμνάσια, Λύκεια, η λήψη διδασκαλίας μαθημάτων έστω και σε μία τάξη εκτός από τα σχολεία αυτά δίνει το σύνθημα της χαλάρωσης ή και της κατάργησης αποδοτικής διδακτικής εργασίας σε όλες τις τάξεις όλων των σχολείων που συστεγάζονται, με αποτέλεσμα τον υποβιβασμό της απόδοσης πολυάπαικτης για το Δημόσιο και κοινωνικά ωφέλιμης προσπάθειας. III) Κάθε περικοπή χρόνου διδακτικής εργασίας ή τμήματος διδαντέας ύλης - έστω και απόλυτα δικαιολογημένη για μία δεδομένη περίοδο - δημιουργεί κακό προηγούμενο και αποτελεί άθλο η ανάκτηση του χρόνου αυτού και για τα σχ. έτη που θα παύσουν να υφίστανται τα προβλήματα που υπαγόρευσαν την περικοπή.

β) Άρθρο 4. Συμφωνώ απόλυτα με την πρόταση της Διοίκησης για κατάργηση των εξετάσεων για βελτίωση βαθμολογίας, επειδή:

α) Συνήθως η βελτίωση βαθμολογίας ενός μαθητή έχει συνέπεια να πάρει αυτός τη θέση κάποιου άλλου, που ήταν καλύτερος και δεν νιώθει την ανάγκη βελτίωσης.

β) Οι εξετάσεις αυτές χαρακτηρίζονται από μεγάλη διάθεση επιείκειας και ελαστικότητας, καθώς συνήθως είχαν και " φιλάνθρωπικό" χαρακτήρα".

γ) Είναι ένας ακόμη εξεταστικός φόρτος για τα σχολεία μας.

δ) Δίνουν την άνεση σε ορισμένους μαθητές να καταβάλουν μειωμένη

προσπάθεια κατά την περίοδο των σπουδών τους, με την προοπτική των "φιλόνητων" εξετάσεων για βελτίωση. Εξάλλου δημιουργούν προβλήματα στους καθηγητικούς συλλόγους, ιδιαίτερα μικρών επαρχιακών κέντρων.

ε) Έρχονται σε αντίθεση με την αρχή της ίσης μεταχείρισης των μαθητών και, κατά το μέτρο της σημασίας, ενδέχεται να ενισχύουν την παραπαιδεία.

Ο κ. Βόρος λέγει :

Ως προς το άρθρο 4 που καταργεί κάθε διαδικασία βελτίωσης βαθμολογίας αδυνατώ να συμφωνήσω· οι ενδοιασμοί μου είναι παιδαγωγικής και κοινωνικής υφής. Λογουχάρη: (1) μαθητές κάτοχοι παλαιών απολυτηρίων, που δεν επιδιώκουν ακαδημαϊκή σταδιοδρομία αλλά χρειάζονται γι' άλλη σταδιοδρομία βελτιωμένο απολυτήριο, δε θα βρίσκουν δρόμο ανοιχτό.

(2) μαθητές του μέλλοντος, 1984 και πέρα, κάτοχοι απολυτηρίων "γενικής ωφελιμότητας" δε θα μπορούν ποτέ να βελτιώσουν την εικόνα του απολυτηρίου τους. Και ομολογώ ότι δεν γνωρίζω κάποιο εκπαιδευτικό σύστημα που έχει αποκλείσει μιά για πάντα τη δυνατότητα μιας βελτίωσης· αντιβαίνει και προς την έννοια της διαβίου παιδείας φρονώ .

Για να αποφευχθούν στο μέλλον παραχαράξεις ή καταστρατηγήσεις του θεσμού βελτίωσης, εφόσον διατηρηθεί, θα πρότεινα μιά διέξοδο:

Να είναι δυνατή η βελτίωση με διαδικασίες, σε βάση νομαρχιακής (όχι ενδοσχολικής) με Επιτροπή που θα συγκροτεί μιά φορά το χρόνο ο νομάρχης.

Ο κ. Σ. Θ. Παπασημακόπουλος, λέγει :

Η μείωση της διάρκειας του διδακτικού έτους έρχεται να συμπληρώσει την κατασπατάληση του χρόνου της διδακτικής εργασίας του σχολείου. Ανεπίσημες έρευνες έχουν αποδείξει : ότι ο πραγματικός διδακτικός χρόνος των σχολείων σ' ένα διδακτικό έτος δεν ξεπερνά τις 20 εβδομάδες δηλαδή έχουμε διδακτικό έτος $20 \times 5 = 100$ ημερών. Εκδρομές, εκκλησιασμοί, συμβούλια πειθαρχικά, συνδικαλιστικά, παιδαγωγικά, σεμινάρια, που αλλοίμονο γίνονται σε βάρος του σχολικού διδακτικού χρόνου. Ακόμα και ψυχαγωγικές παραστάσεις κτλ. κτλ. καταβροχθίζουν τον χρόνο διδασκαλίας με αποτέλεσμα την

υποβάθμιση της εκπαίδευσης. Οι μαθητές διδάσκονται ελάχιστη ύλη και όσοι απ'αυτούς πηγαίνουν στα ΑΕΙ έχουν τεράστια κενά με απροσμέτρητες συνέπειες για τον επιστημονικό κόσμο της πατρίδας μας. Απ'αυτούς ένα μέρος βγαίνει και καθηγητές με φυσική ελλειπή μόρφωση και έτσι ο φαύλος κύκλος συνεχίζεται στο διηνεκές.

Ακολούθησε ψηφοφορία στις 3 προτάσεις

	Εισήγηση	Επιφύλαξη για βελτίωση βαθμ.	Σύσταση για την επέκταση χρόνου διό/λίας.
Σκορόλης	+	+	+
Συριόπουλος	+	-	+
Τομπαΰδης	+	+	+
Παπασημ.	+	+	+
Αδαμόπουλος	+	-	+
Βύρος	+	+	+
Σπυρόπουλος	+	-	+
Βαρουχάκης	+	-	+
Κακριδής	+	-	+

Το Τμήμα εγκρίνει ομόφωνα την εισήγηση, απορρίπτει με ψήφους 5:4 την επιφύλαξη που διατύπωσε ο κ. Βύρος σχετικά με την κατάργηση των δυνατοτήτων βελτίωσης βαθμολογίας και υιοθετεί την σύσταση για την όσο το δυνατό μεγαλύτερη επέκταση του χρόνου διδασκαλίας, όπως διατυπώθηκε από τον κ. Σπυρόπουλο.

[Handwritten signature]

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Σπυρόπουλος λέγει: Με το από 2-12-82 υπηρεσιακό σημείωμα ο κ. Πρόεδρος του Τμήματος μου ανέθεσε να εισηγηθώ για ορισμένα αιτήματα των σπουδαστών ΣΕΑΜΕ Αθήνας, που έχουν υποβάλει αυτοί με τις υπ' αριθμ. 3/16-11-82 και 4/20-11-82 αναφορές τους. Νομίζω λοιπόν ότι το Τμήμα μπορεί να γνωμοδοτήσει για τα εξής αιτήματα:

α) Δημιουργία βιβλιοθήκης-Χορήγηση μέσων για ^{υλ}απαραγωγή σημειώσεων κτλ.

Και τα δύο αυτά αιτήματα κρίνονται αποδεκτά και πιστεύω ότι η ικανοποίησή τους θα βοηθήσει στην αποδοτικότερη λειτουργία της Σχολής. Όμως προηγουμένως χρειάζεται να εξασφαλιστούν: 1) οι κατάλληλοι χώροι και 2) το κατάλληλο προσωπικό που θα αναλάβει τη διαφύλαξη, τη συντήρηση και τη λειτουργία τους, γιατί στο σχετικό Π.Δ/μα δεν προβλέπεται αυτό το προσωπικό.

β) Υλικό στήριξης των παραδόσεων (βιβλία, σημειώσεις κτλ.)

Ο τρόπος με τον οποίο λειτουργεί η Σχολή και η ιδιότητα όλων όσων διδάσκουν σ' αυτή (ωρομίσθιοι στο σύνολό τους, με μεγάλο υπηρεσιακό φόρτο στην κύρια απασχόλησή τους: Πανεπιστήμια, ΚΕΜΕ κτλ.) δεν μας δίνει το δικαίωμα να τους υποχρεώσουμε να παρουσιάσουν ολοκληρωμένες σημειώσεις ή βιβλία για τα αντικείμενα που διδάσκουν ειδικά στη ΣΕΑΜΕ/ Όμως μπορούμε να εισηγηθούμε στο Υπουργείο στην περίπτωση που υπάρχουν βιβλία ή σημειώσεις διδασκόντων που μπορούν άμεσα να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των σπουδαστών, να αγοραστούν αυτά από το Υπουργείο (φυσικά ύστερα από έγκριση ειδικής Επιτροπής) και να διανεμηθούν δωρεάν στους σπουδαστές των ΣΕΑΜΕ, όπως γίνεται με τα βιβλία των Ανωτέρων και Ανωτάτων Σχολών.

Η εισηγήση του κ. Σπυρόπουλου γίνεται ομόφωνα αποδεκτή.

Θ Β Μ Α 4ο

Ανακοινώνεται στο Τμήμα το περιεχόμενο των παρακάτω εγγράφων:

- 1) 4918/9-12-82
- 2) 4924/9-12-82
- 3) 4967/13-12-82
- 4) 5004/14-12-82
- 5) 5023/14-12-82
- 6) 4925/9-12-92.

Θ Β Μ Α 3ο

Ο κ. Σπυρόπουλος λέγει: Για την ενημέρωση των Λυκειάρχων και των καθηγητών που θα διδάξουν από τις 10 Ιανουαρίου μαθήματα δέσμης (εκτός από Κοινωνιολογία και Στοιχεία Πολιτικής Οικονομίας για τις οποίες γίνονται ειδικά σεμινάρια) στη Γ' Λυκείου, πραγματοποιήθηκαν συνολικά 61 τριήμερα σεμινάρια σ' όλη τη χώρα που τα παρακολούθησαν περίπου 3.500 Λυκειάρχες και καθηγητές. Επειδή η ευθύνη για τον προγραμματισμό, το περιεχόμενο, την κατάρτιση των εισηγητών και τον συντονισμό των ~~αυτών~~ σεμιναρίων αυτών ανατέθηκε στο Τμήμα μας, σκόπιμο είναι να γίνει εδώ ο απολογισμός τους.

Για το σκοπό αυτό διαθέτουμε συγκεντρωμένες παρατηρήσεις που καλύπτουν σχεδόν το σύνολο των σεμιναρίων. Οι παρατηρήσεις αυτές αφορούν:

- α) Κενά στην ενημέρωση των εκπαιδευτικών μας, που κυρίως οφείλεται στο ότι το Υπουργείο δεν ανακοίνωσε τελικές αποφάσεις για σημαντικά θέματα προπάντων θέματα που σχετίζονται με τους όρους επιλογής των αποφοίτων στα ΑΒΕ ύστερα από τη διαμόρφωση του 12% της γενικής βαθμολογίας τους, το οποίο θα εξαχθεί από την απόδοσή τους στη Γ' Λυκείου.
- β) Παρατηρήσεις και προτάσεις που αναφέρονται σχεδόν σε όλα τα προβλήματα που παρουσιάζει η σχολική πράξη (μάλιστα όχι μόνο στο Λύκειο, αλλά και στο Γυμνάσιο).
- γ) Παρατηρήσεις για τα θετικά και αρνητικά σημεία των σεμιναρίων και
- δ) Παρατηρήσεις και προτάσεις σχετικές με τις οδηγίες για τη

διδασκτέα ύλη και τη διδασκαλία των μαθημάτων που περιλαμβάνονται στις δέσμες.

Επειδή η εξέταση όλων αυτών των θεμάτων θα απαιτήσει χρόνο πολύ, προτείνω σήμερα να μην ασχοληθούμε παρά μόνο με τις τελευταίες (δ) παρατηρήσεις, για δύο λόγους :

- α) Αυτές κυρίως αναφέρονται στο περιεχόμενο της ενημέρωσης, και
- β) Είναι επείγουσα ανάγκη να μελετηθούν οι προτάσεις των καθηγητών που θα διδάξουν τα μαθήματα δέσμης, ώστε σε περιπτώσεις όπου θα φανεύει ότι οι προτάσεις αυτές βελτιώνουν ή διαρθρώνουν τις οδηγίες μας το ταχύτερο να εισηγηθούμε αποστολή εγκυκλίων στα Λύκεια για την καλύτερη ρύθμιση της σχολικής εργασίας.

Η συζήτηση για τα άλλα θέματα (α, β, γ) μπορεί να παραγραμματιστεί για άλλη συνεδρία.

Στο σημείο αυτό ο κ. Πρόεδρος του Τμήματος ρώτησε το Τμήμα αν συμφωνεί με τη μεθόδευση που πρότεινε ο κ. Σπυρόπουλος. Ύστερα από την καταφατική απάντηση του Τμήματος, ο Κ. Σπυρόπουλος συνέχισε : Οι παρατηρήσεις αυτές που αφορούν τη διδασκτέα ύλη και τη διδασκαλία των μαθημάτων δέσμης έχουν κωδικοποιηθεί από την Οργανωτική Επιτροπή των σεμιναρίων και έχουν χωριστεί σε τρεις ενότητες :

- α) Φιλολογικών μαθημάτων
- β) Μαθηματικών
- γ) Φυσικής - Χημείας - Βιολογίας

Παρακαλώ λοιπόν οι Φιλολόγοι, οι Μαθηματικοί και οι προσερχόμενοι από τον κλάδο Α4, μέλη του Τμήματος και απεσπασμένοι στο ΚΙΜΕ, να πάρουν και να μελετήσουν τις παρατηρήσεις που αφορούν μαθήματα της ειδικότητάς τους και στη συνέχεια να εισηγηθούν σχετικά στο Τμήμα στην αμέσως επόμενη συνεδρία.

Ειδικότερα για τους συναδέλφους φιλόλογους θυμίζω ότι έχουμε υποσχεθεί στα σεμινάρια την έγκαιρη αποστολή εγκυκλίου για τη θεματογραφία στη Γ' Λυκείου. Συγκεκριμένα έχουμε κατατάξει σε κατάλογο συνακτιών φαινομένων που η διδασκαλία η εμπέδωσή τους κρίνεται ιδιαίτερα χρήσιμη. Για να βοηθήσουμε τους φιλόλογους που θα διδάξουν το μάθημα, θεωρήσαμε σκόπιμο να συνοδεύουν τα φαινόμενα αυτά με παραπομπές σε ενότητες αρχαίων αττικών πεζογράφων που προσφέρονται για τη μελέτη και την εμπέδωση

των φαινομένων αυτών. Ήδη έχω προτάσεις κατάλληλων ενοτήτων από 10 φιλόλογους (που ήταν εισηγητές στα σεμινάρια), με τις οποίες μπορούμε να συμπληρώσουμε την εγκύκλιο. Προτείνω λοιπόν η εγκύκλιος αυτή να ετοιμαστεί ως τη Δευτέρα 20 Δεκεμβρίου, και να σταλεί αμέσως στη Διεύθυνση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. με την παράκληση να αποσταλεί ως επείγουσα σε όλα τα Λύκεια όπως και, αργότερα, στην Επιτροπή Εξετάσεων για τα ΑΕΙ.

Ακολούθησε διευκρινιστική συζήτηση, ύστερα από την οποία με πρόταση του κ. Προέδρου του Τμήματος το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα:

1. Να γίνουν το συντομότερο εισηγήσεις από τους συμβούλους των ειδιοτήτων: Φιλολόγων, Μαθηματικών και Φυσικών για τις διορθώσεις ή βελτιώσεις που ενδεχομένως θα χρειαστεί να γίνουν στις Οδηγίες μας για τη διδασκεία ύλη και τη διδασκαλία των μαθημάτων δέσμης, ύστερα από τις παρατηρήσεις και προτάσεις των καθηγητών που παρακολούθησαν σεμινάρια.
2. Να ετοιμαστεί το συντομότερο από τους φιλόλογους του Τμήματος η εγκύκλιος που αφορά τη θεματογραφία της Γ' Λυκείου, όπως την περιέγραψε ο κ. Σπυρόπουλος.
3. Να είναι έτοιμο το Τμήμα για τη συζήτηση του των άλλων θεμάτων που τίγονται στις παρατηρήσεις των καθηγητών που παρακολούθησαν τα σεμινάρια για την καλύτερη αξιοποίησή τους.

Το Τμήμα αποφασίζει ομόφωνα.

1) Αναθέτει στις ομάδες ειδιοτήτων το ξεκαθάρισμα των παρατηρήσεων και την παρουσίαση των σημαντικότερων στο τμήμα.

Ο κ. Σπυρόπουλος θα επεξεργαστεί ο ίδιος και θα παρουσιάσει τις παρατηρήσεις που αφορούν γενικά θέματα. Το Τμήμα αποφασίζει η συζήτηση του θέματος να συνεχιστεί τη Δευτέρα.

Η συνεδρίαση διακόπτεται (ώρα 12,30)

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριώης

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΠΡΑΞΗ 102/82

Σήμερα, 17-12-82, ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο.

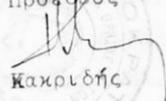
Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τουμπούνης, Σύμβουλοι Β', Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Ειδικοί Σύμβουλοι, Κυρ. Κατσιμάνης, Βασ. Θεοδοωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

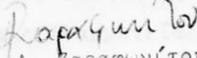
Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσάς, γιατί βρίσκεται σε ανθρωπτική άδεια, Δ. Σακιάς σε άδεια, Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος στη ΣΕΑΜΕ, Ν. Παπαδόπουλος στη Μυτιλήνη και ο κ. Φ. Βώρος.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

1. Γνωμοδότηση για το Σχ. Π.Δ/τος, για την κατανομή των θέσεων των Σχολικών Συμβούλων της Μέσης Γενικής Εκπ/σεως σε ειδικότητες. Εισηγητής Β. Θεοδοωρακόπουλος.
2. Τρόπος εφαρμογής των μαθημάτων δέσμης στη Δ' Εσπερινού Λυκείου. Εισηγητή Α. Αδαμόπουλος.

Η συνεδρίαση δεν πραγματοποιήθηκε γιατί δεν υπάρχει απαρτία.

Ο Πρόεδρος

Φ. Κακριδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφωνίτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ Μ/Ε.

Πράξη 103/1982

Σήμερα 20-12-82, ημέρα Δευτέρα και ώρα 09.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογειών 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με Πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β', Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσεάς, γιατί βρίσκεται σε αναρρωτική άδεια, Δ. Σακκάς, Δ. Τομπαΐδης, Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, γιατί βρίσκονται σε αναρρωτική άδεια. Ο κ. Κ. Φούσκακς απουσίαζε σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση.

Θέματα ημερήσιας διατάξεως

1. Γνωμοδότηση για το Σχ. Π. Δ/τος για την κατανομή των θέσεων των Σχολικών Συμβούλων της Μέσης Γενικής Εκπ/σης σε ειδικότητες.
Εισηγητής : Β. Θεοδωρακόπουλος.
2. Τρόπος εφαρμογής των μαθημάτων δέσμης στη Δ' Επερινού Λυκείου.
Εισηγητής : Α. Αδαμόπουλος.
3. Ανατύπωση διδ. βιβλίων (α) Έγκριση πρακτικού επιτροπής κρίσεως βελτίωσης διδ. βιβλίου (Ιλιάδα Β' Γυμνασίου). Εισηγητής : Φ. Βώρος. (β) Ανατύπωση βιβλίων Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας Γυμνασίου.
Εισηγητής : Ηλ. Σπυρόπουλος.
4. Πραγματοποίηση σεμιναρίων για την εξάσκηση των καθηγητών κλάδου Α4 στα πειράματα διδασκαλίας των Φυσικών Επιστημών.
Εισηγητής : Στ. Παπασημακόπουλος.

5. Σεμινάρια Εισαγωγής στο νέο σύστημα - δέσμες, Συμπεράσματα, οδηγίες διδασκαλίας κ.λ.π. Εισηγητές κατά ειδικότητα.
6. Διαπιστώσεις από τα σεμινάρια Κοινωνιολογίας - Οικονομίας και οδηγίες διδασκαλίας για τα παραπάνω μαθήματα.

Εισηγητής : κ. Φ. Βώρος.

Στην αρχή της συνεδρίας, διαπιστώνεται απαρτία και το Τμήμα αρχίζει την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 1ο : Ο κ. Θεοδωρακόπουλος λέγει :

1. Η Δ/ση Διοικητικών Υποθέσεων Γ.Ε. του ΥΠΕΠΘ, με το έγγραφό της Δ4/1329/14-12-82, μας στέλνει σχέδιο Π. Δ/τος για την κατανομή των θέσεων των Σχολικών Συμβούλων της Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης σε ειδικότητες και παρακαλεί να γνωμοδοτήσουμε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 186/75.

2. Με το σχέδιο του Π. Δ/τος οι 230 ~~θέσεις~~ Σχολικών Συμβούλων Μ.Ε. που συστήθηκαν πρόσφατα με το άρθρο 6 παρ. 1 του Ν. 1304/82 κατανέμονται σε ειδικότητες ανάλογα με τον αριθμό των οργανικών θέσεων εκπαιδευτικών λειτουργών (παρακάτω μέσα σε παρένθεση) :

Θεολόγοι	17	(2. 732)	Αγγλικών	13	(2.220)
Φιλολόγοι	95	(15.541)	Τεχνικών	2	(212)
Μαθηματικοί	35	(5. 753)	Φ. Αγωγής	19	(3 . 141)
Φυσικοί	34	(5. 521)	Οικ. Οικον.	5	(823)
Γαλλικών	8	(1. 261)	Μουσικής	2	(418)

Σ ύ ν ο λ ο : 230 (37. 627)

3. Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι η κατανομή έχει γίνει σωστά και εισηγούμαι το σχέδιο Π. Δ/τος να εγκριθεί από το Τμήμα όπως είναι.

Ο κ. Σπυρόπουλος προτείνει να αυξηθούν οι οργανικές θέσεις των σχολικών Συμβούλων της Μουσικής σε 3 και των Τεχνικών σε 3, με μείωση

κατά 1 θέση στην ειδικότητα των θεολόγων και στην ειδικότητα της Αγγλικής. Ειδικότερα λέγει : Ανεξάρτητα από το ποσοστό από το οποίο εκπροσωπείται ένας κλάδος στο σύνολο είναι δυσχερέστατο να παρέχεται παιδαγωγική βοήθεια στους καθηγητές όλων των Γυμνασίων και Λυκείων από δύο μόνο Συμβούλους Εκπαιδευτικούς. Εξάλλου δεν αποκλείεται με νέους διορισμούς να αυξηθεί ο αριθμός των καθηγητών των ειδικοτήτων αυτών εφόσον στα πιο πολλά γυμνάσια υπάρχουν κενά.

Το Τμήμα συμφωνεί γενικά με την εισήγηση αλλά υιοθετεί την μικρή αλλαγή που προτείνει ο κ. Συριόπουλος.

Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος διατηρεί επιφυλάξεις ως προς τη μείωση του αριθμού των Σχολικών Συμβούλων των Αγγλικών έστω και κατά ένα.

ΘΕΜΑ 2ο : Ο κ. Α. Αδαμόπουλος λέγει :

Η Διεύθυνση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. με το έγγραφο της Γ2/2607/13-12-82 μας παρακαλεί να γνωμοδοτήσουμε για τον τρόπο εφαρμογής της διδασκαλίας των μαθημάτων δέσμης στην Δ' Εσπερινού, δεδομένου ότι, σύμφωνα με το παραπάνω έγγραφο, πέρυσι (σχολ. έτος 1981-82) ένα τμήμα της ύλης μαθημάτων της Δ' Εσπερινού διδάχτηκε στη Γ' εσπερινού Λυκείου. Όπως όμως προκύπτει από τα Π.Δ. 922/6-10-80 και 1286/19-10-81, τα οποία καθορίζουν τη διδακτέα ύλη για την Γ' τάξη Εσπερινού, και από το σχέδιο Π.Δ. που καθορίζει την ύλη των μαθημάτων δέσμης, οι μαθητές που φοιτούν φέτος στη Δ' Εσπερινού δεν έχουν διδαχτεί στην προηγούμενη τάξη (Γ' Εσπερινού) μέρος από την ύλη των προπαρασκευαστικών μαθημάτων. Επομένως δεν υπάρχει το πρόβλημα που αναφέρεται στο παραπάνω έγγραφο.

Αν βέβαια, σε οποιαδήποτε περίπτωση, μέρος από την ύλη των μαθημάτων δέσμης έχει διδαχτεί στην Δ' Εσπερινού ως τις 23/12/82 να ξαναδιδαχτεί η ύλη αυτή αμέσως με την έναρξη της διδασκαλίας των μαθημάτων δέσμης στις 8/1/82 με τη μορφή επαναλήψεων.

Το Τμήμα συμφωνεί ομόφωνα με την εισήγηση του κ. Αδαμόπουλου.

ΘΕΜΑ 3ο : (α) Ο κ. Φ. Βώρος λέγει:

(α) Με προγενέστερη πράξη μας (79/1982) αναθέσαμε τη σύνταξη σχολίων Ζ, Ω Ιλιάδας στην κ. Ελένη Κακριδή και είχαμε ορίσει Επιτροπή Κρίσης με Πρόεδρο τον κ. Ηλ. Σπυρόπουλο.

Η συγγραφέας ετόίμασε έγκαιρα το έργο και η Επιτροπή Κρίσης, έχει κρίνει την εργασία αυτή.

Εισηγούμαι να εγκρίνει το Τμήμα τις Πράξεις της Επιτροπής Κρίσης, ώστε τα σχόλια Ζ, Ω Ιλιάδας να περιληφθούν στη νέα έκδοση της Ιλιάδας (μετάφραση Καζαντζάκη - Κακριδή) για τη Β' γυμνασίου κατά το σχολ. έτος 1983 - 84.

Το Τμήμα ο μ ό φ ω ν α εγκρίνει την εισήγηση του κ. Φ. Βώρου.

(β) Ο κ. Ηλ. Σπυρόπουλος λέγει: Για την κάλυψη των διδακτικών αναγκών των μαθητών της Β' Γυμνασίου σχ. έτους 1983-84 το μάθημα "Αρχαία Ελληνική Γραμματεία" προτείνεται : α) Να ανατυπωθεί το α' τεύχος της Ιλιάδας του Ομήρου με προσθήκη ερμηνευτικών σημειώσεων στη ραφωδία Ζ. β) Να ανατυπωθεί ως έχει το διδακτικό εγχειρίδιο "Αττικοί ρήτορες" για την κάλυψη των διδακτικών αναγκών των μαθητών της Γ' Γυμνασίου στο ίδιο μάθημα να ανατυπωθεί ως έχει το διδ. εγχειρίδιο "Θουκυδίδη Ιστορία" Γ' Γυμνασίου.

Το Τμήμα ο μ ό φ ω ν α αποδέχεται την εισήγηση του κ. Σπυρόπουλου

ΘΕΜΑ 4ο : Ο κ. Παπασημακόπουλος λέγει:

Τα τελευταία χρόνια οι αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΕΠΘ κατόρθωσαν να εφοδιάσουν όλα σχεδόν τα σχολεία της επικράτειας με εποπτικά όργανα. Τεράστια χρηματικά ποσά δαπανήθηκαν για το σκοπό αυτό αλλά τα αποτελέσματα είναι περισσότερο από απογοητευτικά. Για διάφορους λόγους τα όρ-

γανα αυτά τοποθετήθηκαν (αν βγήκαν από τα κιβώτια της συσκευασίας τους) σε ντουλάπες και έκτοτε παραδόθηκαν στην επιμελή καλυπτήρια δράση της αιωρούμενης σκόνης. Σε χειρότερες περιπτώσεις τα κιβώτια ούτε καν ανοίχτηκαν και τοποθετήθηκαν σε υπόγειες αποθήκες αμφίβολης ασφάλειας και συνθηκών συντήρησης. Ανάμεσα στους λόγους που οι διάφοροι διδάσκοντες καθηγητές προφασίζονται για την κατάντια αυτή των εποπτικών οργάνων, και για να δικαιολογήσουν την εγκατάλειψή τους, είναι και η άγνοιά τους να τα χρησιμοποιήσουν. Επειδή ο τελευταίος αυτός λόγος είναι σε κάποιο βαθμό ορθός, εισηγούμαι τα ακόλουθα: Από τη χρονιά αυτή (82-83) να λειτουργήσει σεμινάριο πρακτικής εξασκήσεως στα πειράματα των καθηγητών του κλάδου Α4. Το σεμινάριο για πρώτη εφαρμογή θα λειτουργήσει στην Αθήνα, στην αίθουσα του εργοστασίου εποπτικών οργάνων στο Μοσχάτο (οδός Φλωρίνης). Το σεμινάριο θα απασχολεί κάθε ομάδα καθηγητών μια φορά την εβδομάδα για τέσσερες ώρες το πρωί ή το απόγευμα ανάλογα με το ωράριο της διδακτικής τους απασχόλησης. Κάθε καθηγητής που θα απασχολείται με το σεμινάριο θα έχει ελαττωμένο πρόγραμμα στην επόμενη διδακτική του απασχόληση, κατά δύο τουλάχιστον ώρες. Υπολογίζεται ότι για μια ικανοποιητική πρακτική εξάσκηση θα απαιτηθούν 20 τετράωρα ανελλιπούς φοιτήσεως. Σε περίπτωση δικαιολογημένης απουσίας (ασθένεια) θα συμπληρώνεται η έλλειψη με προσέλευση του ενδιαφερόμενου την επεδριική ημέρα εργασίας του σεμινάριου. Για το σκοπό αυτό καθώς και για άλλους τεχνικούς λόγους το σεμινάριο θα λειτουργεί κανονικά τέσσερες ημέρες την εβδομάδα. Πάντως εάν γίνουν ειδικές διαρρυθμίσεις εργασίας μπορεί να λειτουργεί και επί εξαήμερου βάσεως.

Η φοίτηση στο σεμινάριο για κάθε καθηγητή θα καθορίζεται με συνεννόηση του Σύμβουλου εκπαίδευσης, του ενδιαφερόμενου καθηγητή και του επόπτη εργασιών του σεμινάριου, ο οποίος μπορεί να αντικατασταθεί και με τον διευθυντή.

Το είδος της φοιτήσεως στο σεμινάριο είναι δυο κατηγοριών :

α) Ύστερα από σύσταση του συμβουλου εκπαιδύσεως. Στην περίπτωση αυτή η προσέλευση είναι υποχρεωτική. β) Ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου, και στην περίπτωση αυτή μετά από την αποδογή, η φοίτηση είναι υποχρεωτική και διέπεται από την υπαλληλική νομοθεσία στην πε-

ρίπτωση αδικαιολόγητης απουσίας. Ειδικά για την εθελοντική προσέλευση (με αίτηση) σε περίπτωση αριθμού αιτήσεων πιο μεγάλου από τις διατιθέμενες θέσεις γίνεται κλήρωση. Λεπτομέρειες θα περιλαμβάνονται σε σχετικό προεδρικό διάταγμα.

Τεχνικές λεπτομέρειες:

Οι τράπεζες εργασίας που διαθέτει η αίθουσα που αναφέραμε υπολογίζονται σε 12. Θα μπορούν σε κάθε μια να ασκούνται 4 καθηγητές δηλαδή συνολικά 48. Επειδή το σεμινάριο θα λειτουργεί με δύο κύκλους κάθε ημέρα θα ασκούνται 96 καθηγητές. Συνολικά θα μπορούν να εξασκηθούν 384 καθηγητές την εβδομάδα. Αν το σεμινάριο λειτουργήσει 40 εβδομάδες το σχολικό έτος θα μπορούμε να έχουμε στο τέλος κάθε χρονιάς 768 καλά εξασκημένους καθηγητές που θα μπορούν να χειρίζονται τα εποπτικά όργανα και να κάνουν τη διδασκαλία των μαθημάτων των Φυσικών επιστημών εποπτική.

Για το σεμινάριο θα χρειαστεί προσωπικό από έμπειρους καθηγητές στον τομέα των πειραμάτων οι οποίοι θα χρησιμοποιηθούν ως εκπαιδευτές. Υπολογίζεται ότι είναι απαραίτητοι τρεις καθηγητές - εκπαιδευτές, σε κάθε κύκλο δηλαδή συνολικά 6. Επίσης ένας τεχνικός από το προσωπικό του εργοστασίου (συνολικά 2). Ο ένας από τους εκπαιδευτές θα εκτελεί και χρέη διευθυντή και άλλος ένας υποδιευθυντή. Θα είναι σε διαφορετικούς κύκλους (π.χ. ο ένας το πρώι και ο άλλος το απόγευμα) για να έχουν καθένας την ευθύνη του κύκλου του.

Οι καθηγητές που περάτωσαν την εξάσκηση θα τύχουν ειδικής βεβαίωσης. Όσοι επιθυμούν θα μπορούν να υποβληθούν σε ειδικές εξετάσεις πρακτικές, για να επιτύχουν βεβαίωση εκπαιδευτού. Αυτοί οι τελευταίοι θα μπορούν να στελεχώνουν άλλα διαρκή σεμινάρια που θα λειτουργήσουν σε μεγάλες επαρχιακές πόλεις ή θα αντικαταστήσουν τους συναδέλφους τους στην Αθήνα. Τα έξοδα υλικών του σεμιναρίου υπολογίζονται σε 200.000 δρχ. για σειρά 384 καθηγητών.

Ως εκπαιδευτές προτείνονται οι ακόλουθοι:

Δημητριάδης Νικόλαος ΓΕΜΕ στη διάθεση του Υπουργείου
Σκορδάκης Θεόδωρος

Σβορώνου Άννα
Αϊβάτζογλου Ανέστης
Βρέτταρος Γεώργιος
Κωμαριανός Γεώργιος

Ο κ. Φ. Βύρος λέγει:

Φρονώ ότι πιο σωστό είναι να γίνουν οι ακόλουθες δύο ενέργειες:

1. Να γίνει άμεση συνεννόηση με το ίδρυμα:

ποιές μέρες και ώρες από το Γενάρη του 1983 μπορεί να οργανώσει
διαρκές σεμινάριο εθελοντικό για ενημέρωση των καθηγητών Φυσικής
και Χημείας σε θέματα εργαστηρίου Φυσικής - Χημείας.

2. Να γίνει ανακοίνωση στους ενδιαφερόμενους καθηγητές που υπηρετούν
στην περιοχή της πρωτεύουσας και να τους πληροφορεί σχετικά με
την προσθήκη ότι:

(1) μπορούν να παρακολουθήσουν κάποιο ωράριο που δε θα παρεμπο-
δίζει τα υπηρεσιακά τους καθήκοντα.

(2) θα λάβουν στο τέλος της σειράς μαθημάτων των πειραμάτων
βεβαιωτικό που ίσως τους ενδιαφέρει.

Ο Πρόεδρος θέτει στο Τμήμα το ερώτημα αν εγκρίνει την εισήγηση
του κ. Παπασημακόπουλου, όπως είναι ή όπως τροποποιήθηκε από τον κ.
Φ. Βύρο.

Ψηφοφορία

Παπασημακόπουλος	εισήγηση
Αδαμόπουλος	τροποποίηση
Παπαδόπουλος	εισήγηση
Βύρος	τροποποίηση
Σπυρόπουλος	τροποποίηση
Βαρουγάκης	τροποποίηση
Κακριδής	Λευκή

Η εισήγηση εγκρίνεται με την τροποποίηση του κ. Βύρου με πλειο-
ψηφία (4 + 1) = 5 : 2.

Θ Ε Μ Α 5ο : Σύμφωνα με τη μεθόδευση που αποφάσισε το Τμήμα να ακολουθήσει, ο λόγος δίνεται πρώτα στον κ. Σπυρόπουλο, να εκθέσει τα συμπεράσματα των Σεμιναρίων ως προς το θέμα των φιλολογικών μαθημάτων. Ύστερα από συζήτηση των επί μέρους θεμάτων το Τμήμα αναθέτει στον κ. Θεοδωρακόπουλο να συντάξει εγκύκλιο συμπληρωματική των Οδηγιών διδασκαλίας των φιλολογικών μαθημάτων της δέσμης. Ο κ. Φ. Βώρος θα παραδώσει αύριο Τρίτη στον κ. Θεοδωρακόπουλο τις συμπληρωματικές οδηγίες που αφορούν το μάθημα της ιστορίας.

Στη συνέχεια ο κ. Βαρουχάκης εκθέτει τα θέματα που αφορούν το μάθημα των Μαθηματικών. Ο ίδιος αναλαμβάνει να συντάξει τις συμπληρωματικές οδηγίες που πρέπει να προωθηθούν άλλες με TELEX, άλλες με εγκύκλιο στα σχολεία.

Στη συνέχεια ο κ. Παπασημακόπουλος δηλώνει ότι στα μαθήματα Φυσικής - Χημείας - Βιολογίας - Ανθρωπολογίας της Δέσμης δεν υπάρχει θέμα διόρθωσης ή συμπλήρωσης των οδηγιών διδασκαλίας.

Το θέμα διακόπτεται για να ολοκληρωθεί και το επείγον μέρος του βου θέματος.

Θ Ε Μ Α 6ο : Ο κ. Βώρος λέγει:

Α. Διαπιστώσεις :

1. Φαίνεται ότι η απόφαση της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου να εισαγάγει την Κοινωνιολογία στο πρόγραμμα του λυκείου, βρήκε γενική αποδοχή.

2. Αυτό προκύπτει και από το γεγονός ότι σημειώθηκε πολύς συνωστισμός σε πολλά Λύκεια ανάμεσα στους ενδιαφερόμενους να επιμορφωθούν για να διδάξουν το νέο αντικείμενο.

3. Κατάφαση εκδηλώθηκε και για τα πενήνθημερα σεμινάρια, όπου σε πολλές περιπτώσεις τα ακροατήρια έφταναν σε αριθμούς διπλάσιους από τους αναμενόμενους.

4. Για τη δυνατότητα όμως των συναδέλφων, που παρακολούθησαν τα σεμινάρια, να διδάξουν αποδοτικά την Κοινωνιολογία, υπάρχει αισιοδοξία

αυγκρατημένη· την ερμηνεύω περισσότερο ως έκφραση παιδαγωγικής σύνε-
σης και επιστημονικής σεμνότητας.

5. Πολλοί πρότειναν να συνεχιστούν με κάποιο τρόπο οι φροντί-
δες για τους διδάσκοντες· παρακάτω θα γίνει σχετική πρόταση.

6. Πολλοί πρότειναν με πειστική επιχειρηματολογία να καθιερω-
θεί η Κοινωνιολογία ως αντικείμενο γενικής παιδείας για όλους τους
μαθητές.

7. Στα σεμινάρια Κοινωνιολογίας οι πιο πολλοί εισηγητές προέρ-
χονταν από άλλους ακαδημαϊκούς τομείς· το γεγονός αυτό είχε και το
πλεονέκτημα μιας πλουσιότερης ακαδημαϊκής παρουσίας και δύο μειο-
νεκτήματα : οργανωτική δυσχέρεια, διδακτική ευστοχία· γενική εκτίμη-
ση μας είναι ότι πήγαν καλά. Και οφείλουμε ευχαριστίες σε όσους μας
βοήθησαν οργανωτικά και ακαδημαϊκά.

8. Για το οργανωτικό μέρος οφείλω ξεχωριστά να μνημονεύσω την
κ. Αθηνά Πάτσα και τον κ. Ανδρέα Παπαευθυμίου· η αφοσίωσή τους στο
έργο που επωμίστηκαν υπήρξε αξιολύπητη και δε μετριέται με ωράριο ή
ευσυνειδησία· σημαντική υπήρξε και η βοήθεια που πρόσφερε η δεσποι-
νίδα Βήκα Γκιζελή, κυρίως στον ακαδημαϊκό τομέα της όλης προσπάθειας.

B. Προτάσεις :

1. Να αποστείλουμε εγκύκλιο διευκρινιστική για ζητήματα διδα-
κτικής, με βάση τις παρατηρήσεις - διαπιστώσεις μας από τα σεμινάρια·
επισυνάπτω σχετικό κείμενο, ύστερα από ειδική για το θέμα αυτό συνερ-
γασία με τους :

- (1) Α. Παπαευθυμίου, που παρακολούθησε πολλές μέρες σεμινάρια και
κατέγραψε τις παρατηρήσεις του.
- (2) Βήκα Γκιζελή, που επιπλέον υπήρξε εισηγήτρια σε δύο σεμινάρια.
- (3) Κώστα Βικέτο, που έκανε εισήγηση σε τρία σεμινάρια.
- (4) Κώστα Δημογέροντα που υπήρξε και εισηγητής σε δύο σεμινάρια και
οργανωτής υπεύθυνος για το σεμινάριο της Τρίπολης.

2. Να οργανώσουμε πρόγραμμα επικοινωνίας διαρκούς με τους διδά-
σκοντες:

- (1) με αλληλογραφία
- (2) με νεότερες συναντήσεις εκτός προγράμματος σχολείου

- (3) με άλλη μέθοδο, αν προταθεί
- (4) με τη συγκρότηση εδώ Ομάδας Ανταπόκρισης για την οποία προτείνω: τον κ. Α. Παπαευθυμίου, τη δεσποινίδα Β. Γκιζελή, άλλο κοινωνιολόγο που ενδεχόμενα θα στείλει η διοίκηση στο ΚΕΜΕ, τον υποφαινόμενο και όποιον άλλο θελήσει.

3. Να υποδείξουμε την προμήθεια των σχολικών βιβλιοθηκών με βοηθήματα ειδικά, με βάση το συνημμένο σημείωμα που συντάχτηκε ακοιβής για ενημέρωση των καθηγητών.

4. Να προτείνουμε στη Διοίκηση με έγγραφό της να εκφράσει ευχαριστίες προς όλους όσοι ως εισηγητές πρόσφεραν ακαδημαϊκή βοήθεια για τη διεξαγωγή των σεμιναρίων (εξαιρούνται τα μέλη του ΚΕΜΕ που έκαναν ένα μέρος από το έργο τους)!!.

Σε σχετική παρατήρηση του κ. Κακριδή ο κ. Βώρος συμπληρώνει, ότι αριθμητικά στοιχεία για το χρόνο διδασκαλίας κατά κεφάλαιο, λεπτομερείς συσχετισμού με το βιβλίο, και καθορισμός της διδακτέας ύλης δεν είναι σκόπιμο να γίνουν πριν κυκλοφορήσει το βιβλίο. Θα υπάρξει αργότερα και δεύτερη εγκύκλιο, όταν θα έχει δοκιμαστεί μία δύο βδομάδες η ροή του μαθήματος.

Συγκεκριμένα ο κ. Βώρος λέγει:

"Νομίζω ότι οι ζητούμενες λεπτομέρειες δεν μπορούσαν να περιληφθούν σε τούτο το κείμενο, εφόσον:

- α. δεν έχουμε σελιδοαριθμημένο το νέο βιβλίο,
- β. δεν είναι φρόνιμο να αναφερόμαστε στο ρυθμό - ροή διδασκαλίας προτού το νέο μάθημα δοκιμαστεί στο σχολείο.

Λέγω ωστόσο ότι αναφορές στο κείμενο του βιβλίου περιέχονται στις Οδηγίες που σας διάβασα' όταν λ.χ. μιλούσα για την 4η ερώτηση της πρώτης ενότητας, για διευκρίνιση όρων μικρο-μακροκοινωνιολογίας κ.λ.π. το βιβλίο είχα υπόψη".

Ο κ. Κακριδής παρακαλεί το Τμήμα να εκφράσει παρατηρήσεις στο κείμενο των Οδηγιών προκειμένου ο κ. Βώρος να τις λάβει υπόψη του στη σύνταξη του τελικού κειμένου, που πρέπει να σταλεί την Τετάρτη στο Υπουργείο.

Ο κ. Κακριδής παρακαλεί να αντικατασταθεί το παράδειγμα της "μικροκοινωνιολογίας" γιατί το παράδειγμα του σχολείου είναι παραπλανητικό, αν όχι και επιστημονικά σφαλερό.

Ο κ. Σπυρόπουλος λέγει : Το κείμενο αυτό είναι τόσο γενικό, ώστε δεν μπορεί να θεωρηθεί "Οδηγίες". Μπορεί να πάει ως εισήγηση της Ομάδας Κοινωνιολογίας με την επιφύλαξη ότι οι "κλασικές" Οδηγίες θα ακολουθήσουν.

Ο κ. Βώρος λέγει: "Η παρέμβαση του κ. Σπυρόπουλου μου επιβάλλει: α. Να αναφερθώ στο σιωπηρό και αθόρυβο έργο της προετοιμασίας των σεμιναρίων, όταν συγκεντρωθήκαμε επανειλημμένα με τους οικονομολόγους και τους κοινωνιολόγους χωριστά για να διατυπώσω ενιαία γραμμή πλεύσης η οποία και ακολουθήθηκε* όταν επίσης συντάξαμε πλήθος οδηγιές προς όλους τους εισηγητές κωδικοποιώντας τα συμφωνημένα.

β. Να δηλώσω ότι ευχαρίστως αποδέχομαι την πρόταση να σταλούν ως οδηγίες - εισήγηση της Ομάδας Κοινωνιολογίας* όμως και παρακαλώ όποιοι έχουν βελτιωτικές παρατηρήσεις να μου τις δώσουν γραπτές ώστε να τροποποιήσω το προτεινόμενο κείμενο οδηγιών."

Το Τμήμα και ο Εισηγητής κ. Βώρος συμφωνεί ότι το κείμενο είναι χρήσιμο και μπορεί να αποσταλεί ως βοηθητικό κείμενο με την ευθύνη της Ομάδας που επεξεργάστηκε ως τώρα τα θέματα της Κοινωνιολογίας. Μόλις οι αντικειμενικές συνθήκες το επιτρέψουν ο κ. Βώρος θα παρουσιάσει για έγκριση στο Τμήμα τις οριστικές "Οδηγίες διδασκαλίας". Ο κ. Παπαδόπουλος επιθυμεί να σημειωθεί, ότι δεν ήταν μέλος της Ομάδας Κοινωνιολογίας και έχει ορισμένες επιφυλάξεις για το επιστημονικό περιεχόμενο του κειμένου που ακούστηκε. Έλαβε πάντως μέρος στη διεξαγωγή των Σεμιναρίων με σχετικές εισηγήσεις και έθεσε υπόψη της Ομάδας διαπιστώσεις και παρατηρήσεις του.

Με αίτηση των εισηγητών κ.κ. Φ. Βώρου και Στ. Παπασημακόπουλου η εισήγηση για το μάθημα της Οικονομίας (Οδηγίες διδασκαλίας) αναβάλλεται για την Τετάρτη.

Ύστερα από αυτό η συνεδρίαση τελειώνει (ώρα 13).

Ο Πρόεδρος

Φ. Χακιοδής

Η Γραμματέας

Δ. Ζαραφώνη

Δ. Ζαραφώνη

Οδύσσειας

Οδηγίες για τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας

Προοίμιο :

Το νέο αυτό βιβλίο δεν αποτελεί προοίμιο ανεξάρτητο
της πρώτης βδομάδας που προήγαγε. Αισθάνεται
πως σε έναν υδατικό περιβάλλον της νέας βίου
στη σύγχρονη κοινωνία και τα προβλήματα της. Αισθάνεται
η ελευθερία αυτή των ανικανών στο σχηματικό πρόγραμμα
θεωρητικό που ορίζει ότι : πριν ο νέος προσεγγίσει να
πριν γίνει δημοφιλής της κοινωνίας, έχει δυνατότητα να
ταίε εναρμόνισμα με τους της κοινωνία, με τους δε-
ξιοί της, με τη λειτουργία των θεσμών της, με το βαθμό
των οι θεσμοί αυτοί υπηρετούν το κοινωνικό σύνολο.

Οι μαθητές που διδάσκουν οι ειδικοί να διδάξουν
της Κοινωνιολογία και των προόδων να σεμινάρια να ειδί-
κει εμπειρίας, είναι φανερό ότι ενδιαφέροντα για φρονι-
μα και ενδία. Είναι φανερό ακόμη ότι η αφοσίωση τους
περιέχει ενδιαφέροντα βίδη και πρόδηλα. Και θεωρητικό
επίπεδο με τις οδηγίες των αναλυτικών - και των προ-
χρησιάζει των. Ώστε των προόδων σεμινάρων - να
επιβάλλεται την προσοχή των αναλυτικών που θα διδά-
ξουν το νέο αναλυτικό τους νέος.

Οδηγίες γενικές :

1. Όπως σε όλες τις κοινωνίες ενδιαφέροντα είναι

για πιάο κλειστότητα. Το δόγμα είναι π
τό να δώδε αφιλοδοξίας έργα είναι στοιχεία υποκειμενικά
νύκτες και οχρησιμότητας. Καθίνας έχει δικαιώματα
άνθρωπος, η φύσις της νομισματίας να έχει πρώτη προνομι-
νή. Ο, ευδαίμονος όφελος έχει χρέος να εαδέσει από
τά, με όση μπορεί ανικαιφελισμότητα και απίβεια,
ης ασίβητος των έχει φρονιμότητα διακινδύνευση η εωστία
με το συγκριτικό τίμα των των αδαοχρήσι στην αιδ
βα. Το εωστιασμός και αναδραμικός ιδος υποδενδον
και ην ίδια ταυσιμύ. Η προνομιού τίμα των διακινδύνευση,
όταν χρεωθεί να υποσείσει, είναι η τελευταία - χρονιά
των θα αναστεί στην αιδονα

Οδηγίες ειδικές:

2. Ευνοϊκό γαίωμα η διδασκαλία να αρχίσει:

α) με μια γενική επιείκηση για ης συνθήκες γε-
νεσης της Κοινωνιογίας ης εωστιασμός κατά το 19^ο
αίμα. τότε των η βιομηχανική εωστιασμού είχε
επιείκηση οικονομική αγαθά και νομισματική υποβλητική
μαρτυρία ωραμική παραγωγική αγαθών αλλά και εβα
δύναμη των μαρτυρία, οργάνη ευφάνταστων ανδρών από αν-
δρικό, αλλοτριωτικό των ανδρών, αωστιασμού. Τότε η Κοι-
νωλογία γεννιόταν με την υφουσία ότι η φύση
της νομισματίας, η εβαρπύση των τίμα των ης δεικτών
και νομισματική της, μέχρι να βανδίσουν των ανδρών

να αλλάξει τον κοινωνικό οργανισμό προς το καλό.

ρρ.

β) Με μία ιστορία για να δείξουμε ότι ο κοινωνικός δέσφους, π.χ. της οργάνωσης ευαγείας. Ο σκοπός είναι να μεταφέρει από την αρχή ότι κάθε δέσφους είναι αποσκοπούμενη να δώσει αίσθηση της κοινότητας (ή μιας μερίδας κοινωνικής), ότι έχει κάποιους σκοπούς, λειτουργεί με ορισμένους κανόνες, χρειάζεται κάποιους πόρους, ενδιαφέρει να κάνει αλλαγές (π.χ. ότι η παλαιά δομή βγάζει τον άνθρωπο, ότι η έννοια αγωγής είναι μέρος παιδείας, ότι η καλή οργάνωση του σχολείου είναι προϋπόθεση καλής αγωγής κλπ)

γ) Με μία διαπίστωση των βασικών δέσφους, που αντιστοιχούν στους κοινωνικούς: οικονομικών, πολιτικών, κοινωνικών, ευαγείας, δημοκρατικών, ψυχολογικών, και των αναφορών στο κοινωνικό οικοδόμημα

δ) Με μία εισήγηση ότι οι δέσφους είναι εδαφικά, χωρίς να να καθορίζουν, η οριζοντιότητα του ατόμου και συνέχουν τον κοινωνικό

ε. Με μία ακόμη εισήγηση ότι οι διάφοροι δέσφους είναι οδικοί να εξυπηρετούν το κοινωνικό σύνολο και να οριζούνται σε ορισμένα, είναι οριζοντιότητα

επίσης ωστόσο ορισμένα θέματα να ευσταθούν
δη δεν υπάρχουν τα κοινά όντα και είναι
απλά να προσδοκούν ή να αλλάξουν
πώς (αυτό είναι π.χ. το σκεπτικό μιας ευδαμονο-
νίας άλλης ως προς τη γνώση το βιβλίου ή
ως τα διδακτικά προγράμματα).

Τα παραπάνω οφέλη αφορούν δεν είναι
βασικά να απορροφώνται από χείρα (τουλάχιστον
δύο διδακτικές περιόδους, ίσως και τρεις) ο σκοπός
είναι να προκύψει διαφέρει και να διατηρηθεί
κάποιες φερτές έννοιες, που θα χρειαστούν παραμένει
στη συστηματική οπτική των βιβλίων το βιβλίο.

3. Επειδή το αντικείμενο, η Κοινωνιολογία, είναι νέο
και προϋποθέτει κατ'ελάχιστον στις εισαγωγικές εν-
νοιες δεν ενδεχόντως θα είναι οι διδασκαλίες, ώστε πρώτο
ρη διαφορά των οργάνων. Αξίζει, είναι αναγκαία η
συστηματική διάθεση και κατανόηση και αποδοτικότητα
πριν βασική εννοια που αναπτύσσεται στην εισα-
γωγή μέσω των αρχικών εγχειρίδων.

Ευμεταφάνεια, δεν μπορεί να αντικαταστήσει κα-
απογίωση, ανεξίτηλα των αρχικών ορισμών, όπου ανα-
πλάσει τον διερευνητικό να είναι των παραπάνω ως

βασικά κινήματα διακρίνονται σε τρία ανώτερα.
Επειδή με τις ερωτήσεις είναι κρίσιμο να διακρίνω
τα παρακάτω:

- α. Αποβίωση ^{πρώτα} σε ανακούφιση και επιβίωση
- β. Έξοδα αποβίωσης σε αποβιωματικό και
εξωδερμικό διακρίνονται, αιώφω, ψυχή, φιλοσοφία
βλ.
- γ. Δεν έχουν υποχρεωτικό ^{ή δεσφεινός} (χαρμίσρα με να-
νία κίττα· είναι ημίσφαιρα.
- δ. Είναι ερωτήσεις ενδεικτικές με το ποίμα
και μπορεί να απομαρτάνει η επιβίωση, η κα-
ταίρεμα κομμουνιστοί σοχαστοί.
- ε. Δεν αποβιωματικό-όπως και δεν αποβιωματικό
πρώτα έστει εντός αμεί αποβιωματικό σποδύ
των σποδύ των ενδεικτικών αποβιωματικό.

Για παραβίαση: η έρωτα η των ενδεικτικών εν-
-φανοφεινός έρωτα-
υπάρ (πρώτα να γίνει έρωτα για πρώτη φορά)

- να η ομορφότερα η η διακρίνει δεσφεινός
δεσφεινός η βόττα των αρίων.

- να η ενδεικτικές ενδεικτικές έρωτα των κομμ
να η ενδεικτικές των αρίων και των κομμ

παιδί σου είναι ήλιο κλάμα και παιδί σου είναι
ωραίοτατο οι δασκάλους είναι οι φίλοι σου
κατανοήσε με τον πιο αυθόρμητο τρόπο.

- να μη ελπίω που περιέχει κάθε αδιάντροπο και
να τον υποχρησιάζω να συνειδήσει.

Μπορεί να είναι να εμείς με αυτό τον εν-
θουσιασμό: "να, θα ενδιαφερόμαι να γίνω σε τίποτα

κατανοήσε - ωραία, σε ποια τάξη; - σου αρέσει
- με ποιο κριτήριο θα είδες αυτή τη στιγμή

στον εαυτό σου και δεύτερη ή τρίτη (σε κλά-
μα); η θα είδες αν άλλοι ενδιαφέρονται

να είναι; θα το θεωρούσε ήλιο; μπορεί είναι
ακόμα ακόμα να αναζητούσε κριτήρια;

Επιπλέον: η ουσία των ερωτήσεων

(και άλλες που μπορεί να διαρωθούν ο δάσκαλος
σου) δεν είναι απλώς, είναι μέρος του κριτηρίου

διδασκαλίας έργου, ίσως το καλύτερο. Αλλά ο
ακόμα ακόμα - μερικές ενδιαφερόμενες - από

το ενδιαφέρον το παιδί και να το είδες και
εξέτασες που μπορεί να αναζητήσει. Μεταξύ των

εργαίων σου ουσιαστικά αυτές θα νιώθει ότι η

in Blomera so biosis d'oro.

5. Έχειν μάλιστα αξιοποίηση τον μετάνιο, σε ορισμένα
 είδη μερικών, ενδοχρηστών ή μετά τη φέρση σε
 άλλους, το πιο σωστό είναι να επισημάνει τις γενικές
 παρατηρήσεις των δόσεων με τα γενικά σημεία
 των δραστηριοτήτων (να τα αθε μετάνιο "δίοση",
 επισημάνει ορισμένα ότι εφαρμόζει για τη φέρση
 των αρχών από (1) αλλά εφαρμοσμένα σχετικά,
 αρχικά (2) σε εφαρμογή εφαρμογών ή κριτική
 ή αντίστοιχων των δόσεων μετάνιο, παρατηρήσει (3) σε
 αξιοποίηση των αντιστοιχών μετάνιο και δόσεων
 μετάνιο εφαρμοσμένα από τον εφαρμοσμένο. Σε άλλες
 τις βαθμίδες της μετάνιο μετάνιο αυθία τους
 όρους, ορισμένα τους ορισμένα, αυθία στο
 όνομα μιας αυθία τους, ίσως, λοιπόν ορισμένα
 και ορισμένα ενδοχρηστικότητα. Και φυσικά ορισμένα
 είναι ότι ο μετάνιο δεν κριτική για το είδος
 της κριτικής των ορισμένα από για τον ορισμένα,
 να μη ορισμένα (αυθία, ορισμένα, ορισμένα)
 ορισμένα, ενδοχρηστικότητα) της αυθία τους. Μπορεί
 να επισημάνει ή να διαφέρει με το βαθμίδες τους,
 ορισμένα ορισμένα ορισμένα ή αξιοποίηση

της προσοχής των.

6. Αυτά τα οφέλη των είναι σε ορισμένα
πίνακτες ομοιότητες 7 ανισοτήτων διακρίσεων εννοεί:

α. Κοινωνική ομοιογένεια (να διακρίνεται και αλληλεπιδρά,
να ελεγχθεί και διαταραχθεί η) υπάρχει αριζών υδαρ
χρη και κοινότητα με υποβλητικά τέτοια και ομοιο-
γένεια: κοινωνική όπως και κοινωνιολογική άρνηση
και ομοιότητα, των αναλύσει τα αίτια της ανισομορφίας
και υποδεικνύει άλλη κοινωνική οργάνωση για τη δια-
φορά της κοινωνικής υποβλητικότητας, ομοιότητα με ομοιο-
γένεια μόνο ομοιογένεια, υποβλητικά με τους διακρίσεις
της κοινωνιολογίας, από το 19^ο αιώνα και έπειτα.

β. Η Μαυροκοινωνιολογία ασχολείται με τα
υποβλητικά της κοινωνίας γενικά (π.χ. παραπο-
νήτες της κοινωνίας (μεταβολές) ενώ η κοινωνιολογία
μητέρα εξετάζει διάφορα πεδία κοινωνικής ομοιότητας
(π.χ. ως εισπράξεις 7 ομοιομορφία της μαθημα-
τικής των παραπονήτων 7 αλληλεπιδρά της μαθηματικής
σε διάφορα υποβλητικά 7 εξισομορφία ενδομορφίας.

7. Υπερκοινωνία υπογραμμίζεται δύο παραπονήτες των
υποβλητικών ότι θεωρούν να ομοιομορφία της ομοιότητας.

χλα τὸν τὸν ἀποστάτην;

α. Η ἀποστολὴ τῶν διδασκάλων πρὸς τὴν
ἐκείνην ἐκκλησίαν ἐστὶν ἐπισημὰ καὶ ἀποδείκνυται
καρπία (ἐπισημὰ καὶ ἀποδείκνυται)

β. Η διακρίσις ἐκδοκίμων καὶ κεραιῶν
καρπία πρὸς τὸν διδασκάλον ἐστὶν ἀποδείκνυται
καὶ τὸν ἀποστόλων.

Για τὸ ὄνομα αὐτὸ ἀπομνημονεύει καὶ
ἰσχυρῶς ἀποστόλων, ἀποστόλων, ἀποστόλων ἀποστόλων
ὡς Κ.Ε.Μ.Ε. (Μεσογείων 396, Ὀφθαλμολογία
ὄφθαλμοι, ἈΤΤΙΝΙ^Ε) μετὰ βεβαιότητα ὡς ἐὰν
ἔχουν πρὸς ἀδελφὸν ἀποστόλων (ἀποστόλων
καρπία ἢ ἀποστόλων), ἐπιστὸν οὖν ἀποστόλων
ὡς ἐὰν ἀπομνημονεύει:

(1) Ὁποῖοι ἀποστόλων, ἀποστόλων καὶ τὸν
ἀποστόλων ἀποστόλων, ἀποστόλων,

(2) Ὁποῖοι ἀποστόλων καὶ τὸν ἔχουν καὶ
ἀποστόλων μετὰ ἀπομνημονεύει ἀποστόλων.

Ε μετὰ ἀποστόλων ἀποστόλων: μετὰ τὸν ἀποστόλων
(ἀποστόλων)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ

Πράξη 104/82

Σήμερα, 22-12-82, ημέρα Τετάρτη και ώρα 09.00 το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ, συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής), με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Φ. Βώρος, Ν. Παπαδόπουλος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Σύμβουλοι Β' Κυρ. Κατσιμάνης, Β. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας, γιατί βρίσκεται σε αναρρωτική άδεια, ο κ. Τομπαΐδης γιατί βρίσκεται σε άλλη υπηρεσιακή υποχρέωση (θεσσαλονίκη) και οι κ.κ. Ηλ. Σπυρόπουλος, κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, Δ. Σακκάς, γιατί βρίσκονται σε κανονική άδεια.

Θέματα ημερήσιας διατάξεως

1. Το μάθημα της Φιλοσοφίας στο Ν.Π. (Ω.Π. και διδακτικό βιβλίο).
Εισηγητής: Κ. Κατσιμάνης - και συμπληρωματικά Φ. Κακριδής.
2. Ανατύπωση διδακτικών βιβλίων (α) Κείμενα ΝΕ Λογοτεχνίας Α' Λυκείου και (β) Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής, του Μ. Οικονόμου. Εισηγητής: Δ. Τομπαΐδης.
3. Ανατύπωση αναθεωρημένου βιβλίου Θρησκευτικών Α' Γυμνασίου Α' Γυμνασίου. Εισηγητής: Κ. Φούσκας.
4. Ω.Π. Φυσιογνωστικών μαθημάτων Γυμνασίου (και ανατύπωση βιβλίων).
Εισηγητής: Στ. Παπασημακόπουλος.
5. Ανακοινώσεις.
6. Προκήρυξη συγγραφής διδ. βιβλίου "Θεωρητική Γεωμετρία" Α' και Β' Λυκείου. Εισηγητές: Ν. Βαρουχάκης και Α. Αδαμόπουλος.

7. Συμπλήρωση της πράξης αριθ. 73/82 για τη συγγραφή των βιβλίων Μαθηματικά Β' Λυκείου (Άλγεβρα), Μαθηματικά Ι Γ' Λυκείου και Μαθηματικά ΙΙ Γ' Λυκείου. Εισηγητής: Ν. Βαρουχάκης.

Η συνεδρία άρχισε μόλις συμπληρώθηκε απαρτία, ώρα 11.00.

Πριν από την Η.Δ. ο Πρόεδρος λέγει:

"Παρακαλώ να συνεργαστούμε για τη συγκρότηση του σώματος των Συμπληρωματικών Οδηγιών διδασκαλίας που πρέπει το γρηγορότερο να φτάσουν στο ΥΠΕΠΘ πρώτα και στη συνέχεια στα σχολεία. Δεν παρουσιάζουν πρόβλημα οι Οδηγίες των Αρχαίων Ελληνικών και των Μαθηματικών.

Στη συνέχεια ο κ. Παπασημακόπουλος προτείνει στο Τμήμα τις ακόλουθες συμπληρωματικές οδηγίες για τη Φυσική Β' Λυκείου.

"Επειδή έχουμε πληροφορηθεί ότι σε πολλά σχολεία, από διάφορες αιτίες, η διδασκαλία της Φυσικής στη Β' Λυκείου έχει καθυστερήσει, με συνέπεια πολλές βασικές έννοιες του ηλεκτρομαγνητισμού να μην προλαμβάνουν να διδαχθούν μέχρι το τέλος του α' τετραμήνου, παρέχουμε τις ακόλουθες συμπληρωματικές οδηγίες:

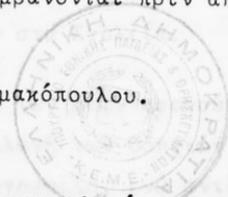
Στην περίπτωση που για οποιοδήποτε λόγο δε συμπληρώθηκε η διδασκαλία του ηλεκτρομαγνητισμού μέσα στο α' τετράμηνο, θα αφιερωθούν μερικά μαθήματα του β' τετραμήνου για την ολοκλήρωσή του.

Επίσης με τη λήψη των οδηγιών αυτών οι διδάσκοντες θα έχουν υπόψη τους ότι η διδασκαλία του παλαιού βιβλίου Φυσικής για τη Γ' Λυκείου (κορμός) θα αρχίσει στο β' τετράμηνο από τη σελίδα 71 (Επαγωγή) και θα συνεχιστεί μέχρι το τέλος. Είναι αυτονόητο ότι ο καθηγητής θα αναλάβει την υποβοήθηση των μαθητών στα θέματα εκείνα που η πλήρης κατανόησή τους απαιτεί γνώσεις από τα κεφάλαια που περιλαμβάνονται πριν από τη σελίδα 71 του βιβλίου.

Το Τμήμα εγκρίνει ^{ομόφωνοι} το κείμενο του κ. Παπασημακόπουλου.

Ο Πρόεδρος λέγει:

"Για τις "Οδηγίες για τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας" το Τμήμα πήρε απόφαση τη Δευτέρα να σταλούν με την ευθύνη της Ομάδας εργασίας χωρίς να αντικαθιστούν τις οριστικές Οδηγίες που θα σταλούν μετά την

7. Συμπλήρωση της πράξης αριθ. 73/82 για τη συγγραφή των βιβλίων Μαθηματικά Β' Λυκείου (Άλγεβρα), Μαθηματικά Ι Γ' Λυκείου και Μαθηματικά ΙΙ Γ' Λυκείου. Εισηγητής: Ν. Βαρουχάκης.

Η συνεδρία άρχισε μόλις συμπληρώθηκε απαρτία, ώρα 11.00.

Πριν από την Η.Δ. ο Πρόεδρος λέγει:

"Παρακαλώ να συνεργαστούμε για τη συγκρότηση του σώματος των Συμπληρωματικών Οδηγιών διδασκαλίας που πρέπει το γρηγορότερο να φτάσουν στο ΥΠΕΠΘ πρώτα και στη συνέχεια στα σχολεία. Δεν παρουσιάζουν πρόβλημα οι Οδηγίες των Αρχαίων Ελληνικών και των Μαθηματικών.

Στη συνέχεια ο κ. Παπασημακόπουλος προτείνει στο Τμήμα τις ακόλουθες συμπληρωματικές οδηγίες για τη Φυσική Β' Λυκείου.

"Επειδή έχουμε πληροφορηθεί ότι σε πολλά σχολεία, από διάφορες αιτίες, η διδασκαλία της Φυσικής στη Β' Λυκείου έχει καθυστερήσει, με συνέπεια πολλές βασικές έννοιες του ηλεκτρομαγνητισμού να μην προλαμβάνουν να διδαχθούν μέχρι το τέλος του α' τετραμήνου, παρέχουμε τις ακόλουθες συμπληρωματικές οδηγίες:

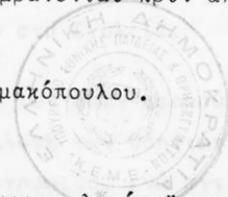
Στην περίπτωση που για οποιοδήποτε λόγο δε συμπληρώθηκε η διδασκαλία του ηλεκτρομαγνητισμού μέσα στο α' τετράμηνο, θα αφιερωθούν μερικά μαθήματα του β' τετραμήνου για την ολοκλήρωσή του.

Επίσης με τη λήψη των οδηγιών αυτών οι διδάσκοντες θα έχουν υπόψη τους ότι η διδασκαλία του παλαιού βιβλίου Φυσικής για τη Γ' Λυκείου (κορμός) θα αρχίσει στο β' τετράμηνο από τη σελίδα 71 (Επαγωγή) και θα συνεχιστεί μέχρι το τέλος. Είναι αυτονόητο ότι ο καθηγητής θα αναλάβει την υποβοήθηση των μαθητών στα θέματα εκείνα που η πλήρης κατανόησή τους απαιτεί γνώσεις από τα κεφάλαια που περιλαμβάνονται πριν από τη σελίδα 71 του βιβλίου.

Το Τμήμα εγκρίνει ^{ομόφωνοι} το κείμενο του κ. Παπασημακόπουλου.

Ο Πρόεδρος λέγει:

"Για τις "Οδηγίες για τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας" το Τμήμα πήρε απόφαση τη Δευτέρα να σταλούν με την ευθύνη της Ομάδας εργασίας χωρίς να αντικαθιστούν τις οριστικές Οδηγίες που θα σταλούν μετά την

κυκλοφορία του βιβλίου, όταν το μάθημα θα έχει πάρει το δρόμο του. Σας διαβάζω τώρα δύο σημειώματα που κατατέθηκαν σήμερα:

(α) Οδηγίες για τη διδασκαλία - και την εξέταση - της Ιστορίας (δέσμης γ' και δέσμης δ') - Επισυνάπτεται

Το κείμενο αυτό αποτελείται από δύο μέρη: το διδακτικό και το αξιολογικό - εξεταστικό. Για το δεύτερο αυτό θέμα το Τμήμα έχει αποφασίσει να γίνει αργότερα χωριστή εγκύκλιο με γενικές και ειδικές οδηγίες για την αξιολόγηση και τον τρόπο εξέτασης.

Προτείνω το δεύτερο μέρος να μη συμπεριληφθεί στις συμπληρωματικές οδηγίες διδασκαλίας αλλά να το πάρει υπόψη της η Ομάδα Εργασίας για την αξιολόγηση".

Ο κ. Βώρος λέγει:

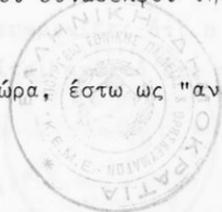
Νομίζω ότι οι παράγραφοι 2, 3 για την αξιολόγηση:

- α) απορρέουν από τις γενικές οδηγίες περί αξιολόγησης, που διαβιβάσαμε στα 75 - 80 σεμινάρια που εισηγήθηκαν (ως WORKING PAPER)·
- β) είναι αναγκαίες για να ρυθμίσουν ανάλογα οι συνάδελφοι της διδασκαλίας τους από 10-1-83·
- γ) άρα είναι εκπαιδευτικά σωστό να σταλούν τώρα, έστω ως "ανεπίσημες οδηγίες (της ομάδας εργασίας)".

Ο κ. Βαρουχάκης λέγει:

Οι θέσεις ως προς την αξιολόγηση δεν είναι θέσεις του Τμήματος. Είναι επανάληψη απόψεων που ο κ. Βώρος έχει παρουσιάσει και στο παρελθόν. Νομίζω, ότι επειδή το θέμα είναι πολύ σοβαρό πρέπει να υποστεί την επεξεργασία του Τμήματος πριν φθάσουν στα Σχολεία.

Ο Πρόεδρος παρατηρεί ότι ένα μεγάλο μέρος των όσων αφορούν τη διδασκαλία αποτελεί ελαφρά τροποποιημένη παραλλαγή των Οδηγιών διδασκαλίας Ιστορίας που βρίσκονται ήδη στο Τυπογραφείο, ενώ αντίθετα οι "Συμπληρωματικές" αυτές Οδηγίες δεν προσθέτουν τίποτα το ουσιαστικό για την πορεία του μαθήματος.

Προτείνω και αυτό το κείμενο της "Ομάδας Εργασίας Ιστορίας" (ολόκληρο - με το Τμήμα της αξιολόγησης, μια και ο κ. Βώρος θεωρεί απαραίτητο) να επισυναφθεί στις Συμπληρωματικές Οδηγίες ως βοηθητικό κείμενο της Ομάδας Εργασίας Ιστορίας: το ίδιο κάναμε ήδη για την Κοινωνιολογία και ίσως το κάνουμε για τα Οικοκυρικά.

Ο κ. Βώρος συμφωνεί με αυτή την πρόταση που γίνεται ομόφωνα δεκτή από το Τμήμα.

Στη συνέχεια ο κ. Φ. Βώρος διαβάζει τις "Οδηγίες για τη διδασκαλία της Πολιτικής Οικονομίας", που εκπονήθηκαν από την άτυπη Ομάδα της Οικονομίας (επισυνάπτεται).

Ο κ. Κακριδής λέγει ότι και αυτό το κείμενο, ασυσχέτιστο με το βιβλίο που θα χρησιμοποιήσουν οι καθηγητές, χωρίς αναφορά στο ρυθμό διδασκαλίας και στη διδακτέα ύλη, κάπως γενικό και αδύριστο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι καλύπτει την ανάγκη που υπάρχει για συγκεκριμένες "Οδηγίες διδασκαλίας" του μαθήματος. Προτείνω πάλι οι οριστικές οδηγίες να μείνουν για αργότερα και οι βοηθητικές αυτές οδηγίες να πάνε στα σχολεία με την ευθύνη της Ομάδας που τις συνέταξε.

Ο κ. Βώρος συμφωνεί με την πρόταση και διευκρινίζει ότι ο όρος "ασυσχέτιστο" στη συγκεκριμένη περίπτωση εξηγείται από τό ότι το βιβλίο δεν έχει κυκλοφορήσει.

Προτάσσεται το 3ο θέμα - Ο κ. Φουδίκας λέγει:

Μετά την απόφαση του Τμήματος Μ.Ε., η οποία λήφθηκε στη συνεδρία 88/23-11-82, και την εντολή του κ. Προέδρου (24-11-82) για τη συγκρότηση "Ομάδας Εργασίας" με σκοπό την αναθεώρηση και βελτίωση των βιβλίων των Θρησκευτικών, πληροφορώ το Τμήμα ότι ήδη αναθεωρήθηκε και διορθώθηκε το βιβλίο της Α' Γυμνασίου. Οι διορθώσεις αφορούν επαναλήψεις, ασάφειες, ατυχείς εκφράσεις, δυσνόητα σημεία και τυπογραφικά αβλεπτήματα.

Την Ομάδα Εργασίας αποτέλεσαν οι ΓΕΜΕ Ι. Μάσσος, Π. Πάλλης και Ι. Καρούσος, οι αποσπασμένοι στο ΚΕΜΕ θεολόγοι Γ. Διλιμπής και Δ. Κούκουνας και ο υποφαινόμενος. Οι αποφάσεις της Ομάδας Εργασίας λήφθηκαν ομόφωνα.

Βεβαιώνω ότι από την Ομάδα Εργασίας, η οποία εργάστηκε φιλότιμα και προσεκτικά, έγινε ό,τι ήταν δυνατό να γίνει σ' αυτή τη φάση και ότι το διδ. εγχειρίδιο διορθώθηκε σε πολλά του σημεία.

Εισηγούμαι την προώθηση του βιβλίου Θρησκευτικών της Α' Γυμνασίου "Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ" των συγγραφέων Σ. Νίκα - Π. Παπαεαγγέλου - Γ. Ρηγοπούλου - Κ. Χιωτέλλη στον ΟΕΔΒ για ανατύπωση για το σχολ. έτος 1983-84, αφού γίνουν οι διορθώσεις που σημειώνονται με σαφήνεια στο συνυποβαλλόμενο αντίτυπο του βιβλίου."

Το Τμήμα αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση του κ. Φούσκα.

Προτάσσεται το 6ο θέμα

Στην αρχή ο κ. Βαρουχάκης ενημερώνει το Τμήμα για τη διακοπή της συνεργασίας της ΕΜΕ με το ΚΕΜΕ στο θέμα της συγγραφής νέων βιβλίων ύστερα από έγγραφο της ΕΜΕ με ημερομηνία 6-12-82 προς τον κ. Υπουργό Παιδείας. Ο κ. Βαρουχάκης αφού διαβάζει το παραπάνω έγγραφο, αναφέρεται στις προσπάθειες που κατέβαλε η Υπηρεσία για να αποτρέψει αυτή την εξέλιξη (συσκέψεις στο γραφείο του κ. Υφυπουργού κ.τ.λ.) και επισημαίνει τα εξής:

- α) Είναι προφανής η υπαναχώρηση της ΕΜΕ σε ό,τι είχε συμφωνηθεί τόσο προφορικά όσο και με τα έγγραφα που αντάλλαξαν το ΚΕΜΕ και η ΕΜΕ.
- β) Η στάση της ΕΜΕ είναι κραυγαλέα αντιφατική αφού στην αρχή δέχτηκε να μετάσχει στη συγγραφή με "ανάθεση" ενώ στο τελευταίο έγγραφο απορρίπτει τη διαδικασία αυτή για να προτείνει στο ίδιο έγγραφο να ανατεθεί στην ίδια η συγγραφή της Γεωμετρίας Α' και Β' Λυκείου.
- γ) Πέρα από την παραπάνω πρότασή της, η υλοποίηση της οποίας είναι αμφίβολη και για την οποία πάντως δεν μπορεί να υπάρξει υπεύθυνος χειριστής, η ΕΜΕ δεν αντιμετωπίζει το πρόβλημα της συγγραφής νέων βιβλίων, ενώ επισημαίνει ότι "πρέπει τα παιδιά να έχουν το Σεπτέμβρη τα βιβλία τους". Αντίθετα ζητεί να ανακληθούν οι αποσπάσεις στο ΚΕΜΕ των εκπροσώπων της. Είναι πράγματι λυπηρό ότι δεν τους επιτρέπει ούτε ως άτομα να εργαστούν για τη συγγραφή έστω των υπόλοιπων βιβλίων που είναι και το πιο φλέγον πρόβλημα.

δ) Η μόνη εξήγηση για τη στάση αυτή του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΜΕ είναι ότι θέλει να αποφύγει κάθε ευθύνη από τη συμμετοχή της στη συγγραφή νέων βιβλίων σε συνεργασία με το ΚΕΜΕ.

Είναι προφανές ότι η αποχώρηση της ΕΜΕ δυσκολεύει οπωσδήποτε το έργο μας. Αλλά δε μπορεί να το βλάψει. Εμείς θα συνεχίσουμε και θα εντείνουμε τις προσπάθειές μας γιατί έχουμε επωμισθεί την τεράστια ευθύνη "να έχουν τα παιδιά το Σεπτέμβρη τα βιβλία τους" όπως λέει και η ΕΜΕ. Θα χρειαστούν οπωσδήποτε ορισμένες τροποποιήσεις και συμπληρώσεις της Πράξης 73/82 για την προσαρμογή της στα νέα δεδομένα.

Μια πρώτη τροποποίηση αφορά τη συγγραφή της θεωρητικής Γεωμετρίας Β' Λυκείου: Με τα στενά περιθώρια χρόνου και τις αυξημένες υποχρεώσεις μας δεν είναι δυνατόν να αναλάβουμε την ευθύνη της παρακολούθησης της συγγραφής αυτής όπως προτείνουμε στην 73/82 πράξη μας και πολύ περισσότερο αν γινόταν δεκτή η αμφίβολης αποτελεσματικότητας πρόταση της ΕΜΕ. Γι' αυτό προτείνουμε να χρησιμοποιηθεί άλλη μια φορά το βιβλίο του Χ. Παπανικολάου για το σχ. έτος 1983-84, και συγχρόνως να προχωρήσουμε σε προκήρυξη διαγωνισμού για τη συγγραφή βιβλίου Γεωμετρία Α' και Β' Λυκείου το οποίο θα χρησιμοποιηθεί από το 1984-85.

Στη συνέχεια οι κ.κ. Βαρουχάκης και Αδάμο^{που} προτείνουν στο Τμήμα:

Π Ρ Ο Κ Η Ρ Υ Ξ Η

Συγγραφή του διδακτικού βιβλίου με τίτλο "Θεωρητική Γεωμετρία" (τεύχη Α', Β') για τις τάξεις Α' και Β' του Λυκείου.

1. Σκοπός

Το διδακτικό βιβλίο της Θεωρητικής Γεωμετρίας αποτελεί μια συγκεκριμένη αναλυτική και μεθοδική παρουσίαση της ύλης, την οποία προβλέπει το ισχύον αναλυτικό πρόγραμμα. Ειδικότερα, επειδή το διδακτικό βιβλίο θα είναι το κυριότερο και πολλές φορές το μοναδικό μέσο διδασκαλίας, πρέπει με το περιεχόμενό του, τη δομή και την όλη εμφάνιση του:

α) Να συμβάλλει σημαντικά στην επίτευξη των βασικών επιδιώξεων και των σκοπών της διδασκαλίας των Μαθηματικών, όπως περιγράφονται στο αναλυτικό πρόγραμμα και ιδιαίτερα σε ότι αφορά τη μύηση του μαθητή στη μαθηματική απόδειξη και την ανάπτυξη "μαθηματικές σκέψεις".

β) Να αποτελέσει τον εγκυρότερο οδηγό για το διδάσκοντα και ένα πλήρες και αναντικατάστατο διδακτικό βιβλίο για το διδασκόμενο, τόσο για την παρακολούθηση της διδασκαλίας όσο και για τη μελέτη και άσκηση στο σπίτι.

γ) Να συμβάλλει ιδιαίτερα στην αύξηση του ενδιαφέροντος του μαθητή και στη στροφή του προς την εσωσχολική εργασία.

2. Ύλη του βιβλίου

Το βιβλίο θα αποτελείται από δύο τεύχη ένα για καθεμιά από τις Α' και Β' τάξεις του Λυκείου.

Το πρώτο τεύχος θα περιλαμβάνει την ύλη της επιπεδομετρίας ως το θεώρημα του Θαλή, ενώ το δεύτερο τεύχος θα περιλαμβάνει το υπόλοιπο μέρος της Επιπεδομετρίας και το θεωρητικό μέρος της Στερεομετρίας (πλην της ογκομετρίας), όπως προβλέπεται από τα ισχύοντα αναλυτικά προγράμματα για τις τάξεις Α', Β' του Λυκείου.

Είναι ευνόητο ότι στην ύλη κάθε τεύχους του βιβλίου περιέχονται και όσα λεπτομερειακά θέματα απαιτεί η ορθή παρουσίαση των ενοτήτων του αντίστοιχου αναλυτικού προγράμματος και γενικά η μεθοδικότερη και πληρέστερη ανάπτυξή του.

3. Διάταξη της ύλης

Η διάταξη της ύλης σε κάθε τεύχος πρέπει κατ' αρχήν να συμφωνεί με τη σειρά που αναγράφονται οι ενότητες στο αναλυτικό πρόγραμμα της αντίστοιχης τάξης. Δεν αποκλείεται όμως και μια περιορισμένη αναδιάταξη ή και αναδιάρθρωση τους, (π.χ. ένταξη του περιεχομένου μιας ενότητας σε άλλες, χωρισμός μιας ενότητας σε δύο κ.τ.λ.), στην περίπτωση που αυτό θα εξυπηρετούσε τον τρόπο με τον οποίο ο συγγραφέας αναπτύσσει τα θέματα χωρίς να παραβιάζεται η ουσία του αναλυτικού προγράμματος.

Οι συγγραφείς είναι ελεύθεροι να αναπτύξουν τα επιμέρους θέματα κάθε ενότητας με την προτιμότερη κατά την κρίση τους διάταξη και να δώσουν σ' αυτά την έκταση που θεωρούν επιβεβλημένη. Οι μαθηματικοί τύποι και ορισμένα αξιοσημείωτα συμπεράσματα (αξιώματα, θεωρήματα, πορίσματα κ.τλ) θα αναγράφονται σε ξεχωριστούς στίχους για να διακρίνονται ευχερέστερα.

Η επιλογή των σχημάτων και των εικόνων, που απαιτούνται, πρέπει να γίνει με ιδιαίτερη επιμέλεια λόγω της σημαντικής διδακτικής τους αξίας. Όροι και εκφράσεις που εισάγονται για πρώτη φορά ή και μέρος του κειμένου, που πρέπει να προσεχτούν ιδιαίτερα, θα σημειώνονται με κατάλληλη ένδειξη που θα σημαίνει χρησιμοποίηση στοιχείων διαφορετικού τύπου ή χρώματος.

Στο τέλος κάθε αυτοτελούς ενότητας θα υπάρχουν εφαρμογές για την καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου της και οι αριθμοί των ασκήσεων, οι οποίες είναι σχετικές με την ενότητα αυτή. Στο τέλος κάθε κεφαλαίου θα υπάρχουν:

- Σύνταξη ανακεφαλαίωση της ύλης του κεφαλαίου,
- Ασκήσεις για λύση,
- Υποδείξεις για τη λύση των ασκήσεων.

4. Έκταση του βιβλίου

Η έκταση και η όλη οικονομία της ύλης κάθε τεύχους πρέπει να είναι τέτοια, ώστε να εξασφαλίζεται η ολοκλήρωση της στις διαθέσιμες διδακτικές ώρες, που υπολογίζονται σε 50 περίπου για κάθε τάξη.

Η έκταση για καθένα από τα δύο τεύχη ορίζεται σε 120 - 160 σελίδες καθαρού κειμένου, στο οποίο περιλαμβάνονται και οι ασκήσεις.

Τα σχήματα, οι εικόνες και η συμπληρωματική ύλη δε μπορούν να υπερβούν συνολικά το 50% της κύριας ύλης του κάθε τεύχους του βιβλίου και θα περιέχονται στο τέλος του βιβλίου ή σε χωριστούς φακέλους στους οποίους θα αναγράφεται η αντίστοιχη σελίδα του κειμένου όπου θα ενταχθούν. Κάθε σελίδα να περιέχει 36 στίχους των 60 διαστημάτων (γράμματα, σημεία στίξης, αποστάσεις μεταξύ διαδοχικών λέξεων κ.τ.λ.).

5. Τρόπος έκθεσης της ύλης

Κατά τη συγγραφή του βιβλίου της Θεωρητικής Γεωμετρίας να ληφθούν υπόψη και τα εξής:

α) Για τη θεμελίωση της Θεωρητικής Γεωμετρίας θα χρησιμοποιηθούν όσο το δυνατόν λιγότερα αξιώματα, ορθολογικά ενταγμένα στη θεωρία, με αντικειμενικό στόχο την επιστημονικά ορθή και παιδαγωγικά επιτυχή παρουσίαση της Ευκλείδειας Γεωμετρίας.

β) Οι γεωμετρικές κατασκευές και οι γεωμετρικοί τόποι δεν θα αποτελέσουν ιδιαίτερο κεφάλαιο αλλά η αναφορά σε αυτούς θα γίνεται ευκαιριακά στα οικεία κεφάλαια. Οι γεωμετρικές κατασκευές να περιοριστούν μόνο στις βασικές και να γίνουν με τη βοήθεια των στοιχειωδών γεωμετρικών τόπων.

γ) Να επισημανθεί η χρήση των αποδεικτικών μεθόδων που εκτίθενται στο βιβλίο "Άλγεβρας Α' Λυκείου, και κυρίως της "απαγωγής σε άτοπο", την "αντιθετοαντιστροφή" και της "ευθείας απόδειξης" ιδιαίτερα όταν αυτή χρησιμοποιείται με τη γνωστή μορφή της "αναλυτικής και συνθετικής μεθόδου". Η αναλυτική και συνθετική μέθοδος είναι μια πολύ χρήσιμη αποδεικτική διαδικασία της οποίας η εφαρμογή δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στις γεωμετρικές κατασκευές. Με την ανάλυση και σύνθεση ο μαθητής οδηγείται στην απόδειξη μιας γεωμετρικής πρότασης ύστερα από έναν κατάλληλο προγραμματισμό και όχι μηχανικά.

δ) Πολλά από τα θέματα στη Θεωρητική Γεωμετρία που προβλέπονται από τα συγκεκριμένα αναλυτικά προγράμματα των Α' και Β' τάξεων του Λυκείου είναι ήδη γνωστά στους μαθητές του Λυκείου. Γι αυτό η διαπραγμάτευση των ενοτήτων αυτών πρέπει να γίνει με όσο το δυνατόν περισσότερη συντομία.

ε) Τα σχετικά με τη δύναμη σημείου ως προς κύκλο, που η ορθή τους διαπραγμάτευση προϋποθέτει τη χρήση προσανατολισμένων ευθυγράμμων τμημάτων, να μην περιληφθούν στο βιβλίο.

στ) Η ορολογία του βιβλίου να είναι σύμφωνη με αυτήν που έχει χρησιμοποιηθεί στα βιβλία μαθηματικών του Γυμνασίου.

6. Συμπληρωματική ύλη

Στην αρχή κάθε τεύχους θα υπάρχει πρόλογος και πίνακας περιεχομένων. Στο τέλος κάθε τεύχους θα υπάρχουν:

- Παράρτημα με τις πλήρεις λύσεις των ασκήσεων που περιέχονται στο βιβλίο.
- Πίνακας των μαθηματικών εννοιών και όρων που χρησιμοποιούνται στο τεύχος με παραπομπή στη σελίδα που για πρώτη φορά εισάγονται.

7. Γλώσσα

Η γλώσσα του βιβλίου πρέπει να είναι η νεοελληνική όπως αυτή περιγράφεται στο βιβλίο Νεοελληνική Γραμματική (έκδοση ΟΕΔΒ 1982).

8. Προθεσμία υποβολής

Το βιβλίο πρέπει να υποβληθεί σε έξι (6) δακτυλογραφημένα αντίτυπα μέσα σε 12 μήνες από τη δημοσίευση της προκήρυξης αυτής στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως, και το αργότερο στις 28/2/84 στο ΥΠΕΠΘ, Δ/νση Εφαρμογής Προγραμμάτων Μ.Ε. (Ερμού 15).

9. Βραβεία - Έπαινοι

Για τους συγγραφείς των βιβλίων που θα βραβευτούν προτείνονται τα εξής χρηματικά βιβλία και έπαινοι:

Α' Βραβείο :	1.000.000
Β' Βραβείο :	800.000
Γ' Βραβείο :	600.000
Α' Έπαινος :	500.000
Β' Έπαινος :	250.000

Ομόφωνα το Τμήμα εγκρίνει το παραπάνω σχέδιο προκήρυξης.

Θ Ε Μ Α 7ο : Συμπλήρωση της πράξης αριθ. 73/82 για τη συγγραφή των βιβλίων, Μαθηματικά Β' Λυκείου (Άλγεβρα), Μαθηματικά Ι Γ' Λυκείου και Μαθηματικά ΙΙ Γ' Λυκείου.

Ο κ. Βαρουχάκης λέγει:

Ύστερα από την αποχώρηση των 5 εκπροσώπων της ΕΜΕ, το ιστορικό της οποίας εξέθεσα κατά τη συζήτηση του προηγούμενου 6ου θέματος της Η.Δ., είναι επιτακτική η ανάγκη της αναπλήρωσης τους. Προτείνω σε αυτή κατάσταση να αποσπαστούν στο ΚΕΜΕ οι

- Κ. Σολδάτος Γυμν/ρχης Προσύμνης Αργολίδος
- και Α. Κατσουλάκης Γυμν/ρχης Ωρωπού Αττικής

Επίσης υπενθυμίζω ότι με το έγγραφο 4032/12-10-82 του κ. Προέδρου του ΚΕΜΕ έχει ζητηθεί η απόσπαση και του: Ν. Αλεξανδρή Γυμν/ρχη Βροντάδου Χίου.

Προτείνω λοιπόν σήμερα η Ομάδα συγγραφής των νέων βιβλίων

- 1) Μαθηματικά Β' Λυκείου, Άλγεβρα
- 2) Μαθηματικά Ι Γ' Λυκείου 1ης δέσμης και
- 3) Μαθηματικά ΙΙ Γ' Λυκείου, 2ης και 4ης δέσμης να συγκροτηθεί οριστικά

- α) από τους: Ν. Βαρουχάκη Σύμβουλο Β' ΚΕΜΕ
- Α. Αδαμόπουλο " "
- Χ. Γιαννικο Β' Γυμν/ρχη απεσπ. στο ΚΕΜΕ
- Α. Μπέτση Γυμν/ρχη, απεσπ. στο ΚΕΜΕ
- Δ. Νοταρά " " "
- Ε. Φωτόπουλο " " "

- και β) τους Ν. Αλεξανδρή Γυμν/ρχη
- Α. Κατσουλάκη "
- Κ. Σολδάτο "

οι οποίοι να αποσπαστούν το συντομότερο στο ΚΕΜΕ.

Την ευθύνη για το συντονισμό και την κατανομή της όλης εργασίας καθώς και για την τελική μορφή και διατύπωση του περιεχομένου των βιβλίων θα έχει ο Ν. Βαρουχάκης. Εισηγούμαι ακόμη, να συμπληρωθεί η Πράξη 73/82 του Τμήματος ώστε να οριστικοποιηθούν οι όροι συγγραφής των βιβλίων

Ι) ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ, Άλγεβρα

1. Σκοπός του βιβλίου: Να υπηρετήσει τη διδασκαλία του κλάδου Άλγεβρα στη Β' Λυκείου.
2. Ύλη του βιβλίου: Πολυωνυμικές εξισώσεις, μελέτη βασικών πραγματικών συναρτήσεων, συμπληρωματική ύλη Τριγωνομετρίας, Πρόοδοι, εκθετική και λογαριθμική συνάρτηση, Εισαγωγή στην Ανάλυση.
3. Διάταξη ύλης: σε δυο τεύχη με τη σειρά που αναγράφονται οι Ενότητες στην προηγούμενη παράγραφο 2.
4. Διαγραμματική ανάπτυξη περιεχομένου: Σε κάθε κεφάλαιο θα υπάρχει προλογικό σημείωμα στο οποίο θα επισημαίνονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κεφαλαίου. Στο τέλος κάθε αυτοτελούς ενότητας θα υπάρχουν εφαρμογές για την καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου και οι αριθμοί των ασκήσεων που αναφέρονται στην ενότητα αυτή. Οι εκφωνήσεις των ασκήσεων θα είναι στο τέλος κάθε κεφαλαίου. Στο τέλος κάθε τεύχους θα υπάρχει παράρτημα με "Απαντήσεις και Υποδείξεις για τη λύση των ασκήσεων".
5. Γλώσσα του βιβλίου: θα είναι η νεοελληνική, η προβλεπόμενη από το Ν. 309/76, όπως περιγράφεται στη σχολική γραμματική.
6. Εικονογράφηση - σχεδιαγράμματα: Η επιλογή των σχημάτων και των εικόνων πρέπει να γίνει με ιδιαίτερη επιμέλεια λόγω της σημαντικής τους αξίας.
7. Ψυχολογικές - παιδαγωγικές απαιτήσεις: Το βιβλίο πρέπει με το περιεχόμενο τη δομή και την όλη εμφάνισή του α) να συμβάλλει στην επίτευξη των βασικών επιδιώξεων και των σκοπών της διδασκαλίας των Μαθηματικών β) να αποτελεί τον εγκυρότερο οδηγό για το διδάσκοντα και ένα πλήρες και αναντικατάστατο διδακτικό βιβλίο για το διδασκόμενο γ) να συμβάλλει ιδιαίτερα στην αύξηση του ενδιαφέροντος του μαθητή και στη

.. στροφή του προς την εσωσχολική εργασία. Ειδικότερα οι εφαρμογές και οι ασκήσεις θα είναι επιλεγμένες έτσι ώστε να εξασφαλίζουν την εμπέδωση της διδάκτεας ύλης και την ικανοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών.

8. Τυπικοί όροι

α) Έκταση: 8 - 10 τυπογραφικά φύλλα καθαρού κειμένου

β) Τα σχήματα, οι εικόνες και η συμπληρωματική ύλη του βιβλίου δε μπορούν να υπερβούν το 30% της κύριας ύλης του βιβλίου .

γ) Οι συγγραφείς πρέπει να παραδώσουν το α' τεύχος του βιβλίου μέχρι τις 30.4.83 και να ολοκληρώσουν το έργο ως τις 31.10.83.

9. Λύσεις των ασκήσεων: Οι συγγραφείς μέσα στις ίδιες προθεσμίες πρέπει μαζί με την κύρια ύλη κάθε τεύχους να παραδίνουν και πλήρεις λύσεις των ασκήσεων οι οποίες θα εκδοθούν σε ιδιαίτερο Τεύχος Λύσεων.

II. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ I, Γ' Λυκείου, 1ης Δέσμης (δίτομο)

1. Σκοπός του βιβλίου: Να υπηρετήσει τη διδασκαλία των Μαθηματικών της 1ης Δέσμης στη Γ' Λυκείου.

2. Ύλη του βιβλίου

Α' Τόμος, Άλγεβρα: Άλγεβρικές δομές, Στοιχεία από τη γραμμική άλγεβρα (γραμμικά συστήματα κ.τ.λ.) μιγαδικοί αριθμοί, στοιχεία από τη θεωρία αριθμών, Πολυώνυμα, συνδυαστική, Εισαγωγή στο λογισμό πιθανοτήτων.

Β' Τόμος: Γεωμετρία-Ανάλυση: Η ύλη Διανυσματικού λογισμού, Αναλυτικής Γεωμετρίας και Ανάλυσης που προβλέπεται από το Α.Π. που ισχύουν για την τάξη αυτή (αναανεωμένη συμπληρωμένη).

3. Διάταξη της ύλης: σε δυο τεύχη για κάθε τόμο με τη σειρά που αναγράφονται οι ενότητες στην προηγούμενη παράγραφο 2.

4. Διαγραμματική ανάπτυξη περιεχομένου

5. Γλώσσα

6. Εικονογράφηση

Ό,τι αναφέρεται στο προηγούμενο βιβλίο ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Β' Λυκείου

Οδηγίες για τη διδασκαλία και την εξέταση της Ιστορίας
(δέσμης γ' και δέσμης δ').

1. Πέρα από τις γενικές "οδηγίες" που περιέχονται στο τεύχος Οδηγίες για τη διδασκαλία των μαθημάτων στο Λύκειο έκδ. ΟΕΔΒ 1982-83, διευκρινίζονται τα παρακάτω:

α) Η διδασκαλία της ιστορίας δεν αποβλέπει στην απομνημόνευση αλλά στη δημιουργική "αναβίωση", που μέσα απ' αυτή φαίνονται οι παλμοί της ζωής και οι δυνάμεις που κινούν την ιστορική πορεία.

β) Για το λόγο αυτό αναζητούνται διαρκώς τα "αίτια" των γεγονότων, τα "κίνητρα" των ανθρώπων, οι "συνθήκες", όπου μέσα εκδηλώθηκαν τα γεγονότα, ενδεχόμενα οι παράγοντες που τα επηρέασαν.

γ) Τελικά επιδιώκεται η "αξιολόγηση" των κινήτρων και των αποτελεσμάτων, όχι για λόγους επιδοκίμασίας ή καταδίκης, ευλογίας ή αναθέματος, αλλά για λόγους άσκησης των μαθητών στη διατύπωση "γνώμης" προσωπικής, υπεύθυνης, ελεύθερης και τεκμηριωμένης, με βάση τις υπάρχουσες συγκεκριμένες (στο βιβλίο τους πρώτα) πληροφορίες.

δ) Όλοι οι παραπάνω στόχοι διευκολύνονται με τη μελέτη των "πηγών", που συνοδεύουν κάθε ενότητα διδακτική. Οι πηγές αυτές δεν είναι επαρκείς· ούτε πάντα αντιπροσωπευτικές, ούτε ίσες οι προσφορότερες· είναι όμως ενδεικτικές, ώστε μέσα απ' αυτές:

1. ο μαθητής να εθίζεται στην έννοια της τεκμηρίωσης·
2. να μαθαίνει ότι η ιστορική αφήγηση δεν είναι γραφή αυθαίρετη·
3. να συνηθίζει να ζητάει "τεκμήρια" και επιχειρηματολογία για τις "θέσεις" που άλλοι υποστηρίζουν·
4. να γυμνάζεται να προσφέρει και ο ίδιος τεκμήρια και επιχειρηματολογία για την υποστήριξη των δικών του απόψεων.

ε) Σε κάθε περίπτωση τονίζεται ότι οι διάφορες εκφάνσεις της ιστορικής ζωής (οικονομική οργάνωση κοινωνικοί και πολιτικοί θεσμοί, εκπ/κοί θεσμοί, τέχνη, διπλωματία, νομοθεσία) συναποτελούν τον πολιτισμό της αιωρούμενης εποχής και κοινωνίας και ότι οι τομείς του πο-

λιτισμού είναι τμήματα ενός όλου και αλληλεξαρτώνται και αλληλοερμηνεύονται.

στ) Πάντως οι "πηγές" δεν αποτελούν στοιχεία που προστίθενται στην άλλη αφήγηση για λόγους εξέτασης οποιασδήποτε άλλο ζήτημα που η μελέτη τους επηρεάζει αναμφίβολα και πλουτίζει κάθε αναπαρουσίαση (προφορική ή γραπτή) της άλλης αφήγησης.

2. Η εξέταση δεν είναι άκριτη απομνημόνευση των σελίδων της ιστορικής αφήγησης, αλλά δημιουργική αναπαρουσίαση του ζητούμενου θέματος, με ακριβή βέβαια στοιχεία σε ελεύθερη όμως αφήγηση. Και, με την προϋπόθεση ότι θα έχει προηγηθεί διδασκαλία όπως περίπου την αναλύσαμε πιο πάνω, η εξέταση μπορεί να ζητάει:

α) Κάποια πληροφοριακά στοιχεία από αυτά που περιέχονται στο σχολικό εγχειρίδιο,

β) Κριτική των γεγονότων, πράξεων, προσώπων που περιέχονται στο βιβλίο.

γ) Εκτίμηση - αξιολόγηση των προσώπων (και των κινήτρων τους) και πράξεων που περιέχονται στο βιβλίο.

δ) Υπεράσπιση ή ανασκευή μιας "θέσης" που σχετίζεται βέβαια με όσα περιέχει το βιβλίο.

ε) Ελεύθερη διατύπωση προσωπικής γνώμης για γεγονότα, πρόσωπα καταστάσεις που περιέχονται στο βιβλίο.

στ) Ανάλυση εννοιών ή σύγκριση καταστάσεων από εκείνες που περιέχονται στο βιβλίο.

3. Σε όλες τις παραπάνω βαθμίδες λαμβάνονται υπόψη υπέρ του μαθητή:

α) η ακρίβεια, η σαφήνεια, η πληρότητα των απαντήσεών του

β) η ευστάθεια της επιχειρηματολογίας του και η συλλογιστική του ικανότητα.

γ) η συνέπεια των "θέσεων" του.

Οδηγίες για τη διδασκαλία της Πολιτικής Οικονομίας

Πέρα από όσα περιλαμβάνονται στο ειδικό τεύχος "Οδηγίες για τη διδασκαλία των μαθημάτων στο Λύκειο" έκδοση ΟΕΔΒ 1982-83, διευκρινίζονται και τα παρακάτω:

1. Η Πολιτική Οικονομία δεν είναι σωστό να θεωρηθεί ένα ακόμη αντικείμενο ακαδημαϊκής παιδείας· είναι σπουδή μιας πτυχής από την καθημερινή ζωή και δράση· αποβλέπει στην ενημέρωση των νέων σε θέματα κοινωνού και άμεσου ενδιαφέροντος. Η επιτυχία της προσπάθειας αυτής θα κριθεί από το πόσο θα μπορέσουμε να οδηγήσουμε τους νέους να αντιλαμβάνονται την οικονομική πραγματικότητα, την οικονομική δράση.
2. Η Πολιτική Οικονομία είναι επιστήμη κοινωνική, όπως η Κοινωνιολογία και η Πολιτική. Συχνά το ίδιο το αντικείμενο καλεί το δάσκαλο να πάρει θέση, να διατυπώσει κρίση αξιολογική. Έχει δικαίωμα και υποχρέωση ως επιστήμονας και πολίτης να έχει κρίση και γνώμη για τέτοια προβλήματα. Στη σχολική αίθουσα έχει χρέος να προτάσσει το επιστημονικό και παιδαγωγικό ήθος, που του αποδεικνύουν: (1) να εκθέτει όσα λέει η επιστήμη, με σαφήνεια, νηφαλιότητα, πληρότητα και (2) να έχει πάντα στο νου ότι παιδαγωγικός στόχος του είναι να οδηγεί τους μαθητές του να σκέπτονται, να κρίνουν, να αξιολογούν, όχι να τους προλαβαίνει με τις δικές του αξιολογήσεις, που είναι πιθανό και να του προκαλέσουν αντιρρήσεις και δυσχέρειες παιδαγωγικές.
3. Οι καθηγητές που δήλωσαν ότι επιθυμούν να διδάξουν την Πολιτική Οικονομία, έδειξαν με την απόφασή τους ότι γνωρίζουν να επωμίζονται φροντίδες και ευθύνες και συνεργούν σε μία ανανέωση των εκπαιδευτικών μας πραγμάτων, αθόρυβη και ουσιαστική.
4. Χωρίς να επιθυμούμε να παρέμβουμε στη διδακτική μεθοδολογία τους, επειδή το αντικείμενο είναι νέο, θεωρούμε σκόπιμο να καταγράψουμε κάποια πολύ γενικά συμπεράσματα, που αποκομίσαμε από τη συζήτηση με τους εισηγητές των πρόσφατων σεμιναρίων:

(1) Η έγκαιρη προενημέρωση του δασκάλου του δίνει αυτοπεποίθηση και αίσθημα υπεροχής και άνεσης ως προς το διδακτέο αντικείμενο· αυτή είναι η καλύτερη προϋπόθεση για επιτυχημένη διδασκαλία.

(2) Η αξιοποίηση των διαγραμμάτων που περιέχονται στο σχολικό εγχειρίδιο συμβάλλει διπλά στην επιτυχία της διδασκαλίας, γιατί :

(α) αισθητοποιεί την αφηρημένη ιδέα και (β) μεταδίνει το δυναμισμό της οικονομικής δραστηριότητας, γιατί τα διαγράμματα εκφράζουν μία "στιγμή" της οικονομικής κίνησης.

(3) Ο διάλογος για τρέχοντα οικονομικά ζητήματα έχει ενάργεια, χρειάζεται όμως προσεκτικό χειρισμό και καλή ενημέρωση.

(4) Για μερικά οικονομικά θέματα χρειάζεται σαφής δήλωση ότι η επιστήμη δεν έχει βρει κατηγορηματικές λύσεις.

4. Όσον αφορά την αξιοποίηση των ερωτήσεων που ακολουθούν ύστερα από κάθε ενότητα, φαίνονται αυτονόητα τα εξής:

(1) επιτρέπουν και υποβοηθούν μία συστηματική ανασκόπηση της διδασκαλίας και εμπέδωση

(2) βοηθούν το δάσκαλο να οδηγήσει τους μαθητές του σε βαθύτερη κατανόηση και σκέψη και αξιολόγηση και διατύπωση γνώμης προσωπικής, που είναι η επιθυμητή κορύφωση της διδασκαλίας.

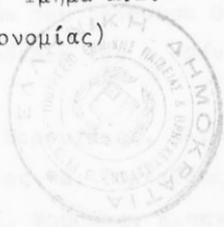
Αν κάποιες ερωτήσεις φανούν στο πρώτο αντίκρουσμα κάπως δύσκολες καλό είναι :

1. να ξαναδούμε πιο προσεκτικά την ενότητα που προηγείται
2. να έχουμε υπόψη ότι οι ερωτήσεις δεν είναι υποχρεωτικές, είναι γυμνάσματα και
3. να θυμόμαστε πως η ενασχόληση με αυτές δεν είναι πάρεργο, είναι κύριο έργο ακόμα κι όταν μια ερώτηση θα μείνει αναπάντητη.

5. Σχετικά με την αξιολόγηση των μαθητών στο αντικείμενο της Πολιτικής Οικονομίας παρακαλούνται οι διδάσκοντες να ιδούν όσα έχουν γραφεί για τό ίδιο θέμα στις αντίστοιχες οδηγίες που δόθηκαν για την Κοινωνιολογία, ανεξάρτητα από την εξωτερική διάκριση των δύο μαθημάτων σε αντικείμενα ενδοσχολικής ή εξωλυκειακής εξέτασης.

6. Για όποιες απορίες σχετικές με τη διδασκαλία της Πολιτικής Οικονομίας παρακαλούμε να απευθύνεστε απευθείας στο ΚΕΜΕ (Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή, Αθήνα, με την ένδειξη: για την Ομάδα της Πολιτικής Οικονομίας). Μη λησμονείτε να σημειώνετε: Ονοματεπώνυμο και ειδικότητα, σχολείο, τηλέφωνο υπηρεσιακό και ποιο ή ποια βοηθήματα χρησιμοποιείτε.

(Από το Κ.Ε.Μ.Ε. Τμήμα Μ.Ε.
η Ομάδα της Οικονομίας)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΗ 105/82

Σήμερα, 23-12-82, ημέρα Πέμπτη και ώρα 9.00 πρωινή, το Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ συνεδρίασε στην αίθουσα συνεδριάσεών του (αίθουσα Ολομέλειας, Μεσογείων 396, Αγία Παρασκευή Αττικής) με πρόεδρο τον κ. Φάνη Κακριδή, αντιπρόεδρο του ΚΕΜΕ.

Έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Ν. Βαρουχάκης, Ηλ. Σπυρόπουλος, Φ. Βώρος, Α. Αδαμόπουλος, Στ. Παπασημακόπουλος, Δ. Τομπαΐδης, Σύμβουλοι Β', Κυρ. Κατσιμάνης, Βασ. Θεοδωρακόπουλος, Κ. Φούσκας, Εισηγητές και η Γραμματέας του Τμήματος Δήμητρα Ζαραφονίτου, φιλόλογος.

Δεν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση οι κ.κ. Γ. Γρατσέας γιατί βρισκόταν σε αναρρωτική άδεια, Δ. Σακκάς, Ν. Παπαδόπουλος, Κ. Συριόπουλος, Ι. Σκορδίλης, γιατί βρίσκονται σε κανονική άδεια.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

- 1ο.-Συμπληρωματικές οδηγίες Β' Λυκείου. Εισηγητής Στ. Παπασημακόπουλος.
- 2ο.-Το μάθημα της Φιλοσοφίας στο Ν.Π. (Ω.Π. και διδακτικό βιβλίο).
Εισηγητές:Κ. Κατσιμάνης - και συμπληρωματικά Φ. Κακριδής.
- 3ο.-Το μάθημα της Πολ. Οικονομίας - Δέση (Α.Π. και διδακτικό βιβλίο).
Εισηγητής:Φ. Βώρος και Στ. Παπασημακόπουλος.
- 4ο.-Συμπληρωματικές οδηγίες για την Ιστορία Β' Λυκείου.
- 5ο.-Ανατύπωση βιβλίου Φυσικής Α' Λυκείου :Εισηγητής:Στ. Παπασημακόπουλος.

Επληρώθηκε η αρχή της συνεδρίας αφού διαπιστώθηκε απαρτία, το Τμήμα άρχισε την εξέταση των θεμάτων της Η.Δ.

ΘΕΜΑ 2ο

Ο κ. Κυρ. Κατσιμάνης λέγει: Θα ήταν σκόπιμο να επαναλάβω με δυό λόγια την ιστορία του θέματος. Φιλοσοφίας βιβλίο δεν υπάρχει ουσιαστικά αυτή τη στιγμή στην Εκπαίδευση. Αναλυτικό πρόγραμμα έχει συνταχτεί από το Τμήμα (ΦΕΚ 214/7-12-1978, τεύχος Α'), αλλά παραμένει ακόμμηνα-ξιοποίητο. Ο κ. Κακριδής, με τον οποίο έχω επανειλημμένως μιλήσει κατ' ιδίαν και του οποίου έχω ακούσει τις σκέψεις και τις αγωνίες επί του προκειμένου, μου ανακοίνωσε προηγουμένων ημερών εντελώς αιφνιδιαστικά - και χωρίς να έχει προκληθεί άμεσα ή έμμεσα η παραμικρή ενέργεια, έστω, εκδήλωση ενδιαφέροντος εκ μέρους μου - ότι αποφάσισε να προτείνει στο Τμήμα το βιβλίο Φιλοσοφίας να μου ανατεθεί να το γράψω εγώ. Αφού ευχαριστήσω και πάλι θερμά τον κ. Κακριδή για την τιμή και την εμπιστοσύνη με τις οποίες με περιβάλλει, υπενθυμίζω ότι έκανα ήδη μια σχετική εισήγηση την προηγούμενη Τετάρτη και ότι η σημερινή εισήγησή μου αποτελεί συνέχεια εκείνης. Την προηγούμενη Τετάρτη, πραγματικά, δεν ήταν δυνατόν να προχωρήσει η συζήτηση, γιατί απουσίαζαν πολλοί σύμβουλοι και, επιπλέον, έπρεπε να επιχειρηθεί από τον υποφαινόμενο ο συγκερασμός των δικών του απόψεων και εκείνων του κ. Κακριδή στα θέματα του προγράμματος και του βιβλίου, οι οποίες παρουσίαζαν κάποια διάσταση - περισσότερο φαινομενική, θα έλεγα, παρά ουσιαστική.

Σχετικά με το βιβλίο, αφού τονίσω ότι η κατάλληλη υποδομή και παράδοση λείπουν από τη χώρα μας, με αποτέλεσμα να είμαστε υποχρεωμένοι να τα πούμε όλα από την αρχή - την ίδια στιγμή που οι ξένοι ενθαρρύνουν τους μαθητές τους της ίδιας ομάδας ηλικίας σε διερεύνηση ειδικών προβλημάτων - δηλώνω ότι δε θα είχα αντίρρηση να πάρει την ακόλουθη μορφή σε κάθε κεφάλαιο να προηγείται ουσιαστική και ταυτόχρονα συνοπτική ανάλυση του αντίστοιχου θέματος και να ακολουθούν, αμέσως μετά, αποσπάσματα από κείμενα δοκιμών φιλοσόφων, τα οποία θα φωτίζουν το θέμα πολύπλευρα και θα γεννούν στο μαθητή ερωτηματικά που κεντρίζουν τον προσωπικό στοχασμό. Θα έκρινα σκόπιμο το κάθε κεφάλαιο να συμπληρώνεται με μια σειρά ερωτήσεων - θεμάτων προς συζήτηση που θα καταχωρίζονταν σε ειδικό τεύχος μεθοδολογικών οδηγιών για τον καθηγητή και θα συνοδεύονταν οπωσδήποτε από τις απαραίτητες απαντήσεις. Προσθέτω ότι για το μάθημα της Φιλοσοφίας - και με δεδομένη την πλημμελή κατάρτι-

ση των διδασκόντων - η παράθεση ερωτήσεων-θεμάτων προς συζήτηση είναι απαραίτητη (και όχι απλώς χρήσιμη όπως λ.χ. για το μάθημα της νεοελληνικής λογοτεχνίας) και ότι, με την προτεινόμενη μεθόδευση κατοχυρωνόμαστε σε μεγάλο βαθμό από τον κίνδυνο της παρασβολικής και καθαρὰ κερδοσκοπικής βιβλιογραφίας. Το βιβλίο αυτό, έτσι όπως το φαντάζομαι: α) θα ήταν εύληπτη μύηση στα βασικά φιλοσοφικά θέματα και, ταυτόχρονα, ουσιαστική εμβάθυνση στα περισσότερα από αυτά· β) θα χαρακτηριζόταν από τόλμη, αφού θα πραγματευόταν επίμαχα και "απαγορευμένα" ως τώρα ζητήματα, αλλά και θα σεβόταν την αρχή της αντικειμενικότητας και της ιδεολογικής πολυφωνίας, σε μια προσπάθεια να ξεπεραστούν με κριτική σύνθεση οι αντιτιθέμενες απόψεις· γ) θα παρουσίαζε συνοχή περιεχομένου, αλλά και θα έδινε τη δυνατότητα στον καθηγητή να διδάξει ορισμένα μόνο κεφάλαια - ανάλογα με τα παρεχόμενα από το ωρολόγιο πρόγραμμα χρονικά περιθώρια - που όμως θα επέτρεπαν στους μαθητές να ολοκληρώσουν τη γενική ενημέρωσή τους στα αντίστοιχα θέματα.

Έρχομαι τώρα στο Α.Π. Έχουμε ένα έτοιμο από το 1978 και θα μπορούσαμε να προτείνουμε πολλά άλλα, καλύτερα ή χειρότερα. Στη φιλοσοφία όμως αν δεχτούμε ότι τα βασικά προβλήματα γύρω από τα οποία πρέπει να στραφούν οι αναλύσεις είναι λίγο-πολύ γνωστά, εκείνο που προέχει δεν είναι το πρόγραμμα αλλά το βιβλίο που θα το αξιοποιήσει και πιθανότατα θα το βελτιώσει με προσθήκες και διορθώσεις. Το πρόγραμμα του 1978 θα ήταν αδύνατον να απορριφθεί ή να αγνοηθεί, γιατί καλύπτει σχεδόν ολόκληρο του τεράστιο χώρο στον οποίο κινείται η φιλοσοφία. Αυτή όμως η ευρύτητά του, ο υπέρμετρα συστηματικός χαρακτήρας του που προδίδει τάση να αναλυθούν τα πάντα - και τελικά τίποτα - αυτή η παραδοσιακή παράθεση θεμάτων στην οποία υπολανθάνει η πρόθεση της απλής πληροφόρησης και όχι η δυνατότητα της στοχαστικής εμβάθυνσης - αυτά όλα μου δημιουργούν την πεποίθηση ότι το πιο πάνω πρόγραμμα πρέπει να το δούμε με κάποια ευρύτητα πνεύματος. Και προπάντων, ότι με την ίδια ευρύτητα πνεύματος πρέπει να δούμε οποιοδήποτε άλλο θα προταθεί προς αντικατάστασή του. Το οποιοδήποτε πρόγραμμα πρέπει να το χρησιμοποιήσουμε χωρίς όμως να του υποταχτούμε, αφήνοντάς το έτσι να μας οδηγήσει σε ένα ακόμη άψυχο και ακούσιο βιβλίο. Στο πρόγραμμα του 1978 υπάρχουν θέματα που πρέπει να παραλειφθούν ή να παρουσιαστούν με πολλή συντομία, θάπαρ-

χουν άλλα θέματα που πρέπει οπωσδήποτε να προστεθούν (όπως λ.χ. τα στοιχεία φιλοσοφικής ανθρωπολογίας), υπάρχει η διάρθρωση της ύλης που πρέπει να αναθεωρηθεί και τέλος υπάρχει το όλο πνεύμα που πρέπει να αλλάξει. Στόχος μας πρέπει να είναι ένα πρόγραμμα φιλοσοφίας που θα απευθύνεται σε αυριανούς πολίτες με κοινωνική συνείδηση και υπευθυνότητα. Ένα πρόγραμμα φιλοσοφίας το οποίο και τα περισσότερο "κλασικά" φιλοσοφικά θέματα θα τα πραγματεύεται με τρόπο άμεσα σχετιζόμενο προς τα ενδιαφέροντα και τις αγωνίες του σημερινού νέου που βασανίζεται από ερωτηματικά για τον κόσμο και τη ζωή και που πρέπει να συνδυάσει την πνευματική του ελευθερία και τον υπαρξιακό αυτοκαθορισμό του με τις υποχρεώσεις του πολίτη ενός ορισμένου τόπου και μιας συγκεκριμένης εποχής. Ένα πρόγραμμα φιλοσοφίας, τέλος, που την καθιερωμένη, πια, στεγανότητα των επιμέρους θεμάτων του θα την αντικαταστήσει με τη λειτουργική συνάφειά τους και προπάντων, με την άμεση ή έμμεση αναφορά όλων ανεξαιρέτως των θεμάτων τους στον προμηθεϊκό άνθρωπο, που ο διαχρονικός ψυχοπνευματικός εξοπλισμός του τον ανέδειξε σε ον με υποστασιακή κοινωνικότητα και ιστορικότητα.

Βέβαια ένα πρόγραμμα παιδαγωγικά τόσο φιλόδοξο παραμένει ουσιαστικά άφωνο όταν αντιμετωπίζεται ως ένα θεματολόγιο προβλημάτων. Για να αντιληφθεί κανείς τη σημασία του, θα έπρεπε να το οραματιστεί "πραγματευμένο σε ένα σχολικό εγχειρίδιο όπως περίπου το περιγράψαμε στην αρχή. Ένα τέτοιο πρόγραμμα προτείνω στη συνέχεια, βελτιώνοντας την προηγούμενη εισήγησή μου:

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

- 1.- Η Φιλοσοφία ως ιδιότυπη πνευματική στάση.
- 2.- Η Φιλοσοφία ως υπέρβαση του σκεπτικισμού και του δογματισμού.
- 3.- Φιλοσοφία και Επιστήμη.
- 4.- Φιλοσοφία και ζωή.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ: ΑΠΟ ΤΗ ΛΟΓΙΚΗ ΣΤΗ ΓΝΩΣΙΟΛΟΓΙΑ

- 1.- Γνώσσα και σκέψη
- 2.- Βασικές έννοιες της τυπικής λογικής: όρος-έννοια, πρόταση-κρίση, συλλογισμός.
- 3.- Οι κανόνες λειτουργίας της σκέψης και η κριτική τους.
- 4.- Η τυπική λειτουργία της σκέψης: δυνατότητες και περιορισμοί της.

Η διδασκαλία του ορθολογισμού και η κριτική της.

- 5.- Η ικανότητα της σκέψης ή της ιδέας να "δημιουργεί" την αντικειμενική πραγματικότητα. Κριτική του ιδεαλισμού.
- 6.- Η γνώση ως σπουδή της αντικειμενικής πραγματικότητας. Η διδασκαλία του εμπειρισμού και η κριτική της.
- 7.- Η αυθυπαρξία της αντικειμενικής πραγματικότητας. Αφελής και κριτικός ρεαλισμός.
- 8.- Η λύση του κριτικισμού και οι υπερβολές της.

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΓΕΝΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

- 1.- Η επιστήμη ως στάδιο ωριμότητας του πνεύματος. Τα επιστημολογικά εμπόδια.
- 2.- Τα γνωρίσματα του επιστημονικού πνεύματος.
- 3.- Μέθοδοι της επιστημονικής έρευνας:
 - α) Ενόραση και λογική διερεύνηση
 - β) Παραγωγή και επαγωγή
 - γ) Ανάλυση και σύνθεση
- 4.- Ο δυναμικός χαρακτήρας της επιστημονικής αλήθειας.
- 5.- Ένα πρόβλημα ηθικής στο χώρο της επιστήμης: Η επιστημονική έρευνα είναι άραγε αυτοσκοπός;

ΤΕΤΑΡΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ

- 1.- Επιστημονική και αισθητική θεώρηση της πραγματικότητας.
- 2.- Η αισθητική συγκίνηση.
- 3.- Οι αισθητικές κατηγορίες: Το Ωραίο.
- 4.- Η καλλιτεχνική δημιουργία.
- 5.- Τέχνη και ζωή.

ΠΕΜΠΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΑΠΟ ΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΗΘΙΚΗ

- 1.- Η ιδιοτυπία του ανθρώπου ως όντος προικισμένου με λόγο και συνείδηση.
- 2.- Ο άνθρωπος δημιουργός και δημιουργήμα της ιστορίας.
- 3.- Ο άνθρωπος "ζώον πολιτικόν".
- 4.- Κοινωνία και κράτος.
- 5.- Οι καθορισμοί που υφίστανται ο άνθρωπος και τα όρια της ελευθερίας του.

- 6.- Η αυταξία του ανθρώπου και τα κάθε είδους δικαιώματά του.
- 7.- Ηθική πολίτη ή ηθική ατόμου;
- 8.- Τα περιθώρια προσωπικής επιλογής και ευθύνης: ηθική συνείδηση, ηθικές αξίες, αρετές.
- 9.- Συμβατική και αυθεντική ηθική.

ΕΚΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

- 1.- Η αναζήτηση του θεού.
- 2.- Το πρόβλημα του όντος.
- 3.- Η αγωνία του θανάτου.
- 4.- Υπάρχει προορισμός στη ζωή του ανθρώπου;

Μια προσεκτική ανάγνωση του προτεινόμενου σχεδίου - που πρέπει πάντοτε, το επαναλαμβάνω, να το φανταστούμε αξιοποιημένο από ένα πετυχημένο διδακτικό εγχειρίδιο - πείθει ότι:

1.- Ενώ θεματικά αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο μέρος του φιλοσοφικού φάσματος, τα διάφορα "μέρη" έχουν αυτοτέλεια περιεχομένου και επομένως, εφόσον το ωρολόγιο πρόγραμμα θα το απαιτούσε, διδακτική αυτάρκεια. Ο καθηγητής της φιλοσοφίας θα μπορούσε λ.χ. κατά τρόπο επωφελητή για τους μαθητές του να διδάξει στη διάρκεια μιας σχολικής χρονιάς - και μέσα σε περιορισμένα χρονικά περιθώρια - μόνο το τρίτο μέρος (Γενική θεωρία της επιστήμης) και το τέταρτο (Στοιχεία αισθητικής) ή μόνο το πέμπτο (από τη φιλοσοφική ανθρωπολογία στην ηθική) και το έκτο (μεταφυσικά προβλήματα).

2.- Τα διάφορα θέματα συνδέονται και διαπλέκονται μεταξύ τους. Η ηθική π.χ. δε νοείται και δεν είναι αποκομμένη από την ιστορικότητα του ανθρώπου ή την ιδιότητα του ως "ζώου πολιτικού". Έξάλλου η εισαγωγή στη λογική διαμέσου της γλώσσας, δηλαδή ενός οικείου θέματος στους μαθητές, επιτρέπει την ομαλή μετάβαση στις βασικές λογικές έννοιες, αντιπαραθέτει την τυπική γνώση στη γνώση της αντικειμενικής πραγματικότητας και καταλήγει στη σύνδεση του κριτικισμού αφού προηγουμένως εντάξει οργανικά στις επιμέρους αναλύσεις τα βασικά ερωτήματα της γνωσολογίας. Έτσι όσα γράφονται γύρω από τη θεωρία της επιστήμης έρχονται ως φυσική συνέχεια. Το κυριότερο όμως είναι ότι η διαπλοκή αυτή των θεμάτων με οδηγό τη συνάφεια του περιεχομένου τους επιτρέπει μια γεν-

ναία αφαίρεση του φόρτου των περιπτώσεων λεπτομερειών και μια έντονη υπογράμμιση των σημείων που παρουσιάζουν ιδιαίτερο φιλοσοφικό ενδιαφέρον.

Αυτό το βιβλίο κ.κ. σύμβουλοι που θα αντιστοιχούσε στο σχέδιο προγράμματος το οποίο εισηγήθηκα, νομίζω ότι θα μπορούσα να το γράψω. Εφόσον με τιμήσετε με την εμπιστοσύνη σας και με βοηθήσετε με την κατανόησή σας, πιστεύω ότι τελικά δε θα σας απογοητεύσω.

Ο κ. Κακριδής λέγει: Κύριοι συνάδελφοι, τον κ. Κατσιμάνη τον πρωτογνώρισα ως συγγραφέα και έκρινα τότε σκόπιμο να τον επαϊνέσω δημόσια. Τον ξανασυνάντησα ως υποψήφιο καθηγητή στα Γιάννινα. Το ότι δεν προτιμήθηκε στην εκλογή εκείνη δε σημαίνει ότι "ζυγιάστηκε και βρέθηκε λειψός". Κάθε άλλο. Η Σχολή εκτίμησε πολύ και επαίνεσε το έργο του συναδέλφου, που έχει πανεπιστημιακό επίπεδο, τίτλους και δημοσιεύματα αξιολογικά. Η τρίτη μου γνωριμία μαζί του είναι εδώ στο ΚΕΜΕ, όπου όλοι το ζούμε πόσο μυαλωμένος, εργατικός και σωστός συνάδελφος είναι και βέβαια ξέρουμε την ειδικότητά του στη φιλοσοφία. Όλα αυτά συνθέτουν, αλλά όχι μόνο αυτά, την πρόταση που θα ακολουθήσει. Υπόψη μου παίρνω ακόμα την ανάγκη να έχουμε βιβλίο φιλοσοφίας του χρόνου, τις πολύ περιορισμένες προθεσμίες μας, και τη δύσκολη φύση της φιλοσοφίας και των φιλοσόφων. Συγκεκριμένα προτείνω: Το Τμήμα να εγκρίνει σήμερα το "σχέδιο" Α.Π. που ακούσαμε και που μπορεί κατά τη διάρκεια της συγγραφής να αλλάξει και ακόμα να καθορίσει το Ω.Π. του μαθήματος. Ακόμα προτείνω να αναθέσουμε άτυπα τη συγγραφή στον κ. Κατσιμάνη και στη συγγραφή αυτή να τον βοηθήσουμε όλοι. Μόλις ο κ. Κατσιμάνης (περίπου τέλος Ιανουαρίου) έχει προχωρήσει τόσο στη συγγραφή, ώστε να μπορεί να προβλέψει τα οριστικά στοιχεία της, να εισηγηθεί στο Τμήμα την οριστική (και γραφειοκρατική) ανάθεση, να την κρίνουμε και να την προχωρήσουμε.

Ακολουθεί συζήτηση.

Ο κ. Βώρος λέγει: Αισθάνομαι την υποχρέωση να ξεκινήσω εκφράζοντας την ιδιαίτερη προσωπική μου εκτίμηση για το συνάδελφο κ. Κυριάκο Κατσιμάνη, με το οποίο έχω χρόνια συνεργαστεί για θέματα φιλοσοφίας με αγαστή και αδιατάρακτη συνεννόηση, ακόμη και όταν υπηρεσιακοί λόγοι με έκαναν να έχω κρίση διαφορετική από ό,τι θα τον ευχαριστούσε.

Οφείλω όμως να πω στον κ. Κακριδή πόσο αιφνιδιαστικά ^{όταν} πληροφορήθηκα ότι φτάναμε στην πρώτη για τούτο το ίδιο θέμα συνεδρίαση και το μάθαινα την παραμονή. Παρακαλώ να διαβαστεί - μάλλον θεωρώ βέβαιο ότι έχει διαβαστεί κατά την προηγούμενη συνεδρίαση - ακέραιο το σημείωμα που του είχα γράψει για το θέμα αυτό τότε (15-12-82):
Κύριε Πρόεδρε, Διάφορα περιστατικά τον τελευταίο καιρό με κάνουν να ανησυχώ πολύ για την υπηρεσιακή μας πορεία:

1.- Απλά μνημονεύω το θέμα της Αγωγής του Πολίτη γ' λυκείου· στις ανησυχίες μου απαντήσατε με κοσμητικά επίθετα· όμως αυτά χρειάζονται και ουσιαστικά, δηλαδή στοιχεία που να τα δικαιολογούν· για με το απόρημα παραμένει ακέραιο.

2.- Σήμερα (14-2-82) διαβάζω τις οδηγίες που δώσατε για να γίνει εισήγηση για τη Φιλοσοφία. Και αναριωτιέμαι:

α) Είναι αναγκαίο να υποδεικνύουμε σχεδόν την εισήγηση που θα γίνει; (είναι βέβαια θέμα του παραλήπτη).

β) Αγνοείτε ως Πρόεδρος ότι ο Βώρος έχει διδακτορικό δίπλωμα στη Φιλοσοφία; Ότι έχει γράψει πλήθος μελέτες που αναφέρονται στην ιστορία της Φιλοσοφίας, στη γνωσιολογία, επιστημολογία, στη φιλοσοφία της γλώσσας, της ιστορίας, της ηθικής; Ότι διδάσκει φιλοσοφία στη ΣΕΑΜΕ; Έχουμε τόσο πολλές δυνάμεις ώστε να παραβλέπουμε μερικές; Έστω και για ένα ερώτημα;

γ) Να υποθέσω ότι δεν είναι επιθυμητή η σύμπραξη μου σε μερικά ακανθώδη θέματα; Σας βεβαιώνω ότι δεν με στενοχωρεί. Σκέπτομαι όμως ότι δε γίνονται λιγότερο ακανθώδη και προβληματικά.

3.- Επιθυμώ με την ευκαιρία αυτή να σας βεβαιώσω ότι γράφω μόνο όταν είμαι σε ηρεμία. Αν ο λόγος μου έχει μία δόση έντασης δεν οφείλεται σε οργή (ουδέποτε άφησα οργή να φύγει από το στόμα ή τη γραφίδα μου μπορεί όμως να εκφράζει αγωνία για τα υπηρεσιακά μας, δηλαδή για τη Γενική Εκπαίδευση για την οποία σκέπτομαι πάντα, ακόμα και όταν μου απαγόρευαν να τη σκέπτομαι.

4.- Περιττό να προσθέσω ότι ουδέποτε επηρεάζουν τις παραπέρα σχέσεις μου οι οποιεσδήποτε προστριβές ή τριβές· τις θεωρώ έκφραση ζωής. Διατηρώ όμως τις θέσεις μου. Και ως ιστορικός τις θυμάμαι.

Διαβάζοντας το εισηγητικό σημείωμα του κ. Κακριδή, που συζητήθηκε στην προηγούμενη συνεδρίαση, και ακούοντας σήμερα την εισήγηση για το πρόγραμμα που διάβασε ο κ. Κατσιμάνης σημείωσα τα ακόλουθα ασθενή κατά τη γνώμη μου σημεία:

1.- Η υπεράσπιση της τυπικής λογικής μου θυμίζει όσα λέγονταν για το ίδιο θέμα το 1966. Στα 16 χρόνια που πέρασαν από τότε έχουν σημειωθεί οι παρακάτω εξελίξεις σχετικά με τη θέση της τυπικής λογικής: (α) διαρκώς συρρικνώνεται το περὶ συλλογισμών, (β) γίνεται λόγος μόνο για τις έννοιες και τις άμεσες λογικές συνέπειες (IMPLICATIONS) των λογικών προτάσεων και (γ) τη θέση της "τυπικής λογικής" στην επιστήμη έχει πάρει σήμερα η "διαλεκτική λογική" ως η μόνη λογική της επιστήμης, γιατί αυτή εκφράζει την επιστημονική κίνηση της μόνιμης αλλαγής στο φυσικό, τον κοινωνικό και τον επιστημονικό κόσμο. Η τυπική λογική είναι έκφραση θετικότητας.

2.- Βλέπω ότι απουσιάζει ένα κεφάλαιο για την Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία, που όμως είναι σκόπιμο να μπει και μάλιστα στην αρχή του βιβλίου για τους εξής λόγους:

α) Η απευθείας μετάβαση στη συστηματική φιλοσοφία κουράζει μέσα από την ιστορική θέαση - όταν μάλιστα ερμηνεύεται η γένεση των φιλοσοφημάτων μέσα από τις ιστορικές περιστάσεις όπου αυτά ~~εμφανίστηκαν~~ εμφανίστηκαν - αντίστροφα η πρόσβαση είναι ομαλή: προσεγγίζονται τα φιλοσοφικά προβλήματα και η συναφής ορολογία άνετα.

β) Με την ελληνική Φιλοσοφία διατυπώθηκαν τα κλασικά προβλήματα της δυτικής φιλοσοφίας και άρα η σύντομη τουλάχιστο διαδρομή της ανοίγει το δρόμο για την έπειτα συστηματική έκθεση.

γ) Η "επίσκεψη" αυτή στην ελληνική Φιλοσοφία είναι απαραίτητη για άλλες μαθήσεις που περιέχονται στο πρόγραμμα, π.χ. για τα Φιλοσοφικά κείμενα (Πρωταγόρα σήμερα, κάτι άλλο αύριο).

3.- Ενώ το προτεινόμενο πρόγραμμα έχει πολλές αναφορές σε γνωσιολογικά θέματα, διαπιστώνω ότι απουσιάζει απ' αυτό η συστηματική γνωσιολογική (ή επιστημολογική) προσέγγιση βασικών επιστημονικών κλάδων που περιλαμβάνονται στο λοιπό σχολικό πρόγραμμα: τέτοια προσέγγιση θα είχε λόγο διπλό: (α) θα φώτιζε γνωσιολογικά τις επιμέρους μαθήσεις,

β) θα τις οργάνωνε σε ενιαία γνωσιακή προσπάθεια (ενώ τώρα παρουσιάζονται ως θραύσματα της γνωσιακής ενέργειας του ανθρώπου).

Θα μπορούσε δηλαδή το πρόγραμμα να προβλέπει: 1) Φιλοσοφία της γλώσσας (δεν πρόκειται για τη λογική μόνο λειτουργία της), 2) Φιλοσοφία της Φυσικής, 3) Φιλοσοφία των Μαθηματικών, 4) Φιλοσοφία της Ιστορίας.

Έτσι θα είχε και ένα παιδαγωγικό πλεονέκτημα: θα αναφερόταν σε γνωστά θέματα και θα έκανε τη φιλοσοφική σκέψη προσιτή, αποδεκτή. Θα είχαμε έτσι σύνδεση της Φιλοσοφίας με τη λοιπή σχολική παιδεία.

4.- Απουσιάζει από το πρόγραμμα μια σαφής βιοθεωρία και αναρωτιέμαι αν έχει η Φιλοσοφία άλλους λόγους ύπαρξης σήμερα στο σχολικό πρόγραμμα αν λείπουν τούτα τα δύο στοιχεία: 1) μία βιοθεωρητική προσέγγιση (που δεν τη διακρίνω) και 2) μια "οργανωτική" γνωσιολογική-επιστημολογική προσπάθεια, που όπως είπα απουσιάζει. Αυτά παρατηρώ τουλάχιστο για όσα κατάλαβα από το προτεινόμενο πρόγραμμα και να τα κατάλαβα σωστά. Μακάρι εγώ να έχω πλανηθεί. Οι πιθανότητες πλάνης πλανώνται με ίσες πιθανότητες παντού και πάντα.

Ούτε κι αυτό όμως το μήνυμα, που είναι χρήσιμο αντίθετο στους δογματισμούς και γέφυρα συνεννόησης των ανθρώπων, φαίνεται ότι μπορεί να βγει από το προτεινόμενο πρόγραμμα.

5.- Θα ήμουν αδίκος αν δεν επισήμαινα ένα θετικό κεφάλαιο, σε σύγκριση με το δημοσιευμένο πρόγραμμα που είχαμε εκπονήσει με πλήρη συμφωνία με τον κ. Κατσιμάνη: εννοώ τη Φιλοσοφική ανθρωπολογία και εικάω ότι εννοεί να οδηγήσει προς μία ανθρώπινη θεμελίωση του ήθους μέσα από τις συνθήκες της κοινωνικής ζωής. Με βρίσκει σύμφωνο και το χαιρετίζω αυτό ως βήμα ωραίο, αν σωστά ερμηνεύω το περιεχόμενο που σκοπεύει να δώσει σ' αυτό.

6.- Είναι όμως στο σύνολό του το προτεινόμενο - ως σύζευξη των δύο προηγούμενων θέσεων: Κακριδή-Κατσιμάνη - πρόγραμμα πολύ ακαδημαϊκό στη σύλληψη και τη δόμηση: ακαδημαϊκό στις επιλογές και - φοβάμαι - θα είναι ακαδημαϊκό και στη γλωσσική επένδυση. Δεν έχει κριτήριο το μαθητή αλλά τη δική μας παιδεία. Όταν λόγου χάρη απουσιάζουν όσα σημείωνα πιο μπροστά αλλά υπάρχουν στο πρόγραμμα:

- 1) κριτική του ιδεολογισμού (πρέπει βέβαια να προηγηθεί έκθεση κάπως αναλυτική)
- 2) αισθητική (κλάδος σεβαστός που λίγοι θα μπορούσαν μέσα απ' αυτόν να συγκινήσουν πολύ λίγους)
- 3) μεταφυσικά προβλήματα (που ίσως ενδιαφέρουν κάποιους ανθρώπους της δικής μας ηλικίας)

Έτσι υπάρχει κίνδυνος να μη λειτουργήσει το πρόγραμμα στη σχολική αίθουσα.

7.- Υπολείπεται να μιλήσω για συγγραφείς. Ομολογώ ότι ο αιφνιδιασμός για τον οποίο μίλησα πιο πάνω (και ειδικά στο σημείωμά μου που ανέγνωσε ο κ. Κακριδής) δε μου επέτρεψε να ασχοληθώ και μ' αυτό το ζητούμενο. Επειδή όμως κάποιος σχολίασε ότι από 15-12-82 ως σήμερα μεσολάβησαν 8 μέρες, νομίζω χρήσιμο να θυμίσω τις υπηρεσιακές μου πράξεις: στις 17-12-82 στο Ηρόκλειο Κρήτης για το σεμινάριο Κοινωνιολογίας, στις 18-12-82 (Σάββατο) συσκέψεις εδώ με Κοινωνιολόγους και οικονομολόγους και ιστορικούς, για να ετοιμάσουμε οδηγίες διδασκαλίας, με τις οποίες σας απασχόλησα στις 20, 21, 22/12-82· αυτά είναι τα ορατά.

Συνεχίζω. Πρόχειρα θυμάμαι (παίρνοντας αφορμή συνειρμών και από ένα ερώτημα του κ. Σπυρόπουλου): κυρία Χρ. Βέϊκου, κ. Β. Νούλα, κ. Γ. Δημητράκο, κ. Γ. Καραγιάννη, κ. Αγησ. Ντόκα, κ. Μαυρόπουλο (οι τρεις τελευταίοι είχαν λάβει μέρος σ' ένα διαγωνισμό και τους απορρίψαμε τις γραφές γιατί η στενότητα χρόνου δεν τους είχε επιτρέψει να δούν με άνεση τα γραπτά τους).

Σκέπτομαι λοιπόν: τόσο σοβαρό και πολύπλευρο αντικείμενο σε μία γραφίδα; (με όλη την εκτίμηση στο συνάδελφο, προς τον οποίο και για τον οποίο συνήθισα να εκφράζομαι με ευθύτητα). Τι κάναμε για μαθηματικά; για ιστορία;

Προτείνω: ναι, και ο κ. Κατσιμάνης να μετέχει (έτσι γράφει και ο πρόσφατος νόμος) στη συγγραφή, αλλά με άλλους.

Ο κ. Κατσιμάνης δίνοντας ορισμένες διευκρινίσεις λέγει: Αφού ευχαριστήσω θερμά τον κ. Βώρο για τις εποικοδομητικές παρατηρήσεις του, θα ήθελα να διευκρινίσω τα εξής: Το πρόγραμμα του 1978 (στη σύνταξη

πει προηγουμένως, αυτό θα ισοδυναμούσε με κατάργηση της Φιλοσοφίας. Απλώς αναθεωρείται. Το προτεινόμενο από μένα, αντίθετα με όσα υποστήριξε ο κ. Βώρος, είναι κατά τη γνώμη μου περισσότερο πρωτότυπο, περισσότερο σύγχρονο και ό,τι το πιο αντικαθημαϊκό. Συγκεκριμένα:

1.- Ενώ το παλαιό περιείχε Φιλοσοφία του δικαίου (θέμα χρήσιμο αλλά πολύ ειδικό για μαθητές που μιλούν στη φιλοσοφία), το προτεινόμενο τώρα περιέχει φιλοσοφική ανθρωπολογία, θέμα σύγχρονο και ενδιαφέρον.

2.- Στο προτεινόμενο πρόγραμμα η κοινωνική ιδιότητα του ανθρώπου υπογραμμίζεται έντονα και η ηθική του ατόμου εμφανίζεται σε συνάρτηση με την ηθική του πολίτη.

3.- Η συνύφανση λογικής-γνωσιολογίας επιτρέπει την περικοπή πολλών άχρηστων λεπτομερειών, ενώ η περιπτωσιολογία της λογικής που ως τώρα διδασκόταν περιορίζεται στο ελάχιστο ή και εγκαταλείπεται τελείως.

4.- Ο δυναμικός χαρακτήρας της γνώσης ως διαλεκτική σχέση του νοούντος υποκειμένου προς την αντικειμενική πραγματικότητα υπογραμμίζεται έντονα.

Ειδικότερα θα είχα να σημειώσω τα εξής:

1.- Η ιστορία της φιλοσοφίας - ιδιαίτερα της αρχαίας - είναι χρήσιμη, αλλά θα έδινε υπέρμετρο όγκο σε ένα ήδη παραφορτωμένο βιβλίο. Άλλωστε τη φιλοσοφία την πραγματεύεται κανείς η ιστορική ή συστηματικά, είναι θέμα επιλογής.

2.- Η αναφορά στη φιλοσοφία των επιμέρους επιστημονικών κλάδων υπάρχει, αλλά δίνεται ευκαιρία: στοιχεία φιλοσοφίας των μαθηματικών θα δοθούν με την ευκαιρία της τυπικής λειτουργίας της σκέψης, στοιχεία φυσικής φιλοσοφίας με την ευκαιρία της θεωρίας της επιστήμης, στοιχεία φιλοσοφίας της γλώσσας υπάρχουν ήδη στην αρχή του β' μέρους κτλ. Η φιλοσοφία της ιστορίας καλύπτεται κατά ένα μεγάλο μέρος από το βιβλίο "Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές" που θα έχουμε σύντομα.

3.- Οι μεταφυσικές αναζητήσεις του ανθρώπου αντιστοιχούν σε πραγματικές ψυχικές ανάγκες του και δε θα μπορούσαν να απουσιάζουν από ένα εγχειρίδιο που θα έπρεπε να διαθέτει τη στοιχειώδη πληρότητα. Το ίδιο βέβαια ισχύει για το κεφάλαιο της ηθικής.

Τελειώνοντας θα ήθελα να τονίσω ότι το βιβλίο που θα γράψω θα μου στοιχίσει τελικά πολλές πικρίες και θα αποτελέσει αντικείμενο έντονης κριτικής, όσο επιτυχημένο και αν υποθέσουμε ότι θα είναι. Γι' αυτό θα επιθυμούσα να έχω την αμέριστη εμπιστοσύνη του Τμήματος, ώστε να φέρω σε όσο το δυνατόν περισσότερο αίσιο πέρας, το δύσκολο αυτό έργο.

Ο κ. Κατσιμάνης παρακαλεί να του επιτρέψουμε να αποχωρήσει για λόγους προσωπικής ευθιξίας.

Ύστερα από μεγάλη συζήτηση ο Πρόεδρος παρακαλεί το Τμήμα να ψηφίσει ανάμεσα στις 3 παράλληλες προτάσεις που έχουν διαμορφωθεί.

Α.- Ανάθεση στον κ. Κατσιμάνη χωρίς καμία δέσμευση ως προς τους συνεργάτες αλλά με τη δυνατότητα ο ίδιος να επιλέξει και να προτείνει στο Τμήμα συνεργάτες άλλους.

Β.- Ανάθεση στον κ. Κατσιμάνη με την εντολή να επιλέξει και να προτείνει στο Τμήμα σύντομα 2 ακόμα τουλάχιστον συνεργάτες.

Και στις δύο αυτές περιπτώσεις ο κ. Κατσιμάνης είναι υποχρεωμένος να υποβάλει - τέλος Ιανουαρίου - ουσιαστικά και γραφειοκρατικά ολοκληρωμένη την πρόταση της ανάθεσης, για τελική έγκριση.

Γ.- Ανάθεση στον κ. Κατσιμάνη και σε 2 ακόμα τουλάχιστον συνεργάτες που θα επιλέξει το Τμήμα σε επόμενη συνάντησή του.

Ψηφοφορία

Τομπαζής	Α
Παπασημακόπουλος	Α
Αδαμόπουλος	Α
Βώρος	Γ
Σπυρόπουλος	Β
Βαρουχάκης	Α
Κακριδής	Α

Η Α' πρόταση εγκρίνεται με ψήφους 5:2.

Θέμα 1ο.-

Με εισήγηση του κ. Στ. Παπασημαϊκόπουλου το Ήμῆμα ἔγιρνεῖ τις ἐπισυναπτόμενες συμπληρωματικὲς Οδηγίες για τη διδασκαλία της Φυσικῆς στη Β' Λυκείου.

Στην εισήγησή του ο κ. Παπασημαϊκόπουλος λέγει:

Ἐπειδὴ ἔχουμε πληροφορηθεῖ ὅτι σε πολλά σχολεία, ἀπὸ διάφορες αἰτίες, ἡ διδασκαλία της Φυσικῆς στη Β' Λυκείου ἔχει καθυστερήσει, με συνέπεια πολλές βασικὲς ἔννοιες του ηλεκτρομαγνητισμοῦ νὰ μὴν προλαμβάνουν νὰ διδαχτοῦν μέχρι το τέλος του α' τετραμήνου, παρέχουμε τις αἰδούσθες συμπληρωματικὲς οδηγίες:

Στην περίπτωση που για οποιοδήποτε λόγο δε συμπληρώθηκε ἡ διδασκαλία του ηλεκτρομαγνητισμοῦ μέσα στο α' τετράμηνο, θα ἀφιερωθοῦν μερικὰ μαθήματα του β' τετραμήνου για τὴν ολοκλήρωσή του.

Ἐπίσης με τὴ λήψη των οδηγιῶν αὐτῶν οἱ διδάσκοντες θα ἔχουν ὑπόψη τους ὅτι ἡ διδασκαλία του παλαιοῦ βιβλίου Φυσικῆς για τὴ Γ' Λυκείου (νορμὸς) θα ἀρχίσει στο β' τετράμηνο ἀπὸ τὴ σελίδα 71 (Ἐπαγωγή) και θα συνεχιστεῖ μέχρι το τέλος. Ἐῖναι αὐτονόητο ὅτι ο καθγηγητῆς θα ἀναλάβει τὴν υποβοήθηση των μαθητῶν στα θέματα ἐκεῖνα που ἡ πλήρης κατανόησή τους ἀπαιτεῖ γνώσεις ἀπὸ τα κεφάλαια που περιλαμβάνονται πρὶν ἀπὸ τὴ σελίδα 71 του βιβλίου.

Θέμα 3ο.- Ο εκ των εισηγητών κ. Βάρος λέγει:

1. Όπως είναι γνωστό για τούτο το χρόνο θα χρησιμοποιηθεί στη γ' Λυκείου ("δέση δ'") το βιβλίο: Αρχή πολιτικής Οικονομίας που μας παραχώρησαν οι αρμόδιοι του Υπουργείου Παιδείας Κύπρου.

2. Όμως η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου ενδιαφέρθηκε παράλληλα για την επιμόνη νέου αναλυτικού προγράμματος και η συγγραφή αντίστοιχου βιβλίου. Στα πλαίσια αυτής της επιδίωξης έγιναν συνεννοήσεις με το καθηγητή της ΑΣΟΕΕ κ. Θ. Λιανό, που πρότεινε ως συνεργάτη για την επιμόνη προγράμματος και τη συγγραφή του βιβλίου του καθηγητή της ΑΒΣ Θεσ/νης κ. Γ. Χρήστου.

3. Έχουμε στα χέρια μας το σχέδιο Αναλυτικού Προγράμματος που επιμόνησαν οι παραπάνω δύο ειδικοί οικονομολόγοι και προτείνουμε:

α. να μη γίνει δεκτό το σχέδιο αυτό και να προωθηθεί για δημοσίευση ως αναλυτικό πρόγραμμα Πολιτικής Οικονομίας για το ακαδημ. έτος 1983 - 84 και πέρα,

β. να ανατεθεί στους παραπάνω δύο καθηγητές: Θ. Λιανό της ΑΣΟΕΕ και Γ. Χρήστου της ΑΒΣ Θεσ/νης να συγγράψουν αντίστοιχο βιβλίο ως το τέλος του Μάη του 1983.

γ. Επιπλέον προτείνουμε να ανατεθεί στον οικονομολόγο Κων/νο Ζαφειρόπουλο, που υπηρετεί στην Επαγγ. Έχυν. Επιμ/ση, να συνεργαστεί με τους συγγραφείς για τη διδακτική διαμόρφωση της συγγραφής.

4. Προδιαγραφές λεπτομερείς για τη συγγραφή του παραπάνω βιβλίου επιφορτωνόμαστε να συντάξουμε ύστερα από την έναρξη των μαθημάτων, ώστε να έχουμε κάποιες πρώτες πληροφορίες για το ρυθμό διδασκαλίας του νέου μαθήματος.

Ο κ. Παπασημαϊκόπουλος συμφωνεί με την εισήγηση.

Ο Πρόεδρος λέγει: Ειδικούς στην πολιτική οικονομία το Τμήμα μας δεν διαθέτει έτσι με μεγάλη ευχαρίστηση ακούμε ότι το θέμα έχει απασχολήσει το ΥΠΕΠΘ, ότι ωρίμασε και υπάρχει η συγκεκριμένη πρόταση που μας μεταφέρουν οι εισηγητές. Η πρόταση αυτή καλύπτει και το Α.Π. και την ανάθεση συγγραφής βιβλίου εντός ίσως από μερικές λεπτομέρειες που εύκολα συμπληρώνονται. Έτσι μπορούμε να προχωρούμε σε τυπική έγκριση της πρότασης. Όμως για να καλύψω έστω ένα σύμβουλο που θα ήθελε να μελετήσει την ουσία του θέματος πριν δώσει τη ψήφο του είμαι υποχρεωμένος να κάνω πρόταση αναβολής, με την ελπίδα να απορριφθεί, ώστε να μη καθυστερήσει η απόφασή μας μία ή δύο εβδομάδες.

Το Τμήμα απορρίπτει ομόφωνα την πρόταση αναβολής και προχωρεί σε ψηφοφορία επί της συγκεκριμένης πρότασης.

Ψηφοφορία

Τομπούσης	ΝΑΙ
Παπασημαϊόπουλος	ΝΑΙ
Αδαμόπουλος	ΝΑΙ
Βύρος	ΝΑΙ
Σπυρόπουλος	ΝΑΙ
Κακριδής	ΝΑΙ

Το Τμήμα ομόφωνα εγκρίνει την εισήγηση και συγκεκριμένα αποφασίζει:

Τίτλος: Πολιτική Οικονομία
Τάξη: Γ' Λυκείου (Δ' δέσμη)

Όροι συγγραφής - οδηγίες.

1. Σκοπός: Το βιβλίο έχει σκοπό να αποτελέσει για τους μαθητές ένα εύληπτο εγχειρίδιο Πολιτικής Οικονομίας.
2. Ύλη του βιβλίου: όπως το συνημμένο αναλυτικό πρόγραμμα.
3. Διάταξη της ύλης σε μέρη κεφάλαια. Η ύλη καλόν είναι να κατανέμεται σε διδακτινές ενότητες της μιας διδακτινής ώρας. Όμως στην ανάγκη αυτός ο κανόνας μπορεί να παραβιάζεται.
4. Η ανάπτυξη κάθε ενότητας θα μπορεί να ακολουθεί επαγωγική ή παραγωγική μορφή ανάλογα με τις απαιτήσεις του περιεχομένου και τις παιδαγωγικές εντιμήσεις. Επίσης στο τέλος κάθε ενότητας θα πρέπει να υπάρχουν ερωτήσεις ή και προβλήματα.
5. Η γλώσσα θα πρέπει να συμφωνεί με την νεοελληνική γραμματική όπως έχει διαμορφωθεί στην τελευταία έκδοσή της και θα καθλουθηθεί το μονοτονικό.
6. Τα σχεδιαγράμματα και λοιπά σχέδια είναι δυνατό να παραδοθούν από τους συγγραφείς πρόχειρα. Ο ΟΕΔΒ θα πρέπει να μεριμνήσει για την καλλιτεχνική εμφάνισή τους παραδίδονται τα πρόχειρα σε καλλιτέχνη που θα εργαστεί συμβουλευόμενος και τους συγγραφείς.
7. Οι συγγραφείς πρέπει γράφοντας το βιβλίο να λάβουν υπόψη την αφομοιωτινή ικάνοτητα του μέσου μαθητή της Γ' τάξης καθώς και το υπόβαθρο που υπάρχει από τις γνώσεις που διδάχθησαν σε προηγούμενες τάξεις.

8. Τυπικοί όροι:

- α) Προθεσμία υποβολής: όπως αποφάσισε το Τμήμα.
- β) Έκδοση: Το βιβλίο θα πρέπει να έχει 200-250 σελίδες με 40 στίχους και κάθε στίχος 64 διάστήματα επιπλέον θα έχει εινοστιικό υλιό (σχέδια - σχεδιαγράμματα κλπ.) καθώς και λεξιλόγιο. "αζί με πο παραπάνω και τις ερωτήσεις τι σύνολο δεν θα πρέπει να ξεπεράσει το 35% των σελίδων.

Θέμα 4ο.-

Με εισήγηση του κ. Βόρου ύστερα από συζήτηση το Τμήμα επιβεβαιώνει παλαιότερο διακανονισμό, σύμφωνα με την οποία στη Β' Λυκείου από 1-2-83 θα διδαχτεί νεότερη ιστορία από το βιβλίο "Ιστορία Νεότερη και σύγχρονη Γ' Λυκείου" τεύχος Α'.

Θέμα 5ο.-

Με εισήγηση του κ. Παπασημαϊόπουλου, το Τμήμα εγκρίνει ομόφωνα την ανατύπωση του βιβλίου, Φυσιική Α' Λυκείου, του Α. Μάζη.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε η συζήτηση των θεμάτων της Η.Δ. και η συνεδρίαση διακόπτεται.

Ο Πρόεδρος

Φ. Καυριδής

Η Γραμματέας

A handwritten signature in dark ink, appearing to be "Δ. Ζαραφονίτου".

Δ. Ζαραφονίτου.

